

Mo Yan

Broaște

roman

HUMANITAS
fiction

MO YAN

Broaşte

Traducere din chineză şi note de FLORENTINA VIŞAN

PARTEA ÎNTÂI

Domnule Sugitami Yoshihito,

Se face-n curând deja o lună de când ne-am despărţit, dar încă-mi apar limpezi în faţa ochilor clipele petrecute împreună în satul meu natal.

Cu toată vârsta înaintată şi sănătatea slăbită, aţi trecut mări şi ţări pentru a veni de hăt, departe în ţinutul ăsta înapoiat ca să vă întreţineţi despre literatură cu mine şi cu alţi câţiva pasionaţi, or asta ne-a impresionat profund.

Comunicarea lungă despre literatură şi viaţă, ţinută pentru noi în dimineaţa celei de a doua zile a Noului An în sala de primire a districtului, a fost deja retranscrisă după înregistrarea făcută şi ne gândim, dacă ne daţi voie, s-o publicăm în foaia internă a Asociaţiei Districtuale a Literaţilor, *Chemarea broaştei*. Astfel, cei care nu au putut s-o asculte în ziua respectivă vor avea şi ei posibilitatea să se bucure de stilul ei elegant şi să profite de învăţăturile ei.

În dimineaţa primei zile a Anului Nou, vă însoţisem s-o vizitam pe mătuşa mea din partea tatălui, cea care de peste cincizeci de ani era medic ginecolog. Deşi vorbea cumplit de repede şi cu un apăsat accent local, de nu puteai înţelege în întregime tot ce spunea, am credinţa că v-a lăsat o impresie profundă. În comunicarea de a doua zi, aţi dat-o de mai multe ori ca exemplu pentru a vă susţine concepţia despre literatură. Aţi spus, astfel, că vă stăruie în minte o imagine a doctoriţei care traversa râul îngheţat pe bicicletă, cu trusa de medicamente în spate, în mână cu o umbrelă, cu pantalonii suflecaţi, înaintând vitejeşte printre batalioanele de brotăcei. Sau o alta, când cu mânecile pătate de sânge ţine un prunc abia născut şi râde în hohote. Şi încă una, cu ţigara în gură, cu hainele în neorânduială şi cu faţa copleşită de tristeţe. Spuneaţi că imaginile astea ba se uneau într-un singur tot, ba se despărţeau şi rămâneau singure ca un grup de sculpturi ale unui acelaşi personaj. I-aţi îmbiat pe iubitorii de literatură aflaţi de faţă să-şi scrie operele sensibile fie că e vorba de romane, de versuri, sau de piese de teatru pornind de la astfel de surse. Domnule, ne-aţi încurajat astfel entuziasmul creator şi mulţi dintre noi doream cu ardoare să încercăm. Unul dintre prietenii mei de la Palatul Districtual al Culturii se şi pornise să scrie un roman despre o doctoriţă ginecolog de la sat. Nu voiam să ni se încrucişeze drumurile, chiar dacă ştiam de departe mai multe ca el despre faptele măreţe ale mătuşii, aşa că l-am lăsat pe el să scrie romanul. Eu, unul, domnule, mă gândeam să scriu o piesă de teatru având ca temă viaţa mătuşii. În seara respectivă, pe când vorbeam cu inima deschisă stând alături pe *kang*[1]-ul de la mine de-acasă, evaluarea înaltă şi analiza amănunţită şi pătrunzătoare pe care le-aţi făcut pieselor lui Sartre au fost pentru mine o adevărată revelaţie, mi-au luminat cugetul. Da, voiam şi eu să scriu aşa, să scriu piese excelente ca *Muştele* sau *Cu mâinile murdare*, avântându-mă curajos pe drumul măreţilor dramaturgi. O să vă urmez învăţăturile: să nu mă grăbesc, s-o iau cătinel, răbdător precum broasca nemişcată aşteptându-şi musculiţa între frunzele de lotus. Când voi fi

[1] Pat tradiţional din cărămidă, construit în prelungirea cuptorului.

gata, voi înşfaca stiloul cu o viteză aidoma aceleia cu care broasca sare asupra prăzii sale.

Pe aeroportul din Qingdao, înainte de a vă petrece la avion, mi-aţi spus că speraţi să vă relatez povestea mătuşii într-o scrisoare. Deşi n-a ajuns la sfârşitul ei, întreaga sa viaţă poate fi descrisă în termenii unei impetuozităţi nezăgăzuite, sau ca excepţională şi plină de întâmplări. Poveştile vieţii ei sunt numeroase, nu ştiu cât de lungă o să fie o astfel de scrisoare, aşa că vă rog să mă scuzaţi dacă-mi voi opri mâzgălelile la un moment dat. O să o scriu atât de lungă cât voi fi în stare. În era computerului, să scrii o scrisoare de mână, cu stiloul pe hârtie, devine un lux nepermis, dar e totodată şi o plăcere specială, pe care sper s-o încercaţi şi dumneavoastră la lectură, ca pe o delectare desuetă ce este.

În continuare vă mai informez că tata mi-a dat un telefon prin care îmi spunea că pe data de 25 a primei luni a calendarului lunar, în prunişorul cel bătrân din curtea noastră, cel pe care l-aţi numit figurat „cu crengi plecate de rodul talentului”, au înflorit ciorchini de flori roşii. Au venit mulţi să-l admire, iar printre ei şi mătuşa. Tata spune că-n ziua aceea ningea cu fulgi pufoşi şi că parfumul florilor de prunişor se amesteca cu cel al zăpezii şi-i făcea pe cei care-l inspirau să-şi simtă mintea limpede şi trează.

Elevul dumneavoastră,
Mormoloc
21 martie 2002

I

Domnule, prin locurile noastre era un vechi obicei după care, atunci când se năştea un copil, i se punea numele unei părţi a corpului sau al unui anumit organ. Ca, de exemplu, Chen-Nas, Zhao-Ochi, Wu-Maţ gros, Sun-Umăr… N-am cercetat de unde provine acest obicei, dar probabil că din credinţa că „acel care are nume modest trăieşte mai mult"; sau poate că reprezintă stadiul psihologiei mamelor care considerau că un copil este carne din carnea lor. Acest obicei nu mai circulă în zilele noastre, părinţii tineri nu mai doresc să-şi numească copilaşii cu astfel de nume ciudate. Copiii de la noi au acum în marea lor parte nume elegante şi distinse, ca acelea ale personajelor din serialele din Taiwan şi Hong Kong, sau chiar din cele japoneze sau coreene. Cei care aveau deja un nume din astea din trecut şi le schimbă acum cu unele elegante, deşi unii n-o fac, ca de pildă Chen-Ureche sau Chen-Sprânceană.

Tatăl acestora două, Chen-Nas, era colegul meu de şcoală primară şi îmi este prieten din tinereţe. În toamna anului 1960, intraserăm amândoi la şcoala *Da yang lan* – Ţarcul oilor. Erau ani de foamete şi lucrurile care mi-au rămas cel mai adânc întipărite în amintire sunt legate toate de mâncare. De exemplu, povestea despre mâncatul cărbunelui pe care am istorisit-o cândva. Mulţi socotesc că sunt aiureli inventate de mine, dar, vă jur pe numele mătuşii mele, nu-s scorneli, ci adevărul-adevărat.

Era cărbunele ăla unul din mina Gura Dragonului, de o excelentă calitate, strălucitor precum cristalul, de-ţi puteai vedea chipul oglindit în tăieturile lui. N-am mai văzut după aceea un cărbune atât de strălucitor. Wang-Picior, căruţaşul din sat, îl transportase cu căruţa sa trasă de cal de la reşedinţa districtului. Wang-Picior avea capul pătrăţos, gâtul gros, era bâlbâit când vorbea, ochii îi scăpărau şi se înroşea la faţă. Fiul său, Wang-Ficat, şi fiica, Wang-Fiericică, îmi erau amândoi colegi de clasă. Erau gemeni, dar pe când băiatul era înalt şi voinic, fata era ediţia de buzunar a unei fetiţe ce n-avea să mai crească în veci. Ca s-o spunem pe şleau, era o piticuţă. Toată lumea spunea că atunci când erau în burta mamei, Wang-Ficat răsese toate substanţele nutritive, de aceea Wang-Fiericică rămăsese mică.

Descărcatul cărbunelui se nimerise într-o după-masă, după ore, aşa că toţi, cu ghiozdanele în spate, stăteam în jurul căruţei şi făceam zarvă. Wang-Picior descărca cu o lopată mare de fier cărbunele din căruţă. Bucăţile de cărbune cădeau cu zgomot una peste alta. Pe gâtul lui Wang-Picior apăruse sudoarea şi omul îşi deznodă cârpa albastră de la brâu ca să se şteargă. Pe când se ştergea, îşi zări cei doi copii şi strigă la ei: „Fuga acasă să tăiaţi iarba!" Fetiţa se şi execută şi o rupse la fugă. Când pornise, corpuşorul ei se legănase uşor, ca şi când n-ar fi avut un centru de echilibru, drăgălaşă ca un bebeluş care abia începe să meargă. Wang-Ficat se dădu şi el înapoi, dar nu plecă. Se simţea tare mândru de meseria tatălui. Elevii de acum, chiar dacă tatăl le-ar fi pilot, tot n-ar simţi o astfel de mândrie. Cum se mai pornea zdrăngănind de zguduia cerul şi iscând praful sub

roţi căruţa lui mare! La hulube trăgea un cal care fusese folosit în armată, unde servise la transportul obuzelor, şi se spunea că se distinsese prin meritele sale, drept care, pe crupă, avea un semn făcut cu fierul roşu. Înhămat în faţa lui era un măgar nărăvaş, care te putea răni sau muşca într-o clipă. Rău aşa cum era, avea o forţă impresionantă, alerga extrem de repede. Wang-Ficat era singurul care putea potoli fiara asta şi, deşi mulţi în sat jinduiau după postul de căruţaş, nu cutezau să se apropie de măgar. Măgarul ăsta muşcase doi copii: unul era Yuan-Obraz, celălalt era chiar Wang-Fiericică. Căruţa fusese oprită în faţa casei Wang şi fetiţa se dusese să se joace în faţa măgarului, care o înşfacase de cap. Toţi ne temeam şi eram totodată plini de respect faţă de Wang-Picior. Era înalt de un metru nouăzeci, lat în umeri, puternic ca un taur, şi putea înşfaca cu mâinile şi ridica deasupra capului ditamai pietroiul de o sută de kile. Dar admiraţia noastră totală se îndrepta spre biciul lui miraculos. Încă de prima dată când măgarul turbat îl muşcase pe Yuan-Obraz, Wang-Picior lăsase hăţurile şi, cu trupul încordat şi bine proptit pe picioarele care încălecau oiştea, îşi învârtise biciul şi-l croise peste crupă. La fiecare lovitură rămânea o urmă însângerată şi biciul pocnea răsunător. La început măgarul se mai semeţi în continuare, dar într-o clipă începu să tremure din tot corpul, îngenunche pe picioarele din faţă, capul i se lăsă şi, cu fundul ridicat, începu să muşte pământul sub lovituri. Până la urmă tot Yuan-Obraz, tatăl lui Yuan-Obraz, fu cel care interveni: „Iartă-l, bătrâne Wang!” Abia atunci Wang-Picior se opri. Yuan-Obraz era secretarul celulei de partid, cel mai înalt demnitar în ierarhia satului. N-ar fi îndrăznit să nu-l asculte. După ce fiara o muşcase pe Wang-Fiericică, ne aşteptam să vedem iar un spectacol, dar Wang-Picior nu altoi deloc măgarul. Luă doar o mână de var nestins dintr-o grămadă de lângă drum şi îi obloji fetiţei capul rănit, apoi o duse în braţe acasă. Nu-şi bătuse măgarul, în schimb pe nevastă-sa o croise cu biciul şi-i dăduse şi lui fii-su un picior. Noi nu mai conteneam să înfierăm ticăloşia măgarului turbat. Era slab-mort, deasupra ochilor avea câte o adâncitură de puteai să pui oul de găină la clocit. Privirea-i era tristă de ziceai că acuşi o să izbucnească în plâns. Nu puteam pricepe cum un animal atât de slab poate exploda cu o asemenea forţă. Pe când ne apropiam de el tot dezbătând problema, Wang-Picior se opri din descărcat şi ne fulgeră cu privirea, încât, speriaţi, începurăm să dăm încet-încet înapoi. Pe când mormanul de cărbune descărcat în faţa şcolii se înălţa tot mai mult, cărbunele din căruţă scădea treptat. Fără să vrem, la unison, am început să adulmecăm, căci nările ne erau asaltate de un miros ciudat şi parfumat. Semăna cu răşina arsă sau cu cartofii copţi. Mirosul ne conduse privirea la grămada de cărbune strălucitor. Wang-Picior legă calul, înhămă măgarul şi căruţa şi părăsi curtea şcolii. Dar noi nu ne-am mai luat ca altădată după căruţă, când, sfidând pericolul de a fi pocniţi peste scăfârlie cu biciul, încercam să ne aruncăm înăuntru. Fără să ne abatem privirea, am luat-o încet spre grămada de cărbune. Bătrânul Wang, bucătarul, cu două găleţi în cobiliţă, venea legănându-se ca să se apuce de cărat. Fiica lui, Wang Renmei, îmi era şi ea colegă de clasă, şi mai târziu a devenit soţia mea. Era pe atunci

printre rarii copii fără nume din acela ciudat, asta pentru că tatăl ei era un om educat. Fusese la început şeful brigăzii zootehnice din comuna populară, dar, din cauza unor vorbe nepotrivite, fusese dat afară din funcţie şi trimis la noi în sat la munca de jos. Bătrânul Wang ne privea bănuitor, gândindu-se că puneam la cale vreo escapadă în bucătărie ca să şterpelim mâncare. Aşa că ne avertiză: „Căraţi-vă, puşlamalelor! Nu e nimic de mâncare pentru voi, duceţi-vă acasă să vă dea mama ţâţă". I-am auzit, fireşte, vorbele, ba chiar am cugetat la recomandarea lui, dar mai mult ca sigur nu era decât o înjurătură. Aveam toţi şase sau şapte ani, cum să mai sugem ca nişte ţânci? Şi, chiar dacă am fi facut-o, bietele noastre mame erau pe jumătate moarte de foame, sânii li se lipiseră de coaste, de unde lapte de supt? Dar nimeni nu s-a dus să dezbată problema cu bătrânul Wang. Am rămas toţi în faţa grămezii de cărbune, cu capul plecat, îndoiţi de şale, ca nişte geologi împătimiţi care tocmai au dat de un minereu nemaipomenit. Ne fremătau nările ca ale unui câine care căuta de mâncare printre dărâmături. Iar dacă povestea mea continuă, trebuie să-i mulţumesc mai întâi lui Chen-Nas, apoi lui Wang-Fiericică. Chen-Nas a fost cel care a luat primul în mână o bucată de cărbune, a dus-o la nas s-o adulmece, apoi s-a încruntat ca şi cum ceva important i s-ar fi iscat în minte. Nasul lui era cu şaua şi înaltă, şi mare, obiect preferat al glumelor noastre. După un moment de gândire, a aruncat bucata de cărbune din mână peste alta mai groasă. Bucata aruncată se sparse cu zgomot şi un val de mireasmă se împrăştie dintr-odată. A ridicat o bucăţică, şi la fel a făcut şi Wang-Fiericică. Băiatul începu s-o lingă cu vârful limbii, apoi o ronţăi apreciator şi dădu un ocol cu privirea. Şi fetiţa făcu la fel, mai întâi linse cărbunele, apoi ne privi. Apoi cei doi se uitară unul la altul, zâmbiră uşor şi, într-o armonie necăutată, muşcară cu grijă cu incisivii o fărâmă, o mestecară, apoi mai luară una şi începură să mestece cu putere. O expresie de fericire le inundă chipurile. Nasul mare al lui Chen-Nas se înroşise şi se umpluse de broboane de sudoare. Năsucul piticuţei se înnegrise, plin de pudra de la cărbune. Noi ascultam fermecaţi sunetul pe care-l scoteau cei doi ronţăind cărbunele.

Priveam uimiţi cum îl înghit. Până la urmă chiar îl mâncau. El spuse pe şoptite: „Băieţi, e bun!" Fetiţa strigă şi ea ascuţit: „Frate mai mare, vino repede să mănânci!" Chen-Nas luă o altă bucată de cărbune şi începu s-o mestece şi mai viguros. Ea luă în mânuţă o bucată mare şi i-o întinse lui Wang-Ficat. Urmându-le exemplul, am spart cărbunele, am luat bucăţile şi le-am sfarâmat cu incisivii, pentru ca apoi să gustăm de-a binelea scrâşnindu-le sub dinţi, şi zău că nu era deloc rău la gust! Fără nicio urmă de egoism, Chen-Nas ridică o bucată de cărbune şi ni-l împărţi: „Fraţilor, mâncaţi din ăsta, ăsta-i bun!" Ne arăta cu degetul părţile semitranslucide, galben deschis, semănând cu chihlimbarul şi ne spunea că au miros de pin. Făcusem lecţii de ştiinţe naturale şi ştiam despre cărbune că se formase cu secole înainte din transformarea pădurilor îngropate sub scoarţa pământului. Ne era profesor de naturale Wu Jinbang, directorul şcolii. Până acum nu prea dădusem crezare spuselor profesorului, la fel cum făceam şi cu cele

scrise în manual. Pădurile fuseseră verzi, cum s-ar fi putut schimba în cărbunele cel negru? Credeam că directorul Wu şi manualele spuneau vrute şi nevrute. Abia descoperind parfumul de pin al cărbunelui ne dumirirăm că directorul nu ne înşelase şi că nici manualele n-o făcuseră. Din cei treizeci şi cinci de elevi din clasă eram toţi de faţă, mai puţin câteva fete. Fiecare înşfacarăm câte o bucată de cărbune şi ne puserăm pe ronţăit, cranţ, cranţ, cu feţele transfigurate de beatitudine şi mister. Era ca şi cum am fi dat un spectacol, am fi jucat un joc straniu. Doar Xiao-Buză de jos, cu bucata de cărbune în mână, se fâţâia dintr-o parte în alta şi nu mânca, ne privea doar cu dispreţul întipărit pe faţă. Lui nu-i era foame, asta pentru că taică-su era paznicul depozitului de cereale al comunei populare. Bătrânul Wang rămăsese încremenit de mirare. O luă spre noi în fugă cu mâinile pline de făină. Cerule, pe mâini avea făină adevărată! Zilele acelea, în afară de director şi de responsabilul cu învăţământul, mai mâncau la cantina şcolii doi activişti care veniseră în deplasare în sat pentru o anchetă. Bătrânul Wang strigă:

— Măi copii, ce faceţi voi acolo? Voi mâncaţi cărbune? Cărbunele-i bun de mâncat?

Wang-Fiericică ridică în mânuţele-i mici bucăţoiul de cărbune pe care-l luase şi spuse cu vocea-i subţirică:

— Unchiule, e tare bun, o să-ţi dau o bucată s-o guşti.

Bătrânul Wang dădu din cap refuzând şi spuse:

— Tu, fetiţă, te iei după banda asta de sălbatici şi faci prostii!

Fetiţa muşcă din cărbune şi spuse:

— Dar este cu adevărat bun, unchiule!

În vremea asta se însera, iar soarele roşu se scufunda în zare. Cei doi activişti cazaţi la noi în şcoală sosiră pe biciclete. Privirile lor fură atrase de grupul nostru, aşa că bătrânul Wang ne alungă ţipând după noi şi agitând cobiliţa. Cel care se numea Yan şi care era, pare-se, director adjunct îl opri. Cu un aer nemulţumit, dădu din mână şi se strecură în bucătărie.

A doua zi, în clasă, în timp ce învăţătoarea ne preda lecţia, noi mâncam iar cărbune. Gura ne era mânjită de negreală, iar la colţuri se adunase praful de cărbune. Nu doar băieţii mâncau, ci şi fetele care lipsiseră de la ospăţul din ziua precedentă se înfruptau şi ele, sub îndrumarea lui Wang-Fiericică. Fiica bătrânului Wang, Wang Renmei, viitoarea mea soţie, mânca cu cea mai mare înfocare. Amintindu-mi acum scena, cred că suferea probabil de parodontoză, căci gura îi era plină de sânge. Învăţătoarea noastră, numită Yu, după ce scrisese câteva propoziţii pe tablă, se întoarse şi ne fixă cu privirea. Îl luă la rost mai întâi pe propriul fiu, Li-Mână:

— Ce mâncaţi voi acolo?

— Cărbune, mamă.

— Doamnă învăţătoare, mâncăm cărbune, vreţi şi dumneavoastră? strigă Wang-Fiericică din prima bancă, arătând cărbunele din mână. Şi strigătul ei păru un mieunat de pisică.

Învăţătoarea coborî de la catedră şi luă bucata de cărbune din mâna fetiţei, ducând-o sub nas de parcă ar fi adulmecat-o. Înainte de a i-o da înapoi se opri îndelung, fără să spună o vorbă. Zise apoi:

— Copii, astăzi trecem la lecţia şase, *Vulpea şi corbul*. Corbul găseşte o bucată de carne şi, mulţumit, stă cocoţat în vârful copacului. Vulpea, de la poale, grăieşte: „Meştere corb, ce voce măiastră ai, de îndată ce începi să cânţi, toate păsările lumii trebuie să amuţească!” Ameţit de aceste laude, corbul deschise pliscul şi buf, bucata de carne căzu în botul vulpii.

Citeam textul după învăţătoarea noastră, repetând, aşa, cu gurile negre ca pana corbului.

Învăţătoarea noastră, aşa cultă cum era, se luase şi ea după obiceiul locului şi-i dăduse fiului său numele de Mână. Acesta urma ca mai târziu să reuşească cu succes la Facultatea de Medicină şi, după absolvire, să fie chirurg în spitalul districtual. Când Chen-Nas şi-a tăiat trei degete la tocatul paielor, el a fost cel care i le-a cusut la loc.

II

De ce se născuse Chen-Nas cu un nas aşa de mare, altfel decât ceilalţi? Doar maică-sa ar fi putut lămuri asta. Taică-său, Chen-Frunte, cunoscut sub numele de Tianting, era singurul din sat cu două neveste. Ştia multe ideograme, pentru că era dintr-o familie care înainte de Eliberare[1] avusese mai bine de o sută de *mu*[2] de pământ bun, ţinuse şi o distilerie, başca negoţul pe care-l făcea în Harbin. Soţia principală era de-a locului, şi-i născuse patru fete. Înainte de Eliberare, Chen fugise, dar după aceea, cam prin 1951, Yuan-Obraz, cu doi miliţieni, se dusese după el în Manciuria şi-l adusese înapoi sub escortă. Când fugise, o făcuse de unul singur, lăsându-şi soţia şi copiii acasă. La întoarcere, adusese cu el altă nevastă. Avea păr deschis la culoare şi ochi albaştri, părea să aibă sub treizeci de ani şi purta numele de familie Ai şi prenumele Lian-Lotus. Ai Lian asta ţinea la piept un căţel tărcat. Cum Chen-Frunte se însurase cu ea înainte de Eliberare, bigamia lui era legală. În sat erau câţiva văduvoi sărăcani nemulţumiţi că Chen avea două neveste numai pentru el şi care, mai în glumă mai în serios, îi cereau să le dea şi lor una. La asta, Chen-Frunte se strâmba, de nu ştiai dacă râdea sau plângea. La început cele două femei au locuit în aceeaşi bătătură, dar când au ajuns să se certe aproape de păruială, Yuan-Obraz a trebuit să încuviinţeze mutarea nevestei celei noi a lui Chen în două cămăruţe de lângă şcoală. De fapt, clădirea asta fusese distileria şi, ca atare, cele două cămăruţe aparţineau familiei sale. Chen-Frunte ajunsese la o înţelegere cu cele două

---

[1] Data de 1 octombrie 1949, când este proclamată Republica Populară Chineză, este considerată reperul Eliberării.

[2] Unitate de măsură tradiţională, egală cu 0,0667 ha, deci o sută de *mu* reprezintă 6 ha.

neveste şi locuia pe rând, când la una, când la alta. Câinele adus de nevasta cea nouă cu păr blond din Harbin murise muşcat de ceilalţi câini din sat. Ai Lian, aşa cu burta la gură cum era, cărase câinele şi-l îngropase. Nu mult după aceea îl născuse pe Chen-Nas, din care cauză unii spuneau că pruncul era încarnarea câinelui tărcat. Şi avea mirosul foarte dezvoltat, ceea ce ar fi putut fi legat de asta. Pe vremea aceea mătuşa mea plecase deja la reşedinţa districtului ca să înveţe metodele noi de naştere şi devenise asistentă titulară în comună. Era în 1953.

În 1953 sătenii încă se împotriveau acestor noi metode, asta şi datorită zvonurilor pe care le ţeseau vechile moaşe. Spuneau că toţi copiii aduşi pe lume prin astfel de metode o să fie cuprinşi de boleşniţele vântului[1]. De ce împrăştiau ele zvonurile astea? Păi tocmai pentru că noile metode le luau pâinea de la gură. Când o femeie naştea, ele se alegeau cu o masă pe saturate, apoi primeau două prosoape şi zece ouă de găină drept răsplată. Mătuşa mea le purta o pică cruntă acestor baborniţe, numai când le pomeneai numele şi scrâşnea din dinţi. Spunea că mulţi prunci şi femei care năşteau muriseră în mâinile vrăjitoarelor astea. Imaginile pe care ni le zugrăvea mătuşa ne băgau în răcori. Vrăjitoarele aveau unghiile lungi, din ochi le ţâşneau sclipiri verzi ca ale dihăniilor, iar gurile le duhneau puturoase. Mătuşa mai povestea că apăsau burţile gravidelor cu sucitorul, le înfundau gura cu o cârpă, ca şi cum bebeluşul s-ar fi putut strecura şi pe acolo. Mai spunea mătuşa că habar n-aveau de anatomie, neştiind nici măcar o iotă din fiziologia femeii. Când dădeau de o gravidă care năştea greu, îi băgau mâna în vintre bietei femei şi trăgeau bezmetic de ajungeau să scoată fătul cu uter cu tot. Multă vreme după poveştile astea, dacă mi s-ar fi cerut să aleg un grup din oamenii pe care-i uram cel mai mult şi să-i împuşc, fără nicio şovăire aş fi răspuns: „Hoaştele de moaşe!“ Abia mai târziu am înţeles, încet, că mătuşa exagerase. Fireşte, existaseră şi hoaşte din astea troglodite, dar erau şi altele, adevăratele moaşe, cu adevărat pricepute, care descoperiseră pe spezele propriei practici secretele corpului femeii. Chiar bunica mea era una dintre acestea. Ea era de principiul „lasă natura în voia ei, căci odată copt în vrej, dovleacul singur îţi cade în palmă”. Pentru ea, o moaşă bună e cea care o încurajează pe femeie în durerile facerii şi care, când iese copilul, îi taie buricul cu foarfecele, pune apoi var nestins pe rană şi o pansează, şi cam asta-i tot ce trebuie să facă. Dar bunica nu era o moaşă chemată des la naşteri, oamenii socoteau că e leneşă, că nu se prea omoară. Le plăceau moaşele care se dădeau de ceasul morţii, se vânturau încoace şi-n colo, strigau şi ţipau şi-şi puneau la bătaie sudoarea şi sângele, ca şi cum şi ele ar fi născut.

Mătuşa asta a mea era fiica fratelui mai mare al bunicului. De fapt era verişoara tatii, dar, cum e obiceiul la noi, pentru că făcea parte din generaţia tatălui, îmi venea mătuşă. Fratele bunicului era doctor în Armata a opta de eliberare, şi astfel a participat la Marşul cel Lung. Mai întâi învăţase medicina chineză, apoi, odată intrat în armată, învăţase şi medicina occidentală de la

---

[1] Conform medicinei tradiţionale, vântul ar produce în corp boli alt articulaţiilor şi ale pielii.

Norman Bethune. La moartea eroică a acestui doctor canadian, căzuse bolnav de inimă rea şi, văzând el că nu-şi revine, şi-a spus că-i e dor de mamă şi de casă. La organizaţia de partid i s-a dat aprobarea să plece acasă să-şi vadă de boală. Când s-a întors la casa părintească, străbunica mai trăia încă. De cum a intrat pe uşă, a şi adulmecat aroma supei de fasole verde. Străbunica se grăbise să spele şi să pună oala pe foc ca să fiarbă supa, îndepărtându-şi cu bastonul nora care voia s-o ajute. Fratele mai mare al bunicului, aşezat pe un scăunel în pragul porţii, stătea ca pe ace. Mătuşa ne mai spuse că pe vremea aceea putea deja să ţină minte întâmplările şi că, ascunsă în spatele mamei, a privit pe furiş la ce se întâmpla. Povestea că de mic copil îşi tot auzise mama şi bunica vorbind la nesfârşit de tatăl ei, dar că acum, văzându-l în carne şi oase, i se părea că ar fi un străin. Mătuşa povesteşte că unchiul abia sosit se oprise în prag, galben ca ceara, pletos şi plin de păduchi de i se vedeau mişunând pe gât. Purta o vestă vătuită aşa de zdrenţuită, de ieşea vata din căptuşeală. Spune mătuşa că bunică-sa, adică străbunica mea, aţâţa focul plângând. Supa de fasole dăduse în clocot. Unchiul n-a mai avut răbdare şi, fără să-i pese că o să se opărească, s-a năpustit să soarbă, ţinând bolul între palme. Bătrâna îl tot potolea: „Fiule, de ce te grăbeşti aşa, e o oală plină de fasole!” Mătuşa spune că-i tremurau mâinile pe bol. După ce primul bol fu băut, îl luă pe următorul, şi de data asta nu-i mai tremurau mâinile. Doar sudoarea i se scurgea şiroaie de-a lungul tâmplelor. Globii ochilor îşi recăpătau încet strălucirea, iar obrajii prindeau culoare. Din ce mai spune mătuşa, burta unchiului chiorţăia, chiorț-chiorţ, ca o râşniţă care macină. Cică două ore mai târziu unchiul se dusese la latrină, de unde s-au auzit zgomotele diareii, de parcă ar fi ieşit şi maţele din el.

I-am spus mătuşii:

— Am citit cândva în *Falsa istorie a cărturarilor* [1] nişte întâmplări asemănătoare.

M-a întrebat:

— Ce carte mai e şi asta?

La care i-am răspuns:

— Este un roman clasic celebru.

Atunci ea m-a fixat sever cu privirea:

— Atunci ce te mai îndoieşti, de vreme ce şi-ntr-o operă literară clasică e consemnat aşa ceva!

După ce i-a trecut boala, unchiul a vrut să se întoarcă în munţi să-şi întâlnească detaşamentul. Străbunica i-a spus: „Fiule, eu nu mai am mult de trăit, stai cu mine până ce-mi vine sorocul, şi pleci după aceea“. Nevastă-sa, sfiindu-se să-l roage şi ea, a pus-o pe mătuşa s-o facă. Mătuşa i s-a adresat: „Tată, mama spune că poţi să pleci, dar mai întâi să-mi faci un frăţior!“

---

[1] *Ru lin wai shi*, roman clasic din sec. XVIII, scris de Wu Jingzi, care povesteşte despre examenele imperiale şi despre cărturarii implicaţi în aceste forme de promovare meritocratică.

În acest timp nişte oameni din Armata a opta din zona Jiaotong au venit să-l caute ca să-l îmbie să li se alăture. Unchiul, ca discipol al lui Norman Bethune, se bucura de un renume special. El le-a spus: „Dar eu aparţin de zona militară Shanxi!“ I-au răspuns: „Suntem cu toţii comunişti, şi dacă activăm aici sau acolo, e totuna. Nouă ne lipseşte un om ca tine, bătrâne Wan, oricum ar fi, o să te oprim la noi. Comandantul Xu ne-a spus că, dacă nu te laşi adus în lectică purtat de opt oameni, să te legăm fedeleş cu o frânghie şi să te aducem cu forţa. După aia, o să te invite la banchet cum se cuvine“. Aşa a rămas unchiul la Jiaotong şi a devenit întemeietorul spitalului clandestin Xi Hai – Marea de Apus, al Armatei a opta de eliberare.

Spitalul ăsta subteran era clandestin, cu încăperile toate legate între ele prin tunele, cameră de sterilizare, infirmerii, sală de operaţii, saloane, rămase intacte şi astăzi. În satul familiei Zhu, aparţinând de târgul Yutan din zona oraşului Laizhou, o bătrână de optzeci şi opt de ani, Wang Xiulan, care încă era în putere, lucra cu unchiul ca infirmieră. Multe din saloane dădeau într-un puţ. S-a întâmplat pe atunci ca o tinerică plecată să scoată apă să simtă cum găleata se împiedică de ceva, aşa că s-a aplecat să vadă ce-i, şi nu mare i-a fost mirarea să zărească într-o gaură din peretele puţului un soldat tânăr, rănit, care se strâmba la ea ca s-o sperie.

Faima măiestriei deosebite a unchiului se răspândi repede în ţinutul Jiaotong. El fusese cel care scosese schija din încheietura umărului comandantului Xu, şi tot el o operase pe nevasta comandantului politic Li, cea care avusese o naştere grea, şi salvase astfel şi mama, şi copilul. Îi ajunseseră la urechi isprăvile unchiului chiar şi comandantului japonez Sugitami, aflat în oraşul Pingdu. Venit în fruntea soldaţilor săi pentru o operaţie de curăţire în zonă, preţiosul său cal fusese doborât de o mină. Comandantul îl părăsise şi fugise. Unchiul îl găsise şi îl operase, iar odată vindecat acesta a devenit calul comandantului regimentului, Xia. Dar calul, cuprins de dor, şi-a rupt frâul cu dinţii şi a fugit spre Pingdu. Surprins şi fericit de întoarcerea calului său preţios, comandantul a trimis câteva iscoade – chinezi trădători – să se informeze în secret. Află astfel prin ei că Armata a opta construise un spital sub nasul inamicului şi că directorul spitalului, Wan Liufu – Wan-Şase receptacule[1] era doctorul măiastru care-i salvase calul de la pieire. Sugitami era el însuşi doctor şi, în ideea unei stime reciproce, dorea să-l cheme pe unchiul să-l răsplătească. Aşa că, după un plan iscusit, învăţat din celebrul roman clasic *Istoria celor Trei Regate*[2], trimise în secret un om care să se strecoare în satul nostru şi să le ia pe sus pe bunica, pe soţia unchiului şi pe fiica ei spre a le duce la Pingdu, să le ţină acolo ostatice.

---

[1] *Liu fu* – cele şase sedii primitoare ale corpului: fierea, stomacul, intestinul gros, intestinul subţire, vezica urinară şi complexul format din orificiul superior al stomacului, cavitatea stomacului şi orificiul superior al vezicii urinare.

[2] *San guo yan yi*, roman clasic scris în sec. XIV de Luo Guanzhong, pe baza povestirilor populare referitoare la perioada celor Trei Regate – Wei, Shu, Wu din sec. III.

Mătuşa a povestit că stătuse trei luni cu bunică-sa şi cu maică-sa în oraşul ăsta, unde li s-a dat de băut şi mâncat şi nu li s-a făcut niciun rău. Tot ea povesteşte că acest comandant japonez era un tânăr cu pielea albă, purta o pereche de ochelari cu rame albe şi-şi lăsase mustăcioară. Avea purtări alese şi vorbea o chineza curgătoare. O numea pe bunică *bomu* – onorabilă mătuşă, mamei i se adresa cu *sao furen* – soră mai mare, iar fiicei cu *xian zhi* – distinsă nepoată. Spunea mătuşa că nu-i făcuse deloc o impresie proastă. Asta, fireşte, în particular, doar pentru noi, căci celorlalţi le spunea altă poveste. Cum că toate trei fuseseră torturate aprig de japonezi, dar că nici încercările de a le speria şi nici încercările de a le câştiga nu le slăbiseră cerbicia.

Domnule, n-ar ajunge trei zile şi trei nopţi să spun povestea unchiului meu, aşa că o s-o reluăm, poate, mai târziu. Trebuie totuşi să vă vorbesc despre moartea lui eroică.

Dacă e să ne luăm după ce spune mătuşa, ar fi murit asfixiat cu gaz toxic în subterane, pe când tocmai opera un rănit. Tot aşa constată şi documentele oficiale întocmite la district de Conferinţa Politică Consultativă a Poporului. Lumea însă povesteşte altceva: cum că unchiul şi-ar fi legat la brâu vreo opt grenade de mână şi, călare pe un catâr, s-a dus în Pingdu. Gândea că printr-un gest eroic, unul contra toţi, o să-şi elibereze soţia, fiica şi bătrâna mamă. Spre nenorocul lui, s-a nimerit să o ia prin zona minată de miliţia populară la Zhao Jingou. Cel ce dădea o astfel de versiune era Xiao-Buză de sus, fost brancardier la spitalul Xi Hai. Un ins ciudat Xiao ăsta, care, după Eliberare, magazioner fiind la depozitul de cereale al comunei populare, devenise celebru pentru că descoperise o otravă de şobolani care dădea rezultate. În ziarele care-l pomeneau, numele de Buză de sus îi fusese schimbat în Superiorul. S-a dovedit însă pe urmă că era vorba de un pesticid foarte toxic, interzis în China. Omul acesta îi purta sâmbetele mătuşii, aşa că nu merita să-i dai crezare. Îmi spusese cam aşa: „Nedând ascultare ordinelor organizaţiei, unchiul tău şi-a părăsit bolnavii şi răniţii şi a hotărât să devină erou de unul singur. Ca să-şi dea curaj, înainte să plece la drum, a băut un litru de rachiu de cartofi dulci, aşa că era amorţit când a luat-o aiurea printre minele puse de ai noştri“. Continuase, rânjind cu incisivii lui îngălbeniţi: „Şi el, şi catârul au fost făcuţi fărâme, rămăşiţele au fost adunate în două coşuri, iar braţele lui şi copitele animalului au fost puse laolaltă, în devălmăşie, în sicriu“. Spunea toate astea ca şi cum s-ar fi bucurat de răul altuia. Sicriul însă, spunea el, n-a fost de lepădat, îl rechiziţionaseră, îl luaseră cu japca de la o familie bogată din Lancun. Când i-am repovestit mătuşii aceste lucruri, şi-a căscat ochii migdalaţi şi a spus scrâşnit: „Într-o bună zi am să mi ţi-l jugănesc eu pe ăsta!“ Apoi mi s-a adresat hotărât: „Copile, poţi să nu crezi, dar ceea ce trebuie să ştii sigur e că unchiul tău este un erou al războiului antijaponez de rezistenţă, un martir al revoluţiei. Mormântul lui se află pe Muntele Eroilor, acolo în mausoleu sunt expuse bisturiul şi încălţările pe care le purta. I le lăsase moştenire chiar Norman Bethune pe patul de moarte”.

III

Domnule, v-am spus în grabă povestea unchiului, ca s-o pot povesti pe îndelete pe cea a mătuşii.

Mătuşa s-a născut în 1937, pe 3 iunie, ceea ce înseamnă a cincea zi din luna a cincea din calendarul agricol. I s-a dat ca „nume de lapte”[1] numele Sărbătorii Dublului Cinci – *Duan Wu*[2], iar apoi, când a mers la şcoală, a fost numită Wan-Inimă. Numele acesta i-a fost dat de unchiul, respectând obiceiul locului, dar şi cu un tâlc mai adânc. După jertfirea unchiului, mătuşa s-a îmbolnăvit şi a murit şi ea la Pingdu. În urma eforturilor făcute de cei de pe linia frontului din zona militară Jiaotong, mama şi fiica au fost salvate din închisoare. Fuseseră primite în zona eliberată, şi mătuşa fusese dată la şcoala primară „Rezistenţa antijaponeză“, iar mama ei trimisă într-o fabrică să coasă tălpi la încălţări. După Eliberare, mătuşa avusese multe ocazii să plece spre alte zări, ca urmaşă de martir al revoluţiei ce era, dar maică-sa era legată de acest pământ pe care nu-l putea părăsi. Nici mătuşa, la rândul ei, n-ar fi putut să se despartă de mamă. Conducătorii de la district au întrebat-o ce are de gând, şi ea a răspuns că vrea să continue menirea tatălui, aşa că a intrat la şcoala sanitară regională. Când şi-a luat diploma mătuşa abia împlinise 16 ani, şi a început să practice medicina la centrul de sănătate din oraş. Când Biroul Sanitar Districtual a iniţiat o grupă de predare a noilor metode de naştere, mătuşa a fost trimisă şi ea la cursuri. De aici încolo între ea şi meseria asta sfântă s-a creat o legătură puternică. De la 4 aprilie 1953, când a adus pe lume primul copil, până anul trecut de Sărbătoarea Primăverii, ar fi asistat, după spusele ei, la naşterea a zece mii de copii, dintre care jumătate împreună cu un alt doctor. V-a spus-o, de altfel, şi dumneavoastră cu gura ei. După cum socotesc eu, chiar zece mii parc-ar fi exagerat, dar probabil că vreo şapte-opt mii de copii tot au văzut lumea datorită ei. Mătuşa avea după ea şapte ucenice, dintre care una numită Mica Leoaică, cu părul ei zbârlit, nasul turtit, gura pătrăţoasă şi plină de coşuri pe faţă, îi era total dedicată mătuşii. O venera, încât, dacă i-ar fi cerut să omoare pe cineva, s-ar fi repezit imediat cu cuţitul în mână, fără crâcnire, fără să se întrebe dacă-i bine sau nu.

Aşa cum am spus-o mai sus, în primăvara anului 1953 un număr mare de femei de la noi nu veneau în întâmpinarea noilor metode de naştere. De ţinut cont şi de ponegrelile pe care le făceau hoaştele de moaşe, cu toate zvonurile pe care le scorneau! Pe vremea aceea, mătuşa, cu toate că n-avea decât 17 ani, datorită destinului ei special încă de mică, precum şi datorită originii ei sociale strălucitoare ca aurul pur, devenise deja un personaj important, cu influenţă uriaşă în ţinutul Gaomi, şi pe care oamenii îl priveau cu respect. Şi ca înfaţişare

---

[1] Numele care se dă copilului în pruncie, pe perioada alăptării.

[2] Sărbătoarea din a cincea zi a lunii a cincea din calendarul lunar, numită şi Sărbătoarea Comemorării Poetului Patriot Qu Yuan.

era deosebită. Nu e vorba de capul, de faţa sau de nasul ori de ochii ei, ci de dinţi. La noi era o zonă unde apa avea mult fluor, ca urmare, şi tineri şi bătrâni, cu toţii se înfăţişau cu o gură de dinţi negri. Mătuşa, care îşi petrecuse o mare parte din copilărie în regiunea militară din Jiaotong şi băuse apă de izvor şi mai şi învăţase să se spele pe dinţi de la soldaţii Armatei a opta, avea dinţii neatinşi de negreală. Avea o gură cu dinţi albi care ne făcea invidioşi pe toţi, şi mai ales pe fete.

Primul copil pe care l-a adus pe lume mătuşa fusese Chen-Nas. Avea s-o regrete toată viaţa. Spunea că această primă naştere asistată de ea ar fi trebuit să fie a unui urmaş de revoluţionar, că nu s-ar fi gândit să fie cea a unui pui de moşier. Dar atunci, grăbită să pună capăt neîncrederii şi să dea curs înnoirii, n-a mai stat pe gânduri. De cum a aflat că Ai-Lotus era gata să nască, a încălecat pe bicicletă, şi asta o raritate pe la noi, şi, cu geanta sanitară în spate, a sosit ca în zbor la faţa locului. De la dispensar până în sat erau 10 *li* – 5 km, dar ea n-a făcut nici 10 minute. Nevasta lui Yuan-Obraz, secretarul de partid din sat, care spăla rufe pe mal la Jiao, a văzut cu ochii ei cum mătuşa chiar zburase de pe podul îngust de piatră. Un câine care se zbenguia pe pod s-a speriat aşa de tare, că s-a aruncat cu capul înainte în râu.

Cu geanta în mână, mătuşa s-a năpustit în cele două cămăruţe locuite de Ai-Lotus. Vechea hoaşcă de moaşă a satului, Tian Guihua, era deja acolo. Era o femeie cu buze subţiri şi obraji scofâlciţi, de peste şaizeci de ani, deja transformată în ţărână, *Amituofu*, Slăvit să fie Buddha! Tian Guihua era din genul moaşelor care „interveneau activ". Când intră în încăpere, mătuşa o văzu încălecată peste Ai-Lotus, apăsând din răsputeri pe pântecele umflat. Bătrâna suferea de astmă şi horcăiturile ei se amestecau cu ţipetele ca de porc înjunghiat ale femeii care năştea, de se crease acolo o atmosferă tragică, sfâşietoare. Chen-Frunte, moşierul, stătea în genunchi într-un colţ la perete şi-şi tot lovea capul de podele, ca într-o îngenunchere rituală, murmurând o nesfârşită rugă ale cărei cuvinte nu se desluşeau.

Pentru că fusesem de multe ori acasă la Chen-Nas, locuinţa din povestire mi-era cunoscută: erau nişte cămăruţe din aripa dinspre apus, strâmte şi cu tavanul jos. De cum intrai, dădeai de vatra pentru gătit, care avea în spate un zid despărţitor de 70 cm înălţime ce marca cuptorul din lut. De cum a intrat, mătuşa a şi văzut scena care se petrecea pe *kang*. Văzând-o, a simţit o mânie de nestăpânit şi, ca să folosim propriile cuvinte, scuipa flăcări la distanţă. Şi-a aruncat geanta, s-a repezit ca o săgeată şi a înşfăcat-o pe hoaşcă de umărul stâng, iar cu stânga, de umărul drept, şi a întors-o cu putere spre dreapta, dând-o jos de pe *kang*. Capul hoaştei s-a izbit de ţucal şi pişatul s-a vărsat peste tot, iar încăperea s-a umplut de putoare. Hoaşca îşi spărsese capul şi sângele negru îi curgea din rană. În realitate, rana nu era cine ştie ce, dar ea scotea ţipete ascuţite, cu totul exagerate. Cine-ar fi auzit-o ar fi leşinat de frică, nu însă şi mătuşa, care văzuse multe la viaţa ei.

Mătuşa s-a postat în faţa *kang*-ului şi-a pus mănuşile chirurgicale şi i-a spus lui

Ai-Lotus cu o voce gravă:

— Nu plânge, nu ţipa, pentru că plânsul şi ţipetele nu ne sunt de folos la naştere. Dacă vrei să trăieşti, ascultă-mi ordinele, cum îţi spun, exact aşa să faci!

Ai-Lotus se opri, potolită brusc de mătuşa. Ştia şi de originea ei socială glorioasă, şi de istoria ei legendară. Mătuşa o informă:

— Eşti în vârstă pentru primul copil, nici fătul nu e în poziţie bună. În loc să vină ca la toată lumea, cu capul înainte, a scos mai întâi o mână, iar capul a rămas înăuntru.

Mai târziu, mătuşa râdea de Chen-Nas, spunându-i că nu ieşise cu capul, că încă de la început întinsese mâna, ca şi cum ar fi avut ceva să-i ceară lumii ăsteia. La care Chen răspundea: „Cerşeam de mâncare".

Deşi era prima ei naştere, mătuşa era calmă. Ca să devii foarte bun în meserie, jumătate din pricepere constă în a nu te pierde cu firea. Ea era o doctoriţă ginecolog cu har de la Cer, când acționa, avea inspiraţie şi mâini sensibile. Toate femeile pe care le ajutase să nască, sau cele pe care le supraveghea înainte de naştere, o admirau cum nu se mai poate. Când trăia, mama obişnuia să spună: „Mâinile mătuşii voastre nu sunt mâini obişnuite. Cele obişnuite sunt fie reci, fie calde, uneori amorţite, alteori umede, pe când cele ale mătuşii sunt la fel în toate cele patru anotimpuri: proaspete, moi, dar nu fleşcăite, un pic, cum să spun…" Fratele mare, care avea carte, interveni: „Ca acul ascuns în vată, nu? Moalele poartă în el tarele". Mama spuse: „Aşa este, răceala mâinilor ei nu este aceea a unui sloi de gheaţă, este, cum să spun…" Erudiţia fratelui meu îi veni din nou în ajutor: „Răceala exterioară se echilibrează exact aşa, cu căldura interioară, este ca aceea a mătăsii, a unei piese de jad preţios…" „Aşa este, exact aşa", încuviinţă mama, „numai ce atinge bolnava cu mâinile, şi boala dă deja înapoi pe trei sferturi. " Ce să mai vorbim, mătuşa era pur şi simplu divinizată de femeile din sat.

Ai-Lotus era o femeie norocoasă, dar, înainte de toate, inteligentă. De cum şi-a pus mătuşa mâna pe burta ei, a simţit o forţă specială. După asta, când întâlnea pe cineva, spunea că în mătuşa simţise puterea unui mare general. Pe lângă ea, băbătia care behăia căzută pe burtă lângă ţucal era de-a dreptul caraghioasă. Aşadar, Ai-Lotus, femeie gata să nască, cu noua forţă insuflată şi cu superioritatea pe care i-o impuneau prestanţa mătuşii şi spiritul nou al ştiinţei, îşi recăpătă speranţa şi deveni curajoasă. Durerea care-i sfâşia măruntaiele îi păru mult mai mică. Îşi curmă plânsul şi ţipetele, făcu ce-i ceru mătuşa şi, cooperând astfel, aduse pe lume un prunc cu nas mare.

Nu respira, şi mătuşa, luându-l de picioruşe, îl bătu uşor pe piept şi pe spate până ce începu să plângă ca un pisoiaş. Mătuşa spuse:

— Cum se poate ca un bebeluş să aibă un nas aşa de mare? Ai zice că-i vreun străinoi de american.

Mătuşii îi era inima plină de bucurie, era precum un meşter care-şi desăvârşeşte prima lucrare. Pe faţa lehuzei strălucea un zâmbet luminos. Mătuşa era o persoană cu ideea originii de clasă bine fixată în minte, dar când scosese

fătul din vaginul femeii uitase de lupta de clasă, şi bucuria încercată era cu totul pură.

Când şi-a dat seama că cea de-a doua soţie i-a născut un fiu, Chen-Frunte s-a ridicat din colţul său şi a început să dea ocol cuptorului, nemaigăsindu-şi locul în spaţiul acela strâmt. Două şiroaie de lacrimi ca mierea i-au curs din orbitele uscate. Bucuriei nebune din inimă părea că nu-i ajung vorbele să se exprime. Îi venea să spună atâtea, dar nu îndrăznea să grăiască cuvinte precum „tămâie“ sau „cinstirea strămoşilor”, dar astea, pentru unul în situaţia lui de „fost“, ar fi însemnat o greşeală de neiertat.

Mătuşa i-a spus:

— Copilul acesta are un nas aşa de mare, ce-ar fi să-i spuneţi Chen-Nas?

Glumea, dar Chen-Frunte, de parcă ar fi primit un ucaz împărătesc, tot făcea plecăciuni spunând:

— Mulţumim, mătuşă Inimă, pentru numele acesta! Mulţumim mult! Sună bine, o să-l cheme Chen-Nas.

În vremea cât Chen nu contenea cu mulţumirile iar Ai-Lotus se îneca în lacrimi, mătuşa îşi strânsese lucrurile în geantă şi se pregătea să plece. Îi sări în ochi Tian Guihua, care părea că aţipise cu spatele sprijinită de perete şi cu ţucalul în faţă. Mătuşa nu mai ştia de când stătea ea aşa, nu-şi mai amintea limpede nici de când încetase urletele alea care te băgau în sperieţi. Mătuşa povesteşte chiar că o crezuse moartă, dar văzându-i ochii scoţând în întuneric sclipiri verzi ca ochii de pisică, şi-a dat seama că e vie. Deodată un şuvoi de mânie îi înecă inima. O întrebă:

— N-ai plecat încă?

La care bătrâna răspunse neaşteptat:

— Păi am făcut şi eu jumătate din treabă, tu cealaltă jumătate, aşa că n-am să cer decât jumătate din ce mi se cuvine: un prosop şi cinci ouă de găină. Da, pentru că m-ai împins şi m-am rănit la cap şi pentru că de ruşinea mamei tale n-am să depun plângere, o să-mi dai tot mie celălalt prosop, ca să mă leg la rană, şi celelalte cinci ouă, ca să-mi recapăt puterile.

Mătuşa îşi aminti că hoaştele astea de moaşe cereau plată în bunuri de la familiile femeilor care năşteau, şi o cuprinse o silă cumplită.

— Ce ruşine, ce ruşine! spuse ea scrâşnind din dinţi. Cum adică ai făcut jumătate din treabă? Dacă te-aş fi lăsat s-o faci pe toată, ne-am fi ales cu două cadavre aici pe *kang*. Vrăjitoare bătrână ce eşti! tu crezi că vaginul femeii e un cur de găină, dacă apeşi cu forţă, iese oul? Asta-i o naştere pentru tine? Nu, asta-i o crimă! Şi mai spui că te duci să mă reclami? Mătuşa îi repezi un picior în bărbie: Mai vrei şi prosop, ia! şi-i mai dădu un picior în fund.

Îşi luă cu o mână geanta, iar cu cealaltă o înşfăcă de ceafă şi începu s-o târască în curte. Chen-Frunte venea în urma lor rugându-le să se potolească, dar mătuşa se stropşi la el:

— Cară-te, vezi-ţi de nevastă-ta!

Mătuşa spune că a fost prima dată în viaţă când a lovit pe cineva. Mai spune

că nu s-ar fi gândit că o s-o poată face aşa bine. Îi mai dăduse un şut în fund şi baba se rostogolise la pământ, se întorsese, apoi începuse să se văicărească de-acolo de jos, lovind cu mâinile pământul, cu ţipete care implorau Cerul:

— Ajutor, mă omoară, fata lui Wan-Şase receptacule, bandita asta mă omoară-n bătaie!

Tocmai se lăsa de seară, soarele apunea, norii străluceau în lumina amurgului, adia un vânt subţire, iar oamenii din sat, cu bolul de mâncare în mână, ieşiţi pe uliţă să asculte tămbălăul ce răzbătea de la de-alde Chen, se adunau tropotind în faţa casei. Yuan-Obraz, secretarul de partid, şi Lu-Dinte, şeful de brigadă, veniră şi ei. Tian Guihua îi era lui Lu mătuşă îndepărtată, dar mă rog, tot rudă se cheamă, aşa că acesta îi spuse mătuşii mele:

— Wan-Inimă, nu ţi-e ruşine, tu, o fetişcană, să baţi o femeie bătrână?

Mătuşa ne spunea: „Lu-Dinte ăsta, ce mare lucru era de capul lui? Era o fiară care-şi bătea nevasta de se târa pe pământ în patru labe şi mai îndrăznea el să mă dăscălească pe mine!”

Îi răspunsese:

— Care bătrână? O strigoaică bătrână, un duh răufăcător! Ia întreab-o, ce face ea? Şi adresându-se hoaştei: Păi câţi oameni au murit de mâna ta? Dacă aş avea o puşcă, eu, o femeie în toată firea, te-aş doborî pe loc.

Şi mătuşa îşi întinse arătătorul spre capul hoaştei. Era mătuşa pe vremea aia doar o fătucă de şaisprezece ani; să-şi spună singură că ar fi fost femeie în toată firea îi făcuse pe unii să-şi râdă în barbă.

Pe când Lu-Dinte voia să mai spună ceva în apărarea bătrânei, Yuan-Obraz declară:

— Doctoriţa Wan n-a greşit cu nimic, pe vrăjitoarele astea care se joacă cu viaţa oamenilor trebuie să le pedepsim fără milă. Tian Guihua, ia n-o mai fă pe câinele gata să moară, ai încasat încă prea puţin, ar fi trebuit să te închidem. De aici încolo pentru orice naştere, o chemaţi pe doctoriţa Wan! Dacă mai îndrăzneşti să te bagi, o să-ţi tăiem ghearele!

Mătuşa spunea că Yuan-Obraz, aşa fără carte cum era, a ştiut limpede pe ce făgaş o iau lucrurile şi să-şi păstreze dreapta judecată, aşa cum se cuvenea unui bun activist.

IV

Domnule, al doilea copil adus pe lume de mătuşa am fost chiar eu.

Când mama era gata să nască, bunica, după un vechi obicei, s-a spălat pe mâini şi s-a primenit, a aprins trei beţişoare parfumate şi le-a pus în faţa tabletei strămoşilor, s-a închinat de trei ori lovind podeaua cu fruntea, şi a dat afară din casă bărbaţii. Mama nu era la prima naştere, mai născuse doi băieţi şi o fată înaintea mea. Bunica i-a spus:

— Eşti ca o căruţă uşoară care-o ia pe un drum cunoscut, purcede tu singură

cătinel.

Mama i-a răspuns:

— Mamă, am o presimţire rea, de data asta nu-i la fel.

Bunica n-a luat-o în serios şi i-a replicat:

— Ce vrei să spui? Oare de data asta naşti un licorn?

Presimţirea mamei a fost corectă. Fraţii şi sora mea ieşiseră cu capul înainte, dar eu îmi scosesem mai întâi un picior. Văzând piciorușul acela, bunica, de fapt, se prostise de spaimă. Asta şi pentru că în sat circula o vorbă: „picioru-ntâi de-a ieşit, dracul vine la plătit". Ce însemna asta? Păi însemna ca, dacă familia respectivă a făcut datorii la cineva într-o viaţă anterioară, apoi acela se reîncarna, şi la naştere o pedepsea pe femeia în chinurile naşterii sau o făcea să moară odată cu el. Sau trăia până la o anumită vârstă, când murea şi-i aducea familiei uriaşe pierderi materiale şi suferinţe spirituale. Totuşi, bunica se prefăcu că-şi păstrează calmul, şi spuse:

— Copilul acesta o să fie unul bun de picior, când se va face mare o să slujească un demnitar. Să nu-ţi fie frică, mă descurc.

Bunica a adus din curte un lighean de aramă, l-a ridicat, şi, stând în faţa *kang*-ului, a început să bată în el cu sucitorul, ca şi cum ar fi lovit un gong care făcea dang-dang. Lovea şi striga:

— Ieşi, hai ieşi, te pune străbunicu` să duci grabnic un răvaş, şi-o să-ţi ardă o bătaie bună de nu ieşi mintenaş!

Mama şi-a dat seama de gravitatea situaţiei şi a luat mătura cu care curăţăm *kang*-ul, a bătut în fereastră şi a chemat-o pe sora mea care asculta din curte ce se întâmplă:

— Du-te repede şi cheam-o pe mătuşa!

Sora mea era tare ageră, a fugit la biroul lui Yuan-Obraz ca să dea telefon la dispensar. Telefonul acela vechi cu manivelă, azi e la mine în păstrare, pentru că el mi-a salvat atunci viaţa.

Era ziua a şasea din luna a şasea, pe râul Jiao se iscase o viitură, podul era înecat de ape, de-l puteai dibui doar după spuma valurilor care se loveau de pietre. Vagabondul satului, Du-Gât, care stătea pe mal dând la peşte, a văzut-o cu ochii lui pe mătuşa venind în zbor cu bicicleta de pe digul din faţă, cu roţile bicicletei împroşcând spuma mai sus de un metru. Curentul era năvalnic, putea s-o ia cu el, şi dacă o lua apa, domnule, eu n-aş mai fi fost.

Mătuşa, udă leoarcă, s-a năpustit pe uşă. Mama mi-a spus că, de îndată ce-a intrat mătuşa, a fost ca şi cum ar fi înghiţit un calmant. Spunea că a intrat şi-a dat-o pe bunica deoparte şi i-a spus în răspăr:

— Mătuşă, mătuşă, dacă baţi gongul şi toba, cum crezi c-ar îndrăzni să iasă?

Bunica, fără să se lase, a înfruntat-o:

— La toţi copiii le place tămbălăul, când aud gongul şi toba, n-o să vrea să iasă să vadă ce-i?

Mătuşa povesteşte că m-a înşfăcat, cică, de picior, şi a tras, scoţându-mă cum ai scoate o ridiche. Îmi dădeam seama că glumea. După aceste două prime

naşteri, mama lui Chen şi maică-mea au devenit impresarele voluntare ale metodei noi a mătuşii. Se dădeau ele însele drept mărturie. La rândul lor, vagabondul Du-Gât şi nevasta lui Yuan-Obraz povesteau tuturor celor care le ieşeau în cale despre cum zburase mătuşa cu bicicleta, aşa încât mătuşa deveni repede renumită, iar de hoaştele de moaşe, devenite relicve ale trecutului, nu mai întreba nimeni.

Din 1953 până-n 1957, în ţinut a crescut natalitatea, şi era şi o perioadă de prosperitate economică, căci pe-acolo pe la noi, câţiva ani în şir, fusese vreme bună pentru recoltă bogată. Oamenii mâncau pe săturate, se îmbrăcau călduros, erau plini de voie bună şi femeile rămâneau gravide şi năşteau cu spor. Cât despre mătuşa mea, nu mai pridiidea, îşi lăsase urmele roţilor bicicletei pe toate drumurile din ţinutul Gaomi, în cele optsprezece sate, şi urmele paşilor ei se întipăriseră în aproape toate bătăturile.

Din 4 aprilie 1953 până-n 31 decembrie 1957, mătuşa a asistat 1 612 de naşteri din 1 645 de naşteri, i-au murit şase bebeluşi, dar cinci se născuseră morţi, iar unul era atins de o boală congenitală. Erau rezultate strălucite, aproape desăvârşite.

Pe 17 martie 1955, mătuşa a intrat în partid. În aceeaşi zi a fost şi la cea de-a o mia naştere. Bebeluşul era Li-Mână, fiul învăţătoarei. Mătuşa ne-a povestit că învăţătoarea a fost cea mai civilizată dintre femeile pe care le ajutase să nască. Atunci când era în pragul naşterii, ea era tot cu manualul în mână, pregătindu-şi lecţia.

Numele meu fusese ales tot de mătuşa; ca şcolar îmi spunea Wan-Picior, iar ca nume de lapte, Fuguţă.

Vă rog să mă scuzaţi, domnule, trebuie să vă explic, Wan-Picior este numele meu adevărat, Mormoloc e doar pseudonimul.

V

Mătuşa făcuse de mult vârsta când se pune problema măritişului. Dar ea avea leafa ei, avea slujbă la stat, îşi cumpăra cerealele, nu le cultiva singură, cum se spune, şi, în plus, provenea dintr-o familie glorioasă, deci niciunul din flăcăiaşii din sat n-ar fi îndrăznit să râvnească la ea. Pe vremea aceea eu făcusem cinci ani, şi-o auzeam pe maică-sa vorbind cu bunica de măritişul ăsta. Zicea maică-sa, îngrijorată: „Soro, Inimă a noastră are douăzeci şi doi de ani, fetele de vârsta ei au deja copii, pe când pe ea n-o cere nimeni, ce ne facem?” Bunica răspundea: „Cumnată, ce eşti aşa zorită? Cine ştie dacă o fată cum e Inimă n-o să ajungă la Palatul Imperial ca împărăteasă? Şi tu o să fii soacra împăratului, iar noi rudele lui, şi sigur că o să ne căpătuim“. La care mama mătuşii răspundea: „Toate astea-s prostii! Împăratului i s-a retras mandatul de mult, acum e Republica Populară, condusă de un preşedinte“. Bunica îi răspundea: „Bun, dacă-i aşa, s-o mărităm cu preşedintele”. Furioasă, cealaltă îi reproşa: „Cu trupul eşti în epoca

nouă, dar mintea ţi-a rămas tot înainte de Eliberare”. Bunica, atunci: „Toată viaţa mea n-am plecat de aici din Heping, nu m-am dus ca tine în zona eliberată, n-am fost ca tine în Pingdu“. La care i se răspundea: „Nu mai pomeni în faţa mea numele oraşului acesta! numai ce-l aud şi mi se încreţeşte pielea pe mine. Am fost răpită de diavolii japonezi, am îndurat multe, nu m-am dus acolo să mă distrez”. Cele două mămici o tot ţineau aşa până se certau de-a binelea. Mama mătuşii plecă mâniată, ca şi cum n-ar mai fi vrut să aibă de-a face cu bunica niciodată. De câte ori le vedea vorbind aşa de măritişul mătuşii, mama râdea pe furiş.

Îmi amintesc că într-o zi, pe înserate, vaca noastră stătea să fete. Şi nu ştiu dacă vaca o imita pe mama sau viţelul pe mine, dar fapt e că mititelul scosese un picioruş şi rămăsese înţepenit. Bătrâna noastră vacă la ananghie mugea de suferinţă. Bunicul şi tata erau îngrijoraţi la culme, îşi frecau mâinile, nu stăteau locului, se tot învârteau, nu mai ştiau ce să facă. Vita este pentru un ţăran preţioasă ca viaţa, cu atât mai mult vaca asta care ne fusese dată în grijă de brigada de producţie. Dacă murea, era nenorocire. Mama i-a şoptit uşurel surorii mele:

— Am auzit că s-a întors mătuşa.

Nici n-a terminat de grăit, că soru-mea deja o luase la fugă. Tata i-a aruncat o privire dispreţuitoare:

— Ce te-a apucat, te-ai speriat şi o iei razna? Ea moşeşte femeile.

Mama i-a răspuns:

— Şi oameni şi animale-s la fel alcătuiţi, corpul lor are aceeaşi noimă.

Mătuşa sosi mergând în urma soră-mii. Abia intră, şi izbucni ţâfnoasă:

— Vreţi să mă faceţi să-mi dau duhul, n-am destul de tras cu naşterile oamenilor, acum vreţi să ajut şi vacile să fete?

Mama i-a spus râzând:

— Cumnăţică, nu-i vina noastră că eşti din familie. Cui altcuiva îi puteam cere ajutor? Toţi spun că eşti o Bodolhisattva reîncarnată, sau una care-i ajută pe oameni să treacă prin oceanul suferinţelor existenţei şi salvează toate fiinţele. Vaca, aşa animal cum e ea, înseamnă totuşi o viaţă şi, când e pândită de moarte, cum să n-o salvezi?

Mătuşa răspunse:

— Cumnată, noroc că nu ai carte, dac-ai mai şti şi două coşărci de ideograme, apoi s-ar mai putea măsura cu tine cei din satul Heping?

Mama i-a spus:

— Dac-as şti chiar opt coşărci, tot nu ţi-aş ajunge nici la glezne!

Chiar dacă pe faţa mătuşii mânia-şi arăta încă semnele, supărarea deja-i mai trecuse. Cerul se întunecase şi mama a aprins şi a adus în grajd toate lămpile din casă, cărora le mărise feştilele.

Când a văzut-o pe mătuşa, vaca şi-a îndoit picioarele din faţă şi a îngenuncheat. Văzând asta, mătuşii au început să-i şiroiască lacrimile. Şi pe noi ne-au podidit lacrimile. Mătuşa a examinat vaca şi, pe jumătate compătimind-o,

jumătate glumind, a spus:

— Încă unul care scoate mai întâi piciorul!

Ne-a alungat în curte, de frică să nu ne tulbure ceea ce-o să vedem. De acolo o auzeam cum striga comenzi şi ne închipuiam singuri cam ce se întâmplă: sub conducerea mătuşii, părinţii noştri ajutau vaca să fete. În acea seară, pe 15 din calendarul lunar, pe când luna se înălţase la sud-est şi cer şi pământ erau o întindere de alb pur, mătuşa a strigat:

— Gata, l-a fătat!

Ne-am repezit în grajd ţipând bucuroşi, şi am văzut în spatele vacii o vietate mică acoperită de un lichid lipicios. Tata a spus emoţionat şi el:

— Grozav, e o viţică!

. Mătuşa bombăni:

— Chiar că-i ciudat, când femeile nasc o fată, bărbaţii se posomorăsc, dar când o vacă fată o viţică, bărbaţii râd cu gura până la urechi.

Tata a spus:

— Asta pentru că o viţică o să fete şi ea mai târziu.

— Dar la oameni nu-i tot aşa? o fată n-o să nască şi ea copii când creşte? se enervă mătuşa.

— Nu-i acelaşi lucru, spuse tata.

— Ce nu-i la fel? îl luă ea la rost.

Văzând că mătuşii i-a sărit ţandăra, tata nu mai continuă disputa.

Vaca îşi potrivi capul şi începu să lingă trupul ud al viţicii. Limba ei parcă ar fi avut un leac fermecat, pe unde ajungea, părea că-i dă putere. Toţi priveam scena impresionaţi. M-am uitat pe furiş la mătuşa, care, cu gura întredeschisă şi cu privirea tandră, părea ea însăşi cea revigorată sub limba vrăjită a vacii, sau de parcă ea ar fi fost cea care lingea viţica.

Când vaca a terminat s-o lingă, viţica s-a ridicat pe picioare tremurând.

Am plecat după un lighean, l-am umplut cu apă, şi am mai făcut rost şi de săpun şi prosop, ca să-i dăm mătuşii să-şi spele mâinile. Bunica, aşezată şi ea în faţa vetrei, aţâţa focul cu foalele, iar mama, în picioare în faţa *kang*-ului, întindea aluatul de tăiţei. După ce-a terminat cu spălatul, mătuşa a spus:

— Mor de foame, astă-seară mănânc la voi.

Mama i-a spus şi ea:

— Păi nu eşti la tine în familie?

Bunica de colo:

— Aşa e, numai că n-am mai pus de mulţi ani lingura în aceeaşi oală.

În timpul acesta, mama mătuşii, de cealaltă parte a zidului curţii, îşi strigă fata să se ducă să mănânce cu ea. Mătuşa i-a spus:

— Nu văd de ce să muncesc pentru ei degeaba, vreau să mănânc aici.

Maică-sa i-a răspuns:

— Ăştia trăiesc greu, dacă mănânci un bol de tăiţei de la ei, o să ţină minte toată viaţa.

Bunica, cu vătraiul în mână, a alergat lângă zid şi i s-a adresat:

— Dacă ţi-e poftă, vino şi ia şi tu un bol, dacă nu, cară-te!

I-a răspuns:

— Nu mănânc eu din mâncarea voastră!

După ce-au fiert tăiţeii, mama a umplut un bol şi a pus-o pe soru-mea să-l ducă mamei mătuşii. La ani după asta aveam să aflu că sora mea, în graba fugii, căzuse, tăiţeii se vărsaseră, iar bolul se spărsese. Ca să nu fie pedepsită, mama mătuşii îi dăduse din dulapul ei un bol de-al său.

Mătuşii îi plăcea să stea la taifas, iar nouă ne plăcea s-o auzim povestind. Odată terminaţi tăiţeii, s-a rezemat de perete, s-a aşezat într-o dungă pe marginea *kang*-ului şi-a dat drumul sacului cu poveşti. Umblase prin tot felul de case, cunoscuse tot felul de oameni şi ascultase tot felul de întâmplări plăcute urechii, pe care, acum când le spunea la rândul ei, le mai înflorea şi ea cu amănunte savuroase. Poveştile ei deveneau la fel de atractive precum cele ale povestitorilor de meserie. La începutul anilor ’80, când la televizor am văzut serialul de povestiri spuse de Liu Lanfang, mama a remarcat: „Nu-i leit mătuşi-ta? Dacă n-ar fi făcut medicina, ar fi putut să facă şi ea meseria asta!“ Şi-n seara aceea poveştile ei au început cu cea în care se întrecuse în curaj şi viclenie cu comandantul japonez Sugitami, în oraşul Pingdu, când fusese luată ostatică:

— Aveam aproape vârsta lui Fuguţă când, împreună cu mama şi bunica, am fost duse la Pingdu. Ajunse acolo, ne-au închis într-o cameră întunecată, păzită de doi câini-lupi. Cum mâncau carne de om, unul din ei, când m-a văzut, a scos limba pofticios. Mama şi bunica au plâns toată noaptea, dar eu am dormit de îndată și nu m-am trezit decât dimineaţa. Nu ştiu câte zile şi nopţi am rămas închise în camera aceea înainte de-a fi duse într-o curticică separată, unde era un liliac violet care-şi împrăştia parfumul. Pur şi simplu te îmbăta. A apărut unul din mai-marii locului, îmbrăcat în robă lungă şi cu o pălărie moale, ca să ne anunţe că Sugitami ne invita la un banchet. Mama şi bunica nu conteneau din plâns, nu îndrăzneau s-o facă. Omul mi s-a adresat: „Domnişorică, încercaţi să le convingeţi, să nu le fie frică, comandantul Sugitami nu vă vrea răul, el ar vrea să se împrietenească cu Wan-Şase receptacule”. Le-am spus atunci mamei şi bunicii: „Încetaţi cu plânsul, nu duce la nimic! Credeţi c-o să vă crească cumva aripi, sau c-o să se dărâme Marele Zid?“ Emisarul a aplaudat: „Că bine spui! Domnişorica înţelege prea bine cum stau lucrurile, când va fi mare o să devină sigur o persoană deosebită!” Mulţumită eforturilor mele de a le linişti, mama şi bunica s-au oprit din plâns. Am urcat în urma persoanei respective într-o trăsură trasă de un catâr negru. După mai multe ocolişuri, am intrat în sfârşit într-o casă mare cu porţi înalte, păzite de doi oameni: la stânga o piele galbenă de chinez trădător, şi la dreapta un soldat japonez. Clădirile şi acareturile se înşirau trecând dintr-o curte în alta, dând impresia că n-o să se mai termine niciodată. Am intrat într-un salon în care toată lemnăria era sculptată şi care era mobilat cu fotolii din lemn de santal. Acel comandant Sugitami, îmbrăcat în kimono, ţinea în mână un evantai deschis, pe care-l legăna nici repede, nici încet. Dintr-o privire vedeai că-i un om cult. După un schimb de politeţuri, ne-a poftit să luăm loc la o masă

rotundă mare pe care se aflau feluri alese de bucate. Mama şi bunica nu cutezau să-şi atingă beţişoarele de ele, dar pe mine nimic nu mă împiedica să iau cu asalt afurisitele alea de mâncăruri rare. Cum cu beţişoarele nu era cu destul spor, m-am servit de brânculiţele mele. Înşfăcam mâncarea cu mâinile şi mi-o îndesam în gură. Cu paharul cu băutură în mână, Sugitami mă privea cum mâncam, surâzând cu ochii mijiţi. Abia după ce m-am ostoit, mi-am şters mâinile de faţa de masă şi am simţit cum mă cuprinde toropeala somnului. L-am auzit pe comandant cum m-a întrebat: „Domnişorică, ce-ar fi să-l aducem şi pe tatăl tău?“

Am deschis ochii şi am spus: „Nu e bine“. „De ce?“ „Tata face parte din Armata a opta, iar tu eşti un japonez. Armata a opta se luptă cu japonezii, ar trebui să-ţi fie frică de tata.“

În acest punct al poveştii, mătuşa îşi trase mâneca şi privi la ceasul de mână. Pe vremea aceea nu găseai zece ceasuri din astea în tot districtul Gaomi, iar mătuşa-l purta pe unul din ele.

— Măiculiţă! făcu frate-miu cel mare, uimit, el fiind singurul dintre noi care mai văzuse aşa ceva.

Fiindcă mergea la liceu, văzuse unul la profesorul de rusă, care studiase chiar în Uniunea Sovietică. Apoi strigă:

— Un ceas!

Şi eu şi soru-mea am repetat în cor:

— Un ceas!

Deranjată, mătuşa şi-a tras la loc mâneca:

— Ei, şi ce mare scofală! E doar un ceas, ce strigaţi aşa?

Nepăsarea ei jucată ne-a aţâţat. Primul care s-a încumetat să încerce să afle mai multe a fost tot fratele meu:

— Mătuşă, eu n-am văzut ceasul profesorului Ji decât de departe. Nu poţi să ni-l arăţi şi nouă?

Și noi în cor:

— Arată-ni-l şi nouă, mătuşă!

Mătuşa a spus râzând:

— Ei, puştime, ce naiba vreţi de la un biet ceas stricat, ce e de văzut la el?

Şi totuşi şi-a scos ceasul de la mână şi i l-a întins fratelui meu. Mama, de-alături, l-a prevenit:

— Fii atent!

Frate-miu a luat cu grijă ceasul, l-a pus mai întâi în palmă să-l cerceteze, apoi l-a dus la ureche. După ce l-a privit pe săturate, i l-a dat soru-mii, care l-a dat apoi altui frate. Acesta n-a ajuns decât să-i arunce o ocheadă şi, înainte să-l asculte, fratele nostru mai mare i l-a luat şi i l-a înapoiat mătuşii. Am fost tare necăjit că n-a ajuns şi la mine, şi am început să plâng. Mama m-a bruftuluit. Mătuşa a spus atunci:

— Măi Fuguţă, tu când o să fii mare o să ajungi departe. Oare crezi că o să fii necăjit atunci pentru că n-ai ceas?

— Iote la el, ceas îi trebuie! Aşteaptă tu că-ţi desenez eu mâine unul pe mână

cu tuş, spuse frate-miu.

— Nu trebuie să te iei după înfăţişarea omului, aşa cum nici marea n-o măsori cu cofa. Dacă Fuguţă e urâţel nu înseamnă că n-o să auzim de el în viitor, a spus mătuşa.

Soră-mea se amestecă şi ea:

— Dacă-i aşa, apoi şi porcul din coteţ poate să devină tigru.

Fratele mare o întrebă pe mătuşa:

— Mătuşă, în ce ţară-i făcut ceasul? Ce marcă este?

Mătuşa spuse:

— E din Elveţia, este un Enicar.

— Ooooo! se minună frate-miu.

— Ooooo! făcură şi sora şi celălalt frate.

M-am înfuriat şi le-am strigat:

— Scârbelor!

Mama a întrebat:

— Surioară, cât face un asemenea obiect?

— Habar n-am, a spus mătuşa, mi l-a dat un prieten.

— Ce fel de prieten poate să-şi permită să-ţi dăruiască un lucru atât de scump? o întrebă mama, scrutând-o. E cineva care-o să le fie unchi mititeilor ăştia?

Mătuşa se ridică şi spuse:

— Acuşi se face miezul nopţii, e timpul să mergem la culcare!

— Mulţumiri Cerului! Deci surioara are pe cineva, în sfârşit!

— Dar te rog să nu mai spui altora, nici măcar nu ne-am făcut horoscopul[1].

Mătuşa s-a întors şi ne-a povăţuit pe loc:

— Nici voi să nu vorbiţi aiurea, că vă jupoi de vii!

A doua zi, fratele cel mare, cuprins de remuşcări că nu mă lăsase şi pe mine să mă uit la ceas, chiar mi-a desenat cu stiloul un ceas pe mână. Ziceai că-i de-adevăratelea, era o frumuseţe! Am avut mare grijă la spălat, să nu cumva să-l ud, sau pe ploaie să nu mi se şteargă. Când se cam ştersese, am împrumutat stiloul şi l-am întărit, astfel că l-am purtat la mână vreo trei luni bune.

VI

Cel care-i dăduse mătuşii ceasul era un pilot al forţelor armate aeriene. Asta nu însemna puţin lucru la vremea aceea! La vestea asta, toţi fraţii mei au început să exclame ca nişte broaşte, ua, ua, iar eu am început să fac tumbe. Nu doar noi ne bucuram de asta, ci tot ţinutul. Toţi socoteau că mătuşa cu pilotul ei făceau o

---

[1] Înaintea căsătoriei se face horoscopul de către ghicitor, care stabileşte ziua pentru căsătorie pe baza celor opt ideograme rezultate din datele naşterii celor doi: anul, luna, ziua, ora.

pereche neasemuită. Bucătarul şcolii, meşterul Wang, participase la războiul antiamerican din Coreea. Spunea că piloţii erau făcuţi din aur.

— E oare posibil ca un om să fie făcut din aur? l-am întrebat eu, neîncrezător.

Mi-a răspuns de faţă cu toţi cei care mâncau acolo, profesori şi activişti:

— Wan Fuguţă, eşti prost de-a binelea, voiam doar să spun că se cheltuieşte o sumă uriaşă ca să formezi un pilot, ceva în valoare de aproape şaptezeci de kile de aur.

Am reprodus acasă spusele meşterului Wang, şi mama a strigat: „Cerule, cum o să-l cinstim, cum o să fim la înălţimea lui, când o să ne vină în casă?"

Pe atunci, printre noi, copiii, circulau tot felul de legende despre aviatori. Chen-Nas ne spunea că maică-sa văzuse piloţi sovietici la Harbin şi că purtau toţi bluzoane din piele de căprioară, cizme înalte tot din pielea asta, şi că aveau dinţi de aur, ceasuri de aur, iar de mâncat mâncau pâine rusească cu cârnaţi şi beau bere. Xiao-Buză de jos, care urma să-şi schimbe mai târziu numele în Xiao-Primăvară, fiul lui Xiao-Buză de sus, magazionerul depozitului de cereale, spunea şi el că aviatorii chinezi mâncau şi mai bine decât colegii lor ruşi. Ne înşira lista bucatelor, de parcă le-ar fi făcut chiar el: „Dimineaţa două ouă, un bol cu lapte, patru clătite, două pâinici fierte în abur şi o bucată de brânză de soia murată; la amiază, un castron cu tocană de carne, un peşte – o doradă şi două pâini; seara, un pui fript, două pâinici umplute cu carne de porc şi două cu carne de oaie, başca un castronel de terci. După fiecare masă aveau fructe câte voiau: banane, mere, pere, struguri… iar ceea ce rămânea se putea lua acasă. De ce altfel ar avea vestoanele lor două buzunare? Au fost făcute anume pentru a putea pune acolo fructele.. Poveştile astea despre traiul aviatorilor ne făceau să ne lase gura apă. Visam să ne facem aviatori când vom fi mari şi să ducem traiul acesta de zei.

Ca să fii primit ca pilot, trebuia mai întâi să mergi la liceul districtual, aşa că fratele meu cel mare s-a înscris şi el plin de avânt. Bunicul fusese argat la un moşier, apoi muncitor agricol, mai fusese şi brancardier în Armata de Eliberare, participase la bătălia de la Mengliang Gu[1]. El a fost cel care adusese cadavrul lui Zhang Lingfu din munţi. Bunica după mamă venea şi ea dintr-o familie de ţărani săraci. Dacă-l adăugăm şi pe fratele bunicului, martir revoluţionar, întruneam o origine socială care depăşea media. La liceu, fratele meu era sportiv de frunte, aruncător de disc. Într-o zi, mâncase acasă la micul dejun o coadă grasă de oaie şi, odată ajuns la liceu, dintr-un preaplin de energie, a luat un disc şi l-a aruncat cu toată puterea lui. Discul a trecut vâjâind de zidul şcolii şi a aterizat pe câmp. Se afla taman acolo un ţăran care ara mânându-şi boul, or discul a aterizat în cornul vitei şi i l-a retezat pe loc.

Deci, ce s-o mai lungim, frate-miu avea o bună origine socială, învăţa bine, era într-o perfectă formă fizică şi, pe deasupra, mai avea şi un unchi prin alianţă care

---

[1] Referire la bătălia din mai 1947, în provincia Shandong, când Armata Populară de Eliberare a învins-o pe cea a Partidului Naţionalist.

era aviator. Eram siguri aşadar că, atunci când forţele aeriene urmau să recruteze un candidat din regiunea noastră, acela nu putea fi decât fratele meu. Totuşi nu a fost aşa, pentru că avea la picior o cicatrice de mic, de la un furuncul. Meşterul Wang spusese: „Nu poţi fi aviator dacă ai o cicatrice, căci odată sus în aer, la presiune, cicatricea se poate redeschide. Ca să nu mai vorbim de o cicatrice lungă, sau de cazul când cele două nări nu-s la fel".

Pe scurt, de când mătuşa îşi începuse povestea de dragoste cu aviatorul, deveniserăm foarte atenţi la tot ce era legat de forţele aviatice. Chiar şi acum, trecut de cincizeci de ani cum sunt, tot îmi place să mă laud, şi, dacă câştig o sută de *yuani*[1] la loterie, îmi vine să caut un megafon s-o spun la tot oraşul. Gândiţi-vă cum mă făleam pe atunci eu, un mic şcolar cu un unchi prin alianţă care era aviator!

La vreo 25 km la sud de noi era aeroportul de la Jiaozhou, iar la 30 km la apus era cel de la Gaomi. Despre avioanele de pe cel dintâi aeroport, care erau mari, grele şi negre, cei mari spuneau că ar fi bombardiere. Cele de pe celălalt erau gri-argintiu la culoare, îşi puteau retrage cu uşurinţă aripile, iar când zburau, lăsau în urmă, în văzduh, o dâră de fum şi puteau să se dea peste cap. Fratele meu cel mare spunea că astea-s J5, construite după modelul MIG 17 sovietice, adevăratele avioane de luptă, exact cele care le puseseră pe fugă pe cele americane, în războiul din Coreea. Fireşte că unchiul nostru prin alianţă pilota un astfel de avion! Pe vremea aceea atmosfera era încărcată, avioanele de la Gaomi decolau zilnic pentru exerciţii. De-abia îşi desfăceau aripile, că te şi pomeneai cu ele deasupra comunei noastre Dongbei, dispuse pe cer în linie de luptă. Veneau câte trei sau câte şase. Din când în când unul îi dădea târcoale altuia sau se lăsa în picaj aproape de sol, atingând cu botul coama plopului înalt al satului, apoi dintr-odată se ridica şi ţâşnea spre cer ca un şoim. Într-o zi, din cer s-a auzit chiar o explozie uriaşă…

Mătuşa a povestit că odată, când o asista la naştere, o femeie trecută de prima tinereţe, speriată, a început să se zbată. Taman când urma să intervină cu bisturiul, de-afară s-a auzit o explozie, şi femeia a tresărit de frică, a fost distrasă, şi spasmele i-au încetat, s-a scremut şi a născut copilul.

Am auzit deci o explozie, şi hârtia pusă în loc de geam de la ferestrele caselor a plesnit pârâind. Am rămas prostiţi şi, după o clipă de zăpăceală, învăţătoarea a ieşit cu noi din clasă. Am ridicat capetele şi ne-am uitat la cer. Era un avion din bolta de azur, zbura cu botul în jos, de coadă cu un soi de tuburi, şi era urmărit de alte avioane. În jurul tuburilor s-au făcut mai întâi vălătuci de fum alb, apoi au răzbătut până la noi bubuituri ca de tun. Dar nu mai erau tot aşa de puternice ca explozia de la început, a doua de acest fel pe care o auzeam. Nici măcar fulgerul în stare să despice o salcie mare în două n-aducea după el un asemenea bubuit. Părea că aviatorii anume nu lansau ţinta pe care-o târau şi că vălătucii de fum alb

---

[1] Unitate monetară care reprezintă moneda naţională, cu varianta populară *kuai*, divizată în zece *jiao* sau *mao* şi, respectiv, o sută de *fen*.

de la exploziile obuzelor doar îi dădeau ocol, fără s-o atingă, petrecând-o astfel până ce-a dispărut din raza noastră vizuală. Chen-Nas, tot pipăindu-şi nasul pentru care fusese poreclit Nasolică, a spus cu dispreţ: „Tehnica aviatorilor chinezi e tare slabă, dacă erau aviatorii ruşi, ar fi ochit ţinta la fix“. Ştiam că Chen-Nas vorbeşte aşa fiindcă-l roade invidia. Cum ar fi putut el să ştie că tehnica aviatorilor ruşi era mai bună decât a colegilor chinezi, când, născut şi crescut aici în sat, nu văzuse în viaţa lui nici măcar un câine sovietic?

În acea vreme, noi, copiii dintr-un sat departe de lume, nu ştiam că relaţiile chino-sovietice tocmai se cam stricaseră. Deşi ceea ce spusese Chen-Nas despre superioritatea piloţilor sovietici nu ne prea venea bine, mai ales în ce mă privea, totuşi n-am mers mai departe cu discuţia. Mai târziu, când a izbucnit Revoluţia Culturală, noi fiind în clasa a cincea, colegul nostru Xiao-Buză de jos a scos la iveală această veche poveste, de pe urma căreia a avut de suferit nu numai Chen-Nas, dar şi ai lui, care au plătit cu viaţa. La percheziţie, se găsise la ei un roman sovietic, numit *Un om adevărat*. Era acolo descris un erou aviator, care, după ce-şi pierde picioarele, pilotează din nou. Se spunea că era vorba de un roman revoluţionar, plin de exaltare. De aici se ajunsese şi la zvonul că Ai Lian, mama lui Chen-Nas, fusese ibovnică de aviator sovietic revizionist şi că Chen-Nas era mărturia crimei lor.

Când avioanele de luptă J 5 de la aeroportul din Gaomi se antrenau, nici cele de la Jiaozhou nu rămâneau tăcute. Decolau aproape în fiecare noapte pe la ora nouă, ora la care se termina emisiunea radio din district. Luminile aeroportului se aprindeau dintr-odată. Şi, chiar dacă lumina intensă a proiectoarelor slăbea pe cerul de deasupra satului nostru, tot ne speriam. Îmi ieşeau atunci din gură tot felul de tâmpenii de tipul: „O, ce grozav ar fi de-aş avea o lanternă aşa de puternică!“ „Dobitocule!” mă apostrofa fratele cel mare auzindu-mă, şi-mi altoia o scatoalcă puternică în creştet. Fireşte că, dat fiind acest unchi prin alianţă aviator, fratele acesta al meu devenise aproape expert în problemele aviaţiei, putea să-ţi recite pe de rost numele eroilor voluntari din armata aeriană şi să-ţi povestească cu lux de amănunte isprăvile lor. Tot el era cel care, într-o zi când m-a pus să-i caut păduchii din cap, urma să mă înveţe că explozia aceea nemaipomenită care crăpase hârtia ferestrelor se numea un bang sonic şi că se producea când avioanele supersonice depăşeau bariera de sunet. „Ce înseamnă că au depăşit bariera sunetului?“ „Păi înseamnă că avionul zboară mai repede decât sunetul, prostănac ce eşti!“ Când făceau exerciţii avioanele de pe aeroportul Jiaozhou, în afară de luminile proiectoarelor care te fascinau, nu era nimic vrednic de văzut. Erau şi unii care spuneau că nici nu era vorba de exerciţii, ci doar de indicarea rutei pentru avioanele rătăcite. Luminile proiectoarelor uriaşe măturau spaţiul aerian, uneori se încrucişau, uneori se mişcau în paralel, uneori se întâmpla ca o pasăre să apară în lumină şi să zboare bezmetic, ca o muscă ce a căzut într-o sticlă. La câteva minute după ce se aprindeau reflectoarele, în văzduh se auzea huruitul avioanelor. După puţin timp, vedeam cum apare maşinăria neagră-neagră, al cărei contur se desena vag între luminile de la bot, aripi şi coadă. Părea că

ar vrea să se întoarcă la cuib, coborând-alunecând pe jetul proiectoarelor. Pentru că avioanele, la fel ca păsările, au cuibul lor.

VII

În a doua jumătate a anului 1960, nu mult după ce mâncasem cărbune, s-a răspândit vestea că mătuşa e gata să se mărite cu pilotul. Pentru a rezolva problema zestrei, mama mătuşii a trecut de zidul care ne despărţea curţile şi a venit să se sfătuiască cu mama. Au hotărât până la urmă c-o să taie copacul catalpa care avea o sută de ani şi se afla dincolo de zid, şi că pe urmă o să roage tâmplarul cel mai bun din sat, unul pe care-l chema Fan, să-l facă mobilă. L-am văzut pe tata cum măsura cu aţa copacul acela, care speriat parcă de ce urma să se întâmple, tremura din toate crengile, fremăta din frunze, de ai fi zis că geme cu toată fiinţa sa.

Dar după aceea n-a mai venit nicio veste, şi nici mătuşa n-a mai venit multă vreme în sat. Am alergat după veşti, dar mama mătuşii m-a alungat fără milă, lovindu-mă cu bastonul. Brusc, am băgat de seamă că îmbătrânise mult şi că semăna cu o hoaşcă din aia din poveşti.

În dimineaţa în care a dat prima ninsoare, soarele era de un roşu intens. Pe drumul spre şcoală, cu încălţările de paie pe care le purtam, ne îngheţaseră picioarele, la fel şi mâinile. Am alergat pe terenul de sport ţipând ca să ne încălzim. Dintr-odată un huruit de groază s-a auzit din cer. Cu capetele ridicate, cu gurile căscate, am văzut o dihanie, roşu întunecat, şi după ea un vălătuc de fum negru. Avea ochii roşii mari deschişi, îşi rânjea dinţii uriaşi de un alb sinistru şi, tremurând din tot corpul, se năpustea drept asupră-ne. Un avion, mama lui, chiar un avion! Oare se nimerea să aterizeze pe terenul nostru de sport? Nu mai văzusem niciodată un avion aşa de aproape. Vântul pe care-l iscau aripile spulbera în aer fulgi de găină şi frunze moarte. O, de-ar ateriza aici pe terenul de sport! Am putea să ne apropiem şi să-l cercetăm de aproape, să întindem mâna şi să-l atingem şi, dacă aveam noroc, o să ni se dea voie să ne strecurăm în pântecele lui ca să ne jucăm şi, cine ştie, poate că pilotul o să ne povestească câteva poveşti de război. Era probabil vreun tovarăş de luptă al unchiului prin alianţă, dar precis că avionul J5 al unchiului era mai frumos decât maşina asta greoaie, şi poate că până la urmă pilotul acesta nici nu era tovarăşul unchiului. Dar, oricum, să pilotezi un asemenea avion era miraculos, nu? Şi cum altfel decât erou putea să fie cineva în stare să înalţe spre cer o astfel de bucată greoaie de metal?

Eu unul n-am văzut faţa pilotului, dar după întâmplarea asta mulţi dintre colegii mei se jurau cu mâna pe inimă că pătrunseseră cu privirea dincolo de geamul carlingii şi că-l văzuseră. Avionul acesta despre care crezusem c-o să aterizeze lângă noi, şi-a ridicat botul ca şi cum n-ar fi vrut, şi a virat scurt la dreapta, ştergând cu burta vârful plopului cel înalt din răsăritul satului, apoi a căzut în

câmpul imens de grâu de acolo. Am auzit un zgomot imens. Era şi mai tare, mult mai răsunător decât acel bang sonic. Am simţit cum şi pământul se cutremura sub picioare, urechile ne vuiau, iar ochii ni se împăienjeniseră. Într-o clipă, un caier de fum gros cu o limbă de foc roşu, întunecat, se năpustiră spre cer, şi lumina soarelui se învineţi. Urmă imediat un miros ciudat, de nerespirat.

Nu ştiu după cât timp, ne-am venit în fire. Am alergat spre capătul satului. Pe uliţa cea mare ne-au întâmpinat valuri pârjolitoare de căldură. Avionul explodase în mii de fărâme, doar o aripă mai rămăsese şuie, înfiptă în pământ, părând o torţă uriaşă. În lanul de grâu focul ardea puternic, împrăştiind un miros de piele arsă. În timpul acesta se mai produse o explozie enormă, şi meşterul Wang, care avea experienţă, urlă la noi:

— Culcat! la pământ!

Ne-am culcat şi, îndrumaţi de el, ne-am târât înapoi.

— Repede! Sunt bombe sub aripă!

După toată întâmplarea asta, am aflat că sub aripile unui avion din acesta puteau fi agăţate patru bombe, dar că în ziua aceea nu erau decât două, altfel toţi am fi fost spulberaţi.

A treia zi după accident, tata împreună cu oamenii din sat, fiecare cu câte un căruţ, s-au dus la aeroport cu rămăşiţele avionului şi cu cadavrul pilotului. La întoarcerea lor, fratele meu mai mare, gâfâind, a ţâşnit în casă. Mare sportiv cum era, venise ţinând-o doar într-o fugă de la liceul districtual. Cei 25 de kilometri erau cât un maraton aproape. Intrat în curte, spuse doar un cuvânt: „Mătuşa!" şi căzu cu nasul în ţărână, cu ochii daţi peste cap, cu spume albe la gură. Leşinase.

Toţi ai casei îl înconjurară să-i dea ajutor, fu ciupit de buza de sus, i se palpă pieptul…

— Ce-i cu mătuşa?

— Hai spune, mătuşa, ce-i cu ea?

Până la urmă îşi reveni, îşi strânse gura, şi începu să plângă.

Mama a sos un căuş cu apă proaspătă din găleată şi i-a turnat în gură, udându-l pe de lături.

— Spune repede, ce-i cu mătuşi-ta?

— Pilotul mătuşii… a fugit cu avionul ca un trădător…

Mamii i-a scăpat căuşul din mână, acesta căzând cu zgomot şi crăpându-se în bucăţi.

— Unde a fugit? întrebă tata.

— Unde crezi? frate-miu îşi şterse cu mâneca apa de pe faţă şi continuă printre dinţi: În Taiwan! Nemernicul de trădător a zburat în Taiwan, ca să se refugieze lângă Jiang Jieshi[1].

— Şi mătuşi-ta? întrebă mama.

---

[1] Chiang Kai-shek, general care a condus lupta Partidului Naţionalist – Guomindang – împotriva Armatei Populare de Eliberare şi care, la victoria acesteia şi întemeierea, în 1949, a Republicii Populare Chineze, fuge în Taiwan.

— Ea a fost luată de agenţii de siguranţă la departamentul districtului, spuse frate-miu.

Lacrimile ţâşniră imediat din ochii mamei. Ne povăţui astfel:

— Cu niciun chip să nu afle mama ei şi să nu vă scăpaţi gura la nimeni din afara familiei!

— Oricum a aflat tot districtul! spuse frate-miu cu obidă.

Mama luă din casă un dovleac mare şi i-l întinse soră-mii:

— Plecăm, hai cu mine la ea!

Nu trecu mult şi soră-mea se întoarse în fugă, gâfâind şi strigând:

— Bunică, mama spune să vii cât poţi de repede, strămătuşii îi e rău tare!

VIII

Patruzeci de ani mai târziu, fiul cel mai mare al fratelui meu cel mare, Xiangqun, urma să fie chemat la aviaţie şi, deşi lucrurile se schimbaseră în lume, mările şi câmpiile erau altele şi multe lucruri pe atunci atât de sfinte, de-ai fi plătit pentru ele cu capul, au devenit acum de luat în râs, şi deşi profesii care odinioară stârneau admiraţie deveniseră acum cu cea mai mică trecere, totuşi, a intra în aviaţie rămânea în continuare un eveniment fericit care entuziasma familia şi isca gelozia vecinilor. De aceea frate-miu, pensionat din postul de şef al departamentului educaţiei, se întorsese special în sat ca să plănuiască un banchet la care să-şi invite rudele şi prietenii pentru a sărbători întâmplarea asta fericită. Ospăţul a avut loc seara, în curtea celui de-al doilea frate. Din casă s-a tras un fir în curte şi s-a aninat un bec puternic, care lumina aşa tare, de-ai fi zis că-i ziuă.

Au fost puse una lângă alta două mese, şi în jurul lor vreo douăzeci de scaune, şi toţi s-au aşezat înghesuiţi unul lângă altul. Mâncarea a fost comandată la restaurant, cu feluri alese – specialităţi din mare şi de pe munte, cu carne de pui, raţă şi peşte din belşug, care de care mai colorate şi mai apetisante. Cumnata mea spuse, renunţând la dialectul ei din Yantai:

— Nu-i nimic ieşit din comun, aşa că luaţi, nu vă sfiiţi!

Tata de acolo:

— Nu spune asta, dacă te gândeşti la anii şaizeci, nici preşedintele Mao nu putea face rost de asemenea bunătăţi.

Nepotul meu, aviatorul candidat, îl opri:

— Nu mai răscoli trecutul, bunicule!

După trei runde de toastări, tata reluă:

— Avem în sfârşit un aviator în familie, şi tatăl tău şi-a încercat norocul, iar dacă n-a reuşit, e din cauza cicatricei de la picior! Uite că acum Xiangqun împlineşte acest vis.

Acesta spuse strâmbându-se:

— Pilotul nu e ceva nemaipomenit, cei cu adevărat capabili se fac înalţi

demnitari sau bogătaşi.

— Cum poţi spune un asemenea lucru?

Tata luă în mână un pahar cu băutură şi-l goli sorbind cu zgomot, apoi îl trânti pe masă, adăugând:

— Un pilot este ca dragonul sau phoenixul între oameni! Odinioară, bărbatul ales de mătuşa ta, Wang Xiaoti, când stătea în picioare era semeţ ca un pin, aşezat era maiestuos ca un clopot de bronz, iar când mergea, isca vântul după el. Drăguţul, dacă nu zbura în Taiwan într-o clipă de rătăcire, poate c-ar fi fost acum comandantul forţelor aeriene!

— De unde-i povestea asta? se miră sărbătoritul. Soţul mătuşii nu face păpuşele din lut? De unde până unde-i pilot?

Tatăl lui îl lămuri:

— E o poveste veche, hai să nu mai pomenim de ea!

Xiangqun se împotrivi:

— Ba nu, o s-o întreb pe strămătuşa, cine-i Wang Xiaoti acesta care a fugit cu avionul în Taiwan? Abia aştept!

Din nou interveni taică-su îngrijorat:

— Nu te mai ambala aşa, trebuie să-ţi iubeşti ţara, mai ales când eşti în armată, şi asta cu atât mai mult când eşti pilot. Un om poate fura, jefui, da foc sau ucide… oricum, ceea ce vreau să spun e că poţi fi orice, dar nu să devii trădător; a deveni trădător înseamnă să fii hulit de urmaşi, îţi merge buhul zece mii de ani după aceea şi o s-o sfârşeşti rău!

— Parcă te-aş fi speriat, spuse Xiangqun dispeţuitor; Taiwanul este o parte din patrie şi el! Să zbori acolo să vezi ce şi cum nu-i deloc greşit…

— Potoleşte-te, îi spuse şi maică-sa. Cu idei ca astea, mai bine nu te-ai face pilot. Uite, imediat îi dau un telefon lui Liu, şeful departamentului militar al districtului.

— Hei, nu te agita, mamă, ce, mă crezi prost? spuse nepotu-miu. Cum oare m-aş gândi doar la propria bucurie şi nu mi-ar păsa de voi? Şi apoi Partidul Comunist este ca o familie pentru toţi, dacă aş zbura acolo, ar trebui să mă trimită înapoi.

— Acestea-s obiceiurile familiei noastre Wan, spuse fratele meu cel mare; după ele Wang Xiaoti ăsta este un ticălos, un om de nimic, lipsit de omenie, care i-a distrus viaţa mătuşii.

— Cine vorbeşte de mine? se auzi o voce răsunătoare, şi mătuşa îşi făcu apariţia mijindu-şi ochii din cauza luminii puternice şi supărătoare a becului. Se întoarse şi îşi puse ochelarii cei mici şi negri care o făceau să fie şi severă, şi comică totodată, apoi spuse: Ce nevoie aveţi de un bec aşa puternic? Cum zicea străbunica voastră, chiar şi când mănânci pe bâjbâite în întuneric, tot nu-ţi bagi mâncarea în nas. Lumina electrică e pe bază de cărbune, şi cărbunele e scos din mină de către om, lucru ce nu-i uşor, e de-a dreptul iadul când trudeşti la mii de metri sub pământ! O grămadă de funcţionari lacomi şi de demnitari corupţi stăpânesc puţurile negre, pe când viaţa minerilor nu face nici cât un pumn de

ţărână. Fiecare bucată de cărbune e îmbibată cu sânge.

Stătea cu mâna dreaptă în şold, cu arătătorul, degetul mic şi inelarul de la stânga strânse, iar celelalte două degete drepte în sus, îmbrăcată cu o uniformă de activist militar, care fusese foarte la modă în anii ’70, căreia îi suflecase mânecile. Cum era ea aşa plinuţă, cu părul încărunţit, ai fi zis că este o activistă a comunei populare din ultima perioadă a Revoluţiei Culturale. Mă încercau sentimente amestecate: uite ce devenise mătuşa noastră, care odinioară era ca un lotus mijind din ape!

Când venise vorba dacă s-o invităm sau nu pe mătuşa la banchet, fratele cel mare şi nevasta lui ezitaseră, vorbiseră şi cu tata, şi el se gândise puţin şi hotărâse: „Mai bine să renunţăm la idee, acum ea nici nu mai locuieşte în sat… vorbim despre asta mai târziu…”

Apariţia neaşteptată a mătuşii ne-a făcut să ne simţim prost. Ne-am ridicat cu toţii, înlemniţi.

— Cum? am hoinărit toată viaţa dincolo de casă, şi când mă întorc şi eu, nu e nici măcar un loc pentru mine? spuse tăios mătuşa.

Fiecare se ridică şi se oferi să-i dea locul, ceea ce crease o adevărată zăpăceală. Fratele cel mare şi soţia lui nu mai conteneau cu explicaţiile. Că prima pe care voisem s-o invităm ai fost chiar dumneata, că în vechea noastră familie a Wanilor eşti prima căreia i se dă loc de cinste.

— Ei, nu mai spuneţi!

Mătuşa se lăsă greoaie pe scaunul de lângă tata şi continuă spunându-i fratelui pe nume:

— Taci din gură tu, fiul cel mare! cât trăieşte taică-tu, locul acesta nu mi se cuvine, şi aşa o să fie şi după ce moare. Fiica plecată şi măritată e apă aruncată afară şi risipită, nu-i aşa, frate mai mare?

— Dar tu nu eşti o fată ca toate celelalte, eşti personalitatea plină de merite a familiei, răspunse acesta şi, arătând la cei de faţă, întrebă: Care dintre cei tineri de aici nu-i adus pe lume de tine?

— Un chinez adevărat nu face caz de curajul de-altădată, spuse mătuşa. Când mă gândesc la acei ani… dar la ce bun să pomeneşti de trecut? Să bem! Cum, n-am şi eu un pahar? Am adus eu băutură. Mătuşa scoase o sticlă de Maotai[1] din buzunarul ei încăpător şi o trânti pe masă, explicând: E vechi de cincizeci de ani, mi l-a dăruit un demnitar din oraşul Tinglan. A doua lui nevastă, mai tânără cu douăzeci şi opt de ani ca el, îşi dorea din tot sufletul să aibă un băiat şi spunea că, dacă am o reţetă secretă să transform un embrion feminin în unul masculin, să-i spun ce cer în schimb. I-am spus că aşa ceva e doar şarlatanie, dar ea nu se lăsa, plângea cu lacrimi fierbinţi şi nu voia cu niciun chip să plece, puţin a lipsit să nu cadă în genunchi. Mi-a spus că soţia principală adusese pe lume două fete şi că, dacă ea i-ar fi dăruit un fiu, bărbatul i-ar fi rămas numai ei. Se vede treaba că demnitarul acesta, conform vechii mentalităţi

[1] Băutură renumită, foarte scumpă, din alcool alb de orez.

feudale, cinstea bărbaţii şi nu punea preţ pe femei; dacă cineva crede că odată cu ridicarea în rang creşte cât de cât şi conştiinţa, ei bine, se înşală. Mătuşa continuă cu obidă: Mă gândeam că banii lor nu erau agonisiţi pe căi cinstite şi că, dacă eu nu le fac pagubă, cine altul o s-o mai facă? I-am preparat câteva leacuri din plante medicinale şi a înşfacat vreo nouă pachete cu anghelică, ignamă, lemn-dulce… şi nu mai ştiu care alte ierburi, fiecare făcea nouă bănuţi porţia, în total nici treizeci de *yuani*. I-am cerut câte o sută de *yuani* pe pachet, şi era aşa de bucuroasă, că a ţopăit până la maşina roşie cu care a plecat, lăsând în urmă o dâră de fum. Într-o bună după-amiază, demnitarul şi ţiitoarea lui, cu băieţelul dolofan în braţe, au venit să-mi mulţumească cu băutură şi ţigări bune. Spuneau că fără leacul meu miraculos n-ar fi putut avea un fiu aşa frumos. Ha, ha! Mătuşa, râzând puternic, înşfacă paharul pe care fratele cel mare i-l oferise respectuos şi-l goli dintr-o sorbitură, se bătu cu palma pe pulpă şi spuse: Am fost foarte mulţumită! Ca să vezi, demnitarii ăştia ar fi trebuit în mod normal să aibă puţină educaţie, cum puteau să fie atât de proşti? Cum să poţi să schimbi sexul embrionului? Dac-aş fi avut o asemenea putere, aş fi luat de mult Nobelul pentru medicină, nu? Umpleţi-mi paharul! spuse mătuşa lovind în masă cu paharul gol. Sticla asta de Maotai n-o deschidem, o las pentru fratele meu mai mare…

Tata se grăbi să protesteze:

— Nu, nu! dacă beau alcool din acesta, o să-mi ard maţele, şi ar fi o pagubă inutilă.

Mătuşa îi îndesă tatii în mână sticla de Maotai, spunându-i:

— Ţi-o dăruiesc şi trebuie s-o bei.

Tot pipăind panglica de satin a sticlei întrebă precaut:

— Cam cât costă o sticlă din asta?

Cumnată-mea i-a răspuns:

— Pe puţin opt mii de *yuani*! Se spune că preţul ei a crescut de curând.

— Cerule! strigă tata. Acesta nu-i alcool, nici scuipatul de dragon sau sângele de phoenix nu ajung la cifra asta! Grâul este opt *mao* un *jin*[1] şi o sticlă de alcool din asta să facă cât zece mii de *jini* de grâu? Şi dacă munceşti vârtos un an întreg, tot nu poţi să-ţi plăteşti o jumătate de sticlă.

Tata îi înapoie sticla, spunându-i:

— Mai bine o iei înapoi, din alcoolul acesta eu nu beau, ar putea să-mi reteze şansa de viaţă lungă.

— Dacă ţi-am dat-o, trebuie s-o bei. Dacă nu, tu eşti în pierdere. E ca altădată la Pingdu, la banchetul diavolilor japonezi, când, dacă nu le-aş fi acceptat invitaţia, aş fi pierdut ocazia de-a mă înfrupta din bunătăţi. De ce-aş fi refuzat, dacă nu mă costa nimic?

Tata spuse:

— Are noimă ce spui, dar dacă stai să te gândeşti, cum să coste atât de mult

---

[1] Unitate tradiţională de măsură, echivalentă cu 0,5 kg.

un strop de alcool care-ţi face gura să ia foc?

Mătuşa i-a răspuns:

— Frate mai mare, nu pricepi nimic. Ascultă la mine, din cei care beau alcool din ăsta, nu e unul să scoată el însuşi banii din buzunar; cei care plătesc ei înşişi nu pot bea decât din ăstălalt. Spunând asta, mătuşa luă paharul în mâini şi-l dădu din nou de duşcă. Tu, care ai optzeci de ani, dacă bei şi tu în voie, cât timp crezi că-ți mai rămâne?

Mătuşa se bătu în piept şi spuse cu obidă:

— De faţă cu toţi tinerii ăştia, eu, bătrâna ta surioară, o să-ţi spun ceva nebunesc, că de aici încolo, o să-ţi dau Maotai pe săturate! De ce ne-am teme? Odinioară ne temeam de lupii care ne ieşeau înainte, de tigrii care ne atacau din spate, de ce te temi, că vine vreo drăcovenie să te sperie? Deci daţi de băut! Ce, n-aveţi ochi? Vă pare rău să daţi băutura?

— Nici vorbă, mătuşă, bea cât îţi place…

— Da, numai că acum când mă pun pe băut, nu mai ţin la băutură ca altădată, spuse mătuşa cu obidă. Când mă gândesc că odinioară, pe când eram cu nenorociţii ăia din comuna populară, beam să vedem cine rezistă mai mult, iar demnitarii ăia sperau c-o să mă fac de râs, dar până la urmă ei se îmbătau mangă şi cădeau pe sub masă lătrând precum câinii. Hai, tineret, să dăm paharele peste cap! Noroc!

— Mătuşă, ia ceva de mâncare!

— Ceva de mâncare, ei bine, pe vremuri, tata bea o jumătate de ulcior de alcool din sorg numai cu o cepşoară de gust. Un băutor adevărat nu mănâncă nici carne, nici peşte, nici legume. Voi nu sunteţi decât o şleahtă de amatori!

Mătuşa, încălzită de alcool, îşi descheie vesta şi, bătându-l pe umăr pe tata, reluă:

— Frate mai mare, ţi-am spus să bei, bea atunci! Din generaţia noastră n-am rămas decât noi doi, hai să mâncăm şi să bem, de ce-am face economie? Banul necheltuit nu-i decât o bucată de hârtie, banu-i făcut ca să fie cheltuit. Avem fiecare meseria lui, de ce ne-ar fi frică că rămânem fără bani? Indiferent de funcţia lui, tot cade omul bolnav şi vine la noi să se caute. Unde mai pui – şi mătuşa izbucni în râs – că deţin şi meşteşugul de a schimba sexul unui embrion, să-l fac din feminin masculin, apoi asta nu-i de colea! Putem cere zece mii de *yuani* pentru asta, şi-o să-i dea fără să crâcnească.

— Bine, dar dacă cu tot leacul tău se naşte tot o fetiţă, ce te faci atunci? întrebă tata îngrijorat.

— Nu înţelegi, răspunse mătuşa, că un doctor chinez tradiţional este pe jumătate ghicitor sau prezicător; după ce-l învârteşte bine, tot îl îmbrobodeşte pe client, iar el iese basma curată.

Cât îşi aprinse mătuşa o ţigară, nepotul Xiangqun se folosi de prilej şi întrebă:

— Mătuşă, nu ne povesteşti de pilot? Poate că-ntr-o zi îmi vine gândul să mă duc să-i fac o vizită în Taiwan.

— Vorbeşti aiurea, îl certă fratele cel mare.

— Neruşinatule! strigă şi cumnata.

Mătuşa fuma cu gesturi de vechi fumător şi câteva rotocoale de fum formau un caier, înceţoşându-i părul zburlit.

— Acum când mă gândesc, spuse ea sorbind ce mai rămăsese în pahar, el este cel care m-a distrus, dar tot el e cel care m-a salvat.

Mătuşa trase din ţigara pe care o ţinea în mână, apoi, cu degetul mijlociu, aruncă chiştocul cu putere. Acesta înscrise un arc roşu-închis înainte să aterizeze lângă umbrarul de viţă-de-vie.

— Bun, spuse mătuşa, am băut mult, gata cu chefuiala, mă duc acasă!

Se ridică, şi corpul ei maiestuos părea nesigur, apoi se îndreptă clătinându-se către poartă. Ne-am repezit s-o urmăm, ca s-o sprijinim. Ea spuse:

— A, vă gândiţi că m-am îmbătat? Să ştiţi că nu! Eu, mătuşa asta a voastră, pot să beau o mie de pahare fără să mă îmbăt!

La poartă îl văzurăm pe unchiul prin alianţă, Hao-Mâini mari, sculptorul în argilă, care primise de curând titlul de artist emerit al artei populare. O aştepta acolo, liniştit şi tăcut.

IX

Domnule, a doua zi nepotul meu s-a întors anume, pe motocicletă, de la reşedinţa districtuală, şi i-a cerut bunicului său să-l ducă la mătuşa ca să afle mai multe despre povestea cu pilotul Wang Xiaoti. Tata i-a spus încurcat:

— Ar fi mai bine să nu te duci, are aproape şaptezeci de ani, a avut o viaţă grea, nu face bine să dezgropi poveşti din trecut! Şi pe urmă nu i-ar fi uşor să vorbească în faţa lui bărbată-său.

Am adăugat şi eu:

— Xiangqun, bunicul tău are dreptate, dar pentru că eşti aşa curios, o să-ţi spun eu tot ce ştiu despre povestea asta. În fond poţi intra şi pe net să afli în mare care-s iţele poveştii.

Pentru că m-am tot pregătit să scriu un roman inspirat din materialul oferit de mătuşa, şi în prezent proiectul acesta s-a schimbat într-o piesă de teatru, fireşte că Wang Xiaoti este un personaj important. Sunt douăzeci de ani de când lucrez la asta. Am profitat de tot felul de relaţii ca să vorbesc cu cei implicaţi în poveste. M-am dus la trei aeroporturi unde lucrase Xiaoti, până şi în locul său natal, în Zhejiang, m-am dus. L-am întrebat şi pe şeful său de escadrilă şi pe adjunctul escadronului, am urcat şi la bordul acelui J5 pe care-l pilotase. Am ajuns şi la şeful Serviciului de Contraspionaj din Departamentul de Securitate al districtului, şi la şeful Sectorului Apărare al Biroului de Sănătate Publică al districtului. Pot spune că sunt cel care ştie cel mai mult despre povestea asta. Ceea ce regret e doar că nu l-am întâlnit pe cel în cauză. Tatăl tău însă, cu încuviinţarea mătuşii, a fost o dată la film şi, într-ascuns, i-a spionat pe mătuşa şi pe Wang Xiaoti, care intrau în sală ţinându-se de mână.

Locul pe care s-a aşezat taică-tu i-a permis să-l vadă, şi apoi să-l descrie: „Avea un metru şaptezeci şi cinci, poate puţin mai mult, avea tenul deschis, faţa prelungă şi delicată, ochii nu prea mari, dar cu privire ageră, dinţii regulaţi, foarte albi şi strălucitori”. Tatăl tău a povestit că în ziua aceea rula un film sovietic după romanul *Aşa s-a călit oţelul* de Ostrovski. A povestit cum a privit pe furiş gesturile lui Wang Xiaoti şi ale mătuşii, dar apoi a fost repede captivat de povestea despre dragoste şi revoluţie de pe ecran. În acea vreme, mulţi studenţi chinezi erau în corespondenţă cu studenţi sovietici, iar fata care-i scria lui taică-tu se numea exact Tania, ca eroina din film, aşa că, fără să vrea, s-a lăsat atras de film, uitându-şi misiunea. Bineînţeles că n-a fost total absent, în timp ce s-a schimbat bobina, cum era pe atunci cu aparatele de proiecţie, a simţit chiar aroma bomboanelor pe care le mesteca aviatorul, precum şi pe cea a alunelor şi seminţelor de pepene, başca crănţănitul celor care le mâncau, aşezaţi în faţă sau în spate. Pe atunci puteai să mănânci la cinema şi te trezeai sub picioare cu un strat de ambalaj de bomboane, coji de alune şi de pepene. Când s-a terminat filmul, la intrare, Wang Xiaoti şi-a luat bicicleta şi a condus-o pe mătuşa la căminul departamentului de sănătate care se mutase pentru o vreme. Ea i-a spus râzând:

— Wang Xiaoti, să te prezint cuiva…

Tatăl tău, ascuns în întuneric după un stâlp de la galeria intrării principale a cinematografului, nu avea curaj să se arate, aşa că Wang Xiaoti se uita nedumerit în jur:

— Pe cine?

— Pe Wan-Gură, hai vino!

Tatăl tău a ieşit atunci de după stâlp şi a înaintat cu timiditate. Era înalt aproape cât Wang Xiaoti, dar era slab ca o prăjină de bambus. Povestea cu discul aruncat de spărsese cornul boului era poate o simplă laudă scornită de el. Avea părul zbârlit şi încâlcit ca un cuib de vrabie.

— Nepotul meu, Wan-Gură, făcu mătuşa prezentările.

— Ha, ha, râse Wang Xiaoti, bătându-l pe umăr. E de fapt un spion trimis în cercetare. Wan-Gură e un nume potrivit. I-a întins mâna şi i-a spus: Hai să facem cunoştinţă, flăcăiaş, eu sunt Wang Xiaoti!

Surprins oarecum de primirea călduroasă, tatăl tău i-a strâns mâna între mâinile sale şi i-a scuturat-o îndelung. A povestit că apoi a fost la aerodrom cu Wang Xiaoti şi că o dată a luat şi masa cu personalul de acolo: creveţi mari înăbuşiţi în ulei, pui cu ardei iute, jumări de ouă cu legume, orez, din toate pe săturate. Descrierea ospăţului făcută de tatăl tău ne-a făcut pe toţi invidioşi, dar eu m-am simţit şi onorat, fireşte. Nu doar din cauza lui Wang Xiaoti, ci şi din cauza fratelui meu mai mare, care mâncase cu piloţii. Wang Xiaoti îi dăduse lui taică-tău o muzicuţă de calitate, marca Ciocârlia. După cum spunea el, aviatorul acesta avea multe talente, juca baschet, din trei paşi ajungea la coş, şi felul cum plasa cu mâna mingea în coş era foarte elegant. Pe lângă muzicuţă, mai cânta la acordeon, apoi avea o caligrafie frumoasă şi ştia şi să deseneze. Spunea tatăl tău

că îşi prinsese cu pioneze pe perete o schiţă în creion a portretului mătuşii. Ca origine socială, şi acolo stătea bine, tatăl era un activist de partid de rang înalt, iar mama profesor universitar. Cum putuse un astfel de om să fugă în Taiwan şi să se transforme într-un trădător înjurat de toţi? După şeful lui de escadrilă, fugise pentru a asculta pe ascuns radioul inamic. Avea un tranzistor pe care prindea pe unde scurte posturile din Taiwan. La cel al Guomingdangului era o prezentatoare cu voce plăcută, magnetică, cu un efect letal, supranumită „Trandafirul de pe cerul nopţii". Deci şeful său credea că făcuse acel gest fiind vrăjit de vocea asta.

— Dar mătuşa nu era şi ea nemaipomenită?

— E drept, mătuşa ta nu era nici ea rea, răspunsese şeful împovărat de ani; avea origine socială sănătoasă, trăsături regulate, făcea parte din Partidul Comunist, iar după standardele de atunci aparţinea elitei, şi-l invidiam toţi pentru ea. Dar uite că mătuşa ta era prea serioasă, prea dedicată cauzei revoluţionare şi, pentru unul ca el, molipsit de gustul burghez, nu era destul de atractivă. Mai târziu, departamentul de apărare i-a analizat jurnalul şi a descoperit că mătuşa ta apărea sub numele de „Lemnul Roşu". Noroc cu jurnalul acesta, astfel mătuşa ta a fost eliberată, altfel n-ar fi putut să scape de bănuieli.

Domnule, i-am explicat nepotului că nu numai mătuşa a fost la un pas de a fi acuzată din cauza acestui Wang Xiaoti, chiar taică-său a fost chemat la securitate, muzicuţa a fost confiscată ca probă a vinovăţiei, căci cu ea pilotul ar fi racolat şi corupt tineri, în jurnal scria aşa: „Lemnul Roşu mi-a prezentat nepotul, care-i din acelaşi lemn, tot roşu, la fel de limitat ca şi ea şi, pe deasupra, şi cu un prenume caraghios: Wan-Gură". Dacă nu era jurnalul acesta, şi taică-tău ar fi fost prins de vârtej, am ţinut eu să-i clarific nepotului.

— Poate că Wang Xiaoti a scris anume rândurile astea, observă acesta.

— La asta s-a gândit după aceea mătuşa, că el ar fi lăsat anume jurnalul acesta pentru a o feri de urmări. De aceea a spus ea ieri că a distrus-o, dar a şi salvat-o.

Domnule, nepotul meu era interesat de modul în care fugise aviatorul. Ceea ce-i provoca admiraţia era măiestria înaltă atinsă de acesta ca pilot. Zicea că dacă laşi un J 5 să zboare la o înălţime de cinci metri deasupra mării şi cu o viteză de opt sute de kilometri pe oră, cea mai mică eroare de pilotaj poate face ca avionul să cadă în apă. Ceea ce se potriveşte cu adevărat dictonului „îndrăzneala şi talentul fac casă bună împreună"! Era în mod sigur cel mai cel ca tehnică, era aviatorul vedetă înainte de isprava asta, de câte ori urca în văzduh deasupra satului nostru pentru antrenamente, făcea figuri care ne iscau admiraţia. Când cobora în picaj pe câmpul cu pepeni din răsăritul satului, întindea mâna şi ridica unul, apoi, dintr-o zvâcnire de aripi, se avânta iar printre nori.

— Când a ajuns acolo, e adevărat că a luat o recompensă de cinci mii de *liang*[1] de aur? m-a întrebat nepotul.

---

[1] Unitate de măsură tradiţională, echivalentă cu 50 de grame.

— O fi primit, i-am spus eu, dar, şi de-ar fi fost recompensa asta de zece mii, tot n-ar fi meritat. Ascultă la mine, băiete drag, nu trebuie să-l admiri sau să-l invidiezi, banii şi femeile frumoase sunt trecătoare ca norii pe cer sau fumul risipit în vânt, singurele de preţ sunt patria, onoarea şi familia.

— Unchiule al treilea, mi-a spus tânărul meu nepot, ce caraghios eşti! Timpurile s-au schimbat, nu mă mai lua pe mine cu lucruri din astea.

X

În primăvara lui 1961, mătuşa, odată ieşită basma curată din povestea cu Wang Xiaoti, se întorsese să lucreze la secţia de ginecologie de la centrul de sănătate al comunei populare. Dar în acei ani, în cele vreo patruzeci de sate din raza ei, nu se născuse niciun prunc. Fireşte că din cauza foametei! De foame, femeile nu mai aveau nici menstruaţie, iar bărbaţii se purtau ca nişte eunuci. La secţia de ginecologie nu erau decât mătuşa şi o doctoriţă, de patruzeci de ani, cu numele de familie Huang. Absolvise un institut de medicină renumit, dar, din cauza proastei origini de clasă a familiei sale şi pentru că era bănuită că e de dreapta, fusese degradată şi trimisă la ţară. Mult timp, când mătuşa aducea vorba de ea, îşi ieşea din pepeni. Spunea că femeia asta era ciudată, că putea să stea zile întregi fără să spună o vorba, iar dacă spunea ceva, erau aluzii sarcastice, un tumult de vorbe de nu se mai oprea, şi că ar fi putut ţine discursuri lungi şi în faţa scuipătoarei.

După ce mama mătuşii a murit, mătuşa era tot mai scumpă la vedere. Dar de câte ori avea ceva bun de mâncare, mama nu se lăsa, şi-l trimitea pe fratele mai mare să-i ducă câte ceva mătuşii. Odată tata adusese de pe câmp un iepure pe jumătate, rămas de la vreun vultur care nu-l putuse dovedi. Mama a călit legume şi ierburi aromate, apoi l-a gătit cu această garnitură. A umplut un castron cu carne de iepure, l-a învelit cu o pânză, şi i-a spus lui frate-miu să-l ducă mătuşii, că soră-mea nu se învoise. M-am oferit eu, şi mama a zis: „Bine, dar să nu te înfrupţi pe şest pe drum, şi ai grijă unde pui picioarele, să nu cazi şi să spargi castronul”.

Erau până la centrul de sănătate al comunei cam vreo cinci kilometri. Am plecat repejor, ca să ajung înainte să se răcească mâncarea. Dar la un moment dat mi-am simţit picioarele obosite, îmi mai şi chiorăia burta de foame, şi o sudoare rece mă scălda, eram cuprins de ameţeală. Mi-era foame, dimineaţă mâncasem două castronele de legume, dar se vede treaba că se mistuiseră. Şi iată cum, de sub pânză răzbătea mireasma cărnii de iepure. În mine se băteau doi oameni: unul spunea, „hai, ia şi tu doar o bucăţică”, celălalt se opunea, „nu, nu trebuie, rămâi cinstit, ascultă de mama”. Mâna mea a fost de mai multe ori gata să dea pânza la o parte, dar în faţă mi-a apărut chipul mamei. Pe cele două părţi ale drumului spre centrul de sănătate erau rânduri de duzi, ale căror frunze fuseseră de mult culese de sătenii înfometaţi. Am rupt o crenguţă şi am

mestecat-o, dar era aşa de acră, de nu reuşeam s-o înghit. Atunci am văzut în copac un greiere abia ieşit din cocon, de un galben fragil, cu aripile încă umede. Nu mai puteam de bucurie, am aruncat crenguţa, am prins greierele şi, fără să mă mai gândesc, l-am îndesat în gură. Greierii sunt la noi o mâncare aleasă, sunt socotiţi întăritoare puternice, dar se mănâncă prăjiţi, însă eu mâncam, iată, delicatesa asta vie, economisind şi focul, şi timpul. Avea un gust nemaipomenit şi eram convins că valoarea lui nutriţională era mai mare decât dacă-l găteam. Mergând eu aşa înainte, tot căutam greieri în copaci, dar n-am mai dat de niciunul. Am găsit, în schimb, un afiş imprimat în culori minunate, cu un bărbat tânăr cu zâmbet stălucitor care îmbrăţişa o fată frumoasă ca o zeiţă. Textul de dedesubt spunea că pilotul Wang Xiaoti, acest bandit comunist, a părăsit întunericul pentru lumină şi a primit gradul de comandant de armată, o recompensă de cinci mii de *liang* de aur, şi a devenit iubitul celebrei şi neasemuitei cântăreţe Tao Lili. Am uitat de foame, iar o înfrigurare fără nume mă făcu să-mi vină să strig în gura mare. La şcoală auzisem că Guomingdangul trimitea la noi afişe reacţionare cu balonul, dar nu mă gândisem vreodată că am să culeg vreunul şi că o să fie aşa de frumos. Şi trebuia să recunosc că femeia din poză era cu adevărat mai fermecătoare decât mătuşa.

Când tocmai intram la secţia de ginecologie de la centrul de sănătate, mătuşa se certa cu femeia aceea pe nume Huang. Pe lângă ochelari cu rama neagră, Huang asta mai avea un nas coroiat şi buze subţiri, iar când deschidea gura, i se vedeau gingiile vineţii. Mai târziu, mătuşa de mai multe ori ne-a avertizat că, decât să ne luăm o nevastă care-şi arată gingiile când vorbeşte, mai bine să rămânem holtei. Parcă o şi aud cum îi spunea Huang asta:

— Da` cine te crezi? Îndrăzneşti deci să-mi spui ce am de făcut? Când eu, asta care-ţi vorbesc, eram la Institutul de Medicină, tu mai purtai încă pantaloni despicaţi la fund.

Mătuşa i-a întors-o fără menajamente:

— Da, ştiu şi eu că domnia ta Huang Qiuya eşti o mare domnişoară, din familie de capitalişti, ştiu şi că erai recunoscută drept perla institutului. Domnişoară dragă, precis ai ieşit fluturându-ţi steguleţul în întâmpinarea japonezilor când au intrat în oraş, spune că nu! Ai şi dansat obraz lipit de obraz cu japonezii? Ei bine, în timpul acela eu îi ţineam piept cu inteligenţă şi curaj comandantului japonez în Pingdu.

Femeia i-a ţinut piept:

— Ai martori, ia zi, unde-ţi sunt martorii?

— Sunt fapte din istoria patriei, îmi sunt martori munţii şi râurile, a răspuns mătuşa.

Deloc, dar chiar deloc n-ar fi trebuit să-i dau afişul exact în momentul acela.

— De ce-ai alergat încoace? m-a întrebat mătuşa ţâfnoasă.

— Un afiş reacţionar, un afiş al Guomingdangului! am spus eu agitat, cu voce tremurândă.

La început, mătuşa a aruncat o privire în treacăt, dar apoi am văzut cum

tresare, ca şi cum ar fi fost curentată. Ochii i s-au făcut mari şi a devenit palidă. A aruncat afişul ca şi cum te-ai feri de un şarpe sau de o broască râioasă. Când a devenit conştientă de ce se întâmplă şi a vrut să prindă bucata aia de hârtie, era deja prea târziu. Huang Qiuya o făcuse şi citea afişul, apoi ridicase privirea pentru ca apoi să-l mai citească o dată. Ochii săi ascunşi în spatele ochelarilor fulgerară dintr-odată cu sclipiri verzi. Apoi scoase un hohot de râs sarcastic. Mătuşa se repezi pentru a înşfaca hârtia, dar Huang Qiuya se feri, întorcându-se. Mătuşa o apucă de haine, din spate, strigând:

— Dă-mi-l!

Când Huang Qiuya se eliberă, bluza îi plesni, lăsând la vedere spatele alb ca burta broaştei.

— Dă-mi-l înapoi!

Huang Qiuya se întoarse, cu mâna cu afişul la spate, tremurând din tot corpul şi deplasându-se încet spre uşă. Spuse pe un ton răutăcios şi mulţumit:

— Să ţi-l dau? Spioană ordinară ce eşti! Iubită de trădător! Gunoi aruncat de trădătorul căruia i-ai fost jucărie! A, acum ţie ţi-e frică! Şi zi aşa, să-mi vinzi mie chestia cu orfană a unui martir al revoluţiei…

Cuprinsă de nebunie, mătuşa se aruncă asupra lui Huang Qiuya. Aceasta fugi până la holul exterior şi urlă ascuţit:

— Arestaţi-o pe spioană!

Mătuşa o urmări şi o prinse de păr, o trase spre ea, în timp ce Huang încerca să-şi îndrepte gâtul. Urmărită scotea ţipete tot mai ascuţite şi sinistre. Pe atunci centrul de sănătate n-avea decât două rânduri de încăperi, cele din faţă pentru consultaţii, cele din spate pentru birouri. La strigătele astea, toată lumea se bulucise afară. Mătuşa o pusese deja jos pe Huang Qiuya şi, călare pe ea, o apăsa la pământ, încercând să-i smulgă afişul din mâini.

Directorul centrului sosi în fugă. Era un bărbat matur, chel, cu ochii mici şi alungiţi, sub care erau pungi, iar din gură i se vedeau protezele cumplit de albe. Le strigă:

— Opriţi-vă! Ce v-a apucat?

Mătuşa nu părea să fi auzit, încerca tot mai sălbatic să-i desfacă mâna lui Huang. Din gura victimei nu mai ieşeau acum ţipete, ci hohote de plâns.

— Wan-Inimă, opreşte-te!

Directorul, ieşit din fire, zbieră şi el către cei din jur:

— Ce staţi aşa ca la circ? Despărţiţi-le repede!

Câţiva doctori veniră şi, făcând uz de întreaga lor forţă, o smulseră pe mătuşa de pe Huang Qiuya.

Doctoriţele interveniră acum ca s-o ridice pe cea prăbuşită. Ochelarii îi căzuseră, îi curgea sânge din gură, iar lacrimile îi curgeau şiroaie din ochii înfundaţi în orbite. Doar mâna ei strângea în continuare cu putere afişul. Urla:

— Directore, trebuie să mă sprijini…

Mătuşa avea hainele în neorânduială, chipul îi era livid, dâre de sânge îi brăzdau obrajii, de la unghiile lui Huang, desigur. Fără o vorbă, clătinându-se, a

intrat în secţia de ginecologie. Atunci Huang Qiuya, ca un erou care-şi arată victoria obţinută cu imense sacrificii, puse în mâna directorului afişul făcut ghem. Îngenunche apoi, căutându-şi ochelarii. Le lipsea un braţ, dar îi puse aşa pe nas, ţinându-i cu mâna. Când văzu pe jos bucăţelele din afiş smulse de mătuşa, se repezi să le adune, aşa în genunchi, ca şi cum ar fi fost comori de preţ, apoi se ridică, aşa cum putu.

— Ce-i drăcia asta? întrebă directorul desfacând ghemotocul.

— Un afiş reacţionar, spuse Huang Qiuya, şi-i întinse bucăţile rupte ca pe ceva nepreţuit. Uite, e un afiş trimis lui Wan-Inimă de trădătorul Wang Xiaoti care a fugit în Taiwan!

Doctorii şi infirmierele din jur scoaseră exclamaţii de surpriză. Directorul care nu vedea bine, îndepărtă afişul de ochi şi-l potrivi ca să vadă, în timp ce personalul îl înconjură ca un roi de albine.

— Ei, ce e, ce-i aşa interesant de văzut? Hai, întoarceţi-vă la locurile voastre. După ce-i alungă, directorul împături afişul şi adăugă: Doctoriţă Huang, veniţi cu mine!

Aceasta intră după el în birou, iar ceilalţi, rămaşi în grupuleţe, comentau cu grijă cele întâmplate. Dintr-odată, din secţia de ginecologie se auzi plânsul mătuşii. Mi-am dat seama că provocasem un adevărat cataclism şi, temător, târându-mi picioarele, am intrat înăuntru şi am văzut-o pe mătuşa prăbuşită într-un scaun, cu capul sprijinit pe masă, plângând şi bătând cu pumnii în masă.

— Mătuşă, am chemat-o, mama m-a trimis să-ţi aduc carne de iepure.

Mătuşa nu mă băga în seamă, concentrată în durerea ei.

— Mătuşă, am repetat plângând şi eu, nu mai plânge, hai mănâncă puţin iepure…

Am pus pe masă castronul acoperit cu pânză, l-am deznodat, şi apoi am ridicat bolul înspre ea. Dintr-o mişcare a cotului, a aruncat castronul de pământ şi l-a spart.

— Cară-te, nenorocitule, valea! Mătuşa a ridicat capul şi a urlat: Ticălos mic ce eşti, piei din faţa ochilor mei!

XI

Urma ca abia după aceea să-mi dau seama ce catastrofă provocasem. După ce o ştersesem de la centrul de sănătate, mătuşa şi-a deschis venele de la încheietura mâinii stângi şi a scris cu arătătorul de la dreapta muiat în sânge: „Îl urăsc pe Wang Xiaoti! Aparţin cu toată viaţa mea Partidului, şi moartă aparţin tot Partidului!“

Când Huang Qiuya, radiind de fericire, se întorsese în birou, sângele mătuşii ajunsese la uşă. Huang a scos un ţipăt ascuţit şi s-a prăbuşit. Mătuşa a fost salvată, apoi pusă sub observaţie în cadrul Partidului. Motivul acestei pedepse nu a constat în bănuielile iscate de relaţia ei cu Wang Xiaoti, ci pentru că sinuciderea

ei putea fi interpretată ca un atac asupra Partidului însuşi.

XII

În toamna anului 1962, în timpul strânsului recoltei de toamnă, recolta de cartofi dulci cultivaţi în comuna Dongbei din districtul Gaomi a fost nemaipomenită. Pământul acesta care ne dăduse trei ani bătaie de cap ne răsplătea acum cu generozitatea care-i stătea în fire. Loturile cu cartof dulce au dat peste şaptezeci şi cinci de mii de tone pe hectar. Amintindu-mi de această recoltă, mă încearcă o emoţie de nedescris. Sub fiecare tufa de cartofi găseai un cuib bogat de tuberculi, şi cel mai mare găsit la noi în sat cântărea treizeci şi opt de *jini*. Yang Lin, secretarul de partid de la district, a fost fotografiat cu cartoful în braţe, şi fotografia asta a apărut în *Cotidianul poporului*.

Cartoful dulce e de-a dreptul o bogăţie, şi anul acesta nu numai că fusese o recoltă bună, dar şi conţinutul de amidon era mare, erau cartofi făinoşi, cu o aromă ca de castane, plăcuţi la gust şi bogaţi în substanţe nutritive. În toate curţile din Dongbei îi vedeai în grămezi, erau întinse şi sârme pe care se uscau, tăiaţi în felii. În sfârşit mâncam şi noi pe săturate! Trecuseră vremurile în care trebuia să ne mulţumim cu rădăcini, ierburi şi scoarţă de copac, vremurile când muream de foame se duseseră pentru totdeauna. Picioarele ni s-au dezumflat repede, pielea de pe burta şi ea dezumflată s-a întins. Sub piele începea să se adune încet grăsimea, privirile nu ne mai erau ca înainte stinse şi fără vlagă. Când mergeam, nu ne mai dureau picioarele înţepenite şi creşteam la trup în viteză. În vremea asta, femeilor hrănite cu cartofi le revenea la normal pieptul scofâlcit şi aveau din nou menstruaţie. Bărbaţii se îndreptau de şale, le mijea din nou mustaţa şi-şi regăseau cheful de făcut dragoste. Două luni mai târziu, aproape toate femeile tinere din sat rămăseseră gravide. La începutul iernii din 1963, comuna Dongbei a trebuit să dea piept cu primul val de natalitate de după Proclamarea Republicii. Numai în cele patruzeci şi opt de sate din comuna noastră populară s-au înregistrat 1 868 de naşteri. Mătuşa i-a numit pe bebeluşii ăştia bebeluşii-cartof dulce. Directorul centrului de sănătate era un om de ispravă, tare de treabă. Venise s-o viziteze pe mătuşa care, după sinuciderea eşuată, se întorsese acasă să se refacă. El ne era rudă de departe, dinspre bunica după tată. O criticase, desigur, pe mătuşa pentru că se purtase ca o zăludă. Şi-a mărturisit speranţa că o s-o vadă despovărată de această vină care o apăsa şi că o să se pună pe treabă. I-a mai spus că ochii membrilor de partid şi ai poporului văd limpede, că nu-l acuză pe cel bun, dar nu-l iartă pe cel rău. Să aibă încredere în organizaţie, i-a spus, şi să-şi dovedească nevinovăţia prin fapte, să facă totul pentru a-şi recâştiga repede calitatea de membru de partid. I-a mai spus în secret: „Situaţia ta e diferită de cea a lui Huang Qiuya, ea e o moşieriţă rea, pe când tu ai crescut drept, şi chiar dacă mai faci un pas greşit, dacă faci efort să te redresezi, viitorul tău rămâne luminos“.

Vorbele directorului centrului au facut-o pentru a doua oară pe mătuşa să izbucnească într-un plâns cu hohote. M-au făcut să plâng şi pe mine.

Mătuşa şi-a revenit din această încercare de sânge şi lacrimi şi s-a pus pe treabă cu un entuziasm arzător. Pe atunci, deşi în fiecare sat era o moaşă care fusese instruită, multe din femeile care aşteptau copii voiau să nască la centrul de sănătate. Lăsând deoparte resentimentele din trecut, colabora strâns cu Huang Qiuya şi ca doctoriţă, şi ca soră. Ajungea uneori de nu închidea un ochi mai multe zile şi nopţi în şir, astfel că împreună smulseseră morţii mai multe gravide şi bebeluşi. În mai puţin de cinci luni, au asistat ivirea pe lume a mai mult de 880 de bebeluşi, aici incluşi şi cei optsprezece născuţi prin cezariană. Pe atunci, cezariana era o operaţie complicată, iar faptul că o secţie de ginecologie dintr-un dispensar comunal cu doar doi medici se încumetase s-o facă stârnise mare vâlvă. Mătuşa, cât de mândră era ea, nu putea să nu-i admire măiestria doctoriţei Huang Qiuya. Dacă, după aceea, putuse deveni şi ea o ginecologă şi pediatră celebră, care îmbina medicina tradiţională cu cea străină, era şi mulţumită acestei inamice vajnice.

Huang Qiuya era o fată bătrână care nu vorbise mai mult ca sigur vreodată în viaţa ei de dragoste. Deci purtarea ei ciudată era de iertat. Când a început să îmbătrânească, mătuşa ne vorbea deseori de duşmanca ei de odinioară. Faptul că această domnişoară dintr-o familie de capitalişti din Shanghai, cu o diplomă a unei universităţi de renume, era folosită sub capacităţile ei într-o comună ca Dongbei-ul nostru era ca în vechiul proverb: „Când phoenixul cade pe pământ, nu face mai mult decât un biet pui de găină". „Dar cine era puiul în povestea asta?" spunea mătuşa, cu autoironie. „Da, eu eram puiul de găină care se lupta cu un phoenix. Ca urmare, după ce-i dădusem acele lovituri, îmi prinsese frica, şi când mă vedea, tremura a o frunză, era zăpăcită, de-ai fi zis că-i o şopârlă care a înghiţit scrum de ţigară." Mătuşa ne spunea, pradă emoţiei: „Pe vremea aceea ne apucase pe toţi nebunia, acum când regândesc totul, pare un coşmar. Huang Qiuya era un mare ginecolog, chiar după ce o lovisem cu cruzime în dimineaţa aceea, în aceeaşi după-amiază, la masa de operaţie era la fel de concentrată, calmă, ca şi cum nimic nu se întâmplase. Dacă afară la fereastră ar fi fost o scenă cu un spectacol de operă din Beijing, asta nu ar fi distras-o niciun pic". Spunea mătuşa că mâinile lui Huang Qiuya erau atât de agile, că ar fi putut face broderie fină pe burţile operatelor. Ajunsă în acest punct al povestirii, mătuşa se pornea pe râs şi râdea, râdea, de-i dădeau lacrimile.

XIII

Măritişul mătuşii devenise oful întregii noastre familii, nu numai pentru cei bătrâni care erau îngrijoraţi, dar chiar şi pentru mine, un copil necopt care abia trecuse de zece ani. Dar nimeni nu cuteza să sufle vreo vorbă în faţa celei în cauză, care se schimba la faţă de cum aduceai vorba de asta.

În dimineaţa Sărbătorii Luminii Limpezi[1] din primăvara anului 1966, mătuşa veni în sat cu ucenica sa – pe atunci nu-i ştiam decât porecla de Mica Leoaică – ce era o fatucă de vreo optsprezece ani, destul de împlinită la trup, cu faţa plină de coşuri, cu nasul ca o căpăţână de usturoi, cu ochii depărtaţi şi cu părul zbârlit. Veniseră în sat ca să facă un consult general viitoarelor gravide. După ce şi-au terminat treaba, mătuşa şi Mica Leoaică au mâncat la noi acasă. Scovergi, ouă fierte, cepşoare şi brânză de soia. Noi, care prânziserăm demult, le priveam cum mâncau. Tânăra părea intimidată, ţinea ochii în pământ, nu îndrăznea să-i ridice spre ceilalţi, iar coşurile de pe faţă erau ca nişte bobiţe roşii. Mama părea s-o placă pe fatucă, o tot iscodea, şi de-o ţinea tot aşa ar fi ajuns şi la problema măritişului. Aşa că mătuşa i-a retezat-o:

— Cumnată, n-o mai tot iscodi, doar n-o vrei cumva de noră?

— Dar vai, nu, se opuse mama; cum am putea noi, nişte lucrători ai ogorului, să ţintim aşa de sus? Domnişoara mănâncă din pâinea statului, ce nepot de-al meu ar fi demn de ea?

Micuţa Leoaica lăsă şi mai jos capul, abia de mai putea înghiţi vreun dumicat.

Tocmai atunci apărură colegii mei Wang-Ficat şi Chen-Nas. Wang-Ficat, captivat de ceea ce se petrecea în cameră, călcă pe strachina cu mâncarea puilor şi o făcu cioburi. Mama l-a certat: „Nevolnicule, uită-te pe unde calci!“ Wang-Ficat, tot frecându-şi gâtul, râdea ca prostul.

— Wang-Ficat, ce mai face sora ta, îl întrebă mătuşa. A mai crescut?

— Este tot aşa, răspunse colegul meu.

— Când te întorci acasă, să-i spui aşa lui taică-tău – mătuşa înghiţi o bucată de scovergă, îşi scoase batista să se şteargă la gură şi continuă: Să-i spui că nici în ruptul capului mama ta nu trebuie să mai aibă copii, altfel o să-i iasă uterul şi-o să atârne la pământ.

— Nu vorbi de treburile astea femeieşti în faţa lor, spuse mama.

— De ce? întrebă mătuşa. Trebuie să ştie şi ei că femeile nu au o viaţă uşoară. Jumătate din cele din sat au uterul lăsat, altele îl au inflamat. Cel al mamei lui Wang atârnă din vagin, de zici că-i o pară putredă, şi Wang-Picior şi-ar mai dori încă un fiu. Dacă-i întâlnesc eu pe ăştia… Şi mama ta, Chen-Nas, e şi ea bolnavă…

Mama a întrerupt-o şi m-a luat în primire:

— Ia, valea, cu măgădăii tăi cu tot, nu ne staţi aici în coastă!

Ieşiţi în drum, Wang-Ficat spuse:

— Mormoloc, trebuie să ne cumperi alune prăjite!

— Cu ce ocazie?

— Pentru că avem să-ţi spunem un secret, mă informă Chen-Nas.

— Ce secret?

— Mai întâi cumpără-ne alunele.

---

[1] *Qingming*, din a patra sau a cincea zi a celei de-a patra luni din calendarul lunar, numită şi Sărbătoarea Curăţării Mormintelor.

— Dar n-am niciun chior.
— Cum aşa? spuse Chen-Nas. Ai furat o bucată de aramă veche de la brigada de tractorişti, proprietate a fermei de stat. Ai vândut-o cu un *kuai* şi doi *mao*, credeai că n-am aflat?
— N-am furat-o, m-am repezit eu să mă dezvinovăţesc. Era aruncată, nu le mai trebuia.
— Să zicem că n-ai furat-o, dar ai vândut-o, nu? Atunci fă-ne cinste! Wang-Ficat arătă spre leagănul de lângă treierătoare. Se adunase multă lume acolo, şi leagănul scârţâia sub greutate. Acolo, un bătrân vindea alune prăjite.
Pe când împărţeam frăţeşte alunele de trei *mao*, Wang-Ficat spuse serios:
— Mormoloc, mătuşa ta o să se mărite cu secretarul Comitetului de Partid districtual, căruia i-a murit nevasta.
— Aiurea! am spus eu.
— Când mătuşa ta o să fie nevastă de activist, toată familia ta o s-o ducă bine, spuse Chen-Nas. Şi fraţii tăi mai mari, şi soră-ta, şi tu o să fiţi repede trimişi la oraş. O să vi se dea serviciu, o să mâncaţi pâinea statului, o să mergeţi la universitate, când o să vină timpul, o să vă faceţi şi voi activişti, să nu ne uiţi, deci!
— Mica Leoaică e chiar frumuşică, se bagă tam-nisam în vorba şi Wang-Ficat.

XIV

Şi aşa au venit pe lume bebeluşii zişi cartofi dulci. După ce se năşteau şi după ce şeful familiei se ducea la comuna populară să le facă buletinul, acesta putea să primească un bon pentru un cupon de 5-6 m de mătase şi 2 *jin* de ulei de soia. Dacă erau gemeni, primea dublu. Când privea uleiul auriu şi bonul cu miros de cerneală, tatălui i se umezeau ochii şi simţea cum recunoştinţa îi umflă pieptul. Era totuşi mai bun traiul în noua societate!
Să faci copii şi să ţi se mai dea şi daruri, despre asta mama spunea: „Ţării îi lipsesc locuitorii, e nevoie de oameni care să fie folosiţi, statul preţuieşte oamenii!“ Simţind această recunoştinţă, masele populare erau în secret hotărâte să procreeze şi mai abitir, ca să răsplătească statul pentru grija sa. Nevasta lui Xiao-Buză de sus, paznic la depozitul de cereale al comunei populare, care era mama colegului nostru Xiao-Buză de jos, îi făcuse ăstuia trei surioare, dintre care cea mică nu era nici înţărcată, şi iar era cu burta la gură. Când mă întorceam cu vaca de la păscut, îl vedeam pe Xiao-Buză de sus trecând podul pe bicicleta lui veche. Era grăsan şi bicicleta care abia îl mai ţinea scârţia de greutate. Sătenii făceau des băşcălie: „Bătrâne Xiao, câţi ani ai de-acu`? Nu te mai ostoieşti noaptea?“ Iar el răspundea, râzând: „Nu pot, trebuie să produc cetăţeni pentru stat, nu mă pot sustrage de la datorie!“
La sfârşitul anului 1965, creşterea brutală a populaţiei a-nceput să-i apese pe reprezentanţii autorităţii. S-au luat măsuri pentru prima rundă a planificării familiale, de când se întemeiase China Nouă. Guvernul a lansat lozinca: „Unul

nu-i puţin, doi e potrivit, trei e depăşit”. Când veneau de la district echipele de proiecţie şi ne puneau filme, la început ni se dădeau diapozitive de popularizare a metodelor de control al naşterilor. Când pe ecran îşi făceau apariţia desenele mărite ale organelor genitale ale bărbatului şi ale femeii, spectatorii din beznă scoteau strigăte ciudate sau se puneau pe un râs nebun. Noi, copii mari pe jumătate, foloseam prilejul să chicotim pe înfundate, iar mâinile unor perechi de tineri se dibuiau pe furiş. Tipul acesta de propagandă împotriva naşterilor funcţiona pe dos, ca un afrodiziac. Echipa de teatru a districtului se deplasase de vreo zece ori în fiecare sat cu o piesă, *Cerul pe jumătate*, care critica gândirea veche, sub cunoscuta formulă „favorizezi bărbatul şi defavorizezi femeia“.

Pe atunci mătuşa era deja responsabila secţiei de ginecologie a centrului de sănătate al comunei populare, era şi şeful adjunct al grupului care ghida planificarea familială în comună, al cărei şef era Qin Shan, secretarul Comitetului de Partid al comunei. Acesta nu făcea practic nimic, funcţia sa era doar cu numele, conducerea muncii de planificare familială era în realitate în sarcina mătuşii, ea alcătuia programul de sarcini şi se îngrijea de buna lor îndeplinire.

Mătuşa se mai îngrăşase puţin, dinţii săi albi care stârneau invidia se mai îngălbeniseră, şi asta din lipsă de timp pentru îngrijire. Vocea îi era mai spartă, bărbătească, aşa cum i-o auzeam deseori la megafon. Începea cel mai adesea cu următoarele fraze: „Ca să-şi vândă bomboanele, vânzătorul bate gongul, fiecare cu treaba lui, fiecare îşi vinde marfa. Un astfel de început nu mi-e străin nici mie. Căci ceea ce vreau eu să vă vând se referă la controlul naşterilor…”

Pe vremea aceea prestigiul avut de mătuşa pe lângă populaţie era în scădere, chiar femeile din sat, care odinioară se bucuraseră de ajutorul ei, până şi ele începeau s-o vorbească de rău.

Cu toate că mătuşa nu precupeţea niciun efort şi se dedica cu elan muncii de planificare familială, rezultatele obţinute erau extrem de slabe, iar sătenii nu urmau deloc indicaţiile. Venise şi teatrul districtual şi dăduse un spectacol. Când personajul principal feminin de pe scenă cânta din toţi rărunchii „Timpurile s-au schimbat, este egalitate între femeie şi bărbat“, Wang-Picior, tatăl lui Wang-Ficat, care era aproape de scenă, a început să strige:

— Prostii! Egalitate? Cine îndrăzneşte să vorbească de egalitate?

Spectatorii de lângă el i se alăturară în cor, făcând tărăboi şi strigând. Spre scenă zburau cărămizi şi ţigle. Actorii o zbughiră ca nişte şoareci speriaţi, ferindu-şi capul cu braţele. Wang-Picior băuse în ziua aceea o jumătate de litru de tărie, rachiu de sorg, şi, sub aburii beţiei, îşi lăsă slobodă mârlănia; astfel, despică mulţimea, sări pe scenă şi, bălăbănindu-se în toate părţile şi maimuţărindu-se, îşi lansă propriul discurs.

— Vreţi să reaşezaţi universul, dar credeţi că puteţi să controlaţi dorinţa oamenilor de a avea copii? Dacă vă credeţi în stare, găsiţi o sfoară de cânepă să-i coaseţi chestia femeii!

La aceasta, asistenţa îi răspunse cu hohote de râs. Văzând că i se dă apă la moară, Wang-Picior ridică o cărămidă aruncată pe scenă şi ochi drept în lampa

cu gaz care te orbea, atârnată fiind de o grindă din faţa cortinei. O aruncă cu toată puterea. Lampa se stinse cu zgomot de cioburi, iar scena şi sala fură cufundate în beznă. Asta urma să-l coste pe individ cincisprezece zile de închisoare. Odată eliberat, tot nu se resemnase, zicând cu răutate: „Să-mi taie coada de cocoş, dacă-s în stare“.

Mai înainte, când mătuşa se întorcea acasă, era însoţită cu larmă veselă. Acum, când apărea, oamenii erau plini de răceală şi i se fereau din cale. Mama o întrebase, încercând să-i dea un sfat bun:

— Deci povestea asta cu planificarea familială tu ai copt-o, sau sunt doar ordinele pe care le-ai primit de la autorităţi?

— Ce vrei să spui cu tu ai copt-o? a răspuns mătuşa indignată. E chemarea Partidului, directiva preşedintelui Mao, o adevărată politică naţională! „Omenirea trebuie să-şi controleze planificat creşterea“, a spus preşedintele.

Mama a dat din cap, protestând:

— Din vechime, a face copii e în firea lucrurilor. Încă din dinastia Han, împăratul a dat un edict prin care fiecare fată de treisprezece ani trebuia să se mărite, dacă nu, tatăl era cel ce dădea seamă, el sau fraţii mai mari. Dacă o femeie nu face copii, de unde o să-şi recruteze ţara soldaţii? În fiecare zi ni se anunţă un atac al americanilor sau eliberarea Taiwanului! Dacă nu laşi femeile să nască, unde să găseşti bărbaţi buni de luptă? Fără armată, cine să-i oprească pe americani şi să elibereze Taiwanul?

— Cumnată, nu mă bate la cap cu chestiile astea depăşite, doar preşedintele Mao e mai luminat ca tine, nu? Şi el a spus: „Trebuie musai să controlăm creşterea populaţiei! Fără reorganizare, fără disciplinare, dacă o ţinem tot aşa, umanitatea o să dispară înainte de vreme“.

— Da, dar a zis şi că, atunci când suntem mulţi, avem putere şi putem împlini mai bine opera noastră, că oamenii sunt o comoară vie, că atâta vreme cât sunt oameni, lumea va dăinui. Şi încă a mai spus preşedintele Mao: „E o prostie să nu laşi ploaia să cadă din cer, tot aşa-i şi să nu laşi femeile să facă copii“.

Mătuşa a răspuns râzând strâmb:

— Cumnată, răstălmăceşti citatele preşedintelui Mao. Altădată, a interpreta greşit edictele imperiale însemna decapitarea. Şi, de fapt, nici n-am zis că oprim oamenii să facă copii, ci doar să facă mai puţini, să-i planifice.

— Numărul copiilor pe care-i ai într-o viaţă este dat de soartă, a răspuns mama. La ce-ţi trebuie planificare? Tu-mi pari un orb care vrea să aprindă o lumină, o iroseală zadarnică…

Aşa cum o spusese prea bine mama, strădaniile mătuşii şi ale celor ca ea au avut ca rezultat cheltuială de bani şi o proastă reputaţie. La începutul campaniei ăsteia, ele distribuiau gratis prezervative fiecărei responsabile a femeilor din sate, ca, la rândul lor acestea să le împartă femeilor cu vârsta potrivită pentru a naşte, urmând ca ele să le ceară bărbaţilor lor să le folosească. Dar prezervativele astea sfârşeau aruncate la gunoi sau erau umflate şi pictate ca jucării pentru copii. Apoi, mătuşa şi ajutoarele ei au mers din uşă-n uşă să împartă pilule contraceptive, dar

femeile refuzau să le ia din cauza efectelor secundare prea mari. Când erau obligate să le ia pe loc, abia se îndepărtau cei ce le dăduseră, că şi le scoteau din gât cu degetul sau cu un beţigaş. Atunci s-a intervenit cu tehnica vasectomiei.

La vremea aceea această tehnică descoperită de mătuşa şi de Huang Qiuya s-a răspândit în sat. Unii spuneau că aceasta din urmă contribuise în plan teoretic, iar mătuşii îi revenise partea practică. Xiao-Buză de jos ne-a spus foarte serios: „Amândouă sunt două nenorocite care nu-s măritate, iar când văd perechile de tineri le invidiază, le urăsc, şi de asta au inventat planul acesta împotriva moştenitorilor”. Povestea el cum că mătuşa şi Huang Qiuya ar fi experimentat tehnica asta mai întâi pe purceluşi, apoi pe maimuţoi, abia apoi pe zece condamnaţi la moarte. Datorită succesului operaţiei, deţinuţilor li se comutase pedeapsa la închisoare pe viaţă. Fireşte că ne-am dat seama că individul spunea trăsnăi.

În perioada asta, la megafon se transmiteau îndemnurile mătuşii:

— În atenţia cadrelor fiecărei brigăzi, în atenţia cadrelor fiecărei brigăzi! Conform celei de-a opta şedinţe a echipei care conduce planificarea familială din comuna populară, toţi bărbaţii ai căror neveste au trei sau mai mulţi copii trebuie să se prezinte la dispensar pentru vasectomie. După ce sunt operaţi, vor primi 20 de *kuai* pentru a-şi cumpăra întăritoare, vor avea drept de odihnă o săptămână, fără să li se taie zilele de muncă…

După ce ascultau ce li se spunea la megafon, bărbaţii se adunau să-şi arate nemulţumirea: „Mizeria mizeriilor, se jugăneşte un bou, se scopeşte un porc, ai mai văzut vreun bărbat să i se scoată boaşele? Noi nu vrem să intrăm ca eunuci în Palatul Imperial, de ce să ne ia bărbăţia?”

Când cadrele responsabile cu planificarea familială din sat le-au explicat că e o nimica toată, o sutură acolo, au făcut ochii mari şi au răstălmăcit: „Da, zic că e o nimica toată, dar odată pe masa de operaţie şi anesteziat, cine ştie dacă nu îţi taie ouăle şi poate şi daravela? Apoi o să fim nevoiţi să ne pişăm ciuci ca femeile!”

Vasectomia asta, de folos nevestelor, uşor de făcut, care rar dă sechele, s-a lovit totuşi de fel de fel de obstacole. Mătuşa şi echipa ei se pregătiseră pentru operaţie, dar nimeni nu se arăta. De la comandantul districtual al planificării familiale se suna zilnic pentru a grăbi comunicarea cifrelor, şi erau foarte nemulţumiţi de rezultat. Comitetul de Partid al comunei populare a convocat o şedinţă, adoptând două rezoluţii: prima, că vasectomia trebuie aplicată mai întâi conducătorilor comunei, apoi extinsă la cadre, la muncitori şi slujbaşi. La nivelul satului, cadrele brigăzii trebuiau să dea exemplul, înainte ca practica respectivă să se extindă la mase. Cea de-a doua rezoluţie spunea că trebuie aplicată dictatura proletariatului tuturor celor care se împotriveau şi vorbeau de rău, răspândind zvonuri. Celor care refuzau operaţia, urma să li suspende dreptul de lucru în brigadă. Dacă se încăpăţânau în continuare, li se va tăia raţia de cereale. Dacă cel care se opunea era un cadru de conducere, i se luau funcţiile. Dacă un slujbaş sau un muncitor era împotrivă, era dat afară din serviciu. În cazul refuzului

unui membru de partid, acesta era exclus din partid.

Qin Shan, secretarul Comitetului de Partid al comunei populare, a ţinut chiar el un discurs dat la difuzor. Spunea că planificarea familială era legată de marea problemă a economiei naţionale şi de bunăstarea poporului, de aceea fiecare secţie, fiecare brigadă a comunei populare, trebuia să-i dea o importanţă deosebită. Cei dintre cadrele şi membrii de partid care îndeplineau condiţiile trebuiau să dea exemplu maselor, să-şi facă primii operaţia. Brusc, Qin Shan a schimbat tonul şi a vorbit ca de la om la om: „Tovarăşi, uite, eu, a cărui soţie a fost operată şi i s-a scos uterul, pentru a risipi îndoielile, am hotărât să mă operez mâine-dimineaţă!”

În discursul său, secretarul Qin le-a cerut şi celor din Liga Tineretului Comunist, din Liga Femeilor şi Şcolilor să se alăture activ mişcării, să facă propagandă pentru a isca un avânt spectaculos pentru vasectomie. Ca şi în cazul altor mişcări de dinainte, profesorul Xue, reputat în arta compoziţiei, a compus un poem care se declama ritmat, acompaniat de castaniete de bambus. L-am învăţat rapid şi, câte patru, în mână cu un megafon din carton sau din tablă răsucită şi cocoţaţi pe acoperişuri sau în copaci, zbieram din rărunchi: „Tovarăşi membri ai comunei, nu vă neliniştiţi, tovarăşi membri ai comunei, nu vă grăbiţi, operaţia bărbaţilor nu e complicată, nu e precum castrarea unui bou sau unui ţap de lată, sunteţi operaţi doar un centimetru sau doi, şi după un sfert de oră plecaţi înapoi, nici însângeraţi, nici transpiraţi, şi-n aceeaşi zi activităţile vi le reluaţi!“

Mătuşa a spus că-n primăvara aceea deloc uşoară pentru întreaga comună populară s-a făcut vasectomia a 648 de bărbaţi, din care la 310 o făcuse ea singură. Spunea că, de fapt, a fost de-ajuns să fie găsite argumentele bune, să se fixeze politica, astfel ca înşişi conducătorii să fie exemplu şi să devină totul efectiv la toate nivelurile, pentru ca masele să se alinieze rapid.

Pentru o mare parte din operaţiile pe care le făcuse, pacienţii veniseră însoţiţi de cadrele din sat şi de şefii unităţilor de muncă. Nu fuseseră decât două cazuri de indisciplină produse de zurbagiii de serviciu, şi se recursese la constrângeri. Unul din aceştia era căruţaşul satului, Wang-Picior, celălalt, paznicul depozitului de cereale, Xiao-Buză de sus.

Bazându-se pe originea de clasă bună a familiei sale, Wang-Picior se arătase reacţionar şi trufaş. După ce a ieşit de la pârnaie, a început să spună că o să-şi înroşească cuţitul în cel care-l va obliga să facă operaţia. Prietenul meu, Wang-Ficat, pentru că era îndrăgostit de Mica Leoaică, era plin de bunăvoinţă faţă de ea şi de mătuşa mea. El îşi sfătuise tatăl să meargă la dispensar, dar se alesese cu o pereche de palme. Atunci, a plecat de acasă, dar tatăl s-a luat după el cu biciul cel lung în mână. Ajunşi la iazul din capul satului, tatăl şi fiul s-au înjurat, dând ocol malului. Se învârteau ca o moară, şi toţi gură-cască de pe acolo aruncau gaz peste foc, asmuţindu-i şi sporind cearta, pe care o însoţeau cu râsete.

Wang-Ficat şterpelise de-acasă o sabie ascuţită şi i-o dăduse secretarului celulei de partid din sat, susţinând că e o armă ucigaşă a tatălui său. Declarase:

„Tata a spus că acel care o să-l constrângă să se opereze o să fie străpuns cu sabia asta“. Secretarul, de frică să nu fie certat pentru o astfel de scăpare, se dusese cu sabia la comuna populară ca să le raporteze tărăşenia lui Qin Shan şi mătuşii. Secretarul se mânie aşa tare, că lovi în masă şi spuse:

— Asta e revoltă! Sabotarea planificării familiale este un act contrarevoluţionar!

Mătuşa şi ea:

— Dacă nu rezolvăm cazul lui Wang-Picior, n-o să mai putem debloca situaţia.

Yuan-Obraz a încuviinţat şi el:

— Toţi bărbaţii din sat care urmează să fie operaţi aşteaptă să vadă ce se întâmplă cu Wang-Picior.

Secretarul reluă:

— Trebuie oprit, ca exemplu negativ ce este!

Lao Ning, agent al ordinii publice, cu pistolul la brâu, venise şi el la consfătuirea de război. Yuan-Obraz, secretarul celulei de partid din sat, în fruntea unui grup format din responsabila femeilor, şeful miliţiei şi patru miliţieni, au dat buzna la Wang-Picior. Nevasta acestuia, cu o fetiţă la sân, stătea la umbra unui copac şi împletea un obiect din paie. Văzându-i pe cei care veneau cu aerul lor înfricoşător, aruncă lucrul din mână, se lăsă la pământ şi izbucni în plâns. Wang-Ficat era în picioare sub streaşină şi nu scotea o vorbă. Wang-Fiericică, în pragul casei, cu o oglinjoară în mână, îşi cerceta feţişoara delicată.

— Wang-Picior, strigă Yuan-Obraz, ieşi afară, nu complica şi mai mult lucrurile. Uite, a venit Ning cu cei de la securitatea publică, dacă azi vrei să scapi, nu rezolvi nimic, tot acolo ajungem, e ca şi cum te-ai da înapoi doar ca să sari mai bine după aceea. Eşti bărbat, şi încă unul de ispravă, hai să rezolvăm cum se cuvine treaba asta!

Responsabila femeilor îi spuse nevestei lui Wang-Picior:

— Fang Lianhua, nu mai boci şi fă-l să iasă afară!

Din casă nu răzbătea niciun zgomot. Yuan-Obraz îl privea pe agentul Ning. Acesta făcu un gest cu mâna, şi miliţienii, cu o frânghie în mână, se năpustiră în casă. Atunci, Wang-Ficat, care stătea pironit sub streaşină, îi făcu lui Ning un semn cu ochiul, şi apoi cu gura, arătând spre cocina porcilor din colţul zidului.

Cu toate că avea un picior mai scurt, Ning era rapid. Din câţiva paşi ajunse la poarta cocinei, scoase mauserul, şi spuse pe un ton aspru:

— Wang-Picior, ieşi de acolo!

Wang-Picior îşi şterse sudoarea de pe faţă şi spuse mânios:

— Băi şchiopule, îţi arde de scandal? Crezi că mă sperii tu pe mine, cu scuipătoarea aia de foc veche pe care o ţii în mână?

— Nu vreau să te sperii, răspunse Ning, dacă vii frumuşel cu mine, atunci nu se întâmplă nimic!

— Şi dacă nu vin frumuşel cum zici, ce o să se întâmple? o să ai curajul să tragi în mine? Arătând cu mâna între pantaloni, reluă: Dacă eşti în stare, ocheşte aici, căci eu, Wang-Picior, mai bine mă las împuşcat decât jugănit de femei!

Responsabila femeilor îi spuse:
— Wang-Picior, opreşte-te, nu ne mai înnebuni cu prostiile tale, pentru că, de fapt, nu e decât o simplă operaţie, de legat canalul care…
— Ba să-ţi coşi tu chestia! îi răspunse cu grosolănie Wang, arătând la locul respectiv din pantalonii femeii.
Agentul Ning agită pistolul din mână şi dădu ordin:
— Pe el! Legaţi-l!
— Să vedem dacă îndrăzniţi! Wang-Picior se întorsese şi luă în mâini o lopată de fier, pe care o înşfacase cu ambele mâini, pe orizontală, iar ochii îi scăpărau cu străluciri răutăcioase. Celui ce se apropie îi retez capul!
În clipa asta, Wang-Fiericică, fetiţa de buzunar, se ridicase cu oglinjoara în mână. Avea treisprezece ani, dar nu măsura decât şaptezeci de centimetri. Deşi era mică, era bine proporţionată, ai fi zis că-i o frumuseţe din şatra piticilor. Cu oglinjoara ei miniaturală, proiectă o lumină puternică pe faţa tatălui ei. Şi un râs delicat şi nevinovat se auzi în acelaşi timp din gura ei. Profitând de clipa asta de orbire cu lumina puternică, cei patru miliţieni se aruncară asupra lui şi-i smulseră lopata din mâini, apoi îi încrucişară mâinile la spate.
Când începură să-l lege cu frânghia, izbucni brusc în hohote de plâns. Era aşa de sfâşietor plânsul lui, că toţi gură-cască ce stăteau agăţaţi de zid sau înghesuiţi la intrare se întristară şi ei. Miliţienii, cu frânghia în mână, nu mai ştiau ce să facă.
Yuan-Obraz spuse:
— Wang-Picior, eşti bărbat, ce naiba! Te laşi înspăimântat de o operaţie aşa uşoară? Eu am făcut-o ca să dau exemplu şi nu are nicio urmare, dacă nu mă crezi, spune-i nevestei tale să se ducă s-o întrebe pe a mea.
— Nu mai spuneţi nimic, spuse Wang-Picior plângând, merg cu voi, şi gata!
Mătuşa spunea că doar nemernicul de Xiao-Buză de sus mai rămăsese exemplul negativ din organizaţia comunei populare. Fiindcă fusese brancardier în spitalul clandestin al Armatei a opta, făcea pe nebunul. Dar când Comitetul de Partid al comunei populare examină decizia de a-l trimite în sat ca simplu ţăran, hotărî de unul singur să se ducă la dispensar pe bicicleta lui veche. Mătuşa povesteşte că i-a cerut chiar el să-i facă operaţia: Era un derbedeu, unul slobod la gură, care spunea vorbe fără perdea. Înainte să se urce pe masa de operaţie, o încolţise cu întrebări pe Micuţa Leoaică: „Fătucă, e ceva ce nu pricep! oare nu spune proverbul: «Când canalul seminal e plin, sperma curge singură?» Dacă-mi legaţi canalul acesta, ce se întâmplă cu sperma mea? N-o să-mi umfle burta până o să pocnească?“
Micuţa Leoiacă se uită la mine cu faţa ei roşie. I-am spus: „Pregăteşte operaţia!“ În timp ce îl pregătea, el avu o erecţie. Micuţa Leoaică, nemaiavând de-a face cu aşa ceva, aruncase bisturiul şi fugise. I-am spus să-şi ia seamă, ce naiba! El mi-a răspuns fără ruşine: „Eu unul ştiu să mă port, dar daravela mea vrea să se zbânţuie, n-am ce să fac!“
„Bine“, a spus mătuşa, şi a luat un ciocan de cauciuc; ochind ţinta, i-a tras una, aşa, ca din întâmplare, de-a fleşcăit-o.

Mătuşa se jura de mama focului că-i operase pe cei doi cu mult simţ profesional şi că operaţiile erau reuşite. Totuşi, după ce a fost operat, Wang-Picior avea spatele curbat, zicea că i-a atins un nerv. Cât despre Xiao-Buză de sus, tot venea la dispensar să facă scandal, se dusese chiar şi la district să-şi reclame cazul, spunând că i-au fost atinse funcţiile sexuale. Dintre ăştia doi, spunea mătuşa, Wang-Picior avea probabil o problemă psihologică, dar Xiao-Buză de sus nu făcea decât să chinuiască lumea. În timpul Revoluţiei Culturale, cât a fost şeful Gărzii Roşii, nici nu se mai ştie numărul fetelor pe care le necinstise. Dacă nu-i făceau forţat operaţia aia, chiar că ar fi ieşit urât. Dacă vreuna din victimele lui rămânea gravidă, n-ar fi fost uşor să iasă basma curată. Dar aşa, operat, uite că n-a mai avut nicio grijă.

XV

Când se pusese la punct şedinţa de criticare şi luptă împotriva lui Yang Lin, secretarul Comitetului de Partid districtual, se ştia că o să participe multă lume şi că niciuna din sălile disponibile n-ar fi fost destul de încăpătoare. Pe atunci, şeful Comitetului Revoluţionar al comunei populare era taman acest Xiao-Buză de sus. El dădu dovadă de inventivitate, organizând adunarea în zona unde se aduna viitura, pe malul nordic al râului Liao. Era în toiul iernii, şi apa făcuse o gheaţă groasă, de departe privind, parcă era o lume din cristal. Din sat, eu aflasem cel mai devreme că şedinţa o să se ţină acolo; când, destul de des, chiuleam, mă duceam să mă joc acolo.

În ziua aceea, tocmai mă aflam pe una din arcadele podului ecluzei care controla viitura posibilă datorită găurilor în gheaţă făcute de pescari, când, deodată, am auzit voci puternice deasupra mea. Am recunoscut-o pe cea a lui Xiao-Buză de sus. Aş fi recunoscut-o dintr-o mie. Spunea: „La naiba! «Ce peisaj frumos din nord»[1], adunarea o să se ţină aici, o sa înălţăm tribuna prezidiului pe ecluză!"

La început, aici fusese un teren jos şi umed, dar apoi, pentru siguranţa cursului inferior al râului Jiao, se construise o ecluză pe dig. La fiecare viitură de vară sau de toamnă, se deschideau vanele şi se lăsa apa să se reverse, şi adâncitura se transforma în lac. Iniţial, noi, locuitorii din Dongbei, ne arătaserăm nemulţumirea, căci locurile astea joase erau şi ele terenuri cultivabile; nu plantai pe ele mare lucru, dar sorg puteai cultiva. Dar cum să ne fi opus noi, oameni de rând, la proiectele statului? Mie-mi plăcea să vin aici să privesc cum curge apa în valuri prin găurile de scurgere. Revărsată, apa făcea ca locul să devină întindere necuprinsă de apă, un lac de vreo cinci kilometri. Gemea de peşti şi creveţi, veneau cohorte de pescari, iar vânzătorii de peşte se înmulţiseră şi ei. La început îşi amenajaseră tarabele pe ecluză, iar cei care nu mai avuseseră loc, se

---

[1] Vers din Mao Zedong.

duseseră spre râu, sub şirul de sălcii. Când era lume multă, marfa se expunea aproape pe o distanţă de doi *li*. De când se împământenise comerţul acesta cu peşte la ecluză, târgul care se ţinea de obicei în incinta comunei populare se deplasase încet aici. Vânzătorii de legume, de ouă, de alune prăjite veniseră şi ei aici. Şi hoţii de buzunare, şi derbedeii, şi cerşetorii îi urmaseră. Comuna populară îşi formase o miliţie înarmată, care venise de mai multe ori să-i prindă. De cum sosea miliţia, fugeau în devălmăşie. Abia pleca miliţia, că şi reveneau. Aşa dăinuiau, în semilegalitatea asta. Îmi plăcea nespus să privesc peştii: crapi obişnuiţi şi argintii, caraşi aurii, salamandre negre, anghilă… dar şi crabi, sardine, iar cel mai mare peşte pe care l-am văzut acolo cântărea o sută de *jini*. Avea burta albă ca a unei femei gravide. Bătrânul vânzător îl veghea temător, ca şi cum ar fi păzit o minune a lumii. Le eram cunoscut vânzătorilor de peşte, care stăteau atenţi, numai ochi şi urechi. De ce erau aşa de atenţi? Pentru că în comuna populară sectorul impozite trimitea funcţionari care să le confişte marfa. Câţiva membri ai comunei care veneau să adulmece, dându-se drept agenţi fiscali, le dijmuiau marfa. Peştele acela uriaş a sfârşit prin a fi ridicat de doi indivizi în uniformă albastră, cu ţigara în gură, şi care ţineau un portofel de piele neagră în mână, semn al documentelor oficiale. Dacă fiica vânzătorului n-ar fi venit în grabă plângând şi făcând tărăboi, şi dacă Qin He nu i-ar fi dat de gol, ar fi dus cu ei peştoiul.

Qin He era un cerşetor, cu uniformă de elev din stofă albastră, cu părul pieptănat cu cărare şi cu un stilou în buzunarul vestei, marca Doctor, şi încă unul, China Nouă, care-i dădeau înfăţişarea unui student de la 4 mai 1919[1]. Avea faţa palidă, un aer trist, ochi umezi, şi părea gata să plângă în orice clipă. Vorbea bine, stăpânea limba standard la perfecţie şi, când deschidea gura, ziceai că spune replici din piese, şi dacă mai târziu m-am pus pe scris piese de teatru, a avut şi el o influenţă. Ţinea mereu în mâini o oală destul de mare, albă, emailată, pe care erau desenate cu roşu o stea în cinci colţuri şi ideograma *jiang* – recompensă. În faţa vânzătorilor de peşti şi crustacee spunea cu vocea tremurând de emoţie: „Tovarăşi, mi-am pierdut capacitatea de a munci, şi poate că veţi spune: «Eşti tânăr, de ce te pretezi la cerşit?» Dar vă spun, tovarăşi, ceea ce vi se arată e doar înfăţişarea mea exterioară, de fapt sufăr de o boală de inimă gravă. Inima mea a fost străpunsă de un cuţit, de cum fac treabă, cicatricea riscă să se deschidă, şi-aş putea muri de hemoragie, cu sângele ţâşnind pe nas, prin ochi, pe gură şi prin urechi. Tovarăşi, hai, daţi-mi un peşte şi mie, nu am pretenţia la unul mare, şi unul mititel mi-ajunge, cel mai mic…“ Mergea! Primea întotdeauna câte ceva, un peşte sau creveţi, după care fugea pe mal să şi le cureţe cu un cuţit mic, apoi găsea un loc adăpostit de vânt, aduna vreascuri,

---

[1] Mişcarea de protest a studenţilor faţă de Tratatul de la Versailles, declanşatoare a unor ample reforme ale intelectualilor progresişti, între care cea a limbii şi scrierii, care conduc la trecerea la modernitate.

punea două cărămizi şi-şi punea oala între ele, după care făcea foc deasupra ca să-şi fiarbă înăbuşit mâncarea. L-am privit deseori din spate cum bucătărea, adulmecând aburul aromat care se ridica din oală şi care mă făcea să salivez, profund invidios pe traiul lui liber…

Era fratele mai mic al secretarului Comitetului de Partid al comunei populare, Qin Shan, un elev talentat al primului liceu districtual. Faptul că fratele secretarului de partid cerşea în piaţă dădea mult de gândit, părea să aibă o motivaţie complicată. Unii spuneau că o iubise pe mătuşa la nebunie, şi asta îl făcuse să sară de pe fix, încercase chiar să se omoare cu pistolul fratelui său, dar nu reuşise. După ce-şi revenise, devenise cel pe care-l vedeam acum. La început, oamenii îşi băteau joc de el, dar după ce-l ajutase pe bătrân să-şi salveze peştele uriaş, fusese privit de negustori cu alţi ochi. Îmi dădeam seama că avea mult farmec, şi as fi vrut să înţeleg cine era de fapt. Când îi vedeam ochii în lacrimi, mă încerca o milă imensă. Într-o bună zi, pe înserate, după ce târgul de peşte se terminase, se ducea singuratic la culcuşul lui, parcă târându-şi paşii. Îl urmăream pe furiş, aş fi vrut să-i aflu secretul. Observându-mă, s-a oprit şi s-a înclinat adânc în faţa mea:

— Dragă prietene, te rog să mă laşi în pace!

Cu acelaşi ton politicos i-am răspuns:

— Dragă prietene, nu vreau să-ţi fac niciun rău!

A continuat apoi cu voce rugătoare:

— Ceea ce voiam să spun era să nu mă mai urmăreşti în felul acesta.

I-am răspuns:

— Tu mergi pe drumul tău, eu pe al meu, nu te urmăresc!

A făcut din cap un gest de dezaprobare şi a spus încet:

— Prietene, ai milă de o fiinţă nefericită!

S-a întors şi şi-a reluat drumul. Am continuat să-l urmăresc, şi el a luat-o la fugă. Avea pasul mare, alerga cu genunchii sus, parcă plutind prin aer, legănându-se, clătinându-se, ca o figurină de carton. Mă ţineam în spatele lui cu uşurinţă. S-a oprit, respirând greu, cu faţa ca poleită, şi m-a rugat, cu ochii în lacrimi:

— Prietene, lasă-mă-n pace, te rog, sunt invalid, am fost rănit grav…

Mişcat, m-am oprit şi am pus punct urmăririi. L-am mai privit o vreme din spate, ascultându-i plânsul. Nu voisem să-i fac nimic, voiam doar să ştiu cum trăia şi unde-şi petrecea noaptea.

Pe vremea aceea aveam picioare lungi şi agile, cu labe mari, la zece ani purtam deja numărul 40 la încălţări, ceea ce o necăjea pe mama. Profesorul de sport de la şcoală, Chen, făcuse parte din echipa de atletism a provinciei, fiind un sportiv de clasă. Îmi ciupise ca un samsar de cai picioarele şi, considerând că am stofă, m-a luat ca ucenic şi s-a pus să mă antreneze. M-a învăţat cum să ridic picioarele, cum să întind pasul, cum să-mi dozez respiraţia şi, în sfârşit, cum să-mi girez înzestrările fizice. În clasele primare şi secundare, la întrecerile dintre şcolile din district, ajunsesem al treilea la proba de trei mii de metri. Chiulul meu,

cu acea cursă până la târgul de peşte, şi plimbările mele erau cumva recunoscute ca antrenament.

După urmărirea asta despre care v-am povestit, Qin He şi cu mine am devenit prieteni; când mă vedea, îmi făcea un semn din cap drept salut. Avea vreo zece ani în plus faţă de mine, dar prietenia noastră nu ţinea cont de asta. În târgul de peşte mai erau doi cerşetori, unul numit Gao Men, spătos şi cu mâini mari, părând că are o forţă ieşită din comun, celălalt, Lu-Floare, un bolnăvicios cu faţa gălbejită, că de aia i se şi dăduse numele acesta de fată. Într-o zi, cei doi, unul în mână cu un baston din lemn de salcie, celălalt cu un pantof vechi, se puseseră să-l lovească cu putere pe Qin He. Acesta, fără să răspundă la lovituri, doar repeta politicos: „Fraţilor, loviţi-mă până ce mor, vă voi fi recunoscător! Dar nu mâncaţi broscuţele, sunt şi ele fiinţe ca şi oamenii, şi-apoi au în ele microbi care, odată înghiţiţi, o să vă tâmpească…“

Zărisem sub sălcii cum dintr-un foc aprins se ridicau în văzduh vălătuci de fum albăstrui. Erau acolo broaşte puse la fript şi, alături, resturi de oase şi piele ce duhneau de-ţi venea rău. Am înţeles că bumbăceala pe care o îndura Qin He era pentru că el voise să-i oprească din mâncatul broaştelor. M-au podidit lacrimile văzându-l astfel tratat. În anii ăia de foame, mulţi nu pregetaseră să mănânce şi broaşte. Cei din familia noastră nu-i aveau deloc la inimă pe cei care o făceau. Ştiam că ai mei ar fi preferat să moară de foame decât să facă aşa ceva. În privinţa asta, Qin He avea aceeaşi părere cu mine. Aşa că am înşfacat un lemn aprins din grămada pusă pe foc, şi i-am tras una la fund lui Gao Men, iar pe Lu-Floare l-am lovit în ceafă, după care am tulit-o, cu ei pe urmele mele. Lăsasem ceva spaţiu între noi, cât să-i hărţuiesc. Când se opreau din urmărit, le strigam înjurături şi aruncam cu bucăţi de cărămidă sau ţiglă.

În zilele alea, locuitorii celor patruzeci şi opt de sate din comuna populară veneau în grupuri, unii purtând pe umeri drapele roşii, alţii cu instrumente muzicale, veneau fie pe drum, fie pe albia râului. Escortau elementele negative din satele lor şi se îndreptau în locul acesta pentru o mare adunare de critică şi de luptă. Între cei înfieraţi era Yang Lin, capul celor care o luaseră pe calea capitalismului. Împreună cu el erau toţi cei de criticat din organizaţiile de conducere ale comunei populare şi din secţiile subordonate. Cei din satul meu o luaserăm pe râul îngheţat şi alunecos. Unii aveau un fel de tălpici de fabricaţie proprie. Profesorul de sport, căruia îi eram îndatorat, purta un coif de hârtie, era cu picioarele goale, în sandale de paie rupte, şi înainta surâzător în urma directorului şcolii, şi acesta cu coif în cap, dar cu o figură tristă. Xiao-Buză de jos, fiul lui Xiao-Buză de sus, îi escorta cu o suliţă în mâini. Tatăl era şeful Comitetului Revoluţionar al comunei populare, iar fiul, şeful brigăzii Gărzii Roşii din şcoală. Bascheţii albi cu care era încălţat acesta erau smulşi de la profesorul Chen. Pistolul de avertizare care trăgea doar două focuri, după care jinduiam şi eu, era bun comun, or acum el îl purta agăţat la şold. Îl tot desfacea cum ne opream, îl încărca şi trăgea în aer. Buuum! Buuum! două rafale se auzeau rapid, şi fumul alb înălţat în aer lăsa în urmă miros de pucioasă.

La începutul revoluţiei, voisem şi eu să mă înscriu în Garda Roşie, dar Xiao-Buză de jos nu mă primise. Spunea că-s dârlăul profesorului Chen, un element de dreapta rău până-n măduva oaselor; mai zicea şi că tatăl mătuşii fusese un trădător al patriei, un fals erou, iar mătuşa era o spioană a Guomindangului, logodnica unui dezertor, concubina unuia care o luase pe calea capitalismului. Ca să mă răzbun, luasem un rahat de câine pe care l-am împachetat în hârtie şi l-am ascuns în mână, apoi m-am dus la el şi i-am atras atenţia: „De ce ai limba aşa neagră?" Fără să bănuiască şiretlicul meu, Xiao-Buză de jos a deschis gura. Pe dată i-am îndesat hârtia în gură, şi apoi am şters-o. M-a urmărit, dar zadarnic, căci nimeni în afară de profesorul Chen n-ar fi putut să mă prindă.

Mă uitam la el cum arăta, aşa, cu încălţările profesorului, cu suliţa în mâini şi cu pistolul la brâu, cu mutra lui de mucea forţos, mândru de aerul lui marţial. Cum mă încerca şi invidia, dar îl şi uram, am hotărât să-l îndrept, să-i dau o lecţie. Ştiam că-i era frică de şerpi, însă, cum era toamnă de-a binelea, n-aveam unde să-i găsesc. Dar iată că sub un dud de pe malul râului am dat de o bucată de frânghie. M-am apropiat de el şi, punându-i-o după gât am strigat:

— Şarpe veninos!

A scos pe dată un răcnet sălbatic, a aruncat suliţa, şi a căutat să se lepede de şarpele din jurul gâtului. Când a văzut că era doar o bucată de frânghie ruptă, şi-a mai venit puţin în fire şi mi-a zis:

— Wan Fuguţă, contrarevoluţionar ce eşti tu! Moarte ţie!

Apucând suliţa cu ambele mâini, porni spre mine aţintindu-mă.

Am fugit ca din puşcă, cu el după mine. Pe gheaţă nu puteam fugi la capacităţile mele maxime. Simţeam în ceafa răsuflarea lui îngheţată şi ameninţătoare şi mi-era frică să nu mă străpungă cu suliţa. Ştiam că-i ascuţise vârful pe tocilă, şi mai ştiam şi că-i în stare de orice, dar şi că, dacă avea o armă în mâini, instinctele sale de ucigaş se deşteptau. Arunca cuţitele în copaci, aşa ca exerciţiu, dar îşi făcea şi ţinte anume şi momâi din paie. Nu demult ucisese cu suliţa un vier gata să încalece o scroafă. În timp ce alergam, mă întorceam să mă uit în spate, şi când îl vedeam, cu părul măciucă, cu ochii holbaţi de furie, îmi spuneam că, dacă mă prinde, amărâta mea viaţă aproape sigur o să ia sfârşit. Fugeam deci, ocoleam oamenii, mă strecuram printre ei. Am căzut şi am început să merg în patru labe, gata să fiu atins de suliţă. Arma se înfipse în gheaţă şi o făcu să zboare în cioburi. Căzu şi el, când eu m-am ridicat şi m-am pus iar pe fugă. Şi el s-a ridicat şi a continuat urmărirea. Mă loveam de oameni, bărbaţi şi femei.

— Copil nenorocit, ce te-a apucat de ne izbeşti aşa? Aaaa, ajutor, asasinule!

M-am izbit de-o trupă de instrumentişti cu tobe şi gonguri, care mergeau cântând şi care au pierdut ritmul. Câţiva dintre înfieraţi îşi lăsară coifurile să cadă pe pământ. I-am ocolit, fugind astfel, pe Chen-Frunte şi pe Ai Lian, tatăl şi mama lui Chen-Nas. Şi pe Yuan-Obraz, tatăl lui Yuan-Obraz, căci şi acesta o luase pe calea capitalismului. Ca un fulger am trecut şi de Wang-Picior. I-am zărit mamei

faţa şi am auzit-o ţipând… L-am văzut şi pe prietenul meu cel mai bun, Wang-Ficat. Am auzit în spate un zgomot răsunător, apoi strigătul de durere al lui Xiao-Buză de jos. Aveam să aflu mai târziu că Wang-Ficat îi pusese pe furiş piedică. Xiao-Buză de jos căzuse în faţă, izbindu-se de gheaţă cu gura căscată. Mare noroc că nu-şi pierduse vreun dinte. S-a ridicat pentru a-l altoi pe Wang-Ficat, dar s-a potolit văzându-l pe Wang-Picior. Acesta i-a spus:

— Xiao-Buză de jos, neisprăvitule, dacă îndrăzneşti să te atingi de un fir de păr din capul lui Wang-Ficat, îţi scot ochii din cap; în familia mea suntem truditori ai pământului de trei generaţii şi n-o să ne temem de tine! Mie nu mi-e teamă de tine!

La locul de întâlnire era deja o mare de oameni. Sus pe ecluză se înălţase din scânduri şi rogojini un podium impunător. Pe vremea aceea comuna populară ţinea o echipă anume pentru înălţarea tribunelor sau pentru alte amenajări propagandistice, cu tehnicieni foarte pricepuţi. Pe scenă erau înfipte zeci de drapele roşii şi banderole din pânză roşie cu ideograme albe. Sus pe două catarge erau prinse patru difuzoare. Când am ajuns, din ele răsuna *Cântecul Citatelor*: „Adevărul marxismului este complicat, dar până la urmă se poate rezuma aşa: e drept să te revolţi, să te revolţi e drept…“ Era multă zarvă, era o zarvă prea mare. Înaintam din răsputeri prin mulţime, înghesuindu-mă şi dând din coate spre locul cel mai apropiat de tribună. Oamenii care se îmbulzeau mă loveau cu picioarele, cu pumnii şi cu coatele. După multe străduinţe, plin de vânătăi şi cu hainele ude de sudoare, tot n-am reuşit să ajung în faţă, ba am fost împins dincolo de cei care se înghesuiau. Am auzit cum crapă gheaţa şi m-a încercat o neagră presimţire. În acest timp s-a auzit o voce de bărbat, fornăită, care răcnea în difuzor: „Marea adunare de critică şi luptă începe! Ţăranii săraci şi mijlocaşii sunt rugaţi să stea liniştiţi, iar cei din primul rând, să stea jos, jos…“

Am luat-o spre vestul ecluzei, unde era un depozit din trei încăperi, în care se păstrau piese de schimb pentru ecluză. M-am căţărat sprinten prin spate, proptindu-mă cu picioarele în spaţiile dintre cărămizi şi, agăţându-mă de streaşină, am avansat tiptil până sus pe cornişă şi mi-am lungit gâtul în afară. Vedeam mii de capete şi drapele roşii nenumărate şi, de asemenea, puteam cuprinde cu ochii atât scena, cât şi gheaţa strălucitoare a lacului. În partea de apus a scenei, zeci de oameni erau ciuciţi la pământ, cu capul plecat. Ştiam că ăştia erau spiritele malefice, bivolii şi şerpii comunei noastre populare, cei care urmau să urce pe scenă pentru a fi criticaţi. Xiao-Buză de sus urla în microfon. Paznicul acesta de la depozitul de cereale, care trăia mizer, nu şi-ar fi închipuit nici în vis că o să devină mandarin. De când izbucnise Revoluţia Culturală, luase conducerea revoltei şi înfiinţase o grupare de răzvrătiţi, Uraganul, numindu-se singur căpetenia ei.

Era îmbrăcat cu o uniformă militară veche, care ieşise la spălat şi era plină de pete închise la culoare, şi purta o banderolă roşie. Sub părul rărit, chelia îi lucea în soare. Se purta ca o personalitate care ţine discursuri, aşa cum se văd prin filme. Lungea propoziţiile, cu o mână în şold, iar cu alta gesticulând; amplificată

de difuzor, vocea îi era asurzitoare. Şi vuietul iscat de mulţime era puternic, aidoma talazurilor izbite de stânci. Erau sigur unii zurbagii, căci atunci când pe o parte se potolea vacarmul, din cealaltă izbucnea iar. Mă temeam pentru viaţa mamei şi pentru cei bătrâni din sat. I-am căutat cu privirea, dar strălucirea gheţii îmi ardea ochii. Vântul îngheţat din spate îmi pătrundea şi el sub jerpelita mea vestă vătuită, de nu mai puteam de frig.

La un semn al mâinii lui Xiao-Buză de sus, au ţâşnit din spatele tribunei vreo zece haidamaci cu prăjini de lemn în mâini, cu banderole pe care scria „serviciul de ordine". Au sărit jos şi au pătruns în mulţimea turbulentă şi au început să facă ordine distribuind lovituri. Fâşiile de pânză roşie din vârful prăjinilor le făceau să pară nişte torţe aprinse. Un tânăr rănit la cap şi mânios prinsese prăjina, încercând să se lămurească cu omul ordinii, dar ca răspuns primi un pumn în piept. Oamenii ordinii erau inflexibili, acţionau fără nicio alegere, altoiau cu prăjinile peste tot, iar oamenii, grămadă, se ghemuiau cât mai jos. La difuzor vocea lui Xiao-Buză de sus striga oţărâtă: „Aşezaţi-vă toţi la pământ! să-i potolim pe scandalagii!"

Tânărul care primise lovitura în piept a fost înşfacat de păr şi tras din mulţime. Lumea se calma, unii stăteau pe vine, alţii aşezaţi pe pământ, nimeni nu mai îndrăznea să se ridice. Cei care făceau ordine, în mâini cu prăjinile lor lungi, se împrăştiau prin mulţime şi rămâneau în picioare ca nişte sperietori în câmpul de orez.

— Să fie aduşi pe scenă ticăloşii…

La această chemare a lui Xiao-Buză de sus, oamenii ordinii, care aşteptau semeţi, se îndreptară spre tribună, ducând de subsuori un element ticălos ale cărui picioare nu mai ajungeau la pământ.

Am zărit-o atunci pe mătuşa. Nu se opunea. Membrii echipei de ordine îi ţineau capul plecat, dar de îndată ce nu mai apăsau, şi-l ridica rapid. Faptul că încerca să se împotrivească îi atrase o admonestare şi mai violentă. Sub lovituri, până la urmă se lăsă pe burtă pe podium. Un om al ordinii îi puse un picior pe spate. Câţiva săriră pe scenă şi începură să răcnească lozinci, dar în mulţime nu le răspunse nimeni. Ca urmare, cei urcaţi coborâră, dezumflaţi. În acel moment, din mulţime izbucniră plânsete sfâşietoare. Era mama:

— O, surioară, ce soartă tristă ai! O, fiare cu suflet negru…

Xiao-Buză de sus dădu ordinul să fie aduse şi alte elemente ticăloase pe scenă. Cel care ţinea încă piciorul pe spatele mătuşii avea aerul unui erou neînfricat.

Tot spectacolul acesta însemna aplicarea unei lozinci răspândite: „Să punem la pământ duşmanii poporului şi să-i călcăm în picioare". Mătuşa nu mai mişca, mi-era frică să nu fi murit. În faţa tribunei, plânsetele mamei încetaseră, mă temeam ca nu cumva să fi murit şi ea. Coborâte de pe scenă, elementele ticăloase erau adunate sub un plop, păzite de oamenii de ordine cu puşti în mâini. Stăteau jos cu capul plecat, ca nişte statui de lut. Huang Qiuya, sub lovituri şi ameninţări, fusese împinsă de cei care-i erau duşmani mătuşii s-o denunţe că are

legături secrete cu transfugul Wang Xiaoti. Declarase că Wan-Inimă striga deseori când visa: „Wang Xiaoti!“ Mai povestise că într-o seară, când era de gardă, intrase în dormitorul căminului să caute ceva, şi văzuse că Wan-Inimă nu era acolo. I se păruse ciudat, unde să fie la ora aceea o femeie nemăritată? A observat atunci cu stupoare cum din crângul de sălcii de pe râu s-au înălţat trei semnale roşii de alarmă, apoi auzise huruitul unui avion. Din spusele ei reieşea că, după o clipă, o umbră se strecurase tiptil în dormitor şi că, după înălţime, şi-a dat seama că este Wan-Inimă. A raportat imediat directorului centrului de sănătate, dar cum elementul respectiv care o apucase pe calea capitalismului era în cârdăşie cu aceasta, muşamalizase totul. Afirma că, fără îndoială, colega sa era spioană a Guomindangului. Şi numai mărturisirea asta ar fi ajuns să-i pună mătuşii viaţa în pericol, dar femeia asta mai scosese la iveală ceva, anume că mătuşa mergea des la şeful districtului şi trăia în concubinaj cu Yang Lin, element care o luase şi el pe calea capitalismului. El o lăsase gravidă pe mătuşa, şi însăşi Huang Qiuya îi făcuse avort. Se dădea astfel măsura unor scorneli bogate şi a unei imaginaţii bolnăvicioase. Cele două crime săvârşite de mătuşa mulţumeau pe deplin nevoile psihologice ale oamenilor, şi dacă adăugai şi faptul că ea nici nu voia să-şi recunoască ticăloşiile şi rămânea pe poziţie, asta făcea ca fiecare din şedinţele de critică şi luptă din comuna noastră Dongbei să fie extrem de aţâţătoare şi să ia o întorsătură malefică.

Mă uitam la locul unde se afla Huang Qiuya, la capul ei ciudat, o uram şi-mi era şi milă de ea, eram încurcat, simţeam şi teamă, şi tristeţe. Am luat o ţiglă şi i-am ţintit capul în punctul *yin yang*. Dacă aş fi aruncat ţigla, i s-ar fi spart în cap; dar am şovăit, şi până la urmă n-am mai trecut la fapte…

Câţiva ani mai târziu, i-am povestit asta mătuşii, şi ea mi-a spus: „Bine că n-ai aruncat ţigla, că mi-ai fi făcut vina şi mai gravă“

Îmbătrânind, mătuşa nu a încetat să creadă că avea multe greşeli să-şi impute, că fuseseră crimele ei atât de grave, încât nu putea să le ispăşească. Mi se părea că mătuşa se judecă prea aspru, căci pe atunci, oricine ar fi fost în locul ei, n-ar fi scos-o mai bine la capăt. „Nu înţelegi nimic“, obişnuia ea să-mi spună, copleşită de tristeţe.

După ce Yang Lin fusese adus pe scenă, purtat de subsuori, piciorul de pe spatele mătuşii s-a ridicat. Au târât-o şi au aliniat-o lângă ei, cu capul plecat, cu spatele îndoit şi braţele întinse în spate, ca avionul J5 pe care-l conducea Wang Xiaoti. Îi vedeam lui Yang Lin capul mare şi chel. Doar cu şase luni înainte, omul ăsta era de neatins, ca un zeu, şi noi chiar speram pe ascuns să-şi unească destinul cu mătuşa. Chiar dacă era mai bătrân ca ea cu mai bine de douăzeci de ani şi era văduv, asta nu se compara cu funcţia lui de secretar de partid al districtului şi cu leafa lui lunară de cadru superior, de peste o sută de *yuani*. Personaj important, circula prin sate într-un jeep verde deschis, împreună cu un secretar şi o gardă de corp. Mulţi ani mai târziu, mătuşa mărturisea: „Eu de fapt nu-l văzusem decât o dată, şi nici nu-mi plăcea, cu burtoiul acela de femeie gravidă şi cu gura puţind a usturoi, un mârlan şi el, dar fusesem de acord să ne

căsătorim. De dragul vostru, pentru familie, l-aş fi luat“. Spunea că, atunci când s-a dus să-l întâlnească, chiar a doua zi, Qin Shan, secretarul comunei populare, venise în inspecţie la dispensar. Împreună cu directorul, venise la ginecologie, arborând un zâmbet curtenitor pe faţă şi cuvinte mieroase, un şmecher. Mătuşa spunea: „Qin Shan acesta fusese înainte plin de ifose şi nu-i ajungeai cu prăjina pe la nas; faptul că se schimbase aşa rapid la faţă m-a uluit pur şi simplu. Exact din cauza unora ca el, care le ling ciubotele celor puternici şi nu dau doi bani pe cei sărmani, am vrut să mă mărit cu Yang Lin. Dacă n-ar fi fost Revoluţia Culturală…"

Una din Garda Roşie, scundă şi durdulie, a urcat pe scenă cu nişte încălţări rupte în mâini, şi a atârnat una din ele de gâtul lui Yang Lin, şi alta de cel al mătuşii. Mai târziu mătuşa a spus: „Dacă acuzaţiile cheie de contrarevoluţionară şi de spioană le acceptam cum le acceptam, să mă trateze de încălţăminte veche, asta n-o puteam îndura. Însemna să-mi ruineze întregul renume şi să mă acopere de ruşinea cea mai cruntă“. Mătuşa îşi scoase pe dată mizeria de la gât, aruncând-o cât putu de tare. De mirare, mizeria parcă ar fi avut ochi, căzu chiar în faţa lui Huang Qiuya. Cea din Garda Roşie a făcut un salt, a prins-o pe mătuşa de păr şi a tras-o cu putere în jos. Mătuşa a ridicat capul spre spate şi nu s-a lăsat.

„Mătuşă, pleacă-ţi capul, pleacă-l, altfel mă tem că părul cu piele cu tot o să-i rămână în mână! Grăsuna asta cu cele cincizeci de kile ale ei pe puţin e deja în aer deasupra ta.“ Mătuşa a făcut o mişcare neaşteptată din cap, ca un cal care-şi scutură coama, iar individa, cu două smocuri de păr în mână, a căzut pe scenă. Pe fruntea mătuşii erau broboane de sânge, chiar şi azi mai are două cicatrici cât doi bănuţi; îi curgea sânge pe tâmple şi pe lângă urechi. Stătea însă dreaptă ca un băţ. În faţa tribunei era o linişte impresionantă, doar un măgar care trăgea o căruţă şi-a ridicat capul şi a scos un răget răsunător. Nu mai auzeam plânsetul şi strigătele mamei şi eram îngrozit. Atunci Huang Qiuya a ridicat pantoful din faţa ei şi a urcat pe scenă. Mi-am spus că nu-şi dă seama ce s-a întâmplat, altfel n-ar fi facut-o. Ajunsă în faţă, a rămas înmărmurită. A aruncat vechitura, a mormăit ceva şi s-a dat înapoi. Xiao-Buză de sus a urcat cu paşi mari pe scenă şi a strigat cu răutate:

— Wan-Inimă, eşti prea trufaşă!

A dat din mâini şi a început să debiteze lozinci, cu speranţa că mai încălzeşte atmosfera şi iese astfel din încurcătură, dar nimeni dintre spectatori nu i-a ţinut isonul. Dolofana a lăsat din mână smocurile de păr, ca pe nişte şerpi veninoşi, şi a coborât de la tribună, tremurând şi plângând în hohote.

— Opreşte-te! i-a strigat Xiao-Buză de sus lui Huang Qiuya care cobora cu spatele.

Îi arătă pantoful de jos şi-i ceru:

— Du-te şi pune-i-l de gât!

Pe lângă ureche, sângele îi curgea mătuşii pe gât, trecuse de sprâncene şi-i intra în ochi. Mătuşa ridică mâna să se şteargă pe faţă. Huang Qiuya ridică pantoful şi, tremurând din toate încheieturile, înaintă în faţa mătuşii. Înălţă capul

şi-i aruncă o privire, scoase un ţipăt ciudat şi, scuipând un soi de spumă albă, căzu pe spate. Gărzile Roşii se repeziră pe scenă şi o târâră jos ca pe un câine mort. Xiao-Buză de sus îl prinse pe Yang Lin de gulerul vestei şi-l ridică să-l îndrepte. Yang Lin avea mâinile atârnânde, picioarele îndoite, corpul moale ca o cârpă, dacă l-ar fi lăsat de guler s-ar fi prăbuşit grămadă.

— Încăpăţânarea lui Wan-Inimă ne dă de furcă, spuse Xiao-Buză de sus. Pentru că ea nu ne dă explicaţii, o s-o faci tu! Îndurarea e pentru cei care mărturisesc, pentru cei ce se încăpăţânează, doar asprimea… Hai, dă pe faţă adevărul! aţi avut relaţii sau nu?

Yang Lin nu scotea vorbuliţă. Xiao-Buză superioară făcu un semn cu mâna, şi pe scenă urcă un zdrahon care-i dădu lui Yang Lin vreo zece palme răsunătoare. Sunetul lor urcă până în vârful copacilor. Ceva alb şi strălucitor sclipi şi căzu pe scenă; mi-am spus că trebuie să fie dinţii. Trupul lui Yang Lin se clătină, dând să cadă, dar zdrahonul îl prinse de guler şi-l împiedică.

— Mărturiseşte, ai fost cu ea sau nu?

— Da!

— De câte ori?

— O dată.

— Spune drept!

— De două ori.

— Nu spui adevărul!

— De trei, patru, zece, de multe ori, nu mai ţin minte…

Mătuşa scoase un ţipăt pătrunzător de-ţi ridica părul măciucă. Se aruncă asemeni unei leoaice asupra prăzii şi sări brusc pe Yang Lin. Acesta era leşinat pe scenă, iar mătuşa îl lovea în faţă. Câţiva oameni de ordine, zdrahoni adevăraţi, abia reuşiră s-o îndepărteze de Yang Lin.

Atunci se auziră câteva trosnituri ciudate, gheaţa se crăpă, se scufundă, şi mulţi căzură în apa îngheţată.

PARTEA A DOUA

Domnule Sugitami Yoshihito,

Mă simt emoţionat, dar şi confuz, să văd că aţi citit scrisoarea mea lungă şi dezlânată, pe care am compus-o în timp de două luni şi pe care v-am pus-o în pachet la poştă, ca să fie mai ieftin. După ce că v-aţi pierdut şi din timpul preţios, m-aţi mai fericit şi cu încurajări şi susţinere!

Am fost extrem de tulburat să aflu că acest comandant japonez de care vă povesteam, aflat cu garnizoana în oraşul Pingdu în timpul războiului de rezistenţă antijaponez, era chiar răposatul dumneavoastră tată. Cine ar fi crezut? Scuzele pe care i le adresaţi mătuşii mele, familiei şi oamenilor de-aici, din locul meu natal, arată că puteţi să priviţi trecutul în faţă. Curajul pe care-l dovediţi ne-a mişcat inimile. De fapt, şi dumneavoastră aţi fost victimele acestui război. În scrisoare vorbiţi de viaţa pe care aţi dus-o în acea perioadă împreună cu mama dumneavoastră, tot timpul cu frica în sân. Apoi vorbiţi şi de felul în care aţi dus-o când războiul s-a sfârşit, cum aţi suferit de frig şi de foame. Tatăl dumneavoastră a fost de fapt şi el o victimă a războiului şi, dacă nenorocirea asta n-ar fi avut loc, ar fi putut deveni şi el un chirurg cu o carieră deosebită, aşa cum spuneţi că visa. Războiul însă i-a schimbat soarta şi a făcut dintr-un salvator de vieţi un aducător de moarte.

I-am citit mătuşii scrisoarea dumneavoastră, i-am citit-o şi tatii, şi multora din apropiere, dintre cei care au trăit acele vremuri. La sfârşit, toţi erau cu ochii în lacrimi şi nu mai conteneau din suspine. Trebuie să fi fost doar un copil de patru sau cinci ani când tatăl dumneavoastră era la Pingdu, nu aveţi deci motiv să vă luaţi asupră crimele petrecute în acea vreme. Totuşi o faceţi, cu îndrăzneala de a purta pe umeri o povară atât de grea, cu dorinţa de a face totul pentru a şterge crimele generaţiei dinaintea dumneavoastră. Ştim că vă chinuiţi, şi vă preţuim cu atât mai mult simţul responsabilităţii. Exact asta îi lipseşte cumplit lumii de acum. Dacă fiecare ar scruta trecutul şi pe sine cu acelaşi simţ al răspunderii şi cu aceeaşi luciditate ca dumneavoastră, omenirea s-ar putea feri să mai facă astfel de acte nebuneşti.

Mătuşa, tata şi ceilalţi de aici o să vă primim cu căldură, dacă veţi mai avea dorinţa să veniţi în comuna Dongbei. Mătuşa spune că vă va însoţi la Pingdu. Ea mi-a spus aşa, doar pentru mine, că nu-i păstrase tatălui dumneavoastră o amintire rea. Au fost mulţi dintre ofiţerii de ocupaţie care, aşa cum se arată în filmele chinezeşti, s-au comportat ca nişte sălbatici, au fost brutali şi cruzi până la limita maximă, dar au fost şi unii, aşa ca tatăl dumneavoastră, distinşi şi politicoşi cu oamenii, cum l-a şi caracterizat mătuşa – „unul ce nu era prea rău printre atâţia răi“.

M-am întors la Gaomi la început de iunie şi sunt deja aici de o lună. În acest timp am făcut câteva anchete sociologice, ca pregătire la piesa de teatru care o s-o aibă pe mătuşa drept material. Ca să răspund cererii dumneavoastră, continui în acelaşi timp să vă spun povestea ei, tot la modul epistolar. De altfel, aşa cum bine m-aţi sfătuit, o să mă străduiesc să consemnez în scrisori şi mai mult din

cele pe care le-am trăit eu însumi.

Mătuşa şi tata m-au rugat să vă transmit dumneavoastră şi familiei salutările lor calde.

Sunteţi bine-venit printre noi la Dongbei,

Mormoloc
Gaomi, iulie 2003

I

Domnule, ziua de 7 iulie 1979 a fost ziua căsătoriei mele. Mireasa, Wang Renmei, era colegă cu mine în şcoala primară. Avea şi ea, ca şi mine, nişte picioare lungi ca regele cocostârcilor; când i le vedeam, inima mi-o lua razna. Aveam optsprezece ani şi ne-am întâlnit la fântână, când mă dusesem după apă. Îi scăpase găleata înapoi în apă şi-i tot dădea ocol, necăjită. M-am plecat pe ghizdurile fântânii s-o ajut s-o tragă afară. Norocul a fost de partea mea în acea zi, am reuşit să prind găleata de la prima încercare. Ea a scos un suspin plin de admiraţie:

— Hei, Fuguţă, eşti campionul pescuitorilor de găleţi!

Ea era pe atunci suplinitoare la şcoala primară şi preda educaţia fizică. Înaltă, cu gâtul subţire şi lung, cu capul cam mic şi cu două codiţe scurte pe spate.

— Wang Renmei, am bolborosit eu, aş vrea să-ţi spun ceva.

— Ce anume? m-a întrebat ea.

— Wang-Fiericică şi Chen-Nas sunt împreună, ştiai?

A rămas o clipă surprinsă, apoi a izbucnit într-un râs în hohote. Mi-a răspuns râzând:

— Fuguţă, vorbeşti în dodii! Wang-Fiericică e aşa de mică, iar Chen-Nas e cât un bivol, cum ar putea fi împreună?

Apoi, ca şi cum îi venise ceva anume în minte, se înroşi toată şi se îndoi de râs.

I-am spus cât am putut de serios:

— Nu vorbesc aiurea, zău, să mă transform în câine dacă nu spun adevărul. I-am văzut cu ochii mei!

— Ce-ai văzut? mă întrebă Wang Renmei.

Am continuat cu glas scăzut:

— Am să-ţi spun, dar să nu repeţi nimănui. Ieri-seară, ieşeam de la lucru, şi cum eram aproape de arie, am auzit voci înăbuşite care răzbăteau din spatele batozei. M-am apropiat tiptil şi am ciulit urechea. Erau Chen-Nas şi Wang-Fiericică prinşi într-o discuţie intimă. Am auzit-o pe ea spunând: „Frate mai mare Chen-Nas, să n-ai grijă, deşi-s pitică, sunt foarte sănătoasă şi o să-ţi fac un băiat zdravăn, precis…“

Wang Renmei s-a îndoit din nou de râs. Am întrebat-o:

— Vrei să asculţi mai departe sau nu?

— Da, spune, după aceea ce-au mai făcut?

— După aceea… cred că s-au îmbrăţişat.

— Vorbeşti prostii, cum să se îmbrăţişeze?…

— Ce, crezi că-ţi spun prostii? Te întrebi cum au facut-o? Au găsit ei cum, fireşte! Chen-Nas a luat-o în braţe ca pe un copilaş şi s-au îmbrăţişat după plac, şi gata.

Wang se înroşi iar şi zise:

— Fuguţă, eşti o puşlama, şi Chen-Nas – şi el!

I-am replicat:

— Wang Renmei, până şi Chen-Nas şi Wang-Fiericică sunt iubiţi, de ce n-am putea fi şi noi prieteni măcar?

A rămas uimită, apoi a râs brusc şi m-a întrebat:

— De ce vrei să fii prietenul meu?

I-am răspuns:

— Pentru că avem, şi tu, şi eu, picioare lungi. Mătuşa spune că dacă ne căsătorim, mai mult ca sigur că şi copilul nostru o să aibă picioare lungi, şi putem să-l pregătim să facem din el un campion mondial.

Ea a spus râzând:

— E hâtră, are haz mătuşa ta. Nu numai suturează, dar face şi lipeli ca o peţitoare!

Wang Renmei plecă cu găleata recuperată cu tot. Se deplasa ca vântul, făcea paşi mari cu picioarele ei lungi, cobiliţa tremura, iar găleţile se balansau gata parcă să-şi ia zborul.

După aceea eu am plecat din satul natal ca să intru în armată. Câţiva ani mai târziu, am auzit că se logodise cu Xiao-Buză de jos. Şi el era suplinitor la Liceul Agricol unde preda limba şi literatura chineza. Scrisese şi o nuvelă, *Imn cărbunilor*, publicată în suplimentul de la *Cotidianul maselor*, şi care făcuse vâlvă în ţinutul nostru Dongbei. Primind eu aceste veşti, am fost dat peste cap. Tocmai el, care nici nu mâncase cărbune, el din toţi colegii era cel care scrisese o astfel de proză. Făcea o bună alegere Wang Renmei.

Când Xiao-Buză de jos a intrat la universitate, taică-său a făcut să pocnească în stradă trei şiruri de pocnitori, apoi a plătit o echipă de proiecţii şi a instalat un ecran pe terenul de sport al şcolii primare, unde au rulat filme timp de trei seri. Pe atunci, eu mă întorceam de la războiul pentru apărarea Vietnamului. Obţinusem o citare de gradul trei şi fusesem promovat ofiţer. Mulţi voiau să mă peţească. Mătuşa mi-a spus: „Fuguţă, am să-ţi prezint o fată foarte bună, precis o să fii mulţumit“. Mama întrebă: „Cine-i?“ Mătuşa răspunse: „Micuţa Leoaică, ucenica mea”. Mama din nou: „Păi are peste treizeci de ani!“ „Are chiar treizeci", a confirmat mătuşa. Mama remarcă: „Fuguţă n-are decât douăzeci şi şase“. „O nevastă e bine să fie mai mare, ştie să iubească.” Am intervenit: „Micuţa Leoaică e grozavă, dar Wang-Ficat e mort după ea de zece ani, nu-i pot lua unui prieten ceea ce iubeşte!” Mătuşa interveni: „Wang-Ficat? Îndrăzneşte să-şi ridice el nasul la ea, ca un broscoi râios care vrea să mănânce carne de lebădă? Micuţa Leoaică o să se mărite cu oricine altcineva decât cu el. Wang-Picior, în fiecare zi de târg, încovoiat de şale şi sprijinit în baston, vine la spital şi face tămbălău ca să-mi păteze bunul renume. Face asta de ani de zile. M-a jumulit de mai bine de opt sute de *yuani* pentru aşa-zisa cheltuială pentru întăritoare”. Mama a compătimit-o: „Wang-Picior ăsta cam joacă teatru”. Mânioasă, mătuşa o corectă: „Niciun cam, se preface de-a binelea! După ce mă jumuleşte pe mine, fuge în târg şi se îndoapă cu friptură şi cu tărie. Odată beat, devine drept ca lumânarea şi se pune iar pe tămbălău. De ce-oi fi întâlnit eu în viaţă numai puşlamale din astea?

Să nu mai vorbim de ticălosul de Xiao-Buză de sus, care aproape m-a terminat în timpul Revoluţiei Culturale cu persecuţiile. Acum face pe bătrânelul de treabă şi-şi leagănă evantaiul în pridvor bucurându-se de linişte. Am auzit că fiu-său a reuşit la universitate. Nu e cum spune proverbul: «După faptă, şi răsplată». Acum cei buni nu primesc nimic în schimbul faptelor lor bune, iar ticăloşii se bucură de viaţă în linişte” Mama interveni: „Adevărata răsplată există, numai că trebuie s-o aştepţi!”

— Dar până când? Uite, eu am albit.

După plecarea mătuşii, mama suspină emoţionată încă:

— N-a dus mătuşa o viaţă uşoară!

Am întrebat:

— Am auzit că până la urmă Yang Lin s-a întors după mătuşa.

Mama mi-a răspuns:

— După cum spune ea, s-a întors cu adevărat. Cică ajunsese delegat special la regiune şi venise cu maşină mică. I-a cerut iertare mătuşii şi i-a spus că voia s-o ia de nevastă ca să-şi şteargă remuşcările pentru ceea ce îndurase ea în timpul Revoluţiei Culturale. Mătuşa ta i-a retezat-o scurt.

Cum stăteam noi aşa şi vorbeam de mătuşa, Wang Renmei intră brusc în cameră.

— Mătuşă, se adresă ea mamei, am auzit că Fuguţă caută peste tot o nevastă, ce ziceţi de mine?

— Dar n-ai deja pe cineva, fată dragă? o întrebă mama.

— Am rupt-o cu el.

— A, deci vechea poveste, şi-a lăsat femeia după ce a reuşit la examen, asta a făcut Chen Shimei, nu-i aşa? spuse mama indignată.

— Mătuşă, nu el m-a lăsat, eu nu l-am mai vrut, preciză Wang Renmei. Ce-i aşa de nemaipomenit să reuşeşti la universitate? Şi au lansat şi petarde, au dat şi filme, prea multă înfumurare. Fuguţă şi el a înaintat în grad, dar n-a făcut caz de asta. Întors acasă o să lucreze la câmp ca toţi ceilalţi.

— Fata mea, Fuguţă al nostru nu e destul de bun pentru tine, spuse mama.

— Mătuşă, tot ce spui nu contează, să-l întrebăm pe Fuguţă. Fuguţă, vreau să-ţi fiu nevastă ca să-ţi nasc un campion mondial, ce zici?

— Da, am răspuns eu, cu ochii lipiţi de picioarele ei.

II

În dimineaţa nunţii noastre, era o vreme închisă. Cerul acoperit de nori negri bubuia de tunete. Apoi ploaia se dezlănţui în rafale. Mama ne tot bătea la cap:

— Yuan-Obraz ăsta zicea că ţi-a ales o zi norocoasă, şi uite că-i potopul.

După ce s-a făcut ora zece, Wang Renmei, însoţită de două verişoare primare după tată, a sosit înfruntând ploaia. Erau toate îmbrăcate în pelerine de ploaie, de ziceai că-s gata să plece pe dig la stăvilirea inundaţiei. Înălţasem în curte un soi

de copac cu frunze de plastic şi încropisem o sobă. Stăteam în faţa ei şi suflam ca să înteţesc focul să fiarbă apa. Vărul meu primar, Cinci Simţuri, tinerel şi needucat cum era, spuse:

— Hei, erou de război, mireasa a trecut pragul şi tu stai aici pe vine şi fierbi apă?

— Hai atunci, vino şi fă-o tu în locul meu! i-am răspuns.

— Dar mătuşa m-a pus să lansez petarde, şi cu ploaia asta, îmi trebuie ceva tehnică!

Mama, care stătea în prag, i-a strigat:

— Cinci Simţuri, opreşte-ţi pălăvrăgeala şi dă drumul petardelor!

Acesta scoase din sân un şirag de pocnitori ocrotite în plastic, aprinse fitilul ţinându-le direct în mână, şi le lansă în ploaie, îndreptând în sus umbrela. Fumul nu se împrăştie, ci-l învălui. Copiii care priveau, uzi leoarcă, bătură din palme, ţopăind şi strigând:

— Cinci Simţuri, Cinci Simţuri cu capul în fum!

— Ce tot strigă acolo jivinele alea mici? întrebă mama.

De obicei, când intră mireasa în casa socrilor, trebuie să se ferească să spună ceva. După ce trece de tindă, trebuie să intre în camera nupţială şi să se aşeze pe *kang*, conform formulei de „aşezare în pat“. Dar Wang Renmei rămăsese pironită în curte şi se uita la ce făcea Cinci Simţuri. Fumul îi înnegrise acestuia faţa, de ziceai c-a ieşit direct din sobă. Wang Renmei râdea în hohote. Verişoarele însoţitoare, domnişoare de onoare, o traseră încet de mânecă, dar ea nu le dădu atenţie. Era încălţată cu pantofi de plastic cu tocuri înalte, care o făceau şi mai semeaţă, ca un copăcel. Cinci Simţuri o măsură din cap până-n picioare şi spuse:

— Cumnată, celui ce-o să te ia în braţe îi trebuie o scară.

— Cinci Simţuri, ia fă bine şi ţine-ţi gura! îi aruncă mama în timp ce mireasa interveni şi ea.

— Cinci Simţuri, nătărău ce eşti! Nici măcar Wang-Fiericică şi Wang-Ficat n-au nevoie de scară.

Auzind mireasa cum îl ia în primire pe verişor, vorbind aşa în picioare în mijlocul curţii, mătuşile şi cumnatele începură şi şuşotească. Cu lopata de cărbune în mână, am ieşit şi eu la vedere. Copiii au început să aplaude: „Uite-l pe erou! Uite-l pe erou!“ Eram în uniformă militară nouă şi aveam prinsă pe piept decoraţia. Cum stăteam aşa, cu lopata în mână, cu faţa mânjită, eram pesemne tare caraghios. Wang Renmei se-ndoia de râs. Eram încurcat, nu ştiam ce să fac, să râd şi eu sau să plâng. Wang Renmei părea puţin cam într-o doagă. Mama strigă atunci:

— Adu-o repede în casă!

Atunci i-am spus şi eu glumind:

— Doamnă, poftiţi în camera nupţială, vă rog!

Wang Renmei răspunse:

— Te sufoci în casă, aici e mai răcoare.

Copiii aplaudară.

Am intrat în casă şi am adus o tărtăcuţă plină cu bomboane, am fugit la poartă şi le-am aruncat pe uliţă. Copiii s-au repezit asupra lor ca un roi de albinuţe, smulgându-şi-le din mâini. Am prins-o pe Wang Renmei de încheietura mâinii şi am tras-o în casă. Uşa era prea scundă, s-a lovit la frunte şi a ţipat:

— Aoleu, măiculiţă, mi-am spart capul.

Mătuşile şi cumnatele s-au cutremurat cu toate de râs.

Casa era prea strâmtă pentru câtă lume se adunase, nu puteai nici să-ţi mişti fundul. Tinerele însoţitoare îşi scoaseră fulgarinele care şiroiau de apă, dar nu găsiră alt loc să le anine decât canatul uşii. Se udase pe jos, şi toţi căraseră pe încălţări noroiul în casă unde se făcuse o mizerie din noroi şi apă, încât încăperea arăta jalnic. Era puţin loc, *kang*-ul n-avea nici doi metri, şi la căpătâi erau patru cuverturi, două pături de lână noi-nouţe, două covoraşe matlasate şi două perne, toate trimise de familia miresei, stivuite până sus la baldachinul de hârtie. Numai ce se lăsă pe pat, Wang Renmei exclamă:

— O, măiculiţă, ăsta nu-i *kang*, e o tigaie de făcut clătite!

Mama s-a supărat, a lovit podeaua cu bastonul şi a spus:

— Da, e o tigaie de clătite şi mătăluţă o să-mi stai acolo să vedem dacă o să ţi se prăjească bucile!

Pe Wang Renmei o apucă din nou râsul şi-mi şopti:

— Fuguţă, mama ta are simţul umorului. Dacă-mi prăjesc fundul, cum o să mai aduc pe lume un campion mondial?

Eram cumplit de furios, dar nu puteam izbucni într-o astfel de zi de sărbătoare. Am pipăit cuvertura de pe *kang* şi, într-adevăr, frigea. Erau mulţi oaspeţi, şi cum toate femeile din familie se ocupau de masă, cele două sobe din încăperea de alături ardeau neîntrerupt ca să se poată coace pâinicelele în abur, să se călească mâncarea în tigăi şi să fiarbă tăiţeii. Aşadar, *kang*-ul era gata să ia foc. Am luat o cuvertură, am împăturit-o în patru, am pus-o pe *kang*, şi am invitat-o pe Wang Renmei:

— Doamnă, vă rog să vă aşezaţi!

Wang Renmei pufni în râs şi spuse:

— Fuguţă, caraghios mai eşti să-mi spui doamnă, spune-mi cum se spune pe aici, nevastă, sau spune-mi cum îmi spuneai înainte, Renmei.

N-am mai găsit nimic de spus, o luasem de nevastă pe nebuna asta, ce mai puteam să spun? Nu-şi dăduse seama că folosisem cuvântul „doamnă” ca s-o iau în răspăr şi să-i arăt că-s nemulţumit de ea.

— Bine, nevastă, Renmei, te rog să te urci pe *kang*!

Cu ajutorul verişoarelor, i-am scos încălţările şi ciorapii de nailon uzi fleaşcă şi am ridicat-o pe *kang*. Când s-a îndreptat de şale a atins cu capul baldachinul. În acest cadru miniatural, părea şi mai înaltă, şi picioarele ei de cocostârc păreau că nu se mai termină. Nu avea laba piciorului delicată, era aproape cât a mea. Se tot rotea în *kang*-ul acesta care n-avea nici doi metri pătraţi. În mod obişnuit, domnişoarele de onoare trebuiau să stea pe marginea patului cu mireasa, dar ea

ocupa aproape tot spaţiul. Una din fete rămase în picioare într-un colţ, iar alta se aşezase. Ca să-şi scoată şi mai tare în evidenţă înălţimea, Wang Renmei se înălţă în vârful picioarelor, ridicând cu capul baldachinul de hârtie. Părea o joacă, se rotea, sărea, şi capul i se izbea de hârtia acoperitoare. Sprijinită de canatul uşii, mama intră ca să arunce o privire şi spuse:

— Noră, dacă rupi patul tot sărind aşa, unde o să mai dormi la noapte?

Ea râse scurt şi răspunse:

— Dacă se întâmplă asta, o să dorm pe jos.

Pe seară a venit şi mătuşa la masă. Cum a intrat, s-a pornit:

— Mătuşa voastră a venit să vă felicite, şi nu-i nimeni să primească urările, cum vine asta?

Am ieşit grabnic s-o întâmpinăm. Mama a spus:

— Gândeam că nu mai vii pe ploaia asta.

Mătuşa avea o umbrelă din pânză impermeabilă, îşi suflecase pantalonii şi mergea în picioarele goale cu pantofii la subsuoară

— Ce ploaie, şi de ploua cu săbii şi tot aş fi venit, spuse mătuşa. Nepotul meu e erou, şi să nu vin eu când se însoară un erou?

I-am răspuns:

— Mătuşă, despre ce erou vorbeşti? Eu sunt la popotă, sunt bucătar, n-am văzut nici umbra duşmanului.

— Chiar un simplu bucătar este important, cum ar putea un soldat nehrănit bine să dea asaltul asupra liniilor duşmanului? Apoi a continuat: Daţi-mi repede ceva de mâncare, că trebuie să mă întorc devreme, altfel, dacă apele râului ies din matcă şi îneacă podul, n-o s-o mai pot face!

— Dacă se-ntâmplă aşa, a replicat mama, o să te odihneşti şi tu o zi, două la tine acasă, de mult nu te-am mai ascultat; astă seară o să ne povesteşti după plac.

— Cu neputinţă, am mâine o întrunire la Conferinţa Politică Consultativă a Poporului.

— Fuguţă, nici nu ştii, a spus mama, mătuşa ta a avansat, este în Comitetul Permanent al Conferinţei.

— Las-o aşa, spuse mătuşa, m-au pus acolo de umplutură, ca să se facă numărul, asta-i tot.

Mătuşa intră în încăperea din apus şi iscă oarece zăpăceală printre cei prezenţi, invitaţi şi rude. Cei aşezaţi pe *kang* s-au strâns şi s-au lăsat jos pentru a-i face loc. Ea a spus:

— Staţi acolo, mănânc şi eu ceva şi plec de îndată.

Mama îi ceru surorii mele mai mari să-i aducă repede mătuşii mâncare. Mătuşa ridică singură capacul şi scoase o pâinicică coaptă în aburi. Era fierbinte şi o tot întorcea în mâini şi sufla cu zgomot să nu se frigă. A rupt-o în două şi a pus înăuntru carne de vită fiartă tot la abur şi asezonată cu sos de orez condimentat. A strâns-o apoi, împachetând-o, şi a muşcat zdravăn. A spus cu gura plină:

— Mănânc aşa, nu mai e cazul să aduci castronel sau farfurie, mi-e mai la-ndemână aşa. De când îmi fac meseria, ştiu că mă pot bizui pe degetele mele, mâncarea n-o să-mi cadă niciodată. Continuă, mâncând: Arătaţi-mi camera nupţială!

Wang Renmei, căreia *kang*-ul i se păruse prea fierbinte, stătea pe pervazul ferestrei şi, la lumina de-afară, citea nişte benzi desenate şi râdea.

— Uite-o pe mătuşa! am spus.

Wang Renmei sări jos, strânse mâna mătuşii şi i se adresă:

— Mătuşă, voiam să-ţi cer ceva, şi uite că ai venit.

— Da, ce anume? o întrebă mătuşa.

Wang Renmei coborî vocea şi continuă:

— Am auzit că aveţi un leac care te poate face să ai gemeni.

Mătuşa îi replică cu dispreţ:

— Şi unde, mă rog, ai auzit asta?

— Wang-Fiericică spune aşa.

— Vorbe goale, zvonuri! spuse mătuşa.

Se înecase cu pâinicică, aşa că tuşi şi se înroşi la faţă. Sora mea îi întinse un bol cu apă şi ea bău, se bătu pe burtă, şi spuse cu seriozitate:

— Chiar de ar exista aşa ceva, cine ar îndrăzni să-l dea pe piaţă şi să-l prescrie?

— Wang-Fiericică spune că-n satul familiei Chen o femeie ar fi luat aşa ceva scris pe reţetă chiar de dumneata şi că a adus pe lume un dragon şi un phoenix, spuse Wang Renmei.

Mătuşa îşi îndesă în gură pâinicică pe care i-o dăduse soră-mii s-o ţină şi spuse:

— Simt că turbez, Wang-Fiericică e o mică mincinoasă, şi ce m-am mai străduit să-i scot din pântece copilaşul. Ea însă, fără conştiinţă cum e, scorneşte trăsnăi pe seama mea. Când o mai întâlnesc o să-i întorc la ceafă gura spurcată.

— Mătuşă, nu te mânia aşa, am spus eu, şi i-am dat pe furiş o lovitură cu piciorul lui Wang Renmei, şoptindu-i: Tacă-ţi fleanca!

Ea a ţipat anume:

— Aoleu, măiculiţă, îmi rupi piciorul!

Mama i s-a adresat furioasă:

— Laba de câine nu se rupe!

— Soacră, a strigat Wang Renmei, nu-i adevărat ce spui! Câinele mare galben pe care-l are al doilea frăţior al tatii are laba ruptă de pisica de fier a lui Xiao-Buză de sus.

Acesta, după ce se pensionase şi se întorsese în sat, se ocupa în mod special de ticăloşii, omora vietăţi. Îşi meşterise o carabină cu care ucidea tot ce zbura, chiar şi coţofenele, pe care sătenii le credeau aducătoare de noroc. Pentru a prinde peşti, îşi făcuse o plasă ucigaşă cu ochiuri foarte fine şi nu lăsa să-i scape nimic, nici măcar puietul de-o şchioapă. Îşi mai fabricase şi o capcană, pisica de fier, pe care o îngropa în pădure şi prin cimitirele sălbăticite, ca să prindă viezuri

şi dihori. Câinele unchiului lui Wang Renmei călcase din greşeală pe pisica de fier şi-şi prinsese şi zdrobise laba.

Auzind numele lui Xiao-Buză de sus, mătuşa se schimbă la faţă şi vorbi scrâşnind din dinţi de mânie:

— Ticălosul acesta ar fi trebuit de mult să fie pedepsit de Cer cu cinci fulgere, dar el o duce bine, mănâncă şi bea pe plac, e sănătos ca un bivol, de-ţi vine să crezi că şi Cerului îi e teamă de lucrul rău.

— Mătuşă, spuse Wang Renmei, dacă Cerului îi e frică de el mie nu-mi este, o să te răzbun eu.

Mătuşa se înveseli şi izbucni într-un râs puternic:

— Noră de nepot cum îmi eşti, am să fiu sinceră cu tine. Când mi-a spus nepotul acesta că vrea să te ia de nevastă, n-am fost de acord, dar, când l-am auzit că vrei s-o rupi cu fiul lui Xiao-Buză de sus, mi-am schimbat părerea. Mi-am zis: halal, fata asta are caracter. Ce dacă-i student? Mai apoi, copiii din familia noastră nu numai c-o să meargă la universitate, dar o să fie la una renumită ca Beida, Qinghua sau Cambridge şi Oxford. Şi o să facă şi masterat şi doctorat. O să fie profesori, oameni de ştiinţă, şi, da, sigur, şi campioni mondiali!

Wang Renmei prinse ocazia:

— În cazul acesta, mătuşă, dă-mi leacul să fac gemeni ca să asigur familiei Wan urmaşi grozavi şi să-l fac pe Xiao-Buză de sus negru de supărare.

— Cerule, nu degeaba se spune că eşti într-o doagă, ai pornit toată discuţia asta ca să mă aduci la ce voiai tu. Mătuşa luă un ton serios: Voi, tinerii, trebuie să ascultaţi Partidul, să-i fiţi alături, nu trebuie să aveţi idei ciudate. Planificarea familială înseamnă o politică de bază a ţării, e un lucru de primă importanţă. Când secretarul este la postul său de comandă, Partidul merge pe direcţia indicată de el, el arată drumul, el dă exemplul. E de întărit munca de cercetare, de ridicat tehnica şi de pus în practică măsurile adoptate. Trebuie continuat cu mişcările de masă. Un singur copil pentru fiecare cuplu, aceasta e politica înscrisă cu litere de foc şi de neschimbat pentru următorii cincizeci de ani. Dacă nu e controlată populaţia, s-a zis cu China! Fuguţă, tu eşti membru de partid, eşti şi soldat revoluţionar, tu trebuie să fii un model, să dai exemplu.

— Mătuşă, dă-mi-l fără să ştie nimeni, o să-l înghit pe loc şi gata, nici duhurile n-o să afle, continuă Wang Renmei.

— Ce copilă eşti, până la urmă pare că într-adevăr n-ai minte, spuse mătuşa; îţi mai spun o dată, nu există un asemenea leac. Şi, chiar dacă ar exista, tot nu ţi l-aş putea da. Mătuşa asta a ta este membră de partid, este membră a Comitetului Permanent al Conferinţei Politice Consultative a Poporului Chinez, şef adjunct al Grupului Restrâns de Planificare Familială, cum aş putea să mă gândesc să înfrunt legea? Ţi-o spun clar, chiar dacă mătuşa asta a ta a fost nedreptăţită, inima ei este tot roşie, şi n-o să se schimbe niciodată. Atât cât e în viaţă, mătuşa ta îi aparţine Partidului, şi în moarte tot Partidului o să-i aparţină, ca strigoi. Eu merg în direcţia pe care mi-o arată Partidul. Fuguţă, nevastă-ta nu are minte, nu distinge uleiul de apă, dar ţie trebuie să-ţi fie clare lucrurile, nu fă prostii.

Unii o poreclesc pe mătuşa voastră Regele Viu al Infernului, şi mătuşa e mândră de asta. Când se naşte un copil aşa cum prevede planificarea, mătuşa arde tămâie şi se îmbăiază înainte de a-l ajuta să vină pe lume. Dar când e vorba de cele care rămân gravide peste planificare – şi mătuşa retează aerul cu mâna – ei bine, nu poate fi vorba nici măcar de una care să scape din plasă.

III

Doi ani mai târziu, în cea de-a douăzeci şi treia zi a celei de-a douăsprezecea luni din calendarul lunar, zi în care se sărbătoreşte Plecarea la Cer a Zeului Vetrei[1], a venit pe lume fiica mea. Vărul meu primar, Cinci Simţuri, ne-a adus cu tractorul de la dispensarul comunei populare. Înainte să plecăm înapoi, mătuşa mi-a spus:

— I-am pus nevestei tale un sterilet.

Wang Renmei şi-a tras baticul de pe cap şi i-a cerut foarte furioasă explicaţii:

— Nici măcar n-am fost şi eu întrebată, de ce mi-aţi pus sterilet?

Mătuşa i-a pus la loc baticul şi i-a răspuns:

— Nevastă a nepotului meu, acoperă-te să nu răceşti! Steriletul este măsura obligatorie după naşterea unui copil şi ea vine de la Consiliul Planificării Familiale. Dacă te-ai fi măritat cu un ţăran, pentru că primul tău copil e fetiţă, după opt ani aveai voie să-l scoţi, ca să mai faci un copil. Dar uite că te-ai măritat cu nepotu-miu, care-i ofiţer, ca atare regula e şi mai aspră în armată decât în sat. Dacă nu respecţi planificarea familială, eşti retrogradat şi trimis să munceşti pământul, aşa că nu e cazul să te mai gândeşti la un al doilea copil toată viaţa ta. Acesta-i preţul să fii nevastă de ofiţer.

Wang Renmei se puse pe bocit. Am luat în braţe bebeluşul adăpostit într-un palton, am sărit în tractor şi i-am spus lui Cinci Simţuri:

— Porneşte!

Lăsând în urma ei un nor de fum negru, tărăboanţa o luă voios pe drumul de ţară desfundat. Wang Renmei stătea întinsă, acoperită cu o pătură, scuturată de hurducăturile drumului şerpuitor. Tot repeta:

— În numele cui mi-au pus sterilet fără să mă întrebe şi pe mine? În numele cui ni se interzice dreptul de a mai avea alţi copii?

I-am spus, ajuns la capătul răbdării:

— Încetează din plâns! Asta-i politica naţională!

Ea se puse şi mai tare pe plâns, scoase capul de sub pătură şi se arătă vânătă la faţă, cu buzele învineţite, iar prin păr cu paie de pe jos aninate.

— Politică naţională pe naiba! e politica pe care o practică aici mătuşa. În

---

[1] Ci Zao – sărbătoare a zeului ocrotitor al căminului, care o dată pe an se duce în Cer pentru a raporta faptele oamenilor.

districtul Jiao nu-s aşa de stricţi. Mătuşa ta vrea să-şi facă propria glorie şi să urce în grad, nu-i de mirare că lumea o urăşte…

— Tacă-ţi gura, i-am tăiat-o eu. Dacă ai ceva de spus, fa-o acasă, dacă ragi aşa pe drum, nu-ţi pasă că te aud oamenii şi râd de tine?

Şi-a dat pătura de pe ea, s-a aşezat şi, cu ochii holbaţi de furie, m-a întrebat:

— Cine râde de mine? Cine?

Pe lângă noi treceau neîntrerupt oameni pe bicicletă. Vântul dinspre nord se-nvolbura, pe pământ se punea brumă, soarele roşu se înălţase pe cer, iar aburii calzi scoşi din gură se transformau repede în chiciură pe gene şi sprâncene. Nu mă simţeam prea bine văzându-i buzele învineţite, uscate şi crăpate, părul nepieptănat şi privirea în gol, aşa că am mai ogoit-o cu câteva vorbe bune:

— Bine, nu râde nimeni de tine, hai, culcă-te şi înveleşte-te, dacă te îmbolnăveşti după ce-ai născut, nu e de glumă.

— Mi-e frică, mă simt ca un pin pe muntele Tai, care rezistă gerului iernii, vântului şi ploii, dar în piept soarele se înalţă încă!

Am râs strâmb şi i-am replicat:

— Ştiu că eşti puternică, chiar eroică, păi nu-ţi doreşti tu încă un copil? Dacă te îmbolnăveşti, cum o s-o reuşeşti?

Ochii i s-au luminat pe loc şi a zis plină de bucurie:

— Vrei, deci, un al doilea copil, ai spus-o! Cinci Simţuri, ai auzit, eşti martor!

— Bine, sunt martor, a spus vărul meu din faţă, cu o voce stinsă.

Atunci s-a întins şi ea blândă şi şi-a tras cuvertura până peste cap. Am auzit-o de sub cuvertură:

— Fuguţă, e în interesul tău să-ţi ţii cuvântul, altfel te paşte războiul!

Când tractorul a ajuns pe podeţul de la intrarea din sat, am văzut doi oameni care se încăierau, oprindu-ne trecerea. Cei doi apucaţi erau Yuan-Obraz, colegul meu din primară, şi Hao-Mâini mari, meşter popular, sculptor în argilă. Acesta îl înşfăcase de mâini pe celălalt, şi colegul meu striga zbătându-se:

— Dă-mi drumul! Dă-mi drumul!

Degeaba însă, nu se putea elibera. Cinci Simţuri cobori de pe tărăboanţă, se îndreptă spre ei şi spuse:

— Ce-aveţi, fraţilor? V-a apucat harţa aşa de dimineaţă?

Yuan-Obraz răspunse:

— Ai picat la ţanc! Cinci Simţuri, ia judecă tu! Ăsta mergea împingându-şi roaba şi eu veneam în urma lui cu bicicleta. El o luase pe stânga, şi eu mă pregăteam să-l depăşesc pe dreapta, când dintr-odată a luat-o pe partea mea. Noroc că am reflexe bune, am lăsat ghidonul şi am sărit jos pe pod, altfel aş fi aterizat cu bicicletă cu tot dedesubt. Pe frigul acesta, dacă aş fi supravieţuit căderii, aş fi putut să rămân beteag pe viaţă. Dar unchiul Hao, de faţă, mă face pe mine vinovat de tărăşenie şi spune că din cauza mea i s-a prăbuşit roaba.

Hao, de faţă, nu-l contrazicea, dar îl ţinea în continuare strâns de încheieturi. Cu fetiţa în braţe, am sărit şi eu din tractor. Cum am atins pământul îngheţat, o

durere ciudată mi-a împuns inima. Era cu-adevărat ger în dimineaţa aceea. M-am îndreptat şchiopătând spre pod. Am văzut pe jos figurine de argilă colorate, unele sparte, unele întregi. La răsărit, o rablă de bicicletă stătea pe gheaţa râului şi, alături, un steguleţ galben flendurit. Ştiam că pe el era scris „mica jumătate de nemuritor”. Era vorba acolo de Yuan-Obraz, care de mic era plin de energie, iar când crescuse, devenise cineva special, care putea orice, cu magnetul scotea cuie din copita bivolului, castra câinii şi porcii, asemănat de lume cu celebrul Ma Yi[1], priceput cum era şi la geomanţie, şi la interpretarea hexagramelor din *Clasica Schimbărilor*[2]. Din cauza asta, cineva îl numise „mica jumătate de nemuritor”, şi el o luase de bună. Pe o bucată de pânză portocalie brodase numele acesta şi făcuse un steguleţ pe care şi-l prinsese în spatele bicicletei. Când dădea din pedale, steguleţul flutura în vânt. La târg, îşi înfigea steguleţul la standul lui şi, după cum spunea, îi mergea bine.

Spre apus era roaba răsturnată, cu o bucată ruptă şi cu coşurile rostogolite într-o parte şi-n alta, rupte, cu zecile de figurine de lut împrăştiate în devălmăşie pe gheaţă. Cea mai mare parte din ele erau sparte, pe când altele păreau neatinse, la o primă vedere.

Hao-Mâini mari era un ins ciudat, un om care se făcea temut şi respectat. Era înzestrat de natură cu mâini măiastre. Îşi frământa lutul cu ochii la tine şi într-o clipită meşterea o figurină care-ţi semăna leit. Nu încetase să facă copilaşi din argilă nici în timpul Revoluţiei Culturale. Şi străbunicul său, şi bunicul său se îndeletniciseră tot cu asta. El ridicase meşteşugul la artă şi trăia din asta. Nu era uşor, ar fi putut foarte bine meşteri câini, maimuţe, tigri sau alte obiecte artizanale simple care ar fi avut căutare pe piaţă, dat fiind că erau pe placul copiilor. De fapt, ce făcea el se adresa tot copiilor, lor le plăcea să se joace cu figurinele, şi părinţii scoteau bănuţul să le cumpere. Totuşi, Hao-Mâini mari nu făcea decât copilaşi din argilă. Casa lui avea cinci încăperi principale şi patru ca anexe, iar în curte îşi făcuse o magazie mare, iar casa şi magazia erau pline de figurine, unele terminate, cu faţa pictată, cu ochii şi sprâncenele desenate, altele pe jumătate gata, care urmau să fie colorate. Pe *kang*-ul lui rămăsese puţin loc de dormit, jur împrejur copilaşii din lut erau aşezaţi în rânduri strânse. El trecuse de patruzeci de ani, avea o faţă tăbăcită, părul şi barba îi erau încărunţite, iar pe spate avea o coadă mică. Erau şi în celelalte sate meşteri de figurine, dar ei foloseau tiparul, şi toate figurinele erau la fel. El le făcea cu mâna, şi fiecare era unică, nu semăna cu o alta. Puteai spune că în zona Dongbeiului nostru, fiecare copil îşi avea sosia din argilă, fiecare putea găsi figurina lui de mic. Se mai spunea că nu le vindea decât atunci când nu mai avea ce mânca. Atunci când le vindea, avea ochii în lacrimi, ca şi cum şi-ar fi vândut propriii copii. Acum, că i se spărseseră atâtea figurine, era probabil foarte îndurerat. De aceea nu-l slăbea din strânsoare pe

---

[1] Cel îmbrăcat cu haine din cânepă, autor al unui manual de fizionomie din dinastia Ming.

[2] Străvechi manual de divinaţie, în care arhetipurile lumii naturale sunt redate simbolic prin trigrame şi hexagrame formate din linii pline – *yang* şi linii întrerupte – *yin*.

Yuan-Obraz.

Cu fetiţa în braţe, m-am dus până în faţa lor. Fusesem soldat atâta vreme, şi acum, când mă îmbrăcam în civil, nu mă prea simţeam în largul meu, aşa că atunci când mă dusesem la spital cu Wang Renmei îmi pusesem hainele militare. Un tânăr ofiţer cu un bebeluş în braţe impunea. Am spus:

— Unchiule, dă-i drumul lui Yuan-Obraz, n-a vrut să se întâmple aşa.

— Da, aşa e, unchiule, n-am vrut, continuă Yuan plângând; iartă-mă, găsesc eu pe cineva să repare roaba şi coşurile stricate, iar pentru figurinele sparte, te despăgubesc.

— De dragul meu, al copilului şi al nevestei mele, lasă-l şi lasă-ne să trecem.

Wang Renmei se aplecă din remorcă şi strigă:

— Unchiule Hao, fă-mi şi mie două păpuşi, doi băieţei care vreau să semene ca două picături de apă.

Spuneau oamenii din sat că, atunci când cumpărai un bebeluş făcut de Hao-Mâini mari, după ce-i puneai o pănglicuţă roşie la gât, îl agăţai la *kang* şi-i făceai ofrande, năşteai un bebeluş care semăna cu păpuşa. Dacă ceilalţi meşteri puneau figurinele pe jos şi lăsau oamenii să aleagă, cu Hao nu era aşa. Ale lui erau în roabă, învelite. Când veneai să cumperi una, el te examina atent, apoi băga mâna sub învelitoare şi pipăia figurinele, şi la urmă îţi dădea una aleasă de el. Dacă cumpărătorul nu găsea că păpuşa e destul de frumoasă, el nu i-o schimba. Cu un surâs trist în colţul buzelor, părea că-l auzi spunând: „E vreun părinte care se plânge că-i urât copilul lui?“ Atunci te uitai mai atent la bebeluşul dat şi-l găseai simpatic, plin de viaţă şi de expresivitate. Hao-Mâini mari nu pomenea de preţ. Dacă nu-i dădeai nimic, nici nu-ţi cerea nimic. Oricât îi dădeai, nu mulţumea. Cu timpul, oamenii ajunseseră să creadă că dacă cumpărai un bebeluş de lut chiar tocmeai un copil adevărat. Cu cât se vorbea mai mult de el, cu atât se crea legenda. Se spunea că, dacă bebeluşul de lut pe care ţi-l dădea era fetiţă, o să ai mai mult ca sigur fetiţă. Dacă-ţi dădea băiat, urma să ai un băiat. Dacă-ţi dădea două figurine, urma să ai gemeni. Parcă ar fi fost un legământ fermecat care, dacă era descoperit, şi-ar fi pierdut efectul. Soţia mea, Wang Renmei, căreia nu-i puteai băga minţile în cap, striga acum şi-i cerea doi băieţi…

Când am auzit noi legenda despre Hao-Mâini mari, Wang Renmei era deja gravidă, era deja prea târziu.

Hao-Mâini mari, de dragul meu, îl lăsă în pace pe Yuan-Obraz. Acesta îşi frecă încheieturile şi spuse cu o faţă înnegurată:

— Azi a fost o zi cu ghinion pentru mine, de cum am ieşit din casă, am văzut o căţea care se pişa în dreptul meu şi uite ce-a ieşit!

Hao-Mâini mari se plecă, adună cioburile şi le puse în buzunarul interior al hainei. Rămase în picioare la marginea podului ca să ne lase loc de trecut. În barbă avea flori de chiciură, iar faţa îi era gravă şi impunătoare.

— Ce aveţi? mă întrebă Yuan-Obraz.

— O fetiţă.

— Nu-i nimic, data viitoare o să fie băiat.

— N-o să mai fie nicio dată viitoare!

— Nu-ţi fă griji, spuse el secretos, făcându-mi cu ochiul. Când o să vină momentul, eu, fratele tău, o să te ajut.

IV

În prima zi din prima lună a Anului Câinelui, fiica mea făcea nouă zile de la naştere. După obiceiurile de la ţară, în ziua asta se face o ceremonie mare la care participă toate rudele şi prietenii nou-născutului. Cu o seară înainte îi chemasem pe Cinci Simţuri şi pe Yuan-Obraz şi le-am dat sarcina să împrumute mese, scaune şi bănci, apoi ceainice şi ceşti, pahare, farfurii şi beţişoare. Făcusem socoteala că erau ca invitaţi aproximativ cincizeci de persoane de ambele sexe. Pe cele două aripi, de răsărit şi de apus ale clădirii, am pus două mese pentru bărbaţi, iar pe *kang*-ul mamei am pus o masă pentru femei. Am făcut chiar eu meniul: opt feluri reci şi opt feluri calde pentru fiecare din mese, iar la sfârşit, supă.

După ce a citit meniul, Yuan-Obraz a spus râzând:

— Fârtate, ce-ai hotărât tu nu merge, invitaţii tăi sunt ţărani cu stomac zdravăn. Cu felurile astea abia au ce pune pe-o măsea. După părerea mea nu e nevoie de atâtea feluri, important e să-i ghiftuieşti cu bucăţi serioase de carne şi boluri pline cu alcool. Ieşi mai bine aşa cu un ospăţ potrivit pentru lucrătorii pământului! Ce propui tu e prea rafinat, o să radă tot dintr-odată şi după aia, când n-o să mai aibă ce mânca, crezi c-o să mai aştepte? O să-ţi pierzi faţa de-a dreptul.

A trebuit să recunosc că are dreptate, aşa că l-am rugat pe Cinci Simţuri să se ducă la târg şi să aducă cu cobiliţa cincizeci de *jin* de carne de porc nici grasă, nici slabă şi zece pui fripţi, pui din cei mari şi scumpi. Eu urma să tocmesc patruzeci de *jin* de *doufu* de la Wang Huan. Yuan-Obraz trebuia să cumpere zece verze mari, zece *jin* de tăiţei din faină de cartofi şi zece litri de rachiu de sorg. Familia lui Wang Renmei ne dădea două sute de ouă. Tatăl soţiei mele, socrul meu deci, veni şi el să vadă dacă totul era cum trebuie şi păru mulţumit: „Ginere dragă, e totul cum trebe! Familia voastră a fost mereu cam strânsă la mână, şi asta a făcut să fiţi luaţi în tărbacă, dar de data asta trebuie să schimbi tradiţia, să te arăţi generos, să faci ca fiecare când pleacă să se ţină de burdihan. La un asemenea eveniment, trebuie să fii la înălţime!”

Pe când deja jumătate din oaspeţi sosiseră, mi-am dat seama că uitasem ţigările. M-am grăbit să-l trimit pe Cinci Simţuri la cooperativă. Chen-Nas şi Wang-Fiericică tocmai intrau cu bebeluşul lor. Vărul meu arătă spre cadoul pe care-l ducea Chen-Nas şi spuse mulţumit: „Nu mă mai ostenesc să mă duc după ţigari”.

În ultima vreme Chen-Nas se îmbogăţise, se număra acum printre familiile din sat ale căror venituri anuale ajungeau până la zece mii de *yuani*. El se dusese la

Shenzhen şi luase de acolo ceasuri electronice pe care le revânduse tinerilor de la noi. Apoi de la Jinan cumpărase printr-o cunoştinţă şi ţigări cu preţ de en-gros, şi o pusese să le vândă la târg pe Wang-Fiericică.

Am văzut-o cum se descurca. Îşi aninase la piept un fel de cutie, care când se deschidea devenea o tejgheluţă pe care se înfaţişau vederii pachetele de ţigări. Purta o vestă vătuită care-ţi sărea în ochi cu florile ei albastre pe faţa din bumbac. În spate, într-un săculeţ tot vătuit, stătea bebeluşul voinic căruia nu i se vedeau decât nasul şi ochii. Nu puteau să n-o observe chiar şi cei care n-o cunoşteau. Cei din partea locului ştiau că e nevasta negustorului de ţigări Chen-Nas, şi că bebeluşul e al lor. Cei veniţi din alte locuri şi-or fi spus fără îndoială că adolescentei cu surioara în spate nu-i era deloc uşor şi că era tare drăguţă. Chen-Nas purta o vestă scorţoasă, şi sub ea un pulover cu guler rulat din lână groasă. Faţa îi era tăbăcită, bărbia rasă era neagră-vineţie, nasul mare şi cârn, ochii înfundaţi în orbite, cu pupile gri, părul tuns.

Cinci Simţuri spuse:

— A sosit bogăţoiul!

— Ce bogăţoi, se opuse Chen-Nas, nu e decât un biet negustor ambulant!

Yuan-Obraz se băgă şi el:

— Aşa cum se spune în limba chineză, tovarişci!

Chen-Nas ridică punga pe care o ţinea în mână şi spuse:

— Vai ce frică mi-e de tine!

— Sunt ţigări? întrebă Yuan-Obraz. Hai că tocmai ne trebuie pentru oaspeţi.

Chen-Nas îi aruncă pachetul cu ţigări şi acesta îl prinse şi îl deschise. Erau patru cartuşe de ţigări, marca Cocoşul.

— E clar că-ţi merge bine, dacă faci un asemenea dar!

— Stai, stai, Yuan-Obraz, spuse Wang-Fiericică cu vocea ei molatică, tu cu gura asta a ta bogată îi faci şi pe morţi să danseze disco.

— Ei, surioară, scuze că-s nepoliticos, răspunse Yuan-Obraz, dar cum se face că azi Chen-Nas nu te duce în braţe?

— Am să te pocnesc peste bot! spuse Wang-Fiericică supărată, dând din mânuţe.

— Mamă, în baţe, în baţe! Micuţa Chen-Ureche, care-i ţinea cale, se postă în faţa ei smiorcăindu-se, aproape cât ea de 'năltuţă.

— Chen-Ureche, hai că te ia unchiul, i-am spus, şi am luat-o în braţe.

Fetiţa începu să plângă. Tatăl o luă el, o bătu uşor pe spate şi-i spuse:

— Urechiuşă, nu mai plânge, nu visai tu să-l vezi pe unchiul din Armata de Eliberare?

Fetiţa întinse braţele căutându-şi mama.

— Copila asta e timidă.

Chen-Nas o dădu pe fetiţă lui Wang-Fiericică, spunându-i:

— Ai văzut cum plângea mai adineauri şi se cerea să-l vadă pe unchiul soldat?

Exact atunci, Wang Renmei strigă bătând în uşă:

— Wang-Fiericică, vino repede încoace!

Aceasta, cu Chen-Urechiuşă în braţe, arăta cam caraghios, ca un dulău care ducea în gură o păpuşă mare, dar avea totodată şi ceva impunător. Picioruşele ei mergeau repede, ceea ce te ducea cu gândul la personajele care aleargă prin desenele animate.

— Fetiţa asta e tare frumuşică, am spus eu, parcă-i o păpuşică!

— Are strămoşi ruşi, cum să nu fie aşa, spuse Yuan-Obraz făcând cu ochiul, apoi i se adresă lui Chen-Nas: Frăţioare, eşti fără îndurare, cică n-o laşi liniştită noaptea întreagă pe cumnăţica.

— Gura! i-o reteză Nas.

— Cruţ-o, nu se lăsă Yuan-Obraz, cruţ-o dacă vrei să-ţi facă un băiat!

Chen-Nas îi trase un picior:

— Ţi-am spus să-ţi ţii gura!

Yuan-Obraz râse:

— Bine, bine, uite tac, dar chiar că-s invidios pe voi, luaţi de atâta vreme şi tot vă îmbrăţişaţi şi vă mozoliţi, e limpede că-i vorba de dragoste liberă şi nu de o căsătorie aranjată de părinţi.

Chen-Nas reluă:

— Fiecare familie le are pe ale ei…

I-am pipăit burta lui Chen-Nas şi i-am spus:

— Hai că începi să faci o burtă de general!

— Asta pentru că o duc bine, nici în vis n-aş fi crezut c-o să duc o astfel de viaţă.

— Asta datorită preşedintelui Hua, care ne conduce acum, spuse Yuan-Obraz.

— După mine, trebuie să-i mulţumim preşedintelui Mao, spuse Chen-Nas, dacă nu pornea el lucrurile, totul ar fi fost ca înainte.

Veniseră între timp şi alţi oaspeţi şi stăteau în picioare în curte ascultând ce vorbeam. Cei care deja se aşezaseră înăuntru, văzându-ne strânşi laolaltă, ieşiră şi ei afară. Jin Xiu, un văr mai mic din partea fratelui mamei, îşi făcu loc până în faţa lui Chen-Nas şi-i spuse:

— Frate Chen, toţi din sat vorbesc despre tine ca despre un erou de legendă!

Chen-Nas scoase o ţigară din pachet şi i-o întinse. Îşi aprinse şi el una şi, înfundându-şi mâinile în vesta de piele, întrebă mândru:

— Şi ia zi, ce se povesteşte?

— Toţi spun că ai luat avionul spre Shenzhen cu zece *yuani* în buzunar. Cică mergeai tacticos în urma unei delegaţii de ruşi, şi atunci funcţionarii, crezând că şi tu faci parte din ea, s-au plecat adânc în faţa ta, iar tu le-ai spus *haraşo*, *haraşo*. Te-ai dus la Shenzhen cu delegaţia asta şi te-ai cazat la un hotel de lux, ai mâncat şi ai băut trei zile bune, ai primit şi o grămadă de cadouri pe care le-ai vândut pe stradă. Cu banii luaţi ai cumpărat douăzeci de ceasuri electronice, pe care apoi le-ai vândut în câştig, odată întors acasă. Cu capitalul acesta ai plecat iar şi ai făcut asta de mai multe ori, şi astfel te-ai îmbogăţit.

Chen-Nas îşi atinse nasul mare şi spuse:

— Zi înainte, continuă să-ţi născoceşti povestea!
Verişorul meu continuă:
— Apoi, cică te-ai dus la Jinan, şi cum hoinăreai pe străzi, ai întâlnit un bătrân care plângea. Te-ai dus la el şi l-ai întrebat: „De ce plângeţi, domnule?“ Bătrânul a răspuns: „Am ieşit să mă plimb puţin şi m-am rătăcit”. Atunci l-ai însoţit acasă. Fiul bătrânului s-a nimerit să fie şeful aprovizionării şi vânzării de ţigări. A văzut că eşti un om de treabă şi te-a luat drept frate de cruce, şi aşa ai putut să cumperi ţigări la preţul de fabrică.
Chen-Nas îi trase un hohot de râs, apoi, potolit, spuse:
— Băieţică, nu cumva scrii vreun roman mătăluţă? Am să-ţi spun cum a fost. Da, am luat avionul de mai multe ori, dar de fiecare dată mi-am plătit locul. Cât despre Jinan, e drept că am ceva prieteni acolo, dar preţul la care îmi vând mie ţigările e cu puţin mai mic decât cel de pe piaţă, sunt de câştigat doar trei *feni* de pachet.
— Orice s-ar zice, eşti un descurcăreţ, spuse vărul meu, şi se vedea că o spune din inimă. Tata mi-a spus să vin să te salut ca pe un învăţător al meu.
— Uite-l pe cel care-i grozav cu adevărat, spuse Chen-Nas arătându-l pe Yuan-Obraz, el e priceput la ghicitul în stele – astrologie și geomanţie, cunoaşte tot ce a fost acum cinci veacuri şi jumătate şi ce o să se întâmple în cele cinci veacuri care urmează. Pe el trebuie să ţi-l iei ca învăţător!
— Fratele mare Yuan este şi el extraordinar, spuse verişorul meu, are standul lui de ghicitor în târg la Xianzhuang, i s-a şi spus „jumătate de nemuritor”. Când i-a dispărut mătuşii mele după tată găina cea bătrână, Yuan a prezis: „Raţa merge pe malul apei, găina o ia pe pajişte, mergi de o caută“. Şi mătuşa a găsit-o chiar acolo, într-un pâlc de iarbă.
Chen-Nas spuse:
— Ştiinţa lui nu e doar cea a ghicitului pe bază de trigrame. Are şi alte talente. Ţi le poate împărtăşi şi ţie, ca astfel să trăieşti din ele până la sfârşitul vieţii.
Cinci Simţuri îl îmboldi:
— Salută-ţi maestrul cu fruntea până la pământ!
— Mă onoraţi prea mult, zău aşa! Ceea ce fac eu n-o să mă ridice în rândul celor sus-puşi, e una din meseriile cele mai neluate în seamă. Trebuie să ţi-l iei de model pe propriul văr, să intri în armată să te faci ofiţer, sau să dai examen şi să intri la universitate. Abia atunci o să ţi se deschidă în faţă un viitor luminos şi o să fii respectat. Yuan-Nas continuă: nici ce face el, nici ce fac eu nu-i cel mai de respectat lucru din lume. Facem meseriile astea pentru că n-avem încotro, dar tu eşti tânăr, nu trebuie să te iei după noi.
Verişorul se împotrivi:
— Nu, voi aveţi talente, ca sa intri în armată, sa iei examenul la universitate, nu-ţi trebuie cine ştie ce talent.
Chen-Nas interveni:
— Bine, bine, tinere prieten, tu o ţii pe a ta, e bine, când o să fie momentul, o să lucrezi cu mine.

L-am întrebat pe Cinci Simţuri:

— Wang-Ficat nu vine?

— O, ăsta în mod sigur face de gardă la centrul de sănătate.

— Parc-ar fi vrăjit, nici trei cai nu l-ar urni din loc de-acolo răspunse Chen-Nas.

— Casa asta a centrului de sănătate nu-i bine clădită, spuse secretos Yuan-Obraz. Intrarea principală nu-i orientată cum trebuie, nici încăperile. Acum vreo zece ani i-am spus câte ceva bunicului tău, rugându-l să le modifice, că altfel e risc de nebunie. Bunicul tău a crezut că-i un soi de blestem pe care-l arunc asupră-i, şi a vrut să mă bată cu biciul pe care-l avea în mână.

— Dar până la urmă ţi s-a adeverit profeţia?

— Păi vezi-l acum, sprijinit în baston, cocârjat, cum are o clipă de răgaz, aleargă la centrul de sănătate şi face scandal, îi ia pe toţi la rost. Păi ce-i asta decât că a luat-o razna? Cu Wang-Ficat e şi mai rău, el e ţăran adevărat, dar gândeşte ca un mic burghez, s-a îndrăgostit de coşuroasa asta de Mica Leoiacă şi şi-a pierdut cu totul minţile, păi nu-i asta nebunie?

Am încercat să dreg lucrurile:

— Bine, dragi rude şi prieteni, să nu mai plecăm urechea la toate bazaconiile care se povestesc şi să trecem la masă, hai la masă!

Yuan-Obraz nu se lăsă:

— Nici curtea comunei populare nu are *fengshui*-ul[1] cum trebuie. Intrarea în *yamen*[2] a fost întotdeauna spre sud, or cea principală a comunei populare dă spre nord. Mai mult, chiar în faţă sunt abatoarele, toată ziua şişurile intră albe şi ies roşii din corpurile animalelor, e acolo doar carne şi sânge, o atmosferă de căsăpeală. M-am dus la comuna populară ca să le atrag atenţia, dar m-au acuzat de superstiţii şi spirit feudal. Numai că nu m-au arestat! Şi uite unde-am ajuns acum! Bătrânul secretar Qin Shan a fost lovit de hemiplegie, frate-său, Qin He, e recunoscut ca dement. Secretarul nou, Qiu, plecat încă cu zece persoane în sud la o anchetă, a avut un accident cumplit cu morţi şi răniţi, se poate considera că a fost distrusă întreaga echipă. *Fengshui*-ul e un lucru important, doar nu sunteţi voi mai ceva ca împăratul, şi împăratul îl respectă.

— La masă! am strigat eu şi i-am dat o bleandă lui Yuan-Obraz; Maestre, dacă *fengshui*-ul e important, mâncatul şi băutul sunt tot aşa!

— Dacă nu se schimbă intrarea principală la comuna populară, or să fie tot felul de dereglări, lucruri ruşinoase, spuse Yuan-Obraz, o să vedeţi voi dacă nu mă credeţi!

---

[1] Modul în care sunt aşezate geografic locuinţele şi mormintele, în armonie cu elementele naturale, pentru a influenţa pozitiv destinul.

[2] Sediul tradiţional al guvernării – comunale, districtuale, provinciale, loc al rezolvării problemelor administrative, dar şi al judecării pricinilor.

V

Numai din cauza dragostei sale fără speranţă pentru Micuţa Leoaică, Wang-Ficat făcea tot felul de lucruri trăsnite, care-l făceau de batjocura lumii. Oamenii le povesteau de câte ori aveau timp de taclale. Eu, în schimb, n-am râs niciodată de el, căci aveam pentru el o milă imensă şi mult respect. Îmi părea un adevărat geniu care nu-şi găsise locul şi timpul potrivite, un suflet mare, neclintit în dragostea sa, care, dacă împrejurările i-ar fi fost propice, ar fi compus pentru această pasiune un cântec care să dăinuie pe veci.

Pe când eram încă nişte copii, care nu ştiau nimic despre astfel de lucruri dintre femeie şi bărbat, Wang-Ficat deja simţea fiorul dragostei pentru Micuţa Leoaică. Îmi amintesc bine că atunci, cu mulţi ani în urmă, spusese suspinând: „Micuţa Leoaică este cu adevărat frumoasă!“ Judecând drept, nu pot spune deloc că era aşa, nu era nici macar drăguţă. Tare se mai trudise mătuşa să mi-o prezinte, dar eu refuzasem politicos, pretextând că era aleasa inimii lui Wang-Ficat. De fapt nu era pe gustul meu, dar asta nu împiedica cu nimic ca ea să fie cea mai frumoasă femeie de sub Cer în ochii colegului meu. S-o spunem elegant în stilul clasic: „Cel ce iubeşte o vede pe legendara frumuseţe Xi Shi[1] în persoana iubită”. O poţi spune şi mai popular: „Ţestoasei i-a căzut cu tronc fasolea verde şi nu mai are ochi decât pentru ea“.

După ce-i pusese Micuţei Leoaice la poştă prima scrisoare de dragoste, Wang-Ficat era foarte agitat, mă dusese la dig şi-şi dezvăluise sentimentele. Era în 1970, vara, şi tocmai ne luaserăm diploma de absolvenţi ai Liceului Agricol. Apele umflate ale râului se revărsau năvalnic, la suprafaţă pluteau paiele grânelor şi cadavrele animalelor; o pasăre singuratică zbura în linişte. Tatăl lui Wang Renmei pescuia în apa mai liniştită de la mal; un coleg mai tânăr ca noi, Li-Mână, stătea ciucit şi privea şi el tabloul.

— Îi spunem şi lui? întrebă Wang-Ficat.

— E doar un puşti, n-o să înţeleagă nimic!

Ne-am căţărat în salcia bătrână crescută la jumătatea pantei spre dig şi ne-am aşezat alături pe o creangă care se pleca deasupra râului. Crenguţele se lăsau în apă, iscând pe suprafaţa ei cerculeţe, unde tremurânde.

— Hai, dă-i drumul repede!

— Jură întâi că o să ţii secretul!

— Bine, jur! dacă o să dezvălui secretul lui Wang-Ficat, să cad în apă şi să mor înecat!

— Uite, azi m-am hotărât şi am pus la poştă scrisoarea pe care i-am scris-o.

Era palid şi buzele îi tremurau.

---

[1] „Frumoasă încât peştii uitau să înoate când trecea pe lângă iaz“, cea mai celebră dintre *Cele patru frumuseţi legendare* ale Chinei, la origine personaje istorice, care şi-au exercitat influenţa asupra unor regi sau împăraţi.

— Cui i-ai scris-o? Ai un aer aşa serios, i-ai scris-o președintelui Mao?

— Eşti dus cu pluta, ce ai? îmi spuse Wang-Ficat. Ce legătură are preşedintele Mao? O scrisoare pentru ea, ea, înţelegi?

— Care ea? am strigat eu, nerăbdător să aflu destinatara.

— Ai jurat să nu-mi dezvălui secretul!

— Am spus! Niciodată! Hai, spune odată, nu mă mai fierbe!

— Ea, o, ea… Ochii lui Wang-Ficat scăpărau cu lumini ciudate. Spuse visător: E Mica mea Leoaică…

— De ce i-ai scris, vrei s-o iei de nevastă?

— Asta ar fi prea banal, prea obişnuit. Micuţa Leoaică atât de iubită e cea căreia vreau să-i închin toată forţa vitală a tinereţii mele pentru a o iubi înfocat, o, iubita mea, iartă-mă, am îmbrăţişat de mii de ori numele tău…

Am simţit că mă ia cu frig, mi s-a înfiorat pielea. Wang-Ficat îşi declama transportat scrisoarea, îmbrăţişând trunchiul unui copac, cu faţa lipită de scoarţa zgrunţuroasă şi cu lacrimi strălucindu-i în ochi.

— De când te-am zărit întâia dată acasă la Fuguţă, am căzut ca vrăjit. Şi de atunci până acum, aşa cum va fi pe veci, inima mea e toată numai a ta, dacă vrei s-o înghiţi, o scot din piept şi ţi-o dau, fără preget! Sunt fermecat de faţa ta roşioară, de nasul tău în vânt, de buzele tale fragede, de părul zbârlit, de ochii tăi plini de lumină. Vocea, parfumul tău, zâmbetul mă înnebunesc de-a binelea. Când râzi, mi se învârte capul şi ameţesc, aş vrea să mă las în genunchi, să-ţi îmbrăţişez picioarele, să-mi înalţ capul spre chipul tău surâzător…

Învăţătorul Wang îşi ridică dintr-odată undiţa şi firul strălucitor împrăştie picături de apă care străluceau în lumină ca perlele. În cârlig se prinsese o broască galben-deschis, cât un bol de ceai, pe care o lovi de dig. Lovitura o zăpăcise, astfel că rămase aşa pe spate, cu burta albă în sus, dând din lăbuţe, înduioşătoare şi drăguţă.

Li-Mână scoase un chiot:

— O broască!

— O, Micuţă Leoaică, Micuţă Leoaică, te iubesc mai multa orice pe lume, eu, un biet ţăran, din familie umilă, iar tu, ginecolog, care mănânci pâinea statului, ştiu că între noi este o prăpastie, dar poate că n-o să mă dispreţuieşti şi o să-mi arunci o privire, poate că după ce vei citi rândurile astea o să zâmbeşti cu guriţa ta scumpă şi poate că o să rupi scrisoarea. Poate că nici măcar n-o s-o citeşti şi o s-o arunci într-un coş de hârtii, dar trebuie să-ţi spun, draga mea, că te iubesc nespus şi că, dacă îmi primeşti dragostea, ca un tigru fioros cu aripi, ca un armăsar înşeuat cu o şa împodobită, o să mă umplu de o forţă nebănuită, ca după o injecţie cu sânge de cocoşel, aşa o să fiu de plin de energie şi elan! O să ai şi pâine, şi lapte! Sunt sigur că, dacă-mi dai curaj, o să mă schimb şi o să devin şi eu un funcţionar la stat, ca să fiu demn să-ţi stau alături.

— Hei, ce faceţi amândoi cocoţaţi pe creangă? Povestiţi un roman? ne interpelă Li-Mână care ne descoperise.

— Dacă nu răspunzi chemării mele, iubita mea dragă, n-o să mă dau bătut,

n-o să renunţ, am să-ţi urmez paşii în tăcere, oriunde te-ai duce, o să mă las în genunchi să-ţi sărut urmele, o să stau neclintit în faţa ferestrei tale, cu privirea ţintuită de lumina din camera ta, de când se aprinde până când se stinge, să devin o lumânare aş vrea, să ard pentru tine până pier. Iubită dragă, dacă ar fi să mor pentru tine scuipând sânge, ar fi de ajuns să vii la mormântul meu ca să fiu copleşit de fericire. Şi, dacă ai vărsa o lacrimă pentru mine, lacrima asta minune, iubito, m-ar readuce la viaţă!

Acum îmi dispăruse teama aceea care mă înfiorase, eram treptat mişcat de tirada sa atât de pasionată. Cine s-ar fi gândit c-o să se îndrăgostească taman de Micuţa Leoaică, şi pe deasupra atât de înfocat, de orbeşte? Exact în acest moment am simţit cum se deschide furtunos uşa pubertăţii noastre, şi că Wag-Ficat îmi arăta calea. Sigur că nu ştiam ce este dragostea, dar mă atrăgea această strălucire şi eram şi eu gata să mă arunc în vâltoarea ei, ca un fluture de noapte atras de flacără.

— O iubeşti atât de tare, mai mult ca sigur că şi ea o să te iubească, i-am spus.

— Crezi? Îmi luă mâna şi mă strânse puternic cu ochii scânteind: spune, chiar crezi că o să mă iubească?

— Sigur, i-am răspuns şi i-am strâns şi eu mâna cu putere. Şi dacă n-o să fie aşa, o să-i vorbesc mătuşii în numele tău ca să intervină, ea o ascultă întotdeauna pe mătuşa.

— Nu, nu, spuse el, nu vreau ajutorul altcuiva, ştii că dacă grăbeşti pepenii să se coacă, nu mai sunt aşa dulci. Vreau să-i câştig inima doar prin mine însumi.

Li-Mână ridică spre noi capul şi ne luă la rost:

— Ce tot puneţi voi la cale acolo?

Învăţătorul Wang luă o mână de pământ şi o aruncă spre noi:

— Linişte, nu mai vorbiţi că-mi speriaţi peştii!

Din josul râului apăru o barcă cu motor, vopsită cu roşu şi albastru. Motorul scotea sunete icnite, înfricoşătoare, care, nu ştiu de ce, te înspăimântau.

Râul curgea cu furie, ambarcaţiunea înainta contra curentului încetişor, învolburând spuma albă la proră şi lăsând în urmă două dâre văluroase care până la urmă se contopeau. La suprafaţă plutea un fum albăstrui, mirosul de gazolină ne ajungea pe buze. Deasupra se roteau pescăruşi cenuşii. Era ambarcaţiunea repartizată echipei de planificare familială a comunei populare, cea a mătuşii, deci. Fireşte că şi Micuţa Leoaică era pe punte. De la district îi dăduseră anume barca mătuşii, ca să poată evita naşteri ilegale sau cine ştie ce alte situaţii neaşteptate, ca aceea când podul de piatră era sub ape şi era întreruptă comunicarea între cele două maluri. Trebuia neapărat ţinut sus steagul luptei pentru planificarea familială! Aveau o cabină micuţă cu două rânduri de scaune acoperite cu plastic, iar în spate era motorul diesel de doisprezece cai putere. În faţă fuseseră instalate două difuzoare, unde se auzea un cântec în cinstea preşedintelui Mao, un cântec din Hunan, cu o melodie frumoasă, o adevărată încântare. Barca făcu un viraj şi se apropie de satul nostru. Muzica

încetă brusc. După o clipă de tăcere, zgomotul făcut de motor deveni şi mai strident, apoi se înălţă vocea dogită a mătuşii:

— Măreţul nostru conducător, preşedintele Mao, ne-a arătat că creşterea demografică a omenirii trebuie controlată şi că e bine să alegem o creştere planificată…

De când ambarcaţiunea mătuşii apăruse, Wang-Ficat nu mai spunea nimic. Îl vedeam cum tremură din tot corpul. Cu gura întredeschisă şi cu ochii umeziţi, pironea barca.

Când să treacă de mijlocul vâltorii, barca se clătină uşor şi prietenului meu îi scăpă un ţipăt de teamă, aşa încordat cum era, gata să sară în orice clipă în apă. Dar barca se redresă şi o coti spre locul unde apele erau mai liniştite, luând-o apoi uşor înspre noi. Huruitul motorului deveni mai regulat. Mătuşa era acolo, la fel şi Micuţa Leoaică. La cârmă era cel pe care-l cunoşteam bine: Qin He. După ce se terminase Revoluţia Culturală, fratele lui mai mare fusese repus în funcţia de secretar de partid al Comitetului comunei populare. Chiar dacă cerşea cu graţie, să ai un frate care face asta în văzul tuturor în târg nu prea era onorabil. Se spune că cei doi avuseseră o înţelegere. Qin He pretinsese ceva ciudat, ceruse de lucru la secţia de ginecologie a dispensarului comunei populare.

— Păi tu, bărbat, ce să cauţi acolo?

— Mulţi ginecologi sunt bărbaţi.

— Dar tu nu ştii nimic despre meseria asta.

— Şi de ce, mă rog, ar trebui să ştiu?

Şi uite aşa, cerşetorul devenise pilotul ambarcaţiunii. Urma ca ani de aici încolo să-i rămână alături mătuşii. Pornea barca când era nevoie, iar când barca staţiona, stătea aşezat pe punte, cu ochii în gol. Îşi purta părul cu cărare în mijloc, ca tinerii din filmele despre Mişcarea din Mai 1919. Chiar dacă era în toiul verii, se îmbrăca cu aceeaşi uniformă de student din gabardină groasă de culoare albastră, cu uneltele de scris înfipte în buzunare, unul cu cerneală, celălalt, un pix cu două culori. Era ceva mai bronzat la faţă decât ultima dată când îl văzusem. Cu mâna pe cârmă, aducea acum uşurel barca la mal, înspre locul bătrânei sălcii cu trunchiul plecat. Motorul îşi schimbă ritmul, ambarcaţiunea încetini, şi acum sunetul din difuzoare deveni şi mai strident, de ne vibrau timpanele de vuietul puternic.

La răsărit de salcie se construise un ponton provizoriu, rezervat anume, la directivele comunei populare, acestei ambarcaţii a echipei planificării familiale. Patru pari zdraveni se înălţau din apă, având legate de el cu odgoane bârne de lemn pe care erau bătute scânduri. Qin He legă vaporaşul cu o frânghie şi rămase în picioare în faţă. Zgomotul maşinilor încetă, la fel şi cel din difuzoare. Se auzea din nou cum vuia apa şi ţipătul ascuţit al pescăruşilor.

Prima care ieşi din cabină fu mătuşa. Cum vaporul se legăna, mătuşa se clătină, şi Qin He întinse mâna s-o sprijine, dar ea îl îndepărtă. Îşi luă avânt ca să sară pe ponton. O făcu cu mişcări ferme şi vioaie, chiar dacă se mai îngrăşase. Am observat că avea la cap un bandaj de un alb care-ţi rănea ochii. Următoarea

care ieşi fu exact Micuţa Leoaică. Mică şi grăsună, ducea în spate o uriaşă trusă de prim ajutor care o piticea şi mai tare… Chiar dacă era cu mult mai tânără decât mătuşa, era mult mai stângace în mişcări. Ei bine, ea era cea pentru care Wang-Ficat strângea copacul în braţe, cu faţa albită şi cu lacrimi în ochi.

Cea de-a treia persoană care ieşi din cabină fu Huang Qiuya. N-o mai revăzusem de ani buni, şi acum era deja adusă de spate, cu capul plecat, cam cotonoagă, se mişca greu pe picioarele crăcănate. Cum stătea acolo pe punte, hâţânată de colo-colo şi dând din mâini ca să se echilibereze, părea gata să cadă dintr-o clipă în alta. Părea că vrea şi ea să se dea jos, dar îi era greu să treacă spaţiul dintre punte pe ponton. Qin He privea tabloul nepăsător, nefacând nimic să-i vină în ajutor. Ea se îndoi, întinse braţele şi, ca o maimuţă, sări pe ponton. Mătuşa spuse cu răutate:

— Huang, tu aşteaptă în barcă!

Fără a-şi întoarce capul, continuă să dea ordine:

— Trebuie păzită, să nu cumva să fugă!

I se adresa şi lui Qin He, dar şi lui Huang Qiuya deopotrivă. L-am văzut atunci pe Qin He plecându-se şi privind în cabină. Din interior se auzeau suspinele înăbuşite ale unei femei.

Mătuşa era deja pe mal, luând-o spre răsărit de-a lungul digului. Micuţa Leoaică venea la pas, urmând-o. Am văzut că prin bandajul mătuşii răzbătea sângele, că avea faţa împietrită, privirea străpungătoare, că întreaga ei expresie era hotărâtă, ameninţă toare chiar. Fireşte că Wang-Ficat nu se uita la mătuşa, el n-o scăpa din ochi pe Micuţa Leoaică. Colţurile gurii îi tremurau întruna mormăind ceva de neînţeles. Îmi era şi milă de el, dar eram mai degrabă tulburat, căci pe atunci eram departe de a înţelege că dragostea unui bărbat pentru o femeie îl poate aduce într-un asemenea hal.

Mai târziu urma să aflăm că rana de la cap a mătuşii se datora unuia din satul Dongfeng, care o lovise cu un băţ. Dongfeng era înainte de Eliberare un loc renumit pentru banditii lui şi pentru obiceiurile pline de cruzime. Individul avea deja trei fete, şi nevastă-sa rămăsese iar însărcinată. Îl chema Zhang pe numele de familie, prenumele lui era Pumn. Avea ochii ca de viţel, o bună origine socială, şi cum era un vlăjgan zdravăn, nimeni nu se punea cu el în sat. Celelalte femei care mai puteau avea copii, după ce născuseră doi, dintre care unul băiat, suferiseră în marea lor parte legarea trompelor. Mătuşa ne spusese că dacă cei doi copii erau fete, se ţinea cont de mentalitatea de la sat şi nu se impunea operaţia asta. Se recurgea doar la sterilet. Dacă însă aveai deja trei copii, chiar dacă toţi trei fete, trebuia să te supui operaţiei. Din cele cincizeci de sate şi mai ales cele ale comunei populare, doar nevasta lui Zhang-Pumn nu voia nici să facă operaţia, nici să-şi pună sterilet. Şi, mai rău, rămăsese însărcinată a patra oară.

Mătuşa şi echipa sa, cu toată ploaia torenţială, merseseră cu vaporul până-n sat ca s-o convingă pe femeie să vină la centrul de sănătate să facă avort. Pe când se aflau la jumătatea drumului, secretarul de partid al comunei populare, Qin Shan, îi dăduse telefon secretarului celulei de partid din sat, lui Zhang-Dinţi

de aur, pentru a-l preveni şi a-i cere să mobilizeze forţele din sat, să folosească toate mijloacele pentru a o aduce pe nevasta lui Zhang-Pumn la centrul de sănătate al comunei pentru avort.

Mătuşa ne-a povestit că soţul păzea poarta cu un băţ plin de spini în mâini. Avea ochii injectaţi şi striga ca un nebun. Zhang-Dinţi de aur şi miliţienii din sat strângeau cercul în jurul lui, dar păstrau distanţa, nimeni n-avea curajul să se apropie. Cele trei feţiţe erau în genunchi la poartă, şi pline de muci şi lacrimi strigau în cor o rugă ce părea învăţată: „Unchi şi mătuşi, fraţi şi surori mai mari, vă rugăm fiţi buni, iertaţi-o pe mama, ea suferă de inimă, dacă face avort o să moară şi dacă moare rămânem orfane de mamă!“ Mătuşa spune că toată scena regizată de Zhang pentru a atrage simpatia celorlalţi îi reuşise pe deplin. Multe dintre femeile care formau un cerc plângeau. Erau şi unele neconvinse, cele care aveau doi copii şi purtau sterilet, precum şi cele care aveau trei copii şi li se legaseră trompele nu prea vedeau cu ochi buni ca familia lui Zhang-Pumn să aibă cel de-al patrulea copil. Mătuşa spunea că trebuie păstrată justa măsură, „să duci drept bolul cu apă ca să nu se verse nicio picătură“, căci, dacă ar fi făcut excepţie în cazul acesta, femeile alea ar fi jupuit-o de vie. Dacă familiei Zhang îi reuşea manevra, drapelul victoriei ar fi fost pus la pământ, dar nici măcar asta n-ar fi fost lucrul cel mai grav. Ceea ce era dezastruos era să nu se mai poată continua munca de control al naşterilor.

Mătuşa a povestit mai departe: Am făcut un semn cu mâna, apoi împreună cu Micuţa Leoaică şi Huang Qiuya am mers spre Zhang-Pumn. Vorbele pe care mi le arunca erau atât de murdare, că, dacă vi le-aş repeta, v-ar murdări urechile şi mi-ar spurca şi mie gura. O clipă am rămas stană de piatră, nu-mi mai păsa că m-ar putea ataca. „Zhang-Pumn, i-am spus, poţi să-ţi verşi toate spurcăciunile, să-mi spui târfa, căţea, să mă bălăcăreşti cum vrei, am să primesc totul, dar nevastă-ta trebuie să vină cu mine. Unde? întrebi. Păi la centrul de sănătate al comunei populare”.

Mătuşa, înfruntând privirea înfiorătoare a lui Zhang-Pumn, înainta pas cu pas. Cele trei fetiţe s-au repezit spre ea, plângând şi ţipând şi înjurând şi ele. Cele două mai mici i-au cuprins picioarele mătuşii. Cea mare o izbea cu capul în burtă. Mătuşa se zbătea, dar fetiţele se agăţau de ea ca lipitorile. Deodată a simţit o durere ascuţită în genunchi şi şi-a dat seamă că era muşcată. A mai încasat o lovitură în burtă şi a căzut pe spate. Micuţa Leoaică a prins-o de gât pe fetiţa mare şi a împins-o într-o parte, dar aceasta s-a aruncat asupra ei de îndată, tot aşa, lovind cu capul în burtă. Catarama de metal a centurii Micuţei Leoaice i-a atins şi i-a zgâriat nasul fetiţei, care a început să sângereze. Fetiţa şi-a pipăit faţa cuprinsă de spaimă. Asta l-a făcut pe Zhang-Pumn să turbeze şi să se arunce asupra Micuţei Leoaice ca s-o lovească, dar mătuşa făcu un salt şi se ridică între ei să-l oprească, astfel că a primit în frunte lovitura de băţ destinată ajutoarei sale. Micuţa Leoaică a strigat la cei veniţi să ajute: „Aţi murit sau ce-aveţi?“ Atunci Zhang-Dinţi de aur s-a repezit în fruntea miliţienilor şi l-au pus la pământ pe Zhang-Pumn şi i-au legat mâinile la spate. Micuţele au vrut iar să se repeadă dar

au fost şi ele prinse de femeile activiste din sat.
Micuţa Leoaică şi Huang Qiuya au deschis trusa de prim ajutor şi au pansat rana mătuşii. Au înfaşurat bandajul de două ori, dar sângele tot a răzbătut şi a pătat pânza, aşa că i-au mai pus unul. Mătuşa avea ameţeli şi îi vuiau urechile, vedea stele verzi, tot ce vedea era roşu. Feţele din jur erau roşii ca o creastă de cocoş, şi copacii tot roşii erau, ca nişte flăcări care se înălţau şi se răsuceau.
Qin He, aflând vestea, sosise şi el. Când a văzut că mătuşa este rănită, a rămas o clipă ţintuit, apoi, i-a ţâşnit sânge pe gură. Au sărit să-l sprijine, dar el i-a dat pe toţi la o parte, a înaintat clătinându-se ca beat, a luat de jos băţul plin de sângele mătuşii şi l-a ridicat deasupra capului lui Zhang-Pumn. „Opreşte!” a strigat mătuşa, şi s-a ridicat cu greu să-l dojenească: „Tu trebuia să rămâi pe mal să păzeşti barca, ce cauţi aici? Pui gaz peste foc“. Qin He a aruncat băţul şi s-a dus înapoi spre râu.
Mătuşa a îndepărtat-o pe Micuţa Leoaică, care voia s-o ajute, şi s-a pus în faţa lui Zhang-Pumn. Atunci, Qin He, care păşea spre mal, a izbucnit în plâns. Mătuşa nici măcar nu s-a întors spre el, îl supraveghea cu privirea pe Zhang-Pumn care continua să verse valuri de înjurături, dar privirea arăta că începea să se teamă. Mătuşa le-a spus miliţienilor care-i ţineau mâinile: „Daţi-i drumul!” Cum ei încă se codeau, mătuşa a repetat: „Lăsaţi-l!“ Apoi a mai ordonat: „Daţi-i băţul!“ Un miliţian a târât băţul şi l-a aruncat în faţa lui Zhang-Pumn. Mătuşa i-a spus: „Ridică-l!“ Cel de jos mormăia: „Cine îndrăzneşte să-mi stingă linia urmaşilor o să aibă de-a face cu mine!“
„Foarte bine, i-a răspuns mătuşa, să zicem că ai curaj, hai loveşte!“ Şi, arătându-i capul, îl îndemnă: „Hai!“ Făcu doi paşi înainte şi rosti sus şi tare: „Eu, Wan-Inimă, îmi pun azi viaţa în joc! Îmi amintesc de japonezul acela mic care mă ameninţa odinioară cu baioneta, de momentele acelea cumplite, când nu m-am temut deloc, crezi că acum mi-e cumva teamă de tine?“
Zhang-Dinţi de aur a venit şi i-a tras una lui Zhang-Pumn, spunându-i:
— Ce mai aştepţi, cere-i iertare lui Wan-Inimă!
— Nu-i nevoie, a spus mătuşa, planificarea familială este o sarcină naţională; fără control demografic n-o să fie de mâncare, nici de îmbrăcat, n-o să ducem la bun sfârşit munca de educare, va fi greu să creştem calitatea populaţiei, să ne facem ţara bogată şi puternică. Eu, Wan-Inimă, spun că merită să mori pentru cauza asta!
Mica Leoaică interveni:
— Zhang-Dinţi de aur, fugi repede şi telefonează să vină întăriri de la Biroul de Securitate Publică!
Acesta îi dădu un picior lui Zhang-Pumn şi-i ordonă:
— În genunchi, cere-ţi iertare!
— Nu-i nevoie, repetă mătuşa. Zhang-Pumn, numai pentru lovitura asta pe care mi-ai dat-o, ai putea lua cel puţin trei ani! Dar eu nu văd ca tine lucrurile, îţi acord o şansă. Ai două variante de ales: prima, să-ţi laşi nevasta să vină cu noi la dispensar să facă avort şi o să-i fac chiar eu operaţia, îţi promit că o să fim plini

de grijă; cealaltă, să te trimit la Biroul de Securitate, unde o să fii pedepsit pentru ceea ce ai făcut. Cât despre nevasta ta, ar fi mai bine pentru ea să accepte să vină cu mine, dacă nu, spuse mătuşa arătând spre miliţieni, o să trebuiască să o aducă ei.

Zhang-Pumn stătea pe vine, cu capul în mâini, şi spuse hohotind de plâns:

— De trei generaţii, în familia mea s-a născut întotdeauna şi un fiu, să se oprească acum tradiţia asta cu mine? O, Cerule, deschide-ţi ochii la ce mi se întâmplă!

În clipa aceea, nevasta ieşi plângând din curte. După fânul din păr, îţi dădeai seama că se ascunsese probabil într-o căpiţă. I se adresă mătuşii:

— Ai milă, responsabilă Wan, iartă-l, merg cu tine!

Acum mătuşa şi Micuţa Leoaică o luaseră spre răsărit pe digul din spatele satului nostru, cu gândul de a ajunge la cartierul general al brigăzii mari, să vadă care era situaţia cadrelor. Cum coborau aşa pe dig şi o luau pe străduţa unde se afla sediul, femeia din cabină, soţia lui Zhang-Pumn, se strecură afară, îşi luă avânt şi sări în apă. Qin He sări după ea, dar cum nu ştia să înoate, căzu imediat la fund şi cu greu ieşi la suprafaţă, pe când ea se scufundă din nou. Huang Qiuya striga sfâşietor: „Ajutor! Ajutor!“

Noi ne aflam tot în copac şi am văzut cum mătuşa şi Micuţ Leoaică au făcut cale întoarsă alergând pe dig. Wang-Ficat şi-a luat şi el avânt şi a sărit în apă. A facut-o cu mare eleganţă, căci se simţea ca un peşte în apă. Crescuserăm pe malul râului şi învăţaserăm să înotăm în acelaşi timp când învăţam să mergem. Salcia asta cu trunchiul plecat parcă crescuse anume ca să avem noi de unde sări. Speram ca Micuţa Leoaică să fi văzut săritura măiastră executată de Wang-Ficat. L-am urmat şi eu. Li-Mână sări şi el de pe mal. Trebuia mai întâi s-o salvăm pe femeia gravidă, dar dispăruse fără urmă. Qin He, sărmana creatură, era în faţa noastră şi se tot învârtejea, dând din mâini şi din picioare, ai fi zis că-i o gogoaşă în ulei încins. Învăţătorul Wang ne învăţă cum să procedăm: „Apucaţi-l de păr, feriţi-vă de mâini!“

Wang-Ficat a înotat în spatele lui Qin He, a întins mâna şi l-a apucat de smocul de păr din creştet. „Are într-adevăr un păr frumos, puternic precum coama unui cal”, mi-a spus mai apoi colegul meu.

Wang-Ficat era cel mai bun înotător din gaşca noastră, era în stare să taie curentul şi să treacă pe malul celălat ţinându-şi hainele sus deasupra capului, fără să ude nimic până ajungea dincolo. Acum avea ocazia să facă o demonstraţie a tehnicii sale în faţa celei pe care o iubea în secret. Li-Mână şi cu mine, de o parte şi de alta, l-am esconat până ce l-a scos pe Qin He pe mal. Mătuşa şi Micuţa Leoaică au venit în fugă. Furioasă, mătuşa a întrebat:

— Ce l-a apucat pe tâmpitul ăsta de-a sărit în apă?

Qin He vomita apa cu zgomot, aplecat spre râu. Huang Qiuya a răspuns plângând:

— Nevasta lui Zhang-Pumn a sărit în apă, şi el a vrut s-o salveze.

Mătuşa s-a schimbat la faţă şi şi-a întors privirea spre apă:

— Dar ea unde-i?
— A sărit şi a dispărut, răspunse Huang Qiuya.
— Nu ţi-am spus s-o păzeşti cum trebuie? Mătuşa sări în barcă şi continuă dezamăgită: Nu eşti bună de nimic, tu eşti vinovată de ce s-a întâmplat. Hai, la drum!
Micuţa Leoaică a încercat să dea drumul la motor, dar nu a reuşit cu niciun chip. Mătuşa urlă:
— Qin He, hai şi fă motorul să pornească!
Qin He s-a ridicat tremurând, s-a aplecat şi i-a mai tras un vomitat, apoi a recăzut în genunchi.
— Hei, Fuguţă, Wang-Ficat, ajutaţi-ne s-o salvăm, ţipă la noi mătuşa, o să vă răsplătesc bine!
Ne-am îndreptat privirea spre râu şi am iscodit cu atenţie. Apa se întinsese pe o suprafaţă vastă şi un şuvoi tulbure se revărsa tumultuos. Straturi de spumă şi ierburi pluteau deasupra. Deodată Li-Mână arătă spre o coajă de pepene care înainta încet, în zona unde curentul era mai domol, şi spuse:
— Ia uitaţi-vă acolo mai bine!
Coaja de pepene înainta încet pe firul apei, uneori dispărea de la suprafaţă, şi atunci se zăreau ceafa şi pletele zbuciumate ale femeii. Mătuşa se lăsă ca un pietroi pe marginea bărcii, lăsă să-i scape un lung suspin de uşurare, apoi dădu drumul unui hohot de râs. Cum ne pregăteam să sărim ca s-o salvăm, mătuşa ne domoli:
— Nu-i nicio grabă!
O întrebă pe Micuţa Leoaică:
— Tu ştii să înoţi?
Aceasta dădu din cap că nu.
— Păi se vede treaba că, dacă vrei să fii un lucrător priceput în planificarea familială, nu trebuie doar să ştii să încasezi lovituri, ci şi să înoţi. Arătând spre coaja de pepene care cobora şi se înălţa ritmic, spuse: Uite ce bine înoată! Ştie chiar metoda pe care o foloseau pe vremuri partizanii ca să le ţină piept diavolilor japonezi.
Qin He urcă, vai de el, pe barcă, îndoit de şale. Apa îi şiroia de pe trup, părul îi era încâlcit ca un caier de fân. Era alb la faţă şi cu buzele învineţite. Mătuşa îi ordonă:
— Porneşte barca!
Qin He trase de manetă şi dădu drumul motorului. Avea probabil ameţeli, căci nu se prea ţinea pe picioare. Încă se mai opintea şi voma câte un val de spumă. L-am ajutat să dezlege barca. Mătuşa ne-a ordonat şi nouă:
— Urcaţi!
Îmi puteam închipui cât de emoţionat era Wang-Ficat când, aşezat pe marginea bărcii, se afla aproape de Micuţa Leoaică. Am văzut cum îi tremurau de emoţie degetele mâinilor puse pe genunchi. Vedeam clar cum îi bate inima pe sub cămaşa udă lipită corp, ai fi zis că-i un iepure care se zbate în cuşcă. Colegul

meu era înţepenit, nu îndrăznea să se mişte deloc. Fătuca dodoloaţă nu-şi dădea seama de nimic, captivată de coaja de pepene care plutea acolo, în faţă.

Qin He se abătu puţin, apoi barca înaintă în cursul mai calm al apei de lângă dig, iar zgomotul motorului deveni regulat. Li-Mână stătea în picioare lângă Qin He şi-i observa fiece gest, ca un ucenic dornic să înveţe.

Mătuşa spuse:

— Mergi încet, aşa, un pic mai încet!

Botul bărcii era doar la cinci metri de ţinta plutitoare. Am putut atunci desluşi capul femeii gravide ascuns sub coaja de pepene

— Chiar că-i o bună înotătoare, spuse mătuşa, să fii în cinci luni şi să înoţi aşa, nu e de colea!

Mătuşa o puse pe Micuţa Leoaică să intre în cabină şi să dea drumul megafoanelor. Aceasta se ridică imediat şi se strecură aplecată în cabină. Lângă mine, lui Wang-Ficat i se părea că lângă el se căscase un hău imens. I se citea pe chip atâta durere şi disperare! La ce se gândea oare? Primise Micuţa Leoaică acea scrisoare de dragoste care dovedea un adevărat talent literar?

Pe când eram frământat de astfel de gânduri aiurea, megafoanele răsunară din nou. Ştiam, fireşte, că vor fi puse în funcţiune, totuşi am ţâşnit în sus de spaimă.

— Conform învăţăturilor marelui nostru conducător, preşedintele Mao, trebuie să controlăm neapărat creşterea populaţiei.

La acest apel imperios, femeia ridică coaja de pepene şi-şi scoase capul din apa tulbure. Înnebunită, privi în urma ei, apoi se scufundă brusc.

Mătuşa zâmbi, îi făcu semn lui Qin He să încetinească şi mai mult barca. Spuse încet:

— Vreau să văd până unde merge talentul de înotătoare al acestei femei din satul Dongfeng.

Micuţa Leoaică se strecură afară din cabină, îşi făcu loc până în partea din faţă şi privi neliniştită. Ai fi zis că ochii lui Wang-Ficat ies din orbite, căci fata cu formele ei pline veni din nou să se aşeze chiar lângă el. Aproape că eram gelos. Corpul lui de maimuţoi slăbănog se sprijinea de cel atât de împlinit şi tare al Micuţei Leoaice. Încercam să ghicesc senzaţiile pe care le încerca la contactul cu corpul acesta blând şi cald, ar fi putut sigur să… Ah, cum îmi mai bătea şi mie inima în piept! Mă cuprinsese o ruşine nemaiîntâlnită la aceste gânduri perverse şi m-am grăbit să-mi întorc privirea de la ei. Cu mâinile în buzunarele pantalonilor mă ciupeam furios de pulpe.

— Uite-o că scoate capul, scoate capul! ţipă Micuţa Leoaică.

Femeia reapăruse la vreo cincizeci de metri de barcă. Se întoarse să ne privească, apoi, cu corpul plutind şi bătând apa cu braţele, se lăsă repede în voia curentului.

Mătuşa îi făcu semn lui Qin Fie. Motorul hurui, barca luă viteză şi se apropie de înotătoare.

Din buzunarul pantalonilor, mătuşa scoase un pachet de ţigări mototolit, îl

deschise, scoase o ţigară şi şi-o înfipse în gură. Scoase apoi o brichetă, apăsă de câteva ori pe aprinzător şi izbuti s-o aprindă. Cu ochii mijiţi, arunca fumul. Pe râu se iscă vântul şi valuri de apă tulbure se ridicară.

— Nu cred eu că poţi să te întreci cu o barcă cu motor de doisprezece cai putere, îşi şopti mătuşa.

Din difuzoare se auzi din nou cântecul acela din Flunan în cinstea preşedintelui Mao: „Râul Liuyang, după nouă meandre şi după ce trece prin nouăzeci de locuri, ajunge la râul Xiang".

Mătuşa aruncă chiştocul în apă şi un pescăruş se lăsă în zbor şi-l prinse, apoi se ridică la cer cu el în cioc.

Acum difuzoarele tăceau, se terminase discul cu melodia. Micuţa Leoaică se întoarse ca să vadă ce spune mătuşa. Aceasta îi spuse că era zadarnic. Strigă spre femeie:

— Geng Xiulian, ai de gând să înoţi aşa până la Marea Galbenă?

Femeia nu răspunse nimic, continua să agite îndârjit braţele, dar viteza ei scădea văzând cu ochii.

— Aş vrea să fii mai înţelegătoare, spuse mătuşa, să vii în barcă frumuşel şi apoi să mergem să faci operaţia.

— N-ajungi nicăieri dacă te încăpăţânezi aşa, spuse Micuţa Leoaică; chiar dac-ai fi în stare să înoţi până la mare, noi o să-ţi fim pe urme!

Femeia izbucni în hohote de plâns şi bătaia braţelor ei deveni tot mai înceată.

— Aşa-i că nu mai poţi? spuse Micuţa Leoaică râzând. Hai, înoată dacă eşti aşa puternică!

Corpul femeii se scufunda din ce în ce mai mult, şi în aer se simţea miros de sânge. Mătuşa, care se aplecase să cerceteze suprafaţa apei, ţipă:

— E de rău! îi ordonă lui Qin He: Repede, ia-i-o înainte! Apoi ne ceru şi nouă să sărim în apă: Ajutaţi-o!

Wang-Ficat plonjă ca o săgeată, eu după el, apoi şi Li-Mână.

Qin He împinse puţin botul bărcii şi trecu pe lângă femeie.

Wang-Ficat şi cu mine ne apropiarăm de ea.

Am sprijinit-o pe sub braţul stâng, şi dreptul i s-a zbătut ca tentaculul unei caracatiţe şi m-a băgat sub apă. Am strigat şi am înghiţit apă zdravăn. Wang-Ficat a izbutit s-o apuce de păr şi s-o tragă viguros în sus, în timp ce Li-Mână o luase de umeri şi o trăgea şi el în sus, aşa că mi-a dat drumul şi am revenit la suprafaţă. Vedeam totul negru în faţă şi tuşeam cumplit. Barca era în faţa noastră. Qin He încetini. Umerii mi s-au lovit de barcă, trupul femeii şi el. Mătuşa şi Micuţa Leoaică au întins mâinile peste marginea bărcii, una a luat-o de păr, cealaltă de braţe, au tras-o, iar noi o împingeam de fund şi de picioare. În vacarmul strigătelor, am reuşit să ne coordonăm şi s-o urcăm în barcă.

I-am văzut sângele şiroind pe picioare. Mătuşa ne-a spus:

— Nu mai e cazul să urcaţi şi voi, înotaţi până la mal. Se grăbi apoi să-i ceară lui Qin He: Repede, întoarce barca, hai să plecăm repede!

Cu toate îngrijirile pe care i le-au dat mătuşa şi Micuţa Leoaică, cu toată

strădania lor, Geng Xiulian n-a supravieţuit.

VI

Unul din superiorii mei mi-a înmânat o telegramă urgentă, care mă înştiinţa că soţia mea, Wang Renmei, aştepta un al doilea copil. M-a întrebat cu severitate cum de s-a putut întâmpla aşa ceva? Cum de eu, membru de partid, cadru al armatei, care primisem certificatul de copil unic şi, ca atare, încasam lunar alocaţia respectivă, îmi lăsasem din nou nevasta însărcinată? Eram total descumpănit. Superiorul mi-a ordonat: „Întoarce-te acasă şi fii hotărât pentru avort!

Sosirea mea neaşteptată i-a speriat pe ai mei. Fetiţa mea de doi ani se ascunsese în spatele mamei şi mă privea temătoare.

— Cum de vii aşa fără să ne fi anunţat? mă întrebă mama îngrijorată.

— Eram în misiune şi am trecut pe aici.

— Yanyan, e tata, hai repede, spune-i „tata“! Mama o împinse pe fetiţă în faţa mea şi spuse: Cât ai lipsit tu, mititica asta te tot chema şi uite, acum, c-ai venit, se teme.

Am întins mâinile, am luat-o în braţe ca s-o strâng la piept, dar ea se feri.

Mama suspină adânc, apoi spuse:

— Zi de zi ne-am tot ferit şi uite că tot s-a aflat!

— Dar ce s-a întâmplat de fapt, nu avea sterilet? am întrebat furios.

— Mi-a mărturisit când s-a văzut sarcina. Înainte să vii în permisie, s-a dus să-l caute pe Yuan-Obraz şi şi l-a scos.

— Ticălosul, am înjurat eu cu obidă, nu ştia că e ilegal?

— Să nu cumva să-l denunţi! spuse mama. Renmei l-a rugat de mii de ori, la urmă a pus-o pe Wang-Fiericică să intervină şi ea, şi aşa a acceptat.

— Era periculos, am spus eu, Yuan-Obraz castrează câinii şi porcii, şi să aibă el curaj să scoată un sterilet? dacă ieşea vreun pocinog, am fi păţit-o cu toţii.

— Păi multe s-au dus la el. Mama, coborând glasul: noră-mea mi-a spus că are o tehnică excelentă, îl dibuie cu o croşetă de metal şi, după câteva mişcări, îl scoate.

— Chiar că-i un neruşinat!

— Nu fi aşa bănuitor! îmi spuse mama văzându-mă supărat. A fost Wang-Fiericică cu ea, şi cică Yuan-Obraz purta mască, ochelari negri, mănuşi de cauciuc, iar croşeta a fost dezinfectată cu spirt şi trecută prin foc, ca totul să fie aseptic. Nevastă-ta spune că nici nu şi-a scos pantalonii, le-a făcut doar o gaură.

— Nu la asta mă gândeam.

— Fuguţă al meu, spuse mama tristă, fraţii tăi mai mari au băieţi şi tu nu, asta mă necăjeşte. Dacă e după mine, ar trebui lăsată să facă copilul.

— Aş vrea şi eu, dar cine garantează că-i băiat?

— Mie îmi pare că-i cam aşa, am întrebat-o şi pe Yanyan: În burtica mamei

tale e un frăţior sau o surioară? Şi ea a răspuns: „Un frăţior”. Vorbele copiilor se adeveresc întotdeauna; şi dacă o să fie o fetiţă, mai târziu Yanyan o să aibă şi ea un sprijin. Dacă unei fete i se întâmplă ceva, ce se face? Eu sunt bătrână, când o să închid ochii n-o să mai ştiu nimic, pentru tine gândesc aşa.

— Mamă, am spus, în armată e o disciplină de fier. Dacă o să avem al doilea copil, o să fiu exclus din partid, dat afară, şi o să mă întorc la câmp. M-am străduit ani de zile ca să scap de asta. Şi acum să las totul ca să mai am un copil, merită oare?

— Sunt oare mai preţioase carnetul de partid şi serviciul decât un copil? Numai cât o să fie oamenii o să existe şi lumea. Dacă n-ai moştenitori, la ce bun să ai post important? Şi de-ai fi în ierarhie mai sus decât preşedintele Mao, tot degeaba!

— Preşedintele Mao a murit demult, i-am atras atenţia.

— Parcă n-aş şti, răspunse mama, o spuneam şi eu ca să-ţi dau un exemplu.

În clipa asta, se auzi uşa de la intrare. Yanyan strigă:

— Mamă, a venit tata!

M-am uitat la fiica mea cum fugea pe picioruşele ei nesigure către Wang Renmei. Am descoperit că nevasta mea era îmbrăcată cu o vestă gri de-a mea, de dinainte de armată, şi că i se vedea deja burta. Ţinea în braţe o bocceluţă de pânză roşie în care se zăreau bucăţi de imprimeuri colorate. Se aplecă s-o ia în braţe pe fetiţă şi mi se adresă cu un râs strâmb:

— Hei, Fuguţă, ai venit?

— De ce să nu vin? am spus arţăgos, ai avut tu grijă de asta.

Faţa ei de gravidă plină de pete îşi schimbă culoarea, dar repede, din albă se făcu roşie, şi spuse tare şi răspicat:

— Da, şi ce? Ziua muncesc la câmp, seara vin acasă şi stau cu copilul.

— Îndrăzneşti să faci pe deşteapta cu mine! De ce te-ai dus la Yuan-Obraz fără să ştiu? De ce nu mi-ai spus nimic?

— Trădătorul! Wang Renmei lăsă fetiţa şi intră în casă furioasă, se lovi de un scaun care-i stătea în drum şi-i dădu un şut cât colo, apoi întrebă: Cine-i persoana lipsită de inimă care ţi-a spus?

Fetiţa plângea zgomotos în curte. Mama plângea şi ea cu lacrimi şiroaie, aşezată lângă *kang*.

— Termină cu cearta, nu te mai lua de alţii, i-am spus, fă bine şi hai cu mine la centrul de sănătate şi totul va fi în ordine.

— Scuteşte-mă! Wang Renmei înşfacă oglinda şi o trânti de pământ. Urlă: Copilul e al meu, e în pântecele meu, şi dacă cineva îndrăzneşte să se atingă de un fir de păr de-al lui, mă spânzur în faţa uşii!

— Fuguţă, spuse mama, dă-le încolo de carnet de partid şi de cadru militar, nu e şi întorsul la munca câmpului un lucru bun? Nu mai sunt vremurile comunei populare, pământul a fost reîmpărţit şi fiecare munceşte pentru el, scoatem mai mult decât consumăm, suntem mai liberi. Eu zic că e mai bine să te întorci acasă.

— Imposibil, nu intră în discuţie!

Bum, bum, răsunau bufniturile mobilelor pe care Wang Renmei le răsturna.

— Asta nu mai e doar o problemă personală, are de-a face cu onoarea unităţii mele…

Wang Renmei apăru cu o boccea şi mai mare în braţe. I-am barat drumul.

— Unde crezi c-o să pleci aşa?

— Ce-ţi pasă?

Am tras de boccea, hotărât să n-o las să plece. Atunci scoase din sân o pereche de foarfece şi le îndreptă spre burtă şi, cu ochii injectaţi de sânge, strigă:

— Mă laşi sau nu?

— Fuguţă! strigă şi mama ascuţit.

Cunoşteam, fireşte, caracterul nevestei mele.

— Foarte bine, pleacă, i-am spus, dar mai devreme sau mai târziu o să te prindă şi, oricum, o să trebuiască să faci avort.

Cu bocceaua în braţe, ieşi ca o vijelie. Fetiţa se luă după ea întinzând mânuţele, apoi căzu. Maică-sa nici nu se uită la ea.

M-am repezit şi am luat fetiţa în braţe. Ea se tot zbătea, plângea, îşi chema mama. Mă încercară pentru o clipă tot felul de sentimente, şi-mi dădură lacrimile. Mama ieşi împleticindu-se din casă, se sprijini în baston şi spuse:

— Fiule, las-o să aibă copilul ăsta, altfel nu mai ai trai cu ea.

VII

Seara, fetiţa începu să plângă, îşi chema mama, oricum încercam s-o împăcăm, era zadarnic. Mama a spus atunci:

— Du-te de caut-o la bunică-sa.

Cu copila în braţe, m-am dus la socrul meu. Acesta mi-a vorbit prin deschizătura uşii:

— Wan Fuguţă, fiică-mea s-a măritat cu tine şi acum face parte din familia ta, ce cauţi aici? Dacă i se întâmplă ceva, o să ai de a face cu mine!

M-am dus atunci la Chen-Nas, dar poarta era ferecată, şi în curte, întuneric beznă. La Wang-Ficat a trebuit să bat în poartă îndelung şi să stârnesc câinele care lătra furios. Până la urmă se aprinse o lampă şi mi se deschise. Wang-Picior, târându-şi bastonul, stătea în deschizătura uşii şi mă întrebă furios:

— Pe cine cauţi?

— Unchiule, eu sunt.

— Văd bine că eşti tu, da pe cine cauţi?

— Unde-i Wang-Ficat?

— E mort, spuse Wang-Picior, trântindu-mi uşa în nas.

Nu era adevărat, fireşte. Mi-am amintit ce-mi povestise mama ultima dată când venisem în permisie. Wang-Ficat fusese alungat de acasă de taică-său şi hoinărea pe ici, pe colo, fără casă. Din când în când se arăta prin sat, dar nimeni nu ştia unde locuieşte.

Ostenită de atâta plâns, fiica mea îmi adormise în braţe. Am mers aşa în dodii prin sat, cu fetiţa în braţe, negru de supărare, fără să pot să-mi alung îngrijorarea. Cu doi ani înainte, se încheiase electrificarea satului. La terasa din spatele Comitetului de Partid din sat se pusese şi un bec lângă cele două megafoane care erau agăţate sus. Sub lumina aceea se instalase o masă de biliard acoperită cu catifea albastră. Câţiva tineri jucau acolo, scoţând ţipete sau urlete. Un băieţel de vreo cinci ani, nu departe de acolo, aşezat pe un scăunel, cânta la o orgă electronică, model pentru copii, care scotea câteva note simple. După chip, părea să fie fiul lui Yuan-Obraz. În faţă era poarta mare a casei lui. Am ezitat o clipă, apoi am hotărât să-i fac o vizită lui Yuan-Obraz. Amintindu-mi că el îi scosese steriletul lui Wang Renmei, m-am simţit umilit. Dac-ar fi fost un doctor adevărat, hai! da aşa, tocmai el, scârba…

Sosirea mea l-a surprins grozav. Era singur şi bea aşezat pe *kang*. Pe măsuţa joasă pusă acolo erau o farfuriuţă cu alune, una cu o conservă cu salată de peşte şi o farfurie mare cu ouă prăjite. Sări în picioarele goale de pe *kang*, mă rugă să urc şi eu şi să beau cu el, cerându-i nevestei să mai pregătească şi alte feluri. Aceasta îmi era şi ea colegă de clasă din şcoala primară, avea pe faţă urme distincte de vărsat, şi de aceea o poreclisem Pătata.

— Ei, da` o duci bine! i-am spus eu aşezat pe un scăunel în faţa *kang*-ului.

După ce mai întâi refuzasem politicos, mă alăturasem lui.

Pătata spălă tigaia, aprinse focul şi ne întrebă dacă vrem să ne frigă un peşte ca să însoţească băutura. Am vrut s-o opresc, dar deja pusese uleiul, şi un miros plăcut se răspândea în încăpere.

Yuan-Obraz nu şi nu, că să mă descalţ şi să mă urc pe *kang*. Am refuzat, pe motiv că nu stau mult, nu-mi convenea să-mi scot încălţările. Cum nu se lăsa, a trebuit să ascult, şi m-am aşezat pe o margine a *kang*-ului.

Mi-a turnat un pahar de băutură şi mi l-a pus în faţă.

— Frate, eşti un oaspete important, ce grad ai tu acum? Eşti şef de batalion sau comandant de regiment?

— Ce spui acolo, am şi eu un mic post la companie. Am luat paharul şi l-am dat peste cap; am adăugat: Şi nici măcar gradul ăsta nu-i pentru multă vreme, o să trebuiască să mă înorc repede la munca câmpului.

— Cum aşa? Goli şi el paharul. Păi tu eşti cu viitorul cel mai promiţător dintre colegi. Xiao-Buză de jos şi Li-Mână nu se compară cu tine, chiar dacă au reuşit ei la universitate. Degeaba scârba bătrână de Xiao-Buză de sus se laudă toată ziua pe uliţă că fiu-său lucrează la Consiliul Afacerilor de Stat. Odrasla lui are obraji umflaţi şi fruntea îngustă, urechile ascuţite, păi asta-i faţă de trepăduş la *yamen*. Li-Mână are el trăsături fine, dar n-o să aibă parte de o prea mare fericire. Tu însă ai picioare lungi ca picioarele de ţestoasă longevivă şi ai braţe de maimuţă curajoasă. Ochii îţi sunt de phoenix şi pupilele de dragon. Fără aluniţa asta de sub ochiul drept ai fi avut capul unui rege. Dacă-ţi arzi cu laserul aluniţa, chiar dacă n-o să atingi cel mai înalt grad în ierarhia militară sau civilă, tot poţi să fii uşor comandant de divizie sau de brigadă.

— Ajunge, i-am spus, păstrează-ţi palavrele pentru cei din târg, pe ei să-i impresionezi, ce rost are sa mi le înşiri mie?

— Asta-i fizionomie, o ştiinţă importantă care ne-a fost lăsată de cei vechi.

— Opreşte-ţi scornelile, am insistat, am venit să mă socotesc cu tine, pentru că mi-ai făcut un mare rău.

— Cum aşa? întrebă Yuan-Obraz, n-am nicio problemă cu tine.

— Cine ţi-a cerut să-i scoţi steriletul lui Wang Renmei? i-am spus, coborând vocea. Acum suntem într-o belea mare. A fost trimisă o telegramă la armată şi mi s-a dat ordin să vin s-o pun să avorteze, altfel o să fiu dat afară şi exclus din Partid. Colac peste pupăză, Wang Renmei a plecat de-acasă, aşa că spune-mi şi mie. Ce să mă fac?

— De unde aţi scos-o şi pe asta? spuse Yuan-Obraz, cu ochii ieşiţi din orbite. Îşi desfăcu mâinile a neputinţă şi mirare: Când i-am scos eu steriletul? Eu fac horoscoape, ghicesc după cele opt ideograme, pe bază de *yin* şi *yang* prezic viitorul, cercetez *fengshui*. Cam astea-s talentele mele. Păi eu, bărbat, să scot steriletele femeilor? Poate n-ai vrut să mă amărăşti cu vorbele tale, dar să ştii că mi-au picat rău.

— Nu-ncerca s-o coteşti, am spus. Toată lumea ştie că Yuan-Mica jumătate de nemuritor e o persoană plină de haruri. Or fi specialităţile tale *fengshui*-ul şi ghicitul, dar ai şi alte talente pe lângă astea, scopeşti porci şi jugăneşti câini şi mai scoţi şi steriletele femeilor. Nu vreau să depun plângere împotriva ta, dar te blestem. I-ai scos steriletul lui Wang Renmei, dar oricum ar fi fost, ar fi trebuit să-mi spui şi mie!

— Sunt acuzat pe nedrept, e o mare nedreptate! spuse Yuan-Obraz. Adu-o aici pe nevastă-ta să ne pui faţă-n faţă!

— Păi a dispărut fără urmă, de unde să ţi-o aduc? Şi crezi că o să vrea să recunoască ce s-a petrecut? Să te dea de gol?

— Fuguţă, ticălos ce eşti, tu nu eşti oarecine, eşti ofiţer, trebuie sa iei seama la ce spui. Deci, susţii cu tărie că i-am scos steriletul nevestei tale? Cine dovedeşte asta? Îmi atingi onoarea; dacă ţi-o cauţi, să ştii că mă duc şi depun eu plângere împotriva ta!

— Bine, bine, de fapt nu mă pot lega de tine. Am venit mai mult ca să-ţi cer un sfat, lucrurile stau aşa cum stau, dar spune-mi, eu ce să fac?

Yuan-Obraz închise ochii, îşi frecă degetul mic de arătător, mormăind fără oprire o vreme, apoi rosti:

— Frate dragă, o mare bucurie!

— Şi de unde vine bucuria asta?

— Fătul pe care-l poară onorabila ta soţie este o reîncarnare a unui personaj important din dinastia anterioară, foarte renumit, care vine să te apere; cum astea sunt căile neştiute ale Cerului, n-o să-i aflăm numele, dar îţi dau patru propoziţii revelatoare, ţine-le bine minte, nu le uita! Copilul ăsta o să aibă la naştere osatura uşoară, o să aibă un talent ieşit din comun şi o să reuşească la studii, o să fie primit la examen în faţa împăratului, şi roba purpurie şi centura de jad o să fie

pentru el obişnuite semne ale rangului.

— Aşa deci, nu te laşi, îţi faci numărul…

Spunând asta, nu ştiu cum, dar m-am simţit uşurat. O, de-aş fi putut avea cu adevărat un astfel de fiu…

Yuan-Obraz descoperise ce-mi trecea prin cap, aşa că zise cu un surâs plin de subînţeles:

— Frate, e voinţa Cerului, nu te poţi opune!

Am clătinat din cap:

— Dacă Wang Renmei e lăsată să nască, pentru mine e sfârşitul.

— E o veche zicere: „La cele mai grele încercări, Cerul nu te părăseşte”.

— Spune, repede, ce am de făcut?

— Trimite repede o telegramă la armată şi spune că Wang Renmei nu e însărcinată, că e o acuzaţie incriminatoare a unui duşman de-al tău.

— Asta-i tot ce ai găsit în tolba ta cu vrăjeli? am spus nemulţumit. Poţi oare împacheta focul în hârtie? Nu trebuie oare să înregistrez copilul când s-o naşte? Apoi să-l dau la şcoală…

— Prietene, la ce bun să te gândeşti aşa departe? Să se nască mai întâi, va fi deja o victorie, ştii că aici controlul e deosebit de strict, dar în alte locuri copii nedeclaraţi sunt cu duiumul. Oricum acum fiecare munceşte pentru el, ai cereale de-ajuns, lasă-l să se nască. Înregistrat sau nu, tot cetăţean al Republicii Populare Chineze o să fie, nu cred că statul le retrage naţionalitatea copiilor ăştia.

— Dar dacă se află, viitorul meu se face praf, nu?

— Cu asta nu se poate face nimic. Nu poţi avea trestia de zahăr dulce la ambele capete.

— Of, ce porcărie, femeia mea ar trebui bătută. Mi-am golit paharul, m-am ridicat de pe *kang* şi am continuat otrăvit: Toate nenorocirile îmi vin de la ea!

— Nu spune asta, frate, chiar eu v-am calculat horoscopul la căsătorie. Wang Renmei e norocul tău, reuşita ta e datorată ajutorului său.

— Norocul meu, am spus cu sarcasm, ba mai degrabă steaua mea nenorocoasă.

— În cel mai rău caz, o laşi să-ţi nască fiul, îţi dai demisia, devii iar un simplu ţăran, te întorci pe ogor şi gata. Ce-i aşa de cumplit în toate astea? Peste douăzeci de ani fiul tău o să facă o carieră frumoasă şi tu o să fii un bătrân respectat, o să ai parte de bucuria de a nu mai trudi, care-i deosebirea?

— Dacă măcar mi-ar fi spus dinainte, aş fi lăsat-o, dar felul în care s-a purtat cu mine, asta nu pot să i-o trec cu vederea.

— Fuguţă, spuse Yuan-Obraz, putem noi să spunem orice, dar copilul pe care-l are e al tău, dacă-l păstrezi sau nu e problema ta.

— Păi da, chiar că e problema mea, am spus, dar uite cum stă treaba, prietene, chiar şi un zid lasă până la urmă să treacă vântul, ai grijă!

Mi-am luat fetiţa adormită buştean din braţele Pătatei şi am ieşit pe poartă. Când mi-am luat rămas-bun de la ea, femeia mi-a spus: „Las-o să-l nască, o s-o ajut să se ascundă, o s-o pun în legătură cu nişte oameni unde o să fie în

siguranţă“.

Exact atunci un jeep se opri în faţa porţii, doi jandarmi ieşiră din el şi dădură buzna. Pătata întinse mâinile să-i oprească să înainteze, dar ei o înlăturară şi se năpustiră în casă. Se auziră zgomote puternice şi urletele lui Yuan-Obraz. Câteva minute mai târziu, acesta, cu încălţările descheiate, cu cătuşe la mâini, ieşi din odaia principală, între doi poliţişti.

— De ce mă arestaţi? Ce-am făcut, îi întreba întruna Yuan-Obraz, cu capul plecat.

— Nu mai fă pe nebunul, spuse unul dintre poliţişti. De ce? Ca şi cum n-ai şti foarte bine!

Yuan-Obraz îmi spuse:

— Fuguţă, pune-te chezaş pentru mine! N-am făcut nimic împotriva legii.

Atunci, o femeie voinică sări din maşină. Mătuşa? Mătuşa îşi scoase masca pe care-o avea la gură şi-mi spuse pe un ton aspru:

— Să-mi vii mâine la dispensar!

VIII

— Mătuşă, am putea să-i lăsăm copilul! am spus, întristat. Nu-mi mai trebuie nici carnet de partid, nici post.

Mătuşa izbi în masă cu atâta forţă, încât apa din pahar fu împroşcată peste tot.

— Fuguţă, chiar că eşti un amărât neînstare de nimic! Fuguţă, treaba asta nu te mai priveşte doar pe tine. În comuna noastră populară nu s-a pomenit de trei ani vreo abatere de la planificare familială şi vrei, mă rog, să fii tu excepţia?

— Dar o să se sinucidă, am spus, amărât. Dacă se întâmplă vreun pocinog, ce ne facem?

Mătuşa răspunse răutăcios:

— Ştii cum a fost cu politica agrară? Cine voia să ia otravă, nu i se lua otrava din mână, cine voia să se spânzure, la fel, nu i se lua frânghia.

— E prea plin de cruzime!

— Crezi că am facut-o de bunăvoie? Nici în armată, nici în oraş nu-i nevoie de cruzimea asta, în străinătate cu atât mai puţin. Femeile din străinătate nu se gândesc decât să se distreze şi să profite de viaţă, degeaba le încurajează statul să facă copii, să le dea şi prime; dar la noi la sat avem de-a face cu ţăranci, degeaba avem toată bunăvoinţa să le facem să înţeleagă, să le explicăm politica asta a naşterilor controlate, putem să ne tocim noi încălţările alergând după ele şi să ne subţiem buzele tot explicând, crezi că e vreuna care să înţeleagă? Ce-i de făcut atunci, ia zi! Nu putem să nu controlăm creşterea populaţiei şi să nu îndeplinim ordinele venite de la stat, directivele care ne vin de sus. Şi atunci? Cei care suntem responsabili de asta suntem înjuraţi ziua, iar noaptea, la întuneric, se aruncă cu câte-o cărămidă după noi, chiar şi copiii de cinci ani mă plesnesc peste picioare cu vergele ascuţite… Mătuşa îşi ridică cracul pantalonilor ca să-mi arate

o urmă vânătă la gleznă. Vezi, o puşlama din Dongfeng mi-a facut-o de curând. Ţi-aminteşti de povestea cu nevasta lui Zhang-Pumn?

Am încuviinţat din cap, amintindu-mi de povestea asta petrecută acum zece ani, pe râul învolburat.

— Păi ea s-a aruncat în râu şi noi am scos-o, dar Zhang-Pumn şi cei din satul lui spun că noi am împins-o pe Geng Xiulian în apă şi am înecat-o, au făcut şi o reclamaţie semnată cu degetul muiat în sânge. A ajuns totul până la Consiliul Afacerilor de Stat şi forurile superioare au făcut o anchetă. N-am avut încotro şi am scos-o vinovată pe Huang Qiuya.

Mătuşa îşi aprinse o ţigară şi trase cu putere fumul, are apoi îi învălui faţa răvăşită.

— Am făcut tot ce-am putut s-o salvăm pe Geng Xiulian, am dat şi sânge. Avea însă o boală de inimă congenitală. N-am putut face nimic, iar Zhang-Pumn a primit o mie de *yuani* despăgubire, sumă care pe vremea aceea nu era mică deloc. După ce a primit banii nu s-a mulţumit, venea mereu peste noi, s-a dus să se plângă şi la Comitetul de Partid din district. S-a dus cu cotiga cu corpul femeii, împreună cu cele trei fetiţe îmbrăcate de doliu în haine de cânepă. A dat acolo de inspectorul care controla exact munca noastră. Biroul de Securitate Publică a venit după noi, Huang Qiuya, Micuţa Leoaică şi cu mine am fost luate într-un jeep vechi şi duse la casa de oaspeţi a centrului districtual. Acolo am fost îmbrâncite de poliţişti neciopliţi, care ne-au vorbit urât şi ne-au înjurat ca pe nişte criminale. Când şeful de la district mi s-a adresat, am întors capul şi i-am spus: „N-am să vorbesc cu tine, vreau să vorbesc cu şeful de la provincie". Am intrat cu forţa în biroul acestuia. Stătea pe fotoliu citind ziarul şi, ce să vezi, era nimeni altul decât Yang Lin. Era acum guvernatorul adjunct al provinciei, se vedea că se îngrijeşte, după cum arăta, cu pielea fină şi dolofan. M-a apucat o furie cumplită şi vorbele au răpăit ca mitraliera: „Voi ăştia de sus, daţi directive, şi noi, aici jos, trebuie să ne sufocăm îndeplinindu-le. Aţi vrea să vorbim de modernitate, de măsurile adecvate, să lucrăm la modul de a gândi al maselor… e uşor să vorbeşti aşa, e ca la naştere, vorbeşti de ea, dar nu ştii cum e, până nu naşti chiar tu. Ar trebui să coborâţi în sate şi să vedeţi cum e la treabă. Ne dăm duhul, crăpăm acolo şi ne alegem doar cu lovituri, vorbe urâte şi răni, uneori cu capul spart. Şi apoi, la cel mai mic necaz, nu numai că nu suntem sprijiniţi de conducători, dar ei trec de partea ticăloşilor şi scorpiilor. Ne descurajaţi în felul acesta!"

Mătuşa s-a exprimat cu temeritate: „Oamenii n-au curaj să vorbească în faţa demnitarilor, dar eu o fac, nu mă sperie deloc. Cu cât mai mulţi oficiali, cu atât mi-e mai la îndemână să spun ce am de spus, dar inima mi-e copleşită de durere…"

— Vorbind aşa şi plângând, i-am arătat cicatricea de la cap: „Zhang-Pumn m-a altoit cu bâta, asta nu e tot încălcarea legii, nu? Ne-am aruncat în râu să-i salvăm nevasta, mi-am dat cinci centilitri din propriul sânge pentru ea, oare n-am făcut tot ce era omeneşte posibil?"

Mătuşa a continuat:

— Am spus apoi izbucnind în plâns: „Duceţi-mă într-un lagăr de reeducare prin muncă, închideţi-mă în închisoare, oricum nu mai pot să continui în felul acesta“. Mişcat de vorbele mele, Yang Lin acesta, cu lacrimi în ochi, s-a ridicat, mi-a dat apă, s-a dus la baie şi mi-a adus un prosop umed, apoi mi-a dat dreptate: „Munca la bază e cu-adevărat foarte aspră, aşa a spus preşedintele Mao, şi că cel mai important lucru e să-i educăm pe ţărani; tovarăşă Wan, draga mea, eşti victima unei nedreptăţi, îmi dau seama ce simţi, ştiu asta şi şefii de la district, eşti apreciată foarte mult“. A venit şi s-a aşezat alături de mine, apoi m-a întrebat: „Tovarăşă Wan, dragă tovarăşă, ai fi de acord să vii să lucrezi cu mine aici la centrul provinciei?” Înţelegeam eu unde voia să ajungă, dar amintindu-mi răutăţile pe care le spusese la şedinţa de critică şi luptă, am răspuns rece, pe un ton plin de hotărâre: „Nu, n-o voi face, datoria mea mă cheamă aici!“ El a scuturat din cap şi a spus cu părere de rău:, Atunci poţi măcar lucra la spitalul districtual”. Am răspuns: „Nu mă duc nicăieri în altă parte“.

Mătuşa a continuat cu povestitul:

— Poate că ar fi trebuit să mă duc să lucrez cu el, un salt și hopa sus, fără să mă uit în urmă, fără să mă mai enervez, să le las pe cele care voiau să aibă plozi să-şi desfacă larg coapsele şi să ajungem la două miliarde, trei miliarde de locuitori. La urma urmei, dacă cerul se prăbuşeşte, se găseşte vreun voinic să-l sprijine cu creştetul! De ce mi-aş fi bătut eu capul? dacă mătuşa asta a ta a avut toată viaţa de pătimit, asta e că a fost prea ascultătoare, prea revoluţionară, prea loială, prea conştiincioasă.

— Nu e prea târziu să nu mai fii aşa, i-am spus eu.

— Ptiu, se înfurie ea, ce-mi tot îndrugi tu cu nu e prea târziu? Dacă am spus vorbele astea în faţa ta, sau în faţa vreunuia din familie, am facut-o la mânie, mi-am lăsat şi eu să se reverse amarul. Mătuşa ta rămâne devotată trup şi suflet Partidului, cu toate necazurile îndurate în timpul Revoluţiei Culturale, convingerile ei sunt neclintite. Cum crezi că m-aş putea schimba acum? Nu poţi să nu veghezi la controlul naşterilor, dacă scapi lucrurile din mână, o să avem treizeci de milioane pe an, ceea ce înseamnă trei sute de milioane în zece ani. În cincizeci de ani tot globul o să fie plin de chinezi.

— Mătuşă, am spus, înţeleg foarte bine interesele superioare, dar acum se întâmplă că Wang Renmei a fugit…

— Călugărul pleacă, templul rămâne, spuse mătuşa. Şi unde s-ar fi putut duce? Se ascunde la socrul tău?

— Ea face cum o duce capul, dacă vrem s-o forţăm, mă tem c-o să facă ceva ireparabil…

— Linişteşte-te, spuse mătuşa, sigură pe ea, am avut de-a face zeci de ani cu femeile şi-am ajuns să le cunosc firea. Cele cu gura mare ca nevasta ta, care ameninţă că se omoară, ei bine, lor nu li se întâmplă nimic. Stai pe pace, nu ea ia decizia asta! Cele mutulici, cu alea nu ştii cum stai, se pot spânzura sau arunca într-o fântână. De când lucrez eu la programul acesta, femeile care s au sinucis au facut-o toate din alte motive. N-ai de ce să-ţi faci griji.

— Atunci spune ce să fac! am spus, amărât; n-o putem lega ca pe un porc la tăiere şi s-o ducem cu forţa la spital, nu?

— Când n-ai cum altfel, trebuie să recurgi la forţă. Mă tem că aşa va fi cu nevasta ta, spuse mătuşa. Dacă o las pe nevasta nepotului meu, cum o să le mai conving pe celelalte? Cum aş deschide gura, mi-ar închide-o cu exemplul acesta.

— Dacă lucrurile au ajuns până aici, nu pot decât să te ascult. Am adăugat: trebuie să chem pe cineva de la armată ca să fie mai convingător?

— Am dat deja o telegramă la tine la unitate.

— Prima telegramă era tot de la tine!

— Da, spuse mătuşa.

— Dacă ştiai mai demult că e gravidă, de ce n-ai rezolvat mai devreme?

— Păi, am rămas la district două luni pentru şedinţe şi am aflat abia la întoarcere.

Mătuşa a continuat enervată:

— Yuan-Obraz, ticălosul acesta, mi-a făcut destule necazuri, noroc că l-a pârât cineva, altfel intram în belele şi mai mari.

— O să fie condamnat?

— După mine, ar trebuie să-l împuşte, spuse mătuşa mânioasă.

— Dar precis nu doar Wang Renmei şi-a scos steriletul.

— Acum avem totul sub control, e vorba de nevasta ta, de cea a lui Wang al şaptelea din satul clanului Wang, cea a lui Xiao Jinniu din satul clanului Sun, precum şi de Wang-Fiericică a lui Chen-Nas. Asta e cu sarcina cea mai avansată. Mai sunt şi în alte districte vreo zece femei, dar acolo nu ne băgăm. O s-o operăm întâi pe nevasta ta, apoi pe celelalte, niciuna nu poate scăpa.

— Şi dacă fug în alt district?

Mătuşa spuse cu răutate:

— N-a putut scăpa de palma lui Buddha maimuţa, cu toate puterile ei miraculoase[1].

Am spus:

— Mătuşă, eu sunt ofiţer, Wang Renmei trebuie să facă avort, dar Wang-Fiericică şi Wang-Nas sunt ţărani, primul copil fiind fetiţă, pot avea al doilea copil, aşa cum spune şi politica respectivă. Şi-apoi, pentru o femeie ca Wang-Fiericică nu e uşor sa rămână gravidă.

Mătuşa m-a întrerupt şi a spus în batjocură:

— Nici nu ţi-ai aranjat propria situaţie şi te şi faci avocatul altora. Da, ar putea avea încă un copil, dar pentru asta trebuie să aştepte cei opt ani cum spune regulamentul; fetiţa, Chen-Ureche, e încă mică.

— Asta înseamnă că sunt doar câţiva ani în minus, nu?

— Să-ţi explic. Exact ăştia câţiva ani în minus ajung ca să facă toţi la fel. Nu

---

[1] Aluzie la peripeţiile maimuţei fermecate care-l însoţeşte pe călugărul Xuan Zang pentru a aduce sutrele din India, din romanul dasic *Xi you ji – Călătorie spre Soare-Apune* scris de Wu Chengen în sec. XVII.

se poate admite nicio excepţie, altfel e totală dezordine, continuă mătuşa cu asprime; vezi-ţi de ale tale, nu te mai ocupa de soarta altora!

IX

Mătuşa a făcut o adevărată desfăşurare de forţe în sat, echipa căreia îi era şef incluzând ca adjunct pe adjunctul departamentului armatei din comuna populară. Micuţa Leoaică făcea şi ea parte, alături de şase zdrahoni de miliţieni. Echipa era dotată cu o dubiță cu megafoane şi un tractor puternic cu şenile.

Înainte să sosească echipa asta, m-am dus din nou la socrul meu. De data asta mi-a deschis totuşi uşa.

— Ai fost şi dumneata în armată, i-am spus. Nu poţi să te opui ordinelor, sunt ca un munte de neînfruntat.

Acesta, trăgând din pipă, stătu tăcut o clipă, apoi spuse:

— Dacă ştiai că nu e voie, de ce ai lăsat-o gravidă? Sarcina e acum înaintată, cum s-o pui să facă avort? Dacă moare, ce ne facem? Eu n-o am decât pe ea.

— Dar nu eu sunt cel vinovat în toată treaba asta, m-am dezvinovăţit eu.

— Atunci cine-i?

— Dacă e cineva de tras la răspundere, apoi acela-i Yuan-Obraz, ticălosul; bine că l-a arestat Biroul de Securitate Publică.

— Orice-ar fi, dacă i se întâmplă ceva fetei mele, jur că o să te omor, aşa bătrân cum sunt.

— Mătuşa a spus că nu e niciun pericol, că au făcut avort şi la femei în şapte luni.

— Mătuşa ta nu-i om, e un monstru, se băgă soacra mea, ieşind din casă. Păi în anii ăştia din urmă, n-a făcut ea să se curme atâtea vieţi? Are mâinile pătate de sânge, când o să moară, regele infernului o să i le taie în bucăţi.

— Ce te bagi tu cu toate astea? asta-i o treabă între bărbaţi!

— Cum aşa, între bărbaţi? ţipă mătuşa ascuţit; când fata noastră e împinsă în pragul morţii, tu de colo zici că-i o treabă de bărbaţi?

— Mamă, am spus, nu vreau să mă cert cu voi, spuneţi-i lui Wang Renmei să iasă, am de vorbit cu ea.

— Aici o cauţi tu? îmi replică soacra mea. E nora familiei tale, la voi stă ea acum. Ai ucis-o poate? Am să merg să te reclam!

— Renmei, ascultă aici la mine, am strigat eu, ieri am fost să mă târguiesc cu mătuşa, i-am spus că renunţ la carnetul de partid şi la funcţia din armată, că mă întorc acasă la munca la câmp şi că te las să naşti la termen. Dar uite că pentru ea soluţia asta n-a mers. Cazul lui Yuan-Obraz a pus pe jar tot eşalonul până la nivelul provinciei. Mătuşa are acum ordine stricte de la district, toate care sunteţi gravide clandestin trebuie să avortaţi…

— Ei uite că nu, da-n ce lume trăim? Soacra mea îmi aruncă în faţă apa murdară din ligheanul pe care-l avea în mâini, apoi începu să mă bălăcărească:

Ad-o-ncoa` pe împuţita de mătuşi-ta, o să mă lupt eu cu ea pe viaţă şi pe moarte! E geloasă când le vede pe celelalte gravide, ea, care-i stearpă.

Şiroind de zoile aruncate, jalnic la înfăţişare, am bătut în retragere.

Maşina echipei de intervenţie se oprise în faţa porţilor socrilor mei. Toţi locuitorii satului în stare să meargă pe picioarele lor erau acolo în păr. Xiao-Buză de sus, cu gura şi ochii şui de la un atac, era şi el sprijinit într-un băţ în loc de baston. O voce entuziastă răsuna din megafon: „Controlul populaţiei este o problemă de mare importanţă de care depinde viitorul ţării şi al poporului… pentru a construi prin cele patru modernizări o ţară puternică, trebuie cu orice preţ să controlăm curba demografică şi să veghem la calitatea populaţiei; femeile cu sarcini ilegale nu trebuie să-şi închipuie că pot avea norocul să scape, va fi degeaba… Masele populare au ochi de vultur, degeaba v-aţi ascunde în vreo gaură sau în inima pădurii, să nu credeţi că puteţi scăpa! Cei care atacă şi lovesc agenţii planificării familiale vor fi acuzaţi drept contrarevoluţionari activi, iar cei care sabotează această muncă, indiferent în ce mod, vor fi aspru pedepsiţi, aşa cum o cer disciplina de partid şi legile statului."

Mătuşa era în frunte, în spatele ei era adjunctul de la miliţia populară a comunei, apoi Micuţa Leoaică şi garda de miliţieni. Porţile casei socrilor mei erau ferecate, şi pe cele două laturi era scris, conform obiceiului de a lipi zicale în versuri: *”Frumusețe a priveliştii netrecătoare – primăvară a patriei nepieritoare“*. Mătuşa se întoarse spre mulţimea de gură-cască adunată în cerc şi spuse:

— Dacă nu lucrăm la planificarea familială, priveliştea o să se schimbe şi patria va pieri. Unde-or să se mai afle această frumuseţe netrecătoare şi această primăvară nepieritoare?

Încercând să rotească ivărul, mătuşa strigă cu vocea ei dogită, cunoscută de toţi:

— Wang Renmei, te-ai ascuns în hambarul cu cartofi dulci de lângă coteţele porcilor, crezi că nu ştiu? Cazul tău a ajuns până la Comitetul districtului şi la armată, dai un prost exemplu. Ai două posibilităţi: să ieşi de bunăvoie şi să mă urmezi la centrul de sănătate să-ţi provocăm avortul, ori, fiindcă sarcina e avansată, ca să fii în siguranţă, putem să te conducem chiar la spitalul districtului şi să fii operată de cel mai bun doctor; o altă soluţie e următoarea: dacă te încăpăţânezi şi te opui, o să dărâmăm cu tractorul casele vecinilor, apoi pe a voastră. Şi toate pagubele o să fie suportate de tatăl tău. Şi după toate astea tot vei fi obligată să faci avortul. Dacă acţionez mai blând cu alţii, pe tine n-o să te cruţ deloc. Ai auzit? Wang Renmei, Wang Jinshan, Wu Xiuzhi aţi auzit cu toţii?

Mătuşa strigase cu putere şi numele socrilor.

De dincolo de porţi domnea o tăcere totală, se auzi doar strigătul sonor al unui cocoş, după care se auziră plânsetele şi blestemele soacrei mele:

— Waaannn-Inimă, femeie fără inimă ce eşti, diavoliţă, n-o să mori tu de moarte bună, iar în lumea de dincolo o să te caţeri pe munţi de cuţite, o să fierbi într-un cazan cu ulei încins, o să fii jupuită de vie, şi-o să-ţi scoată ochii să ţi-i pună în sfeşnicele Cerului!

Mătuşa pufni şi i se adresă adjunctului departamentului miliţiei populare:
— Îi dăm drumul!
Acesta le dădu miliţienilor ordin să lege un cablu de oţel lung şi gros de bătrânul copac din poarta vecinului de la răsărit de socrii mei. Xiao-Buză de sus se năpusti protestând:
— E copacul nostru, e…
Încercă s-o lovească pe mătuşa cu băţul din mâini, dar cum îl ridică, îşi pierdu echilibrul. Mătuşa se burzului la el:
— E copacul vostru? Îmi pare rău, n-aveai decât să-ţi alegi altfel de vecini!
— Sunteţi bandiţii locului, acoliţi ai Guomindangului!
— Păi Guomindangul ne înjura spunându-ne bandiţi comunişti, replică cu sarcasm mătuşa, dacă tu ne spui bandiţii locului, nu valorezi nici cât Guomindangul.
— O să mă duc să vă reclam… Fiul meu lucrează la Consiliul Afacerilor de Stat…
— Da, du-te, reclamă, dacă mergi şi mai sus, e şi mai bine!
Xiao-Buză de sus aruncă bastonul în care se sprijinea, luă în braţe copacul şi spuse plângând:
— Nu puteţi să-mi smulgeţi aşa copacul. Yuan-Obraz spune că arborele acesta e viaţa familiei noastre. Câtă vreme rămâne aici, puternic, familia noastră o să prospere…
Mătuşa râse:
— Yuan-Obraz n-a putut să prevadă data la care va fi arestat de Biroul Securităţii Publice!
— Va trebui să mă omorâţi pe mine mai întâi, behăi Xiao-Buză de sus.
— Xiao-Buză de sus, spuse mătuşa cu severitate, unde ţi-e spiritul de luptător pe care-l aveai în timpul Revoluţiei Culturale, când îi altoiai pe oameni să-i corectezi? Ce te-apucă de te smiorcăi ca o muieruşcă?
— Las' că ştiu eu că faci caz de postura în care te afli ca să-ţi faci mendrele, te răzbuni pe mine, dar gravida pe care trebuie s-o educi e chiar nevasta nepotului tău, cu ce scuză îmi scoţi din pământ copacul meu?
— Nu numai că-ţi smulg arborele, dar după aia îţi dărâm arcada porţilor şi vine apoi şi rândul casei tale mari acoperite cu ţiglă. Nu-ţi e de niciun folos să te smiorcăi aici, la Wang Jinshan să te duci şi să-l găseşti!
Mătuşa luă megafonul din mâinile Micuţei Leoaice şi îl îndreptă spre mulţime:
— Voi ceilalţi, vecinii lui Wang Jinshan, ascultaţi-mă: fiindcă acesta îşi ascunde fiica gravidă ilegal, şi deci se opune cu îndârjire guvernului, îi ofensează funcţionarii, am hotărât ca, pe baza unei prevederi speciale date de Comitetul Planificării Familiale al comunei populare, să dărâmăm casele vecinilor lui şi toate pagubele lor să fie suportate doar de Wang Jinshan. Dacă vreţi să nu se întâmple asta, vă cerem să-l obligaţi să-şi predea fiica.
Vecinii socrului meu fierbeau. Mătuşa se adresă şefului adjunct al departamentului miliţiei populare:

— Executarea!

Tractorul hurui cu putere de să se cutremure pământul de sub picioare. Dihania de oţel înaintă bubuind. Cablul se întindea puţin câte puţin cu un zgomot înfundat. Frunzele copacului începură să freamăte.

Xiao-Buză de sus se sumeţi târâş-grăpiş în faţa porţilor socrilor mei şi începu să bată în ele ca un nebun.

— Wang Jinshan, fi-ţi-ar neamul de râs, eşti pricina nenorocirii tuturor vecinilor, să ştii că n-o să scapi de mâna noastră!

Lucru ciudat, de emoţie, bâlbâiala lui obişnuită care-l făcea greu de înţeles, acum dispăruse cu totul. Porţile rămâneau închise, din curte nu răzbătea decât plânsul sfâşietor al soacrei mele.

Mătuşa ridică mâna dreaptă, apoi o coborî brusc ca să-i dea adjunctului semnalul.

— Dă-i bice, strigă acesta şoferului tractorului.

Tractorul hurui şi mai abitir, gata să-ţi spargă timpanele, cablul de oţel se întinse la maximum cu acelaşi zgomot înfundat, se întinse şi mai mult şi strangulă scoarţa copacului; începuse să se prelingă seva, tractorul înainta centimetru cu centimetru, şi hornul lui scuipa cercuri de fum vineţiu care se vălătuceau unul peste altul. Şoferul care conducea se uită în spate. Purta o salopetă albastră din pânză groasă foarte curată, la gât avea înnodată o batistă de un alb imaculat, casca îi era pusă cu faţa la spate. Îşi muşcă buza de jos, pe cea de sus îi mijise o mustăcioară, părând un flăcău de toată isprava… Copacul uriaş se prăbuşi cu scrâşnete dureroase. Cablul îi pătrunsese adânc trunchiul, o bucată de scoarţă zburase, lăsând să se vadă fibrele albe ale lemnului.

— Wang Jinshan, la naiba, arată-te! Xiao-Buză de sus lovea cu pumnii în porţi, bătea din picioare, dădea cu capul, dar niciun zgomot nu răzbătea de la socrii mei, până şi ţipetele soacrei mele încetaseră.

Copacul se aplecă din ce în ce mai tare, iar coroana lui bogată se izbi de pământ cu zgomot puternic.

Xiao-Buză de sus veni lângă copac clătinându-se:

— Copacul meu, copacul destinului nostru!

Rădăcinile fiind smulse, pământul se crăpă.

Xiao-Buză de sus se întoarse cu mare greutate în faţa porţilor:

— Wang Jinshan, fiu de căţea ce eşti! Îţi suntem vecini vechi, relaţiile noastre de atâta amar de vreme au fost destul de bune, era să ne şi încuscrim, şi uite ce necaz îmi faci…

Rădăcinile copacului ieşeau acum la suprafaţă, de un galben deschis, parc-ar fi fost nişte şerpi uriaşi… trase de tot, scrâşneau rupându-se. Cu cât erau trase mai mult, cu atât se lungeau, şerpuitoare. Coroana care zăcea la pământ era ca o mătură imensă, crenguţele subţiri pârâiau şi se rupeau una de alta, se iscase praful… oamenii adulmecau miros de pământ răscolit şi de sevă…

— Wang Jinshan, lua-te-ar naiba, am să mă sinucid izbind cu capul în poarta ta!

Zis şi făcut, dar loviturile bătrânului nu se mai auziră de duduitul tractorului.

Copacul uriaş a fost tras la câteva zeci de metri de poarta familiei Xiao. Lăsase pe pământ urme mari, în care se vedeau rădăcini rupte şi o liotă de copii s-au pus pe scormonit după larve de greieri.

Mătuşa anunţă la megafon:

— Etapa următoare, demolarea arcadei porţilor familiei Xiao.

Câţiva bărbaţi îl cară pe Xiao-Buză de sus ceva mai departe, încearcă să-l aducă în simţiri, i se ciupeşte buza, e frecat pe piept.

— Voi ceilalţi, vecini ai lui Wang Jinshan, spuse calmă mătușa, aţi face bine să vă duceţi să vă strângeţi de prin casă ce aveți mai de valoare. După ce punem la pământ casa lui Xiao-Buză de sus, vă vine vouă rândul. Ştiu foarte bine că asta pare fără noimă, dar trebuie să ştiţi, cauzele mici se supun celor mari. Primează aici planificarea familială. Principiul important este controlul populaţiei. Nu mi-e frică să fiu luată drept un om care o ia de-a dreptul. E nevoie de oameni ca mine. Ştiu că-mi doriţi infernul după moarte, dar noi, comuniştii, nu credem în aşa ceva. Un materialist pur şi puternic nu cunoaşte frica. Chiar dacă ar exista infernul, tot nu mi-ar fi frică! Cine să se ducă în infern, dacă nu eu? Hai, desfaceţi cablul şi legaţi-l de arcada porţilor familiei Xiao.

Toţi vecinii socrilor mei, ca un roi de viespi, se năpustiră spre porţile familiei Wang şi-ncepură să izbească cu mâinile şi picioarele în ele şi să arunce cu bucăţi de ţiglă şi cărămizi în curte. Cineva aduse chiar şi nişte coceni, pe care îi puse pe prag, strigând:

— Wang Jinshan, dacă nu ieşi la iveală, îţi dau foc casei!

Porţile se deschiseră şi nu erau nici socrul, nici soacra mea, ci nevastă-mea fu cea care ieşi. Avea părul încâlcit, era mânjită de noroi, avea un picior încălţat şi celălalt desculţ, se vedea bine că a ieşit din hambar.

— Mătuşă, merg să fac avort, ce mai vrei! grăi ea odată ajunsă în faţa mătuşii.

— Ştiam eu bine că soţia nepotului meu e cineva care ştie căre-i interesul general, spuse mătuşa râzând.

— Mătuşă, te admir cu adevărat, spuse nevastă-mea; dacă ai fi bărbat, ai fi capabilă să conduci o armată neînvinsă.

— Dar şi tu eşti la fel, răspunse mătuşa, modul categoric în care ai rupt logodna cu fiul familiei Xiao mi-a arătat că eşti o femeie puternică.

— Renmei, am spus şi eu, te-am făcut să suferi.

— Fuguţă, lasă-mă să-ţi văd mâna!

I-am întins mâna tot întrebându-mă ce are de gând. Îmi apucă mâna şi mă muşcă cumplit de încheietură. Nu m-am zbătut. În carne erau imprimate adânc urmele dinţilor şi dăduse sângele negru. Ea scuipă cu zgomot, apoi îmi spuse cu răutate:

— Vrei să mă faci să-mi pierd sângele, aşa că şi eu te fac să sângerezi.

I-am întins şi mâna cealaltă. Mi-a respins-o:

— Nu, miroase a câine!

Xiao-Buză de sus, care-şi mai revenise, începu să izbească cu piciorul în

pământ şi să plângă ca o muiere:

— Wang Renmei, Wan-Fuguţă, să-mi despăgubiţi copacul, m-aţi auzit?

— Atâta rău! aşteaptă! spuse nevastă-mea, fii-tu mi-a mângâiat sânii, m-a luat în braţe! Să zicem că este copacul acesta preţul pentru tinereţea mea terfelită.

— Bravo! strigară tinerii de faţă, aplaudând buna judecată a nevestei mele.

— Renmei! am strigat eu, scos din fire.

— Hai, că n-ai de ce să te zbârleşti, spuse ea, înghesuindu-se în maşina mătuşii. Se plecă spre mine şi îmi şopti: mi i-a mângâiat doar prin rochie.

X

Sosi la noi responsabila Comitetului Planificării Familiale. Se numea Yang şi era fiica unui înalt cadru din armată, general de divizie. O ştiam din auzite, dar era prima oară că o întâlneam. Conducătorii comunei o invitaseră la un banchet, şi ea propusese să fim invitaţi şi Renmei şi cu mine. Mătuşa îi dădu lui Renmei o pereche de pantofi de piele de-ai ei.

Ospăţul avu loc într-o săliţă mai elegantă de la cantina comunei populare.

— Fuguţă, ar fi mai bine ca eu să nu merg, mi-e frică să fiu în prezenţa unor astfel de înalţi funcţionari, spuse Renmei. Şi, de fapt, nu-i niciun fel de eroism, de ce să facem atâta caz…

Mătuşa spuse:

— De ce ţi-e frică? şi cel mai înalt funcţionar e şi el tot un om ca noi, cu nas şi cu ochi.

Când să ne aşezăm, responsabila Yang ne puse să stăm lângă ea, de-o parte şi de alta. Strângându-i mâna nevesti-mii, îi spuse cu căldură:

— Tovărăşică Wang, îţi mulţumesc în numele armatei!

Nevastă-mea răspunse emoţionată:

— Am acţionat greşit, v-am dat atâta bătaie de cap.

Îngrijorat să nu spună ceva anapoda, când am văzut-o aşa politicoasă, parcă mi s-a luat o greutate de pe inimă.

— Soţia nepotului meu are o conştiinţă înaltă, a rămas gravidă din neatenţie şi a venit singură să-mi ceară să-i fac avort, dar cum nu era într-o bună stare fizică, lucrurile s-au lungit până acum.

— Tinere Wan, trebuie să te critic, spuse responsabila Yang. Voi, tovarăşii bărbaţi, sunteţi neglijenţi, vă bucuraţi de moment şi vă jucaţi cu norocul.

Am dat de câteva ori din cap în semn de încuviinţare.

Secretarul comunei populare toastă cu paharul în mână:

— Mulţumiri profunde responsabilei Yang pentru că, deşi copleşită de treburi importante, a venit la noi în inspecţie, ca să ne îndrume în muncă.

— Eu cunosc bine locurile, spuse responsabila, tata a fost partizan în bătălia de pe râul Jiao, şi-a stabilit aici cartierul general, de asta când am sosit, locurile îmi păreau familiare.

— E o plăcere pentru noi să vă avem aici, reluă secretarul, şi vă rugăm, când vă întoarceţi, să-i transmiteţi venerabilului conducător că dorim din toată inima să vină la noi într-o inspecţie.

Se ridică şi mătuşa, cu paharul în mâini, şi spuse:

— Responsabilă Yang, e rândul meu să închin în sănătatea ta!

Secretarul interveni:

— Responsabila Wan este fiica unui martir, pe când era doar un copil şi-a urmat tatăl în acţiunile revoluţionare.

Mătuşa continuă:

— Responsabilă Yang, se pare că amândouă am fost la fel predestinate. Tatăl meu era directorul spitalului Xi Hai al Armatei a opta, discipol al lui Norman Bethune, i-a îngrijit chiar şi comandantului Yang o rană la picior.

— Adevărat? spuse responsabila Yang ridicându-se bucuroasă. Tata a început de curând să-şi scrie memoriile şi pomeneşte de un doctor numit Wan-Şase receptacule.

— E tatăl meu, spuse mătuşa. După ce a murit eroic, am trăit cu mama în zona eliberată din Jiaotong şi mă jucam cu o fetiţă numită Yang-Inimă…

Responsabila Yang apucă mâna mătuşii şi spuse emoţionată, cu ochii plini de lacrimi:

— Wan-Inimă, deci tu eşti Wan-Inimă?

— Wan-Inimă, Yang-Inimă, două inimi roşii… nu spunea aşa responsabila Zhong? i se adresă mătuşa.

— Ba da, exact aşa! Responsabila Yang nu pridideа să-şi şteargă lacrimile care-i izvorau din ochi. Adăugă: Te-am visat deseori, cine s-ar fi gândit că o să te întâlnesc aici?

Mătuşa spuse:

— De cum te-am văzut mi s-a părut că te cunosc.

Secretarul comunei interveni şi el:

— Să ne golim paharele în cinstea întâlnirii responsabilelor Wan şi Yang care au fost atâta timp despărţite!

Mătuşa îmi făcu cu ochiul şi am înţeles ce voia, aşa că m-am ridicat împreună cu Renmei în faţa directoarei Yang:

— Responsabilă Yang, mă simt vinovat că a trebuit să vă deplasaţi anume pentru problema noastră.

— Responsabilă Yang, şi eu la fel, se înclină Renmei. În problema asta nu Fuguţă trebuie acuzat, toată vina e a mea… înainte, eu mi-am găurit cu acul steriletul…

Responsabila Yang rămase o clipă mută, apoi izbucni într-un râs sănătos.

Eram congestionat la faţă, am tras-o de cot pe Renmei şi i-am spus: „Termină cu prostiile!“

Responsabila Yang strânse mâna soţiei mele, o scrută din cap până-n picioare şi grăi:

— Tovărăşică Wang, îmi place că eşti sinceră. Semeni puţin la caracter cu

mătuşa ta.

— Cum aş putea eu să mă compar cu ea? spuse Wang Renmei. Mătuşa este un câine de pază fidel partidului, ajunge să i se spună pe cine să muşte ca s-o şi facă.

— Nu mai spune tâmpenii!

— Nu spun tâmpenii, continuă nevastă-mea. Ce, nu se vede adevărul? Dacă Partidul i-ar cere mătuşii să se caţere pe un munte în care sunt împlântate cuţite, ar face-o, dacă i-ar cere să se arunce într-un ocean de foc, ar face-o…

— Bine, bine, spuse mătuşa, să nu mai vorbim despre mine, n-am făcut încă destul, trebuie să mă străduiesc în continuare.

— Tovărăşică Wang, spuse responsabila Yang, doar suntem femei, cărei femei nu-i plac copiii? Unul, doi, trei, şi de-am avea şi zece, nu ne-am plânge că-s prea mulţi. Ţara şi Partidul iubesc la fel copiii; preşedintele Mao, premierul Zhou nu erau şi ei încântaţi când vedeau un copil? E o dragoste din adâncul sufletului. Şi de ce facem noi revoluţia? Până la urmă, pentru a le face copiilor o viaţă fericită. Ei sunt viitorul ţării, comoara patriei. Dar deocamdată, ne confruntăm cu o problemă dacă nu ne ocupăm de controlul populaţiei, s-ar putea ca aceşti copii să nu aibă ce mânca şi cu ce se îmbrăca, să nu poată să meargă la şcoală. De aceea planningul familial, cu tot ce pare inuman în el, este în fond de o mare omenie. Suferinţa uşoară pe care o înduri tu, sacrificiul tău sunt contribuţia pentru ţară.

— Responsabilă Yang, mă las în mâinile tale, spuse Wang Renmei, am să fac avortul chiar în seara asta. Se întoarse spre mătuşa şi continuă: Mătuşă, cu ocazia asta, scoate-mi şi uterul, ca să nu mai avem de ce vorbi pe viitor!

Responsabila Yang rămase uimită, apoi izbucni iar în râs. Toţi o urmară.

— Wan Fuguţă, nevastă-ta e adorabilă, spuse directoarea Yang, arătându-mă cu degetul. E tare nostimă, dar nici vorbă de scos uterul, trebuie să-l păstreze, nu-i aşa responsabilă Wan?

— Soţia nepotului meu e la fel de puternică precum sabia făurită de vestitul Gan Jiang[1], spuse mătuşa. După operaţie, când se va reface, am de gând s-o mut la echipa de planificare familială.

— Nu e nicio problemă, răspunse secretarul, avem nevoie de persoane deosebite în echipă. Tovarăşa Wang Renmei poate servi de exemplu şi să aibă efecte benefice pentru munca noastră.

— Wan Fuguţă, mă întrebă directoarea Yang, tu ce funcţie ai în prezent?

— Sunt agent cultural şi sportiv în cadrul batalionului.

— De câtă vreme?

— De trei ani şi jumătate.

— O să fii deci în curând promovat la gradul de şef adjunct de escadron, spuse directoarea Yang, şi tovărăşica Wang te va putea urma în capitală.

---

[1] Meşter vestit din sec. V î. Chr., care făureşte două săbii măiastre pentru rege, dintre care una îi poartă numele.

— Şi fetiţa mea? întrebă bănuitoare nevastă-mea.
— Şi ea, bineînţeles, răspunse directoarea.
— Am auzit că asta se face greu, că trebuie aşteptate aprobări, numiri…
— Tu fa-ţi datoria conştiincios, reluă directoarea, de restul mă ocup eu.
— O, sunt bucuroasă, fiica mea o să poată face şcoala la Beijing. Fiica mea o să devină un om al capitalei.
Directoarea Yang o măsură din nou pe nevastă-mea şi-i spuse mătuşii:
— Să se ia toate măsurile înainte de operaţie, să fie totul absolut sigur.
— N-avea teamă, totul va fi cum trebuie, răspunse mătuşa.

XI

Înainte să intre în sala de operaţie, Wang Renmei îmi luă mâna într-a ei, se uită la urmele muşcăturii pe care mi le făcuse şi-mi spuse, pe un ton de părere de rău:
— N-ar fi trebuit să te muşc, Fuguţă…
— Nu-i nimic.
— Te mai doare?
— Ce durere? i-am răspuns, a fost ca o pişcătură de ţânţar.
— Tu ai putea să mă muşti aşa?
— Hai lasă, de ce trebuie să te porţi mereu ca un copil?
— Fuguţă, mă întrebă ea ţinându-mă de mână, Yanyan unde-i?
— E acasă, mama şi tata au grijă de ea.
— Are ce mânca?
— Sigur, am liniştit-o eu, am cumpărat două pachete de lapte praf, un kilogram de biscuiţi din cei din lapte şi ou, o cutie cu carne uscată şi una cu pastă din rădăcini de lotus. Stai liniştită!
— Yanyan îţi seamănă, are pleoapa simplă, nu dublă ca mine.
— Da, dar mai bine semăna cu tine, tu eşti mai frumoasă ca mine.
— Se spune că, în general, fetele seamănă cu taţii, băieţii cu mamele.
— Aşa o fi.
— De data asta ştiu eu bine, era un băiat, nu vorbesc aiurea…
— Acum vremurile s-au schimbat, că-i fată, că-i băiat e totuna, am spus eu nepăsător. Peste doi ani, veniţi după mine la Beijing şi o să-i găsim lui Yanyan cea mai bună şcoală, o s-o creştem cât mai bine ca să facem din ea o persoană de excepţie. O fată cum trebuie face cât zece băieţi puturoşi.
— Fuguţă!
— Ce-i, ce mai e?
— Mângâierile lui Xiao-Buză de sus erau cu adevărat prin haine.
— Ce eşti aşa caraghioasă? am spus râzând, uitasem de mult de asta.
— Au fost printr-o vestă vătuită groasă şi sub ea un pulover şi maiou, şi încă…
— Un sutien, nu?

— În ziua aia îl spălasem şi nu-l purtam, aveam un maiou…
— Bun, încetează cu prostiile.
— Şi sărutul acela, mi l-a furat.
— Bun, te-a îmbrăţişat, şi ce-i cu asta? Voia să-ţi spună că te doreşte.
— Da, dar eu nu voiam să-l las. După sărut, i-am tras un picior de l-am cocoşat, stătea pe vine de durere.
— Cerule! n-a avut deloc noroc nenorocitul, am spus râzând. Dar mie, când te-am îmbrăţişat, de ce nu mi-ai făcut la fel?
— Lui îi puţea gura, iar gustul gurii tale a fost plăcut.
— Asta arată că îmi erai hărăzită de nevastă.
— Fuguţă, îţi mulţumesc nespus.
— Pentru ce?
— Nu ştiu, aşa.
— Hai, gata cu vorbele dulci, să le lăsăm pe mai târziu. Mătuşa scoase capul din sala de operaţie, făcu un semn spre
Wang Renmei: „Hai, intră!“
— Fuguţă… Mă strânse din nou de mână.
— Nu-ţi fie teamă, mătuşa a spus că e o intervenţie simplă.
— Când mă întorc acasă, să-mi faci o găină înăbuşită.
— Sigur, îţi fac şi două!
Înainte să intre în sală, Wang Renmei s-a întors să mă mai privească o dată. Avea pe ea tot geaca mea gri căreia îi căzuse un nasture şi în loc rămăsese doar aţa. Îşi pătase pantalonii albaştri cu lut, iar vechii pantofi de piele pe care-i avea în picioare erau cei daţi de mătuşa.
Simţeam că-mi vine să plâng, eram ca pustiit; stând aşa pe banca prăfuită din sala de aşteptare, răzbăteau până la mine clinchetele metalice ale instrumentelor care se ciocneau. Îmi imaginam forma acelor instrumente, îmi părea că le văd strălucirea orbitoare, le simţeam răceala îngheţată. Din curtea din spate a dispensarului se auzeau râsete de copii. M-am ridicat şi m-am uitat prin fereastră. Un băieţel de vreo trei, patru ani, ţinea în mână două prezervative umflate. Alerga, şi două fetiţe de aceeaşi vârstă se ţineau după el…
Mătuşa ieşi şi mă întrebă înnebunită:
— Ce grupă de sânge ai?
— Eu, A.
— Şi ea?
— Cine?
— Cum cine? spuse mătuşa enervată, nevastă-ta.
— Zero, sau nu, nu ştiu…
— Tâmpitule!
— Ce s-a întâmplat?
Priveam sângele de pe bluza mătuşii, şi-n capul meu totul devenise opac.
Mătuşa se întoarse în sala de operaţii şi închise uşa. Mi-am lipit faţa de crăpătura uşii, dar nu puteam să văd nimic. Nu-i auzeam vocea lui Wang Renmei,

doar pe cea a Micuţei Leoaice care striga. Dădea telefon la district ca să ceară o ambulanţă.

Am împins uşa din răsputeri şi am deschis-o. Am văzut-o pe Wang Renmei…

Am văzut-o pe mătuşa cu o mânecă suflecată şi pe Micuţa Leoaică trăgând cu o seringă imensă sânge dintr-o venă a mătuşii. I-am văzut faţa lui Wang Renmei, care era albă ca o coală de hârtie… „Renmei, trebuie să te ţii tare!“… O infirmieră mă împingea afară, dar eu nu mă lăsam, îi spuneam lasă-mă să intru lasă-mă… Câţiva bărbaţi în bluze albe veneau fugind pe culoar. Un doctor matur, mirosind a tutun şi dezinfectant mă trage şi mă aşază pe bancă. Îmi întinde o ţigară, mă ajută s-o aprind. Mă încurajează spunând să nu mă sperii, că vine imediat ambulanţa de la district, că mătuşa i-a dat şaizeci de centilitri de sânge pentru transfuzie… că n-o să se întâmple nimic…

Ambulanţa soseşte cu sirena urlând. Mii de sunete ca şerpii mă atacă şi mă străpung. Bărbaţi în bluzele albe cu trusa de prim ajutor în mână, bărbaţi în bluze albe cu ochelari şi stetoscop atârnat de gât. Bărbaţi în bluze albe, femei în bluze albe. Bărbaţi în bluze albe ducând o targă, unii intră în sală, alţii rămân afară pe culoar. Cu o expesie calmă acţionează cu gesturi vii. Nimeni nu-mi acordă atenţie, nimeni nu-mi aruncă nicio privire. Am în gură un gust leşios de sânge…

Bluzele albe ies din sala de operaţie. Una după alta se urcă în ambulanţă, targa este pusă la loc.

Deschid cu violenţă uşa sălii. Văd un cearşaf alb care o acoperă pe Wang Renmei, îi acoperă corpul, îi acoperă faţa. Mătuşa, plină toată de sânge, stă prăbuşită pe un scaun pliant. Micuţa Leoaică şi ceilalţi par loviţi de trăsnet. Niciun sunet nu-mi atinge urechile, apoi îmi pare că aud zumzăitul a două albine.

— Mătuşă, spun, m-ai asigurat că nu e niciun pericol!?

Mătuşa înalţă capul, îşi increţeşte nasul, ochii şi faţa îi devin urâte, înspăimântătoare, apoi deodată strănută răsunător.

XII

În picioare, în curte, matuşa, ca amorţita, spune:

— Cumnată, frate mai mare, am venit să vă cer iertare pentru crima mea.

Urna cu cenuşa lui Wang Renmei stă pe o masă pătrată în mijlocul camerei principale. Tot pe masa asta se aflã un castronel alb cu grâu în care erau înfipte trei beţişoare parfumate. Fumul lor se înalţă în volute. Îmbrăcat în uniforma militară, cu o eşarfă neagră legată la braţ, stau aşezat lângă masă, în braţe cu fiica mea. Ea e îmbrăcată în haine tradiţionale de doliu şi-şi tot înalţă spre mine căpşorul să mă întrebe:

— Tată, ce este în cutie?

Nu ştiu ce să-i răspund, doar lacrimile îmi curg în barba nerasă.

— Tată, da’ mama unde-i? Unde s-a dus?

— A plecat la Beijing… în câteva zile ne ducem la ea.

— Vin şi bunicul şi bunica?
— Da, mergem cu toţii.
În curte, ai mei taie scândurile din lemn de salcie. O scândură e pusă pieziş pe o bancă, tata e în picioare, mama stă jos, şi trag fiecare de fierăstrăul care se mişcă de sus în jos scârţâind şi împroşcând rumeguşul care zboară în lumină.
Ştiu că vor să facă un sicriu pentru Wang Renmei. Deşi se practică deja incinerarea, satul n-a prevăzut un loc pentru depunerea urnelor, aşa că acestea sunt îngropate şi se ridică un mormânt. Cei care-şi permit, fac şi un sicriu în care varsă cenuşa, apoi sparg urna. Alţii îngroapă urna direct.
O văd pe mătuşa, în picioare, cu capul plecat. Văd şi feţele triste ale părinţilor mei, gesturile lor automate, repetate. Îi văd împreună cu mătuşa pe secretarul comunei şi pe Micuţa Leoaică, şi pe încă vreo trei activişti de la comună; înghesuie pe ghizdurile puţului cutii colorate cu prăjituri. Lângă acestea e şi un sac de trestie ud, din care se împrăştie un miros greu, care ştiu că e de la peştele sărat.
— Cine-ar fi crezut c-o să se întâmple o nenorocire ca asta? spuse secretarul comunei. A venit de la spitalul districtului o echipă de specialişti să judece situaţia. Doctoriţa Wan şi echipa sa au urmat procedura stabilită, nu s-a făcut nicio greşeală, măsurile de salvare luate au fost cele care se cereau. Doctoriţa Wan a donat chiar şi şaizeci de centilitri din propriul sânge pentru transfuzie, ne pare cumplit de rău, suntem profund îndureraţi…
— Ce ai, eşti chioară? izbucneşte brusc tata mânios şi o ceartă pe mama. Nu vezi linia trasă cu creionul? Ai luat-o cu mai bine de un centimetru mai încolo şi nici nu vezi. Nu eşti bună de nimic!
Mama se ridică cu greu de jos şi intră în casă plângând în hohote.
Tata aruncă fierăstrăul şi, încovoiat, se îndreaptă spre vasul cu apă, ia tâlvul, îşi îndreaptă gâtul şi bea. Apa rece i se scurge pe bărbie, pe gât, până ajunge pe piept unde se amestecă cu rumeguşul auriu. După ce-şi ostoieşte setea, se întoarce să-şi ia fierăstrăul şi se pune pe tăiat cu furie.
Secretarul comunei populare şi activiştii intră în odaia principală şi se înclină adânc de trei ori în faţa urnei cu cenuşa lui Wang Renmei. Una din ele pune un plic de hârtie pe cuptor. Secretarul comunei spune:
— Tovarăşe Wan-Picior, ştim că nicio sumă de bani nu poate înlocui pierderea imensă adusă de acest eveniment nefericit familiei voastre, dar cinci mii de *yuani* ăştia dovedesc câte ceva din durerea pe care o împărtăşim.
Un activist, probabil un simplu secretar adaugă:
— Trei mii sunt de la stat, două mii vin de la secretarul Wu şi de la câţiva din conducătorii comunei populare.
— Luaţi-i înapoi, vă rog să vi-i luaţi, nu avem nevoie de ei.
— Înţelegem foarte bine ce simţi, spuse secretarul comunei populare cu durere în glas, dar morţii nu învie şi cei vii trebuie să continue să înfăptuiască revoluţia. Continuă: Directoarea Yang a telefonat de la Beijing, mai întâi că să-şi exprime condoleanţe familiei, apoi m-a pus să-ţi aduc la cunoştinţă că permisia ta

s-a prelungit cu cincisprezece zile, ca să-ţi îndeplineşti îndatoririle de doliu şi să-ţi pui la punct treburile în familie.

— Mulţumesc, am spus, puteţi pleca.

Secretarul comunei şi ceilalţi activişti se înclină din nou în faţa urnei, apoi ies pe poarta scundă. Când se apleacă, le văd picioarele, fundurile mai grase sau slăbănoage, şi îmi dau din nou lacrimile.

De pe drum se aud strigătele şi hohotele de plâns ale unei femei şi înjurăturile strigate în gura mare ale unui bărbat. Ştiu că sunt socrii mei. Socrul meu, în mână cu o furcă de lemn pentru paiele de pe arie şi pentru adunat fânul strigă:

— Nenorociţilor, o să plătiţi pentru moartea fiicei mele!

Soacra mea dă din mâini, se agită pe picioarele ei mici, pare că vrea să se arunce asupra mătuşii, dar alunecă şi cade. Prăbuşită, loveşte pământul cu mâinile, strigând şi plângând:

— Fata mea, cum ai plecat tu aşa, ai plecat şi ne-ai lăsat, dar cum o să mai putem trăi fără tine…

Secretarul se îndreaptă spre ei şi spune:

— Unchiule, mătuşă, tocmai ne pregăteam să venim la voi, e o întâmplare tare nefericită, suntem toţi îndureraţi…

Socrul meu propteşte furca în pământ şi strigă furios:

— Wan-Fuguţă, ticălosule, fă-te-ncoace!

Cu fetiţa în braţe, mă duc în faţa lui. Micuţa îşi strânge braţele în jurul gâtului meu şi-şi ascunde obrăjorul în al meu.

— Tată, spun, stând în faţa lui, loveşte-mă!

Socrul meu ridică sus furca, dar rămase cu ea încremenită în aer. Îi văd lacrimile cum îi picură în barba căruntă, simt deodată o slăbiciune în picioare şi cad în genunchi.

— O fiinţă atât de plină de viaţă… Socrul meu aruncă furca şi plânge în hohote, se chirceşte la pământ şi continuă: O fiinţă care avea atâta viaţă, şi voi i-aţi făcut tot răul acesta… e o crimă… nu vă temeţi oare de pedeapsa Cerului?

Mătuşa vine în faţa socrilor mei şi spune, cu capul plecat:

— Frate mai mare şi cumnată din familia Wang, nu trebuie să-l învinuiţi pe Fuguţă, ci pe mine.

Continuă, ridicându-şi capul:

— Îmi puteţi imputa că nu mi-am îndeplinit datoria, că nu am făcut investigaţia necesară pentru a controla starea steriletelor femeilor care puteau avea copii, că n-am descoperit ticăloşia lui Yuan-Obraz, care cunoştea tehnica punerii steriletului. Îmi puteţi imputa şi că nu am trimis-o pe Wang Renmei la spitalul districtului să facă operaţia. Acum, şi mătuşa îl priveşte pe secretarul comunei, aştept măsurile ce vor fi luate de superiorii mei.

— Noi am tras deja concluziile acestei întâmplări, spune secretarul. Unchiule, mătuşă, o să vedem cum rezolvăm cu indemnizaţia ce vi se cuvine, dar să ştiţi că doctoriţa Wan n-a greşit nimic, a fost un accident datorat constituţiei fizice a fiicei voastre. Chiar dacă ar fi fost trimisă la district, tot s-ar fi întâmplat nenorocirea.

— Şi, de altfel, începe să peroreze secretarul, ca să audă toţi cei care umpluseră curtea şi uliţa, controlul naşterilor este politica de bază a ţării, nu se va schimba din cauza unui accident. Femeile care rămân gravide în afara planificării familiale trebuie să facă avort. Cât despre cele care or urma exemplul celor care sabotează planificarea familială, vor fi pedepsite cu asprime!

— Atunci o să te termin şi eu pe tine…

Cu un ţipăt de furie cumplită, soacra mea scoase din sân o pereche de foarfeci şi le înfipse în coapsa mătuşii. Aceasta duse mâna la rană. Sângele îi curgea năvalnic printre degete.

Câţiva activişti se reped s-o pună la pământ pe soacra mea şi să-i smulgă foarfecii din mâini.

Micuţa Leoaică îngenunchează lângă mătuşa, deschide trusa de prim ajutor şi scoate un pansament cu care acoperă rana. Secretarul comunei urlă:

— Repede, telefonaţi după ambulanţă!

— Degeaba, spuse mătuşa. Cumnată, i-am dat şaizeci de centilitri de sânge fiicei tale, acum că m-ai rănit datoria de sânge a fost plătită cu sânge.

Cum se mişcase, bandajul mătuşii era plin de sânge. Secretarul comunei zbiera mânios:

— Bătrânico, ai întrecut măsura. Dacă i se întâmplă ceva doctoriţei Wan o să răspunzi în faţa legii!

Soacra mea, când vede piciorul plin de sânge al mătuşii, se înfricoşează şi începe iar să hohotească de plâns şi să lovească pământul cu mâinile.

— Nu te teme, cumnată, spune mătuşa, chiar dacă voi muri de tetanos, n-o să fii trasă la răspundere. Mătuşa continuă: Trebuie să-ţi mulţumesc, lovitura asta mi-a adus liniştea şi mi-a întărit convingerile. Mătuşa se adresa tuturor celor care căscau gura: Vă cer să le transmiteţi lui Chen-Nas şi Wang-Fiericică să vină la mine la dispensar, dacă nu, chiar dacă s-ar ascunde într-un mormânt, tot o s-o găsesc.

Şi mătuşa îşi flutură mâna pătată de sânge.

PARTEA A TREIA

Domnule Sugitami Yoshihito,

Suntem la Sărbătoarea Anului Nou. De cum s-a lăsat seara ieri, s-a pus pe nins şi ninge şi acum. La fereastră se întinde zăpada imaculată. Dinspre stradă răzbat râsetele vesele ale copiilor care se joacă în zăpadă. În faţa locuinţei mele două vrăbii cântă în sălcii şi larma lor pare şi ea veselă.

După ce v-am citit scrisoarea prin care mi-aţi răspuns, am rămas cu inima grea. Nu mi-aş fi imaginat că acest schimb de scrisori o să fie cauza unei insomnii puternice şi că veţi fi afectat atât de grav. Am fost emoţionat de modul în care m-aţi compătimit. Spuneţi că aţi plâns la pasajul în care Wang Renmei moare, să ştiţi că şi eu am vărsat lacrimi când l-am scris. Nu-i port pică mătuşii, în ceea ce mă priveşte, a făcut ceea ce trebuia să facă, chiar dacă în anii din urmă, odată cu înaintarea în vârstă, ea singură are remuşcări şi spune că mâinile îi sunt pătate cu sânge. Dar toate acestea sunt Istorie şi Istoria nu priveşte decât rezultatele, nu şi procedeele. E tot aşa cum contempli Marele Zid sau Piramidele Egiptului ori alte monumente măreţe, nu mai vezi oasele albe ale celor căzuţi la temelia lor.

În aceşti ultimi doi ani, ţinutul meu natal s-a bucurat de o mare înflorire, marcată de schimbări importante. Noul secretar e un tânăr care n-a împlinit încă patruzeci de ani, cu studii în Statele Unite, întors în ţară cu diploma de doctor, un tânăr plin de dinamism şi ambiţie. Se spune că vrea să dezvolte cele două maluri ale râului Jiao din zona Dongbei. Utilaje enorme ale şantierului au şi început să lucreze. Într-un viitor imediat, locurile astea se vor schimba într-atât, încât din peisajul pe care l-aţi văzut la ultima dumneavoastră şedere n-o să mai rămână, poate, nimic. Nu sunt eu cel care poate să judece toate astea.

Mă folosesc de această scrisoare – şi am oarece scrupule în a spune că e vorba de o scrisoare – pentru a vă furniza cea de-a treia tranşă de date despre mătuşa mea. Voi continua, fireşte, să scriu, acordul dumneavoastră fiind forţa care m-a împins să o fac.

Reînnoiesc invitaţia noastră fermă de a reveni printre noi în momentul în care vă va conveni – ar trebui, poate, să vă primim fără prea multe pregătiri, aşa cum faci cu un vechi prieten.

De altfel, soţia mea şi cu mine vom ieşi în curând la pensie, şi când se va întâmpla asta ne gândim să ne întoarcem să locuim la ţară. La Beijing ne simţim mereu ca şi cum am fi printre străini. De curând am fost implicaţi fără motiv pentru două ore într-un incident cu două femei, care, după spusele lor, au crescut din copilărie pe străzile Beijingului. Incidentul acesta ne-a întărit hotărârea de a ne întoarce acasă. Acolo oamenii nu sunt, poate, precum cei din marile oraşe, gata să te ia de sus, acolo vom fi, probabil, mai apropiaţi de literatură.

Mormoloc
Beijing, în prima zi din anul 2004

I

După înmormântarea lui Wang Renmei şi după ce m-am îngrijit de situaţia membrilor familiei, m-am întors în grabă la armată. Dar o nouă telegramă sosi de-acasă o lună mai târziu. „A murit mama, întoarce-te cât mai repede!“ M-am dus cu ea în mână la şefii mei să cer concediu, şi în acelaşi timp le-am înmânat un raport prin care ceream să revin la viaţa civilă.

În seara înmormântării mamei, luna strălucea şi curtea părea argintată de un nimb de lumină. Fetiţa mea dormea pe o cergă de paie sub păr, şi tata o apăra de ţânţari cu evantaiul. Greierii de pe aracii fasolei cântau, se auzea râul şopotind.

— Trebuie, totuşi, să-ţi găseşti o nevastă, spuse tata, suspinând adânc, o casă fără femeie nu se mai cheamă casă.

— Am înaintat superiorilor un raport prin care cer să revin în civilie, am spus eu, mai vorbim când mă întorc de tot acasă.

— Uite ce-am devenit într-o clipă, noi, care trăiam tihnit, spuse tata suspinând iar; nici nu ştiu cui să-i cat vină.

— La urma urmei n-o putem învinui pe mătuşa, am spus la rândul meu, ea n-a făcut nicio greşeală.

— Nici eu nu-i fac vină, spuse tata, e vina destinului.

— Fără oameni cu devotamentul ei, total dedicaţi, nu s-ar putea realiza obiectivele politice ale ţării.

— Da, ai dreptate, dar de ce a trebuit să fie ea? Când am văzut tot sângele acela de la lovitura cu foarfecele, m-am necăjit, e totuşi vara mea, poartă numele nostru.

— Asta e, nu mai putem face nimic, am spus eu.

II

Aflasem de la tata că, după ce fusese rănită de soacra mea, mătuşii i se infectase rana şi făcuse o febră care nu-i mai scădea. Cu toate că-i era rău, venise în fruntea trupelor ei s-o înhaţe pe Wang-Fiericică. Poate nu e cuvântul potrivit „înhăţatul” acesta, dar chiar despre asta fusese vorba.

La porţile familiei Wang era pus lacătul, câinii şi găinile erau la adăpost. Mătuşa şi-a pus oamenii să spargă lacătul şi să se năpustească în curte. Mai mult ca sigur că mătuşa primise informaţii secrete, continuă tata. A intrat şchiopătând în odaia principală a casei, a ridicat capacul ceaunului şi a văzut că era pe jumătate plin cu terci, l-a pipăit şi era cald încă. A pufnit şi a strigat: „Chen-Nas, Wang-Fiericică, vă arătaţi de bunăvoie sau vă scoatem ca pe nişte şoareci din gaura voastră?“ În odaie nu se auzea musca. Mătuşa a arătat dulapul din colţ. Erau acolo câteva haine vechi. A cerut să fie scoase afară. A luat un sucitor şi a izbit cu putere fundul dulapului, zdrong, zdrong, şi dintr-odată a apărut o gaură. Mătuşa a spus: „Hai, eroi partizani, arătaţi-vă! Vreţi să vă inundăm adăpostul?”

Prima a ieşit Wang-Fiericică; micuţa avea faţa mânjită de dungi cenuşii, ca unul din demonii din templele budiste. Nu numai că n-a plâns, dar a şi rânjit arătându-şi dinţii. A ieşit apoi şi Chen-Nas, cu faţa nebărbierită, cu părul în neorânduială, pe el cu un maiou rupt prin care i se vedea părul de pe piept, cu un aer jalnic. După ce s-a strecurat cu greu, ditamai măgădăul a căzut în genunchi, ca o cârpă, în faţa mătuşii, şi a început să lovească pământul cu fruntea de mai multe ori, cu sunet surd.

Povestea tata că strigătele şi plânsetele lui Chen-Nas cutremurau întreg satul.

„Mătuşă, dragă mătuşă, de vreme ce eu sunt primul copil pe care l-ai adus pe lume şi Wang-Fiericică e doar o jumătate de om, iartă-ne, lasă-ne să plecăm, şi familia mea, generaţie de generaţie, va păstra amintirea faptei tale bune!“

După cei ce asistau la scena asta, mătuşa ta ar fi spus cu lacrimi în ochi: „Chen-Nas, asta nu depinde de mine, altfel ar fi aşa de simplu… mi-aş tăia şi mâna, dacă mi-ai cere-o!“

„Iertare, mătuşă!“

Chen-Ureche, fiica lui Chen-Nas, ageră cum era, şi-a imitat tatăl şi, îngenuncheată şi ea, lovea pământul cu fruntea, repetând:

„Iertare, iertare!“

În momentul acesta, Cinci Simţuri, care se afla între acei gură-casă veniţi în curte, a început să cânte melodia din filmul *Războiul subteranelor*. „Războiul subteranelor, hei, milioane de bravi soldaţi au fost prinşi, războiul subteranelor s-a desfăşurat pe câmpia întinsă, japonezii se încăpăţânează să reziste, dar o să-i zdrobim şi mai îndârjiţi decât ei…“

Faţa mătuşii s-a strâmbat, expresia i-a devenit aspră: „Hai, Chen-Nas, scoate-o afară pe Wang-Fiericică, repejor!”

Chen-Nas a înaintat în genunchi şi i-a cuprins mătuşii un picior cu braţele. Chen-Ureche a făcut la fel cu celălalt picior. Atunci Cinci Simţuri s-a pus iar pe cântat în curte: „Război al subteranelor pe câmpia întinsă, numai să se-ncumete să se arate agresorul şi o să-l facem cu caii lui cu tot una cu pământul, şi bărbaţii să-şi facă ligaturile, şi să se ferească femeile de sarcini…“

Mătuşa ta a vrut să scape din strânsoare, dar Chen-Nas şi fiica sa o ţineau cu putere. Dintr-odată i-a venit o idee şi le-a ordonat însoţitorilor: „Coborâţi în gaură!“ Unul din miliţieni, cu lanterna în mână, a coborât, apoi un altul l-a urmat. O voce s-a ridicat din adânc raportând: „Nu-i nimeni!“ Pentru mătuşa surpriza a fost prea puternică, s-a clătinat şi a leşinat. Tata îşi continuă povestea. Chen-Nas era cu-adevărat viclean. În spatele casei lui era o grădină de legume, acolo se afla un puţ, iar deasupra puţului un scripete cu frânghie, ieşirea ascunzătorii din casă era prin acest puţ. Te întrebai cum a reuşit un asemenea şantier, unde a pus pământul scos? Wang-Fiericică a profitat că soţul şi fiica o ţineau pe mătuşa, şi s-a căţărat la ieşire cu ajutorul frânghiei puţului. Fusese greu pentru ea, a spus tata, dat fiind că era şi mică de statură, şi mai avea şi burta mare. Dar în mod neaşteptat a reuşit să iasă din puţul adânc. Mătuşa ta a fost sprijinită pentru a ajunge la puţ, şi s-o fi văzut cum striga de mânie: „Cum am fost aşa proastă,

cum?“ Pe vremuri, când tata era la spitalul din Xi Hai a condus construirea unei astfel de subterane. Mătuşa a leşinat din nou şi a fost dusă la spital. Se contaminase cu virusul pe care-l luase şi doctorul erou Norman Bethune pe vremuri, ca atare a trebuit să stea în spital. Era cu totul şi cu totul devotată Partidului, şi Partidul s-a arătat generos. Se spune că pentru a o vindeca, i s-a făcut tratamentul cel mai scump. Mătuşa ta a stat cincisprezece zile la spital. Cu rana nu întru totul vindecată, a fugit, îngrijorată de Wang-Fiericică. Spunea că până ce n-o face să avorteze n-o să-şi găsească nici pofta de mâncare, nici somnul. Mai putem oare vorbi de ea ca despre un om, cu o astfel de exagerare a simţului responsabilităţii? Trecuse deja în lumea zeităţilor şi demonilor! exclamă tata emotionat.

Chen-Nas şi fiica lui fuseseră închişi la comuna populară. Unii spuneau că ar fi fost torturaţi, dar erau doar zvonuri. Activiştii din sat care-i vizitaseră au spus că se limitaseră la a-i închide într-o încăpere, cu paturi cu aşternut, un termos şi două pahare, şi că li se dădea să mănânce şi să bea. Spuneau chiar că li se dădea acelaşi meniu cu activiştii: pâinici albe coapte în vapori, terci de mei şi legume. Mai spuneau chiar că tatăl şi fiica se îngrăşaseră şi că aveau pielea mai luminoasă. Bineînţeles că nu-i hrăneau pe daiboj, trebuiau să plătească. Comuna se înţelesese cu banca şi i se deblocase suma avută în depozit, sumă care urca la treizeci şi opt de mii de *yuani*.

Pe timpul spitalizării mătuşii, comuna populară a trimis în sat o echipă de lucru cu obiectivul de a organiza o adunare generală cu toţi membrii comunei, cărora li s-a dat următoarea sarcină: „Toţi cei în măsură să se deplaseze vor porni în căutarea lui Wang- Fiericică”. Fiecare primea o alocaţie de cinci *yuani* pe zi, bani luaţi din contul lui Chen-Nas. Unii locuitori nu au participat la acţiunea asta, considerând că era vorba de bani necuraţi. Dar nu se prea puteau sustrage, de teama amenzii, egală cu ceea ce li s-ar fi plătit. Până la urmă toată lumea a trebuit să colaboreze.

Satul număra peste şapte sute de persoane. În cea dintâi zi, mai mult de trei sute dintre ele au ieşit la căutat, iar seara alocaţia distribuită s-a şi ridicat la mai bine de o mie opt sute de *yuani*. Atunci, comuna populară a decretat: „Cel ce o descoperă pe Wang-Fiericică şi o aduce va primi o recompensă de două sute de *yuani*; cel ce aduce informaţii de interes va primi o sută de *yuani*”. Brusc, satul fu cuprins de nebunie, unii aplaudau şi ţipau de bucurie, alţii sufereau fără s-o arate. Şi tata continuă povestirea:

— Ştiam că erau câţiva care sperau cu adevărat să pună mâna pe banii ăştia, dar cei mai mulţi nu s-au pus cu adevărat pe căutat. Făceau doar câteva drumuri pe la câmpurile de lângă sat, strigau de formă: „Wang-Fiericică, arată-te, altfel toţi banii familiei tale o să fie irosiţi!” După asta se strecurau acasă şi-şi vedeau de treburile lor. Seara se duceau, desigur, să-şi încaseze banii, altfel erau obligaţi să plătească amendă.

— Şi n-au găsit-o? am întrebat eu.

— Unde să dai de ea? a răspuns tata. Ne spuneam că deja ajunsese departe.

— O femeie micuţă ca ea, care se deplasa cu paşi mici, başca burtoiul de gravidă, până unde putea ajunge? am spus eu. Mă gândesc că mai degrabă se ascunde tot în sat. Şi am adăugat în şoaptă: Poate se ascunde la rude.

— Crezi că nu s-au gândit şi la asta? spuse tata. Cei din comuna populară sunt parşivi, voiau să sape sub casa lor, la un metru adâncime, şi să demoleze *kang*-ul să vadă dacă Wang-Fiericică nu-i ascunsă acolo. Eu cred că nimeni din sat nu şi-ar asuma răspunderea de-a o ascunde şi de a nu o denunţa. Amenda e de trei mii de *yuani*!

— N-o fi recurs ea la vreo soluţie disperată? Să se fi aruncat în râu, prin vreun puţ pe care nu-l ştie nimeni?

— O subestimezi pe piticuţă, spuse tata. Tot satul la un loc nu poate ce-i poate ei minţişoara. Puterea ei de-a găsi o soluţie e superioară celui mai mare zdrahon.

Adevărat grăia tata; în faţa ochilor îmi apărea feţişoara ei frumoasă, plină de viaţă, dar şi expresia ei vicleană şi hotărâtă. Am întrebat neliniştit:

— E însărcinată în cel puţin şapte luni, nu?

— De aia-i mătuşa ta atât de grăbită! Chiar ea a spus că atâta vreme cât copilul n-a trecut de „gura oalei“, nu e decât un boţ de carne, şi, dacă trebuie, se poate face un chiuretaj, un avort; dacă copilul a ieşit, e o fiinţă umană, chiar dacă i-ar lipsi un braţ sau un picior, chiar şi atunci e protejat de legile ţării.

Din nou îmi apăru în minte imaginea lui Wang-Fiericică: optzeci de centimetri înălţime, un burtoi de femeie gravidă, cu căpșorul delicat ţanţoş, înaintând pe picioruşele ei, în braţe cu o boccea imensă, aleargă clătinându-se pe cărarea de munte plină de pietre şi, din când în când, priveşte în urma ei, se împiedică şi cade, se ridică şi iar începe să alerge. Sau o văd într-un hârdău de lemn, în mâini cu o scândură cu care ţăranii amestecă pasta de soia fermentată şi vâslind din răsputeri pe valurile tumultuoase ale râului.

III

La trei zile de la înmormântarea mamei, aşa cum cerea tradiţia, a avut loc adunarea la mormânt. Veniseră toate rudele şi prietenii. Am ars figurine de hârtie, figuri de oameni şi de animale, ba şi un televizor de hârtie.

La zece metri de mormântul mamei era cel al lui Wang Renmei, acoperit deja de buruieni de un verde crud. Unul din bătrânii familiei m-a pus să înconjor mormântul mamei, în mâna stângă cu orez nou, şi-n cea dreaptă cu mei. Am ocolit de trei ori la stânga, de trei ori la dreapta, împrăştiind pe mormânt boabele din pumni şi repetând: „Un pumn de orez nou, un pumn de mei, ca să trimitem moarta să se bucure în pace!“ Fiica mea mă urma şi arunca şi ea din mânuţe boabele pe mormânt.

Sosi şi mătuşa. Cu toate că avea multe de făcut, Micuţa Leoaică o urma ca o umbră, cu trusa de prim ajutor în spate. Mătuşa încă mai şchiopăta puţin. După astea câteva luni în care n-o văzusem, părea că a mai îmbătrânit. A

îngenuncheat în faţa mormântului mamei şi a izbucnit în lacrimi. N-o văzusem niciodată plângând aşa, am fost oarecum şocaţi. Lângă ea, în picioare, Micuţa Leoaică, plină de gravitate, avea şi ea lacrimi în ochi. Câteva femei s-au ridicat s-o liniştească pe mătuşa şi au ridicat-o trăgând-o de braţe. Dar abia o ridicaseră, că mătuşa se prăbuşi iar în genunchi şi hohotele de plâns deveniră şi mai puternice. Celelalte femei care se opriseră din plâns, ca molipsite, îngenuncheară şi ele în faţa mormântului şi începură să bocească, adresându-se Cerului şi Pământului.

M-am aplecat şi am ridicat-o pe mătuşa, dar Micuţa Leoaică, de alături, a spus încet: „Trebuie s-o lăsăm să plângă, a ţinut strânsă în ea durerea prea mult timp".

M-am uitat la Micuţa Leoaică şi i-am văzut faţa plină de devotament, şi atunci am simţit în mine puţină căldură. Când şi-a plâns tot amarul, mătuşa s-a ridicat singură, şi-a şters lacrimile şi mi-a spus:

— Fuguţă, mi-a telefonat directoarea Yang şi mi-a spus că ai de gând să revii la civilie.

— Aşa este, am depus raport pentru asta.

— Mi-a cerut să-ţi spun din partea ei că preferă să nu dea curs cererii tale, a aranjat cu şefii tăi şi te-a mutat sub ordinele ei, la departamentul de planificare familială, te-a şi promovat la gradul de şef adjunct de batalion. Te apreciază foarte mult.

— Nu prezintă niciun interes pentru mine, prefer să curăţ bălegarul, decât să lucrez acolo.

— Ei bine, aici greşeşti; planificarea familială este unul din marile obiective ale Partidului, e o muncă de importanţă vitală.

— Telefonează-i responsabilei Yang să-i mulţumeşti pentru grija pe care mi-o poartă, dar e mai bine să mă întorc acasă. Cum o să trăiască de-aici încolo tata şi fiica mea dacă-i părăsesc?

— Nu fi aşa de tranşant, reluă mătuşa, mai stai şi mai gândeşte-te. Dacă ai putea să nu renunţi la armată, ar fi mult mai bine. E greu să lucrezi în locul natal. Uite, compar-o pe Yang-Inimă cu mine, amândouă lucrăm la planificarea familială. Ea are pielea fină, netăbăcită, lucrează fără necazuri, pe când eu, eu mă zbat în toate părţile, între sânge şi lacrimi, şi uite ce-am ajuns!

IV

Mărturisesc că nu sunt imun la onoruri şi bogăţie. Vorbind de renunţarea la armată, dar auzind de o promovare şi de stima pe care mi-o purta directoarea Yang, intenţiile mele ferme s-au mai înmuiat.

Întors acasă, am discutat cu tata despre asta, şi el s-a arătat contra renunţării la armată. A spus: „Odinioară unchiul tău i-a făcut bine comandantului Yang, i-a vindecat piciorul şi i-a vindecat boala soţiei. În prezent Yang este un personaj bine situat în ierarhie, şi dacă înnoieşti relaţiile cu el, cum ar putea să nu-ţi fie

viitorii asigurat?“

Pe când îi refuzam argumentele, eram în adâncul meu gând la gând cu el. Eram oameni de rând, mărunţi, păstram acea mentalitate care spune că trebuie să te sprijini pe cei puternici pentru a reuşi. Trebuia să fim iertaţi, deci. Aşa că, atunci când mătuşa a venit din nou să-mi vorbească, îmi revizuisem poziţia. În plus când mătuşa mi-a propus căsătoria cu Micuţa Leoaică, deşi aveam ca argument dragostea nebună a lui Wang-Ficat pentru ea, dragoste ce ţinea de zece ani, barierele mele interioare începură, totuşi, să cadă.

Mătuşa mi-a spus:

— Eu una n-am copii, am considerat-o întotdeauna în sinea mea pe Micuţa Leoaică drept propria mea fiică. Are calităţi morale înalte, o inimă de aur şi e de un total devotament. Cum să i-o dau lui Wang-Ficat?

— Mătuşă, i-am răspuns, ştii că s-au scurs doisprezece ani de când Wang-Ficat i-a scris prima scrisoare de dragoste, în 1970. În toţi aceşti ani i-a scris peste cinci sute de scrisori, mi-a spus-o chiar el. Pentru ea şi-a vândut surioara fără să şovăie. Tot el l-a trădat, desigur, şi pe Yuan-Obraz, a facut-o şi-n cazul lui Wang Renmei. Altfel cum ai fi ştiut de colegul nostru că le-a scos steriletul? Cum ai fi aflat că Wang Renmei şi Wang-Fiericică sunt gravide?

— Am să-ţi spun adevărul, a continuat mătuşa. Din scrisorile astea scârboase, Micuţa Leoaică n-a citit niciuna, i le-am oprit eu pe toate. M-am înţeles cu Ma, dirigintele poştal, să mi le transmită mie pe toate.

— Dar el ţi-a făcut servicii importante. A început cu vasectomia propriului tată şi de atunci te tot ajută, aşa că iar a trecut de legăturile de sânge şi şi-a denunţat propria soră.

— Cu atât mai mult n-o s-o mărit cu un astfel de om, ripostă mătuşa indignată, cu unul care din dragoste pentru o femeie e în stare să-şi vândă prietenii şi şi-a vândut chiar sora. Ia zi, poţi să te bazezi pe un astfel de individ?

— Dar totuşi te-a ajutat!

— Asta-i altceva. Fuguţă – mi s-a adresat pe un ton serios, dar rugător – ţine minte ce-ţi spun: un om poate face tot felul de lucruri, dar nu să fie trădător, nici pentru un scop nobil. Dintotdeauna, şi în China, şi în străinătate, cei care au trădat n-au sfârşit-o bine. Şi aşa va fi şi-n cazul lui Wang Xiaoti, care, cu toată recompensa mare pe care a primit-o, pun gâtul că n-o să moară de moarte bună. Să zicem că azi eşti gata să te aliezi cu Guomindangul pentru o astfel de sumă, apoi cine garantează că mâine, când altcineva îţi va da încă pe atât, n-o să trădezi din nou? De aceea, cu cât Wang-Ficat o să ne dea informaţii, cu atât îl voi dispreţui mai mult. Pentru mine el nu e decât un rahat de câine.

— Dar, mătuşă, dacă nu i-ai fi oprit scrisorile, poate Micuţa Leoaică ar fi fost mişcată când le citea şi s-ar fi măritat cu el de mult.

— Nici vorbă, e cu totul imposibil. Micuţa Leoaică ţinteşte mai sus. În aceşti ani, nu numai Wang-Ficat a fost înrobit de farmecele ei, au mai fost zeci – activişti, muncitori, dar ea nu l-a ales nici măcar pe unul.

Am dat din cap ca semn că mă îndoiesc şi am spus:

— Totuşi cum arată nu e tocmai…

— Pfui, făcu mătuşa, ce orb eşti! Sunt atâtea femei care-ţi apar frumoase la prima vedere, dar când le scrutezi îndeaproape, dai de o grămadă de defecte. Micuţa Leoaică nu îţi ia ochii cu frumuseţea, e drept, dar cu cât te uiţi la ea, descoperi câte o calitate în plus. Poate că nici n-ai cercetat-o cum trebuie. Ei bine, mătuşa asta a ta a avut toată viaţa ei de-a face cu femeile şi ştie ce fel de femei sunt de preţ. Îţi aminteşti că, atunci când ai fost promovat cadru în armată, am vrut să ţi-o prezint, dar tu erai deja cu Wang Renmei. Nu eram deloc de acord cu alegerea ta, dar era vorba de libertatea căsătoriei, lege a societăţii noi. După cum stăteau lucrurile, eu, ca mătuşă, nu puteam să spun decât de bine despre aleasa ta. Dar acum Wang Renmei nu mai este aici, eu sigur că nu i-am dorit moartea, aş fi vrut să atingă şi suta, dar asta a fost voia Cerului. Tot Cerul v-a hărăzit pe tine şi pe Micuţa Leoaică să fiţi împreună, să trăiţi ca soţ şi soţie.

— Mătuşă, am repetat, putem spune orice, dar Wang-Ficat este prietenul meu din copilărie; toţi, mici sau mari, îi cunosc dragostea pentru Micuţa Leoaică, dacă m-aş însura cu ea, aş primi în faţă scuipatul tuturor.

— Iar te dovedești prost, spuse mătuşa. O iubeşte el pe Micuţa Leoaică, dar balanţa se înclină doar într-o parte. Micuţa Leoaică n-a arătat niciodată că ar vrea să iasă cu el. Dacă te-ar lua pe tine s-ar împlini proverbul: „Găina îşi alege craca pe care să stea". Şi pe de altă parte, dragostea n-are nimic de-a face cu codul onoarei dintre prieteni, e un lucru cu totul personal. Dacă Micuţa Leoaică ar fi o iapă şi lui Wang-Ficat i-ar fi căzut cu tronc, ai putea, desigur, să i-o laşi lui, dar ea e o persoană, şi dacă o iubeşti, o dobândeşti chiar cu forţa. Ai ţinut piept lumii din afară atâţia ani, ai văzut atâtea filme străine, şi ai încă atâtea idei învechite.

— Şi chiar dacă aş fi eu de acord, am spus, Micuţa Leoaică…

Mătuşa mi-o tăie:

— Cât despre asta, fii liniştit. Trăieşte alături de mine de atâţia ani, îi cunosc şi cele mai ascunse gânduri. Am să-ţi spun adevărul gol-goluţ: pe tine te iubeşte ea, dacă n-ar fi murit Wang Renmei, ar fi rămas nemăritată până la moarte.

— Mătuşă, lasă-mă să cuget la toate astea câteva zile, nici nu s-a uscat încă ţărâna de pe mormântul lui Wang Renmei.

— N-ai nevoie să mai cugeţi, cu cât e noaptea mai lungă, cu atât visezi mai mult, cu cât trece timpul, cu atât se complică lucrurile mai tare. Dacă Wang Renmei, de-acolo de unde o fi, ar avea vreo putere miraculoasă, ar aplauda. De ce? Ei bine, pentru că Micuţa Leoaică e o femeie cu inimă bună şi e un noroc că fiica ei ar putea avea o astfel de mamă vitregă. Mai mult, conform controlului naşterilor, aveţi dreptul să faceţi un copil – mi-aş dori să fie gemeni. Vezi tu, Fuguţă, orice nenorocire poate aduce după ea fericirea, orice rău are partea lui bună.

V

Termenul căsătoriei mele cu Micuţa Leoaică fusese gata stabilit, totul se desfăşură sub controlul mătuşii. Mi se părea că sunt ca o bucată de lemn putred plutind pe apă, la fiecare imbold făceam o săritură mai departe. Când ne-am dus să ne declarăm la comuna populară, era doar pentru a doua oară când eu şi Micuţa Leoaică eram împreună singuri. Prima dată fusese la căminul unde dormeau ea şi mătuşa, într-o sâmbătă dimineaţa. Mătuşa ne împinsese în cameră pe amândoi, apoi plecase, închizând uşa. Erau acolo două paturi cu un spaţiu liber între ele, unde era pusă o masă cu trei sertare. Pe masă erau stivuite ziare şi cărţi de ginecologie pline de praf. Pe fereastră se vedeau câteva zeci de tulpini viguroase de floarea-soarelui în jurul cărora roiau albinele culegând polenul. Mi-a turnat un pahar cu apă şi s-a aşezat pe marginea patului ei. M-am aşezat şi eu pe cel al mătuşii. În cameră plutea un miros de săpun. Un lighean marca *Lampionul Roşu*, aşezat pe un suport, era pe jumătate plin cu apă şi spumă. Patul mătuşii era nefăcut, cu aşternutul în dezordine.

— Mătuşa îşi dăruie toată energia în munca sa.

— Aşa e.

— Mi se pare că sunt într-un vis!

— Mie la fel.

— Ai aflat de Wang-Ficat? Ţi-a scris peste cinci sute de scrisori.

— Am auzit de la mătuşa ta.

— Şi ce crezi despre asta?

— Nimic.

— Pentru mine este a doua căsătorie şi mai am şi o fetiţă, nu ştiu dacă-ţi convine.

— Îmi convine.

— Nu trebuie să-i întrebi şi pe ai tăi?

— Păi, nu am pe nimeni.

…Am luat-o pe bicicletă ca să mergem la oficiul de la comuna populară. Drumul fusese de curând pavat cu cărămizi şi ţigle sfarâmate, aşa că bicicleta sălta şi o controlam cu greu. Ea stătea pe portbagaj şi-i simţeam umerii în spate, îi puteam ghici greutatea. Unii sunt uşor de dus cu bicicleta, alţii mai puţin. Wang Renmei era dintre primii, Micuţa Leoaică era din categoria celor din urmă. La un moment dat, lanţul a cedat, mi-a sărit inima. Era ghinion. Oare urma să nu îmbătrânesc nici cu ea? Lanţul căzuse ca un şarpe mort. L-am luat în mână şi priveam în jur, neştiind ce să fac. Pe cele două părţi ale drumului se întindea câmpul de porumb şi vreo câteva femei stropeau cu insecticid. Zgomotul pulverizatoarelor răsuna ca o sirenă a apărării antiaeriene. Pe umeri, femeile aveau pelerine de plastic, iar la gură aveau măşti şi părul prins în batic. Era o muncă cumplită, totuşi fuioarele ceţoase care se înălţau din câmpul verde de smarald dădeau un aer de poezie acestui tablou de muncă grea, facându-te să te crezi în cer, printre nori.

Mă gândeam iar la Wang Renmei. Era curajoasă, nu-i era frică să prindă şerpii

cu mâna. Îi ţinea de coadă, cum ţineam eu acum lanţul. Şi ea făcuse munca asta de pulverizare. Nu mult după ce rupsese logodna cu Xiao-Buză de jos, fusese dată afară de la şcoală. Părul îi era impregnat de miros de insecticid. Spunea râzând că nu mai trebuie să se spele, nici purici, nici muşte nu se mai prindeau de el. Când se spăla pe cap, eu îi turnam cu oala apă să se clătească şi ea, cu capul plecat, râdea pe înfundate. O întrebam de ce râdea, şi atunci râdea tare până ce răsturna ligheanul. Amintindu-mi de ea, mi s-a strâns inima de durere.

I-am aruncat o privire Micuţei Leoaice. Îşi pusese cu această ocazie o bluză nouă în carouri roşii, cu mâneci scurte şi guler întors. Avea la mână un ceas electronic strălucitor. E-adevărat că era cam plinuţă. Îşi dăduse pe faţă cu ceva ca o pomadă mirositoare. Astfel coşurile se mai ascunseseră cât de cât.

Eram la o depărtare de doar un kilometru şi jumătate de comuna populară, aşa că ne-am încălecat bicicletele. La poarta brigăzii abatorului l-am întâlnit pe Chen-Nas. Îşi ducea fetiţa în spate. Când a dat cu ochii de noi, s-a schimbat la faţă. Ne privea de-mi venea să intru în pământ. S-a întors fără nicio dorinţă de a-mi da vreo atenţie.

— Chen-Nas! am strigat eu, totuşi.

— O, credeam că e cine ştie ce mahăr, spuse el pe un ton înţepat. Îi aruncă Micuţei Leoaice o privire răutăcioasă.

— Ţi-au dat drumul?

— Asta mică e bolnavă, face febră, spuse el. Dar eu nu ceream să ies, aveam acolo ce să mâncăm şi să bem, puteam să rămân toată viaţa.

Micuţa Leoaică înaintă plină de dorinţa de a fi de folos, şi pipăi fruntea lui Chen-Urechiuşă. Dar Chen-Nas se întoarse ca să n-o lase.

— Trebuie dusă repede la spital să-i facă perfuzie, are pe puţin treizeci şi nouă de grade.

— A, acela e un spital? adăugă el cu mânie. Acela-i un abator, asta e!

— Ştiu că ne dispreţuieşti, spuse Micuţa Leoaică, dar noi n-am putut face nimic.

— Cum adică, ce înseamnă că nu puteaţi face nimic? Nu spuneţi că n-aveaţi cum!

— Chen-Nas, am spus eu, nu te mai îmbufna aşa ca un copil, hai să mergem împreună!

— Mulţumesc, răspunse el pe un ton amar, să nu întârzii la fericitul eveniment.

— Chen-Nas, nu ştiu cum să-ţi explic…

— Nu-mi explica nimic, îmi răspunse el, eu credeam că eşti un om adevărat, acum ştiu că nu e aşa.

— Eşti liber să crezi ce vrei. I-am îndesat câteva bancnote în buzunar şi l-am îndemnat: Du-te repede cu fetiţa la spital!

Chen-Nas şi-a luat o mână de pe fetiţă şi a scos banii şi i-a aruncat:

— Banii tăi miros a sânge!

Plecă, cu capul sus şi cu fetiţa în spate.

Am rămas pe loc, zăpăcit, privind la silueta care se îndepărta încet. M-am

aplecat şi am strâns banii aruncaţi şi i-am pus în buzunar.

— Mulţi nu vă văd bine, i-am spus Micuţei Leoaice.

— Mai bine ar fi supărat pe el însuşi, spuse ea revoltată. Ce, noi avem pe cineva asupra cui să ne aruncăm amarul?

Ca să îndeplinim formalităţile de căsătorie, în mod normal mi-ar fi trebuit o recomandare de la armată, dar Lu-Ciupitul, adjunct la starea civilă, mi-a spus surâzător că nu mai era cazul:

— Mătuşa ta m-a avertizat. A spus că eşti de doi ani la unitate, că eşti inteligent şi înveţi repede lecţiile vieţii, aşa că e cazul să-ţi dau o mână de ajutor.

Am şovăit o clipă înainte de a-mi pune amprenta digitală în registru. Mi-a venit în minte scena celeilalte înregistrări, cu Wang Renmei. Acelaşi registru, acelaşi birou şi tot Lu-Ciupitul. Pusesem amprenta roşie a arătătorului, iar Wang Renmei îmi spusese fericită: „Sunt linii circulare…“ Acum, Lu-Ciupitul mă privea, o privea şi pe Micuţa Leoaică, şi spunea surâzând:

— Wan-Picior, ai un mare noroc, o iei de nevastă pe cea mai frumoasă fată din comuna noastră populară! Îmi indică registrul şi mă îndemnă: Apasă, ce tot te codeşti!

Vorbele lui Lu-Ciupitul îmi păreau batjocoritoare, şi aşa şi erau, lua-l-ar naiba! Foarte bine, am să apăs, fără crâcnire. Mi-am spus că în viaţă o mare parte din ce se întâmplă e dat de soartă. Decât să vâsleşti contra curentului, mai bine te laşi în voia valurilor, ca şi acum, când, dacă nu mi-aş pune amprenta în registru, n-aş înşela-o oare pe Micuţa Leoaică? Îi făcusem deja rău unei femei, nu puteam s-o iau iar de la capăt.

VI

Pe atunci, credeam că mătuşa, prinsă cu căsătoria noastră, o uitase pe Wang-Fiericică. Mai credeam că inima mătuşii fusese mişcată de milă şi îndurare şi că, sub pretextul căsătoriei ăsteia, o să lase să treacă timpul pentru a se naşte copilul. Urma să înţeleg că determinarea cu care mătuşa îşi slujea cauza atinsese deja stadiul nebuniei. Nu-i lipseau nici curajul, nici viclenia necesare ca să ţină lucrurile în mână. Nu era cazul să pun la îndoială bunacredinţă a mătuşii când jucase rolul de peţitoare pentru căsătoria mea cu Micuţa Leoaică. Ea credea cu adevărat că eram făcuţi unul pentru altul. Dar nunta asta făcută cu tam-tam, eliberarea lui Chen-Nas cu fetiţa şi cererea ei adresată sătenilor de a nu o mai căuta pe Wang-Fiericică, toate astea nu erau decât o strategie care să adoarmă vigilenţa gravidei şi a celor care o ascundeau. Se aştepta astfel să atingă două ţinte cu aceeaşi săgeată: să-şi mărite ucenica preferată, pe care o considera propria fiică, cu nepotul, ca să-şi găsească şi ea un liman tihnit, şi apoi s-o aresteze pe Wang-Fiericică pentru a fi judecată şi să înlăture copilul ilegal înainte ca acesta „să iasă din oală“, cum se spune. A picta în aceste cuvinte munca mătuşii nu e, fireşte, tocmai potrivit, dar nu găsesc altceva.

În dimineaţa de dinaintea nunţii, m-am dus, aşa cum e obiceiul vechi, la mormântul mamei ca să „ard bani pentru fericire”, obicei care era, probabil, un mod de a încunoştinţa spiritul moartei de căsătoria mea şi de a o invita să ia parte la ceremonie. După ce am ars banii de hârtie, s-a iscat un mic vârtej, care a luat cu el cenuşa, apoi s-a rotit deasupra mormântului. Îmi dădeam seama că era doar un fenomen fizic uşor de explicat, dar asta nu m-a împiedicat să încerc o spaimă grozavă. În faţa ochilor mi-a răsărit brusc imaginea tremurătoare a mamei, şi i-am auzit în urechi cuvintele pline de înţelepciune, sincere şi grele de sens, şi atunci au început, fără să vreau, să-mi curgă lacrimile. Dacă ar fi putut ea să-mi vorbească, cum ar fi judecat oare căsătoria asta?

După ce s-a rotit o clipă deasupra mormântului, vârtejul şi-a schimbat brusc direcţia şi a luat-o spre mormântul lui Wang Renmei, deasupra căruia înverziseră bălăriile. Tot atunci, un prihor de pe o creangă de piersic scoase un lung ţipăt trist, ascuţit, în stare să-ţi sfâşie inima. În livada nesfârşită de piersici, fructele se pârguiseră. Mormintele mamei şi al lui Wang Renmei erau aşezate pe bucata noastră de livadă. Am cules două piersici mari şi le-am pus ca ofrandă în faţa mormintelor. Ca să ajung la cel al lui Wang Renmei, am trecut prin faţa multor pomi. Când plecasem de-acasă, tata îmi spusese să nu uit să ard bani de hârtie şi la mormântul ei. N-am avut timp până acum, îmi spuneam în adâncul inimii, dacă ai şti Wang Renmei cât de vinovat mă simt, dar n-am să te uit niciodată, n-o să uit niciodată părţile tale bune. Sunt convins că Micuţa Leoaică e o femeie de treabă, c-o să fie bună cu Yanyan a noastră şi, dacă cumva se va dovedi că nu-i aşa, n-o să mai rămân cu ea… Am ars bani de hârtie şi la mormântul ei, apoi m-am urcat şi am pus sub o piatră câteva astfel de bancnote. După aceea am aşezat piersica şi m-am rugat: „Wang Renmei, deşi ştiu că nu-ţi place, te rog din inimă să vii după mama acasă, să iei parte la căsătoria mea. O să pun pe masă în camera principală ofrande: patru pâinici coapte în abur, proaspete, şi feluri de mâncare şi ciocolată cu lichior, despre care, când ai mâncat prima oară, ai crezut că-i vreun medicament, dar după care, mai apoi, erai înnebunită. O să preamăresc morţii, dacă o să vii să guşti din ofrandă”.

La întoarcerea de la vizitarea mormintelor, am observat că iarba de pe marginea cărării îmi ajungea dincolo de genunchi, iar canalele de irigaţie erau pline ochi cu apa ploilor. Livada cu piersici de pe cele două părţi ale drumului se întindea înspre sud până la malurile râului Mo, şi înspre nord până la malul râului Jiao. În livadă, cei ce deţineau parcele îşi culegeau fructele şi, în depărtare, pe drumul mare, goneau câteva tractoare cu trei roţi.

Ca răsărit din pământ, Wang-Ficat îmi apare dintr-odată în faţă şi-mi aţine calea. E îmbrăcat într-o uniformă militară, care nu e nouă, şi dintr-o privire îmi dau seama că i-am dat-o chiar eu mai demult. Vine de la frizerie şi e ras proaspăt, pieptănat cu o cărare într-o parte. E tot aşa slab cum îl ştiam, dar pare mai adunat ca altădată, i s-a şters aspectul acela neglijent şi abătut care-l caracteriza. La vederea acestei înfăţişări îmbunătăţite, mă mai consolez un pic, dar tot nu mă simt în largul meu.

— Wang-Ficat, spun eu, de fapt…

Dă din mână râzând, îşi lasă pe jumătate la vedere dinţii îngălbeniţi şi grăieşte:

— Fuguţă, n-ai de dat socoteală, te înţeleg, mi-e limpede. Vă urez să fiţi fericiţi!

— Frate… încerc să-i răspund, dar mă simt copleşit de tot felul de sentimente, aşa că îi întind mâna, încercând să i-o strâng.

Face un pas înapoi şi spune:

— Mi se pare că tocmai mă trezesc dintr-un vis. Ceea ce se înţelege prin dragoste e de fapt o boală cumplită. Şi iată că-s gata să mă vindec.

— Grozav, spun eu. De fapt, Micuţa Leoaică nu ţi se potrivea, numai ce-o să ieşi din asta şi iar o să faci lucruri mari şi-o să-ţi poţi alege o fată şi mai minunată.

— Dar sunt deja o ruină, răspunde Wang-Ficat, vreau să-mi cer iertare. N-ai băgat de seamă că în faţa mormântului lui Wang Renmei era cenuşa banilor de hârtie arşi? Eu i-am ars. Pentru că eu l-am trădat pe Yuan-Obraz, care a fost legat şi aruncat în închisoare şi, astfel, au murit Wang Renmei şi bebeluşul, deci sunt un ucigaş.

— Nu poţi să porţi numai tu vina la toate relele, am spus.

— Am încercat din greu să mă consolez singur că aş fi avut scopuri nobile, de tipul: denunţarea femeilor gravide care nu respectă planificarea familială e datoria oricărui cetăţean, sau că pentru patrie treci de legăturile de sânge şi-ţi faci datoria. Dar toate ţelurile astea nobile nu-mi liniştesc cugetul, n-am eu nivelul acela înalt de conştiinţă. Am acţionat din dorinţe egoiste, de dragul de a mă bucura de atenţia Micuţei Leoaice. N-am mai putut să dorm, de cum închideam ochii o vedeam pe Wang Renmei întinzând mâinile pline de sânge să-mi smulgă inima din piept… tare mă tem că nu mai am zile bune de trăit…

— Wang-Ficat, ia gândeşte-te puţin, i-am spus, n-ai făcut nimic rău, nu te lăsa pradă superstiţiilor. Când moare omul, nu mai rămâne decât cenuşă în vânt, fum care se risipeşte, şi chiar dacă ar rămâne vreo fărâmă de spirit prezent, Renmei nu te-ar hărţui aşa, ea era de treabă şi avea inimă bună.

— Da, avea cu adevărat inimă bună, încuviinţă Wang-Ficat, şi tocmai de aceea nu am conştiinţa împăcată. Fuguţă, nu trebuie să mă compătimeşti şi nici să mă ierţi. Azi am venit să te aştept pentru că vreau să-ţi cer ceva…

— Spune, prietene!

— Aş vrea să-i spui Micuţei Leoaice s-o informeze pe mătuşa ta că, atunci când Wang-Fiericică a ieşit prin puţ, a alergat până la mine. E sora mea la urma urmei, bucăţica asta de femeie, cu burtoiul ei, rugându-mă să-i salvez pe ea şi pe copilaşul ce-l poartă. Chiar dacă aş fi avut inima de piatră şi tot m-aş fi înmuiat! Am ascuns-o într-un coş pentru bălegar şi am pus deasupra un strat de paie, apoi un sac de cânepă. Am dat de Qin He care făcea control, e un spion pus de mătuşa ta – mătuşa ta nu s-a născut când trebuia, era bună să conducă trupele să se războiască cu inamicul. Exact de el n-aş fi vrut să dau, câinele de pază al mătuşii tale, unul la fel ca mine, care aş fi vândut pe oricine pentru Micuţa Leoaică, el, la fel, pentru mătuşa ta. Mi-a aţinut calea. Ne întâlniserăm deseori la

poarta centrului de sănătate, dar nu-i vorbisem niciodată, şi ştiam că în ascuns mă socoteşte prieten. Atinşi de aceeaşi boală, aveam o simpatie reciprocă. Când fusese atacat în faţa cantinei cooperativei de Gaomen şi Lu Huahua, îi sărisem în ajutor. Gao, Lu, Qin, Wang – cei patru nebuni din comuna Dongbei, ne înfruntaserăm în stradă în faţa unui cerc format din gură-cască veniţi ca la circ. Ceea ce tu nu ştii e că, odată ce cineva care nu e nebun e declarat nebun, dobândeşte odată cu asta şi o imensă libertate! Am sărit deci de pe bicicletă şi l-am privit pe Qin He drept în ochi.

„Te duci la târg să vinzi un porc, nu?“

„Da, mă duc să vând un porc.“

„De fapt, n-am văzut nimic. “

M-a lăsat să trec. Cei doi nebuni se înţeleseseră din priviri.

Te rog s-o informezi pe Micuţa Leoaică că mi-am dus sora la Jiaozhou şi acolo am pus-o într-un autocar de cursă lungă care mergea la Yantai. I-am spus că atunci când ajunge acolo, să ia un vapor până la Dalian şi apoi trenul până la Harbin. După cum ştii, mama lui Chen-Nas e de acolo, au acolo rude. Wang-Fiericică avea la ea destui bani, ştii ce ageră este, şi cum Chen-Nas e descurcăreţ, se pregătiseră de mult timp. Asta s-a întâmplat acum treisprezece zile, Wang-Fiericică a ajuns de mult unde trebuia. Are ea mătuşa ta mână lungă, dar nici chiar aşa, până la cer. Pe teritoriul comunei noastre populare, face ea şi vremea rea, şi vremea bună, dar în altă parte nu-i merge. Wang-Fiericică e gravidă în şapte luni şi ceva, până când mătuşa ta ar găsi-o, copilul va fi venit pe lume. Aşa că trebuie să-i spui mătuşii să renunţe.

— Păi dacă-i aşa, la ce bun s-o mai informez? am întrebat.

— E un fel de a mă salva, răspunse Wang-Ficat, şi e unicul lucru pe care-ţi cer să-l faci pentru mine.

— Bine atunci, i-am spus.

VII

Sunt cu-adevărat un om cu voinţă slabă. Mă gândisem că în noaptea nunţii cu Micuţa Leoaică ar trebui să rămân singur între lumânările roşii de la ceremonie, ca să dovedesc că păstrez amintirea lui Wang Renmei şi că o regret, dar pe la douăsprezece noaptea o aveam deja în braţe pe noua mea nevastă.

În ziua nunţii cu Wang Renmei, ploua de rupea. La cea cu Micuţa Leoaică era furtună de-a binelea: fulgere unul după altul cu lumina lor albă care te orbea, urmate de tunete asurzitoare şi de o ploaie torenţială. De peste tot urca ropotul apei şi vântul umed, încărcat cu miros de pământ şi de fructe putrezite, strecurându-se prin tocul ferestrei şi împrăştiindu-se în camera nupţială. Lumânările roşii aproape se topiseră, flăcările lor mai fâlfairă puţin, apoi se stinseră. M-a cuprins teama. Smucitura puternică a unui fulger dăinui puţin şi preţ de o clipă am zărit ochii strălucitori ai Micuţei Leoaice. Luminată de fulger, faţa ei părea poleită

cu aur. Atunci, răsună un tunet, atât de aproape, încât ai fi zis că e chiar din curte, urmat de un miros sufocant de ars. Micuţa Leoaică scoase un ţipăt de spaimă şi ne îmbrăţişarăm din nou.

La început crezusem că ea este ca un lemn tare, cine-ar fi crezut că este ca un vrej de pepene, plin de vigoare şi de seve, gata să te răsplătească cu rodul său? Era ca un fruct fraged şi parfumat. Să-ţi compari noua nevastă cu cea veche nu e prea elegant, mă abţineam să fac o apropiere fără rost ca asta, dar eram depăşit. Când trupurile noastre s-au contopit, ni s-au unit şi inimile.

Am spus cu neruşinare:

— Leoaica mea, cred că tu şi cu mine formăm un cuplu, impresie pe care n-o aveam aşa puternic cu Wang Renmei.

Ea îmi acoperi gura cu mâna şi spuse:

— Sunt vorbe pe care nu se cade să le rostim.

— Wang-Ficat mi-a cerut să-ţi spun că acum treisprezece zile a dus-o pe Wang-Fiericică la Jiaozhou, de unde a luat autocarul de cursă lungă spre Yantai ca să ajungă în nord-est.

Micuţa Leoaică se întoarse, se ridică în fund, şi un alt fulger o lumină. Faţa ei plină de dragoste se stinse, deveni gravă. Se lungi apoi din nou în îmbrăţişare. Îmi spuse la ureche:

— Minte, e puţin probabil ca Wang-Fiericică să fi ajuns prea departe de aici.

— Atunci, bâiguii eu, ai de gând s-o laşi în pace?

— Nu contează ce zic eu, trebuie să vedem ce spune mătuşa.

— Avea şi ea de gând să renunţe?

— Nu prea cred, dacă ar face aşa, n-ar mai fi mătuşa.

— Atunci de ce nu v-aţi pus oamenii în acţiune? De parcă n-aţi şti că e în şapte luni?

— Mătuşa nu stă degeaba, a pus numeroşi spioni să caute din umbră.

— Şi aţi găsit ceva?

— Ei… ezită ea o clipă, apoi îşi lipi capul de pieptul meu. N-am nimic să-ţi ascund, e la bunica după mamă a lui Yanyan, acolo unde s-a ascuns şi Wang Renmei.

— Şi ce ai de gând să faci?

— O să fac ce-o să-mi ceară mătuşa.

— Şi ea ce vrea să facă? O să facă la fel ca înainte?

— Nu e aşa proastă.

— Atunci?

— A trimis deja pe cineva să vorbească cu Chen-Nas, să-i spună că ştim unde se ascunde şi să-i ceară să-i prevină pe foştii tăi socri s-o predea, iar dacă nu vor, mâine venim cu tractorul cu şenile şi le doborâm casa, şi pe-a lor, şi pe-a vecinilor.

— Bunicul lui Yanyan e încăpăţânat, dacă se îndârjeşte, chiar o să-i dărâmaţi casa?

— Păi mătuşa se gândeşte nu că socrii tăi o s-o predea, ci că Chen-Nas o s-o

aducă el însuşi. I-a şi promis că, dacă o aduce să facă avort, o să le înapoieze toate bunurile. Sunt în joc treizeci şi opt de mii de *yuani*, e convinsă că asta îl va hotărî.

Am suspinat prelung:

— De ce nevoia asta de distrugere? Aţi omorât-o pe Wang Renmei, nu vă ajunge?

— Wang Renmei şi-a facut-o cu mâna ei, spuse ea cu răceală.

Dintr-odată, mi s-a părut că şi trupul ei s-a răcit.

VIII

Ploile nu se mai opreau, drumurile erau întrerupte, apele râurilor se umflaseră brusc şi nicio maşină din altă provincie nu răzbise să vină după piersicile mari, dulci şi zemoase din ţinutul nostru.

Fiecare familie îşi culesese fructele. Unele erau în coşuri stivuite ca nişte munţişori, acoperite cu foi de plastic pentru a le feri de ploaie. Altele stăteau în grămezi care se revărsau prin curţi, lăsate în voia ploii care le lovea şi le uda.

Piersicile astea dulci şi mustoase nu puteau fi păstrate. În ceilalţi ani, camioanele uriaşe ale cumpărătorilor erau duse până lângă livadă, şi fructele erau încărcate de cum erau culese. Şoferii nu se cruţau şi în aceeaşi noapte o porneau la drum, astfel ca, a doua zi în zori, marfa să fie predată în oraşe aflate la depărtări de peste cinci sute de kilometri. Dar anul acesta, Cerul părea că vrea să sancţioneze norocul care-i lovise mai mulţi ani la rând pe pomicultori. După ce fructele se pârguiseră, nu fusese nici măcar o zi frumoasă, ploi mari sau torenţiale căzuseră fără încetare. Neculese, piersicile ar fi putrezit în pomi. Culese, mai era o speranţă, căci dacă vremea se schimba, puteau fi încărcate în camioane şi expediate imediat. Dar vremea nu dădea niciun semn că s-ar schimba.

Familia mea nu avea decât vreo treizeci de piersici, căci tata fiind în vârstă, nu se putea ocupa de livadă. Piersicii ăştia nu produceau cine ştie ce, dar tot culegeam vreo şase mii de *jini*. N-aveam deci prea multe coşuri, umplusem doar vreo şaisprezece şi le pusesem într-o încăpere laterală. Fructele rămase erau în curte, acoperite cu o folie de plastic. Tata tot ieşea, fără să-i pese de ploaie, ridica folia şi lua un fruct şi-l cerceta. Ultima dată când făcuse acest lucru, am simţit mirosul de putrezeală.

Fiindcă eu şi Micuţa Leoaică eram tineri însurăţei, tata se îngrijea de fetiţă. Când ieşea în ploaie, mititica de ea se şi ţinea în fugă după el. Avea o umbreluţă mică, cu animale pictate. Fetiţa era foarte rece cu noi, totuşi politicoasă. Când Micuţa Leoaică îi oferea dulciuri, nu le lua, îşi ţinea mânuţele la spate şi şoptea: „Mulţumesc, tata!” I-am cerut: „Spune-i *mama*”, dar ea a făcut ochii mari, rotunzi, şi m-a privit mirată. Micuţa Leoaică a intervenit: „Nu-i nevoie să-mi spui în niciun fel, nici tata, nici mama. Toţi îmi spun Micuţa Leoaică – şi-i arătă leuşorul desenat pe umbrelă – deci n-ai decât să-mi spui şi tu tot aşa“. „Păi tu mănânci copii? o

întrebă fetiţa. „Nu, spuse Micuţa Leoaică, eu am grijă să-i apăr.“

Tata aduse de afară, într-o pălărie de bambus, două piersici putrezite pe o parte. Suspinând, tăie partea putredă cu un cuţit ruginit.

— Măcar să le mâncăm pe cele bune, am propus eu.

— Dar înseamnă bani pierduţi, a răspuns el. Cerul nu are milă pentru oameni!

— Tată… Micuţa Leoaică – tocmai se hotărâse să-i spună aşa, dar era puţin forţat, te făcea să te simţi prost – autorităţile nu pot sta cu mâna în sân, se gândesc probabil să facă ceva să rezolve situaţia.

— Guvernul nu ştie decât una şi bună, planificarea familială, nu le mai pasă de altceva, spuse tata cu obidă.

Exact în clipa aceea răsună megafonul Comitetului de Partid din sat. De teamă că nu aude cum trebuie, tata ieşi în curte şi ciuli urechea.

La megafon se transmitea că se luase legătura cu Qingdao, Yantai şi alte oraşe. Fuseseră deja trimise convoaie de camioane care se adunaseră la douăzeci şi cinci de kilometri de sat, la debarcaderul de la podul familiei Wu. Acolo erau amenajate tarabele pentru cumpărarea piersicilor din Gaomi, Dongbei. Comuna populară anunţa populaţia să transporte piersicile pe uscat sau pe apă până la acest debarcader. Preţul urma să fie mai scăzut decât cel de anul trecut, dar tot era mai bine decât să fie lăsate să putrezească şi să devină noroi.

Abia fusese terminat anunţul, că satul intrase deja în fierbere. Ştiam că aşa se întâmpla nu numai în satul nostru, ci în întreg ţinutul.

Noi aveam, fireşte, râul la dispoziţie, dar erau puţine ambarcaţiuni. La început, fiecare brigadă de producţie avea câteva bărci de lemn, dar după ce se trecuse la sistemul agricol pe familie, nu se mai ştia la cine ajunseseră.

Nu degeaba se spune că masele sunt capabile de o infinită creativitate. Tata alergă în odaia anexă şi luă de sub grindă câteva tărtăcuţe uscate, apoi aduse pe umeri patru căpriori, găsi o frânghie şi făcu în curte un soi de plută. M-am dezbrăcat numai în maiou şi chiloţi şi l-am ajutat s-o termine. Micuţa Leoaică mă ferea de ploaie cu o umbrelă. Fiica mea îşi deschisese şi ea umbreluţa şi alerga de colo-colo. Am atenţionat-o pe Micuţa Leoaică c-ar trebui să-i ţină tatii umbrela, dar el susţinu că nu e cazul. Avea pe umeri o pânză din plastic, era cu capul gol, iar sudoarea şi ploaia amestecate i se scurgeau pe faţă. Un ţăran bătrân cum era el, era în stare să se scufunde cu totul în munca lui, mâinile i se mişcau cu forţă şi precizie, fără vreun gest de prisos. Pluta fu foarte rapid legată.

Când am ieşit din curte, pe dig era deja o vânzoleală neobişnuită. Bărcile de lemn care dispăruseră se arătau acum dintr-odată. Odată cu ele se lansau la apă plute cu zecile, făcute tot aşa din tărtăcuţe, sau din camere de cauciuc umflate, sau din foi de polistiren legate la un loc, de pe toate uliţele apăreau oameni cu cobiliţe în spinare, cu coşuri de piersici atârnate. Cei care aveau măgari sau catâri cărau coşurile pline cu fructe pe spatele acestora. Vedeai aliniate pe dig zeci de astfel de animale de povară.

Un activist de la comuna populară, venit înot, îşi trăgea acum sufletul, în picioare, pe dig. Era îmbrăcat într-un impermeabil, avea manşetele pantalonilor

suflecate şi-şi ţinea sandalele în mâini.

În faţa plutei noastre încropite cam la nimereală, am zărit o plută aproape frumoasă. Cele patru bârne erau legate prin curele din piele de bou în forma caracterului puţ !! *jing*. Spaţiul gol din mijloc era acoperit cu un postament construit din pari subţirei, sub plută erau prinse patru camere roşii, bine umflate, luate de la o şaretă. Cu toate că era încărcată cu vreo zece coşuri, nu era decât puţin lăsată în apă, pentru că cele patru camere de cauciuc erau puternice. În cele patru colţuri ale plutei şi în mijloc erau înfipte beţe de lemn de care era prins un plastic bleu-deschis, pentru a apăra de soare şi, desigur, de ploaie. O astfel de plută nu putuse fi construită în aşa scurt timp.

Wang-Picior, cu o pelerină de trestie şi o pălărie din fire de bambus, era ciucit în faţa ambarcaţiunii ăsteia, aidoma unui pescar pus pe pescuit.

Pluta noastră nu avea ca încărcătură decât şase coşuri, dar era deja lăsată mult în apă. Tata tot mă presa să mai încărcăm două coşuri. I-am spus:

— Le putem pune, dar atunci nu mai vii şi tu, conduc eu singur pluta.

— Bine, a spus tata, dar ai grijă!

— Nu te teme, n-oi fi eu în stare de mare lucru, dar de înotat ştiu să înot.

— Dacă vântul şi ploaia se înteţesc, trebuie să arunci din greutate, a spus tata.

— N-avea grijă! i-am repetat.

I-am făcut cu mâna Micuţei Leoaice, care, în picioare pe malul râului, o ţinea pe fiica mea de mână. Mi-a răspuns şi ea la fel.

Tata a dezlegat frânghia de copac şi mi-a aruncat-o. Am prins-o din zbor, am facut-o colac, am luat prăjina lungă şi am proptit-o în dig, am împins pluta din răsputeri şi ea s-a mişcat încet.

— Ai grijă!

— Să fii atent!

Am îndreptat pluta, luând-o pe lângă dig, şi ea o porni cătinel. Măgarii şi catârii de pe dig o luară şi ei la pas. Povara lor mare le îngreuna mersul.

Câţiva dintre stăpânii lor avuseseră plăcerea să atârne la gâtul animalului lor un clopoţel care clinchetea. Bătrânii şi copiii îi urmară o bucată de drum, apoi, de îndată ce trecură de sat, se opriră.

În acest loc, râul făcea brusc un vârtej. Bărcile şi plutele o luară repede la vale. Wang-Picior, tot în faţa mea cu pluta lui, nu-şi lăsă pluta s-o ia repede, îndreptând-o în apele mai blânde din cotul râului. Mai jos, pe dig, creştea un lăstăriş des de arbuşti şi roiau puzderie de cicade care ţiuiau pe crengi. De cum văzusem pluta lui Wang-Picior avusesem presentimentul că se va întâmpla ceva. Şi, într-adevăr, tatăl colegului meu eliberă pluta de coşurile de fructe, care începură să plutească pe apă. Era limpede că nu aveau nicio piersică. Băgă pluta în desiş şi-l văzui pe uriaşul Chen-Nas sărind pe plută, în braţe cu Wang-Fiericică cu burtoiul ei cu tot. Îi urmă Wang-Ficat, în braţe cu Chen-Urechiuşă. Lăsară imediat acoperitoarea de plastic, care formă un cort. Wang-Picior, cu prăjina în mâini, îşi recăpătase alura falnică de odinioară, când, pe capra căruţei sale, plesnind din biciul său lung, mâna calul. Era din nou impunător. Drept ca un băţ,

bine înfipt pe picioare, era aşa cum spunea mătuşa: „cu mijloc şi spate zdravene, bine clădit”. Bine se spune că legătura dintre tată şi fiu nu se rupe; fuseseră între ei cuvinte spuse la mânie, dar atunci când era nevoie de luptat îşi puneau la bătaie toate forţele. Orice s-ar fi spus, din adâncul inimii le doream fericire şi speram s-o poată transporta pe Wang-Fiericică. Sigur că atunci când mă gândeam la toate strategiile plănuite de mătuşa, simţeam de asemenea oarece părere de rău pentru ea.

Forţa de plutire a ambarcaţiei lui Wang-Picior era mare, încărcătura uşoară, aşa că foarte repede ne-o luă înainte.

În dreptul satelor de pe cele două maluri erau lăsate la apa bărci şi plute, aşa că, atunci când am ajuns în dreptul lui Dongfeng, acolo unde mătuşa îşi spărsese capul şi-şi vărsase sângele, sute de plute şi zeci de bărci erau adunate în mijlocul râului, înşiruite ca un dragon lung lăsat în voia curentului.

Nu slăbeam din ochi pluta celor din familia Wang. Cu toate că se îndepărtaseră de noi, nu dispăruseră din câmpul nostru vizual. Era fără doar şi poate ambarcaţiunea cea mai mândră din flota plutitoare; ai fi zis că-i atelajul unui tiran temut în mijlocul unui cortegiu sărăcăcios de lectici. Nu era doar mândră, ci şi misterioasă. Cei care văzuseră ce se petrecuse pe la cotul râului ştiau ce secret adăposteşte cortul de plastic. Ceilalţi, nedumeriţi, nu-şi puteau înfrâna privirile iscoditoare. Oricum ai fi luat-o, pluta nu era pentru piersici.

Iată că-mi aduc aminte toate astea, cum barca mătuşii destinată planificării familiale atinsese deja o viteză suficientă şi trecea de noi în viteză, iar eu eram pradă unei agitaţii de neexplicat. Barca asta nu mai era cea cu motor din anii 70, era o vedetă rapidă, ca o zvârlugă, de culoare crem. Pe partea din faţă a cabinei, deschisă pe jumătate, era un geam transparent, iar cel ce pilota barca asta nouă era acelaşi Qin He. Singura schimbare era că avea deja părul cărunt. Mătuşa era împreună cu noua mea nevastă. Micuţa Leoaică stătea în spatele cabinei, sprijinită de balustradă, iar vântul îi zburătăcea veşmintele. I-am zărit sânii ca două mingi şi o clipă m-au încercat sentimente de tot felul. În spatele lor, patru bărbaţi stăteau unul cu faţa la celălalt, pe cele două rânduri de scaune de pe punte. Spuma care se înălţa în urma bărcii ăsteia împroşca până la pluta noastră, iar valurile iscate ne clătinau. Eram sigur că Micuţa Leoaică mă văzuse, de vreme ce ambarcaţiunea lor aproape mă atinsese, dar nu-mi făcu nici măcar un semn, femeia asta cu care mă căsătorisem părea alt om. Am avut impresia nebunească că totul nu fusese decât un vis. Indiferenţa Micuţei Leoaice m-a făcut să mă simt de partea fugarilor: „Wang-Fiericică, fugi mai repede! Wang-Picior, vâsleşte vârtos!”

Vedeta mătuşii tăie pieziş convoiul de ambarcaţiuni şi se năpusti spre pluta celor din familia Wang, care plutea singuratică în faţă, spre dreapta.

Vedeta nu o luă înainte, ci îi tăie calea. Reduse viteza şi nu i se mai auzea motorul. Se afla la doi, trei metri de plută. Continuă să se apropie, alegând o tactică ce obliga pluta să se îndrepte spre dig. Wang-Picior se propti cu prăjina de botul vedetei. Voia să se ferească, dar pluta, încet-încet, fu scoasă din cursul

care urma curentul. Unul din bărbaţii de pe vedetă luă o cange şi trase cu putere de plasticul acoperitor care începu să se rupă. Făcu această operaţie de câteva ori până ce pluta fu descoperită cu totul. Cu prăjina din mâini, Wang-Picior îi altoia pe bărbaţii de pe vedetă. Aceştia parau loviturile cu prăjinile lor. În acest timp, Wang-Ficat şi Chen-Nas, fiecare de o parte a plutei, cu câte o vâslă de lemn, vâsleau din răsputeri. Între ei stătea Wang-Fiericică, o femeie în miniatură. Cu mâna stângă o strângea pe Chen-Urechiuşă, care-și ascundea faţa la subsuoara mamei, şi-şi ţinea mâna dreaptă pe burtoiul ca o minge umflată. Strigătele ei ascuţite răzbăteau printre pocniturile prăjinilor şi vuietul valurilor: „Mătuşă, ai milă de noi, lasă-ne o cale de scăpare!“

Văzând că pluta se îndepărtează tot mai mult de vedetă, Micuţa Leoaică sări spre ea şi, pleosc, căzu în râu. Nu ştia să înoate şi se zbătea gata să se ducă la fund. Mătuşa urlă după ajutor. În acest timp, datorită îndârjirii cu care vâsleau cei doi, pluta se înscrise din nou în şuvoiul curentului.

Salvarea Micuţei Leoaice dură ceva vreme. Unul din bărbaţii de pe vedetă îi întinse prăjina şi, astfel, ea se sprijini de marginea bărcii şi se agăţă de piciorul lui. Cum nici el nu era un bun înotător, trebui ca iar să sară un altul în apă să-l salveze, iar Qin He, care pilota vedeta, părea că-şi pierduse îndemânarea. Mătuşa înjura şi bătea din picioare furioasă. Nimeni de pe celelalte ambarcaţiuni nu le venea în ajutor. Dar pentru că la urma urmei Micuţa Leoaică îmi era soţie, mă străduiam să vâslesc cu prăjina, încercând să mă apopii cu pluta de ea, când o altă ambarcaţiune venind din spate îmi tăie drumul, încât abia m-am putut feri de o izbitură care m-ar fi putut răsturna. Capul Micuţei Leoaice se arăta din ce în ce mai puţin la suprafaţa apei, deci, fără să mai şovăi, am lăsat prăjina şi pluta, mi-am luat avânt şi am sărit în şuvoiul năvalnic, apoi am dat din braţe pentru a putea să înaintez s-o salvez pe nevastă-mea.

Când sărise în apă, în capul meu se iscase o nedumerire. Mai târziu, Micuţa Leoaică mi-a spus, ca să-şi scoată-n evidenţă meritul, că simţise mirosul sângelui, mirosul acela de sânge al celor care pierd sarcina, şi că şi văzuse sângele pe picioarele lui Wang-Fiericică. Sărise dinadins în apă – fireşte că se putea interpreta şi altfel gestul – ca să câştige timp, chiar cu riscul de a se îneca. Spunea că se rugase la spiritele râului: „Wang-Fiericică, hai, profită de răgaz şi naşte copilul!“ Era de ajuns ca bebeluşul să treacă de „gura ojei“ ca să însemne că este o viaţă şi să fie socotit cetăţean al Republicii Populare Chineze. Atunci era apărat, devenea o floare a patriei, viitorul acesteia. Micuţa Leoaică adăugase: „Sigur că şiretlicul meu nu i-a scăpat mătuşii, a văzut că umblu cu cioara vopsită”.

Până ce i-am salvat pe Micuţa Leoaică şi pe activistul din echipă, pluta familiei Wang se afla la pe puţin un kilometru şi jumătate de noi. Pe deasupra, murise şi motorul. Qin Fie era în apă încercând să-l repornească. Mătuşa îşi ieşise din pepeni. Micuţa Leoaică şi cadrul respectiv vomau apa pe care o înghiţiseră, aplecaţi peste bord. Mătuşa se foi o clipă, apoi se linişti brusc. Un surâs trist îi apăru pe faţă. Din nori se strecură o rază de lumină şi îi lumină obrazul şi suprafaţa apei pe care se rostogoleau valurile murdare. În centrul acestei scene,

mătuşa arăta ca un erou prins în încurcătură. Se aşeza pe balustrada bărcii şi-i spuse încet lui Qin He: „Nu trebuie să vă mai prefaceţi, spun asta pentru toţi“. Qin He rămase o clipă stupefiat, apoi, dintr-odată, dădu drumul la motor. Vedeta ţâşni ca o săgeată înspre pluta urmărită.

Tot frecând-o pe spate pe Micuţa Leoaică, i-am aruncat o privire furişă mătuşii. Stătea cu ochii în jos şi, din când în când, surâdea. La ce s-o fi gândind oare? Mi-am spus dintr-odată că are de acum patruzeci şi şapte de ani şi că de mult nu mai era în floarea vârstei, că se îndrepta chiar spre pârgul ei, dar faţa, tăbăcită de încercările vieţii, lăsa deja să se vadă semnele tristeţii şi ale bătrâneţii. Mi-am amintit ce spunea mereu mama pe când trăia: „De ce se nasc femeile pe pământ? Ca să nască copii, de asta. Locul lor în lume vine de la copii şi demnitatea tot copiii le-o dau. La naşterea lor are parte de fericire şi glorie. Să nu aibă copii e cea mai mare suferinţă pentru o femeie, o femeie fără copii nu e o femeie întreagă. Inima unei femei fără copii se împietreşte şi femeia aceea îmbătrâneşte mai repede“. Cuvintele astea se refereau la mătuşa, dar nu i le spusese niciodată în faţă. E-adevărat ca mătuşa îmbătrânise mult, dar era oare asta datorită faptului că nu avusese copii? Avea acum patruzeci şi şapte de ani, dacă se grăbea să se căsătorească, ar mai fi putut să mai aibă oare copii? Şi unde era bărbatul acela bun să-i devină soț?

Vedeta mătuşii prinse repede din urmă pluta familiei Wang. Când fu aproape, Qin He încetini şi înaintă cu grijă. Wang-Picior era în picioare la pupă, cu prăjina lungă în mâini, înfricoşător, cu o atitudine bătăioasă. Wang-Ficat, cu Chen-Urechiuşă în braţe, stătea la proră. Chen-Nas se afla în mijlocul plutei, strângându-şi soţia la piept, ba plângea, ba râdea strigând: „Wang-Fiericică, grăbeşte-te să naşti. Repede! Odată ieşit pe lume înseamnă o viaţă. Odată născut, n-o să îndrăznească să-l sugrume. Wan-Inimă, Micuţă Leoaică, aţi pierdut! Ha, ha, aţi pierdut!”

Lacrimile îi curgeau şuvoi pe faţa bărboasă. Exact atunci Wang-Fiericică începu să plângă, ţipând de-ţi făcea părul măciucă şi te seca la inimă.

Când vedeta se lipi de plută, mătuşa se plecă şi întinse o mână. Chen-Nas scoase un cuţit ca în faţa unei arătări pline de cruzime:

— Retrage-ţi ghearele de demon!

Mătuşa spuse calmă:

— Nu-s gheare de demon, sunt mâini de mamoş.

Îmi pică imediat fisa şi strigai:

— Chen-Nas, repede, las-o pe mătuşa să vină s-o moşească pe nevastă-ta!

Cu cangea am agăţat pluta. Mătuşa şi-a aburcat corpul greoi pe plută.

Micuţa Leoaică înşfăcă trusa de prim ajutor, îşi luă avânt şi sări şi ea pe plută.

Când au tăiat cu foarfecele pantalonii plini de sânge ai lui Wang-Fiericică, m-am întors, în timp ce cu mâna trăgeam puternic de prăjină, să ţin pluta alături de vedetă. În minte îmi fulgeră o clipă imaginea lui Wang-Fiericică: întinsă pe plută cu partea de jos a corpului scăldată în sânge. Statura ei mică făcea şi mai proeminentă burta, de ziceai că-i un delfin mânios, speriat.

Râul curgea năvalnic, fără ostoi. Norii buluciţi se destrămaseră. Razele soarelui semănau cu lumina electrică. Flotila de plute încărcate cu piersici înainta impunătoare, într-un elegant balans. Pluta mea, care nu mai avea cârmaci, cobora şi ea dusă de curent. Aşteptam plin de încredere. Printre ţipetele lehuzei, auzeam vuietul valurilor, mugetul iscat de apele râului.

De pe plută răzbăteau acum plânsetele nou-născutului.

Am întors brusc capul şi am văzut pruncul născut prematur pe care mătuşa îl ţinea în braţe. Micuţa Leoaică îi bandaja burtica cu un pansament.

— Încă o fată, spuse mătuşa.

Chen-Nas plecă capul, întristat, dezumflat ca pneul unei biciclete. Îşi lovea capul cu pumnii şi repeta pradă suferinţei:

— Cerul mă lasă fără urmaş, Cerul mă lasă fără urmaş! De cinci generaţii, familia Chen s-a continuat prin fii unici, nu mi-aş fi închipuit că eu o să fiu pricina stingerii stirpei sale!

Mătuşa l-a înjurat:

— Animal ce eşti!

Cu toată viteza cu care vedeta cu Wang-Fiericică şi nou-născutul a făcut cale întoarsă, femeia n-a putut fi salvată.

După cum povestea Micuţa Leoaică, înainte să moară, Wang-Fiericică şi-a revenit o dată şi era conştientă. Pierduse atâta sânge, că faţa-i era ca o foiţă de poleială. Îi surâsese mătuşii, părând că bolboroseşte ceva. Mătuşa se apropiase s-o asculte. Micuţa Leoaică nu auzise prea bine ce spusese, dar mătuşa înţelesese. Culoarea aurie a feţei lui Wang-Fiericică dispăru, înlocuită de una cenuşie. Ochii i se măriseră, dar erau acum fără strălucire. Corpul i se chircise ca un sac gol, în care nu mai erau grăunţe, sau ca gogoaşa coconului unui fluture de noapte. Mătuşa rămăsese lângă trupul ei, cu capul plecat adânc. Trecu mult timp până să se ridice, şi scosese un lung suspin. Întrebase, poate, pe Micuţa Leoaică sau, poate, pe ea însăşi: „Cum de s-a ajuns la aşa ceva?”

Chen-Sprânceană, fiica născută înainte de termen a lui Wang-Fiericică, a supravieţuit acestei încercări mulţumită îngrijirilor atente ale mătuşii şi Micuţei Leoaice.

PARTEA A PATRA

Domnule Sugitami Yoshihito,

După ce am ieşit la pensie, ne-am întors să locuim în Gaomi, şi trei ani au şi trecut deja ca în vis. Dacă am avut parte şi de câteva mici neajunsuri, am avut în schimb, până la urmă, o bucurie imensă şi nesperată. Înalta preţuire pe care aţi arătat-o materialului trimis despre mătuşa îmi dă un sentiment de teamă şi respect totodată. Mă încredinţaţi că aceste lucruri povestite, puse puţin în ordine, ar putea fi publicate ca roman. În ce mă priveşte, eu am ceva îndoieli. Mai întâi mă tem că editurile n-ar fi prea dornice să publice un roman cu un astfel de subiect, apoi, în caz că ar ajunge să fie publicat, mă tem să n-o înfurie pe mătuşa. Chiar dacă, într-o anumită măsură, din cauza vârstei sale, am păstrat tăcerea asupra unor fapte, am dat totuşi la iveală multe lucruri care sunt dureroase pentru ea. Referitor la mine, dacă m-am gândit să întreţin cu dumneavoastră acest tip de legătură, este pentru că puteam astfel să-mi mărturisesc greşelile şi să-mi exprim remuşcarea, sperând ca prin aceasta să-mi micşorez sentimentul de culpabilitate. Felul în care mi-aţi venit în întâmpinare şi sfaturile date mi-au deschis ochii cu adevărat. Şi, pentru că scrisul lasă loc ispăşirii, n-o să încetez să scriu. Şi, deoarece nu-i adevăr decât când scrii cu toată sinceritatea, o să mă agăţ de acest reper al autenticului.

Acum vreo zece ani îmi spuneam că prin actul de a scrie trebuie să mergi până la capătul suferinţei şi să opreşti amintirile cele mai neplăcute ale vieţii. Acum mă gândesc că trebuie povestite faptele cele mai stânjenitoare, situaţiile cele mai nenorocite. Să te pui pe tine însuţi pe masa de disecţie, sub lumina crudă a proiectoarelor.

Cu douăzeci de ani înainte, susţinusem fără nicio ruşine că scriu doar pentru mine. A scrie pentru a-ţi răscumpăra greşelile poate fi considerat, desigur, ca o punere în practică a acestui principiu, dar asta nu ajunge. Mă gândesc că ar trebui să scriu şi pentru cei cărora le-am făcut rău şi încă, pentru cei care mi-au făcut necazuri. Le mulţumesc acestora din urmă, căci, de câte ori sunt nedreptăţit, mă gândesc şi la cei cărora eu însumi le-am dăunat.

Domnule, ceea ce vă trimit acum am scris cu întreruperi în aceşti ani din urmă. Mă gândesc să mă opresc aici cu povestea mătuşii, apoi o să isprăvesc cât mai repede piesa de teatru al cărei personaj principal o are pe mătuşa drept model.

De fiecare dată când o întâlnesc, nu pierde ocazia să-mi vorbească de dumneavoastră, şi speră din toată inima că o să reveniţi în vizită. A ajuns chiar să spună: „Oare nu are acest domn Sugitami bani să-şi cumpere bilet de avion? Spune-i că-i iau eu unul!“ A adăugat că toate acele lucruri pe care le ţine în ea nu ar putea fi spuse nimănui altcuiva decât dumneavoastră şi că vi le va încredinţa pe toate atunci când veţi veni. A mai spus şi că are un secret important legat de tatăl dumneavoastră şi că nu l-a spus nimănui. Atunci când o să-l aflaţi, o să fiţi surprins peste poate.

Domnule, eu am ghicit esenţialul, dar e mai bine să aşteptăm până ce veniţi ca sa vi-l împărtăşească ea însăşi, prin viu grai.

De altfel, deşi în materialul trimis de data asta v-am menţionat-o, ţin să vă încunoştinţez dinainte: chiar vârsta mea se apropie de bătrâneţe, de curând am devenit tatăl unui bebeluş. Domnule, indiferent cum a venit acest copil şi oricare-s necazurile care-l înconjoară, eu vă rog, ca un personaj important ce sunteţi, să-i uraţi fericire şi, dacă se poate, să-i alegeţi un prenume.

Mormoloc

Gaomi, octombrie 2008

I

Impresia pe care ni-o lăsase mătuşa era aceea a unei femei curajoase, în stare să răstoarne Cerul. Părea că nu mai e pe lumea asta alta ca ea. Totuşi, Micuţa Leoaică şi cu mine am văzut-o şi speriată aşa de tare de o broscuţă, că era gata să leşine, cu spumă albă la gură.

Într-o dimineaţă de aprilie fuseserăm invitaţi de Yuan-Obraz şi de tânărul meu văr Jiu Xiu, care se întovărăşiseră să deschidă o crescătorie de broaşte-bou. După câţiva ani doar, ţinutul nostru Gaomi, care fusese o zonă înapoiată şi nedezvoltată, îşi schimbase cu totul înfăţişarea. Pe cele două maluri ale râului se construise de curând un zid protector al taluzului, din piatră albă, solid şi arătos. În partea înverzită a malurilor erau tot felul de flori şi plante rare. Tot pe maluri se înălţaseră vreo zece locuinţe noi, formând o mică zonă rezidenţială, clădiri cu turnuleţe şi balconaşe în stil european. Locul acesta se unea cu capitala districtului, situat fiind la cel mult patruzeci de minute cu maşina de aeroportul din Qingdao. Oameni de afaceri din Coreea şi Japonia veniseră rând pe rând să facă investiţii şi să construiască fabrici, astfel că o mare parte a pământurilor satului deveniseră terenuri de golf pentru orăşeni. Deşi locul acesta era acum denumit zona Chaoyang, noi îi spuneam tot comuna Dongbei.

De la cartierul rezidenţial la crescătoria de broaşte erau cam doi-trei kilometri, drept care verişorul meu a vrut să ne ia cu maşina, numai că a fost refuzat politicos. O luaserăm pe trotuar, de-a lungul râului, şi ne întâlneam des cu tinere mămici care împingeau cărucioare cu bebeluşi. Aveau faţa îngrijită, privirea vagă, şi trupul lor împrăştia mireasma unor parfumuri celebre. Bebeluşii aveau suzetă, unii dormeau cu pumnişorii strânşi, alţii aveau ochii mari deschişi, cu o privire vie. Din cărucioare se simţea un miros dulceag. De câte ori ne încrucişam paşii cu un cărucior, Micuţa Leoaică îl oprea, apoi se apleca cu corpul ei dolofan şi întindea mâna să mângâie mânuţa grăsuţă a bebeluşului şi obrăjorul rozaliu şi fin. Expresia pe care o lua faţa ei atunci mărturisea toată dragostea pe care o purta în adâncul inimii pentru copii. Într-un cărucior pentru gemeni al unei tinere străine, cu plete blonde şi ochi verzi, erau două fetiţe metise, cu boneţele de bumbac, ca două păpuşele Barbie. Micuţa Leoaică nu mai contenea să le mângâie ba pe una, ba pe alta, murmurând încet ceva, cu ochii plini de lacrimi. Am privit-o pe tânăra mamă care zâmbea politicos, am tras-o pe Micuţa Leoaică şi i-am spus:

— Vezi că le uzi pe faţă!

Micuţa Leoaică suspină:

— Cum de înainte nu mi se păreau copiii aşa de scumpi?

— Pentru că pur şi simplu îmbătrânim!

— O, nu e numai asta, spuse ea, acum nivelul de viaţă al oamenilor a crescut, copiii arată mult mai bine, de aceea sunt aşa de scumpi.

Ne mai întâlneam pe drum şi cu vechi cunoştinţe, ne strângeam mâna, schimbam politicos câteva vorbe, cu acelaşi sentiment al îmbătrânirii, al timpului care fuge, al zecilor de ani trecuţi ca în zbor.

Deodată ne ieși în faţă, plutind încet pe apă, un iaht luxos, viu colorat în roşu şi verde, ca un pavilion publicitar mişcător… De pe el se înălţa o muzică plăcută, şi am văzut femei îmbrăcate în stilul vechi, fiecare evocând un personaj dintr-o pictură. În cabine, altele cântau la ţiteră sau la flaut. Deseori treceau vedete rapide care împroşcau cu spumă şi zburătăceau pescăruşii albi.

Păream foarte uniţi, cum mergeam aşa ţinându-ne de mână, dar fiecare se gândea la altceva. Micuţa Leoaică se gândea poate la toţi copilaşii atât de drăgălaşi, dar în mintea mea treceau ca fulgerul scenele din urmărirea de pomină care se desfăşurase cu douăzeci de ani înainte, chiar pe râul acesta.

Am trecut apa pe podul suspendat din oţel care tocmai fusese terminat. Printre maşinile care circulau pe pod, erau multe Mercedes-Benz. Alura avântată a acestui mare pod te ducea cu gândul la un pescăruş cu aripile desfăcute. După ce am trecut pe pod, puteam vedea pe dreapta terenul de golf al marelui oraş, iar la stânga se înălţa Templul Zeiţei Dătătoare de Copii, renumit peste tot.

Era cea de-a opta zi din luna a patra a calendarului lunar, zi de târg în faţa templului. Spaţiul lăsat liber în jurul monumentului era înţesat de maşini. De pe plăcile de înmatriculare vedeai că cele mai multe erau din capitalele districtelor vecine, dar erau şi unele care veneau din alte provincii.

Aici fusese odinioară un sătuc numit Niang Niang Miao – Templul Zeiţei-Mamă, în centru cu templul care îi dăduse numele. Când eram copil, veneam deseori cu mama şi ardeam beţişoare parfumate, şi cu toate că asta se întâmpla cu mulţi ani în urmă, eram şi acum impresionat. La începutul Revoluţiei Culturale, templul fusese ras de pe faţa pământului. Noua clădire ridicată în loc era impunătoare, cu ziduri roşii şi olane galbene. Pe cele două părţi ale aleii din faţa templului se înghesuiau tejghelele vânzătorilor de beţişoare parfumate şi de bebeluşi de lut şi se auzeau strigătele cu care era lăudată marfa ca să-i atragă pe turişti:

— Hai, legaţi un fir de mătase la figurină, luaţi un bebeluş!

Între negustori se găsea şi unul îmbrăcat în robă galbenă, cu craniul ras, care părea un bonz. Lovea într-un peşte de lemn şi striga ritmat:

Luaţi un bebeluş şi bucuria o să vă intre în casă acuşi,
Un bebeluş cumpărat şi o să naşteţi la anul neapărat,
Veţi fi mamă şi tată, pe nume chemat!
Figurinele mele sunt vestite, de mâini iscusite meşterite:
Faţa e albă, obrăjori piersicuţă, guriţă cireaşă şi parcă dau din mânuţă.
Sunt bebeluşii mei nemaipomeniţi, în cele patru zări răspândiţi,
Luaţi o păpuşică de-a mea şi un dragon veţi avea,
Dacă doi veţi lua, o să naşteţi phoenix şi dragon – perechea,
Trei de cumva luaţi, de fericire, mărire şi viaţă lungă o să vă bucuraţi,
Patru bebeluşi de-aţi luat, înseamnă patru miniştri de stat,
Cinci, la examenul imperial în primele cinci locuri ajungi,
Mă opresc la şase, altfel jumătatea ta speriată o să te lase…

Mi se părea cunoscut glasul acesta şi m-am apropiat să-l vad de aproape. Da, era chiar el, Wang-Ficat. Am înţeles imediat că nevastă-mea nu se îndrepta spre el, ci spre figurinele de lut de pe tejgheaua lui. Wang-Ficat nu se lăuda degeaba, figurinele lui erau diferite de cele ale confraţilor. Celelalte erau toate otova şi ţipător colorate, fie fete, fie băieţi. Cele ale lui Wang-Ficat aveau culori naturale, pictate cu discreţie, şi faţa fiecărui bebeluş avea expresia ei. Erau pline de prospeţime şi de viaţă unele, pe când altele erau senine şi calme, unele erau ghiduşe şi nostime, naive şi prostuţe altele, făceau unele pe bosumflatele, râdeau cu guriţa până la urechi celelalte. Dintr-o privire mi-am dat seama că semănau bine cu cele create de marele artist Hao-Mâini mari din comuna noastră Dongbei, cel care se însurase cu mătuşa în 1999. Acesta îşi făcea păpuşile de lut, credincios de zeci de ani unei arte numai a lui. Cum să fie posibil să le fi încredinţat spre vânzare lui Wang-Ficat?

Privind cu o mutră dispreţuitoare la figurinele vecinilor, acesta îşi sporea explicaţiile pentru posibilii cumpărători: „Cele de acolo sunt mai ieftine, dar sunt făcute cu matriţa, dacă-s ceva mai scumpe, ale mele sunt modelate cu mâna, cu ochii închişi, de marele artist popular, regele bebeluşilor din lut, Qin He, din comuna Dongbei“. Oare vrea să spună că palpită de viaţă, şi că-s fine de le poate sparge şi adierea vântului? Wang-Ficat ridică o păpuşă care avea o mutrişoară îmbufnată şi continuă: „În comparaţie cu operele maestrului Qin, manechinele de ceară ale lui Madame Tussaud din Franţa nu-s decât o grămadă de plastic ordinar. Fiinţele toate se nasc din pământ, vă daţi seama? Zeiţa Nuwa[1] a luat pământ şi l-a făcut bulgări, din care a creat oamenii, înţelegeţi? Pământul este cel care conţine cel mai mult fluxul energetic primordial. Lutul pe care-l foloseşte maestrul Qin e scos de la doi metri adâncime din albia râului Jiao. Este o argilă care s-a format timp de trei mii de ani prin sedimentări încărcate de cultură şi istorie. Argila e pusă apoi la uscat la soare, după care este lăsată sub clar de lună, pentru a se îmbiba cu esenţele lor. După aceea e sfărâmată în piuă, amestecată cu apă adusă din inima râului la răsărit de soare şi cu apă scoasă din puţ când apare luna. Bulgărele de lut e frământat o oră sau două, apoi e lovit tot atât cu maiul, până devine moale ca un boţ de aluat. Abia atunci începe să fie modelat. Şi-am să vă mai spun ceva: Când maestrul Qin termină de modelat figurina, îi face în cap un mic orificiu cu un beţişor ascuţit de bambus, apoi îşi muşcă arătătorul şi lasă să curgă pe acolo o picătură de sânge. Astupă apoi locul şi pune păpuşa într-un loc curat timp de şapte săptămâni. Abia după aceea o ia la pictat şi îi trasează ochii şi sprâncenele. De aceea bebeluşii ăştia de lut sunt din născare mici entităţi spirituale. Nu vă născocesc aici poveşti şi să nu vă temeţi să mă credeţi: de câte ori e lună plină, păpuşile maestrului Qin pot dansa pe cântec

[1] Zeiţă a fecundităţii, protectoarea căsătoriilor, reprezentata cu cap de femeie şi trup de şarpe, perechea *yin* a zeului Fu Xi.

de flaut şi pot să bată din palme sau să râdă, iar sunetele pe care le scot sunt ca atunci când prinzi muzica la un radio, nici prea puternice, dar destul cât să se audă. Dacă nu mă credeţi, luaţi câteva acasă şi o să vă convingeţi. Dacă nu-s cum spun, le aduceţi înapoi şi mi le spargeţi de pământ în faţa tejghelei! Am convingerea că n-o să vă înduraţi, fiindcă le-aţi face să-şi piardă sângele şi le-aţi stârni plânsetele".

Sub vraja acestor spuse, turistele cumpărară fiecare două păpuşi. Wang-Ficat luă de sub tejghea câte o cutie special pentru asta şi ambală cu grijă bebeluşii de lut. Doamnele plecară bucuroase, şi el veni la noi să ne salute. Îmi spuneam că trebuie să ne fi descoperit de mult, şi dacă cumva pe mine nu mă văzuse, nu se putea să n-o fi recunoscut pe Micuţa Leoaică, pe care o înconjurase cu ardoarea lui pentru mai mult de zece ani. Scoase totuşi un strigăt de surpriză, ca şi cum ne-ar fi descoperit chiar atunci:

— O, voi eraţi!

— Ce faci, frate, am spus. De mult nu te-am văzut!

Micuţa Leoaică i-a zâmbit uşor, a murmurat ceva, n-am înţeles ce. I-am strâns mâna cu putere, apoi ne-am oferit unul altuia ţigări. Eu am luat din „Cele opt fericiri" – Ba Xi, el din „Generalul" – Jiangjun.

Micuţa Leoaică se întorsese să admire figurinele.

— Am auzit mai demult că v-aţi întors, a spus el. Văd că-i adevărat cum se zice: „Tot acasă-i mai bine!"

— Păi da. Şi vulpea, când moare, întoarce capul spre dealul unde s-a născut, e ca şi cu frunza ofilită care cade la rădăcină. Noroc că trăim într-o perioadă bună, poţi să te gândeşti fără teama la ce-ai fost cu zeci de ani înainte, nu ne-am fi imaginat asta altădată

— Altădată, oamenii erau toţi în cuşti sau, dacă nu, spânzurau la capătul unei funii. Acum eşti liber şi, dacă ai bani, poţi să faci orice, numai să nu fie ceva în afara legii.

— Adevărul-adevărat e că ştii să-ţi lauzi marfa grozav, băiete! L-am întrebat arătând înspre figurine: Chiar pot face minuni?

— Da` ce credeai, că spun ce-mi trece prin cap? spuse el serios. Era adevăr chiar şi acolo pe unde mai înfloream. Păi ce, şi-n împrejurări oficiale nu se mai umflă puţin adevărul, cu condiţia să păstrezi măsura?

— Ei, nu mă pun eu cu tine. Ia spune, e adevărat că-s modelate de Qin?

— Păi ce, credeai că mint? făcu Wang-Ficat. Am exagerat, fie, cu dansatul pe lună plină, în muzică de flaut, dar când am spus că-s făcute de Qin cu ochii închişi e adevărul-adevărat. Dacă nu mă crezi, când o să avem timp într-o zi, vă duc să-i faceţi o vizită.

— Bătrânul Qin are şi el domiciliul permanent aici?

— Da cui îi mai pasă de domiciliu în zilele noastre? Ce, nu locuieşte azi fiecare cum îi convine? Qin He e acolo unde locuieşte mătuşa ta, e greu să mai găseşti în cer sau pe pământ un cavaler mai devotat ca el!

Micuţa Leoaică luase în mâini o figurină de lut drăguţă, cu ochi mari şi şaua

nasului înaltă, de părea o îmbinare dintre o europeancă şi o chinezoaică. Hotărî:

— O iau pe asta!

Am cercetat şi eu figurina şi am avut o senzaţie ciudată, de parcă aş mai fi văzut acest chip. Unde s-o fi întâlnit oare? Cine era? Cerule, era Chen-Sprânceană, fetiţa lui Wang-Fiericică, cea pe care mătuşa şi Micuţa Leoaică o crescuseră timp de şase luni, după care trebuiseră să i-o dea înapoi lui Chen-Nas.

Mi-aminteam bine seara când acesta venise la noi s-o ceară. Era aproape de Sărbătoarea Primăverii şi urma s-o duc cu trenul împreună cu Yanyan la Beijing. Era în seara când se face Despărţirea de Zeul Vetrei şi răsunau petardele şi fumul lor urca peste tot.

Micuţa Leoaică făcuse demersurile necesare pentru a trece şi ea la armată, părăsind centrul de sănătate al comunei populare. După ce trecea sărbătoarea, trebuia să le iau la Beijing şi pe ea, şi pe Yanyan. Se eliberase un apartament de două camere în curtea garnizoanei şi acolo urma să fie noua noastră locuinţă. Tata nu venea cu noi, nu voia să se ducă să stea nici la fratele mare care lucra în capitala districtului, prea era legat de pământul lui natal. Noroc că al doilea frate mai mare lucra aproape, în oraş, şi putea să aibă grijă de el.

După moartea lui Wang-Fiericică, Chen-Nas îşi ducea zilele tot într-o beţie, umblând pe strada mare plângând şi cântând. La început oamenii îl compătimeau, dar, cu vremea, le era lehamite. Când cu fuga lui Wang-Fiericică, comuna luase de la bancă avutul lui Chen-Nas şi-l împărţise sătenilor ca salarii. După moartea soţiei, cei mai mulţi îi dăduseră banii înapoi. Comuna nu ceruse să i se plătească nici cheltuielile pentru zilele de închisoare. Se credea deci că ar fi avut vreo treizeci de mii de yuani, de ajuns să bea câţiva ani de aici încolo. Părea că uitase de bebeluşul pe care mătuşa şi Micuţa Leoaică îl duseseră la dispensar să-l reanimeze. De fapt, o pusese pe Wang-Fiericică să-şi rişte viaţa cu a doua sarcină, doar ca să-i facă un băiat care să nu lase să se stingă neamul Chen. Când văzuse că toată suferinţa îndurată şi toate pericolele înfruntate fuseseră zadarnice şi că se alesese cu o a doua fiică, plânsese plin de amar, lovindu-se cu fruntea de pământ: „Cerul m-a lăsat fără moştenitor!”

Mătuşa fusese cea care-i dăduse nume fetiţei. Fiindcă feţişoara ei era parcă scrisă cu penelul şi pe sora mare o chema Urechiuşă, mătuşa a spus: „Ce-ar fi să-i zicem Sprânceană?” Micuţa Leoaică a încuviinţat, bătând din palme: „E cu-adevărat un nume frumos!”

Amândouă se gândiseră s-o adopte, dar întâmpinaseră multe greutăţi: problema domiciliului, apoi întreaga procedură de adopţie. Când Chen-Nas o luase pe fetiţă din braţele Micuţei Leoaice, nici măcar nu era încă declarată la Starea Civilă. Nici nu exista între populaţia legală a Republicii Populare Chineze, era din acei copii nedeclaraţi care se numeau „la negru“.

Nu socotise nimeni câţi copii din ăştia erau la vremea aceea, dar dacă s-ar fi făcut o statistică s-ar fi ajuns la o cifră surprinzătoare. Problema statutului lor a fost rezolvată în 1990, la Cel de-al Patrulea Recensământ General al Populaţiei.

Cât despre amenzile primite de cei care depăşiseră numărul permis de naşteri şi numărul acestora, era o cifră astronomică. Câţi din aceşti bani intraseră până la urmă în depozitele statului, asta era o socoteală derutantă pe care nimeni n-o putea desluşi. Câţi copii nedeclaraţi produseseră masele populare în deceniul trecut? Din nou ar fi fost vorba de o cifră surprinzătoare. În prezent, totalul amenzilor este cu mai bine de zece ori mai mare faţă de ultimii douăzeci de ani, şi dacă ţinem cont de faptul că până la următorul recensământ general părinţii acestor copii la negru pot sa achite amenzile…

În acele zile, instinctul matern al Micuţei Leoaice se dezvoltase foarte tare, o vedeai în braţe cu bebeluşul, pe care-l tot strângea la piept şi-l sorbea din priviri. O bănuiam chiar că încercase să-i dea să sugă. Văzând că sfârcurile sânilor îi arătau altfel, era greu de spus dacă avea şi laptele necesar. După cum se spunea, era posibilă şi o asemenea minune. Când eram copil, am văzut o piesă de teatru despre o familie peste care dăduse brusc nenorocirea, muriseră şi tatăl, şi mama. Rămăseseră în urma lor o fiică de optsprezece ani şi frăţiorul ei încă înfaşăţel. Neavând altă soluţie, fiica cea mare i-a vârât bebeluşului în gură sânul ei feciorelnic şi, cine-ar fi crezut, după câteva zile a început să aibă lapte. O asemenea întâmplare nu era posibilă în viaţa reală. Soră mare de optsprezece ani şi frăţior sugar? Mama îmi spusese cândva că deseori soacră şi noră se nimereau să nască în acelaşi timp. Dar acum? Da, erau astfel de cazuri şi în zilele noastre. Unui coleg al fiicei mele studente i se născuse de curând o surioară. Tătăl era patronul unei mine de cărbuni şi avea bani de nu le mai puteai ţine socoteala. Minerii, ţărani şi ei, munceau de-şi dădeau duhul în mină, pentru a patronii să huzurească în vile somptuoase în Beijing, Shanghai, Los Angeles, San Francisco, Melbourne sau Toronto, unde făceau copii cu vreo consoartă secundă, terţă chiar.

Încerc să-mi strunesc gândurile cum ai strânge hăţurile unui cal nărăvaş şi să-mi întorc privirea spre seara Despărţirii de Zeul Vetrei. Tocmai pusesem la fiert un coşuleţ de colţunaşi. Yanyan, fiica mea, recita bătând din palme o ghicitoare despre colţunaşi: „Gâşte vin din sud, ga-ga, şi coboară-n apă aşa!" Micuţa Leoaică o tot giugiulea pe Chen-Sprânceană pe care-o ţinea în braţe. Deodată intră în casă legănându-se Chen-Nas, îmbrăcat, ca de obicei, cu o vestă de piele tocită de atâta purtat, pe cap cu o căciulă cu urechi pusă şui. În spate, agăţată de poalele hainei lui, îi urma Chen-Urechiuşă. Avea pe ea o vestuţă vătuită, ale cărei mâneci rămase prea scurte, lăsau să i se vadă mânuţele înroşite de frig. Părul îi era încâlcit ca o claie de fân şi-şi tot trăgea nasul, guturănită în mod sigur.

— Pici la ţanc, i-am spus, mestecând colţunaşii în oală. Ia loc, o să mănânci cu noi.

Se aşezase pe trepte şi lumina focului din vatră îi juca pe chipul pe care nasul său enorm părea un uriaş nap îngheţat, sculptat de cineva acolo. Chen-Urechiuşă stătea în picioare, rezemată de umărul tatălui, şi-n ochii săi mari străluceau luminiţe ciudate, de teamă şi curiozitate. Măsura pe rând toate cele, colţunaşii din oală, pe Micuţa Leoaică cu bebeluşul în braţe, pe Yanyan cu care schimba priviri.

Fiica mea îi întinsese ciocolata pe care o avea în mână. Cealaltă îşi plecase capul ca să-şi privească tatăl, apoi şi-l ridicase să ne scruteze şi pe noi.

— Ia-o, i-am spus, de vreme ce surioara ţi-a oferit-o, ia-o!

Şi-a întins mâna şovăind. Chen-Nas a admonestat-o cu asprime:

— Chen-Urechiuşă!

Fetiţa s-a grăbit să-şi tragă mâna înapoi.

— Ei, ce te-a apucat? m-am răstit şi eu. E doar un copil!

Chen-Urechiuşă a început să plângă.

M-am dus în camera cealaltă şi am luat o mână de ciocolăţele pe care le-am pus în buzunarul fetiţei.

Chen-Nas s-a ridicat şi i-a spus Micuţei Leoaice:

— Dă-mi înapoi copilul!

Micuţa Leoaică a făcut ochii mari şi a răspuns:

— Dar tu n-o voiai!

— Cine-a spus asta? răcni Chen-Nas, e carne din carnea mea, cum să n-o vreau?

— N-o meriţi, i-a replicat Micuţa Leoaică. Când s-a născut, era ca un pisoiaş bolnav, eu am facut-o să-şi revină.

— Da, dar voi aţi făcut-o pe Wang-Fiericică să nască înainte de termen, voi aţi hărţuit-o fără oprire. Dacă o lăsaţi în pace, nu murea. Îmi datoraţi o viaţă.

— Prostii, a răspuns Micuţa Leoaică. Dacă ţinem cont de starea ei, Wang-Fiericică nici n-ar fi trebuit să aibă copii deloc. Tu nu te gândeai decât să-ţi asiguri un urmaş, nu-ţi păsa de pericolul în care o puneai. Tu eşti cel care ai omorât-o cu mâna ta.

— Cutezi să spui asta! a răcnit Chen-Nas. Ei lasă că-ţi arăt eu că n-o să mai ajungi să petreci de Anul Nou!

A înşfăcat piuliţa pentru usturoi de pe sobă şi a ochit oala.

— Chen-Nas, am strigat, eşti nebun, suntem totuşi prieteni din copilărie!

— Mai poţi vorbi de prietenie în vremurile astea care nu ne mai rabdă! Wang-Fiericică s-a ascuns la socrul tău, şi tu eşti cel care, fără îndoială, ţi-ai anunţat mătuşa, nu-i aşa?

— N-are niciun amestec, interveni Micuţa Leoaică. Xiao-Buză de sus a informat-o.

— N-are importanţă cine a fost trădătorul, a replicat Chen-Nas, oricum trebuie să-mi dai înapoi copilul.

— Visezi de-a binelea, a spus Micuţa Leoaică. Nu pot lăsa să moară copilul în mâinile tale, nu meriţi să-i fii tată!

— Ticăloase spurcate, femei-nefemei ce sunteţi, neputincioase şi sterpe, le împiedicaţi pe celelalte să nască şi vreţi să le furaţi copiii!

— Chen-Nas, tacă-ţi gura spurcată! mi-am ieşit eu din fire. E ziua Zeului Vetrei şi tu vii la mine ca să te porţi ca un porc? Hai, sparge, dacă eşti în stare, aruncă şi sparge oala!

— Ce, crezi că n-am curajul?

— Păi, hai, dă-i drumul!

— Dacă nu-mi daţi copilul înapoi, sunt în stare de orice! Să ucid, să dau foc, de orice!

Tata, care rămăsese în camera cealaltă fără să sufle o vorbi ieşi la iveală şi interveni:

— Nepoate, de dragul bătrâneţilor mele, a prieteniei care ne leagă pe tatăl tău şi pe mine, lasă piuliţa!

— Dar spune-i să-mi dea înapoi copilul!

— E fiica ta şi nu poate nimeni să ţi-o ia, a spus tata, dar trebuie să stai de vorbă ca lumea cu Micuţa Leoaică, pentru că, la urma urmei, fără ea şi mătuşa, micuţa asta s-ar fi prăpădit împreună cu maică-sa.

Chen-Nas a aruncat piuliţa, s-a întors spre prag, s-a lăsat moale să cadă şi a început să plângă în hohote.

Chen-Urechiuşă, bătându-l pe umeri uşor şi plângând şi ea, i-a spus:

— Tată, nu mai plânge!

La scena asta, îmi venea şi mie să plâng, aşa că i-am spus Micuţei Leoaice:

— După mine, trebuie să i-o dai… dincolo de toate…

— A, nici să nu te gândeşti! a spus Micuţa Leoaică. Eu sunt cea care a salvat-o!

— Bine mai ştiţi voi să vă ţineţi partea! Vouă ăstora nu vă prea pasă de adevăr! a spus Chen-Nas plângând.

— S-o chemăm pe mătuşa, a propus tata.

— Nu mai e cazul, sunt deja aici, a strigat mătuşa de afară. M-am repezit înaintea ei ca şi când aş fi zărit o stea salvatoare.

— Chen-Nas, fă bine şi ridică-te! i-a spus mătuşa. Aştept să spargi oala!

Omul s-a ridicat ascultător.

— Chen-Nas, îţi recunoşti greşeala? I-a întrebat mătuşa cu asprime.

— Ce greşeală?

— Că ţi-ai abandonat copilul, a răspuns mătuşa. Noi suntem cele care am luat-o şi am hrănit-o timp de şase luni cu terci de orez şi lapte praf, şi n-a fost uşor deloc! Timp de mai mult de jumătate de an, tu nu ţi-ai arătat chipul. Fata asta este copilul tău, e foarte adevărat, dar tu, ca tată, ţi-ai îndeplinit oare îndatoririle care îţi reveneau?

Chen-Nas a bombănit:

— Oricum, e fata mea…

— A, da? strigă Micuţa Leoaică. Cheam-o aşa să vedem dacă reacţionează. Dacă da, ia-o!

— N-are nicio noimă ce spui, nu mai vorbesc cu tine, a spus Chen-Nas. Mătuşă, am greşit, acum recunosc! şi, pentru că-mi recunosc greşeala, daţi-mi înapoi copilul!

— Asta se poate, dar mai întâi du-te la comuna populară să plăteşti amenda, apoi ocupă-te de înregistrarea copilului.

— Cât e amenda? a întrebat Chen-Nas.

— Cinci mii opt sute, a răspuns mătuşa.

— Atât de mult, n-am atâta bănet! s-a necăjit el.

— N-ai bani, n-ai bani pentru copil! a spus mătuşa.

— Cinci mii opt sute, cinci mii opt sute! a repetat Chen-Nas. Dacă n-am banii, am măcar viaţa mea.

— Păstrează-ţi viaţa, a spus mătuşa, şi păstrează-ţi şi banii ca să ai ce bea, să poţi mânca bine şi să alergi după fufe prin hoteluri.

— Eu, eu să fac aşa ceva? mugi Chen-Nas, atins în orgoliu. O să depun plângere împotriva voastră. Şi dacă nu reuşesc la comuna populară, o s-o fac atunci la district, o să-mi duc plângerea la provincie, ba chiar, în ultimă instanţă, la Comitetul Central!

— Şi dacă nici aşa nu reuşeşti? I-a înfruntat mătuşa. O să faci plângere la ONU?

— La ONU? perfect, sunt în măsură s-o fac şi pe asta!

— Eşti tare de tot, i-a spus mătuşa, dar acum fă bine şi cară-te! Când o să reuşeşti cu plângerea, întoarce-te după micuţă. Dar te previn, va trebui să-mi scrii o garanţie că eşti capabil să creşti copilul cum trebuie şi în acelaşi timp, să ne dai şi mie, şi Micuţei Leoaice câte cinci mii de *yuani* drept despăgubire pentru truda noastră.

În acea seară, Chen-Nas nu a putut-o lua pe Chen-Sprânceană, dar după Sărbătoarea Primăverii, în a şaisprezecea zi din prima lună a anului, a venit după ea cu chitanţa amenzii în dinţi. Cât despre despăgubiri, mătuşa o spusese aşa, la mânie. Fireşte că nu le-a plătit. Micuţa Leoaică tremura din tot corpul de plâns, de-ai fi zis că i-a fost luată propria fiică. Mătuşa i-a reproşat:

— Ce tot plângi? Dacă iubeşti copiii aşa tare, fă-ţi unul!

Dar Micuţa Leoaică tot nu s-a oprit din plâns, aşa că a mângâiat-o pe umeri şi i-a spus cu un glas plin de tristeţe pe care nu i-l mai auzisem înainte:

— Pentru mătuşa voastră, nu se mai poate face nimic în viaţa asta, dar pentru voi, de-abia de acum vin zile bune, deci lasă munca pe planul doi, fă mai întâi un copil şi o să mi-l arăţi şi mie, când veniţi acasă…

După ce am ajuns la Beijing, am vrut să avem un copil, dar din nefericire, vorbele lui Chen-Nas ne-au ajuns din urmă: Micuţa Leoaică nu putea să rămână grea. Ea se purta destul de frumos cu fiica mea, dar ştiam că o măcina amintirea lui Chen-Sprânceană. Aşa că acum puteam înţelege de ce avea ea expresia asta, în mână cu figurina de lut ale cărei nas şi ochi semănau grozav cu cele ale lui Chen-Sprânceană. I s-a adresat lui Wang-Ficat, dar spre mine se îndrepta de fapt întrebarea ei:

— Mi-aş dori copilul acesta!

— Cât face? l-am întrebat pe Wang-Ficat.

— Ce vrei să spui? Fuguţă, spuse Wang-Ficat indignat, îţi baţi cumva joc de mine?

— Nu te ambala, am reluat eu, ca să „prinzi un copil“ trebuie să ai gânduri curate şi, dacă nu-l plăteşti, cum să-ţi arăţi onestitatea?

— Ba e tocmai pe dos, spuse încet Wang-Ficat, cu bani te alegi doar cu boţul de lut, copilul nu se poate cumpăra.

— Foarte bine, i-am răspuns, uite, noi locuim în cartierul Binhe, blocul 9, apartament 902, treci pe la noi.

— Am să vin în mod sigur, a spus Wang-Ficat, vă doresc „să aveţi cât mai curând un nobil moştenitor”, cum se spune.

Am încuviinţat cu un râs strâmb, apoi m-am despărţit de el, trăgând-o după mine pe Micuţa Leoaică, înfruntând valul de oameni, şi am intrat în sala cea mare a Templului Zeiţei.

Din suporturile de fontă se înălţau rotocoalele de fum de la beţişoarele parfumate, emanând un parfum puternic. Alături, lumânările roşii erau aliniate şi ele în şiruri strânse, iar flăcările lor pâlpâiau, şiroind cu lacrimi de ceară. Erau numeroase femei acolo, cele bătrâne ca putregaiul şi cele tinere şi înfloritoare ca lotuşii, mai sărăcăcioase sau gătite bogat, în atâtea culori şi forme care le deosebeau una de alta, dar pe faţă cu aceeaşi fervoare, aceeaşi deplină speranţă. Cu copilaşul de lut la piept, aprindeau lumânări şi ardeau beţişoare.

Sala cea mare era semeaţă, se ajungea la uşă urcând patruzeci şi nouă de trepte de piatră albă. Mi-am înălţat privirea ca să pot vedea panoul dintre cele două părţi ridicate ale streşinii. Erau acolo înscrise patru caractere aurite: „Educaţie morală pentru bebeluşi”. La colţurile streşinii erau agăţaţi clopoţei de aramă care clincheteau la adierea vântului.

Dacă priveai de sus până jos treptele, vizitatorii erau mai mult femei, cu figurina de lut strânsă la piept. Amestecat printre ele, puteam încerca ceva din detaşarea unui spectator. Reproducerea speciei este un lucru solemn, dar şi obişnuit, serios şi extravagant totodată. Fără să vreau, mi-am amintit de perioada copilăriei. Putusem să văd cu ochii mei cum brigada de luptă contra „celor patru vechituri”[1] din Liceul numărul 1 din district avusese misiunea specială de a distruge statuia templului. Fetele şi băieţii o căraseră afară ca s-o arunce în râu. Îşi strigaseră apoi lozincile: „Planificarea familială e calea cea adevărată, să facă baie-n râu, zeiţa trebuie aruncată!” Pe dig, bătrânele cu părul alb căzuseră în genunchi şi murmurau rugăciuni. Or fi implorat-o pe zeiţă să-şi arate puterea şi să-i pedepsească pe derbedei? Sau i-or fi cerut oare să-şi îndrepte mânia asupra fărădelegilor oamenilor?

„Treizeci de ani fluviul la răsărit, treizeci de ani fluviul la apus.“

Ca şi cum ar fi exemplificat fraza asta, pe vechiul loc unde se aflase templul se reconstruise unul nou, minunat. În sala cea mare se înălţase o nouă statuie, toată aurită. Se continuau tradiţiile culturale, inaugurând totodată un spirit nou. În acelaşi timp se venea în întâmpinarea aspiraţiilor spirituale ale maselor, se atrăgeau turişti din toate zările. În sfârşit, căderile economice ale acestui sector înfloritor se făceau simţite. Puteai spune foarte bine că a construi o uzină nu era

---

[1] Idei, obiceiuri, comportamente şi civilizaţia veche, denunţate de Revoluţia Culturală.

cât construcţia unui templu. Compatrioţii mei, prietenii mei de altădată, munceau acolo şi trăiau acest lucru.

Am ridicat capul pentru a privi statuia zeiţei. Avea faţa rotunda ca o lună plină, părul îi era negru ca abanosul. Sprâncenele subţiri i se lungeau până la tâmple, iar privirea îi era numai compasiune. Era toată în alb, şi la gât cu un colier de pietre preţioase. În mâna dreaptă ţinea un evantai cu mâner lung, astfel că-i sprijinea corola, oblic, de umăr; cu mâna stângă mângâia creştetul unui copil călare pe un peşte. De fiecare parte erau înghesuiţi câte doisprezece copii, fiecare într-o postură diferită. Feţişoarele lor erau vioaie, pline de graţie, erau foarte drăgălaşi. Mi-am spus că, în comuna noastră Dongbei, numai Han-Mâini mari şi Qin He puteau să modeleze astfel de statuete. Dacă era adevărat ce spunea Wang-Ficat, grupul acesta statuar era ieşit din mâinile lui Qin He. Mi se părea că faţa şi alura statuii zeiţei în alb semănau oarecum cu cele ale mătușii mele în tinereţe.

Nouă femei erau îngenuncheate pe nouă perne puse în faţa statuii. Au stat acolo îndelung şi-şi tot loveau fruntea de pământ sau cu mâinile împreunate se rugau în tăcere cu privirea ridicată spre zeiţă. Podeaua de marmură din spatele lor era plină de femei în genunchi şi toate aşezaseră în faţa lor, îndreptat spre zeiţă, câte un bebeluş de lut. Micuţa Leoaică s-a lăsat şi ea în genunchi şi a început să se prosterneze cu fruntea la pământ cu atâta sârg, că lăsa să se audă de fiecare dată bufnitura. Avea ochii plini de lacrimi, aşa de tare o mistuia dragostea pentru copii. Dar eu ştiam că nu-şi putea îndeplini visul. Era născută în 1950, atinsese cincizeci de ani, şi, cu toate că pieptul îi era încă promiţător, era deja la menopauză. Pe când le cercetam pe femeile de-acolo, şi ele mă observau. M-am lăsat şi eu în genunchi în faţa zeiţei, la fel ca Micuţa Leoaică. Cei care ne vedeau îşi spuneau probabil că bătrânul nostru cuplu era acolo pentru a cere un bebeluş pentru copiii lor.

Când terminau cu prosternatul, femeile scoteau bani şi-i puneau în cutia de lemn roşu din faţa soclului statuii. Cei mai puţin generoşi se grăbeau să îndese banii în cutie, cei cu dare de mână, nu se abţineau să nu facă dania la vedere. Odată dat obolul, o călugăriţă care stătea în picioare lângă cutie, îi agăţa de gât figurinei o pănglicuţă roşie. De fiecare parte, alte două călugăriţe în veşminte lungi, gri, cu ochii plecaţi, loveau într-un peşte de lemn, psalmodiind rugăciuni. Te gândeai că ochii lor nu se mişcă, dar de fiecare dată când cineva oferea mai mult de o sută de *yuani*, sunetul peştelui lovit devenea mai răsunător, ca şi cum ar fi vrut să atragă atenţia zeiţei.

La plecare, nu ne gândiserăm c-o să trecem pe aici, aşa că nu luaserăm bani la noi. În această situaţie, Micuţa Leoaică îşi scoase inelul de pe deget şi-l aruncă în cutia ofrandelor. Poc, poc, poc, peştele din mâna călugăriţelor răsună de trei ori la rând, aşa cum făcuse, cu mulţi ani în urmă, pistolul care dădea startul la cursa de fond la care participasem.

În sălile anexe din spatele sălii centrale se cinsteau zeităţile: Zeiţa Nemuritoare Dătătoare de Copii – Tian xian niang niang, Zeiţa Dătătoare de

Lumina Ochilor – Yan guang niang, Zeiţa care Asigura Urmaşi – Zi sun niang niang, Zeiţa care Apără de Tifos – Ban zhen niang niang, Zeiţa Doicilor – Ru mu niang niang, Zeiţa Ocrotitoare a Primilor Ani ai Copilăriei – Yin meng niang niang, Zeiţa Ocrotitoare a Fetelor – Pei nu niang niang, Zeiţa care Grăbeşte Naşterile – Cui sheng niang niang, Zeiţa care Aduce Copiii – Song sheng niang niang. În fiecare din săli erau oameni prosternaţi, sau se aduceau ofrande. Erau acolo şi călugăriţele care vegheau bătând în peştii lor de lemn. M-am uitat la cer să văd unde era soarele şi am încercat s-o conving pe Micuţa Leoaică să mai venim într-o altă zi. A încuviinţat din cap, cu părere de rău. Pe aleea spre ieşire, de-o parte şi de alta, din chilii se arătau capetele călugăriţelor.

— Binefăcătorule, te rog pune-i copilului la gât un lăcăţel de viaţă lungă!

— Milostivule, îmbracă-l pe copil cu un veşmânt brodat cu aurora apărătoare de rele!

— Binefăcătorule, încalţă-ţi copilul cu papuceii brodaţi cu norişorii fericirii!

Nu aveam bani la noi şi de fiecare dată când ne rugau, ne scuzam. Am plecat de acolo cât de repede am putut.

La ieşirea din Templul Zeiţei, se făcuse deja amiază, şi verişorul meu m-a sunat pe mobil să mă grăbească. Cartierul unde se afla târgul era foarte animat, oamenii mişunau ca furnicile, erau mărfuri de tot felul şi numeroşi gură-cască. Nu mai puteam pierde vremea, aşa că am tăiat-o prin mulţime, înaintând repede spre spitalul unde verişorul spusese că ne aşteaptă. Se numea „Comoara familiei pentru mame şi bebeluşi“ şi se afla în partea de răsărit a templului, un spital cu capital sino-american, inaugurat cu fast chiar în acea zi.

Când am ajuns acolo, ceremonia se terminase. Pământul era plin de urmele petardelor, de o parte şi de alta a porţilor se înşirau zeci de coşuri cu flori, de păreau nişte aripi de phoenix desfăcute. Pe cer pluteau două baloane imense care duceau după ele lozinci cu ideograme îngroşate. Clădirea în alb şi albastru era de o formă specială, ca un piept, liniştit şi elegant, delimitat de două braţe întinse. Forma un contrast frapant cu Templul Zeiţei, care, cum se înălţa aşa în apus, era scăldat de lumină şi splendoare.

În timp ce l-am reperat pe verişor în costum şi pantofi de piele, am zărit-o şi pe mătuşa. Mai erau încă mulţi oameni acolo, care smulgeau florile din coşuri şi coroane. Mătuşa se strecurase în mijlocul acestei mulţimi. Avea deja o duzină de trandafiri în mâini, albi, roşii, galbeni, numai boboci gata să înflorească. Am recunoscut-o din spate. Chiar dacă s-ar fi aflat între mii de persoane, chiar dacă mulţimea ar fi purtat veşminte de aceeaşi culoare şi croite la fel, tot am fi recunoscut-o fără greş.

Am văzut un băietan de vreo zece ani dându-i mătuşii o pungă de hârtie albă, apoi întorcându-se şi luând-o la fugă. Mătuşa deschise punga, tresări puternic, scoase un strigăt ciudat, corpul ei greoi se clătină de câteva ori, apoi căzu pe spate. Am văzut atunci cum o broască slabă şi închisă la culoare sărea de pe corpul mătuşii.

II

La poarta crescătoriei de broaşte, un paznic ţanţoş i-a adresat un salut militar şmecheros maşinii verişorului. Poarta automată s-a deschis încet şi maşina a înaintat şi ea lent. Yuan-Obraz cel de odinioară, ghicitor şi doctor ilegal, devenit PDG-ul Yuan al Societăţii-mamă a Crescătoriei de Broaşte, ne aştepta în faţa unei statui închise la culoare. Era cea a unei broaşte. De departe, ai fi luat-o drept o blindată transportatoare a trupelor armatei. Pe marmura soclului era gravat un text: „Broasca-bou (*Rana catesbeiana*), clasa amfibienilor, familia Ranidae, al cărei strigăt răsunător seamănă ce mugetul boului, de aici trăgându-i-se şi numele".

— Poze, poze, ne întâmpină Yuan-Obraz, mai întâi facem câteva poze, apoi vizita, şi după asta, masa.

Mă uitam cu amănunţime la broasca asta uriaşă şi simţeam amestecate şi teamă, şi respect. Atunci i-am văzut spatele negru, gura verde, orbitele aurite, corpul acoperit de desene ce păreau fie alge, fie excrescenţe. Privirea posomorâtă a celor doi globi oculari mari voia să-mi transmită ceva din timpuri de demult.

— Micuţă Bi, adu aparatul de fotografiat, strigă verişorul.

O tânără zveltă, cu ochelari cu rame roşii, într-o rochie lungă, în pătrate colorate, veni în fugă să aducă un aparat de fotografiat greu.

— Micuţa Bi este o strălucită studentă la Arte, la Universitatea Qidong. În prezent răspunde de serviciile administrative ale societăţii noastre, spuse ca prezentare verişorul.

— Nu e numai o mândreţe de fată, reluă Yuan-Obraz, dar e şi talentată, ştie să cânte, să danseze, să facă poze, să sculpteze, şi ţine şi la băutură!

— Preşedintele Yuan mă laudă prea mult, spuse fata roşind.

— Şi acest vechi coleg al meu e cineva deosebit, Micuţă Bi; era nemaipomenit la alergări, la început se credea că o să ajungă campion mondial; cine s-ar fi gândit că o să sfârşească dramaturg? Yuan-Obraz continuă prezentarea mea pentru Micuţa Bi: de fapt se numea Wan-Picior şi i se spunea Fuguţă, acum îşi spune Mormoloc.

— Ei, Mormoloc e un pseudonim.

— Apoi, uite-o şi pe Micuţa Leoaică, soţia profesorului Mormoloc, spuse verişorul meu arătând-o fetei, e specialist ginecolog.

Micuţa Leoaică, în mână cu bebeluşul de lut, cu gândul în altă parte, încuviinţă din cap.

— I-am auzit pe directorul Yuan şi pe directorul Jin vorbind de dumneata, spuse Micuţa Bi.

— Prima broască sub cer, spuse Yuan-Obraz.

— Statuia asta este opera Micuţei Bi, preciză verişorul.

Am suspinat exagerat de admirativ.

— Aş dori, profesore Mormoloc, să nu vă feriţi să fiţi critic.

Am dat cu toţii ocol statuii. Mi se părea că în orice parte a corpului m-aş opri, broasca mă putea vedea şi fixa cu ochii aceia posaci.

După şedinţa foto, Yuan-Obraz şi verişorul ne-au condus să vizităm diverse bazine, de însămânţare, al mormolocilor, al metamorfozei, al brotăceilor, apoi ne-au arătat atelierele de pregătire a hranei şi de transformare a broaştelor în produse.

Mai târziu, urma să apară deseori în visele mele imaginea bazinului de însămânţare. Bazinul ăsta de patruzeci de metri pătraţi e umplut cu o apă tulbure, care ajunge la jumătate de metru; la suprafaţa apei, masculii, clăbucind o spumă albă din gât, scot un fel de mugete pentru a atrage femelele. Acestea, cu cele patru labe crăcănate, plutesc pe apă şi se apropie de masculi. Masculul, cu femela în spate, se deplasează la suprafaţă, cu labele din faţă o prinde, în timp ce cu cele din spate o tot loveşte în burtă. Ouă transparente sunt expulzate de orificiul genital al femeii, în timp ce sperma masculului se împrăştie şi ea în apă, şi batracienii sunt extrem de fecunzi, remarcă făcută, dacă îmi aduc bine aminte, de verişorul meu, dacă nu cumva de Yuan-Obraz. Femela poate da o singură dată de la opt la zece mii de ouă aproximativ, ceea ce, să recunoaştem, e mult mai mult decât poate face omul la capitolul ăsta. În întreg bazinul răsună mugetul masculilor, apa e călâie sub soarele de aprilie şi emană unde de-o putoare de-ţi vine să vomiţi. E sezonul împerecherii, când se asigură prin reproducere urmaşii. Ca femelele să dea şi mai multe ouă, în hrana lor sunt adăugate diverse substanţe care stimulează fertilitatea. Oac, oaaac, oaaaac…

Pe când urechile ne plesneau de zbieretele astea care aminteau orăcăitul bebeluşilor, iar creierele ne erau impregnate de imaginea broaştelor, am ajuns la o cantină luxoasă. Două chelneriţe îmbrăcate în roz ne-au adus ceai şi au servit farfuriile cu bucate şi de băut.

— Azi o să avem parte de un festin numai din broaşte, a anunţat Yuan-Obraz.

Am luat meniul de pe masă şi am văzut înşirate următoarele feluri: picioare de broască cu sare şi piper, piele de broască friptă în ulei, tocană de broască cu ardei verzi, felii de broască cu pastă de bambus uscat, mormoloci în sos de oţet puşi la abur, supă de ouă de broască…

— Îmi pare rău, am spus, dar eu nu mănânc broască.

— Nici eu, a spus Micuţa Leoaică.

— Dar de ce, mă rog? a întrebat Yuan-Obraz, interzis. De ce nu mâncaţi, e delicioasă!

Mă străduiam să uit ochii aceia bulbucaţi, pielea vâscoasa şi răceala greţoasă a corpurilor acelea mici, dar nu reuşeam. Jenat, am negat dând din cap.

— De curând, oamenii de ştiinţă coreeni au extras din pielea broaştei-bou peptidele, foarte preţioase pentru efectul lor antioxidant, cu proprietatea de a neutraliza radicalii liberi din corpul omului. Este un remediu natural împotriva bătrâneţii, strecură grăbit verişorul meu, Jin Xu. Bineînţeles că pielea asta a lor are şi alte efecte nebănuite, sporind mai ales sarcinile de gemeni sau multiple.

— Chiar nu vreţi să gustaţi măcar puţin de tot? ne întrebă Yuan- Obraz, hai gustaţi, curaj! Nu se teme lumea să mănânce scorpioni, râme, şerpi veninoşi, şi să nu îndrăzniţi să mâncaţi broască-bou?

— Ai uitat că pseudonimul meu este Mormoloc?

— Ba nu, ai dreptate! Yuan-Obraz le dădu ordin chelneriţelor: luaţi tot ce-i pe masă şi cereţi la bucătărie să prepare altceva şi să nu fie nimic din broască în farfurie.

Au fost aduse alte bucate şi s-a turnat băutură în trei rânduri.

L-am întrebat pe Yuan-Obraz:

— Ia spune, cum ţi-a venit ideea să faci crescătorie de broaşte?

— Păi, ca să faci avere, trebuie să te gândeşti la ceva ce nu le-a venit altora în minte, a răspuns el, foarte mulţumit de sine, scoţând rotocoale de fum din ţigară.

— Eşti grozav! i-am spus oarecum ironic, ca un actor de mâna a doua. De mic erai deja altfel decât ceilalţi. E bună şi creșterea broaştelor, dar să scoţi un cui din burdihanul unui bou, să prezici viitorul cu hexagramele sau să practici fizionomia era atât de nemaipomenit, nu-i păcat c-ai renunţat la toate astea?

— Mormolocule, băiete, când loveşti pe cineva, nu-i dai peste faţă, când îl insulţi, nu-i descoperi defectele.

Micuţa Leoaică spuse cu răceală:

— Să nu uităm de lovitura cu care se scoate steriletul femeilor!

— Oho, cumnată, spuse Yuan-Obraz, apoi povestea asta trebuie cel mai puţin amintită. Pe vremea aceea, nu-mi prea dădeam seama ce fac şi, de fapt, inima mea bună a fost de vină. Toate femeile alea care erau înnebunite să aibă copii şi mă tot hărţuiau cu rugăminţile lor… şi mai era şi sărăcia pe deasupra…

L-am iscodit:

— Acum ai mai îndrăzni s-o faci?

— Să fac ce? făcu ochii mari Yuan-Obraz.

— Să scoţi steriletul.

— Când te ascult, ar părea că, după tine, am memoria scurtă. Cu toţi anii ăia petrecuţi în lagărul de muncă, uite că am norocul să fiu un alt om. Sunt acum cât se poate de în regulă, fac bani cinstit, nu accept nimic ilegal, n-aş risca să fac ceva în afara legii nici cu pistolul la tâmplă.

— Întreprinderea noastră este model la nivelul municipalităţii, avem grija binelui public şi acţionăm cu respectarea legilor, suntem cu plata impozitelor la timp, adăugă verişorul.

În timpul mesei, Micuţa Leoaică păstrase bebeluşul de lut la piept.

Yuan-Obraz reluă:

— Qin He, ticălosul ăsta, este un adevărat geniu! Cât nu şi-a dat pe faţă talentul, nu s-a vorbit de el, dar când a ieşit în lume, l-a strivit pe marele artist Hao-Mâini mari.

Micuţa Bi care surâdea fără să spună nimic, interveni şi ea:

— Fiecare din operele maestrului Qin este esenţa emoţiei trăite.

— Aşa? Şi ca să faci figurine de lut îţi trebuie emoţie? întrebă Yuan-Obraz.

— Păi sigur, răspunse Micuţa Bi, orice operă reuşită e ca un copil al artistului.
— Atunci broasca asta bou uriaşă, spuse Yuan-Obraz, arătând statuia din curte, este copilul tău!
Micuţa Bi roşi şi nu mai spuse nimic.
— Deci verişoarei mai mari îi plac atât de mult figurinele de lut, se adresă verişorul Micuţei Leoaice.
— Nu figurinele îi plac ei, ci copiii adevăraţi, spuse Yuan-Obraz.
— Atunci să vină şi vărul meu în afacerea asta, spuse verişorul meu cu entuziasm, să facă şi el parte.
— Să mă asociez cu voi să cresc broaşte? Numai când mă gândesc la asta şi mă înfior.
— Vere, dar noi creştem broaşte, nu e nimic rău în asta…
— Hai, nu-ţi speria vărul, îl opri Yuan-Obraz, hai să bem! Hei, bătrâne, îţi aminteşti cum îi educa pe vremuri preşedintele Mao pe tinerii cu carte? Satele sunt un teren de acţiune cuprinzător, acolo te poţi dovedi de folos.

III

Dragostea e o boală, cum bine zisese pe vremuri Wang-Ficat, după ce-şi făcuse lui însuşi un dureros proces. Amintindu-ţi de dragostea nebună pe care i-o purtase în toţi acei ani Micuţei Leoaice, cu greu ţi-ai fi imaginat că va supravieţui după căsătoria noastră. În acelaşi sens, se poate spune că pasiunea lui Qin He pentru mătuşa era, la rândul ei, o formă de boală. Când ea l-a luat de bărbat pe Hao-Mâini mari, nu s-a aruncat în râu, nici nu s-a spânzurat. N-a facut-o, ci şi-a transformat suferinţa în opere de artă, dând astfel la iveală un excepţional artist popular, aidoma unui nou-născut care s-a smuls din lut.
Wang-Ficat nu ne evitase, ba mai mult, el fusese cel care amintise de dragostea nebună pe care o încercase odinioară, şi pe cum vorbea aşa, râzând, ai fi zis că spune povestea altcuiva. Comportamentul lui mi-a adus o mare uşurare şi mi-a împrăştiat norul remuşcărilor ascuns în mine atâţia ani, m-a făcut să mă simt iar aproape de el, să am chiar un anumit respect.
— Poate nu mă crezi, mi-a spus el, când Micuţa Leoaică a mers în picioarele goale pe nisipul digului, eu eram pe burtă ca un căţel şi adulmecam mirosul urmelor lăsate şi lacrimile-mi picurau în barbă…
— Asta-i pură născocire, a protestat roşind Micuţa Leoaică.
— Ba-i adevărul-adevărat, a continuat Wang-Ficat serios; daci e minciună măcar un singur cuvânt, să-mi crească bube pe păr.
— Ca să vezi, vorbeşti în dodii, e ca şi cum ai spune: să-mi facă umbra guturai!
— Uite un amănunt interesant, am sărit eu. Am să-l pun în piesa mea de teatru.
— Mulţam, a spus Wang-Ficat. Că, dacă trebuie să scrii în piesa ta toate

tâmpeniile pe care le-a făcut idiotul ăsta numit Wang-Ficat, apăi ai ce scrie!

— Dacă îndrăzneşti să mă pomeneşti, îţi ard manuscrisul, s a supărat Micuţa Leoaică.

— Poţi tu mult şi bine să arzi cuvintele de pe hârtie, dar nu poţi să arzi poemul care este în inima mea.

— Iar faci pe deşteptul, mă apostrofă Micuţa Leoaică. Wang- Ficat, mai bine mă măritam cu tine decât cu Mormoloc, cel puţin tu ai plâns pe urmele paşilor mei.

— Cumnată, nu fă astfel de glume fără rost, tu şi Mormoloc faceţi un cuplu nemaipomenit.

— Aşa o fi, spuse Micuţa Leoaică, doar că n-am fost în stare să facem un plod; păi nu-i aşa că suntem nemaipomeniţi?

— Bine, hai să nu mai vorbim de noi, ci de tine; în toţi anii ăştia nu ţi-ai găsit şi tu pe cineva?

— Odată vindecat, mi-am dat seama că de fapt nici nu-mi plăceau femeile.

— Păi ce, eşti homosexual? îl luă la rost Micuţa Leoaică.

— Nu sunt nici homosexual, nici heterosexual, răspuse Wang-Ficat, mă iubesc doar pe mine însumi. Îmi iubesc mâinile, picioarele, capul, faţa, organele de simţ, organele vitale şi cele secundare, îmi iubesc umbra şi, de altfel, mă şi întreţin deseori cu ea…

— Precis te-ai molipsit de vreo altă boală, spuse Micuţa Leoaică

— Când iubeşti pe cineva, plăteşti un preţ, or, să te iubeşti pe tine nu mai costă nimic. Mă iubesc cum îmi convine, îmi sunt propriul stăpân…

Wang-Ficat ne-a condus, pe Micuţa Leoaică şi pe mine, la locul unde locuia împreună cu Qin He. Deasupra intrării principale, pe perete, era o tăbliţă unde scria: „Atelierul Maestrului”.

Era vechea clădire a crescătoriei din timpul comunei populare, loc în care ne jucaserăm deseori. Îmi venea încă în nări mirosul de balegă care se împrăştia zi şi noapte de acolo. În curte era o fântână mare, şi alături, un butoi încăpător. În fiecare dimineaţă, Lao Feng, responsabilul crescătoriei, scotea animalele unul câte unul şi le ducea la butoiul ăla să bea apă. Micul Du, ajutorul său, în picioare lângă fântână, nu contenea să scoată apă pentru a umple butoiul. Clădirea crescătoriei era mare şi luminoasă, şi înăuntru se înşirau vreo douăzeci de iesle de piatră. Primele două, mai largi şi mai înalte, erau pentru cai şi catâri, celelalte, mai joase, erau pentru boi.

Când am intrat în curte, am văzut că zecile de piloni de lemn unde priponeau animalele erau tot acolo, iar pe pereţi se zăreau şi acum, cât de cât, lozincile de odinioară, de parcă ecoul lor impregnat acolo nu se risipise încă.

— La început voiau s-o demoleze, a spus Wang-Ficat, dar autorităţile venite la faţa locului să inspecteze au hotărât să menţină satul aşa cum era el în perioada comunei populare şi să-l facă punct turistic, aşa că au păstrat clădirea ca atare.

— O să se crească iar animale? a întrebat Micuţa Leoaică.

— Mira-m-aş, spuse Wang-Ficat, care strigă: Maestre Qin, hai că ai musafiri

de seamă!

În clădire nu se auzea niciun zgomot. Am intrat după colegul meu.

Într-adevăr, ieslele de piatră, potourile unde erau legate animalele erau acolo şi acum, la fel găurile săpate în pereţi de copitele cailor şi catârilor, iar pe ziduri mai era încă balegă uscată. Cazanul cel mare în care se fierbea mâncarea pentru animale era acolo şi el, precum şi *kang*-ul încăpător pe care se înghesuiau cei şase fii ai lui Feng. Petrecusem şi eu câteva nopţi pe acest *kang*, în toiul iernii, când apa care picura îngheţa pe loc. Cei din familia Feng trăiau ca vai de capul lor, n-aveau pături, şi cel bătrân nu prididea să tot îndese pe *kang* paie ca să ne apere de frig. *Kang*-ul aşa de încins ca o tigaie de clătite. Băieţii Feng erau obişnuiţi şi dormeau un somn dulce, dar eu mă tot perpeleam şi nu reuşeam să adorm.

Acum, deasupra erau stivuite două rânduri de învelitori, pe perete la capul patului erau lipite stampe de Anul Nou, unul cu o licornă care purta noroc femeilor care voiau să aibă băieţi, şi altul cu un premiat la concursul examenelor dregătoreşti, care era plimbat ţanţoş pe străzi. Am mai văzut, prinsă de iesle, o planşetă groasă de lemn, pe care erau lutul şi instrumentele, iar pe o bancă în spate stătea vechea noastră cunoştinţă, Qin He.

Era îmbrăcat cu o bluză albastră de pânză, care se pătase la mâneci şi la piept. Părul în întregime albit avea aceeaşi cărare pe mijloc, iar pe faţa cabalină ieşeau în evidenţă ochii plini de tristeţe. Când am intrat, a ridicat capul, ne-a aruncat o scurtă privire şi a mişcat buzele murmurând un salut. A rămas în aceeaşi postură, cu obrajii prinşi în mâini, cu privirea ţintuită spre perete, ca şi cum ar fi cugetat la ceva.

Fără să vrem, ne-am ţinut respiraţia şi n-am mai cutezat să vorbim tare, am înaintat cu grijă, de teamă că vreun sunet ar putea să-l tulbure pe Maestru.

Conduşi de Wang-Ficat, am trecut în revistă figurinele. Cele neterminate se uscau în iesle, iar cele uscate, aşteptând să fie pictate, erau puse pe etajere lungi, înspre zidul din nord. Copilaşii ăştia de lut, diferiţi unii de alţii, ne salutau de pe fundul ieslelor unde erau puşi şi, cu toate că Maestrul nu le pictase încă feţele, păreau că erau plini de viaţă.

Wang-Ficat ne mărturisi că Maestrul rămânea zilnic aşa ca împietrit şi că, uneori, noaptea, nici nu se culca. Dar la o anumită oră, ca mişcat de nu ştiu ce resort, începea să frământe lutul pe planşetă, până-l făcea moale şi omogen. Putea să rămână aşa fără să facă nimic o zi întreagă, fără să modeleze vreo figurină cât de mică, dar când se punea pe treabă, gesturile îi erau foarte rapide.

— Acum sunt şi distribuitorul figurinelor, şi îngrijitorul său, a spus Wang-Ficat, mi-am găsit în sfârşit slujba care mi se potriveşte, aşa cum şi Maestrul a găsit-o pe a sa.

Adăugă:

— Maestrul are puţine nevoi, mănâncă ce i se aduce. Bineînţeles că i-am cumpărat ce e mai hrănitor, cu cel mai mult folos pentru sănătate. Că nu e doar al Dongbeiului nostru, este fala întregului district! Odată, la miezul nopţii, am

descoperit că Maestrul nu mai era pe *kang*, şi nici la planşeta lui de lucru şi nici în curte nu era urmă de el. Unde putea oare să fie? M-au trecut sudorile de frică, dacă i se întâmpla ceva ar fi fost o mare pierdere pentru ţinutul nostru. Şeful districtului împreună cu directorul de la cultural şi cel de la turism veniseră de trei ori în curtea asta. Păi ştiţi cine-i şef de district? E nepotul fostului nostru secretar al Comitetului de Partid al districtului, Yang Lin, cel care a suferit destul şi care a avut relaţii pe care eu nu le prea cunosc cu bătrâna noastră mătuşă. Băiatul se numeşte Yang Xiong, e plin de talent, are o privire care te curentează, dinţi albi de tot şi împrăştie un miros de tutun bun; se spune că şi-a făcut studiile în Germania. Prima dată când a venit, a hotărât fără crâcnire că staulul nu va fi demolat, apoi, în al doilea rând, l-a invitat pe Maestru la un banchet la reşedinţa districtului. Acesta însă, refugiat în padocul cailor, a respins invitaţia, aşa cum odinioară refuzau cei care trebuiau să-şi facă vasectomia. A treia oară, şeful districtului i-a înmânat o placă şi un certificat prin care i se recunoştea statutul de Maestru artizan.

Wang-Ficat a ieşit să ni le aducă, placa aurită şi certificatul, precum şi o haină albastră, toate aranjate într-o iesle. A spus:

— Sigur că şi Hao-Mâini mari a primit la rândul său aceleaşi onoruri, şi nici el nu s-a dus la banchetul la care a fost invitat; dacă ar fi facut-o, n-ar mai fi fost Hao-Mâini mari. Cu cât lucrurile se defaşurau mai departe, cu atât şeful districtului îi privea cu alţi ochi pe cei doi oameni mari ai comunei noastre.

Wang-Ficat scoase din buzunar un pachet de cărţi de vizita, luă trei dintre ele şi spuse:

— Priviţi, de câte ori vine, îmi lasă câteva şi-mi spune: „Bătrâne Wang, comuna Dongbei are vulturi şi phoenicşi, tu însuţi, bătrâne, eşti un adevărat personaj“. La care eu răspund: „Jumătate din viaţă mi-am petrecut-o în mizerie, am lăsat în urmă un prost renume, dincolo de o tristă dragoste celebră, n-am nimic cu ce să mă laud, iar în prezent trăiesc vânzând figurine…”; şi ştiţi ce mi-a răspuns? păi mi-a spus aşa: „Cine-i în stare să-şi dedice întreaga lui forţă unei iubiri, pentru o jumătate de viaţă, este prin asta o figură legendară! Comuna voastră a născut deja personalităţi speciale, originale, şi tu, în opinia mea, faci parte dintre ele”. Păi tipul acesta este fără tăgadă un demnitar de tip nou, foarte deosebit de cei pe care i-am cunoscut noi odinioară. Când mai vine, am să vă prezint. Mi-a încredinţat sarcina de a avea grija de Maestru, să-l păzesc. Aşa că atunci când, în crucea nopţii, m-am trezit că dispăruse fără urmă, pentru o clipă m-au trecut sudorile şi-mi ziceam: „Dacă i se întâmplă ceva Maestrului, ce-o să-i spun eu şefului districtului despre felul în care mi-am îndeplinit misiunea?“ Înmărmurit în faţa vetrei, priveam luna limpede care-şi revărsa lumina în încăpere. În umbra din spatele sobei, doi greieri ţiuiau, sporind tristeţea scenei. Atunci am auzit un mormăit din una dintre iesle. Am sărit în picioare şi m-am uitat: da, Maestrul era acolo în iesle, lungit pe spate.

Ieslea era scurtă, aşa că l-am văzut: picioarele strânse unul peste altul, cum fac yoghinii măiaştri, cu braţele încrucişate pe piept, cu un aer senin, surâzător; şi

când l-am privit de aproape am văzut că dormea de-a binelea; surâsul acesta era datorat visului. Ştiţi probabil că personajele astea cu har din Dongbei suferă toate de o insomnie gravă şi, cu toate că nu-i decât pe jumătate aşa genial, Wang-Ficat suferă şi el de aceeaşi boală. Nu ştiu dacă şi voi sunteţi la fel?

— Nu, noi nu. De cum punem capul pe pernă şi începem să sforăim, deci nu suntem din cei geniali.

— Insomniacii nu-s toţi geniali, dar genialii suferă toţi de insomnie, conchise Wang-Ficat. Insomniile mătuşii tale sunt renumite în tot ţinutul. În toiul nopţii, când domneşte liniştea, în satul pustiu răsună dintr-odată un cântec, glasul mătuşii fiind cel care se aude. Şi, pe când bântuie ea aşa ca o somnambulă, Hao-Mâini mari îşi modelează figurinele. Insomnia lor e periodică, după cum se schimbă luna. Atinge culmea când e luna plină şi strălucitoare, abia când luna scade, reuşesc să-şi afle tihna somnului. Acesta-i motivul pentru care şeful districtului, care are spiritul plin de figuri de stil scăpărătoare, i-a botezat lui Hao-Mâini mari figurinele cu numele de bebeluşii razelor de lună. A şi însărcinat postul de televiziune al districtului să-l filmeze noaptea pe când le modela, sub razele de lună. N-aţi văzut emisiunea? Dacă nu l-aţi văzut, să nu vă pară rău. Este un serial întreg în care tânărul şef al districtului a devenit şi el personaj, şi care se intitulează *Personaje deosebite din comuna Dongbei*. Introducerea este dedicată bebeluşilor razelor de lună ai maestrului Hao, al doilea episod este *Maestrul din iesle*, al treilea arată un personaj deosebit care vorbeşte ca din carte, iar al patrulea se intitulează *Cântăreaţa printre tobele broaștelor*. Dacă vreţi să-l vedeţi, daţi un telefon, şi reţeaua de televiziune o să vă livreze la domiciliu un DVD. Eu aş sugera televiziunii să facă o secvenţă şi cu voi doi, şi ştiu şi ce titlu i-aş pune: *Călătorul rătăcit se întoarce pe drumul cel bun*.

Micuţa Leoaica şi cu mine ne-am privit râzând, ştiam deja că astea-s fabulaţii, că nu era cazul să ne opunem la ce spunea şi să stricăm farmecul; ce rost avea? Deci l-am ascultat mai departe:

— Maestrul, care suferea de insomnie de mulţi ani, ajunsese să doarmă adânc în ieslea lui, ca un bebeluş neştiutor, ca nou-născutul acela care de demult venise plutind pe râu, culcat în albia lui de lemn. Eram emoţionat de mi-au dat lacrimile. Numai cei ce suferă de insomnie ştiu ce chinuri trebuie să înduri când nu poţi să adormi şi ce înseamnă bucuria de a putea adormi. Îl păzeam aşa, atent, lângă iesle, cu respiraţia oprită de teamă să nu fac vreun zgomot şi să-l trezesc brusc în plin somn. Încet-încet, privirea mi-a fost înceţoşată de lacrimi şi mi s-a năzărit în faţă o cărăruie, mărginită de bogate ierburi sălbatice, de flori în mii de culori împrăştiind miresme minunate şi fluturi care se învârtejeau în zbor şi bâzâit de albine. Din faţă mă ademenea o voce de femeie, foarte înfundată, de ai fi zis că vibra şoptită pe nas, dar care îmi părea foarte familiară. Am mers atras de voce, nu vedeam partea de sus din corpul femeii, mi se arăta doar partea de jos: bucile pline ca două baloane umflate, piciorul arcuit şi călcâiul foarte roşu; călcâiul acesta atingând pământul ud lăsa urme adâncite, extrem de bine întipărite, care lăsau să se vadă şi bolta piciorului, şi eu o tot urmam aşa, iar cărăruia părea să

nu se mai sfârşească… Puţin câte puţin am simţit că avansam însoţit de Maestru, fără să ştiu când şi în ce loc îmi venise alături. Păşeam pe urmele acelea roşii, apoi am ajuns într-o parte mlăştinoasă, iar vântul care bătea dinspre centrul ei aducea o miasmă de mâl şi ierburi putrezite; sub picioarele noastre erau tufe de căprişor, mai încolo se vedeau pâlcuri de păpuriş şi trestie, şi alte plante rare cărora nu le ştiu numele. Din adâncul mlaştinii se înălţau strigăte de copii şi râset voios, şi femeia căreia nu-i vedeam decât partea de jos a corpului, cu o voce ademenitoare a strigat spre smârcuri: „Monştri mari şi monştri mici, cu robe din fir de aur şi centuri placate cu jad, cei care aţi fost răsfăţaţi, fiţi recunoscători, cei care aveţi datorii de plătit, plătiţi-le… "; abia terminase de vorbit şi s-a ivit ochilor o mulţime de copii cu fundul gol, doar cu un şorţuleţ roşu pe burtă, şi toţi soseau într-o goană rapidă din inima smârcului. Unii aveau o codiţă îndreptată spre cer, alţii aveau craniul ras, alţii aveau părul în trei smocuri, şi toţi scoteau la unison chiote de bucurie. Corpurile lor păreau să cântărească ceva, şi cum la suprafaţa smârcului se formase un fel de membrană elastică, fiecare pas îi arunca în sus cu putere, de parcă ar fi fost nişte canguri sărind şi ţopăind. Băieţi şi, bineînţeles, fete ne-au înconjurat pe Maestru şi pe mine, ne-au strâns picioarele cu braţele sau ne-au sărit pe umeri, sau au început să ne ciupească de urechi, să ne tragă de păr, să ne sufle în faţă, să ne scuipe în ochi; băieţi şi, bineînţeles, fete, au scormonit în noroi şi ne-au mânjit corpul, mânjindu-se şi ei, de asemenea. Apoi nu ştiu cât timp a trecut până ce toţi, băieţi şi fete, s-au liniştit brusc şi au format un semicerc în faţa noastră; unii stăteau pe burtă, unii erau aşezaţi sau îngenuncheaţi, unii îşi sprijineau obrajii în palme, alţii îşi sugeau degetele, alţii ţineau gura căscată… deci erau plini de viaţă, în tot felul de atitudini. Cerule, dar nu erau acolo chiar modelele pe care urma să le facă Maestrul? Am văzut că acesta se pusese deja pe treabă, cu ochii la un copil a scormonit noroiul şi a început să-l frământe, să-l tot frământe, şi copilaşul a început să prindă formă aidoma modelului. După ce-a terminat de modelat unul, şi-a fixat un alt model, a scormonit noroiul, a tot frământat, şi o nouă figurină s-a ivit, leită modelului…

Un cocoş a cântat şi m-am trezit brusc, dându-mi seama că adormisem prăbuşit pe marginea ieslei. Saliva scursă din gura mea îi udase pieptul Maestrului. Un insomniac ştie că a dormit odată ce reuşeşte să-şi amintească visele. Aveam încă în faţa ochilor scena de adineauri, şi asta dovedea că dormisem de-a binelea.

Wang-Ficat care suferea de insomnie de ani de zile adormise pe marginea ieslei, cine-ar fi crezut-o, chiar că era un eveniment fericit care merita sărbătorit cu surle şi trâmbiţe. Fireşte că şi mai îmbucurător era faptul că Maestrul însuşi adormise. A strănutat, şi-a deschis încet ochii, şi cum şi-ar fi amintit dintr-odată de ceva important, s-a ridicat dintr-un salt din iesle. Tocmai se lumina de ziuă şi razele soarelui intrau pe fereastră. Maestrul s-a repezit la masa lui de lucru, a ridicat foaia de plastic care acoperea lutul, a rupt o bucată, şi a început să frământe şi să modeleze. Tot frământa, tot modela fără oprire, şi un copil sprinţar, cu un şorţ în jurul şalelor şi cu o codiţă în vârful capului, s-a ivit în faţa lui pe

planşetă. M-a copleşit deodată emoţia, şi în urechi mi-a părut că aud glasul femeii aceleia, cine-o fi fost ea. Păi cine oare decât Zeiţa Milei, care dăruieşte copii?

Ajuns aici cu povestea lui, Wang-Ficat avea ochii plini de lacrimi, iar ochii Micuţei Leoaice erau şi ei umezi, cu luciri ciudate, prinsă şi ea de vraja povestirii.

Wang-Ficat a reluat firul poveştii:

— M-am dus în vârful picioarelor să-mi caut aparatul de fotografiat, nu îndrăzneam să folosesc bliţul. L-am făcut pe furiş câteva poze Maestrului, creând aşa inspirat. De fapt, chiar dacă ar fi răsunat o împuşcătură la urechea lui, tot nu l-ar fi scos probabil din transa în care era. Expresia feţei lui se tot schimba, ba gravă, ba surâzătoare, uneori ziceai că pregăteşte vreo şotie, alteori era tăcut şi melancolic. Am înţeles repede că ce se petrecea pe faţa lui era legat de figurine, adică, dacă modela un copil, Maestrul devenea acel copil, era legat prin întreaga lui fiinţă de figurina pe are o făcea.

Numărul copiilor de pe planşeta Maestrului creştea, se adăuga mereu unul, apoi încă unul. Băieţi, şi fete, bineînţeles, erau orânduiţi în semicerc, cu faţa la Maestru, exact ca în visul meu! Eram şi surprins, şi bucuros în cel mai înalt grad. Scoteam neîncetat suspine de emoţie. Deci două persoane pot avea acelaşi vis! Fiinţe în totală comuniune sufletească, expresia asta, pe care poeţii o foloseau în vechime pentru a reda dragostea dintre bărbat şi femeie, se potrivea de minune pentru ceea ce se întâmplase cu Maestrul şi cu mine. Nu era, desigur, vorba de dragoste, ci de simpatia care-i leagă pe cei nefericiţi.

Toate astea pe care tocmai vi le-am spus, vă pot face să înţelegeţi de ce, dacă, între figurinele modelate de Maestru, niciuna nu seamănă cu o alta, asta e pentru că el se inspiră pentru înfăţişarea lor nu numai din viaţa reală, ci şi din vis. Chiar dacă eu nu am meşteşug, nu sunt lipsit de imaginaţie, şi am un ochi ca un aparat de fotografiat, sunt în stare să transform un singur copil în zece, o sută, o mie de alţi copii, şi în acelaşi timp să îi reduc pe toţi la unul singur. Prin intermediul visului, îi transmit Maestrului toate imaginile de copii strânse în creierul meu şi le dau formă prin mâna lui. De aceea spun că eu şi Maestrul suntem o pereche minunată, de aceea putem spune că aceste creaţii sunt opera noastră, a amândurora. Nu numai că nu doresc să fur meritele Maestrului, dar în urma încercărilor la care m-a supus acea dragoste nefericită de-odinioară, am descoperit mersul lucrurilor şi întâmplărilor, aşa că onoruri, măriri, avere sunt toate pentru mine ca norii trecători. Dacă vă povestesc toate astea e pentru că aş vrea să fac cunoscută această minune, să arăt legăturile care sunt între vis şi creaţia artistică, sa vă fac să înţelegeţi că necazurile din dragoste reprezintă o îmbogăţire, mai ales pentru un artist, că dacă n-ai trecut prin încercarea asta dureroasă, nu te poţi înălţa la culmile artei.

În tot acest timp în care Wang-Ficat ne depanase fără istov această poveste, Maestrul rămăsese în aceeaşi poziţie, cu obrajii în palme, fără să se mişte, ca şi cum şi el devenise o statuie de argilă.

IV

Wang-Ficat a făcut să ne parvină printr-un băiat DVD-ul serialului de televiziune *Personaje deosebite din comuna Dongbei*. Băiatul care ni l-a adus era într-un şort cu bretele, de unde-i ieşeau picioare lungi de Pinocchio, încălţate cu cizme înalte de piele, care păreau foarte grele. Părul era deschis la culoare, iar sprâncenele şi genele aproape albe, pupilele ochilor erau bleu-gri, se vedea imediat că era străin. Micuţa Leoaică se grăbi să caute bomboane să-i dea. Dar băiatul îşi duse mâinile la spate şi-mi spuse cu un puternic accent al zonei: „Zicea că o să-mi daţi pe puţin zece *yuani*".

I-am dat douăzeci. Băiatul ne-a salutat cu o adâncă plecăciune înainte să coboare pe scară în fugă şi fluierând. Ne-am aplecat pe fereastră şi l-am văzut ca pe un personaj din desenele animate, cum înainta cu paşi mari înspre parcul de distracţii amenajat pentru copii, în faţa zonei rezidenţiale. Se vedeau acolo din când în când maşinuţele de la *montagnes russes*.

După vreo câteva zile, pe când ne plimbam pe malul râului, l-am reîntâlnit pe puşti. Era împreună cu o femeie blondă, înaltă, care împingea un cărucior de copil. Băiatul şi o fetiţă, care părea să fie surioara lui, înaintau cu prudenţă pe patine, cu căşti de plastic colorate pe cap şi cu apărători la coate şi la genunchi. În spatele femeii blonde venea un bărbat de vârstă medie, cu o faţă cu trăsături fine, vorbind la telefonul mobil, într-o chineză cu un plăcut accent sudic. Un dulău cu păr auriu îl urma. L-am recunoscut imediat, era un profesor renumit care preda la o universitate din Beijing, o persoană foarte cunoscută, pe care o vedeai des la televizor. Micuţa Leoaică îşi aplecă şi de data asta faţa asupra bebeluşului cu ochişori albaştri din căruţ. Femeia surâdea, părea foarte amabilă, dar profesorul lăsă să i se vadă o expresie de dispreţ. M-am repezit s-o trag de braţ pe Micuţa Leoaică, pentru a o îndepărta de căruţ. Ea stătea cu privirea aţintită pe bebeluş şi nu zărise expresia de pe chipul profesorului. Am plecat capul spre acesta, arătându-i că-mi pare rău, şi el l-a înclinat uşor pe al său. Am mustrat-o pe Micuţa Leoaică, spunându-i să nu se mai arunce ca un lup din poveste asupra tuturor bebeluşilor drăgălaşi pe care-i întâlnea: „Acum toţi bebeluşii sunt scumpi de tot şi tu te repezi să-i sorbi din ochi, fără să-ţi pese de expresia de pe faţa părinţilor!" I s-a părut nedrept şi s-a luat de părinţii bogaţi care depăşeau după bunul lor plac cotele impuse de planificarea familială, s-a legat şi de chinezii, bărbaţi sau femei, căsătoriţi cu străini, care turnau la plozi cu duiumul. Apoi se năpusti asupră-şi, cu părerea de rău că pe vremuri o urmase pe mătuşa în aplicarea prea strictă a politicii de control a naşterilor, şi astfel provocase atâtea avorturi şi atentase la legile firii, şi de-acolo pedeapsa dată de Cer – *Tian lao*, care făcuse ca ea să nu aibă copii. Mi-a spus şi că speră ca şi eu să mă însor cu o tânără străină, ca să fac o droaie de copii cu sânge amestecat.

— Fuguţă, ăsta-i adevărul şi nu sunt geloasă niciun pic, însoară-te cu o străină, fă câţi copii vrei, cât mai poţi, şi apoi dă-mi-i, te voi ajuta să-i creşti.

Ochii i s-au umplut de lacrimi, începu să respire agitat, pieptul i se umflă, ca şi

cum instinctul matern care o locuia nu mai putea fi stăvilit. Eram convins că, dacă i se dădea un bebeluş, i-ar fi venit şi laptele.

Aşa stăteau lucrurile când am vârât în aparat DVD-ul trimis de Wang-Ficat şi i-am dat drumul. În faţa ochilor noştri începu să se deruleze viaţa mătuşii şi a sculptorului în lut Hao-Mâini mari, pe fundalul unei arii din opera locală, pe care cei străini de ţinutul nostru s-ar putea să n-o aprecieze, dar care nouă, cei de-ai locului, ne plăcea până la lacrimi.

Trebuie să recunosc foarte sincer că în adâncul meu mă împotrivisem la căsătoria asta a mătuşii, chiar dacă eu nu-mi spusesem deschis părerea despre asta. De aceeaşi părere cu mine erau şi tata, fraţii mai mari şi cumnatele. Ne părea că nu se potrivesc împreună. Aşteptasem căsătoria mătuşii încă de mici, episodul cu Wang Xiaoti ne adusese la început multă onoare, dar deznodământul fusese o neasemuită dezamăgire. După aceea venise povestea cu Yang Lin, care, deşi nu corespundea la ceea ce speram pentru ea, fusese cât de cât mulţumitoare, dat fiind că Yang era un funcţionar în eşalonul superior. Măcar de s-ar fi măritat cu Qin He, care era nebun după ea, dacă e să-l comparăm cu Hao-Mâini mari…

De fapt eram pregătiţi să acceptăm ca mătuşa să rămână nemăritată până la capătul vieţii, discutasem chiar care va fi cel care o s-o îngrijească şi o s-o înmormânteze când va ajunge bătrână. Şi uite că, aşa, dintr-odată, mătuşa se mărita cu Hao-Mâini mari. Pe atunci, eu şi Micuţa Leoaică eram încă la Beijing, şi când ni s-a dat vestea, la început am fost surprinşi, apoi ni s-a părut de neacceptat, şi la sfârşit ne-am lăsat cuprinşi de tristeţe.

Episodul la care ne uitam se chema *Bebeluşi sub clar de lună* şi, după titlu, ar fi trebuit să fie despre sculptorul în lut, dar de fapt mătuşa deţinea rolul principal. De la intrarea reporterilor în curte, până la planurile care arătau în întregime atelierul lui Hao-Mâini mari, precum şi depozitul unde-şi ţinea figurinele, mătuşa fusese fixată în centrul imaginilor. Dădea explicaţii gesticulând puternic, foarte pitoresc, pe când el stătea aşezat în spatele mesei de lucru, cu privirea pierdută, cu chipul golit de expresie, ca un cal bătrân zărit în vis. Oare atitudinea asta or fi având-o toţi maeştrii artizani sculptori în lut atunci când ating culmea artei lor? Deşi renumele maestrului Hao era răsunător ca tunetul şi cu toată străduinţa mea de a-mi aduce aminte, nu-l văzusem de fapt decât foarte rar în toată viaţa mea. În seara banchetului în cinstea nepotului meu Xianqun, care fusese recrutat în forţele aeriene, îl zărisem, dar de atunci nu-l mai întâlnisem. Îl revedeam acum prima oară după mulţi ani, şi încă pe micul ecran. Avea barba şi părul albe de tot, dar tenul îi era sănătos, avea un aer liniştit, împăcat, şi aceeaşi distincţie de odinioară. Emisiunea asta trebuia să ne facă să pricepem, într-un mod neaşteptat, motivele pentru care mătuşa se măritase cu el.

Mătuşa aprinse o ţigară, trase fumul adânc în piept, apoi spuse pe un ton aproape trist:

„Căsătoria noastră a fost dictată de Cer. Dacă asta vrea să vă spună ceva vouă, celor tineri, apoi nu e pentru că aş avea de gând să vă predic idealismul –

am fost, de altfel, odinioară, o materialistă convinsă –, dar, dacă e vorba de căsătorie, nu poţi să nu te încrezi în destin. Întrebaţi-l pe el, îl arătă mătuşa pe Hao-Mâini mari care stătea demn, ca o statuie a unei divinităţi. Şi-ar fi imaginat cineva, măcar în vis, că o să se însoare cu mine? În 1997 aveam şaizeci de ani, continuă mătuşa, şi conducerea m-a invitat să ies la pensie. Eu, bineînţeles, n-aveam niciun chef de aşa ceva, dar stătusem deja cu cinci ani mai mult decât ceilalţi, şi nu aveam motiv să mai prelungesc. Directorul dispensarului, îl cunoaşteţi cu toţi, e bruta asta mică, nerecunoscătorul fiu al lui Huang-Piele din satul Hexi, caraghiosul acesta care are numele oficial de Huang Jun şi e poreclit Castravete – Huanggua. Unde mai pui că eu am fost cea care a scos odinioară puşlamaua asta din pântecele maică-sii. A urmat câteva cursuri simple într-o şcoală de infirmieri, dar e pe jumătate tâmpit, nici nu ştie unde-s inima sau plămânii când ascultă un bolnav, nu dă de venă când face injecţii şi, când să ia pulsul, nu ştie locurile unde să-l caute – *cun, guan, chi*… Cine-ar fi crezut că ajunge directorul dispensarului! Pe când învăţa la şcoala sanitară, eu am fost cea care s-a dus să-l caute pe Shen, şeful Biroului Serviciului de Igienă şi Sănătate Publică, pentru a-i pune o pilă. Iar el, odată ajuns mare, răceşte relaţiile cu vechile cunoştinţe. Tipul ăsta nu ştie deloc meserie, dar se pricepe la două lucruri: mai întâi, să facă invitaţii, să dea cadouri şi să linguşească, în al doilea rând, să ademenească tinere fete neştiutoare pentru altul."

În acest punct al povestirii, mătuşa se lovi în piept cu pumnii şi bătu din picioare:

„Eram proastă de-a binelea, am lăsat lupul în ţarcul oilor, l-am însoţit pe tiranul Zhou în săvârşirea atrocităţilor[1]. S-a legat de toate fetele de la spital. Uite, de pildă, Wang Xiaomei din satul familiei Wang. S-o fi văzut la cei şaptesprezece ani ai săi abia împliniţi, cu o coadă groasă, cu faţa ovală cu piele curată şi cu genele lungi care se zbăteau ca aripile de fluture, cu ochi mari şi expresivi. Toţi care o văzuseră pe tânăra asta nu pridideau să spună că, dacă celebrul regizor Zhang Yimou ar fi descoperit-o, ar fi avut un succes mai mare şi decât actriţele Gong Li sau Zhang Ziyi. Dar înainte s-o fi putut descoperi Zhang Yimou, n-a scăpat ochiului de curvar înrăit al Castravetelui. A dat fuga în satul familiei Wang, şi cu vorba lui meşteşugită de era în stare să învie şi un mort, i-a vrăjit pe părinţii fetei, încât i-a convins s-o lase să vină la centrul de sănătate să înveţe cu mine ginecologie. Cel puţin asta le-a spus, pentru că Wang Xiaomei n-a venit niciodată în serviciul meu, nici măcar o zi. Castravetele, acest curvar feroce, a înșfăcat-o în gheare. Era cu el în fiecare zi, să nu mai vorbim de nopţi, dar şi ziua se dădeau în stambă, mulţi îi văzuseră. Când s-a săturat de asta, s-a dus în capitala districtului şi a dat un banchet, din banii publici, la care i-a invitat pe funcţionari, încercând să-i manevreze ca să fie mutat acolo. Nu i-aţi văzut moaca aia de tâmpit, nu? Are

---

[1] Referire la ultimul împărat al dinastiei Zhou de Apus (1122-771 î. Chr.), tiran renumit prin cruzimea sa.

un cap de măgar, lung de nu se mai sfârşeşte, buze negre de vinete, cu dinţii sângerânzi, şi cu gura puţind de ar asfixia şi un cal. Şi uite că aşa de mizerabil cum este, speră să fie numit director adjunct la Biroul de Igienă şi Sănătate Publică din capitala districtului. O lua cu el pe Wang Xiaomei ca să bea, să-i facă masaj şi să se culce cu el, şi nu numai cu el, căci mai mult ca sigur că a dat-o unora să se distreze puţin cu ea. O adevărată crimă, zău aşa!"

Mătuşa continuă să povestească:

— Într-o bună zi, puşlamaua asta m-a chemat în biroul lui. Tuturor femeilor din spital le era frică să se ducă acolo. Mie, fireşte că nu. Aveam în buzunar un briceag, şi eram gata să-l tai dacă era cazul. M-a tratat cu ceai, numai zâmbet, şi nu mai contenea să mă copleşească cu vorbe mieroase. I-am spus:

— Directore Huang, dacă ai ceva să-mi spui, nu te mai învârti atât, fă-o de-a dreptul!

A chicotit forţat şi a spus:

— Mătuşă – scârba îndrăznea să mă ia cu «mătuşă» – mătuşă, mi s-a adresat el, dumneata m-ai adus pe lume, m-ai văzut cum cresc, îţi sunt ca un fiu…

Şi tot necheza, ha, ha…

I-am spus:

— Nu merit atâta cinste, eşti directorul oficial, iar eu nu-s decât o doctoriţă oarecare, să te numeşti fiul meu ar fi o prea mare onoare, or ceea ce e prea mult strică. Dacă ai ceva să-mi spui, n-o lua pe ocolite!

— Ha ha ha, râse el forţat, şi spuse fără ruşine: Am făcut o greşeală des întâlnită în rândul personalului, n-am fost stăpân pe situaţie şi am lăsat-o pe Wang Xiaomei gravidă.

— Felicitări!

Mătuşa continuă să povestească. I-am spus:

— Wang Xiaomei poartă-n ea sămânţa dragonului, asta o să fie în favoarea spitalului nostru.

— Mătuşă, nu glumi cu lucrurile astea, am fost atât de îngrijorat zilele astea, de n-am putut nici să mănânc, nici să dorm.

Îmi spuneam că, uite, şi animalul acesta are clipe grele, când nu poate înghiţi şi închide ochii.

— Mă forţează să divorţez şi mă ameninţă că, dacă nu vreau, o să facă plângere împotriva mea la Comisia Disciplinară a districtului.

— Păi de ce? am zis. Nu e obişnuit ca voi ăştia, înalţii demnitari, să aveţi şi o a doua nevastă? O să-i iei o casă şi o să-i acoperi cheltuielile, şi cu asta s-a aranjat totul.

— Mătuşă, nu glumi cu lucrurile astea, a repetat el, nu mai poate fi vorba să-ţi iei o a doua sau o a treia nevastă; şi, de altfel, de unde să iau bani să-i cumpăr o casă?

— Atunci, divorţează şi gata, i-am răspuns.

A plecat capul şi a spus:

— Mătuşă, parcă n-ai şti că bătrânul meu socru şi cumnaţii mei sunt nişte

tâlhari adevăraţi! dacă află de treaba asta, o să vrea să mă termine.

— Dar eşti directorul acestei instituţii, un activist de rang superior!

— Hai las-o, mătuşă, un mic director dintr-un orăşel, pentru dumneata nu fac nici cât o ceapă degerată. Opreşte-te şi nu mă mai lua peste picior, ajută-mă mai degrabă să găsesc o soluţie.

— Ce soluţie să-ţi găsesc eu?

— Wang Xiaomei te venerează, mi-a spus-o de mii de ori; dacă pe altcineva nu vrea să asculte, ei bine, pe dumneata o să te asculte.

— Şi ce-ai vrea să fac eu?

— Să-i vorbeşti, să o convingi să facă avort.

— Castravete, i-am răspuns mânioasă foc, gestul acesta împotriva Cerului şi noimei naturii eu n-am să-l fac. Toate avorturile pe are le-am făcut de-a lungul vieţii mele ajung la mai bine de două mii. N-o s-o mai fac niciodată. N-ai decât să te aştepţi să fii tată! Wang Xiaomei e aşa de frumoasă, copilul care-i va ieşi din pântece o să fie aidoma ei şi o să fie în mod sigur o mare bucurie. Du-te şi spune-i lui Wang Xiaomei că, atunci când îi vine sorocul, o s-o moşesc.

Mătuşa merse mai departe cu povestirea:

„Am plecat trântind uşa în urma mea, eram bucuroasă de cum răspunsesem, dar odată aşezată la biroul meu, după ce am băut un pahar de apă, am simţit o greutate pe inimă. Dacă e să ne gândim la sămânţa de soi rău a Castravetelui, mai bine n-ar fi avut urmaşi, era chiar păcat că o fată cu un corp aşa frumos ca Wang Xiaomei rămăsese grea dintr-o astfel de sămânţă. Adusesem pe lume o sumedenie de copii; dacă era să-mi fac bilanţul experienţei mele de-o viaţă, lucrurile stăteau aşa: raportul dintre cei buni şi cei răi este pentru o mică parte rodul educaţiei, dar pentru cea mai mare parte, ereditatea este cea răspunzătoare pentru ceea ce devin. Teoria aceasta a moştenirii poate fi criticată, dar asta am putut-o constata pe drept în propria practică de doctor. Urmaşul sămânţei Castravetelui, chiar dacă de cum se naşte e dus într-un templu, când va creşte şi va deveni adult, n-o să fie decât o puşlama de călugăr. Îmi părea, desigur, rău de Wang Xiaomei, dar nu atât încât să-i fac un instructaj ideologic şi să-l mai las şi pe Castravete să iasă basma curată din povestea asta. Ce-mi păsa mie că lumea se procopsea cu încă un călugăr fustangiu!

Şi totuşi, până la urmă i-am făcut avort lui Wang Xiaomei.

A venit ea singură să mă roage, continuă mătuşa, s-a pus în genunchi în faţa mea, mi-a înconjurat picioarele cu braţele, m-a şi udat pe pantaloni cu mucii şi lacrimile ei. Mi-a spus plângând: «Mătuşă, mătuşă, am căzut în capcana pe care mi-a întins-o, m-a prostit de-a binelea, dar acum, chiar dacă mi-ar trimite un palanchin de nuntă purtat de opt oameni, tot nu m-aş mărita cu un animal ca el. Mătuşă, ajută-mă s-o fac, nu vreau să nasc un plod din sămânţa ăstuia» “.

Mătuşa îşi aprinse o altă ţigară şi trase din ea în duşmănie, încât fumul gros îi acoperi faţa, apoi reluă:

„Şi uite aşa, până la urmă am facut-o, de dragul ei. Wang Xiaomei fusese un boboc de trandafir gata să înflorească, şi el o călcase în picioare, o sleise de

vlagă şi o atrăsese în desfrâu. (Mătuşa ridică mâna ca să-şi şteargă lacrimile.) Jurasem că n-o să mai fac operaţia asta, nu mai puteam să îndur, şi jurasem că şi dacă ar fi avut în pântec o maimuţă păroasă, tot n-o s-o fac. Dar uite că acum o făceam, şi când am auzit sunetul scos de aparatul cu care se aspiră, am simţit ca o mână uriaşă care-mi strângea inima, mi s-a făcut rău şi eram toată leoarcă de sudoare, vedeam stele verzi, iar când am terminat operaţia, pur şi simplu m-am prăbuşit pe podea.

Ei, da, îmbătrânesc şi eu, înclin să mă îndepărtez de firul principal al poveştii, tot vorbesc şi vorbesc, dar n-am apucat să spun de ce am vrut să mă mărit cu Hao-Mâini mari. Când mi s-a anunţat pensionarea, eram în ziua a cincisprezecea din luna a şaptea din calendarul lunar. Ticălosul ăsta de Castravete voia să mă păstreze, voia să nu plec din postul meu chiar dacă ieşeam la pensie. Mi-a spus că-mi dă opt sute de *yuani* pe lună. Ah, l-am scuipat în ochi!

— Hei amărâtule, ascultă ce-ţi spun, am trudit destul pentru de-alde voi şi în ultimii ani, tot câştigul centrului medical eu l-am adus. La mine se grăbeau să vină bolnavii, femei şi copii veniţi din toate comunele şi districtele. Uite la mine aici, dacă aş fi umblat după câştig, aş fi putut scoate o mie de *yuani* pe zi. Şi tu, Castravete, credeai că mă obţii cu opt sute de *yuani* pe lună? Nu e nici cât leafa unuia care lucrează pământul cu ziua. Eu, asta, am tras din greu toată viaţa mea; ei bine, acum, mă opresc, am chef să mă odihnesc, vreau să mă întorc în Dongbei să-mi petrec bătrâneţile.

Uite aşa l-am înfruntat pe ticălosul de Castravete, care în ultimii doi ani făcuse tot ce putuse ca să-mi facă viaţa grea. Să mă persecute el pe mine?

— Uite la mine, păi cu câte momente grele n-am dat eu piept? În copilărie nu mi-a fost frică nici de diavolii japonezi şi, la şaizeci de ani trecuţi, mi-o fi frică de un limbric ca tine?

Bine, bine, să revenim la firul principal al poveştii.

Dacă mă întrebaţi de ce m-am măritat cu Hao, trebuie să începem chiar cu broaştele. În seara în care mi s-a spus că ies la pensie, câţiva dintre foştii colegi au organizat în cinstea mea o mică petrecere la restaurant. Eram în seara aia beată, deşi nu băusem cine ştie ce, dar nu fusese băutură de calitate. Patronul locaţiei, Jie-Păsăruică, băiatul lui Jie-O sută de gheare, unul din acei copii ai cartofilor dulci, din 1963, scosese anume pentru mine o sticlă de „Roua celor cinci cereale”, dar porcăria naibii, era un alcool păcătos, nu băusem nici jumătate de bol, că mi s-au şi împăienjenit ochii, am ameţit şi s-a învârtit totul cu mine; cei de la masă cădeau ca muştele, şi Jie-Păsăruică voma un soi de spumă albă şi dăduse ochii peste cap“.

Mătuşa ne-a povestit cum se întorsese clătinându-se. Când plecase, socotea să se întoarcă la căminul spitalului, dar fără să bage de seamă, se pomenise într-un loc umed, unde şerpuia o cărăruie, şi de o parte şi de alta erau trestii înalte de-i treceau de cap. Ochiuri de apă scânteiau sub lună, ca sticla. Se auzeau crăpcenii şi broaştele, când aproape de tot, când îndepărtându-se, valuri-valuri, ca într-un duet care nu se mai sfârşea. Timp de o clipă, ţipetele lor

se înălţaseră de peste tot şi se adunaseră într-un vacarm care suia până la cer. Apoi brusc se oprise totul, lăsând să domnească o tihnă deplină, de nu se mai auzea decât bâzâitul musculiţelor. Mătuşa ţinu să ne precizeze că, în zecile de ani de când făcea meseria de doctor, umblase noaptea pe atâtea drumuri, de nu le mai ştia numărul, şi niciodată nu-i fusese teamă, dar acum uite că începea să-i fie. Bine se zice că orăcăitul broaştelor e ca răpăitul tobelor, dar în noaptea aceea orăcăitul lor era ca un plânset, şi plânsetul ăsta nu era altceva decât plânsetul a mii şi mii de bebeluşi. Ne atrage atenţia că ei i-au plăcut întotdeauna, că pentru o doctoriţă ginecolog un astfel de sunet reprezintă muzica cea mai atractivă de pe lume. Dar în acea noapte, orăcăitul broaştelor avea în el o mânie ascunsă, un soi de sentiment al nedreptăţii, ca nişte acuzaţii ale sufleţelelor rănite ale nenumăraţilor bebeluşi. Mătuşa susţine că, pe dată, alcoolul băut se transformase într-o sudoare rece, aşa că nu se poate crede că avea ea halucinaţii datorate aburilor de alcool care-i împâcleau creierul, pentru că atunci când transpirase alcoolul se eliminase. Mă durea doar puţin capul, spunea ea, dar mintea mi-era limpede. Mătuşa mergea pe cărarea aceea noroioasă, dorind să scape de încercuirea orăcăiturilor. Ca şi cum s-ar fi putut… Să fi fugit ea cât de repede ar fi putut, că tot o urmăreau ţipetele acelea ca un plâns, trist, plin de ură, care urau de peste tot, ca s-o hărţuiască. Mătuşa povesteşte că se gândise cu adevărat s-o ia la fugă, dar nu era cu putinţă, pentru că noroiul de pe cărăruie era ca guma de mestecat pe care-o mestecă tinerii şi i se lipea cu putere de tălpile încălţărilor, astfel că, pentru a pune un pas, trebuia să se străduiască din răsputeri. A simţit că sub tălpile ei se ţeseau fire argintii, pe care cu greu reuşea să le rupă, iar unde punea piciorul se formau la loc. Îşi scosese atunci încălţările şi mersese cu picioarele goale pe drumul mocirlos, dar în felul ăsta simţea şi mai tare forţa de atracţie a noroiului, de ai fi zis că firele argintate aveau ventuze care i se lipeau de tălpi şi o răneau. Mătuşa povesteşte că îngenunchease şi înainta în patru labe, ca o broască uriaşă. Noroiul i se lipea acum de genunchi, de pulpe, de podul palmelor, dar în pofida a tot, ea înainta până la urmă. Atunci, spunea ea, pe firele argintate, din adâncul stufărişului, dintre frunzele irişilor, au ţâşnit puzderie de broaşte. Unele erau verzi, altele aurii, mari cât fierul de călcat sau mici ca sâmburii de curmală, cu ochii ca nişte steluţe aurii sau ca nişte bobiţe roşii. Izvorau în valuri, orăcăind furioase, încercuind-o din toate părţile. Spune că le-a simţit gurile tari muşcând-o, labele care păreau înarmate cu gheare de oţel cu care se agăţau de ea, sărindu-i în spate, pe gât, în cap, şi îngreunându-i trupul încât se prăbuşise la pământ. Groaza pe care o încerca era mai puţin din cauza muşcăturilor şi înţepăturilor, cât din cauza atingerii lor reci şi vâscoase pe propria piele, care o îngreţoşa de-i venea să vomite.

Urinau pe mine fără încetare, de n-o fi fost chiar spermă, povesteşte ea. Îşi amintise brusc o legendă pe care i-o spunea bunica, despre cum îi chinuiau broaştele pe oameni. Se povestea de o tânără care stătea să se răcorească pe dig şi adormise fără să bage de seamă, iar în vis se făcea că se drăgostise cu un tânăr în veşminte de culoare verde. Când s-a deşteptat, s-a văzut că era gravidă.

Când i-a venit sorocul, a născut, mirare mare, o mână de broscuţe. Mătuşa spune că, gândindu-se la povestea asta, se ridicase dintr-un salt, căci spaima cumplită pe care o încercase îi dăduse o forţă miraculoasă. Văzuse broaştele care se aflau pe trupul ei căzând pe jos ca noroiul. Dar mai erau unele agăţate de veşminte, în păr, două îi muşcau lobii urechii, ca nişte cercei înspăimântători. Mătuşa alerga ca o nebună şi, dintr-odată, în mod ciudat, forţa de atracţie a pământului parcă dispăruse. Spunea că alergând aşa, se tot scutura şi prindea cu mâinile amândouă broaştele de pe trup. Când prindea una, scotea un ţipăt ascuţit, apoi o arunca cu putere. Spune că atunci când le-a luat pe cele de la urechi, era aproape să-i smulgă cu lobi cu tot. Vietăţile astea se încăpăţânau să rămână agăţate, de ai fi zis că-s bebeluşi înfometaţi la sânul mamei.

Urlând întruna, mătuşa îşi continua fuga disperată, dar îi era greu să scape de broaştele care nu o slăbeau, urmărind-o. Alergând aşa, se mai întorcea, şi tabloul care i se înfăţişă ochilor o îngrozea: broaşte cu miile unite într-o armată care izvora de pretutindeni orăcăiau, săreau bezmetic, lovindu-se unele de altele, o masă compactă, ca un şuvoi tulbure care se năpustea cu viteză. În plus, de pe marginea drumului răsăreau altele, unele desfăşurându-se ca o linie de luptă în faţa ei să-i bareze drumul, altele ţâşnind brusc, într-un atac surpriză, din tufele de iarbă de alături. Povesteşte mătuşa că în seara aceea purta o rochie largă de mătase neagră şi că rochia asta fusese toată făcută zdrenţe de broaştele care o atacau. Cele care putuseră să smulgă o fâşie lungă de material o înghiţeau până se sufocau, şi atunci îşi ridicau labele din faţă şi se scărpinau, rostogolindu-se la pământ şi dându-şi la iveală pielea albă a burţii.

Mătuşa povesteşte că-şi urmase cursa nebună până la râu şi că atunci când zărise podeţul de piatră strălucind într-o lumină argintată sub clar de lună, rochia ei era toată sfâşiată de broaşte. Era aproape goală când sosise în fugă pe pod, unde-l întâlnise pe Hao-Mâini mari.

„O clipă nici nu mi-a păsat de goliciunea mea, de altfel nici nu-mi dădeam seama că eram cu fundul gol. Am văzut un om cu o pelerină din trestie şi o pălărie mare de bambus, aşezat în mijlocul podului, frământând ceva ca o minge care arunca luciri argintate. Am înţeles după aceea că era lut, lutul lunii, din care se fac bebeluşii clarului de lună. Nu-mi dădeam seama cine este, dar nu-mi păsa; de vreme ce era o fiinţă omenească, îl consideram salvatorul meu."

Mătuşa povesteşte că i s-a aruncat în braţe, vârându-se sub pelerină, şi pieptul ei a simţit căldura celuilalt, dar spatele îi rămăsese umed şi rece, iar după contactul cu broaştele puţea de te sufocai. Ar fi strigat înainte de a leşina: „Frate mai mare, ajutor!"

Ascultând povestea mătuşii, ni se părea că trăiserăm şi noi spaima ei, ni se părea că ne năpădise mulţimea broaştelor, şi fiori îngheţaţi ne treceau prin şira spinării.

Filmul introduce imaginea lui Hao-Mâini mari, rămas nemişcat, ca o statuie de lut, apoi un gros-plan pe figurine, urmat de un plan general cu podeţul de piatră, pentru ca apoi obiectivul să se oprească din nou pe faţa mătuşii, pe gura ei.

Povesteşte:

„Când mi-am venit în simţiri, eram întinsă în patul lui Hao-Mâini mari. Eram îmbrăcată în haine bărbăteşti. Mi-a adus un bol de supă de fasole şi mireasma supei m-a făcut să-mi adun minţile. Odată ce-am băut supa fierbinte, am început să transpir din toţi porii, părţi ale trupului parcă mă frigeau, mă dureau. Senzaţia aceea de vâscos şi îngheţat care te făcea să urli fără să vrei se risipea acum puţin câte puţin. Aveam peste tot băşici dureroase care mă pişcau, eram gata să fiu copleşită de febră şi deliram. Noroc cu supa noastră de fasole pe care mi-o făcuse Hao-Mâini mari, pentru că acum pielea începuse să mi se cojească şi simţeam o durere surdă în oase. Auzisem şi eu poveşti cu oameni care îşi schimbau pielea şi oasele, păi exact asta mi se întâmpla, o ştiam, era o adevărată metamorfoză. Atunci când m-am vindecat, i-am spus lui Hao-Mâini mari: «Frate mai mare, hai să ne căsătorim!"

Povestind până în acest punct, faţa mătuşii şiroia de lacrimi.

Programul îi arăta acum pe mătuşa şi pe Hao-Mâini mari cum fac în doi figurine. Mătuşa ţine ochii închişi şi el îi dă instrucţiuni, iar el, tot cu ochii închişi, are în mână un bulgăre de lut: „Bebeluşul ăsta are numele de familie Guan şi prenumele Xiaoxiong, taică-său are un metru şaptezeci şi nouă, are o faţă bine conturată, cu o bărbie lată şi ochi negri, urechi mari, un nas turtit în vârf. Mama lui are un metru şaptezeci şi trei, un gât lung, bărbia ascuţită, pometţi bine pronunţaţi, ochi mari, nas ascuţit. Copilaşul seamănă treizeci la sută cu tatăl, restul e al mamei". În timp ce mătuşa spune ceva, băieţelul numit Gao Xiaoxiong prinde viaţă în mâinile lui Hao-Mâini mari. Se dă un gros-plan pe figurină. Văd atunci un băieţel cu trăsături mai puţin întâlnite, dar cu o expresie de tristeţe de nedescris; fără să-mi dau seama, încep să-mi curgă lacrimile ca dintr-un izvor nesecat.

V

O însoţesc pe Micuţa Leoaică într-o vizită la spitalul „Comoara familiei pentru mame şi bebeluşi". Ea îşi dorise să lucreze acolo, dar nu avusese nicio proptea. Intraţi în hol, am avut senzaţia că locul nu seamănă deloc a spital, ci mai degrabă cu un club pentru cei sus-puşi. Cu toate că eram în toiul verii, în clădire adia un aer proaspăt, era foarte plăcut. În fundal se auzea o muzică delicată care-ţi mângâia urechile, aerul era îmbălsămat de parfumul plăcut de flori abia culese. Pe peretele din faţă era prinsă firma albastru-deschis a spitalului şi cele opt ideograme de culoare roz spuneau: „Dedicaţi vouă pe viaţă, împreună în deplină încredere".

Se aflau acolo două femei drăguţe în bluze albe şi cu bonete tot albe, care primeau clienţii. Erau numai zâmbet, amabile, şi vorbeau cu blândeţe.

O femeie de vârstă mijlocie îmbrăcată şi ea în bluză albă, cu ochelari cu rame albe, înaintă spre noi şi ne întrebă prietenos:

— Doamnă, domnule, cu ce v-aş putea fi de folos?

Am răspuns:
— O, cu nimic. Ne uităm doar!
Femeia ne conduse atunci într-un loc în dreapta holului, anume pentru odihnă, cu fotolii de trestie şi etajere rustice încărcate cu tot felul de reviste luxoase cu mămici şi bebeluşi; pe măsuţele din faţă erau puse broşuri ilustrate elegant, care prezentau pe scurt spitalul. Femeia ne aduse de la dozator două pahare cu apă proaspătă, apoi ne lăsă, arborând un zâmbet larg.
Răsfoiesc materialele şi dau peste imaginea unei doctoriţe în floarea vârstei. Cu fruntea luminoasă, sprâncene lungi şi subţiri, privirea binevoitoare şi ochelari fără rame pe nas, afişează un zâmbet de bun venit, lăsând să i se vadă dinţii albi şi bine aliniaţi. Are pe piept un ecuson cu fotografie. Pe umărul ei stâng e tipărit: „Spitalul «Comoara familiei pentru mame şi bebeluşi», întreprindere cu capital mixt chinez-american, este un spital de tip nou, aşa cum îl visaţi! Nu dă impresia de răceală, domneşte în totalitate o atmosferă de familie, plină de căldură, de armonie, de sinceritate, aveţi aici parte de autentice servicii de lux… “
Textul de pe celălalt umăr spune şi el: „Respectăm cu stricteţe declaraţia de la Geneva a Asociaţiei Medicale Mondiale din 1948. Practicăm medicina bizuindu-ne pe conştiinţă şi demnitate, ne gândim înainte de toate la sănătatea bolnavului, păstrăm secretul medical în întregime, ne mobilizăm toate forţele în apărarea reputaţiei medicinei şi măreţiei tradiţiei ei…“
I-am aruncat pe furiş o privire Micuţei Leoaice şi am descoperit că îşi încrunta puternic sprâncenele, pe măsură ce răsfoia pliantele.
Am întors pagina şi am văzut o doctoriţă care dădea o impresie de seriozitate şi hotărâre. Măsura cu un metru de croitorie o burtă mare de gravidă, a cărei piele părea strălucitor de netedă. Pacienta avea gene lungi şi un nas cu o şa înaltă, buze pline, ademenitoare, un ten minunat, fără să fie palid, fără urme de oboseală, aşa cum citeşti de obicei pe faţa femeilor gravide. De pe braţul doctoriţei până pe burta pacientei, un şir de ideograme declarau: „Încă de la concepţie, noi respectăm în cel mai înalt grad viaţa omului“.
Un bărbat de înălţime medie, cu părul rar, îmbrăcat într-un costum sport de calitate intră în hol cu pas grăbit. După faţa sa dominată de o deplină încredere în sine, am înţeles că-i cineva important. Dacă nu vreun funcţionar de rang înalt, mai mult ca sigur vreun bogătaş, sau poate şi una şi alta. La braţul stâng ducea, strângând-o uşor, o tânără. Ea era’năltuţă, cu talia suplă unduindu-se într-o rochie de mătase galben-deschis, care i se înfoia în jur. Am tresărit, căci am recunoscut-o pe Micuţa Bi, responsabila administrativă plină de talente a crescătoriei de broaşte-bou a lui Yuan-Obraz şi a verişorului meu. M-am grăbit să-mi aplec capul și să-mi ascund faţa după pliantul din mână.
La pagina care urma, în colţul gol de jos din dreapta, puteai vedea cinci bebeluşi cu fundul gol, aşezaţi unul lângă altul. Cu toţii aveau capul aplecat spre stânga, ca şi cum cineva le făcea de-acolo bezele. Frunţile lor bombate şi obrăjorii bucălaţi se rotunjeau într-un arc plăcut. Chiar dacă nu le-ai fi văzut expresia, ajungea rotunjimea asta, ca un surâs nevinovat. Trei dintre ei, spre

deosebire de ceilalţi, nu prea aveau păr. Doi îl aveau negru, unul blond-auriu, iar cel al ultimilor doi era deschis de tot. Aveau toţi urechi mari, semn de fericire. Scumpii ăştia care-şi aveau publicată fotografia erau favoriţii sorţii. Aveau la vreo cinci luni şi probabil că abia începuseră să stea în fund, dar se cam clătinau, erau puţin aduşi de spate şi grăsuţi ca nişte purceluşi rotofei. Sub rotunjimea braţelor le puteai zări burtica bombată. Funduleţul era turtit şi dunga dintre fese era tare drăgălaşă. Pe locul alb de lângă poza lor puteai citi următoarele rânduri: „Serviciul de obstetrică, care are ca focus familia, dă o mare importanţă dialogului dintre femeile însărcinate şi echipa medicală cu înaltă calificare. Pune în egală măsură accent pe educaţia medicală a femeilor însărcinate şi lehuzelor".

Bărbatul de vârstă mijlocie şi Micuţa Bi au vorbit o clipă cu cei de la recepţie, apoi, conduşi de o femeie graţioasă, s-au dus să se aşeze în stânga holului, locul de aşteptare pentru clientela spitalului. Era acolo o canapea cărămizie cu spătar înalt, şi pe măsuţa din faţă era o vază cu trandafiri roşii. S-au aşezat, şi bărbatul a strănutat, ceea ce m-a făcut să tresar. Strănutul ăsta foarte special, ca o explozie, mi-a trezit amintiri. Era oare posibil să fie chiar el?

Echipa de medici trebuie să comunice în amănunţime cu femeia însărcinată şi cu familia ei referitor la sănătatea mamei şi starea copilului, la alimentaţie şi gimnastica femeii însărcinate, în fiecare din etapele sarcinii.

Îmi venea să-i spun Micuţei Leoaice ce descoperisem, dar ea tocmai răsfoia grăbit pliantul mormăind: „Asta nu pare deloc un spital, cine-şi permite să vină aici?" Era cu spatele la bărbatul aflat împreună cu Micuţa Bi, nici nu le observase intrarea.

Ca şi cum locul în care se aşezaseră îl lăsa prea tare descoperit, bărbatul se ridică şi plecă împreună cu însoţitoarea lui spre cafeneaua din fundul holului, izolată de un sumar paravan separator format din câteva oluri cu filodendroni cu foile de un verde crud şi un ficus cu frunze stufoase, înalt până în tavan. Pereţii erau tapetaţi cu hârtie de culoare cărămizie cu mici desene, şi se mai afla acolo şi un şemineu. În spatele barului, pe perete, erau puse vitrine, şi în ele băuturi din cele vestite. Un tânăr bine făcut, cu un papion negru la gât, făcea cafeaua. Un miros de cafea de calitate, amestecat cu parfumul florilor, ajungea până la noi şi ne gâdila nările.

Şi pe deasupra, spitalul a înfiinţat un serviciu de pregătire a naşterii la sfârşitul sarcinii. Personalul respectiv, ţinând cont de fiecare situaţie în parte, fixează împreună cu voi un plan al naşterii, cursuri de pregătire… toate acestea în vederea întăririi comunicării, pentru a permite gravidelor şi lehuzelor să-şi facă cunoscute nevoile, temerile, întrebările…

Era acolo, cu o ceaşcă de cafea în mâini, discutând afectuos cu Micuţa Bi. Da, era chiar el. Poţi să-ţi schimbi vocea, dar nu şi strănutul acela venit din rărunchi. Poţi să-ţi operezi pleoapele, dar nici cea mai rafinată operaţie estetică nu-ţi poate schimba privirea. Era acolo, vorbind cu nepăsare, surâzând, foarte în largul lui, la douăzeci de metri de mine, nici prin gând nu-i trecea că un prieten din copilărie îl studia. Şi iată cum Xiao-Buză de jos, care avea o singură pleoapă, inimă plină de

cruzime şi mână neiertătoare, se lepăda încet-încet de personajul rasat pe care-l aveam în faţă.

Aruncând pliantul pe măsuţă şi lăsându-se pe spate, Micuţa Leoaică se pronunţă:

— Nicio speranţă, doar doctori întorşi din America sau cu master în Franţa, profesori mari de le universitate… echipa cea mai măiastră din toată ţara… dacă aş veni aici, eu n-aş fi bună decât să arunc hârtia folosită din closete…

Eram amândoi din aceeaşi comună, locuisem şi unul, şi altul la Beijing, şi nu-l întâlnisem niciodată. Mi-am amintit de tatăl lui, care, când el absolvise universitatea, striga pe toate străzile: „Fiul meu a fost repartizat la Consiliul Afacerilor de Stat!“ Auzisem apoi că, după ce petrecuse mai mulţi ani într-un birou, devenise secretarul unui ministru, apoi că fusese trimis la munca de jos, ca vicesecretar în nu ştiu ce cotlon. Ultimele zvonuri spuneau că se pusese pe făcut afaceri în domeniul funciar şi imobiliar şi că devenise un mare mahăr miliardar.

Femeia graţioasă care-i condusese se întoarse după ei şi-i duse în fundul holului. Am redeschis broşura şi am văzut, pe coperta din afară, mâna unui doctor şi cea a unei gravide, una peste alta pe burta bombată. Deasupra, puteai citi: „Îi socotim pe gravidă și pe bebeluşul său drept membri ai propriei familii, suntem total în slujba lor, plini de grijă până în cele mai mici amănunte. La noi, aici, veţi avea parte de o ambianţă din cele mai primitoare, o să vă simţiţi protejate, în centrul atenţiei şi al celor mai perfecţionate îngrijiri”.

La ieşirea din spital, moralul soţiei mele scăzuse de tot, nu mai contenea să găsească cusur la toate înnoirile, cu argumente politice deplasate.

Eu, unul, nu aveam chef s-o iau în seamă, eram preocupat de altceva. Cum însă nemulţumirile ei nu mai conteneau, devenind chiar greu de suportat, i-am retezat-o:

— Bine, doamnă, gata cu acreala şi cu invidia!

Ca niciodată, ea nu se bosumflă, ci spuse cu un zâmbet silit:

— O doctoriţă de ţară necioplită ca mine nu poate să facă altceva decât să meargă să crească broaşte-bou în întreprinderea lui Yuan-Obraz.

I-am spus:

— Ne-am întors ca să ne bucurăm de pensie, nu ca să muncim.

Mi-a răspuns:

— Trebuie totuşi să ne ocupăm de ceva, ce-ar fi să fiu măcar bonă?

— Bine, am aprobat eu, da’ ia ghiceşte pe cine tocmai am văzut?

— Pe cine?

— Pe Xiao-Buză de jos, am răspuns. Cu toate că şi-a ajustat chipul, l-am recunoscut.

— Cum e posibil? Un bogătaş ca el la ce s-ar mai întoarce aici? Nu te-ai înşelat?

— Ochii m-ar putea înşela, nu şi urechile, am spus. Nimeni de pe lumea asta n-ar strănuta ca el, şi, în plus, privirea lui, râsul, toate asta nu şi le-a putut schimba.

— Să se fi întors ca să facă investiţii? Se spune ca regiunea noastră o să treacă sub administraţia oraşului Qingdao, iar odată cu asta n-o să crească şi preţurile pământului şi imobilelor?

I-am spus:

— Şi ia ghiceşte tu cu cine era?

— Păi cum ai vrea să ghicesc?

— Era cu Micuţa Bi.

— Cu cine?

— Micuţa Bi, cea de la crescătoria de broaşte-bou a lui Yuan- Obraz.

— O, făcu Micuţa Leoaică, am văzut dintr-o ochire că e o poamă. Cu indivizi ca Yuan-Obraz şi verişorul tău, nu se poate să fie cineva cinstit.

VI

Micuţa Leoaică era cu totul scârbită de crescătoria de broaşte-bou, n-avea nici cea mai mică simpatie pentru Yuan-Obraz, nici pentru verişorul meu, şi totuşi, nu la mult timp după vizita la spitalul „Comoara familiei”, îmi spuse deodată:

— Fuguţă, aş vrea să merg să lucrez la societatea crescătoriei broaştelor-bou.

Foarte surprins, i-am privit chipul surâzător.

— E-adevărat, nu-i o glumă, a precizat ea serios, renunţând la surâs.

— Chestiile alea, poţi tu să creşti aşa ceva? am întrebat-o, încercând să-mi alung din minte imaginea broaştelor care ţopăiau şi care mă obsedau mai ales după ce văzusem serialul de televiziune cu mătuşa şi căpătasem o adevărată teamă de broscărime.

— De fapt, broaştele nu au nimic de temut, omul şi broasca au acelaşi strămoş. Mormolocii şi spermatozoizii umani au aproape aceeaşi formă, ovulele, la fel, nu au nicio deosebire. N-ai văzut şi fetuşii de trei luni? Au un soi de prelungire ca o coadă, la fel ca în metamorfoza broaştei.

O priveam tot mai nedumerit. Ea continuă, de parcă ar fi perorat o lecţie:

— De ce cuvântul bebeluş – *wa* şi broască, tot *wa*, au aceeaşi pronunţie? De ce ţipătul pe care-l scoate nou-născutul când iese din pântecele mamei este la fel cu orăcăitul broaştei? De ce la noi în Dongbei mulţi dintre bebeluşii de argilă au în braţe o broască? Şi de ce strămoaşa umanităţii este socotită Zeiţa Nuwa? Potrivirea asta de sunete arată că ea era o broască uriaşă şi că omul provine din broască, deci teoria cu provenienţa din maimuţă e complet greşită…

În pledoaria ei, observam strecurându-se uşor modul de a vorbi al lui Yuan-Obraz şi al verişorului meu. Înţelegeam că cei doi palavragii de clasă o zăpăciseră cu vorbele lor meşteşugite.

— Bine, i-am spus, dacă te plictiseşti atât de tare acasă, poţi să te duci acolo să-ţi treci timpul, dar, am spus eu râzând, nu-ţi dau mai mult de o săptămână până ce o să dai bir cu fugiţii.

VII

Domnule, dacă mi-am arătat prin vorbe dezacordul meu ca Micuţa Leoaică să se ducă să lucreze la crescătoria de broaşte-bou, în fapt eram mulţumit s-o facă. Îmi iubesc independenţa, îmi place la nebunie să hoinăresc singur pe străzi şi, aşa mergând, să-mi trec în revistă trecutul. Dacă nu mă cheamă nicio amintire, atunci îmi las imaginaţia să bată câmpii. Să o însoţesc pe Micuţa Leoaică în plimbările ei era o obligaţie, iar să te achiţi de o obligaţie te costă, mai trebuind să mă arăt şi entuziast. Şi uite că lucrurile mergeau cum nu se putea mai bine, se ducea să lucreze, de cu zori, pe bicicleta ei electrică, pe care se spunea că verişorul i-o cumpărase anume. Pe fereastră o vedeam cum, înfiptă dreaptă în şa, pedala fără zgomot, uşor ca şi cum ar fi alunecat, de-a lungul drumului de pe malul râului. Când silueta pe care i-o priveam din spate dispărea, coboram şi eu scările.

În acele câteva luni am hoinărit, străbătând de la un cap la altul, toate cartierele oraşului, situate în partea de nord a râului. Grădinile cu copacii lor, supermagazinele, punctele pentru masaje pe care le întreţineau orbii, centrele de sport, saloanele de înfrumuseţare, farmaciile, ghişeele de vânzare a tichetelor de loterie, bazarele, magazinele de mobilă, pieţele de produse agricole amenajate de-a lungul râului, toate purtau urmele paşilor mei. Când ajungeam într-un loc nou, făceam poze cu aparatul meu foto, însemnând locul ca un câine care ridică piciorul şi-i trage un pipi. Am străbătut şi câmpurile încă necultivate, am vizitat şi şantiere de construcţii de anvergură. În şantierele astea, partea principala a construcţiilor era deja terminată, dovedind originalitate. Altele erau abia la stadiul când se toarnă fundaţia şi se pun pilonii şi nu-ţi puteai da seama în ce fel vor arăta mai târziu.

După ce am explorat aproape în întregime locurile de pe malul de nord, m-am mutat pe malul de sud. Ajungeam acolo pe podul suspendat, a cărui formă amintea de nişte aripi desfăcute. Mai puteam s-o fac şi pe o plută din bambus care urma firul apei până la debarcaderul familiei Ai, aflată la mai bine de zece *li* distanţă. Treceam totdeauna pe pod, nu găseam că bacul e prea sigur. Dar într-o bună zi, din cauză că pe pod avusese loc un accident şi circulaţia era blocată, am optat să iau totuşi bacul, să mai trăiesc experienţa de odinioară.

Cel care făcea trecerea era un flăcău tânăr, care purta o vestă chinezească, închisă în faţă cu şirul ei de nasturi înveliţi. Vorbea cu un puternic accent local, dar jongla şi cu cuvintele la modă. Pluta lui era din douăzeci de trunchiuri de bambus groase cât un bol, pe care o cârmea din faţă, unde era pus un cap de dragon din lemn sculptat şi pictat în mai multe culori. În mijlocul ambarcaţiunii ăsteia erau fixate două taburete de plastic roşu. Mi-a întins şi doi saci, tot de plastic, să mi-i pun la picioare ca să nu-mi ud încălţările şi ciorapii. Mi-a povestit că mulţi orăşeni preferau să-şi scoată încălţările şi şosetele şi picioruşele orăşencelor erau albe ca peştişorii argintii, că era tare drăgălaş felul în care ele şi

le muiau în apă şi le scoteau clipocind. Mi-am scos şi eu pantofii şi ciorapii şi i le-am întins. Le-a pus într-un cufăr şi a spus, pe jumătate în glumă:

— Un *yuan* pentru păstrare.

— Aşa să fie.

Mi-a aruncat o vestă de salvare cărămizie şi mi-a spus:

— Unchiule, trebuie s-o pui neapărat, altfel şeful meu o să-mi oprească din primă.

Când flăcăul a împins cu prăjina ca să desprindă pluta de debarcader, trecătorii de pe mal i-au strigat: „Băi, Cap Turtit, să-ţi fie cu noroc, să cazi în apă şi să mori înecat! “

Flăcăul, mânuind cu pricepere prăjina, a răspuns:

— E mai bine să nu păţesc nimic, altfel rămâne soră-ta văduvă.

Pluta se lăsă în voia curentului şi o luă repede la vale. Mi-am scos aparatul de fotografiat şi am fotografiat podul cel mare şi cele două maluri.

— De unde vine unchiul?

— Ia zi tu, de unde? I-am întrebat vorbind cu accentul specific locului.

— Eşti de pe aici?

— Poate chiar am fost coleg de clasă cu tatăl tău.

I-am privit capul lung şi turtit şi mi-am amintit de un coleg din familia Tan care era poreclit Cap Turtit.

— Dar eu nu te cunosc! Din care sat eşti, domnule?

— Vezi-ţi de pluta ta, i-am spus, nu e important să mă cunoşti, ajunge că eu îi cunosc pe tatăl şi pe mama ta.

Băiatul îşi ştia meseria. Din când în când îmi arunca câte o privire, era clar că voia să mă provoace la vorbă. Mi-am scos o ţigară şi am aprins-o. El mi-a spus încreţind din nas:

— Unchiule, dacă-mi dau eu seama după miros, fumaţi ţigări China în pachet necartonat.

Aşa era. Mi le adusese Micuţa Leoaică. Spusese că i le dăduse pentru mine Yuan-Obraz. Era un cadou al unei persoane sus-puse, dar cum el nu fuma decât „Nouă fericiri”, nu voia să schimbe.

Am scos o altă ţigară şi m-am aplecat în faţă să i-o dau. S-a ridicat puţin s-o prindă, s-a întors să se ferească de vânt, şi şi-a aprins-o. A fumat-o cu faţa plină de încântare, de o frumuseţe ciudată şi distantă în acelaşi timp. A spus:

— Cine-şi permite astfel de ţigări nu e un om obişnuit.

— Mi le-a dat cadou un prieten.

— Ştiam eu că ţigări din astea nu-ţi cumperi singur, a replicat cu un râs şmecher. Domule, dumneata faci parte din tagma celor cu *Patru lucruri în general*?

— Ce înseamnă *Patru lucruri în general*?

— Păi adică, în general, ţi se dau cadou vin şi ţigări, în general, nu te atingi de leafă, la fel şi cu nevasta, nu te atingi de ea niciodată. Şi mai e un în general, dar l-am uitat.

— Păi, noaptea, în general, ai vise urâte.
— Nu, te înşeli, chiar l-am uitat pe al patrulea.
— Atunci s-o lăsăm baltă.
— Dacă mâine vii iar, o să-mi amintesc, a continuat. Unchiule, ştiu cine eşti.
— Cine?
— Eşti Xiao-Buză de jos, care a devenit acum Xiao-Vară, Primăvară[1]. Unchiul Xiao, spuse el râzând ciudat. Tata spune că eşti cel mai capabil dintre colegii de clasă. Eşti mândria lor şi totodată mândria întregii comune Dongbei.
I-am spus şi eu:
— Aşa este, cel mai capabil, dar eu nu-s ca el!
— Ce rost au politeţurile! de când te-am văzut urcând pe plută, am ştiut că nu e vorba de cineva obişnuit.
— Chiar aşa! am râs eu.
— Dar se vede cu ochiul liber, spuse el, îţi scapără fruntea, deasupra capului pluteşte o aură, de cum te vede cineva, simte că eşti un om sortit bogăţiilor şi onorurilor.
— Ai învăţat cumva fizionomie de la Yuan-Obraz?
— Aha, deci îl cunoşti şi pe el? Îşi lovi fruntea şi spuse: Da, fireşte, doar aţi fost toţi colegi, normal că îl cunoşti. Deşi nu se compară cu dumneata, unchiul Yuan e şi el un om capabil.
— Şi tatăl tău este, am spus eu, îmi aduc aminte că era în stare să înconjoare terenul de baschet mergând în mâini.
— Asta nu înseamnă nimic, spuse el dispreţuitor. Când ai mintea slabă, eşti puternic fizic. Când dumneata sau unchiul Yuan vă folosiţi mintea, vă puneţi creierul la lucru. Păi, aşa cum se spune, „cel ce lucrează cu creierul guvernează, cel ce se bizuie pe forţa fizică este guvernat”.
— Eşti bun de gură, să te iei de mână cu Wang-Ficat, am remarcat, râzând.
— Unchiul Wang e şi el talentat, dar a ales o altă cale decât a voastră, a reluat el, mijindu-şi ochii triunghiulari cu privire pătrunzătoare şi mobilă. Unchiul Wang îşi lasă în voie nebunia lui și face bani cu măsură.
— Da` cât poţi câşiga vânzând figurine de lut?
— Păi ce vinde el nu-s figurine de duzină, sunt chiar opere de artă. Unchiule, dacă aurul are preţul lui, arta nu-l are. Fireşte că dacă compari banii puţini pe care-i câştigă unchiul Wang-Ficat cu banii pe care-i câştigi dumneata, unchiule Xiao, e cum ai compara o băltoacă cu marea. Unchiul Yuan e mai ager ca el, dar nu te poţi bizui doar pe creşterea broaştelor-bou pentru a câştiga cât decât.
— Dacă Yuan-Obraz nu se bizuie pe creşterea broaştelor-bou, pe ce se bizuie atunci?
— Unchiule, nu eşti la curent, sau te faci că n-ai habar?

---

[1] Vară, primăvară se pronunţă la fel cu Buză de jos – Xia chun, dar se scrie cu ideograme diferite.

— Nu ştiu nimic, ăsta-i adevărul.

— Unchiule, îţi baţi joc de mine, spuse el; un personaj de marcă aşa cum eşti dumneata nu e oare la curent cu toate cele? Cum să nu ştii ceea ce un simplu cetăţean ca mine ştie totuşi. Cum adică?

— Nu m-am întors decât de câteva zile, adevărul e că nu ştiu nimic.

A spus atunci:

— Fie, să zicem, dar oricum nu eşti străin în zonă, aşa că eu, nepotul cel prostănac, o să-ţi povestesc tot, ca să de distrezi.

— Bun, dă-i drumul.

— Unchiul Yuan-Obraz se serveşte de crescătoria de broaşte-bou ca paravan, afacerea lui e să ajute oamenii să aibă copii.

Am fost cumplit de surprins, dar n-am lăsat să se vadă niciun semn.

— Ca să spunem frumos, conduce un centru de ajutor al gravidelor, spuse el de-a dreptul. Găseşte mame purtătoare pentru femeile care nu pot face copii.

— Şi sunt oameni care fac afacerea asta care atinge politica planificării familiale? am întrebat eu.

— Oho, unchiule Xiao, păi nu mai suntem ca pe vremuri. Şi dumneavoastră mai vorbiţi de planificare familială! exclamă el. Acum cei care au bani fac plozi şi plătesc amenda. Uite, chiar bătrânului He, regele şifonierelor, i-a născut nevasta al patrulea copil şi a plătit şase sute de mii de *yuani* amendă. Seara a primit înştiinţarea, a doua zi s-a dus la Comitetul Planificării Familiale cu portofelul din piele de şarpe plin cu suma respectivă. Cât despre cei care nu au bani, toarnă plozi în secret. Când era comuna populară, ţăranii puteau fi controlaţi în tot ce făceau: când se duceau la târg, trebuiau să ceară un concediu, când ieşeau din zona unde locuiau, le trebuia o adeverinţă. Acum fiecare e liber să plece cât de departe pofteşte şi nu-i cere nimeni socoteală. Poţi să pleci oriunde în alt loc să faci ce-ţi trece prin cap, să repari umbrele, încălţăminte, să vinzi legume, să-ţi închiriezi un subsol sau să-ţi faci un adăpost sub un pod şi să naşti după bunul tău plac. Demnitarii fac copii cu „a doua“, cu amanta. Ce să-ţi mai spun, numai micii funcţionari fără bani se tem şi n-au curajul să facă alţi copii.

— După tine deci, politica controlului naşterilor nu mai există decât cu numele?

— Nu, nu zic asta, politica e la locul ei, altfel cum s-ar calcula amenzile?

— Păi dacă-i aşa, oamenii n-au decât să toarne copii, ce rost are să se mai ducă la societatea pentru gravide?

— Unchiule, pentru că vă dedicaţi cu totul obiectivelor dumneavoastră, nu înţelegeţi nimic din felul în care se petrec lucrurile pe lumea asta! spuse el râzând. Chiar dacă bogaţii au bani, puţini dintre ei sunt la fel de relaxaţi ca bătrânul He, regele şifonierelor, cei mai mulţi, pe măsură ce se îmbogăţesc, devin tot mai zgârciţi, îşi doresc atunci să aibă un fiu care să le moştenească averea, dar nu se-ndură să plătească amenda. Dacă găseşti o mamă purtătoare, reuşeşti să aranjezi să scapi de amendă. În plus, majoritatea bogaţilor şi a persoanelor de vază sunt de vârsta dumneavoastră, bărbaţii ard de dorinţa de a mai face copii,

dar consoartele nu le mai sunt de prea mult folos.

— Şi atunci recurg la „a doua“, nu?

— Da, şi mulţi o şi au, ba mai au şi o „a treia“, sau o „a patra“, dar multora le mai este încă frică de nevastă, şi ca să evite necazurile, recurg la unchiul Yuan şi-i devin clienţi.

Privirea mi-a trecut dincolo de dig şi a poposit pe mica clădire roz a crescătoriei de broaşte-bou şi pe terasa aurită a templului zeiţei, şi-n timpul ăsta o presimţire rea începea să mă apese. Mi-a venit în minte o dimineaţă când m-am dus la baie ca să mă uşurez, după ce făcusem dragoste cu Micuţa Leoaică.

— Unchiule, îmi pare că nu aveţi moştenitor, nu-i aşa? mă întrebă Cap Turtit.

N-am răspuns.

— Unchiule, un personaj de clasă ca dumneavoastră şi să nu aibă moştenitori, aşa ceva nu se poate. Ştiţi asta, nu? Faceţi o mare greşeală, ştiţi doar ce a spus Confucius: „Între cele trei încălcări ale pietăţii filiale, cea mai mare este să nu ai urmaş…“

…Mă ţinusem cam mult şi după ce mă uşurasem, m-am simţit mai calm, mă gândeam să dorm puţin. Dar Micuţa Leoaică nu mă lăsa deloc în pace, voia să continuăm, ceea ce de mult nu i se mai întâmplase…

— Unchiule, orice-ar fi, trebuie să aveţi un fiu, asta nu mai e doar problema dumneavoastră, priveşte toată comuna Dongbei. Unchiul Yuan vă oferă mai multe soluţii. Cea mai grozavă e cea cu mama purtătoare pe care o lăsaţi gravidă, e vorba de fete una și una, sănătoase, cu gene excelente, care nu-s măritate şi au făcut și studii postuniversitare. Puteţi sta împreună până ce rămâne gravidă. Costurile sunt destul de ridicate, pe puţin două sute de mii de *yuani*. Fireşte, dacă vreţi tot ce-i mai bun pentru fiul ce se va naşte, puteţi să-i daţi fetei o sumă pentru cheltuieli şi hrană și o primă suplimentară. Pericolul cu locuitul laolaltă e că puteţi ca în timpul ăla să vă îndrăgostiţi unul de celălalt şi ca situaţia asta artificială să devină de-adevăratelea, cu toate urmările neplăcute asupra căsniciei dumneavoastră. Mă gândesc că soţia n-ar fi de acord…

…părea foarte excitată, dar trupul îi rămânea în continuare de gheaţă, şi, în plus, îşi încălca obiceiurile, n-o făcea aşa cum o făcuse de-a lungul atâtor ani.

— Ce vrei să faci? am întrebat-o.

I-am văzut ochii strălucitori, în lumina zorilor. Mi-a spus zâmbind misterios:

— Vreau şi eu să te maltratez.

Mi-a legat ochii cu o bandă neagră.

— Ce vrei să faci?

— Nu-ţi dau voie să desfaci legătura. M-ai prostit jumătate din viaţă, acum vreau să mă răzbun.

— Vrei să-mi faci vasectomie?

A râs glumeţ şi mi-a spus:

— Cum aş putea să-ţi fac aşa ceva? Vreau să te satisfac cum trebuie de data asta…

— Nu demult a venit o femeie care a făcut scandal, i-a stricat maşina unchiului

Yuan, spune Cap Turtit. După coabitarea cu mama purtătoare, soţul s-a îndrăgostit de ea aşa de tare, că după ce i s-a născut fiul şi-a lăsat nevasta. De aia nu cred că soţia dumneavoastră ar fi de acord…

…continua să mă înnebunească şi asta mă înfierbânta. Am avut impresia că lua ceva pe furiş.

— Ce crezi că faci acolo? Chiar e nevoie de aşa ceva?

Nu mi-a răspuns.

— Unchiule, dacă chiar vreţi un copil şi nu vă convine să gustaţi mierea dintr-o altă floare, o să vă învăţ care-i cel mai economic mod de a obţine ce doriţi. Dar este un secret. Unchiul Yuan are şi mame purtătoare din cele mai ieftine. Sunt urâte la vedere, dar nu de la natură. La început erau fete frumoase, deci cu gene excelente. Poate aţi auzit de incendiul care a devastat fabrica de jucării Dongli. Au murit atunci cinci fete din comuna noastră, trei au reuşit să scape, dar au fost grav rănite şi au rămas desfigurate cu totul, aşa că nu le e prea uşor să trăiască. Unchiul Yuan, cu inimă mare cum este, le-a adunat de pe drumuri, le-a dat de mâncare şi le-a găsit totodată un mijloc de trai, ba le-a dat şi posibilitatea de a pune deoparte ceva bani pentru bătrâneţe. Bineînţeles că în cazul lor nu mai e vorba de a le lăsa gravide prin relaţii sexuale, doar îţi ia mormolocii şi-i inseminează în uterul lor. La timpul potrivit, te duci şi-ţi iei copilul, şi cu asta basta. Nici nu iau mult, doar cincizeci de mii de *yuani* pentru un băiat şi treizeci de mii pentru o fată…

Mă făcuse să ţip. Am simţit că m-am prăbuşit într-un puţ adânc. M-a acoperit şi a plecat încetişor…

— Unchiule, vă sugerez să…

— Faci pe codoşul pentru Yuan-Obraz.

— Unchiule, cum de vă lasă inima să folosiţi astfel de cuvinte demodate? spuse Cap Turtit râzând. Nu sunt decât un angajat al lui Yuan-Obraz. Vă mulţumesc, unchiule Xiao, că mi-aţi oferit ocazia să câştig şi eu un ban, o să-l contactez de îndată pe unchiul Yuan.

Stăpâni pluta şi-şi scoase mobilul.

— Îmi pare rău, mai întâi că nu sunt unchi-tău Xiao, apoi, n-am nevoie de serviciile tale.

VIII

Domnule, alaltăieri mă certasem rău cu Micuţa Leoaică, eram răvăşit cu totul, mă rănisem la nas şi sângeram de mi-am pătat şi hârtia de scrisori. Azi mă mai doare capul puţin, dar nu cât să mă împiedice să scriu. Pentru o piesă de teatru trebuie cântărit fiece cuvânt, dar pentru o simplă scrisoare nu-i nevoie de atâta grijă. Ajung câteva sute de cuvinte pentru puţinul pe care-l ai de spus. Când soţia mea Wang Renmei, care a murit, îmi scria pe vremuri şi-i lipseau cuvintele, înlocuia cuvântul printr-un desen. Deseori îşi cerea iertare pentru asta: „Fuguţă,

zicea, nivelul meu de cultură e prea scăzut, nu-mi rămâne decât să desenez“.

Îi răspundeam: „Ba nicidecum, când desenezi ca să-ţi exprimi gândul, de fapt creezi cuvinte“. Îmi replica atunci: „Vreau să-ţi dăruiesc un copil, hai să ne unim să facem unul împreună…”

Domnule, după cele spuse de plutaşul Cap Turtit, tremurând de teamă, mi-am formulat gândul care mă frământa: Micuţa Leoaică, înnebunită să aibă un copil, mi-a luat mormolocii ca să-i insemineze în corpul uneia din fetele alea desfigurate. În mintea mea plutea imaginea puzderiei de mormoloci dând ocol unui ovul, imagine care o aducea după sine pe cea din copilărie, când pe malul iazului aproape secat din spatele satului, urmăream mormolocii care se băteau după o pâinicică umflată de apă. Mă tot gândeam că fata asta desfigurată care era mamă purtătoare pentru mine nu era alta decât Chen-Sprânceană, fiica vechiului şi bunului meu coleg de clasă, Chen-Nas. În pântecul ei se afla copilul meu.

Mă îndreptam spre centrul de creştere a broaştelor-bou, şi parcă pe drum mă salutaseră multe persoane, dar nu eram în stare să-mi dau seama cine erau. Prin deschizătura luminată prin care scăpărau raze argintii a porţii am văzut pentru a doua oară statuia impunătoare a broaştei. M-a trecut un fior, ca şi cum încercam din nou sub privirea ei răutăcioasă, deşi de fapt doar mi-o reaminteam, senzaţia unui frig aproape vâscos. În locul liber din faţa micii clădiri albe, şase femei în haine colorate agitau ghirlande de flori şi săreau iar lângă ele, într-un scaun stătea un bărbat, care dintr-un acordeon scotea sunete aidoma unor gemete. Păreau că repetă un spectacol. În acest timp în care domnea pacea, în ziua asta superbă, nu se petrecuse nimic special. Poate că totul nu era decât rodul propriei imaginaţii. Mai bine ar fi fost să-mi caut un loc unde să stau şi să cuget serios la piesa mea de teatru.

„Cine n-are necazuri e ca şoarecele de fricos, cine ia în piept greutăţile ca tigrul este de curajos, fericirea nu-i ca nenorocirea, că de nenorocire nimeni nu scapă“, aşa sunau învăţăturile pe care mi le dăduse tata. Cei vechi au tot felul de maxime din astea la dispoziţie. Tot regândindu-mă la spusele tatii, am simţit o bruscă senzaţie de foame. Am acum cincizeci şi cinci de ani, tata şi fraţii mei mai mari mai trăiesc încă, aşa că nu îndrăznesc să vorbesc de bătrâneţe, totuşi nu e mai puţin adevărat că mă apropii şi eu de amurgul vieţii. Cineva aflat, e drept, pe panta coborâtoare a vieţii lui, pensionat înainte de termen, cu o casă la ţară cumpărată ca să-şi petreacă restul bătrâneţilor în lenevie, nu are de ce să se teamă. Ajuns în acest punct al gândurilor, am simţit şi mai puternic foamea.

Am intrat în micul restaurant Don Quijote din dreapta pieţei, în faţa templului zeiţei. Era locul în care veneam des de când Micuţa Leoaică lucra la crescătoria broaştelor-bou. M-am aşezat lângă fereastră. Nu prea erau muşterii, masa asta devenise practic a mea. Chelnerul, un grăsan scund, a venit să mă ia în primire.

Domnule, de fiecare dată când mă aşez la această masă, când văd scaunul din faţă gol, încep să visez că într-o bună zi o să fiţi acolo, aşezat în faţa mea, şi o să vorbiţi cu mine despre piesa asta de teatru, a cărei naştere e atât de grea.

Faţa unsuroasă a chelnerului e numai surâs şi bunăvoinţă, dar simt mereu ceva ciudat sub acest surâs. Poate e chiar expresia lui Sancho Panza al lui Cervantes, are ceva din şmecheria lui răutăcioasă, e expresia unui mic prefăcut, care-şi bate joc de ceilalţi, dar e şi el, în schimb, ţinta batjocurii, despre care nu ştii să optezi dacă e plăcut sau detestabil. Masa e făcută din lemn gros de tei fără niciun pic de făţuială. Pe ea, vinele lemnului se văd distinct, sunt şi urme de la arsurile lăsate de ţigară. Scriu des la masa asta. Poate mai apoi, când piesa mea o să se bucure de succes, o sa devină piesă de muzeu. Și atunci, ca sa bei ceva stând la ea, va trebui să plăteşti în plus, iar dacă sunt şi eu acolo, preţul va fi fabulos. Scuzaţi, scriitorilor le place întotdeauna să se impulsioneze cu împăunări şi iluzii de acest fel…

— Domnule, mi se adresează chelnerul ca părând că se înclină, dar de fapt fără să se îndoaie de spate.

Continuă:

— Bună ziua, fiţi bine-venit, prezenţa dumneavoastră ne onorează, devotatul dumneavoastră slujitor are onoarea să vă servească.

Spunând acestea, îmi întinde un meniu redactat în mai multe limbi.

— Mulţumesc, îi spun, ca de obicei: o salată Margarita, friptură de vită înăbuşită cu sos de soia, reţeta văduvei Antonia, şi o bere, brună Unchiul Malix.

Plecă legănându-şi fundul ca un răţoi. Stăteam şi aşteptam să vină mâncărurile comandate, privind decoraţiunea încăperii, obiectele şi tablourile: pe perete erau agăţate o armură şi o lance, în întregime atinse de rugină, nişte mănuşi rupte purtate la duelul contra unui rival, certificate şi decoraţii, embleme ilustre ale faptelor de arme şi ale strălucitelor aventuri nepieritoare, era acolo şi un cap de cerb care părea viu, doi fazani împăiaţi, cu penetul strălucitor şi câteva fotografii îngălbenite de tot.

Deşi nu era decât o imitaţie artificială a gustului occidental dasic, combinaţia era atractivă. În dreapta uşii era o statuie de bronz care reprezenta în mărime naturală o tânără ai cărei sâni căpătaseră un luciu auriu de la atâtea atingeri. Căci observasem atent, domnule, cum cei care intrau, fie bărbaţi, fie femei, atingeau când treceau sânii statuii. Piaţa din faţa templului zeiţei era mereu plină de forfotă, strigătele lui Wang-Ficat care-şi chema cumpărătorii erau la fel de pline de viaţă şi de haz. Nu cu mult înainte lansase pe piaţă o serie de licorni aducători de moştenitori, ca o reînvierea a tradiţiei, cum spunea el, dar care în realitate nu erau decât un soi de invenţie a câtorva lucrători de la Palatul Culturii. Cu toate că nu se încadrau în nicio categorie, nu erau nici chinezeşti, nici occidentale, produsele astea dăduseră o slujbă mai multor zeci de persoane, deci era vorba de un lucru bun. Şi de fapt, domnule, aşa cum aţi spus-o chiar dumneavoastră, tradiţia e înţeleasa ca avangarda anei moderne. Am văzut la televizor multe programe pe tema asta: e un soi de un amestec dintre tradiţie, modernitate, călătorii şi culturi, arată o fierbere, o adevărată fuziune, într-o bucurie molipsitoare, într-o armonie creatoare de bogăţie.

Aşa cum vă temeaţi, în anumite locuri de pe glob, exploziile armelor mai

cutremură cerul, cadavrele împânzesc câmpiile, în timp ce în alte locuri domneşte cântecul, dansul, şi traiul în huzur. Aceasta-i lumea cea mare în care locuim cu toţi. Dac-o fi existând de-adevăratelea un uriaş, în comparaţie cu globul pământesc, trupul lui ar trebuie să fie cam cum e corpul omenesc faţă de o minge de fotbal. Uriaşul ar sta şi ar privi cum pământul se tot roteşte în jurul lui, ba în pace, ba în război, de la ghiftuială la foamete, pe rând, victimă a secetelor sau a inundaţiilor… mă întreb ce-ar gândi el despre toate astea. Scuzaţi-mă domnule, iar mă îndepărtez.

Imitaţia lui Sancho mi-aduce un pahar de apă de la gheaţă şi o farfurioară cu pâine, o bucăţică de unt şi un amestec făcut cu ulei de măsline şi sos de soia cu usturoi. Aici pâinea e coaptă cum trebuie, aşa spun la unison toţi cei care au mâncat pâine din Occident. Înmoi pâinea în amestecul ăsta şi e un deliciu, să nu mai vorbim de felurile care urmează şi de supă, totul e excelent. Domnule, trebuie neapărat să veniţi să mâncaţi aici, vă garantez că o să vă placă în mod sigur ceea ce se serveşte. Are, de altfel, restaurantul ăsta o tradiţie care e mai mult de atât, e chiar o regulă: înainte de închidere, în fiecare seară, toată pâinea coaptă în ziua aceea, lungă, rotundă, neagră sau albă, mai butucănoasă sau mai delicată, e lăsată într-un coşuleţ din răchită pus pe masa de la intrare, pentru clienţii care vor s-o ia după poftă. Deşi nu scrie nicăieri ce cantitate poate lua, fiecare persoană nu alege decât una lungă sau pătrată, mai pufoasă sau mai crocantă, pe care o duce la subsuoară sau la piept. Să adulmeci aici mirosul bun al pâinii din grâu, al seminţelor de in, al migdalelor, al drojdiei. Să mergi în noapte agale, prin piaţa din faţa templului zeiţei, cu o pâine proaspătă în braţe, domnule, de fiecare dată când o fac, simt cum mă copleşeşte emoţia. Sunt, desigur, conştient că ăsta-i un lux, ştiu limpede că sunt atâţia oameni pe lume care n-au ce pune pe masă şi cu ce să se îmbrace, şi atâţia alţii care se luptă cu moartea.

Salata Margarita din lăptuci, roşii şi andive este delicioasă. Cine i-o fi dat salatei ăsteia un nume care te face să visezi la Europa? Bineînţeles, Li-Mână, colegul nostru din şcoala primară, fiul învăţătoarei mele, care mi-a deschis atâtea orizonturi. Aşa cum v-am mai spus într-o scrisoare de mai înainte, Li-Mână este cel mai înzestrat dintre colegi, el e cel care în mod normal ar fi trebuit să se dedice literaturii şi, totuşi, eu sunt până la urmă cel care a facut-o. Studiase medicina şi devenise un doctor foarte bun, avea în faţă un viitor strălucit. Dar uite că şi-a dat demisia şi s-a întors acasă ca să deschidă acest restaurant pe jumătate chinezesc, pe jumătate occidental, sau mai bine spus o îmbinare fericită a ambelor culturi. Dacă te uiţi la numele restaurantului şi al felurilor de mâncare, ai putea să consideri că a fost influenţat de literatură. Să deschizi un restaurant cu numele de Don Quijote într-o zonă ca a noastră, a amestecului de cultură locală cu tot soiul de influenţe, era un act donquijotesc. Acum că s-a mai îngrăşat, el, care la început era mic de statură, pare şi mai mic raportat la greutatea pe care o are. Deseori se aşază în celălalt colţ al sălii, cu faţa la mine, dar fără să ne salutăm. Uneori însă, când aplecat pe masă îmi notez la nimereală impresiile, rămâne aşezat într-o poziţie ciudată, dar relaxat, cu braţul stâng atârnat de

speteaza scaunului şi cu obrazul în mâna dreaptă, adăstând în felul ăsta.

Sunt servit de Sancho cel fals care mi-aduce friptura de vită înăbuşită după reţeta văduvei Antonia şi berea neagră Unchiul Malix. Iau o gură de bere, o îmbucătură de carne, mestec tacticos, savurez îndelung şi-n acelaşi timp mă uit pe geam la tot scenariul asta mitic care se petrece solemn ziua în amiaza mare. Zgomotul asurzitor al tobelor deschide procesiunea, urmează drapelele şi umbrelele, veşmintele irizate şi personajele insolite. Femeia care stă pe licorn are faţa rotundă ca o lună, privirea ca stelele, iar în braţe poartă un bebeluş rozaliu. De câte ori o văd pe zeiţa asta dătătoare de urmaşi, sunt tentat s-o alătur imaginii mătuşii. Dar imaginea mătuşii în carne şi oase, a mătuşii îmbrăcate într-o largă robă chinezească de culoare neagră, cu părul ciufulit ca un cuib de pasăre, cu râsul ca un huhuit de bufniţă, mătuşa cu privirea sa pierdută şi vorbind frenetic, imaginea asta, spun, îmi ţâşneşte în minte şi-mi destramă visarea.

Convoiul înconjoară piaţa înainte de a se opri taman în mijloc, când se desface în rânduri. Tobele încetează, un mandarin într-o robă roşie şi bonetă înaltă, cu tabletele atârnate la brâu, amintind de eunucii pe care-i vezi în piesele de teatru despre împărat, în mână cu un text budist, declamă cu voce înaltă şi puternică: „Cerul preamărit şi Pământul stăpân a toate veghează la creşterea celor cinci cereale[1]; soarele şi luna împreună cu stelele călăuzesc oamenii, la porunca împăratului de Jad, înălţimea sa Zeiţa dătătoare de fii, cu un prunc frumos în braţe, se pogoară în Dongbei şi-i cheamă anume pe acest om virtuos şi pe această femeie plină de credinţă, soţii Wang Liang, să vină să primească pruncul”. Cei care interpretau cuplul soţilor nu soseau niciodată la timp ca să preia copilul, bebeluşul de argilă este luat de femeile care nu puteau avea copii din piaţă.

Domnule, deşi încerc cu toate mijloacele să mă îmbărbătez, în adâncul meu rămân un biet om, fricos ca un şoarece şi copleşit de necazuri. Cu toate că acum sunt conştient de faptul că în uterul unei tinere numite Chen-Sprânceană creşte copilul meu, un puternic sentiment de vinovăţie mă ţine legat ca o frânghie. Chen-Sprânceană este fiica colegului meu Chen-Nas şi a fost crescută la început de mătuşa mea şi de Micuţa Leoaică: pe vremea aceea o hrănisem cu propria mână cu lapte praf. Era mai mică şi decât fiica mea, şi dacă vreodată Chen-Nas, Li-Mână sau Wang-Ficat, prietenii mei de-odinioară, ajung să afle adevărul, mă tem că nici îmbrăcat într-o piele de câine n-aş avea curajul să mă arăt în faţa lor.

Mi-am adus aminte de împrejurările în care, după ce ne întorseserăm acasă, mă întâlnisem de două ori cu Chen-Nas.

Prima dată fusese la sfârşitul anului trecut, într-o seară cu ninsoare. Pe atunci, Micuţa Leoaică nu lucra încă la crescătoria de broaşte-bou şi înaintam încet prin ninsoare, admirând fulgii care dănţuiau în lumina aurită de licăririle lampioanelor din piaţă. În depanare răsunau des petardele, se simţea tot mai tare sosirea

---

[1] Orez, mei, porumb, grâu şi fasole.

noului an. Fiica mea care se afla în Spania m-a sunat să-mi spună că se găsea împreună cu soţul în patria lui Cervantes şi se plimbau în oraşul lui natal. De mână cu Micuţa Leoaică tocmai intram în restaurantul Don Quijote. I-am dezvăluit fiicei mele coincidenţa asta şi râsul său limpede s-a auzit în telefon.

— Lumea e aşa mică, tată.

Cultura e foarte mare, domnule.

Pe atunci, nu ştiam că patronul restaurantului era Li-Mână, dar aveam sentimentul că trebuie să fie un personaj deosebit. Nici nu intrasem bine şi ambianţa dinăuntru ne-a fermecat. Mie mi-au plăcut mult mesele şi scaunele rustice, dacă ar fi avut feţe de mese albe, bine întinse, ar fi avut, fireşte, un aer occidental, dar cred că e foarte bună aici explicaţia pe care mi-a dat-o ulterior Li-Mână. Se documentase că pe vremea lui Don Quijote, în hanurile de la ţară din Spania, nu foloseau feţe de mese. Adăugase, pe un ton ca acel al ghicitorilor, că lipsa feţelor de masă se leagă de faptul că, în acel timp, femeile din Europa nu purtau sutiene.

Domnule, am să fiu sincer, când am intrat în restaurant şi am văzut sânii tinerei femei din bronz strălucind cu o lumină aurie, gata să fie atinşi, atunci mâna mea fără să vrea s-a îndreptat către ei. Probabil că se ascunde în mine ceva rău, dar cel puţin, e clar. Micuţa Leoaică m-a pus la punct cu un „Hei, mâna!".

— Ce mâna, e artă aici.

Mi-a replicat sever:

— Multe puşlamale civilizate se justifică aşa.

Sancho cel fals ne-a întâmpinat surâzător, a părut că se înclină adânc, dar de fapt trupul nu i s-a clintit, apoi ne-a spus:

— Fiţi bine-veniţi, doamnă şi domnule, ne faceţi o onoare vizitându-ne.

Ne-a luat paltoanele, fularele şi căciulile şi ne-a condus la o masă din mijlocul sălii. Pe ea era o cupă rotundă de sticlă, plină cu apă, pe care pluteau lumânări albe. Nu ne prea convenea, aşa că am ales o masă aproape de fereastră. Aici era un loc bun, puteam să admirăm prin fereastră dansul ninsorii proiectat în lumini şi, în plus, să cuprindem cu privirea întreg restaurantul. Am zărit astfel într-un cotlon, în fundul sălii, la masa care după aceea urma să devină masa mea, un bărbat acoperit de nori de fum.

L-am recunoscut după mâna dreaptă căreia îi lipsea inelarul. L-am recunoscut după nasul mare şi roşu. Chen-Nas, acest bărbat strălucitor odinioară, foarte impunător, era acum pleşuv şi cu părul lăsat liber la spate, o pieptănătură apropiată de cea a lui Cervantes. Slăbise la faţă, avea obrajii căzuţi, ca şi cum şi-ar fi pierdut dinţii. Nasul îi ieşea astfel şi mai tare în evidenţă. Cu trei degete de la mâna dreaptă ţinea un chiştoc de ţigară aproape terminat şi înfipt în colţul gurii şi din care trăgea încă. Un miros ciudat, de la filtrul chiştocului stins, se răspândea dinspre el. Fumul îi ieşea prin nările largi. Privea pierdut ca un om deprimat. Nu prea îndrăzneam să-l privesc, şi totuşi nu m-am putut opri. Gândul mi-a fugit la statuia lui Cervantes pe care o văzusem în campusul Universităţii din Beijing şi am înţeles de ce Chen-Nas stătea aşezat aici. Felul ciudat în care era

îmbrăcat se datora unei tunici lungi şi unei veste, precum şi coleretei din bumbac alb plisat, de la gât. Îi mai trebuie o sabie la şold, pe care chiar am zărit-o sprijinită în colţul peretelui, şi am văzut că avea într-adevăr şi mănuşi de fier, platoşă şi lance, şi acestea puse tot acolo. Îmi ziceam că ar fi trebuit să aibă la picioare un câine slab şi murdar şi într-adevăr, avea unul, murdar dar nu chiar aşa de costeliv. Se spune că nici Cervantes nu avea un deget la mâna dreaptă. Dar scriitorul nu purta nici scut nici lance, deci colegul meu de clasă trebuia să fie Don Quijote, cu toate că chipul lui era cel al lui Cervantes. La urma urmei nimeni nu l-a văzut pe Cervantes în carne şi oase, cu atât mai puţin pe Don Quijote, care nici n-a existat. Atunci Chen-Nas pe care din cele două personaje îl juca, asta-i o întrebare la care îl las pe fiecare să răspundă. Eu, unul, simţeam o tristeţe adâncă la vederea halului în care era acum vechiul meu prieten.

Mai demult îmi ajunsese la urechi povestea despre soarta tragică a fiicelor lui, Chen-Urechiuşă şi Chen-Sprânceană, atât de drăguţe. Fuseseră cele mai frumoase flori ale comunei Dongbei. Originile lui Chen-Nas nu-s prea limpezi, dar sângele străin moştenit de ele le împiedicase feţele să fie prea teşite şi prea pline, nu erau deloc conforme cu frumuseţea feminină descrisă în poemele şi în romanele chinezeşti clasice. Ieşeau în evidenţă cum ies cămilele într-o turmă de oiţe şi păunii printre găini. Dacă s-ar fi născut într-o familie bogată, sau într-o ţară bogată, sau dacă, deşi născute într-o familie săracă, într-un cătun amărât, prin cine ştie ce coincidenţă fericită ar fi putut întâlni un om de seamă, atunci mai mult ca sigur i-ar fi uimit pe toţi şi ar fi urcat pas cu pas tot mai sus. Cele două surori se duseseră amândouă după lucru în sud, poate şi cu gândul ăsta. Am auzit că fabrica de jucării în care se angajaseră era condusă de un străin, dar era greu de spus dacă era cu adevărat aşa. Cele două surori drăguţe şi inteligente, în lumea aceea în care domnea luxul şi desfrâul, ar fi putut să câştige uşor bani şi să se bucure de viaţă, dacă se prostituau. Dar ele au trudit din greu într-un atelier, îndurând toate greutăţile unei astfel de munci, exploatarea aceea la sânge, şi până la urmă, într-un incendiu cumplit care a cutremurat întreaga China, una s-a prefăcut în cenuşă iar cealaltă a rămas desfigurată. Cea mică scăpase din incendiu, pentru că sora mare o acoperise cu trupul ei. Câtă durere! Câtă tristeţe! Asta arăta că nu se întinaseră, că rămăseseră copii buni şi-şi păstraseră sufletul curat.

Scuzaţi-mă, domnule, iar m-am lăsat copleşit de emoţie.

Viaţa lui Chen-Nas este cu adevărat o tragedie fără seamăn. Îmi pare că felul în care joacă el aici în restaurant personajul unui scriitor celebru de odinioară sau pe cel al unui personaj imaginar este aidoma celui al piticului de la uşa clubului Paradis din Beijing sau al uriaşului de la poarta băilor Grotei Perdelei de Apă de la Guangzhou. Fiecare din ei se prostituează într-un fel, unul îşi vinde piticenia, altul gigantismul, iar prietenul meu, nasul lui mare. Îi pune olaltă o aceeaşi condiţie tragică.

Domnule, în seara aceea îl recunoscusem pe Chen-Nas din prima ochire. Trecuseră douăzeci de ani de când nu-l mai văzusem, dar l-aş fi recunoscut şi

dacă ar fi trecut un secol şi dacă întâlnirea s-ar fi întâmplat într-o altă ţară. M-am gândit că atunci când l-am recunoscut, şi el ne-a recunoscut. Unor prieteni din copilărie le ajunge să asculte un suspin, un strănut îi poate încredinţa, nu e nevoie să se privească de-a dreptul.

Oare-ar trebui să mă duc şi să-i atrag atenţia sau chiar să-l invit direct la masa noastră? Şovăiam şi eu, şi Micuţa Leoaică. Văzându-l aşa de desprins de toate, cu privirea fixată spre capul de cerb agăţat pe perete, ştiam că şi el era în aşteptare. Întreaga scenă care se desfaşurase în seara aceea a despărţirii de Zeul Vetrei, când venise cu Chen-Urechiuşă ca s-o ceară pe Chen-Sprânceană, mi se derula în minte. Pe atunci era înalt, era îmbrăcat cu o vestă din piele de porc scorţoasă, şi înşfacase piuliţa de usturoi ca s-o arunce în cazanul cu colţunaşi, respirând ca o fiară, arătându-se violent, scos din minţi ca un urs uriaş înfuriat. Nu-l mai văzusem niciodată după aceea. Îmi spuneam că şi el îşi aminteşte acum trecutul şi că e pradă trăirilor de tot felul. De fapt noi nu-i purtasem niciodată pică, eram plini de milă pentru cât era de încercat de soartă, şi dacă acum nu putusem să ne ducem imediat la el şi să ne recunoaştem, era pentru că nu ştiam deocamdată ce atitudine să adoptăm, căci fără îndoială, aşa cum se spunea pe aici, noi duceam trai pe mălai, ceea ce nu se putea deloc spune despre el. Şi cum să se poarte unul care-o duce bine cu un prieten care nu o duce aşa, apoi îţi trebuie multă pricepere pentru aşa ceva.

Domnule, eu, unul, mă dau în vânt după fumat, ştiu că viciul ăsta este cât de cât sancţionat în Europa sau în America, ca şi în ţara dumneavoastră de altfel. Acolo peste tot li se atrage atenţia fumătorilor asupra grosolăniei şi lipsei de respect faţă de ceilalţi. Dar la noi nu există limitări la dreptul de a fuma. Mi-am scos pachetul de ţigări, am luat o ţigară şi am aprins-o. Îmi place mirosul fin de salpetru şi de sulf care se împrăştie când aprinzi chibritul. Domnule, fumam în acea zi un renumit şi foarte scump tutun din zonă, marca Pavilionul de Aur. Se spune că un pachet din ăsta costă două sute de *yuani*, adică zece *yuani* ţigara. Un *jin* de grâu se vinde cu opt *jiao*, deci pentru o ţigară din asta îţi trebuie 12 *jin* de grâu. Kilogramul de grâu se vinde cu 1,6 *yuani*, deci pentru o ţigară din astea îţi trebuie vreo 12 kilograme şi jumătate de grâu. Din grâul ăsta se pot face cincisprezece *jin* de pâine, ceea ce satură un om pe zece zile pe puţin, iar o ţigară de asta se dă gata din câteva fumuri. Dependenţa de tutunul ăsta e costisitoare rău, mă duce cu gândul la Templul Pavilionului de Aur din Kyoto. Nu ştiu dacă cel ce a dat marca tutunului ăstuia s-a inspirat de acolo. Ştiu însă că lui tata îi face rău când mă vede că fumez marca asta, dar se mulţumeşte doar să spună: „Nu-i bine!“ M-am grăbit să-i explic că nu le-am cumpărat, că le-am primit cadou, dar degeaba. Mi-a spus sec: „E şi mai rău!” Îmi pare cu-adevărat rău că i-am spus tatii preţul pachetului, e un semn al superficialităţii şi vanităţii mele. De fapt, nu sunt mai altfel decât parveniţii care se fălesc cu mărcile firmelor şi se împăunează cu nevestele lor noi. Dar, dacă aş fi aruncat ţigări atât de scumpe, n-ar fi fost o crimă şi mai mare? În ţigările astea e impregnată o aromă deosebită, care, atunci când le aprinzi, pur şi simplu te îmbată.

Am observat că Chen-Nas începea să nu mai stea aşa neclintit, s-a pus pe strănutat de câteva ori în şir, în acelaşi timp privirea i se muta încet dinspre capul de cerb înspre noi, şi în privirea pe care ne-a aruncat-o am citit mai întâi şovăiala, stânjeneala, apoi o sete, o speranţă, şi chiar puţină răutate, o sumedenie de trăiri care se transmiteau prin ochi asupra noastră.

Şi, domnule, omul ăsta s-a ridicat până la urmă, trăgându-şi sabia ca pe un baston, şi a pornit-o spre noi şontâc, şontâc. Sala nu era îndeajuns de luminată, dar era totuşi destul cât să-i desluşesc chipul. Configuraţia trăsăturilor şi muşchii feţei se îmbinau într-o expresie complicată, de netradus în cuvinte. Mi-era greu în clipa aceea să hotărăsc dacă privirea rămânea pironită asupra mea, sau pe fumul care-mi ieşea din gură. M-am ridicat în grabă şi scaunul meu a făcut un zgomot puternic când l-am tras în spate. Micuţa Leoaică s-a ridicat şi ea de pe scaun.

Rămăsese în picioare în faţa noastră şi m-am năpustit să-i întind mâna, făcând pe surprinsul şi bucurosul că tocmai l-am descoperit: „Chen-Nas…" El n-a luat imediat act de încercarea asta de conversaţie, nu mi-a întins nici mâna, a păstrat doar o distanţă plină de respect, s-a înclinat adânc în faţa noastră, apoi sprijinit cu amândouă mâinile în sabia cu pete de rugină, a spus ca un actor adevărat:

— Nobilă doamnă, nobile domn, sunt cavalerul Don Quijote venit de la Mancha din Spania, permiteţi să vă prezint omagiile mele, umila mea persoană e gata să vă servească din toată inima.

— Lasă teatrul, Chen-Nas, i-am spus, de-a ce te joci? Sunt Wan-Picior, şi ea, Micuţa Leoaică…

267

— Nobilă doamnă, nobile domn, pentru un cavaler plin de credinţă nu e misiune mai sfântă decât să apere pacea şi să facă prin tăişul săbiei sale să domnească dreptatea…

— Bătrâne, încetează să-ţi joci rolul.

— Dar nu e oare lumea o scenă imensă unde se joacă zi de zi aceeaşi piesă, doamnă, domnule, dacă aţi putea să mă cinstiţi cu o ţigară, v-aş putea face cu plăcere o grozavă demonstraţie de arta sabiei…

M-am repezit să-i întind ţigara cerută şi, grijuliu, să-l ajut s-o aprindă. A tras în piept adânc un fum şi capătul ţigării a strălucit orbitor şi s-a aprins repede. Şi-a mijit ochii, ridurile de pe faţă i s-au strâns, apoi treptat s-a mai destins şi a scos din nările largi două jeturi de fum. Eram surprins şi mişcat să văd cum o ţigară putea să-l destindă şi să-l facă fericit. Eu însumi fumez de mult timp, dar fumatul nu s-a transformat într-un drog, aşa că n-aveam cum să mă pun în locul lui şi să descopăr ceea ce simţea. A mai tras adânc încă un fum, până ce partea cu tutun aproape s-a consumat. Cei care fac ţigările astea preţioase folosesc vicleşuguri şi le pun filtre lungi, ceea ce scade cantitatea de tutun, aducând totodată şi o anumită consolare bogaţilor fumători care se tem de moarte, dar nici nu se pot lăsa de fumat. Din trei fumuri îşi topise ţigara până la filtru. I-am întins tot pachetul şi gata. A privit temător în jur, mi l-a smuls brusc din mână şi l-a vărsat în

mânecă. Şi-a lăsat baltă promisiunea de a ne face o grozavă demonstraţie a artei săbiei; târându-şi arma și trăgându-şi piciorul, s-a îndreptat fugind spre uşa de la intrare. În prag, a înşfăcat din mers o pâine franţuzească din coş.

— Don Quijote! Iar ai luat ceva de la clienţi! a spus falsul Sancho, aducând două pahare cu bere neagră cu gulerul de spumă revărsat. Venea spre noi, dar vocea îl urmărea pe Chen-Nas.

Prin fereastră, l-am văzut, nefericitul, târându-şi sabia şi piciorul beteag, i-am văzut şi umbra lungă şi şovăitoare, cum traversau piaţa şi se topeau în întuneric. Era urmat îndeaproape de câinele care părea destul de în putere. Omul părea cu adevărat jalnic, dar câinele, în schimb, era mai degrabă ţanţoş.

— Individul ăsta este insuportabil, ne-a spus falsul Sancho, scuzându-se, dar şi dându-se mare, face mereu pe furiş lucruri care ne ruşinează. În numele patronului, vă prezentăm scuzele noastre, doamnă şi domnule, dar îndrăznesc să cred că pomana cu câteva ţigări şi câţiva bănuţi făcută unui cavaler căzut în sărăcie nu v-a deranjat prea mult.

— O, nu ştiu ce vrei să spui…

Îmi venea greu să răspund la întrebarea pusă în acest mod de servitorul grăsan, la urma urmei nici nu turnam un film, nici nu jucam într-o piesă, la ce bun folosise tonul acela atât de afectat? Am continuat:

— E angajatul vostru?

— Domnule, mi-a răspuns chelnerul, am să vă spun sincer ce este. Când s-a deschis restaurantul, patronului i-a fost milă de el, şi i-a aranjat ţinuta asta, cerându-ne, şi lui, şi mie, să stăm la intrare pentru a atrage clienţii. Dar unul ca el are multe metehne, e şi beţiv, şi fumător înrăit, şi când începe să bea şi să fumeze e incapabil să mai facă şi altceva. Mai e şi câinele ăla râios care-l însoţeşte ca o umbră. Nici curăţenia nu-i dă prea multă bătaie de cap. Eu, de exemplu, nu preget să mă spăl de două ori pe zi, căci chiar dacă nu arătăm cine ştie ce, felul în care mirosim trebuie să fie plăcut. Asta e parte din deontologia unui chelner de restaurant de lux. Pe când individul ăsta nu se spală, fără să ţinem cont de dăţile când îl udă ploaia, nu-l vede apa, şi mirosul împrăştiat de corpul lui deranjează clienţii. Dacă eram eu patronul, pe un derbedeu ca ăsta l-aş fi dat afară în şuturi, dar patronul nostru e bun ca pâinea caldă, i-a oferit de nenumărate ori o şansă, în speranţa că se va schimba. Dar, fireşte, un asemenea om nu se schimbă, cum nu-şi schimbă lupul năravul. Patronul i-a dat bani sperând că n-o să se mai întoarcă, dar el, odată banii fituiţi, hop înapoi. În locul patronului aş fi chemat poliţia de mult, dar şeful e bun la inimă, îl tolerează, chiar dacă afacerea are de suferit. Grăsunul a coborât vocea: Am auzit vorbindu-se că ar fi fost coleg de clasă cu patronul, dar, chiar de-ar fi aşa, nu e deloc nevoie să fie atât de îngăduitor cu el. În sfârşit, un client s-a plâns de putoarea răspândită de corpul lui Don Quijote şi de puricii de la câinele râios. Şeful nostru a pus pe cineva să-l ducă cu forţa la baia publică, cu câine cu tot, ca să-i spele ca lumea… Şi astfel a devenit o regulă, în fiecare lună e forţat aşa. Iar individul nu numai că nu-i este îndatorat, dar de fiecare dată nu mai conteneşte cu înjurăturile. Cât e

îmbăiat, să vezi ce e la gura lui: „Li-Mână, ticălos ce eşti, îmi distrugi demnitatea mea de cavaler! “

Domnule, în acea seară după cină, Micuţa Leoaică şi cu mine o luaserăm pe mal spre noua noastră locuinţă, cu sufletul zbuciumat. Regăsirea asta cu Chen-Nas ne lăsase pradă a mii de sentimente. Nu ne convenea deloc să ne cufundăm într-un trecut dureros. În cele câteva zeci de ani care trecuseră, peisajul se schimbase total, o sumedenie de lucruri pe care nici măcar nu ni le imaginam altădată, nici măcar în vis, acum se arătau adevărate, altele care pe vremuri erau crime grave care-ar fi putut costa chiar viaţa, deveniseră subiect de glumă… fără să ne spunem niciun cuvânt, gândurile o luaseră se pare pe acelaşi drum.

Domnule, a doua oară când l-am întâlnit a fost la spitalul zonei de dezvoltare economică. Li-Mână şi Wang-Ficat ne însoţiseră. Chen-Nas fusese dat peste cap şi rănit de o maşină a postului de poliţie de la Biroul Municipal de Securitate Publică. După cum spunea poliţistul care condusese maşina – şi martorii oculari de pe marginea şoselei depuseseră mărturie în favoarea poliţiştilor – maşina rula normal pe şosea, când Chen-Nas se repezise brusc în faţa lor, părăsind locul pietonal. Fusese căutată moartea cu tot dinadinsul. Câinele se luase după el. Chen-Nas fusese proiectat în tufişuri, dar câinele fusese strivit. Chen-Nas îşi zdrobise oasele de la ambele picioare, era lovit şi la braţe, şi la şale, dar viaţa nu-i era în pericol. Câinele în schimb, îşi împrăştiase creierul şi maţele pe şosea, murise pentru stăpânul lui.

Vestea despre accidentul lui Chen-Nas ne fusese dată de Li-Mână. Acesta spunea că poliţiştii într-adevăr nu aveau nicio vină, dar că, ţinând cont de situaţia accidentului şi de faptul că acesta pusese pe cineva să intervină, Biroul de Securitate Publică acceptase să-i dea o sumă de zece mii de *yuani*. După gravitatea rănilor, suma asta nu era de ajuns nicidecum. Am înţeles ca Li-Mână ne adunase pe vechii colegi pentru vizita asta la spital cu scopul principal de a aduna fondul necesar pentru plata cheltuielilor pentru îngrijirile medicale.

Se afla într-un salon mare de douăsprezece paturi, al lui aşezat lângă fereastră, cu numărul nouă. Eram la începutul lunii mai şi în faţa ferestrei, o magnolie era în plină floare şi împrăştia un parfum generos. Cu toate că erau multe paturi, salonul era curat. Chiar dacă condiţiile spitalului ăstuia nu se puteau măsura cu cele ale marilor spitale din Beijing sau Shanghai, dacă le comparai cu centrele de sănătate ale comunelor populare de acum douăzeci de ani, constatai un mare progres. Domnule, pe vremea aceea, mă dusesem cu mama care se internase pentru o săptămână la spitalul comunei populare. Paturile erau acolo pline de purici, pereţii plini de pete de la muştele care roiau în adevăraţi nori. Numai cât mi-amintesc, mă cuprinde tremurul fără să-mi fie frig. Chen-Nas avea picioarele în ghips, la fel şi braţul drept, şi cum stătea lungit pe spate, putea mişca numai braţul stâng.

Când ne-a văzut, a întors capul într-o parte.

Wang-Ficat a încercat să dreagă situaţia asta neplăcută, luându-l la rost, aşa,

în glumă.

— Hei, nobile cavaler, cum te-ai aranjat în halul ăsta? Te-ai bătut contra morilor de vânt sau într-un duel cu un rival?

Li-Mână l-a luat la rândul lui în primire:

— Dacă nu mal aveai chef să trăieşti, trebuia să-mi spui, n-aveai nevoie să te arunci aşa în faţa unei maşini de poliţie.

— Ştie să se prefacă perfect, ştie să facă pe cavalerul şi nu ne vorbeşte, a spus Micuţa Leoaică, Li-Mână trebuie tras la răspundere, el te-a făcut să te ţicneşti aşa.

Li-Mână a adăugat:

— El ţicnit, nici vorbă! E regele prefăcătoriei!

Chen-Nas a izbucnit dintr-odată în hohote de plâns, capul, întors într-o parte, s-a lăsat şi mai jos, umerii i se scuturau de plâns, mâna stângă, singura mobilă, zgâria peretele.

O infirmieră costelivă a intrat cu paşi repezi, ne-a făcut să ne dăm în lături cu privirea ei îngheţată, apoi a bătut în tăblia de fier a patului şi a spus cu asprime:

— Numărul nouă, încetează scandalul!

El s-a oprit imediat din plâns, capul întors într-o parte a revenit la loc, privirea tulbure s-a oprit pe noi.

Infirmiera cea costelivă a arătat cu degetul buchetele de flori pe care le puseserăm pe noptieră, şi-a încreţit nasul de silă şi a declarat pe un ton fără drept de apel:

— Regulamentul spitalului nu dă voie să se aducă flori în camerele bolnavilor.

Nemulţumită, Micuţa Leoaică a întrebat:

— Ce mai e şi cu regulamentul ăsta? Nici măcar în marile spitale din Beijing nu e o asemenea interdicţie.

Costeliva nu îndrăznea să se ia în beţe cu Micuţa Leoaică, aşa că i s-a adresat lui Chen-Nas:

— Cere-i cât mai repede familiei tale să vină să achite nota, e ultima zi.

Am spus furios:

— Ce purtare-i asta?

Infirmiera a răspuns bosumflată:

— Aşa-i datoria!

— Da' omenia unde-i în toate astea? a întrebat Wang-Ficat.

Infirmiera a răspuns:

— Eu nu fac decât să repet ce mi s-a spus, dacă aveţi omenie, n-aveţi decât să-l ajutaţi să plătească îngrijirile medicale, cred că directorul spitalului o să vă răsplătească pe fiecare cu o medalie, pe care să scrie: „model de omenie".

Wang-Ficat voia să se ducă la ea, dar Li-Mână l-a oprit.

Infirmiera a plecat supărată.

Ne uitam unul la altul, tot socotindu-ne fiecare în sinea lui. Chen-Nas era rănit rău, probabil că suma de plătit era de speriat.

— De ce m-aţi adus aici? ne întrebă Chen-Nas cu obidă, dacă vreau să mor,

nu mă priveşte decât pe mine, ce vă amestecaţi voi, la naiba! Dacă nu mă aduceaţi aici, eram mort de mult, în loc să zac aici, viu şi să îndur toate cele.

— Nu noi te-am salvat, spuse Wang-Ficat, poliţistul care te-a lovit a dat telefon la ambulanţă.

— Dacă nu voi m-aţi adus aici, reluă el cu amărăciune, ce căutaţi aici? Să vă arătaţi mila, să-mi plângeţi nenorocirea? N-am nevoie de toate astea. Plecaţi, valea şi luaţi cu voi şi florile date cu otravă, parfumul lor mă face să mă doară capul. Vă gândiţi să mă ajutaţi să plătesc îngrijirile? E total fără rost. Sunt un nobil cavaler, regele îmi este prieten apropiat, regina este amanta mea, cheltuielile astea pentru îngrijiri o să fie plătite de trezoreria Coroanei. Şi, chiar dacă regele şi regina nu-mi achită nota, n-am nevoie de pomana voastră. Fiicele mele, amândouă mai frumoase decât nişte nemuritoare, sunt hărăzite unui noroc mai mare decât Marea Galbenă, dacă n-o să fie regine, o să fie cel puţin prinţese, şi banii care o să li se scurgă printre degete o să ajungă să cumpere spitalul ăsta.

Domnule, fireşte că înţelegeam de ce spunea Chen-Nas aiurelile astea. Simula nebunia, o simula doar, căci mintea îi era limpede precum cristalul. Dar să faci aşa pe nebunul dă obişnuinţă, şi după mai multă vreme eşti cuprins de delir. Cât despre noi, dacă-l ascultaserăm pe Li-Mână şi veniserăm în vizită la spital, nu era de neînţeles. Nu era greu să-i aducem flori, să-l liniştim cu vorbe bune sau chiar să dăm câteva sute de *yuani*, dar să ni se ceară să luăm asupră-ne cheltuielile enorme ale spitalizării, era totuşi prea… la urma urmei, Chen-Nas nu era niciun fel de rudă cu noi, ar fi avut chiar propria situaţie, dacă ar fi fost normal… Pe scurt, domnule, chiar dacă nu ne lipsea simţul dreptăţii, nici compasiunea, eram şi noi oameni ca toţi oamenii, nu ajunsesem la gradul de omenie superioară ca să dăm dovadă de generozitate pentru un descreierat cum nu mai era altul. Aşa că vorbele aiurite spuse de Chen-Nas ne-au oferit prilejul de a scăpa de obligaţie.

Ne-am uitat la Li-Mână care ne adunase aici şi care acum spuse scărpinându-se în cap:

— Frate, stai liniştit şi fă-te bine, dacă te-a lovit o maşină de poliţie, trebuie să-şi ia asupră-le accidentul, iar dacă n-o fac, o să căutăm o soluţie…

— Valea, spuse Chen-Nas, dacă mâna mea ar putea să ridice lancea v-aş altoi capetele voastre de prostănaci!

Trebuia să plecăm, acum ori niciodată. Am luat buchetele pe care fusese pulverizat parfum de proastă calitate.

Pe când ieşeam, infirmiera costelivă a intrat împreună cu un bărbat în alb. Ne-a explicat că este directorul adjunct al spitalului, responsabilul serviciului financiar, căruia ne-a prezentat ca rude ale pacientului numărul nouă. Acesta n-a luat-o pe ocolite, ci a scos nota de plată şi ne-a spus că cheltuielile datorate ajutorului de urgenţă şi îngrijirile primite de Chen-Nas la spital se ridicau cu totul la peste douăzeci de mii de *yuani*. A insistat de mai multe ori asupra modului în care erau făcute calculele la preţul cel mai convenabil şi că, dacă ar fi fost făcute în mod normal, preţul ar fi urcat mult mai tare.

În timpul acesta, Chen-Nas, ieşit din fire, nu încetase să facă scandal:
— Căraţi-vă, cămătari nenorociţi, viermi îmbuibaţi din cadavre, eu nu vă cunosc, niciun pic.
Dădea din mâna sănătoasă, lovea peretele, apoi pe pipăite, a ajuns cu ea la o sticlă pusă pe noptieră, a aruncat-o în patul din faţă, unde a aterizat peste bătrânul pus la perfuzie.
— Ştergeţi-o, spitalul ăsta a fost deschis de fiica mea, toţi sunteţi angajaţii ei, doar o vorbă de-i spun şi s-a zis cu locul de unde vă câştigaţi pâinea…
Şi exact atunci, domnule, când hărmălaia era în toi, o femeie îmbrăcată în rochie neagră, cu o voaletă neagră pe ochi, a intrat în salon, nu e nevoie să vă spun, domnule, despre cine era vorba. Ei bine, da, era cea mai frumoasă dintre fiicele lui Chen-Nas, Chen-Sprânceană, cea care scăpase din incendiul de la fabrica de jucării şi rămăsese desfigurată.
A intrat ca plutind în salon, ai fi zis că e o fantomă. Rochia neagră şi voaleta îi dădeau un aer misterios, dar aduceau şi ceva lugubru. Hărmălaia a încetat imediat, ca atunci când scoţi o maşinărie din priză. Şi într-un fel şi aerul înăbuşitor parcă s-a mai răcorit. În magnolia din faţa ferestrei, o pasăre a început să cânte nespus de dulce.
Nu-i puteam zări faţa, nici cel mai mic petic de piele de pe corp. Puteam doar să ne dăm seama că era înaltă şi zveltă, cu picioare lungi, un adevărat corp de manechin. Ştiam bineînţeles că este Chen-Sprânceană. Micuţa Leoaică şi cu mine revedeam în minte fetiţa în scutece de acum douăzeci de ani. Ea ne-a făcut un semn din cap şi s-a adresat directorului adjunct:
— Sunt fiica lui şi îi plătesc datoriile.
Domnule, unul din prietenii mei este specialist la centrul de cercetare pentru arsuri grave din Spitalul numărul 304 din Beijing. Mi-a explicat că pentru arsurile grave suferinţele psihologice sunt poate şi mai de neîndurat decât cele fizice. Păi când îşi văd pentru prima dată în oglindă faţa desfigurată, încearcă o durere violentă şi o suferinţă de nedescris, şi asta e greu de suportat. Le trebuie un curaj imens ca să continue să trăiască.
Domnule, omul este produsul mediului său, într-o împrejurare specială, un laş poate deveni erou, un hoţ poate face fapte bune şi un zgârcit care nu se îndură să dea un bănuţ să se transforme într-un om care dăruieşte celorlalţi. Apariţia lui Chen-Sprânceană şi curajul de a lua asupră-şi datoriile tatălui ne-au copleşit de ruşine şi ne-au insuflat sentimentul dreptăţii. Şi era, în plus, şi dorinţa de a te arăta generos cu unul mai lipsit de mijloace decât tine. Iniţiativa a fost tot a lui Li-Mână, apoi toţi ne-am alăturat şi i-am spus lui Chen-Sprânceană:
— Sprânceană, fată curajoasă, o să achitam cu toţii datoria tatălui tău.
Chen-Sprânceană ne-a răspuns rece:
— Vă mulţumesc pentru bunele intenţii, dar avem deja prea multe datorii faţă de altul şi n-o să avem cu ce le plăti.
Chen-Nas a răcnit:
— Cară-te, demon cu văl negru, îndrăzneşti să vii şi să te dai drept fiica mea!

Din cele două fiice ale mele, una e la studii în Spania şi se iubeşte cu un prinţ, tocmai face anunţurile de nuntă. Cealaltă este în Italia, unde a cumpărat cel mai vechi complex de vinuri din Europa, unde se face cel mai bun vin, a închiriat un cargou de zece mii de tone, care face acum drumul către China…

IX

Domnule, sunt foarte jenat, tot nu m-am apucat să scriu piesa aceea de teatru pe care o aşteptaţi de atâta vreme. Chiar că am prea mult material şi simt cumva neputinţa câinelui care voia să muşte muntele Taishan şi nu ştia cum să-l apuce. Ceea ce a încolţit în mintea mea când am conceput proiectul este surpat neîncetat de bogatul dramatism al faptelor din viaţa adevărată, în comparaţie cu tema piesei. De altfel, ceea ce mă încurcă şi mai tare acum este că mă bag fără să vreau în nişte încurcături uriaşe. Nu ştiu cum să mă lepăd de rolul care mi-a revenit în chestia asta, şi mai ales nu ştiu cum ar trebui să joc acest rol.

Domnule, cred că v-aţi dat seama că cele spuse mai sus nu sunt o născocire de-a mea, ci e vorba chiar de fapte de netăgăduit. Micuţa Leoaică a trebuit să recunoască că mi-a luat pe furiş mormolocii şi a luat-o pe Chen-Sprânceană ca mamă purtătoare a copilului meu. Am simţit că-mi urcă sângele la cap, mi-am ieşit din fire şi i-am dat o scatoalcă de să mă ţină minte. Recunosc că nu e frumos să loveşti pe cineva, mai ales în cazul meu, care sunt încoronat cu prestigiul de dramaturg, ar trebui să nu mă las în voia unor gesturi necivilizate. Dar în clipa aceea, domnule, eram nebun de furie.

Întors din plimbarea cu pluta lui Cap Turtit, am început să iscodesc, dar de fiecare dată când mă duceam la crescătoria broaștelor-bou, eram oprit de paznici. I-am telefonat pe mobil lui Yuan-Obraz şi verişorului, dar îşi schimbaseră amândoi numerele. Am încolţit-o cu întrebări pe Micuţa Leoaică, dar ea râdea de mine, mă lua de bolnav psihic. Imprimasem de pe net informaţiile despre mamele purtătoare din societatea broaştelor-bou şi mă dusesem să denunţ faptele la comitetul de planificare familială al municipiului. Cel ce m-a primit a luat documentele, dar n-a dat curs demersului meu. M-am dus şi am raportat cazul şi la Biroul Securităţii Publice, unde mi s-a răspuns că nu era de competenţa lor. Am luat legătura pe linia directă cu primarul, dar telefonista mi-a răspuns doar că mi-a înregistrat apelul.

Domnule, au trecut aşa câteva luni. Când am reuşit să-i smulg adevărul Micuţei Leoaice, copilul din burta lui Chen-Sprânceană era deja în şase luni. Aşadar, la vârsta de cincizeci şi cinci de ani urma să devin tată, ca un idiot ce sunt. Dacă nu-i întrerupeam sarcina asta provocându-i un avort printr-un mijloc periculos şi inuman, eram condamnat să fiu tată. Când eram tânăr şi soţia mea Wang Renmei murise din cauză c-o lăsasem însărcinată, suferisem cumplit şi o consideram o crimă pe care niciodată nu puteam s-o uit. Şi, de fapt, puteam eu acum să mă încăpăţânez mult şi bine, că tot nu reuşeam să intru la Centrul de

creştere a broaştelor-bou şi, chiar dacă aş fi pătruns acolo, n-aş fi putut s-o întâlnesc pe Chen-Sprânceană. Ghiceam că acolo trebuia să existe un mecanism complicat, cu un culoar secret spre un labirint subteran. Ba mai mult, după ce-mi spunea Micuţa Leoaică, aveam impresia că Yuan-Obraz şi verişorul făceau parte din mafia asta. Dacă-i făceam bănuitori, erau capabili de orice, fără să le pese de legături de rudenie sau de prietenie.

Când am pocnit-o, Micuţa Leoaică se dusese câţiva paşi în spate. Şi din nas îi curgea sânge. Rămăsese mult timp fără grai, fără să plângă, îndârjită. Apoi spusese:

— Deci aşa, bine m-ai mai pocnit, Fuguţă, ticălosule! Deci cutezi să mă baţi? Unde ţi-e conştiinţa morală? Dacă am făcut-o a fost de dragul tău. Nu ai decât o fiică, nu ai fii. Fără urmaşi, nu ţi se continuă familia. Spre marea mea părere de rău, eu n-am putut să-ţi dăruiesc un fiu. Ca să îndrept lucrul ăsta, ţi-am găsit o mamă purtătoare, care o să ţi-l nască, ca să te moştenească şi să-ţi asigure continuitatea familiei. Şi, în loc să-mi fii recunoscător, mă loveşti şi-mi frângi inima…

Atunci a izbucnit în hohote de plâns. Lacrimile se amestecau cu sângele. Nu puteam răbda s-o văd în halul ăla, dar, amintindu-mi că făcuse un lucru atât de grav fără ca eu să ştiu, din nou m-a cuprins un val de mânie.

Spusese plângând:

— Ştiu că-ţi faci sânge rău pentru cei şaizeci de mii de *yuani*. Nu trebuie să-i dai tu, o să-i iau eu din pensie şi, când copilul se va naşte, tot eu o să mă ocup de tot, deci nu e treaba ta. Am citit în ziar că pentru o recoltare de spermă se dau o sută de *yuani*, eu o să-ţi dau trei sute, ia-o ca şi cum ai fi donat spermă. Poţi să te întorci la Beijing, poţi chiar să şi divorţezi dacă vrei, cum îţi convine, căci, scurt, treaba asta nu mai are de-a face cu tine. Dar, adăugă ea – şi aici faţa i se aspri gata de luptă –, dacă încerci să omori copilul ăsta, mă omor în faţa ta.

Domnule, din scrisorile pe care vi le-am scris, cunoaşteţi şi dumneavoastră ce temperament are Micuţa Leoaică. A dus alături de mătuşa lupta aceea dură în diverse locuri, a dat piept cu tot felul de oameni şi şi-a întărit caracterul, e foarte adevărat, dar acum cine o pusese să se poarte ca o ticăloasă? Dacă o provoci, femeia asta, e în stare de orice. Nu puteam să aplic decât tactica blândeţii, să încerc s-o aduc la înţelepciune şi să-i ating coarda sensibilă, în sfârşit era nevoie să mă străduiesc să găsesc cea mai potrivită metodă să rezolv problema asta complicată.

Deşi numai gândul la avort mă îngheţa şi-mi părea aducător de nenorocire, îmi spuneam, iluzionându-mă, că totuşi era o soluţie. Chen-Sprânceană acceptase să fie mamă purtătoare, de dragul banilor până la urmă. Deci părea logic ca problema să fie rezolvată tot cu bani. Cel mai important lucru era însă cum s-o întâlnesc.

N-o mai revăzusem de la întâlnirea din salonul lui Chen-Nas la spital. Rochia cea neagră îi ascundea corpul, voaleta neagră îi acoperea faţa. Lăsa în urma ei o undă de mister, astfel că aveam impresia că în Dongbeiul nostru exista o lume

secretă în care încă nu intrasem. Trăiau acolo cavaleri ai dreptăţii, spiritişti şi masaţi. Mi-am amintit că nu de mult dădusem cinci mii de yuani prin Li-Mână ca să i-i înmâneze lui Chen-Sprânceană. Dar câteva zile mai târziu, colegul meu mi-a dat banii înapoi spunând că ea refuzase. Poate că Chen-Sprânceană acceptase să fie mamă purtătoare pentru a achita ea singură datoria pentru cheltuielile de spitalizare ale tatălui său. Gândindu-mă la asta, mintea mi se încurca şi mai tare, numai nemernica de Micuţă Leoaică era de vină. Nu-mi mai rămânea decât să-l găsesc pe Li-Mână, din grupul colegilor de şcoală era cel mai sănătos la minte.

Ieri-dimineaţă, mă aflam aşezat în faţa lui în restaurantul Don Quijote. Piaţa din faţa templului era invadată de o mare de oameni, în program era *Licorna dătătoare de fii*. Falsul Sancho ne-a adus două beri şi s-a îndepărtat discret. Avea un surâs cu subînţeles, ai fi zis că-mi descifrase secretul. Când i-am povestit şovăielnic lui Li-Mână toată tărăşenia, acesta, contrar a ceea ce mă aşteptam, a izbucnit imediat în râs.

I-am spus, nemulţumit:

— Aşa deci, râzi de necazul altuia!

A ridicat paharul şi a ciocnit, a băut o duşcă zdravănă şi mi-a spus:

— Păi după tine ăsta-i un necaz? Dar e, dimpotrivă, o mare fericire! Prietene, felicitări! Să ai un fiu la bătrâneţe e un eveniment fericit.

— Nu-ţi bate joc de mine, am răspuns, cu toate că-s la pensie, tot slujbaş la stat rămân, dacă am un copil, cum o să mă justific la organizaţia din care fac parte?

Li-Mână mi-a răspuns:

— Prietene, cuvinte ca astea, „organizaţie” „unitate de muncă", nu-s decât funii pe care ţi le atârni singur de gât. Realitatea e următoarea: unul dintre spermatozoizii tăi a fecundat un ovul pentru a zămisli o nouă viaţă care va veni în curând pe lume. În existenţa asta a noastră, nu e oare o mare bucurie naşterea unei fiinţe vii purtătoare a propriilor noastre gene? Ea este continuarea propriei tale vieţi.

— Întrebarea-cheie e următoarea, am spus eu tăindu-i vorba: când bebeluşul ăsta se va naşte, unde-l înregistrez?

— Cum te dezumfli pentru un lucru lipsit de însemnătate, reluă el; păi nu mai e ca înainte, poţi face orice, cu bani. Şi, chiar dacă n-ai putea să-l înregistrezi ca fiinţă umană, el tot n-ar exista mai puţin pe pământul ăsta şi, până la urmă, o să aibă parte de drepturile care i se cuvin oricărui om.

— Bravo, prietene! eu vin să-ţi cer să găsim o soluţie şi tu nu ai altceva mai bun de făcut decât să-mi îndrugi verzi şi uscate. De când m-am întors acasă sunt tare mirat să văd cum voi toţi, c-aţi făcut sau n-aţi făcut studii, vorbiţi pe un ton teatral. De ce oare? Unde aţi deprins asta?

Râse:

— Asta înseamnă o societate civilizată, într-o astfel de societate, fiecare este actorul unei piese, al unui film, al unui serial de televiziune, al unei opere, al unui

dialog comic, al unui scheci, al unei piese la radio, fiecare îşi joacă personajul; păi nu-i societatea o mare scenă?

— Mă oboseşti cu vorbăria ta, am reluat, găseşte-mi repede o soluţie. Doar nu speri c-o să-i zic lui Chen-Nas tată-socrule?!

— Şi mă rog, de ce nu? O să se stingă cumva soarele şi o să se oprească pământul din rotit? O să-ţi spun ceva adevărat: nu-ţi imagina că tot ce-i pe pământ se sinchiseşte de ceea ce ţi se întâmplă. Crezi cumva că lumea întreagă are ochii aţintiţi asupră-ţi?

De fapt, fiecare are propriile necazuri şi nimănui nu-i pasă de ale tale. Că ai un fiu cu fata lui Chen-Nas, sau o fată cu o altă femeie, asta-i doar treaba ta. Şi, chiar dacă sunt unii care-şi bagă nasul în treburile altora ca să aibă ce bârfi, le trece repede, precum ceaţa din zori, ca vântul călător. Important e că acest copil e carne din carnea ta, la naşterea lui tu o să fii în mare câştig.

— Dar aşa, cu fata lui Chen-Nas… spun eu, e aproape un incest!

— Prostii! spuse el, n-ai nicio legătură de sânge cu Chen-Sprânceană, de ce incest vorbeşti tu acolo? Cât despre vârstă, asta e şi mai puţin importantă, când un bătrân de optzeci de ani se însoară cu o tânără de optsprezece ani, asta-i cu adevărat o poveste care circulă din gură-n gură, nu? Singura problemă e că tu n-ai văzut niciodată corpul lui Chen-Sprânceană, ea e ca un instrument pe care l-ai închiriat o dată şi gata. Aşadar, prietene, la ce bun să te frământi aşa, nu merită să-ţi faci singur gânduri rele, apucă-te serios de exerciţii fizice ca să fii în formă să-ţi creşti fiul.

— Opreşte-te, nu serveşte la nimic să-mi spui toate astea. Nu mă vezi că-s ca bolnav şi stau ca pe jar? În numele vechii noastre prietenii, te rog să-i transmiţi lui Chen-Sprânceană că vreau să-i spun să întrerupă imediat sarcina asta, o să-i plătesc cum s-a stabilit suma pentru mamă purtătoare, la care o să adaug zece mii de *yuani* pentru daunele datorate avortului. Dacă crede că nu-i de ajuns, o să adaug încă zece mii de *yuani*.

— De ce să faci toate astea? Dacă eşti aşa de disponibil să dai bani, poţi s-o faci când o să nască şi, odată declarat copilul, o să fii un tată cu toate drepturile.

— Mi-e imposibil să stau de vorbă cu organizaţia asta.

— Da ce, te crezi cineva important? spuse Li-Mână, luându-mă în râs. Păi, prietene, n-are organizaţia timp de pierdut ca să se ocupe de problema ta. Drept cine te crezi? Fiindcă ai scris câteva piese de teatru proaste pe care nu le citeşte nimeni, îţi închipui cumva că eşti din stirpe imperială? Dacă o să ai un fiu, trebuie să fie sărbătoare-n toată ţara?

În clipa aceea câţiva turişti, cu rucsacurile în spate, îşi băgară capetele în restaurant, şi falsul Sancho se rostogoli spre ei ca o bilă, întâmpinându-i numai zâmbet. Am coborât vocea şi am spus:

— Toată viaţa mea nu te-am rugat nimic, te rog, ajută-mă de data asta.

Cu mâinile încrucişate la piept, dădu din cap în semn de refuz, într-un fel în care îmi arăta că ar vrea, dar nu putea să facă nimic.

— Mama mă-sii, om fără inimă, deci aşa, mă laşi să sar în foc şi te uiţi la mine

fără să faci nimic?

— Ceea ce-mi ceri tu e să te ajut să iei o viaţă! şi coborând tonul: un fetus de şase luni poate să-şi şi strige tatăl din burtă!

— Îmi dai o mână de ajutor sau nu?

— Tu crezi cu adevărat că o pot întâlni pe Chen-Sprânceană?

— În orice caz, poţi să-l întâlneşti pe Chen-Nas, transmite-i ce tocmai ţi-am spus. Aranjează-te să-i transmită lui Chen-Sprânceană.

— E uşor să-l găsesc pe Chen-Nas, spuse Li-Mână, de când a ieşit din spital, cerşeşte la poarta Templului Zeiţei, e acolo ziua, iar noaptea vine aici şi-şi cumpără de băut cu banii strânşi şi foloseşte ocazia să-şi ia şi pâine. Poţi să-l aştepţi aici sau sa te duci după el. Dar ţi-aş dori să nu trebuiască să-i vorbeşti, o să-ţi baţi gura degeaba. Dacă eşti în stare de puţină compasiune, fereşte-l de aşa ceva. În toţi anii ăştia, mi-am făcut un soi de bilanţ al experienţelor: mijlocul cel mai bun de a-i veni de hac unei situaţii fără ieşire este să laşi lucrurile să curgă şi să le priveşti calm, lăsându-te în voia curentului.

— Foarte bine, am spus, uite, aşa vreau eu să-mi conduc barca.

— Prietene, când fiul tău va împlini o lună, o să organizez un banchet şi o să-l sărbătorim aşa cum se cuvine.

X

Ieşind din restaurant, eram cu mult mai destins. Păi nu era, într-adevăr, un lucru aşa cumplit, nu era vorba decât de naşterea unui copil. Lumina zilei era la fel de dătătoare de bucurie, păsările continuau să cânte vesel, florile înfloreau, iarba înverzea şi vântul adia şi el uşor. În piaţă, cortegiul zeiţei dătătoare de fii se desfăşură ca aripile unei gâşte sălbatice, în sunet asurzitor de fanfară, cu femei care nu puteau avea copii care avansau, dând din coate, în speranţa că vor apuca pruncul preţios din mâinile zeiţei. Mulţimea, cuprinsă de credinţă, preamărea naşterea şi celebra procreaţia, iar eu eram acolo temător şi îndurerat, făcându-mi griji pentru că o femeie îmi purta copilul. Era dovada că problema nu i se datora societăţii, ci era doar a mea.

Domnule, în spatele coloanei din dreapta a Templului Zeiţei, l-am zărit pe Chen-Nas cu câinele. Era un câine străin, cu blana acoperită de pete negre, se vedea că-i mai de soi decât maidanezul care-i pierise sub roţile maşinii.

Cum devenise un astfel de câine tovarăşul unui vagabond? Părea un lucru misterios, dar, dacă te gândeai, nu era nimic de mirare. Într-un loc precum Dongbeiul nostru, care era în plina dezvoltare, ce era autohton se îmbina cu ce venea din străinătate, ca grâul cu neghina, ca urâtul cu frumosul, ca adevăratul cu falsul. Anumiţi nou îmbogăţiţi, mereu gata să imite moda, la începutul parvenirii, ardeau de dorinţa de a-şi cumpăra un tigru drept animal de companie, apoi, când erau ruinaţi, şi-ar fi vândut şi nevasta pentru a-şi plăti în natură datoriile. Pe străzi, o mulţime de câini vagabonzi erau câini de rasă foarte scumpi,

crescuţi înainte de familiile bogate. Asta te duce cu gândul la ce se întâmplase în Rusia la începutul secolului trecut, după revoluţie, când numeroase rusoaice albe din aristocraţie veniseră în exil la Harbin şi trebuiseră să-şi uite clasa ca să-şi facă rost de mâncare; se vindeau şi se prostituau, se măritau cu bărbaţi din stratul de jos al societăţii, astfel că în acele locuri apăruseră metişii. Chen-Nas, cu nasul lui mare şi cu orbitele ochilor adâncite, avea poate o legătură cu acea parte a istoriei. Şi câinele cu care se însoţise, cu blana lui pătată, se baza pe o situaţie asemănătoare. Postat alături, la vreo zece metri de ei, tot uitându-mă la câine şi stăpânul său, mă lăsasem pradă acestor gânduri. Îşi pusese cârjele alături, în faţă întinsese o pânză roşie, pe care erau scrise cuvintele prin care cerea pomană pentru un handicapat. Adesea, câte o femeie gătită se apleca pentru a pune o bancnotă sau câteva monezi în bolul de metal de la picioarele lui. De câte ori li se dădea de pomană, câinele cel tărcat înălţa capul şi slobozea trei lătrături, blânde, pline de sentiment. Trei de fiecare dată, nici mai mult, nici mai puţin. Donatorii erau adânc mişcaţi, unii chiar îşi deschideau portofelul din nou. În realitate, eu nu mai voiam să-l ating cu o sumă mare ca s-o facă pe Chen-Sprânceană să avorteze şi, dacă mă îndreptam spre el, o făceam doar împins de curiozitate: voiam să aflu ce era scris pe pânza roşie din faţa lui, nărav rău al literatului.

Pe pânză, puteai citi textul următor:

„Eu sunt de fapt Nemuritorul cu toiag de fier – *Tie guai xian*[1] şi conducându-mi câinele de jad am venit aici pe pământ. Mătuşa mea este zeiţa dătătoare de fii, ea m-a trimis aici ca să vă schimbaţi. Daţi-mi un bănuţ pentru un urmaş nobil, care o să fie plimbat călare pe străzi, ca premiant al concursului mandarinal”:

Am ghicit că textul era compus de Wang-Ficat şi că semnele erau caligrafiate de Li-Mână, colegii care-l ajutau cum puteau pe cel căzut în necaz. Îşi suflecase cracii largi ai pantalonilor, lăsând la vedere două beţe ca nişte vinete putrede. O poveste spusă de mama îmi vine acum în minte.

Când Li-Toiag de fier a devenit nemuritor, cum nu mai erau în casă lemne să pună pe foc ca să facă mâncare, nevasta l-a întrebat: „Ce pun pe foc?” şi el a răspuns: „Piciorul meu“, şi chiar a întins piciorul în vatră pe foc şi flacăra care s-a înălţat era puternică. Oala a început să fiarbă, şi mâncarea a fost gata într-o clipă. S-a nimerit ca tocmai să vină la ei cumnata, şi văzând scena asta, a început să strige înfricoşată: „Vai, cumnate, ai grijă că rămâi fără picior!” Şi atunci piciorul chiar i-a ars de-a binelea.

La sfârşitul poveştii, mama ne-a povăţuit: „Când se produce o minune, trebuie să păstrezi neapărat tăcerea, nu trebuie să urli ca un orb care şi-a rătăcit bastonul“.

Purta o pufoaică de culoare roşu-cărămiziu, plină de pete lucioase de grăsime, de-ai fi zis că-i o armură. Era a patra lună din calendarul lunar şi briza călduţă a vântului dădea zilei o dulceaţă nespusă. Pe câmpiile cu grâu, în depărtare,

---

[1] Patronul spiţerilor, unul dintre cei opt nemuritori, care are elixirul nemuririi.

spicele se coceau deja. În iazurile de hăt unde şi în crescătoria de broaşte-bou de alături, brotăcimea se căuta ca să se împerecheze şi orăcăia asurzitor. Fetele îşi reîmbrăcaseră deja rochiţele de mătase care le arătau formele, şi bătrânul meu prieten, aici, era, de mirare, încă încotoşmănat astfel. Privindu-l, mi se făcea şi mie cald, dar el tremura, încovrigat. Faţa îi era de bronz, pielea cheliei îi strălucea aşa tare de părea frecată cu şmirghel. Nu ştiu de ce, îşi mai pusese şi o mască murdară, poate pentru a-şi ascunde nasul proeminent. Privirea îi ţâşni din orbitele scobite şi o întâlni pe a mea. Animalul mă privea şi el, cu o privire indiferentă, pierdută în gol. Laba lui stângă din faţă era amputată, ca retezată de un instrument oţelit. Am înţeles că acest câine şi stăpânul său se uniseră ca tovarăşi ai nenorocului. Am înţeles şi că nu i-aş fi putut spune nicio vorbă, aşa, dintr-odată, în faţă, şi că singurul lucru pe care puteam să-l fac era să las ceva bani şi să plec cât mai repede. Nu aveam în buzunar decât o bancnotă de o sută de *yuani*, destinată celor două mese din ziua aceea, dar n-am şovăit nicio secundă şi am pus-o în bolul de fier. N-a reacţionat în niciun fel, câinele ca un bun slujbaş, a tras cele trei lătrături obişnuite.

L-am părăsit suspinând. După ce am făcut vreo zece paşi, nu m-am putut abţine şi m-am întors. Mă întrebam ce-o să facă cu bancnota aceea de o sută. Bolul de fier nu conţinea decât bancnote de un *yuan* şi monezi, murdare ca naiba. Bancnota aceea roză se distingea clar. Eram convins că nimeni nu se arătase atât de generos cu el. Nu credeam c-ar putea rămâne indiferent la o asemenea sumă.

Domnule, încercam să aflu ce se află în inima unui om deosebit din postura mea de om mărunt. Când m-am întors am văzut o scenă care m-a scos din sărite: un băietan de vreo zece ani, grăsan, cu tenul închis la culoare, s-a repezit din spatele unei coloane, s-a aplecat deasupra bolului şi a înşfăcat bancnota de o sută, apoi a făcut un salt de patruzeci şi cinci de grade. Făcuse totul cu gesturi extrem de rapide, când am vrut să reacţionez, el se depărtase deja zece metri, luând-o pe o străduţă de pe lângă templu, fugind din răsputeri în direcţia spitalului „Comoara familiei”. Puştiul se uita cruciş, figura lui îmi era cunoscută, îl văzusem deja undeva. Când stau să mă gândesc, chiar aşa şi este. Era pe când ne întorsesem acasă, el e cel care, în faţa aceluiaş spital căruia i se serba inaugurarea, îi dăduse mătuşii broasca aceea neagră şi slabă, împachetată în hârtie, iar mătuşa leşinase speriată.

La incidentul ăsta rapid, Chen-Nas nu avusese, în mod curios, nicio reacţie. Câinele tărcat a mârâit surd spre silueta băiatului, a înălţat gâtul, şi-a privit stăpânul şi a tăcut, lăsându-şi capul pe labele din faţă şi potolindu-se.

Eram cumplit de indignat, pentru Chen-Nas şi pentru câinele lui, dar şi pentru mine.

Doar erau banii mei. Îmi venea să le împărtăşesc indignarea mea celor din jur, dar fiecare era cu ale lui, ceea ce tocmai se petrecuse fusese ca un fulger şi nu lăsase nicio urmă. Nu puteam să trec cu vederea neruşinarea acestui puşti caraghios, care submina moralitatea comunei Dongbei. Ce familie crescuse iarba

asta rea? Să te porţi urât cu femeile, să-i furi pe infirmi, atâtea ticăloşii la un loc! Şi în plus, dată fiind îndemânarea cu care acţionase, puteai afirma că nu era prima oară când fura bani din bolul lui Chen-Nas. Fugeam în direcţia în care o luase băiatul. Era la cincizeci de metri înaintea mea. Încetase să fugă. A făcut un salt ca să rupă o crenguţă plină cu frunzuliţe fragede, gălbui, dintr-o salcie plângătoare care creştea la capătul drumului. Imediat a început s-o agite şi să biciuiască aerul cu ea. Nici măcar nu se întorsese, ştia că infirmul pe care-l furase şi câinele lui şchiop nu-l vor urmări. Aşteaptă tu, puştiulache, că pun eu mâna pe tine!

Intră în târgul de produse agricole amenajat de-a lungul râului. Acoperişul era din panouri de plastic verde, astfel că în interior lumina era verde. Cei care trebăluiau acolo păreau nişte peşti înotând în apă.

Târgul era bine aprovizionat, erau standuri după standuri, alcătuind culoare şerpuitoare. Pe tarabele de fructe şi legume erau oferite produse străine, pe care eu, fiu de ţăran, nu le cunoşteam, era o feerie de culori şi forme ciudate. Reamintindu-ţi de lipsa de produse de acum treizeci de ani, te cuprindea emoţia. Puştiul, în largul lui, se repezi drept la târgul de peşti. Am mărit pasul ca să-l prind din urmă, în timp ce privirea mea era întruna atrasă de peşti, ţestoase, creveţi şi crabi de pe tarabele de pe cele două laturi. Somonii ca nişte purceluşi, cu sclipirile lor argintii, erau aduşi din Rusia. Crabii ca nişte păianjeni uriaşi, care-şi desfăceau cleştii, veneau din Hokkaido. Erau şi languste din America de Sud, moluşte-urechiuşe de mare din Australia şi, fireşte, cele mai multe erau speciile obişnuite: lin, castaniole, sciene, peşti-mandarini.

Carnea somonilor deja tranşaţi era portocalie, pe un pat alb de gheaţă. De la dughenele unde se frigeau bucăţile de peşte se înălţa un miros care-ţi gâdila nările. Puştiulache e acum în faţa unei tarabe unde se frige calamar, scoate bancnota şi cumpără o frigăruie, îşi ia apoi pumnul de monezi ca rest. Îşi ridică privirea şi-şi apropie gura de ţepuşa de metal pe care sunt înfipte bucăţile. Gestul lui aminteşte de cel al înghiţitorului de săbii din piaţa din faţa Templului Zeiţei. Taman când înghiţea cu dibăcie o bucata mustind de un suc roşu închis şi cu tentacule fine şi lungi, am sărit ca o săgeată şi l-am prins de la spate de guler. Am început să strig;

— Unde voiai să scapi, hoţ ordinar!

Puşlamaua se făcu mic şi scăpă din strânsoare. L-am prins din nou de încheietură, pe când se repezea spre mine să mă lovească cu frigăruia şiroindă pe care-o ţinea în mână. M-am ferit şi l-am scăpat, el a luat-o la fugă, strecurându-se ca un ţipar. M-am luat după el şi l-am prins de umăr. Se zbătea cu furie, tricoul uzat de pe el se sfâşie şi se desfăcu, lăsându-i la vedere corpul lucios ca pielea unui macrou negru. Izbucni într-un plâns cu hohote, dar nu vărsa nicio lacrimă, parcă erau urlete de lup; în timpul ăsta mă ţintea răutăcios în burtă cu ţepuşa de metal. M-am ferit în grabă, dar nu destul de repede, şi m-a atins în braţul stâng, la început nu m-a durut, am simţit doar o arsură, dar apoi a fost o durere puternică şi a ţâşnit sângele negru. Cu mâna dreaptă am apăsat rana şi

am strigat:

— E un hoţ, a furat banii unui infirm!

Puşlamaua urla, ca un porc înjunghiat; deodată se năpusti asupra mea. Privirea îi era cu adevărat înspăimântătoare, domnule, am fost înfricoşat, am dat înapoi, mai înapoi, mă feream strigând. Şi el mă tot înţepa şi zbiera:

— O să-mi plăteşti alt tricou, o să-mi plăteşti alt tricou!

Spunea şi tot felul de porcării, pe care n-o să le aştern pe hârtie, domnule, mi-e ruşine că se nasc astfel de bastarzi în ţinutul nostru. Speriat, am înşfăcat de pe-o tarabă o pancartă de lemn pe care erau scrise originea şi preţul mărfii şi am folosit-o drept scut pentru a para loviturile hoţului. Era tot mai rău cu fiecare lovitură, voia să mă omoare. Scândura fusese străpunsă de mai multe ori, mă rănisem şi la mâna dreaptă îmi şiroia sângele. Domnule, nu mai gândeam limpede, nu ştiam ce să fac, nu puteam decât să dau înapoi, să mă apăr, cu paşi tot mai şovăitori, bazându-mă pe instinct, ca să-mi salvez viaţa. De mai multe ori mă pomenisem cu călcâiul în tot felul de piedici, un coş cu peşte, o şipcă, eram mereu gata să cad pe spate. Dacă s-ar fi întâmplat asta, domnule, n-aş mai putea să vă scriu acum. Dacă se întâmpla asta, fie că muream ciuruit de ţepuşa băiatului ăsta ca un leopard fioros, fie, date fiind rănile grave, aş fi fost dus la spital pentru a fi salvat.

Domnule, trebuie să recunosc că, în clipa aceea, eram copleşit de teamă şi firea mea de fricos, de om slab, s-a arătat limpede.

Fără să ştiu ce să mai fac, am privit în dreapta şi în stânga, sperând că vânzătorii de peşte o să-mi dea ajutor şi-o să mă scape de primejdie. Dar unii se uitau la scenă cu braţele încrucişate, fără să se bage, alţii, nepăsători, nici măcar nu se uitau la ce se întâmpla, alţii chiar aplaudau. Domnule, chiar că nu-i nimic de capul meu, ţin la viaţa mea şi mi-e frică de moarte, nu am deloc forţă să mă lupt, uite cum dădeam pas cu pas înapoi în faţa unui puşti de zece ani. Auzeam strigătul de îndurare printre hohotele de plâns care-mi ieşeau din gură, ai fi zis că sunt un câine care latră şi schelălăie sub lovituri…

— Ajutor, ajutor!

Puştiul încetase să plângă demult, de fapt nu plânsese deloc, avea ochii măriţi de mânie, ochi în care nu mai părea că există albul, erau ca doi mormoloci mari. Îşi muşca buza de jos, mă privea fix, se oprea o clipă, apoi iar ţâşnea la atac.

— Ajutor, strigam eu, ridicând pancarta de lemn… din nou m-a lovit în mână, curgea sângele… Făcea din nou un salt… Lansa atac după atac, iar eu mă retrăgeam jalnic tot strigând după ajutor, tot aşa până ce-am ieşit în lumina strălucitoare…

Atunci am aruncat pancarta, m-am întors şi am luat-o la fugă, şi fugind strigam după ajutor. Domnule, mi-e de-a dreptul ruşine să vă povestesc cum m-am comportat de jalnic, dar, dacă nici dumneavoastră nu vă povestesc, nu mai am cui. Fugeam şi-n zăpăceala mea nu mă gândeam pe unde o iau, auzeam oamenii strigând pe cele două părţi ale drumului, strigăte asurzitoare. Am fugit aşa până la strada cu tarabe unde se vinde mâncare şi în faţa unui mic restaurant, într-o

parte, era oprită o maşină gri metalic. Am văzut atârnată firma neagră a locantei pe care scria cu roşu un cuvânt aiurea: „fazan“. La uşă stăteau două femei, una înaltă şi puternică, una mică şi firavă. Se ridicară brusc. M-am repezit spre ele ca şi cum aş fi văzut o stea salvatoare, dar picioarele mi s-au împiedicat de ceva, am căzut, mi s-a crăpat buza şi sângele mi s-a scurs printre dinţi. Mă oprise un lanţ de fier legat de doi ţăruşi, tot de fier. Unul din ei era acum la pământ. Femeile s-au repezit şi, răsucindu-mi braţele, m-au ridicat. Am simţit cum îmi dau mai multe palme şi cum mă umplu de scuipat. Puştiul care mă urmărea nu mă ajunsese din urmă, îmi părea că am avut noroc. Dar, din păcate, domnule, căzusem în ghearele acestor două femei de la restaurantul Fazanul.

Susţineau cu străşnicie că piciorul meu lovise ţăruşul de care era prins lanţul de fier şi că acesta căzuse pe maşina lor, producând stricăciuni. Domnule, dacă la spatele maşinii exista o pată albă cât un vârf de ac, nu putea să provină de la ţăruş. Mă opriseră şi nu mă lăsau să plec, vărsând asupră-mi un şuvoi de înjurături care-i atrăgea pe gură-cască. Cea mică era cea mai aprigă, semăna cu băiatul care mă fugărise, era la fel de pornită. Nu contenea să mă tot împungă cu degetul, de parcă ar fi vrut să mi-l bage în ochi şi să mă orbească. Orice voiam să explic se pierdea sub ropotul de ocări. Domnule, m-am strâns cu capul între mâini, pradă unei disperări cum nu mai încercasem vreodată. Dacă Micuţa Leoaică şi cu mine hotărâserăm să ne întoarcem să ne stabilim la ţară era pentru că la Beijing, pe strada Templului pentru Apărarea Ţării, fuseserăm victimele unei poveşti asemănătoare.

Restaurantul se afla în faţa Teatrului Poporului şi se numea Fazanul Sălbatic[1]. În timp ce ne îndreptam să vedem afişul teatrului, ne-am împiedicat în acelaşi fel într-un ţăruş de fier de care era legat un lanţ, pictat cu roşu şi alb. Când unul din ţăruşi a căzut, era, clar, destul de departe de maşina albă, dar tânăra care stătea la uşa restaurantului – cu pletele vopsite blonde, o faţă mică, încordată, cu buze subţiri ca lama de cuţit, s-a repezit şi a descoperit în spatele maşinii o pată albă cât urechea acului şi a spus că-i făcută de ţăruşul pe care-l răsturnasem când ne-am împiedicat de lanţ. Ne-a insultat gesticulând şi ne-a împroşcat cu vorbe urâte, din cele ce se poartă pe străzile Beijingului. A spus:

— Eu care vă vorbesc acum am crescut pe străduţa asta şi am văzut trecând oameni de tot felul. Şi voi, broaşte din fundul provinciei, de ce n-aţi rămas în gaura voastră, ce căutaţi în capitală? Aţi venit să faceţi poporul chinez să-şi piardă faţa, aşa-i?

Fata, grasă cum era, duhnea puternic a alifie pentru hemoroizi; tot repezindu-se la noi, mi-a tras un pumn, şi lovitura mi-a pocit nasul. Vlăjganii cu capete rase care se strânseseră în jurul nostru în cerc şi bătrânii cu burta goală i s-au alăturat şi ei, evidenţiindu-şi calitatea lor de vechi locuitori ai Beijingului, cu toţii ne-au forţat să ne cerem scuze şi să plătim o despăgubire. Am plătit,

[1] Sintagma are în chineză şi semnificaţia de prostituată neluată în evidenţă.

domnule, ca un om slab ce sunt, şi mi-am cerut scuze. Odată întorşi acasă, am plâns amar cu capul în mâini şi am hotărât să ne întoarcem şi să ne aşezăm în ţinutul nostru, în Dongbei. Ne gândeam că aici, în ţinutul natal, nimeni n-o să îndrăznească să se poarte urât cu noi. Nu ne-am fi imaginat că răutatea celor două femei nu va fi mai prejos de aceea a fetei grase de pe strada Templului pentru Apărarea Ţării din Beijing. Domnule, nu înţeleg cum pot fi oamenii atât de înfricoşători.

Domnule, după tot scandalul ăsta mă pândea un pericol şi mai mare: l-am văzut venind pe băiatul ca un leopard întărâtat. Terminase de mâncat bucăţile de calamar de pe ţepuşa de metal, care arăta şi mai oţelită, mai mult, am înţeles brusc că era fiul femeii mai mici, cea mai mare fiindu-i mătuşă. Instinctul de supravieţuire m-a ajutat să mă chinui să mă ridic şi voiam s-o iau la fugă, căci alergatul e punctul meu forte; în mulţii ani în care trăisem liniştit, uitasem cât de bun eram altădată la aşa ceva. Acum, că eram în pericol de moarte, îmi regăseam brusc harul. Cele două plănuiau să mă mai ţină, băiatul scotea ţipete frenetice, eu urlam ca un câine prins la strâmtoare. Eram tot numai sânge, am deschis gura şi mi-am arătat dinţii, mi-am spus că poate le-o fi teamă, căci atunci când am urlat am văzut pe feţele lor că sunt uluite, mi-erau altădată simpatice femeile cu o astfel de expresie. Am profitat de momentul ăsta de derută, am ţâşnit prin spaţiul dintre două maşini. Şi fugi, şi fugi, Wan-Picior, Wan-Fuguţă! Wan-Fuguţă, în vârstă de cincizeci de ani, şi-a regăsit talentul de alergător de viteză. Alergam ca un nebun pe străduţa pe care mirosea a pui fript, a peşte prăjit, a frigărui de oaie şi alte mirosuri pe care nu le ştiam. Îmi simţeam picioarele uşoare ca fulgul, când atingeam pământul simţeam un soi de elasticitate nemaipomenită, care-i clădea pasului următor o forţă şi mai mare; eram ca un cerb, ca o gazelă mongolă, eram un superman care se deplasa pe Lună şi al cărui corp devenise dintr-odată mai uşor ca al unui lăstun. Mi se părea că sunt un cal, din cei preţioşi, de curse, a cărui sudoare e din sânge, calul care poate opri o rândunică din zbor cu copitele sale, un cal celest printre nori, fără frâu, fără griji…

Dar această senzaţie n-a fost decât o iluzie de-o clipă. Adevărul este că gâfâiam, că mă ardea gâtul, că inima-mi bătea ca o tobă şi că plămânii stăteau gata să plesnească iar capul mi-l simţeam cât o baniţă. Vedeam negru înaintea ochilor, simţeam că-mi plesnesc venele. Mă apăram cu ultimele puteri, cu un corp care ceda, aşa că mă puteam bizui doar pe instinctul meu de supravieţuire, ăsta era adevărul. Auzeam în jur îndemnuri la luptă care-mi răsunau în cap ca tunetele. În faţa mea se repezea un tânăr cu o barbă lungă, îmbrăcat într-un costum Mao şi cu ochii verzi ca doi licurici care zboară pe o cărare de munte noaptea. Cum degetele lui palide erau gata să mă apuce, din gură mi-a ţâşnit un sânge atât de murdar, încât faţa lui, şi ea palidă, îşi schimbă brusc culoarea. L-am auzit scoţând un strigăt înspăimântat, apoi s-a ciucit la pământ, cu faţa ascunsă în mâini. Domnule, mi-a părut tare rău, ştiam că voise să mă oprească pentru că aşa trebuia, poate era un om corect şi moral, iar eu îl împroşcasem în faţă cu sângele ăla murdar, ca o sepie care-şi scuipă cerneala când fuge

speriată. Îi murdărisem faţa, îl rănisem destul de grav la ochi, simţeam din adâncul inimii părerea de rău. Dacă aş fi fost o persoană cu virtute, chiar ameninţat cu cuţitul în spate, tot ar fi trebuit să mă opresc, să-i cer iertare, dar n-am facut-o şi, domnule, mi-e ruşine, nu m-am ridicat la înălţimea învăţăturii dumneavoastră. Atunci, câţiva inşi cu alură de oameni de treabă, de pe marginile străzii, strigau că vor să mă bată, dar nu veneau totuşi s-o facă. Doar aruncau în mine cu cutii de cola băute pe jumătate, vedeam în urmă dârele lichidului cafeniu-închis cu spumă aurie, simbolul civilizaţiei americane…

Domnule, orice întâmplare are un deznodământ, şi cea mai grozavă, şi cea mai rea. Partea asta în care adevărul şi falsul se amestecă, urmărirea şi fuga asta, s-au sfârşit până la urmă, când, la capătul puterilor, m-am prăbuşit în faţa spitalului „Comoara familiei”. Exact atunci un BMW, cu o lumină orbitoare strălucind ca un safir, ieşea din curtea ascunsă de verdeaţă şi îmbălsămată de parfumul florilor. Căderea mea neaşteptată îi va fi deranjat în cel mai înalt grad pe ocupanţii maşinii; eram plin de sânge, ca un câine mort căzut din cer. Le-oi fi produs mai întâi o spaimă grozavă, apoi apariţia mea era şi piază rea. Ştiu că, cu cât eşti mai bogat, cu atât mai mult crezi în semne, că gradul de superstiţie e proporţional cu cel de bogăţie. Ştiu că bogaţii cred în soartă mai mult decât cei săraci şi că-şi preţuiesc viaţa mai mult decât aceştia. E firesc. Cei săraci sunt resemnaţi cu soarta lor tristă, pe când bogaţii îşi ţin avuţiile cu amândouă mâinile, cum ar ţine un porţelan cu motive albastre, din dinastia Ming, de o valoare inestimabilă. Căderea mea neaşteptată în faţa BMW-ului lor l-a făcut să se cabreze ca un mânz, cu ochii ieşiţi din orbite, nechezând speriat. Îmi părea rău în cel mai înalt grad, zău, cu adevărat, iertare!

Mă scuturau frisoanele, aş fi vrut să mă dau deoparte din faţa maşinii ca s-o las să treacă, dar trupul mi-era ţintuit ca al unei insecte a cărei coadă e prinsă într-o pioneză şi e imposibil să se deplaseze. Mi-aminteam de o glumă proastă din copilărie când, cu o pioneză sau un spin, fixam pe pământ sau pe un perete insecte albastre sau verzi, apoi le priveam cum se zbat, cum conştiente că dacă avansau îşi salvau viaţa, se luptau cu corpul care nu le mai răspundea la comenzi. Pe atunci, nu simţeam nicio milă, mă distram ca la un spectacol. În comparaţie cu insectele, eram atât de puternic, încât ele nici nu-şi puteau da seama de forma mea. Pentru o insectă eram o forţă gigantică şi misterioasă, izvorul tuturor nenorocirilor, nu putea să-mi simtă nici măcar mâna ucigaşă, ocupată să săvârşească răul, percepea doar pioneza sau spinul. Acum încercam suferinţa insectelor pe care le chinuisem astfel. Micuţe insecte, îmi pare rău, zău îmi pare rău, *I am sorry*…

Am văzut în maşină un bărbat care bătea darabana pe volan, claxonul răsuna, sunetul lui era blând. Asta arăta limpede că cel ce conducea era un om de ispravă care era educat şi răbdător, că nu era vorba de un parvenit oarecare. Altfel aş fi putut avea parte de un claxonat cât o alarmă antiaeriană. Altfel, parvenitul ar fi scos capul pe fereastră şi mi-ar fi scuipat injurii. Pentru omul ăsta de ispravă, aş fi vrut să mă mişc mai repede ca să-l las să treacă, dar trupul nu

mă mai asculta.

În cele din urmă, n-a mai avut încotro şi a coborât din maşină. Era într-o ţinută sport de culoare chihlimbarie cu carouri portocalii la gât şi la manşete. Mi-am amintit vag că, atunci când îmi câştigam ca vai de lume traiul la Beijing, l-am auzit pe unul foarte pus la punct cu toate spunând numele chinezesc al acestei îmbrăcăminţi, dar l-am uitat. Nu ţin niciodată minte numele mărcilor, şi asta-i un fel de rezistenţă psihologică, semnul refulat al ostilităţii şi invidiei, pe care le poate simţi cineva care vine de jos, faţă de cei sus-puşi; e la fel cu preferinţa mea pentru pâinicile coapte în abur faţă de pâinea coaptă în cuptor, pentru aşa-zisa brânză din soia faţă de brânza adevărată. Coborât din maşină, bărbatul nu m-a înjurat, nici nu m-a lovit cu piciorul. Nu, grăbit, s-a mulţumit să le spună paznicilor de la intrarea spitalului: „Daţi-l repede la o parte”.

După ce a dat ordinul ăsta, deodată şi-a mijit ochii, a ridicat capul, căutând spre lumină, şi a strănutat zgomotos. Toate cele din trecut au înviat în memoria mea. Şi din nou datorită acestui strănut, l-am recunoscut: Xiao-Buză de jos, colegul meu de şcoală primară, care, după ce fusese funcţionar înalt, devenise bogătaş. Se povestea că s-a lansat în perioada valului de speculaţii în domeniul cărbunelui, spălând astfel prima sa găleată de nisip aurifer, apoi se servise de bunele relaţii pe care le avusese înainte şi atacase în toate direcţiile, şi banii intrau astfel din toate părţile, devenind multimiliardar. Citisem un interviu cu el şi, lucru curios, vorbise de copilăria lui, când mâncase cărbune. Dar eu îmi amintesc foarte bine că el nu mâncase, privindu-ne pe noi, îşi cerceta doar bucata din mână. Domnule, vedeţi cum, şi aflat în pericol, găseam puterea să despic firul în patru, sunt fără leac în privinţa asta.

Un singur paznic n-a reuşit să mă tragă de acolo, au trebuit doi. Apucându-mă fiecare de un braţ, m-au târât, destul de prietenos aş zice, până la imensul panou de publicitate din partea de răsărit a intrării spitalului. M-au ridicat, m-au aşezat cu spatele rezemat de perete. L-am văzut pe colegul meu strecurându-se în maşină. Am văzut cum maşina trece cu grijă de aleea de la intrarea spitalului, întoarce şi se duce. Mai degrabă mi-am imaginat, decât am văzut-o pe bancheta din spate pe Micuţa Bi, cu năsucul ei drăgălaş, cu pletele sale negre lăsate pe umeri, ţinând la piept un bebeluş roz.

Cei care mă urmăreau se adunaseră. Întindeau capetele să mă privească: cele două femei şi băiatul, şi tânărul căruia-i stropisem faţa cu sânge, erau şi cei care aruncaseră în mine cu cutiile cu cola. Aceste zeci de feţe de dinaintea mea formau un tablou nesigur. Băiatul tot mai voia să mă înţepe cu frigăruia, dar fu împiedicat de cea care părea mai tânără din cele două femei. Un bărbat care avea aerul unui profesor întinse două degete subţiri în faţa nasului meu, ştiam că vrea să controleze dacă mai respir. Mi-am ţinut respiraţia, încercând să mă apăr. Când eram copil, l-am auzit pe un bătrân din sat întors de la Guangdong că, dacă în pădure te întâlneşti cu un tigru sau cu un urs, cea mai bună metodă de a scăpa e să-ţi ţii respiraţia şi s-o faci pe mortul. Asta decurgea de la principiul că orice fiară are un dram de eroism şi, dacă un erou nu-l atacă pe cel care cere îndurare,

fiarele nu mănâncă cadavre. Viclenia asta s-a dovedit foarte eficientă, profesorul a tresărit de spaimă, n-a spus nimic, s-a ridicat şi a plecat. Comportamentul lui a dat semnalul limpede pentru gură-cască adunaţi: „Omul e mort!“ Chiar dacă mă luaseră drept un hoţ care-şi însuşise bunul altuia, legislaţia noastră nu dă dreptul cetăţenilor iubitori de dreptate să se adune în grup şi să-l execute pe răufăcător în plină stradă. Aşa că se risipiră în grabă, cuprinşi de panică, nedorindu-şi să li se pună vreo belea în cârcă. Şi cele două femei o ŞterSeră, luându-l cu ele şi pe băiat. Am scos un suspin adânc de uşurare, avusesem pentru o clipă parte de măreţia şi onorabilitatea unei morţi.

Fără îndoială că cei doi paznici au fost cei care au anunţat poliţia, căci, atunci când a sosit maşina cu sirena urlând, ei au fost cei care au ieşit înaintea ei şi i-au informat pe poliţişti ce s-a petrecut. Trei bărbaţi s-au îndreptat spre mine şi s-au interesat de întâmplare. Aveau faţa galbenă, dinţii lor galbeni arătau că sunt din comuna Dongbei. Nasul mă pişcă, lacrimile îmi ţâşniră din ochi. Am început să plâng cum face un copil când îşi vede părinţii, după ce a fost rău tratat în străini. Dintre cei trei poliţişti, cel care avea o mică excrescenţă între sprâncene asculta destul de serios relatarea mea, ceilalţi doi, cu nasul în vânt, erau absorbiţi de panoul publicitar.

Când am terminat de povestit ce mi se întâmplase, cel ce mă ascultase a spus:

— Ce probe avem că aţi spus adevărul?

Am răspuns:

— Puteţi să mergeţi să-l întrebaţi pe Chen-Nas.

Un alt poliţist, mai înalt, fără să slăbească panoul din ochi, cu gura spre mine, mă întrebă:

— Cum vă simţiţi? Trebuie să vă trimitem la spital?

Mi-am mişcat puţin picioarele şi am constatat că puteam s-o fac. Am aruncat o ochire la rănile de la braţ şi de la mână şi am văzut că sângele nu mai curgea. Cel cu excrescenţa a spus:

— Dacă nu vă e prea greu, mergeţi cu noi la postul de poliţie să daţi o declaraţie scrisă, dacă nu, duceţi-vă acasă să vă îngrijiţi.

Am întrebat:

— Atunci nu mai facem nimic cu afacerea asta?

A răspuns tot cel cu excrescenţa:

— Domnule, putem, desigur, să ne concentrăm asupra ei, dar atunci trebuie să ne daţi probe, un martor. Le puteţi cere lui Chen-Nas, vânzătorilor de peşte să depună mărturie? Puteţi garanta că cele două femei şi băiatul n-o să întoarcă acuzaţia împotriva dumneavoastră? Podoaba asta este de fapt nepotul lui Zhang-Pumn, tâlhar dovedit din satul Dongfeng, e cu adevărat sămânţă rea, dar e un copil, ce se poate face împotriva lui?

— Atunci bine, am spus eu, o lăsăm aşa, să spunem că n-am noroc. Orice eşec este învăţătură de minte, la vârsta mea, n-am decât să nu mai plec de acasă şi să-mi văd de treaba mea, să mă joc cu nepoţii şi să mă bucur de

fericirea de a fi între cei dragi. Vă mulţumesc, am cheltuit benzina publică, am uzat maşina publică şi v-am deranjat.

— Vă bateţi joc de noi, domnule?

— Nu, deloc, nu-mi permit, sunt sincer, cât se poate de sincer.

Poliţistul cu excrescenţă şi colegul lui înalt se întorseseră, gata de plecare, dar colegul lor cu faţa mare şi gură largă rămăsese să privească fix panoul publicitar, nu dădea nici cel mai mic semn că vrea să se mişte. Poliţistul cu excrescenţă i-a spus:

— Frate mai mare Wang, plecăm! Tu, cum vezi copii, rămâi pironit locului.

Poliţistul respectiv pocni din buze şi spuse:

— Sunt aşa de drăgălaşi! Chiar că-s drăgălaşi!

— Păi atunci ce mai aştepţi, hai la nevastă să semeni ogorul! îl îndemnă poliţistul cu excrescenţă.

— Pe un sol neprielnic, n-ai decât să semeni, că nimic nu creşte.

Poliţistul cel înalt se amestecă şi el:

— Nu faci altceva decât să dai vina pe cumnata, dar ia mergi şi fă-ţi analizele, cine ştie dacă seminţele tale sunt bune?

— Cum să fie posibil aşa ceva…

Au urcat în maşină tot ciorovăindu-se, lăsându-mă de izbelişte sub panoul publicitar. Mă simţeam trist şi neputincios de asemenea. Şi de i-aş fi însoţit la postul de poliţie ca să fac o declaraţie scrisă, cu ce s-ar fi schimbat lucrurile? Dacă cele două femei erau două din cele trei fiice ale lui Zhang-Pumn, asta însemna că mătuşa era duşmanul lor. Am înţeles atunci de ce băiatul voise s-o sperie pe mătuşa cu broasca. Dacă o făcuse, e pentru că maică-sa şi mătuşa sa îl puseseră, o răzbunase astfel pe bunica lui, chiar dacă n-o puteau face pe mătuşa răspunzătoare de moartea ei. Unor oameni ca ei nu le puteai cere să asculte de raţiune. Cu atât mai rău, n-avusesem noroc, asta era tot. Ba nu, era o încercare pe care mi-o trimitea Dumnezeu, trebuia să îndur tot, şi dacă reuşeam, urma să am parte de împăcare. Eram un om care nutrea gânduri înalte, eram un scriitor care urma să creeze o piesă de teatru, or încercările astea, toate trăirile astea, erau materialul cel mai bun. Ceea ce face dintr-un om un om ales este faptul că poate îndura suferinţe şi umilinţe pe care oamenii obişnuiţi nu le pot suporta. De exemplu Han Xin[1], care a suferit umilinţa de a fi castrat, sau chiar Confucius, care a răbdat de foame în ţinuturile Chen şi Cai, sau Sun Bin[2], care şi-a înghiţit excrementele… în comparaţie cu ce au îndurat înţelepţii ăştia, ce mai contează cele câteva suferinţe şi umilinţe pe care tocmai le-am încercat? Gândind astfel, domnule, am simţit că spiritul meu se deschide, că respiraţia

---

[1] Sec. II î. Chr., general al lui Liu Bang, întemeietorul dinastiei Han, pe care-l ajută să ia tronul.

[2] Sec. III î. Chr., general, mare strateg din perioada Regatelor Combatante, autor al unui celebru tratat de artă militară.

devine mai regulată, că ochii îmi sunt mai strălucitori şi că-mi recapăt treptat forţele. Mormolocule, hai, sus cu tine, Cerul îţi încredinţează o misiune nobilă, trebuie să-ţi asumi curajos greutăţile şi să nu te plângi şi nici să nu porţi ură, orice ar fi.

M-am ridicat, cu toată durerea pe care mi-o provocau rănile; cu toate că burta-mi chiorăia de foame, picioarele-mi tremurau şi vedeam tulbure, m-am îndârjit să nu mă prăbuşesc. La început mi se năzărea că o mulţime de oameni se uită la mine, dar de fapt nu era aşa, nici măcar cei doi paznici de la poarta spitalului nu-mi acordau atenţie. Asta se potrivea cu ceea ce-mi spusese Li-Mână. Amintindu-mi de el, mi-am amintit şi de bebeluşul pe care-l purta Chen-Sprânceană, şi ceea ce am simţit acum era cu totul diferit de ceea ce simţisem dimineaţa. Dacă atunci căutam toate mijloacele posibile şi imaginabile ca să-l omor, acum îmi schimbasem părerea. Întorcând capul spre panoul publicitar, mi-am dat seama că văd lucrurile limpede şi fără tăgadă: voiam acest copil! Îl doream cu ardoare! Era un dar preţios trimis de Cer, pentru el îndurasem toate acestea.

Domnule, acum vă spun ce era pe panou: erau expuse sute de fotografii de bebeluşi. Unii râdeau, alţii plângeau, unii aveau ochii închişi sau mijiţi, alţii aveau ochii rotunjiţi, unii aveau un ochi închis şi unul deschis; unii priveau în sus, cu căpşorul ridicat, alţii priveau drept înainte. Unii întindeau cele două mânuţe ca să apuce ceva, alţii aveau pumnişorii strânşi, ca şi cum erau nemulţumiţi, alţii îşi morfoleau mânuţa băgată în gură, alţii îşi ţineau mânuţele pe urechi; unii râdeau cu ochii deschişi, alţii cu ochii închişi; printre cei care plângeau, unii stăteau cu ochii deschişi, alţii cu ei închişi. Unii n-aveau niciun firicel de păr pe cap, alţii aveau mult păr negru; părul ca textură şi culoare era de toate felurile, auriu, moale, sau blond pal, cu străluciri de catifea de mătase. Unii erau cu pielea încreţită, ca nişte moşulici, alţii aveau un ap zdravăn cu urechi mari, ca nişte purceluşi; cât despre tenul lor, unii îl aveau alb ca găluştile de orez, alţii îl aveau negru precum cărbunele; unii făceau botic ca şi cum erau supăraţi, alţii căscau gura mare ca şi cum ar fi strigat. Unii dintre bebeluşi îşi ţuguiau buzele ca şi cum căutau sfârcul sânului, alţii ţineau buzele strânse, cu căpşorul într-o parte, ca şi când refuzau să sugă; unii scoteau cu totul limbuţa roşie, alţii îi arătau doar vârful roz. Aveau unii câte o gropiţă în fiecare obraz, alţii doar în unul; unii aveau pleoapa dublă, alţii numai una; la unii capul era rotund ca o minge, la alţii, alungit ca o lămâie; unii încruntau sprâncenele ca marii gânditori, alţii aveau privirea exaltată a actorilor… Aşadar, sutele astea de bebeluşi aveau toţi expresii diferite, pline de viaţă, care mai de care mai drăgălaş. După cum scria pe pancarta publicitară, erau acolo adunate fotografiile tuturor bebeluşilor născuţi acolo de la deschiderea spitalului, cu doi ani înainte, ca o frumoasă probă a succesului. Era o cauză adevărată şi măreaţă, o cauză nobilă, atât de minunată…

Domnule, eram foarte mişcat, aveam ochii în lacrimi, auzeam îndemnul unui glas sfânt, simţeam cel mai demn sentiment dintre cele pe care le încearcă omul: profunda dragoste pentru viaţă. Pe lângă acesta, orice alt sentiment este mărunt.

Domnule, simţeam că sufletul meu primise o binecuvântare solemnă, că mi se dăduse ocazia ca vechile mele păcate să fie şterse, şi orice s-ar fi întâmplat, voiam să-mi deschid braţele să-l primesc pe acest copil pe care mi l-a dăruit Cerul.

XI

Domnule, aşa cum vă spuneam, în acea zi, în faţa panoului publicitar cu sute de fotografii de bebeluşi, sufletul meu primise o binecuvântare solemnă. Toate ezitările, toate temerile, faptul că fusesem crestat, bătut, urmărit cu îndârjire însemnaseră ceva care trebuia musai să se întâmple, te duceau cu gândul la cele optzeci şi una de obstacole întâlnite în drumul lui de Călugărul Tripitaka[1] din dinastia Tang, când plecase să aducă sutrele sfinte. Dacă nu înfrunţi piedicile, cum să culegi rodul direct al faptelor prezente, care hotărăsc existenţa de după aceea, şi cum să ai brusc iluminarea asupra ceea ce este existenţa umană?

Întors acasă, mi-am dezinfectat singur rănile cu vată cu spirt, am dizolvat în spirt praful alb de Yunnan folosit împotriva rănilor şi vânătăilor provenite din căzături şi lovituri. Cu toată durerea care nu contenea, moralul era sus. Când s-a întors Micuţa Leoaică, am strâns-o în braţe şi mi-am frecat obrazul de al ei. I-am zis, îmbrăţişând-o: „Soţioara mea, îţi mulţumesc că-mi dai copilul ăsta, şi, chiar dacă nu e zămislit în pântecul tău, e în inima ta, deci amândoi l-am conceput”.

A început să plângă.

Domnule, acum când vă scriu, la biroul meu, cuget şi la felul în care va trebui crescut acest copil. Noi ne apropiem de şaizeci de ani, puterile şi energia scad deja, va trebui, probabil, să luăm pe cineva cu experienţă să ne ajute, poate chiar o doică adevărată, ca să poată şi el să bea puţin lapte cu miros de lapte de mamă. Mama mi-a spus întotdeauna: „Copiii hrăniţi cu lapte de vacă sau de capră nu miros ca lumea“.

Poţi, sigur, să-i creşti cu lapte de vacă, dar asta e periculos. Când oare nemernicii ăia necinstiţi, lipsiţi de orice conştiinţă morală, vor opri experimentele lor chimice în căutarea laptelui praf fără proteine sau a laptelui praf cu melanină? După grozăviile cu copiii atinşi de hidrocefalită şi cei cu pietre la rinichi, ce fel de bebeluşi o să mai nenorocească? Acum fac pe spăsiţii, precum căţeluşii care-şi pun capul între labe, când sunt loviţi, dar nu le va trebui mult pentru a deveni fiare şi vor găsi o modalitate şi mai cumplită de a face rău. Ştiu că lichidul cel mai preţios pe lumea asta este colostrul, conţine tot felul de substanţe misterioase care sunt de fapt materializarea dragostei materne. Am auzit că persoanele care au recurs la mame purtătoare, după ce şi-au luat bebeluşul, au cumpărat cu bani

---

[1] Călugărul Xuan Zang, numit şi Tripitaka – Cele trei coşuri, care călătoreşte în India, în sec. VI, pentru a aduce textele autentice ale canonului budist.

grei colostru de la femeia care-l născuse, alţii nici nu şi l-au luat decât după ce mama l-a alăptat o lună întreagă. Fireşte că asta conduce la cheltuieli mari. Micuţa Leoaică mi-a spus că Societatea Mamelor Purtătoare era împotriva acestui tip de practici. Pentru că, odată ce mama purtătoare şi-a hrănit bebeluşul, în ea se naşte un instinct matern puternic, şi de aici decurg nesfârşite necazuri. Micuţa Leoaică mi-a spus cu ochi strălucitori:

— Eu sunt mama lui, o să-mi vină laptele!

O auzisem pe mama povestind pe vremuri astfel de întâmplări, dar se amesteca în ele o parte de miracol care nu le făcea tocmai demne de încredere. Îmi spuneam că sânii femeilor tinere care născuseră deja şi alăptaseră puteau, probabil, sub efectul stimulării produse de suptul bebeluşului, alături de inima plină de iubire, să reînvie amintirea laptelui, dar în cazul Micuţei Leoaice, care se apropia de şaizeci de ani şi care nu avusese niciodată copii, nu se producea o astfel de minune.

Domnule, nu mi-e deloc ruşine să vă vorbesc de lucrurile astea. Inima dumneavoastră iubitoare a crescut un copil pe care spitalul îl condamna la moarte sigură, şi în procesul de educare a fiului dumneavoastră aţi trecut prin numeroase experienţe care ţin de miracol. Aşa că eu cred că puteţi înţelege starea în care mă aflam, precum şi purtarea soţiei mele, care părea vrăjită. În ultima vreme, de fapt în fiecare seară, voia să fac dragoste cu ea. Din sfeclă de zahăr se transforma în piersică mustoasă. Era deja un soi de minune, pentru mine o surpriză plăcută. Mă prevenea de fiecare dată:

— Fuguţă, fii blând, mai potolit, să nu rănim copilul!

După aceea, mă punea să-i ţin mâna pe burtă şi mă îndemna:

— Uite, e gata să dea din picioare.

În fiecare dimineaţă îşi spăla sânii cu apă călduţă şi, încet, îşi masa mameloanele care i se retrag.

I-am spus tatei vestea cea bună: Micuţa Leoaică e gravidă în şase luni. Tatii, care face în curând optzeci de ani, i-au şiroit imediat lacrimile pe faţă, îi tremura bărbia de emoţie şi a spus plin de recunoştinţă:

— Cerul ştie ce face, strămoşii noştri au puteri supranaturale, oamenii buni sunt răsplătiţi, lăudat să fie Buddha, *Amituofu*!

Domnule, am cumpărat tot ce trebuie pentru copil, de cea mai bună calitate. Căruciorul era fabricat în Japonia, pătuţul venea din Coreea, scutecele de unică folosinţă erau făcute la Shanghai, cădiţa de lemn de stejar era importată din Rusia… Micuţa Leoaică s-a opus cumpărării biberoanelor, am implorat-o să luăm: „Dacă nu-ţi ajunge laptele? Să luăm aşa, în caz că avem nevoie“. Aşa că am cumpărat un biberon din Franţa şi lapte praf de import din Noua Zeelandă. Cum nu aveam totală încredere în acest lapte de import, eu am propus să cumpărăm o capră care să fie crescută la tata, şi noi să locuim la el şi să mulgem zilnic lapte proaspăt ca să-l hrănim pe mititel. Ridicându-şi sânii enormi, Micuţa Leoaică a spus nemulţumită:

— Sunt convinsă că laptele meu o să ţâşnească precum un izvor.

Fiica mea mi-a telefonat din Spania ei îndepărtată şi ne-a întrebat de ce eram aşa de preocupaţi în ultimul timp. I-am răspuns:

— Yanyan, nu ştiu cum să-ţi spun, dar am o veste care este sigur bună: mama ta e însărcinată, o să ai un frăţior în curând.

Fiica mea a rămas fără cuvinte o bună vreme la capătul firului, apoi m-a întrebat, plăcut surprinsă:

— Tată, e adevărat?

— Sigur, i-am răspuns.

— Dar mama e deja în vârstă, a spus ea.

— Uită-te pe net, în Danemarca, o femeie de şaizeci şi doi de ani a adus pe lume gemeni perfect sănătoşi.

Fiica mea a început să exclame de bucurie:

— Tată, e grozav, felicitări pentru amândoi, cele mai călduroase felicitări! Dacă aveţi nevoie de ceva, vă trimit.

Am răspuns:

— N-avem nevoie de nimic, găsim aici de toate.

Fiica mea a insistat:

— Nu-mi pasă dacă aveţi nevoie sau nu, tot am să cumpăr ceva, o să fie din partea bătrânei sale surori mai mari. Felicitări pentru amândoi, tată, „copacul de fier de o mie de ani a înflorit, ramura uscată de zece mii de ani a dat muguri“, e o adevărată minune ce vi s-a întâmplat.

Domnule, aveam dintotdeauna remuşcări faţă de fiica mea, căci fusesem cauza directă a morţii mamei sale. Pentru aşa-zisul meu viitor, îi sacrificasem pe Wang Renmei şi pe bebeluşul pe care-l avea în pântece. Dacă bebeluşul supravieţuia, era acum un flăcăiaş de douăzeci de ani şi ceva, acum, dincolo de orice s-ar fi putut spune, venea pe lume alt fiu. Mă consolam, spunându-mi că bebeluşul ăsta era de fapt celălalt, venit cu douăzeci de ani întârziere, era pur şi simplu aici.

Domnule, îmi pare rău, dar trebuie să vă spun că n-am să pot scrie piesa de teatru decât mai târziu. Copilul ăsta care urmează să se nască este, desigur, mai important. Poate că-i mai bine aşa, pentru că bucăţile din ea pe care le scrisesem erau sumbre, sângeroase, erau doar despre moarte, nu era nicio naştere, doar disperare fără nicio speranţă. O astfel de operă literară nu face decât rău sufletelor şi-mi sporeşte vina. Vă rog să aveţi încredere în mine, domnule, ţin foarte mult să scriu piesa asta. După ce se naşte copilul, o să-mi iau pensula şi o să scriu un imn pentru această nouă viaţă. N-o să vă dezamăgesc, domnule.

În acest timp al aşteptării, am însoţit-o pe Micuţa Leoaică într-o vizită la mătuşa. Era în ziua aceea un timp minunat, cu o lumină veselă şi flori care se deschideau în copacii din curte, unele chiar începeau să se scuture. Mătuşa era aşezată şi stătea dreaptă sub copaci, ţinea ochii închişi şi mormăia ceva. Părul său cărunt, zbârlit şi des ca iarba, era plin de flori scuturate, câteva albine îi roiau deasupra capului. Pe dala de piatră din faţa ferestrei, pe un scăunel jos, stătea unchiul Hao-Mâini mari. Cel ce primise de la district titlul de maestru în artă

populară tocmai prelucra argila. Privirea îi era rătăcită, părea cu gândul departe, ai fi zis că e căzut în transă. Mătuşa vorbea:

— Tatăl copilului ăstuia are faţa rotundă, ochii bridaţi, şaua nasului turtită, buze subţiri, urechi cărnoase; mama are o faţă în formă de sământă de pepene, ochi migdalaţi, pleoapă dublă, o gură mică, şaua nasului pronunţată, urechi fine, fără lobi. Copilul îi seamănă în mare mamei, mai puţin gura, pe care o are ceva mai mare, cu buzele puţin mai subţiri, iar urechile sunt şi ele un pic mai mari, şi şaua nasului mai scurtă…

Urmând detaliile pe care le dădea mătuşa, am văzut cum, în mâinile unchiului, prindea încet formă un copil din lut. După ce i-a trasat ochii şi sprâncenele, cu o aşchie de bambus, a cercetat o clipă figurina, a făcut câteva retuşuri ici-colo, apoi a pus-o pe o planşetă şi a dus-o în faţa mătuşii. Mătuşa a luat-o cu amândouă mâinile, a privit-o scurt şi a spus:

— Ochii, puţin mai mari şi buzele, ceva mai subţiri.

Unchiul a preluat figurina, a făcut modificările, apoi i-a adus-o din noi mătuşii. Sub sprâncenele subţiri şi cărunte, privirea ei era ca fulgerul.

Mătuşa a luat bebeluşul din lut în mâini, l-a privit, mai întâi de departe, apoi de aproape, şi după acest examen, o expresie de aprobare i se întipări pe faţă:

— Da, e bine acum, el este.

Mătuşa schimbă brusc tonul, căci acum i se adresa direct bebeluşului din lut:

— Eşti chiar tu, demon mic, tu, copilaşul mort din pruncie, din cei două mii opt sute de copii pe care eu, mătuşa ta, i-am omorât, nu mai lipseai decât tu, deci iată-te, socoteala e bună.

Am pus pe pervazul ferestrei o sticlă de Roua Celor Cinci Cereale, Micuţa Leoaică a pus şi ea la picioarele mătuşii o cutie de bomboane şi am spus împreună:

— Mătuşă, am venit să-ţi facem o mică vizită.

Mătuşa s-a agitat puţin, nu ştia ce să mai facă, era ca un negustor de mărfuri interzise prins cu frauda, se grăbea să ascundă sub veşmânt bebeluşul de lut, dar, cum nu reuşea, s-a oprit.

— Nu vreau să vă ascund nimic.

I-am spus:

— Mătuşă, am văzut DVD-ul pe care ni l-a dăruit Wang-Ficat, te înţelegem, îţi cunoaştem gândurile.

— Cu atât mai bine, atunci.

Mătuşa s-a ridicat, în mâini cu figurina terminată, a intrat într-o anexă laterală din partea de răsărit. Ne-a spus cu o voce stinsă, fără să se întoarcă:

— Haideţi cu mine!

În faţa noastră, cu corpul ei masiv, îmbrăcată în negru, avea asupră-ne o putere ciudată, apăsătoare. Îl auzisem pe tata mai demult spunând că mătuşa nu mai era în ordine, astfel că, după ce ne întorseserăm, îi facuserăm vizite rare. Amintindu-ne de cât de strălucitoare era odinioară şi văzând-o acum, am simţit cum mă cuprinde tristeţea.

Era întuneric, un miros rece de umezeală ne-a asaltat nările. Mătuşa a tras de şnurul unei lămpi de pe perete şi becul de o sută de waţi se aprinse, luminând şi cel mai ascuns colţ. Anexa era formată din trei încăperi şi toate ferestrele erau ferecate. Pereţii din nord, sud şi răsărit erau ocupaţi de casete de lemn, toate la fel, şi-n fiecare era un bebeluş din lut.

Mătuşa a pus figurina din mâini în ultima casetă rămasă liberă, s-a dat un pas înapoi, după aceea în faţa unui mic altar din mijlocul încăperii a aprins trei beţişoare parfumate, a îngenuncheat, şi-a împreunat mâinile şi a murmurat câteva cuvinte.

I-am luat exemplul şi ne-am lăsat grăbit în genunchi. Nu ştiam ce rugăciune era nimerită. Feţele expresive ale bebeluşilor de pe panoul publicitar de la spitalul „Comoara familiei” mi-au defilat prin minte, ca imaginile unei lanterne magice. Aveam inima plină de recunoştinţă, mă rodeau remuşcările, şi, la fel, şi oarecare teamă. Am înţeles că mătuşa, prin îndemânarea soţului său, le dădea chip tuturor fetuşilor avortaţi de mâna ei. Am ghicit că se folosea de metoda asta ca tratament al remuşcărilor pe care le încerca, dar nu putea fi condamnată pentru ce făcuse în trecut, nu. Dacă n-o făcea ea, o făceau alţii în locul ei, şi apoi bărbaţii şi femeile care procreau neţinând seama de regulament, purtau ei înşişi responsabilitatea şi nu se puteau sustrage. De altfel, dacă nimeni n-ar fi făcut-o, e greu de spus cum ar fi fost China azi.

După ce a ars beţişoarele, mătuşa s-a ridicat şi faţa i s-a luminat:

— Fuguţă, Micuţă Leoaică, aţi venit la ţanc, mi-am împlinit dorinţa. Priviţi, toţi copiii ăştia au un nume. I-am adunat aici ca să aibă parte de ofrandele mele, când o să dobândească inteligenţă, o să se ducă acolo unde trebuie ca să se reîncarneze şi să vină pe lume.

Mătuşa ne-a dus să ne uităm la o casetă, dându-ne explicaţii despre fiecare figurină, dacă era băiat sau fată.

— Uite, fetiţa asta, spuse mătuşa arătând un bebeluş de lut cu ochi migdalaţi şi bosumflat, fetiţa asta trebuia să se nască în 1974 în satul familiei Tan, în casa lui Tan Xiaoliu şi Dong Yue-e, dar mătuşa a omorât-o. Acum le merge bine, tatăl are o afacere cu zarzavaturi, mama are degete de aur, au avut ideea să-şi ude ţelina cu lapte de vacă şi legumele lor au o prospeţime şi o frăgezime fără seamăn, le vând cu şaizeci de *yuani* kilogramul.

Băieţelul ăsta, continuă mătuşa ducându-ne la o altă figurină, cu ochişorii mijiţi şi cu guriţa deschisă într-un surâs şmecher, caraghiosul ăsta mic trebuia să se nască în februarie 1983, în familia lui Wu Junbao şi Zhou Aihua, la podul familiei Wu, dar a fost ucis de mătuşa, în prezent o duce foarte bine, e foarte fericit, s-a reîncarnat la Qingzhou într-o familie de funcţionari, părinţii sunt amândoi cadre de stat, bunicul e înalt funcţionar în administraţia provinciei şi poate fi văzut deseori la televizor.

Şi uite şi două flori gemene, continuă mătuşa, arătându-ne două figurine puse împreună. Ar fi trebuit să se nască în 1990, dar părinţii lor au făcut lepră şi, deşi vindecaţi, aveau mâinile ca labele de pui şi feţele desfigurate. Pentru ele, să se

nască într-o astfel de familie însemna să îndure un noian de suferinţe. Omorându-le, mătuşa le-a salvat; şi lor le merge bine, în 2000, de Anul Nou, s-au născut la Spitalul Poporului din oraşul Jiaozhou, sunt micile comori ale noului mileniu, tatăl lor este un celebru cântăreţ de operă în stil local, mama este patroana unei case de modă. Anul trecut, în seara de Anul Nou, au fost date la televizor, unde au interpretat o bucată din aria *Zhao Meirong priveşte lampioanele*. „Violet e lampionul-vânătă, plin de foi e lampionul-ceapă, lampionul-castravete are ţepi, lampionul-ridiche e proaspăt şi zemos, mai este şi lampionul-crab care dă ghionturi, cu ochi rotunzi e lampionul-găina care a făcut un ou…”

Părinţii mi-au telefonat anume ca să prind programul de la reţeaua din Jiaozhou, şi, când le-am văzut, au început să-mi picure lacrimile, pic, pic…

Şi mai este şi ăsta – îmi arată mătuşa un bebeluş de lut cu strabism – s-a născut în familia lui Zhang-Pumn, în satul Dongfeng, dar a fost ucis, deşi asta nu i se poate pune-n cârcă doar mătuşii, care are doar o parte din vină. Şmecherul ăsta mic s-a născut în iulie 1995, având-o ca mamă pe Zhang Laidi, a doua fiică a lui Zhang-Pumn. Maică-sa venise şi ea să mă caute, avea deja două fete şi, dacă rămânea gravidă iar, încălca regula planificării familiale; deşi mătuşa fusese bătută şi rănită la cap de tatăl tinerei şi la întâlnirea cu el încerca puternice resentimente, ea i-a dăruit fiicei copilul pe care trebuia să-l nască mama ei. Ar fi trebuit să-i fie frăţior, şi în prezent îi este fiu. Secretul ăsta nu-l cunoaşte decât mătuşa, vi-l destăinui acum, dar trebuie să-l păstraţi doar pentru voi. Şmecherul ăsta mic e sămânţă rea, odată a facut-o pe mătuşa să leşine de frică când i-a dat o broască într-un pachet, dar mătuşa nu-i poartă pică; într-o lume atât de diversă, fiecare fiinţă are locul ei, sunt fiinţe umane şi oamenii de bine şi cei soi rău…

Punând figurina pe care tocmai ne-o arătase înapoi în lădiţă, mătuşa ne întrebă:

— Îl cunoaşteţi?

Cu ochii în lacrimi i-am spus:

— Mătuşă, nu mai spune nimic, îl cunosc…

Micuţa Leoaică, şi ea:

— Mătuşă, copilul ăsta o să se nască în curând, tatăl lui este dramaturg, iar mama infirmieră la pensie… mătuşă, îţi mulţumesc, sunt deja însărcinată…

Domnule, când citiţi cele ce vi le scriu, nu vă vine să credeţi că toate astea sunt doar fructul imaginaţiei unui om care o ia razna? Recunosc că starea psihică a mătuşii nu e în ordine, iar soţia mea, din cauza aprigei dorinţe care o macină de a avea copii, e şi ea cu nervii daţi peste cap, dar îndrăznesc să cred că veţi fi îngăduitor. Când crezi că ai făcut greşeli, cauţi să te împaci cumva, aşa cum face personajul cumnatei Xiang Lin din nuvela pe care o cunoaşteţi bine, *Rugă pentru fericire*[1].

---

[1] Nuvela *Zhu fu* a lui Lu Xun, a cărei eroină principală trăieşte tragedia morţii copilului.

Eroina nu mai are din ce trăi, dar cei cu mintea limpede nu trebuie să-i demaşte minciunile pe care şi le spune, pentru a-i lăsa puţina speranţă, ca să se poată elibera, ca să nu mai viseze urât nopţile, ca să poată trăi fără povara vinovăţiei. Deci a le urma pe mătuşa şi pe Micuţa Leoaică în ceea ce cred ele şi chiar a le veni în întâmpinare, în direcţia în care o doreau, este, mă gândesc, o alegere bună. Deşi ştiu ca acei ale căror minţi se bazează pe cunoştinţe ştiinţifice n-o să pregete să râdă de mine şi că cei care se află pe culmile virtuţii o să mă critice şi că până şi cel pe care-l apucă rareori o criză de conştiinţă o să mă înfiereze, nu am deloc intenţia să procedez altfel. Pentru acest copil, pentru mătuşa şi pentru Micuţa Leoaică, aceste două femei care au avut o meserie foarte specială, aleg să continui să trec drept un idiot.

În acea zi, mătuşa a scos stetoscopul, şi apoi, extrem de serios, a auscultat-o pe Micuţa Leoaică. Aceasta era întinsă pe spate, cu burta în sus, cu faţa radiind de bucurie, iar mătuşa asculta cu un aer serios, concentrată. Odată terminată examinarea, cu mâinile acelea pe care mama le lăudase de atâtea ori, a mângâiat-o pe burtă şi a întrebat:

— Eşti în luna a cincea, nu? Totul e în ordine, zgomotele făcute de făt sunt puternice şi poziţia este corectă.

— Sunt în şase luni, a spus Micuţa Leoaică cu sfială.

— Sus, i-a spus mătuşa, bătând-o uşor pe burtă, cu toate că eşti cam în vârstă, îţi recomand să naşti natural. Mă opun la cezariană, o femeie care n-a trecut prin durerile naşterii nu poate să simtă în întregime ce înseamnă să fii mamă.

— Sunt puţin îngrijorată, a spus Micuţa Leoaică.

— Eu sunt aici, n-ai nicio grijă, a spus mătuşa ridicând cele două mâini, trebuie să ai încredere în mâinile astea, care au adus pe lume zece mii de bebeluşi.

Micuţa Leoaică luă una din mâinile mătuşii, şi-o lipi de obraz şi, alintată, spuse:

— Mătuşă, am toată încrederea…

XII

Domnule, ce mare bucurie!

Fiul meu s-a născut ieri în zori.

Cum soţia mea, Micuţa Leoaică, era la prima naştere şi era şi în vârstă, nici măcar doctorii de la spitalul „Comoara familiei”, despre care se spune că şi-au făcut studiile în Anglia sau în America, n-au îndrăznit s-o accepte. Atunci ne-am gândit, fireşte, la mătuşa. Cel mai bun ghimbir e totuşi cel mai bătrân. Şi soţia mea n-avea încredere decât în ea. Ea însăşi o ajutase să aducă pe lume un număr imens de bebeluşi şi putuse să constate că, în cele mai grele cazuri, mătuşa era ca un general care conduce o bătălie.

Travaliul a început chiar în timpul orelor suplimentare pe care le făcea la crescătoria broaştelor-bou a lui Yuan-Obraz şi a verişorului. Ajunsă la termen, ar fi trebuit să se odihnească acasă de mult, dar ea este încăpăţânată şi nu ascultă de sfaturile care i se dau. Se plimba pe străzi cu un aer triumfător, cu burtoiul scos în faţă, stârnind comentarii şi invidii. Cei care o cunoşteau o salutau de departe:

— Cumnată, în stadiul ăsta de ce nu stai acasă? Fratele mare, Mormoloc, e chiar prea aspru cu dumneata.

Răspundea:

— Dar nu e nimic deosebit, să naşti e la fel cu fructul care cade singur când e copt, atâtea femei de la ţară nasc fără nicio problemă pe câmp, la cules de bumbac, în tufişuri, pe marginea apei, problemele apar, dimpotrivă, când eşti prea gingaş.

Felul în care judeca ea era cel al bătrânilor doctori chinezi. Când o ascultau, oamenii dădeau din cap de mai multe ori, cei care o aprobau erau tot mai mulţi, nimeni n-o contrazicea.

Când aflând vestea, am fugit la crescătorie, Yuan-Obraz îl trimisese deja pe verişor s-o caute pe mătuşa. Aceasta, îmbrăcată în bluza albă, purta o mască, şi părul zbârlit era prins într-o bonetă albă, avea privirea scăpărătoare plină de emoţie, mă ducea cu gândul la bătrânii cai pursânge ţinuţi în grajd. Condusă de o funcţionară în alb, a intrat în sala de naşteri secretă. Eu unul stăteam în biroul lui Yun-Obraz şi beam ceai.

În mijlocul încăperii era un birou roşu-purpuriu mare cât o masă de ping-pong, iar în spate era un scaun cu spătar înalt, care se rotea, din piele neagră adevărată. Pe birou erau stivuite cărţi groase, şi era acolo, cine-ar fi crezut, un mic drapel naţional, roşu viu, ca să dea un aer serios. El îmi ghici gândul şi spuse:

— Hei, oi fi eu un bandit, dar am dreptul să fiu şi patriot, îmi turnă ceaiul cu gesturi abile de cunoscător al ceremoniei ceaiului – Kongfu[1] – şi-mi spuse, fălindu-se:

— Asta-i ceaiul numit „Marea Robă Roşie“, adus de pe muntele Wuyi, şi cu toate că nu-i vestita varietate „cu crengi de aur şi frunze de jad“, tot de primă calitate este, şi nici când vine şeful districtului, nu mă îndur să-i fac o ceaşcă. Dacă ţie ţi-l ofer, înseamnă că mai am şi eu virtuţi morale.

Văzând că sunt preocupat, m-a liniştit:

— Nu-ţi fă griji, am luat eu lucrurile în mână, fii liniştit, totul o să meargă ca pe roate, în mod sigur. O deranjăm rareori pe mătuşa, ea este zeiţa protectoare a comunei Dongbei, ajunge să fie ea aici, că rezultatul este conform formulei: „Mamă şi fiu în siguranţă şi toată lumea mulţumită”.

---

[1] Ceremonie specifică sudului Chinei, cu ceai de calitate superioară, apă dintr-un izvor renumit, şi cu un ritual specific de prezentare a frunzuliţelor, fierbere şi degustare, în ceşti din porţelan fin.

După aceea m-am lungit de-a curmezişul pe canapeaua de piele, şi am adormit. În vis, m-au vizitat mama şi Wang Renmei. Mama era îmbrăcată într-un satin strălucitor şi se sprijinea într-un toiag cu cap de dragon; Wang Renmei purta o vestă vătuită de bumbac roşu-închis şi pantaloni verzi, semăna tare cu îmbrăcămintea de la ţară, dar era plină de farmec. Purta la braţul stâng o bocceluţă de pânză roşie, unde se zărea un veşmânt împletit din lână galbenă. Tot înaintau pe hol şi pocniturile bastonului lovind podeaua nu erau nici prea dese, nici grăbite, dar zgomotul lor stârnea în mine o nelinişte înspăimântătoare. Am spus:

— Mamă, n-ai vrea să te aşezi şi să te odihneşti puţin? Cu du-te vino ăsta al vostru, tulburaţi liniştea celor prezenţi.

Mama s-a aşezat pe canapea, dar s-a ridicat imediat şi s-a dus şi s-a lăsat jos, pe podea. A spus că nu respira bine pe canapea. Wang Renmei era şi temătoare, şi sfioasă, ca o tinerică, se tot ascundea în spatele mamei. De cum îmi îndreptam privirea spre faţa ei, întorcea capul într-o parte, am văzut apoi că scoate puloverul de lână galbenă din boccea şi-l desface. Nu era mai mare decât palma unui adult. I-am spus:

— Îi vine numai bine unei păpuşi.

A răspuns, înroşindu-se:

— L-am împletit pe măsura copilului pe care-l port.

Am observat atunci că burta-i era proeminentă şi că avea pete de gravidă pe faţă, care arătau limpede prezenţa sarcinii. Am continuat:

— Copilul din burtă nu poate fi chiar aşa de mic!

Cu ochii roşii, mi-a spus:

— Fuguţă, vorbeşte cu mătuşa să mă lase să duc sarcina la termen.

Mama lovi cu bastonul în podea şi spuse:

— Naşte-l acum, sunt aici şi am eu grijă de tine. „Bastonul bătrânei doamne îl loveşte pe suveranul cel rău şi sub el, pe ministrul necinstit, cel care îndrăzneşte să se pună de-a curmezişul n-o să moară de moarte bună“.

Cu bastonul, mama apăsă pe un dispozitiv din perete şi imediat, o uşă secretă se deschise încetişor. Am văzut atunci, în încăperea luminată ca în miezul zilei, masa de operaţie acoperită cu un cearceaf alb, şi de fiecare parte a ei, câte patru persoane în bluză albă, cu mască, iar mătuşa la capul patului, şi ea îmbrăcată în alb şi pieptănată cum trebuie, în mâini cu mănuşi de cauciuc. După ce Wang Renmei a intrat, când a văzut masa de operaţie, s-a întors, gata să fugă, dar mătuşa a întins braţul şi a oprit-o. Wang Renmei plângea, ca o fată care rămăsese dezbrăcată, şi mi-a strigat:

— În numele căsătoriei care ne-a unit atâţia ani, salvează-mă…

Un val de imensă tristeţe se abătu asupră-mi, şi lacrimile îmi mijeau în ochi. La un gest al mătuşii, cele patru persoane care păreau să fie infirmiere s-au repezit şi au dus-o pe Wang Renmei pe masa de operaţie, şi într-o clipită, i-au scos toate hainele. După care, am văzut o mânuţă înroşită care se întindea dintre coapsele ei, cu degetul mare, degetul mic şi inelarul strânse, astfel că celelalte două

degete formau un V la modă în lumea întreagă, astfel că şi mătuşa şi celelalte s-au pus pe un râs de neoprit. După ce au râs pe săturate, mătuşa a spus:

— Ajunge cu gluma, hai, ieşi la iveală!

Atunci bebeluşul se strecură uşurel afară. În timpul ăsta, arunca priviri furişe, ca un animăluţ viclean. Mătuşa prinse momentul şi, ciupindu-i urechea, îi prinse capul între mâini şi-l trase cu putere spre ea:

— Fă-mi plăcerea şi ieşi odată!

Se auzi de îndată un pocnet ca atunci când explodează floricelele din porumb şi un bebeluş mânjit de sânge şi de un lichid lipicios se afla, cu burtica în jos, în mâinile mătuşii…

M-am trezit brusc tresărind, mă cuprinsese frigul. Verişorul şi Micuţa Leoaică au împins uşa. Ea ţinea în braţe un bebeluş înfăşat, şi dintre scutece urcau plânsete înăbuşite. Verişorul spuse pe şoptite:

— Frate mai mare, te felicit fierbinte, ţi s-a născut fiul!

Ne-a condus apoi cu maşina în satul în care locuia tata. Era un soi de sat în oraş, aşa cum v-am spus în scrisoarea de dinainte, ca exemplar cultural păstrat la ordinul şefului nostru de district, care devenise între timp primar. Se păstrase stilul arhitecturii din timpul Revoluţiei Culturale: lozincile cu ideograme mari de pe ziduri – acele *da zi bao*, pancartele revoluţionare de la intrarea în sat, megafonul şi el în centru, unde se ţineau pe atunci adunările brigăzii de producţie… Se crăpa de ziuă şi nu era nici ţipenie de om pe uliţe, singurele care treceau erau autobuzele din tura de dimineaţă, care-i duceau pe pasagerii rari ca nişte fantome, în timp ce câţiva lucrători la spaţiile publice, cărora măştile nu lăsau să li se vadă din chip decât pupilele, îşi mişcau măturile pe trotuare, ridicând nori de praf. Doream foarte mult să văd cum arată copilul, dar expresia de oboseală de pe chipul Micuţei Leoaice, mai solemnă şi mai fericită decât a unei autentice lehuze, mi-a oprit orice elan. Purta un fular roşu pe cap, buzele îi erau crăpate. Ţinea copilul strâns la piept, se pleca des asupra lui, ca şi cum îl contempla sau sorbea mirosul pe care-l răspândea.

Dusesem mai demult la tata toate cele pregătite pentru copil. Cum deocamdată era greu de găsit o capră cu lapte, tata tocmise laptele la un crescător de animale din sat, pe nume Du, ale cărui vaci puteau da zilnic o sută de litri de lapte. Când tata îl povăţuise să nu adauge nimic în lapte, omul îi răspunsese:

— Unchiule, dacă n-aveţi încredere în mine veniţi şi mulgeţi laptele singur.

Verişorul a oprit maşina la poartă. Tata ne aştepta de mult în capul drumului. Era împreună cu cea de-a doua cumnată a mea şi cu câteva tinere femei care trebuiau să fie nepoate, venite şi ele să ne întâmpine. Cumnata mea a luat copilul, celelalte au ajutat-o pe Micuţa Leoaică să coboare din maşină, apoi au sprijinit-o până în curte şi au intrat cu ea în camera anume amenajată să-şi petreacă luna de lehuză.

Cumnata a desfăcut într-un colţ scutecele, pentru a-i arăta tatii nepotul ăsta întârziat. Tata, cu lacrimi în ochi, a repetat de mai multe ori: „Bine, bine, bine!“ Am

văzut bebeluşul cu părul negru de abanos, cu tenul roşu sănătos, şi mii de emoţii mă copleşeau şi mi-au dat şi mie lacrimile.

Domnule, copilul ăsta mi-a redat tinereţea şi mi-a adus cu el inspiraţia creatoare. Conceperea şi naşterea lui au fost, sigur, mai grele şi mai complicate decât cele ale unui copil obişnuit, de altfel în viitor puteau să se ivească probleme legate de recunoaşterea identităţii sale; totuşi, cum spune mătuşa, ajunge ca „fătul să iasă din oală“ ca să devină o viaţă. Din acea clipă el devine un cetăţean chinez pe deplin şi se poate bucura de toate drepturile pe care ţara le dă copiilor. Dacă urma să se întâmple vreun necaz, el ne revenea nouă, noi purtam responsabilitatea. Noi îi dăruiam dragostea noastră, şi gata.

Domnule, de mâine încolo, am toate foile manuscrisului pe masa de lucru şi, cât mai repede posibil, termin piesa asta de teatru, născută cu atâta trudă. Viitoarea mea scrisoare o să fie o cărticică cu piesa care poate că nu va fi niciodată jucată pe o scenă.

PARTEA A CINCEA

Domnule,

Am terminat în sfârşit această piesă de teatru.

Numeroase fapte din viaţa adevărată sunt amestecate intim cu povestea pe care o spun, aşa de bine, că uneori nici nu mai ştiu dacă am fost fidel realităţii sau dacă, stimulat de imaginaţie, am rămas sub semnul ficţiunii. Nu mi-a luat decât cinci zile ca să termin de scris piesa. Eram ca un copil nerăbdător să le povestească părinţilor ceea ce a văzut şi la ce s-a gândit. Când un bărbat de peste cincizeci de ani se compară cu un copil, e cam exagerat, dar eu chiar aşa simt.

Piesa asta de teatru trebuie luată drept o parte organică din povestea despre mătuşa mea. Dacă anumite întâmplări care apar în piesă nu s-au întâmplat în viaţa adevărată, ele s-au petrecut în mintea mea. De aceea pentru mine sunt adevărate.

Domnule, aştept răspunsul dumneavoastră,

Mormoloc
3 iunie 2009

Broaşte

PIESĂ ÎN NOUĂ ACTE

PERSONAJELE

MĂTUŞA, ginecolog la pensie, în vârstă de peste şaptezeci de ani
MORMOLOC, dramaturg, nepotul mătuşii, trecut de cincizeci de ani
MICUŢA LEOAICĂ, fosta asistentă a mătuşii, soţia lui Mormoloc, trecută de cincizeci de ani
CHEN-SPRÂNCEANĂ, mamă purtătoare, în vârstă de peste douăzeci de ani, scăpată dintr-un incendiu care a lăsat-o desfigurată
CHEN-NAS, tatăl lui Chen-Sprânceană, vagabond, în vârstă de peste cincizeci de ani
YUAN-OBRAZ, coleg de şcoală primară cu Mormoloc, patronul Societăţii broaştelor-bou şi şeful Societăţii clandestine a mamelor purtătoare, trecut de cincizeci de ani
VERIŞORUL, pe nume Jin Xiu, vărul lui Mormoloc, aflat în subordinea lui Yuan-Obraz, trecut de patruzeci de ani
LI-MÂNĂ, coleg de şcoală primară cu Mormoloc, patron de restaurant, în vârstă de peste cincizeci de ani
ŞEFUL COMISARIATULUI DE POLIŢIE, de peste patruzeci de ani
MICUL WEI, agent de poliţie, proaspăt absolvent al Şcolii de Poliţie, în vârstă de peste douăzeci de ani
HAO-MÂINI MARI, mare maestru în sculptură populară în lut, soţul mătuşii
QIN HE, mare maestru în sculptură populară în lut, pretendent al mătuşii
LIU GUIFANG, colegă de şcoală primară a lui Mormoloc, directoare a Centrului districtual de primire a oaspeţilor
GAO MENGJIU, şeful districtului Gaomi, în perioada Republicii Chineze
Doi paznici de la judecătorie
Doi agenţi de pază de la spital
Două personaje mascate în negru
O operatoare de la televiziune, o ziaristă şi alte personaje

ACTUL I

Spitalul sino-american cu capital mixt, „Comoara familiei pentru mame şi bebeluşi“. Intrare somptuoasă, ce dă impresia că este sediul unui organism guvernamental.
În stânga porţii, pe zidul de protecţie îmbrăcat în marmură este fixată placa spitalului. La dreapta se înalţă un imens panou de publicitate cu sute de fotografii de bebeluşi în atitudini diferite. Un agent de pază în uniformă gri, care, în poziţie de drepţi, stă în partea stângă salutând, scrutează atent maşinile de lux care intră sau ies din spital. Gesturile lui exagerate îi dau un aer comic.
O lună imensă străluceşte pe bolta cerului. Din spatele cortinei din fundul scenei urcă zgomote de petarde, din când în când focuri de artificii strălucitoare luminează cerul.

AGENTUL DE PAZĂ (*Scoate din buzunar mobilul şi-şi citeşte mesajele, râde fără să vrea*): Hi, hi, hi…
(*Şeful pazei se strecoară pe furiş pe poarta mare de la intrare*.)
ŞEFUL PAZEI (*Stă în picioare tăcut în spatele agentului, apoi îl atenţionează vorbind încet, dar sever*.): Li Jiatai, de ce râzi? (*Simte cum ceva îi sare de sub picior.*) Hei, în ce anotimp suntem, cum de-s încă atâtea broscuţe? De ce râzi?
AGENTUL (*tresare brusc, speriat, nu prea ştie ce să facă, în grabă reia poziţia de drepţi*): Şefule, raportez, asta-i pentru că pământul se încălzeşte din cauza efectului de seră. N-am de ce să râd…
ŞEFUL: Dacă n-ai niciun motiv de râs, de ce râzi? (*Îşi scutură piciorul ca să scape de broscuţa care a sărit pe el*.) Ce înseamnă toate astea? O să fie iar vreun cutremur? Te întreb de ce râzi?
AGENTUL (*se asigură că nu e nimeni în jur şi spune râzând*): Şefule, textul ăsta e prea caraghios…
ŞEFUL: V-am spus de atâtea ori să nu trimiteţi mesaje în timpul serviciului!
AGENTUL: Şefule, raportez, n-am trimis eu textul, am verificat doar mesajele primite.
ŞEFUL: Păi nu-i acelaşi lucru? Dacă directoarea Liu te prinde asupra faptului, gata cu locul tău de munca.
AGENTUL: Dacă o să se-întâmple aşa, aşa să fie. Oricum nu mai am chef să continui. Patronul societăţii de creştere a broaştelor-bou este soţul mătuşii mele după mamă, mama a vorbit deja cu mătuşa ca să-i ceară soţului să intru şi eu în societate…
ŞEFUL (*nerăbdător*): Hai, gata, mă tot baţi la cap cu de-alde mătuşa ta şi bărbată-său. Pentru că-l ai pe bărbatul ăsta al mătuşii pe care contezi, nu te temi că-ţi poţi pierde slujba, asta-i sigur, dar eu care-ţi vorbesc mi-o pot pierde, şi am nevoie de ea ca să trăiesc. De aceea, îţi interzic să primeşti sau să trimiţi mesaje în timpul serviciului, să răspunzi la telefon, toate astea, fără excepţie.

AGENTUL (*reluând poziţia de drepţi*): Am înţeles, şefule!
ŞEFUL: Fii mai atent!
AGENTUL (*luând iar poziţia de drepţi*): Să trăiţi, şefule! (*neputând să se abţină, începe iar să râdă*) Ha, ha, ha…
ŞEFUL: Podoabă ce eşti, nu m-ar mira să fi băut pipi de căţea sau să fi visat că te însori cu o femeie bogată. Ia spune, de ce râzi?
AGENTUL: Nu râd de nimic.
ŞEFUL (*întinzând mâna*): Dă să văd!
AGENTUL: Ce?
ŞEFUL: Mă întrebi ce? Păi mobilul tău, la naiba!
AGENTUL: Şefule, vă asigur că nu mă mai uit la el, e bine?
ŞEFUL: Vrei să mă prosteşti? Mi-l dai sau nu? Dacă nu mi-l dai, îţi fac imediat raport la directoarea Liu.
AGENTUL: Şefule, am o drăguţă, nu pot să mă lipsesc de mobil…
ŞEFUL: Pe timpul lui taică-tău, nu era telefon, şi asta nu l-a împiedicat să-i câştige inima maică-tii. Hai, pasează-l!
AGENTUL (*n-are încotro, şi-i întinde telefonul şefului*): Nu râdeam anume, textul ăsta e prea caraghios.
ŞEFUL (*mânuieşte mobilul*): Să văd şi eu care-i informaţia asta care te face atâta să râzi… deci aşa, pentru a forma alergători la proba de viteză, Comitetul Sportiv Naţional i-a unit prin căsătorie pe campionul la suta de metri Qian Bao cu Jin Lu, campioana de la cursa de fond. Ajunsă la termen, aceasta a mers să nască la spital. Qian Bao l-a întrebat pe doctor: „Ce fel de bebeluş a născut soţia mea?“ Doctorul a răspuns: „N-am văzut prea bine, căci abia născut, şi a luat-o la picior“. Şi povestea asta veche, lipsită de interes, te-a făcut să râzi aşa? Ia să-ţi spun eu câteva acum. (*Şeful îşi scoate propriul mobil intenţionând să le citească, când, brusc, îşi dă seama de ce era gata să facă. Îşi pune aparatul la loc, şi-l pune şi pe cel al agentului în buzunar*.) Astă-seară e Sărbătoarea Mijlocului Toamnei, directoarea Liu a spus că în zilele de sărbătoare trebuie să ne arătăm şi mai vigilenţi.
AGENTUL (*întinde mâna să-şi ceară telefonul*): Telefonul meu!
ŞEFUL: Ţi-l confisc provizoriu, ţi-l dau la sfârşitul schimbului.
AGENTUL (*implorând*): Şefule, în ziua asta de mare sărbătoare, toţi se adună în familie cu bucurie, se mănâncă prăjiturelele în formă de lună, se lansează petarde, se contemplă luna, şi eu stau aici înfipt în pământ ca un ţăruş şi, pe deasupra, îmi luaţi şi plăcerea de a trimite un scurt mesaj iubitei!
ŞEFUL: Baţi câmpii, munceşte cum trebuie, cască ochii, destupă-ţi urechile şi ţine-i afară pe indivizii suspecţi…
AGENTUL: Bine, nu e cazul să iei în serios cicăleala patroanei Liu, de sărbătoare ca asta, cine să vină aici? Banditţii şi hoţii sărbătoresc şi ei!
ŞEFUL: Hai, fii serios! Crezi că-ţi spun toate astea aşa, ca să te bat la cap? (*Coboară vocea şi continuă cu un aer misterios.*) În noaptea Anului Nou, o bandă de terorişti chiar a intrat (*adoptând un ton cu subînţeles*) în spitalul pentru mame

şi copii şi au luat ostatici opt bebeluşi…
AGENTUL (*devenind serios*): Ooo!
ŞEFUL (*misterios*): Şi ştii tu cine-o are pe a doua nevastă în spital, aşteptând să nască?
AGENTUL (*pleacă urechea să asculte*…)
ŞEFUL (*pe şoptite, pe acelaşi ton misterios*): Acum înţelegi? Ţine bine minte ce-ţi spun: Mercedesul ăla mare, negru, şi BMW-ul verde sunt maşinile lui, trebuie să iei poziţie de drepţi şi să saluţi când trec, să le urmăreşti cu privirea, să nu-ţi permiţi nici cea mai mică neglijenţă!
AGENTUL: Da, să trăiţi, şefule! (*Întinde mâna*.) Acum îmi puteţi da mobilul?
ŞEFUL: Nu şi iar nu, imposibil! Seara asta e o zi binecuvântată, nu numai nevasta patronului Jin ar putea să nască, dar e şi ziua în care naşte nora secretarului Song, cel cu o maşină Audi A6, neagră, cu numărul 08858, aşa că fa-mi plăcerea şi stai cu ochii în patru, gata!
AGENTUL (*nemulţumit*): Bine şi-au mai ales momentul să vină pe lume toţi plozii ăştia! Prietena mea mi-a spus că luna din noaptea asta n-a mai fost de cincizeci de ani aşa mare. (*Își înalţă capul ca să vadă luna*.) „Şi, lună, când te-om revedea noi iară? Cu cupa-n mână întreb bolta clară.”[1]
ŞEFUL (*luându-l în râs*): O, ce erudit avem noi aici! Dacă ai fi fost aşa bun la şcoală, n-ai fi doar agent de pază. (*Devenind atent*.) Ce este?
(*Chen-Sprânceană, într-o rochie lungă, neagră, cu faţa ascunsă sub o voaletă tot neagră, intră în scenă, cu un puloveraş roşu în mână*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*se clatină ca şi cum ar fi beată*): Copilul meu, copilul meu… Unde eşti? Mama a venit să te caute, unde te-ai ascuns?
AGENTUL: Iar a venit zărghita asta.
ŞEFUL: Alung-o!
AGENTUL (*reluând poziţia de drepţi*): Eu nu-mi pot părăsi postul!
ŞEFUL: Dar eu îţi ordon s-o alungi!
AGENTUL: Şi eu rămân aici de pază!
ŞEFUL: Perimetrul pazei tale este de cincizeci de metri de fiecare parte a porţii de la intrare!
AGENTUL: Dacă ceva ce nu e în ordine se petrece la această poartă, paznicul de serviciu trebuie să rămână la postul său şi să ia măsuri stricte pentru ca să împiedice individul suspect să se repeadă înăuntru şi să-l prevină imediat pe şef. (*Îşi scoate walkie-talkie-ul de la brâu*.) Îl informez pe şef că un individ suspect a ajuns în dreapta porţii de la intrare, vă rog să trimiteţi repede întăriri!
ŞEFUL: La naiba, deci aşa, caraghios mic!
(*Proiectoarele sunt toate îndreptate asupra a ceea ce se petrece în faţa panoului publicitar*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*arată cu degetul la fotografiile bebeluşilor de pe platou*): Copilul meu, copilul meu, mama te cheamă, mă auzi? Te joci de-a v-aţi

---

[1] Versuri celebre ale poetului Su Shi, numit şi Su Dongbo, 1037-1101.

ascunselea cu mama? Te-ai ascuns şi nu mă vezi? Şmecherul meu mic, comoara mea, hai, arată-te repede, mama vrea să te alăpteze, dacă nu vii, laptele o să fie furat de căţeluş… (*Arată spre un copil de pe panoul publicitar*) Vrei să sugi? Ei bine, nu, n-o să-ţi dau să sugi, nu eşti copilul meu. Copilul meu are pleoapa dublă, ochii mari, or, tu ai ochi mici… Ai vrea şi tu să sugi, dar nici tu nu eşti copilul meu, al meu are făţuca roşie, ai zice că-i un măr, or tu ai faţa galbenă… Şi tu, tu şi mai puţin poţi fi copilul meu, al meu e un băieţel grăsuţ, iar tu eşti o fetiţă, o pişăcioasă mică, nu merită… (*Se trezeşte*.) Pentru un băiat se dau cincizeci de mii de *yuani*, pentru o fată doar treizeci de mii! Nemernici care preferaţi băieţii fetelor, sunteţi ca în feudalism, dar cum e atunci cu mamele voastre? Nu-s şi ele cumva de sex feminin? Şi bunicile voastre? Dacă ar fi născut doar băieţi, nu se ducea de râpă lumea asta? Şi voi, funcţionari înalţi, intelectuali de clasă, voi, care aveţi cunoştinţe şi sunteţi deştepţi, cum de nu înţelegeţi un lucru atât de simplu? Hmm, zici că tu eşti copilul meu? Ai simţit mirosul laptelui şi lăcomia te împinge la şmecherii? Vrei să mă tragi pe sfoară, dar nu-ţi merge. Te anunţ că, chiar de-aş fi legată la ochi, chiar dacă copilul meu s-ar afla printre o mie de alţi copii, cu nasul meu pot să-l adulmec şi să-l recunosc. Mama ta nu ţi-a spus că fiecare copil are un miros numai al lui? Dacă vrei să sugi, găseşte-o pe mămica ta, dar sigur, voi ăştia, odrasle ale bogătaşilor, nici nu spuneţi mămică, ci doar mamă, şi în loc de „a suge laptele mamei”, pentru voi se foloseşte expresia „a se hrăni de la mamă”[1]. Cum? Mama ta n-are lapte? Da` ce mamă-i asta? Vorbiţi tot timpul de progres, dar eu văd cum mai degrabă regresaţi până-ntr-atât încât, ca să aduceţi pe lume un copil, nu vă mai folosiţi de vagin şi sânii voştri nu mai dau lapte. Vă lăsaţi înlocuite de vaci, de capre. Copiii crescuţi cu lapte de vaca duhnesc a vacă, iar cei crescuţi cu lapte de capră put a capră. Numai cei care sug la mama lor miros a om. Sunteţi gata să-mi plătiţi laptele? A, visaţi! şi dacă mi-aţi da un munte de aur, nu l-aş vrea, îl păstrez să-l dau să sugă copilului meu. Copilul meu, vino repede… Dacă nu vii, copiii ăştia o să-mi ia laptele, uite cât le este de poftă, deschid deja guriţele; le e foame, mamele lor şi-au vândut laptele, se fac din el cosmetice cu care-şi spoiesc feţele, se face parfum cu care-şi stropesc trupurile, toate-s mame rele, nu se gândesc decât la frumuseţea lor, fără să le pese de sănătatea copilului lor… micuţul meu curajos, vino repede…
ŞEFUL (*în poziţie de drepţi, salutând*): Doamnă, aici este un spital, lehuzele şi nou-născuţii au nevoie de linişte, aşa că vă rog să plecaţi imediat de aici şi să nu mai strigaţi aşa, nu faceţi gălăgie!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Dar tu ce eşti? Ce faci aici?
ŞEFUL: Eu sunt din cei ce asigură paza.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Adică ce faceţi de fapt?
ŞEFUL: Menţinem ordinea, asigurăm instituţiile, şcolile, întreprinderile, oficiile poştale, băncile, centrele comerciale, restaurantele, gările…

---

[1] Semnul grafic *nai* – lapte are şi sensul de mamă.

CHEN-SPRÂNCEANĂ: Te cunosc, (*râde ca nebuna*) da, da, te cunosc, eşti garda de corp a lui Yuan-Obraz, vouă vi se spune câini de pază.
ŞEFUL: Nu-ţi permit să ne lezezi demnitatea! Fără noi, societatea ar fi o întreagă harababură.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Tu eşti, chiar tu, cel ce mi-a furat copilul! Ţi-ai scos bluza albă şi masca, dar tot te recunosc.
ŞEFUL (*speriat*): Doamnă, răspundeţi pentru vorbele dumneavoastră, aveţi grijă, pot să depun plângere împotriva dumneavoastră pentru false acuzaţii!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Credeai că n-o să te recunosc sub îmbrăcămintea asta nouă? Crezi c-ai devenit om de treabă pentru că ai îmbrăcat uniforma de agent de pază şi protecţie? Eşti un câine crescut de Yuan-Obraz. Wan-Inimă, bătrâna vrăjitoare, m-a moşit, abia de-am putut să-i arunc o privire bebeluşului… (*cu durere în glas*) Nu, nu m-a lăsat să mă uit la el. Mi-au acoperit faţa cu o pânză albă şi eu doream aşa de tare să-mi văd copilul, măcar o privire, or ele nici măcar această privire nu mi-au acordat-o şi mi-au luat copilul. Dar eu l-am auzit plângând, mă căuta, şi el ar fi vrut să mă vadă, sunt oare pe lume copii care să nu dorească să-şi vadă mama? Dar ele mi l-au luat cu forţa. Eu ştiu că-i e foame, că vrea să sugă. Ştiţi doar că colostrul e preţios pentru copii, credeţi că eu am nivel cultural prea scăzut, că nu ştiu şi eu astfel de lucruri? Ei bine, înţeleg şi eu, înţeleg totul! Ce-i mai preţios în trupul meu e strâns în sânii mei, şi calciul din oase, şi uleiul măduvei lor, albumina din sânge, vitaminele din carne, totul se concentrează în sâni, dacă copilul meu bea din laptele meu, n-o să mai răcească, n-o să facă diaree, nici febră, o să crească repede şi frumos, dar aşa, mi l-aţi luat, fără să apuce să bea măcar o înghiţitură.
(*Chen-Sprânceană înaintează, vrea să se certe cu şeful pazei.*)
ŞEFUL (*înnebunit*): Doamnă, vă înşelaţi, sigur nu sunt eu, cine-i Yuan ăsta, cu obrazul lui rotund sau pătrat, cum o fi el?[1] Eu nu-l cunosc, nu ştiu nimic…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Era de aşteptat să spui că nu-l cunoşti, cum altfel! Hoţ şi bandit ce eşti, diavol care face trafic cu copii! Tu nu mă cunoşti, dar eu te cunosc. Nu eşti tu cel care, după ce mi-au luat copilul cu forţa, mi-ai dat două somnifere ca să adorm? Nu eşti tu cel care, când m-am trezit, mi-ai spus că mi s-a născut mort copilul? Nu eşti tu cel care mi-ai pus în faţă o pisică jupuită spunând că este cadavrul lui? Banditilor, după ce mi-aţi furat copilul, aţi vrut să mă înşelaţi. Stabilisem să-mi daţi cincizeci de mii de *yuani* pentru un băiat, dar aţi spus că am născut un copil mort şi nu mi-aţi dat decât zece mii *yuani*, mi-aţi luat copilul şi mai vreţi să-mi luaţi şi colostrul. Aţi venit cu un bol şi un biberon spunând ca un mililitru costă zece *yuani*. Brute fără suflet, colostrul ăsta este pentru copilul meu. Zece *yuani*? Nu l-aş vinde nici pentru o sută de mii de *yuani*.
ŞEFUL: Doamnă, vă cer încă o dată să plecaţi de aici, dacă nu, anunţ poliţia.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Poliţia? Foarte bine, cheam-o! Chiar voiam să mă duc la

---

[1] Joc de cuvinte, datorită cuvântului *Yuan* – nume de familie, omofon cu cuvântul *yuan* – rotund.

Poliţie. Poliţia populară iubeşte poporul, dacă un cetăţean îşi pierde copilul, nu e de competenţa poliţiştilor?
ŞEFUL: Aşa este, şi dacă ar fi vorba de simpla dispariţie a unui câine, tot ajută la regăsirea lui, darmite la dispariţia unui copil.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Foarte bine, mă duc la poliţie.
ŞEFUL: Aşa să faceţi! (*Îi arată drumul*.) Luaţi-o drept pe strada asta şi, la semafor, o luaţi la dreapta. Comisariatul este alături de clubul de noapte.
(*O maşină iese din spital claxonând*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*rămâne o clipă zăpăcită, apoi pare să-şi revină*): Copilul meu, mi l-au dus în maşina asta. (*Se repede spre maşină*.) Hoţi ordinari, daţi-mi copilul înapoi!
(*Şeful încearcă s-o oprească, dar Chen-Sprânceană capătă dintr-odată o forţă nemaipomenită, îl împinge, şi el se clatină*.)
ŞEFUL: Ţine-o! Opreşte-o!

Agentul de pază şi protecţie care stă drepţi la intrare, se repede, o opreşte pe Chen-Sprânceană, care bloca maşina. Ea se zbate ca un diavol. Şeful vine şi el, şi cei doi îşi reunesc eforturile pentru a o stăpâni. În timpul luptei, voaleta neagră care-i acoperea chipul lui Chen-Sprânceană cade şi lasă la vedere trăsăturile înspăimântătoare rămase în urma arsurilor grave. Cei doi bărbaţi dau înapoi înspăimântaţi.
AGENTUL: Maamăă!
ŞEFUL (*uitându-se la broscuţele moarte strivite sub roţile maşinii sau sub paşi*): La naiba, de unde tot ies vietăţile astea blestemate!

Sfârşitul primului act

ACTUL II

Scena întreagă arată ca o lume de sub ape, realizată prin lumina verde a proiectoarelor. În fund de tot, o grotă în jurul căreia cresc ierburi subţiri, din când în când, din grotă răzbat orăcăitul broaştelor şi plânsete de sugari. Circa zece bebeluşi sunt atârnaţi deasupra scenei. Picioruşele şi braţele li se zbat spasmodic, plânsul lor pare un strigăt sfâşietor. În faţa scenei sunt puse două planşete pentru modelatul bebeluşilor din lut, iar Hao-Mâini mari şi Qin He sunt în spatele lor şi frământă lutul, absorbiţi de munca lor. Mătuşa iese cu greu din grotă. Poartă o rochie lungă, neagră, foarte largă, şi are părul vâlvoi.

MĂTUŞA (*ca şi cum ar recita*): Mă numesc Wan-Inimă, am şaptezeci de ani, am lucrat ca doctor ginecolog cincizeci de ani bătuţi pe muchie. Chiar şi la pensie, nu am stare, de dimineaţa până noaptea. Numărul bebeluşilor pe care i-am adus pe lume cu mâinile mele este de nouă mii opt sute optzeci şi trei. (*Ridică privirea şi-i priveşte pe bebeluşii atârnaţi în aer.*) Bebeluşilor, cât de melodioase sunt plânsetele voastre! Când vă aude, mătuşa e liniştită, fără plânsetele astea, mătuşa nu are nimic de care să se agaţe. Plânsul vostru e cel mai frumos lucru care există pe lume, cântecele voastre sunt pentru mătuşa ca o melodie cerească. Ce păcat că la vremea potrivită nu am avut un magnetofon să vă înregistrez plânsul, atunci când aţi venit pe lume! Cât mătuşa e în viaţă, ar vrea să le asculte zilnic, iar după ce moare, să fie folosite la înmormântare. Plânsetele în cor a nouă mii opt sute optzeci şi trei de bebeluşi fac o muzică mişcătoare… (*Căzută în visare*.) Fie ca plânsetele voastre să mişte Cerul şi Pământul şi să o însoţească pe mătuşa în paradis…
QIN HE (*cu o voce joasă*): Ai grijă ca plânsetele astea să nu te ducă în infern!
MĂTUŞA (*Se mişcă sprintenă printre copiii atârnaţi în aer, ca un peşte care înoată vioi. Strecurându-se aşa printre ei, le dă câte o palmă pe funduleţ.*): Hai, plângeţi, comorile mele, plângeţi! Dacă nu plângeţi, înseamnă că ceva nu e în ordine, plânsul vostru e semn de sănătate…
HAO-MÂINI MARI: Nebunie!
QIN HE: De cine vorbeşti?
HAO-MÂINI MARI: Păi de mine!
QIN HE: Dacă vorbeşti de tine, e bine, dacă vorbeşti de mine, atunci nu-mi convine. (*Cu aroganţă*) Căci eu sunt artistul sculptor în lut cel mai vestit din comuna Dongbei. Dacă unii nu sunt de acord cu asta, îi priveşte. În munca asta, eu sunt cel dintâi. Oamenii trebuie să înveţe să-şi dea valoare singuri, dacă tu însuţi nu te consideri cineva, cine altul poate să te aprecieze? Figurinele care ies din mâinile mele sunt adevărate opere de artă, fiecare face o sută de dolari.
HAO-MÂINI MARI: Aţi auzit cu toţii? şi mai zici că nu-ţi atribui singur merite! Păi, când eu făceam figurine din lut, tu mergeai în patru labe prin găinaţi! Eu, ăsta care-ţi vorbesc, am fost desemnat mare maestru de artă populară de către şeful

districtului. Da tu ce eşti?
QIN HE: Tovarăşi, prieteni, aţi auzit bine, nu? Hao-Mâini mari, nu se poate spune că nu te încrezi, dar mai ai şi tupeu şi eşti lipsit de ruşine, eşti nebun de-a binelea, ai modelat toată viaţa copii din lut, dar nu ţi-a reuşit niciunul, cum faci unul, îl distrugi, visând că următorul va fi mai bun. Eşti neîndemânatic ca un urs care striveşte ştiuleţii de porumb pe câmp. Tovarăşi, prieteni, priviţi-i mâinile, şi-şi mai spune şi Hao-Mâini mari[1]! Alea nu-s mâini, sunt labe de broască, de raţă, au pieliţă între degete…
HAO-MÂINI MARI (*aruncă furios cu bucata de lut din mână în direcţia lui Qin He*): Tâmpenii! ţicnit ce eşti, cară-te imediat!
QIN HE: Da' ce vorbeşti?
HAO-MÂINI MARI: Aici sunt la mine acasă, hai, valea!
QIN HE: Cine spune că eşti la tine? (*Arată spre mătuşa şi spre copii.*) Ea? Ei?
HAO-MÂINI MARI (*o arată pe mătuşa*): Ea poate să te asigure că-i aşa.
QIN HE: În ce calitate?
HAO-MÂINI MARI: E nevasta mea.
QIN HE: Pe ce te bazezi de spui că-i nevasta ta?
HAO-MÂINI MARI: Pe faptul că suntem căsătoriţi.
QIN HE: Cine poate adeveri asta?
HAO-MÂINI MARI: Păi, am dormit împreună.
QIN HE (*îndurerat peste poate, îşi prinde capul în mâini*): O, femeie înşelătoare ce eşti, m-ai tras pe sfoară, mi-am ratat tinereţea pentru tine, ai acceptat şi mi-ai spus că n-o să te măriţi cu nimeni, că n-o s-o faci cât trăieşti!
MĂTUŞA (*izbucneşte într-un şuvoi de reproşuri la adresa lui Hao- Mâini mari*): De ce faci asta? O faci anume! ţi-ai luat un angajament înainte.
HAO-MÂINI MARI: Am uitat.
MĂTUŞA: Deci aşa, ai uitat! Ei bine, am să-ţi pun eu gândurile în ordine. La vremea respectivă ţi-am spus că mă mărit cu tine, dar că trebuie să-l accepţi şi pe el, ca pe un frate mai mic, să fii îngăduitor cu nebunia lui, cu prosteala, cu aiurelile lui, să veghezi să aibă de mâncare, unde să locuiască şi cu ce să se îmbrace.
HAO-MÂINI MARI: Şi să accepţi să se culce cu tine, da?
MĂTUŞA: Sunteţi amândoi săriţi de pe fix, asta-i!
QIN HE (*furios, îl arată pe meşterul Hao cu degetul*): El e cel sărit de pe fix, eu sunt perfect normal!
HAO-MÂINI MARI: Degeaba tot zbieri aşa, degeaba te înfurii pentru că te simţi umilit. Eşti sărit şi, chiar de-ai putea să-ţi înalţi pumnul mai sus de un copac uriaş şi dacă din ochi ţi-ar ţâşni cireşe coapte, chiar de ţi-ar creşte coarne de ţap, dacă ţi-ar ieşi din gură păsărele, chiar dacă întreg corpul ţi s-ar acoperi de păr de porc, tot nu s-ar schimba nimic. Asta-i realitatea şi e gravată cu dalta în piatră!

---

[1] Caracterele grafice pentru „Mâini mari” au şi sens de „Mare maestru”.

MĂTUŞA (*ironic*): Toate vorbele astea le-ai învăţat dintr-o piesă a lui Mormoloc?
HAO-MÂINI MARI (*arătându-l pe Qin He cu degetul*): Nu trec două luni fără să fie nevoie să stai altele trei la spitalul de psihiatrie Ma Ershan. Acolo-ţi pun cămaşa de forţă, iei calmante, şi pe deasupra ţi se fac şi electroşocuri. Ieşi de acolo numai piele şi oase, cu privirea fixă, ca un orfan din Africa. Faţa slabă ţi-e acoperită de rahat de muşte, ca tencuiala coşcovită a unui perete vechi; păi sunt chiar două luni de când ai ieşit de acolo, nu? Mâine după masă va trebui fără îndoială să te duci înapoi, nu? (*Imită sirena unei ambulanţe. Qin He începe să tremure din toate încheieturile, cade la pământ în genunchi.*) De data asta nu mai e cazul să te întorci. Accesele tale de maniac sunt un factor de dezordine într-o societate armonioasă!
MĂTUŞA: Destul!
HAO-MÂINI MARI: Dacă aş fi doctor, te-aş închide repede acolo şi te-aş altoi cu şocuri electrice până ce faci spumă la gură şi corpul ţi se zbate în convulsii, până ce cazi în sincopă şi nu te mai scoli, sau cât să uiţi tot când te trezeşti.
(*Qin He, cu capul în braţe, se rostogoleşte la pământ, cu strigăte de spaimă care dau fiori*.)
HAO-MÂINI MARI: Să te rostogoleşti aşa la pământ ca un măgar e o şmecherie ieftină. Hai rostogoleşte-te, aşa, încă o dată, aşa! Uite, ţi se lungeşte faţa, pipăie-te; îţi cresc şi urechile, acuşi te prefaci în măgar, da măgarul trage piatra morii, se tot învârteşte. (*Qin He în patru labe, cu fundul în sus, imită un măgar trăgând piatra morii.*) Aşa, eşti un măgar de ispravă! Când termini de măcinat soia asta neagră, o să mai macini şi un butoi de sorg. Un măgar de ispravă n-are nevoie de apărători la urechi şi nu mănâncă pe furiş din făina morii. Dacă munceşte bine, stăpânul lui se poartă bine cu el, uite furajele pe care ţi le-am pregătit deja.
(*Mătuşa înaintează şi-l ridică pe Qin He, dar el o muşcă de mână*)
MĂTUŞA: Hai că nu ştii să apreciezi oamenii aşa cum merită!
HAO-MÂINI MARI: Ţi-am spus-o, asta nu e treaba ta, mai bine ai avea grijă de copilaşii ăştia să nu îngheţe şi să nu le fie foame. Dar nici să nu-i ghiftuieşti prea tare şi nici să nu-i înfofoleşti. Cum ai spus şi tu în mai multe rânduri, pentru ca un bebeluş să fie liniştit, îi trebuie şi o fărâmă de foame şi un strop de frig. (*Se întoarce spre Qin He*.) De ce te-ai oprit? Măgar puturos, nu vrei să te mişti decât dacă te croiesc cu biciul?
MĂTUŞA: Opreşte-te, nu-l mai chinui. E un om bolnav.
HAO-MÂINI MARI: El bolnav? Bolnavă eşti tu, da, tu!
(*Qin He face o spumă albă la gură şi leşină*.)
HAO-MÂINI MARI: Hai, sus, încetează să faci pe mortul! Nu-i prima oară când ne joci comedia asta. Am văzut-o de mai multe ori. Şi insecta din vârful grămezii de bălegar poate să se prefacă. Crezi că mă sperii dacă faci pe mortul? S-o crezi tu, nu mi-e deloc frică! Păi, dac-ai muri, chiar că ar fi bine. Hai, crapă odată, nu te mai codi!
(*Mătuşa vine repede ca să-l ajute pe Qin He, dar Hao-Mâini mari se ridică şi i se*

pune în cale.)

HAO-MÂINI MARI (*cu durere*): Răbdarea mea a ajuns la capăt. Nu-ţi îngădui să-l îngrijeşti aşa…

(*Mătuşa o ia spre stânga, dar el i-o ia înainte, ea încearcă să treacă de el pe alături, dar el îi prinde mişcarea.*)

MĂTUŞA: E un bolnav! Pentru un doctor nu există decât două tipuri de oameni: cei sănătoşi şi bolnavii. Şi pe cel care ieri mi-ar fi lovit părinţii, azi, dacă se-mbolnăveşte, trebuie să las mânia deoparte şi să-l îngrijesc; până şi pe fratele lui mai mare, care ar face o criză de epilepsie în timp ce mă violează, tot trebuie să-l îngrijesc.

HAO-MÂINI MARI (*înţepeneşte deodată şi spune cu o voce surdă, plină de durere*): Deci până la urmă recunoşti, ai avut cu amândoi fraţii relaţii necurate.

MĂTUŞA: Asta-i deja istorie, de veacuri e aşa, cei care recunosc istoria sunt materialiştii, cei care n-o recunosc sunt idealiştii.

(*Se aşază lângă Qin He, îl strânge în braţe ca pe un copil la sân, îl leagănă, şi-i cântă şoptit un cântecel ale cărui vorbe nu se înţeleg.*) „Când mă gândesc la tine, inima mi se strânge de durere, aş plânge dar nu-mi vin lacrimi, ţi-aş scrie, dar n-am adresa, ţi-aş cânta, dar am uitat cuvintele, te-aş săruta, dar nu-ţi găsesc buzele, te-aş înlănţui, dar corpul tău nu-l găsesc…"

Un copil într-un şorţuleţ verde, cu o broscuţă brodată, cu căpşorul ras ca un bostan, se furişează din grota întunecată, urmat de o hoardă de broaşte în scaune cu rotile, cu cârje, cu labele din faţă bandajate – acestea sunt interpretate de copii. Băieţelul în verde lansează îndemnul la atac: „Plăteşte-ţi datoria![1] Răzbunare!" Broaştele orăcăie: Oac, oac…

Mătuşa scoate un strigăt înspăimântător, îl părăseşte pe Qin He, încearcă să scape de copilul în verde şi de broaşte.

Hao-Mâini mari şi Qin He, care s-a trezit, încearcă să oprească atacul copilului şi al broaştelor, apără ieşirea mătuşii. Sunt urmăriţi de aceştia.

Sfârşitul actului al doilea

---

[1] Copiii morţi de mici sunt numiţi demonii care cer datoria, demonii răzbunării.

ACTUL III

Sala de primire a publicului de la postul de poliţie. În încăpere, nu e decât o masă lungă, şi pe ea, un telefon. Pe perete sunt agăţate drapele brodate, panouri de onoare şi alte materiale de propagandă. Poliţista Micuţa Wei stă dreaptă în spatele mesei; arată un scaun în faţă şi îi face semn lui Chen-Sprânceană să ia loc. Aceasta e îmbrăcată ca şi înainte, cu rochia lungă neagră care-i ascunde corpul şi cu voaleta neagră care-i acoperă chipul.
MICUŢA WEI (*foarte serioasă, vorbind îngrijit ca o studentă*): Cetăţeană, ia loc te rog!
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*pe neaşteptate*): De ce n-au fost puse două tobe în faţa sălii?
MICUŢA WEI: Tobe?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Odinioară erau tobe, de ce nu le mai puneţi? Fără ele, cum să răsune bubuitul lor când oamenii le lovesc pentru a cere dreptate?
MICUŢA WEI: Vorbeşti de tobele de la *yamen* din timpul societăţii feudale! Păi acum suntem în socialism, chestiile alea sunt de mult timp perimate.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu şi la prefectura Kaifeng.
MICUŢA WEI: Te-ai uitat la un serial de televiziune? Ăla cu Bao Longtu[1] care cugetă cum să împartă dreptatea la prefectura Kaifeng.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Vreau să-l văd pe Bao Longtu.
MICUŢA WEI: Cetăţeană, aici este postul de poliţie Binghe Lu, te afli în sala de primire a publicului, iar eu sunt poliţista de serviciu, Wei Ying, deci dacă ai o problemă, te rog să mi-o faci cunoscută, o să-ţi înregistrez depoziţia în dosar şi o s-o raportez superiorului meu.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Cazul meu este prea grav, numai Bao Longtu ar şti să-l soluţioneze.
MICUŢA WEI: Cetăţeană, Bao Longtu nu este azi aici, spune-mi mie mai întâi ce ai de spus şi o să-i raportez lui Bao Longtu, ce zici?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Sigur o să faci aşa?
MICUŢA WEI: Sigur. (*Îi arată scaunul din faţa ei.*) Ia loc, te rog.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu sunt decât un cetăţean de rând, nu îndrăznesc.
MICUŢA WEI: Îţi cer să stai jos.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Mulţumesc!
MICUŢA WEI: Vrei apă?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu, mulţumesc!
MICUŢA WEI: Deci, cetăţeană, nu suntem într-un serial televizat, nu? Care ţi-e numele?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Mă numeam Chen-Sprânceană, dar Chen-Sprânceană a murit, sau mai degrabă, jumătate din ea a murit, cealaltă mai trăieşte, de aceea

---

[1] Renumit judecător din dinastia Song care prezida împărţirea dreptăţii la Kaifeng.

nu ştiu care mi-e numele.
MICUŢA WEI: Cetăţeană, glumeşti cu mine sau vrei ca eu să intru în joc? Aici este o secţie de poliţie, un loc serios unde nu ne arde de glume!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Odinioară aveam cele mai frumoase sprâncene din tot ţinutul Dongbei, de aici mi se trage prenumele, în prezent nu mai am sprâncene… şi nu numai sprâncene, (*cu ton strident*) nici gene, nici păr nu mai am. De asta nu mai sunt demnă de acest nume.
MICUŢA WEI (*înţelege despre cine e vorba*): Cetăţeană, nu te supăra, dar trebuie să-ţi ridici voaleta.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Imposibil!
MICUŢA WEI: Dacă înţeleg bine, eşti una din victimele incendiului de la uzina de jucării Dongli.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Te-ai prins repede.
MICUŢA WEI: Pe vremea aceea eram încă în Şcoala de Poliţie şi am văzut la televizor ştirea. Capitaliştii ăştia sunt de-a dreptul nişte monştri, te compătimesc din toată inima. Dacă vrei să te referi la despăgubirile de după dezastru, cred că e mai bine să te adresezi instanţei, sau să mergi la Comitetul de Partid şi la Serviciul Administrativ al oraşului, sau poate să te adresezi presei.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu-l cunoşti pe judecătorul Bao, singurul mandarin cu simţul dreptăţii. Doar el mă poate apăra.
MICUŢA WEI (*neavând încotro*): Bine, vorbeşte, voi face tot ce-mi stă în putinţă ca pricina ta să fie raportată superiorilor.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Vreau să depun plângere împotriva lor, mi-au luat copilul cu forţa.
MICUŢA WEI: Ţi-au furat copilul? Nu te grăbi, vorbeşte fără să-ţi pierzi cumpătul. Bea mai întâi un pahar de apă ca să-ţi uzi gâtul, eşti răguşită.
(*Îi toarnă apă într-un pahar şi i-l întinde*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ: De când am suferit arsurile, nu m-am uitat decât o dată în oglindă, şi de atunci urăsc oglinzile şi tot ceea ce-mi reflectă chipul. La început mă gândeam să mă sinucid după ce plăteam datoriile tatălui meu. Dar m-am răzgândit. Dacă mă omoram, copilul meu ar fi murit de foame, ar fi rămas orfan. Am auzit plânsul copilului meu, ascultă… E răguşit de atâta plâns, vreau să-l alăptez, sânii mei sunt umflaţi ca nişte baloane, gata să plesnească. Dar mi-au ascuns copilul.
MICUŢA WEI: Cine sunt ei, ăştia?
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*bănuitoare, se uită spre uşă*): Sunt broaştele-bou, mari cât capacul de pe tuci, care parcă ar mugi când orăcăie, sunt broaştele-bou cele rele care mănâncă copii mici…
MICUŢA WEI (*se ridică şi se duce să închidă uşa*): Soră mai mare. Nu-ţi fie teamă, pereţii ăştia sunt izolaţi fonic.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Au braţul lung, sunt în cârdăşie cu autorităţile.
MICUŢA WEI: Judecătorul Bao nu se teme de ele.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*se lasă în genunchi de pe scaun*): Înălţimea Voastră,

judecătorule Bao, nedreptatea pe care a îndurat-o cetăţeana asta de dinaintea ta e mai adâncă decât marea, o rog pe înălţimea Voastră să mă sprijine pe nevrednica de mine.
MICUŢA WEI: Spune-ţi pricina!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, primiţi vă rog pricina cetăţenei Chen-Sprânceană, din comuna Dongbei, districtul Gaomi. Tatăl meu, Chen-Nas, a fost dintotdeauna dornic să aibă un băiat, dispreţuieşte fetele, pe vremuri, pentru a avea un fiu, a obligat-o pe mama să rămână gravidă încălcând legea planificării familiale; din nefericire, a fost descoperită şi au trebuit s-o ascundă ba ici, ba colo, până la urmă au fost prinşi de autorităţi pe când fugeau cu pluta pe râu. Din nefericire, mama a murit după ce m-a născut pe plută. Când a văzut că era tot o fată şi de data asta, tata, foarte dezamăgit, m-a abandonat la început, fără să-i pese de mine, şi abia apoi m-a luat acasă. Fiindcă eram născută încălcând legea copilului unic, a trebuit să plătească o amendă de cinci mii opt sute de *yuani*. Atunci a dat-o pe băutură, bea ziua întreagă şi, beat cum era, ne lovea, ne înjura şi pe sora mea, şi pe mine. Apoi am plecat cu sora mea mai mare în sud, la Guangdong, ca să găsim de lucru, cu dorinţa de a-i da înapoi datoria tatii şi să ne găsim şi noi un viitor frumos. Eu şi sora mea, Chen-Urechiuşă, ca frumuseţi recunoscute ce eram, dacă am fi apucat-o pe calea cea rea, am fi avut bani berechet, dar noi ne-am păstrat virtutea, precum lotusul care creşte fără să se mânjească de mâlul mlaştinii. Cine s-ar fi gândit că un incendiu o să o omoare pe sora mea, iar pe mine o să mă desfigureze… (*Micuţa Wei îşi şterge lacrimile cu un şerveţel.*) Soră-mare, de ce m-oi fi salvat? Nu era oare mai bine să mor, decât să trăiesc aşa, nici om, nici demon…
MICUŢA WEI: Ah, capitaliştii ăştia îngrozitori! Ar trebui arestaţi şi împuşcaţi cu toţii!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu-s chiar aşa de răi, mi-au dat douăzeci de mii de *yuani* pentru moartea surorii mele şi mi-au plătit cheltuielile de spital, plus cincisprezece mii de *yuani* ca despăgubire. I-am dat pe toţi tatii şi i-am spus: „Tată, uite, îţi achit amenda pe care ai plătit-o pentru mine când m-am născut, cu dobânda pe douăzeci de ani, şi cu asta m-am achitat, nu-ţi mai datorez nimic".
MICUŢA WEI: Păi, nici tatăl tău nu-i un om la locul lui.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Aşa cum e el, rămâne tatăl meu, nu ai dreptul să-l vorbeşti de rău.
MICUŢA WEI: Ce-a făcut cu banii ăştia?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Ce putea să facă decât să mănânce, să bea, să fumeze? Aşa a cheltuit tot.
MICUŢA WEI: Ce om nesimţit, nu-i mai mult decât un animal.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu-ţi dau voie să-l insulţi, ţi-am spus-o.
MICUŢA WEI (*pentru sine*): Îmi bat capul de pomană. Ei, şi după aceea?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: După aceea m-am dus să lucrez la societatea broaştelor-bou.
MICUŢA WEI: Am aflat de societatea asta, e renumită. Am auzit că e pe cale să

extragă din pielea de broască un produs superior pentru protecţia pielii şi, dacă le reuşeşte, o să obţină un brevet mondial.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Împotriva lor fac plângere.
MICUŢA WEI: Povesteşte.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Creşterea broaştelor-bou nu este pentru ei decât de faţadă, de fapt adevărata lor afacere este naşterea bebeluşilor.
MICUŢA WEI: Cum aşa?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Au făcut rost de un grup de fete care nasc pentru familiile bogate care-şi doresc copii.
MICUŢA WEI: Deci chiar există aşa ceva?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: În societatea asta a lor sunt vreo douăzeci de camere secrete, în care au înghesuit douăzeci de femei, unele deja măritate, altele, nu, unele urâte, unele frumoase. Şi sarcina se poate obţine cu sau fără raport sexual…
MICUŢA WEI: Cum adică cu sau fără raport sexual?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: N-o fă pe mironosiţa. Ca şi cum n-ai şti şi tu lucrurile astea. Ce, eşti virgină?
MICUŢA WEI: Chiar nu înţeleg…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Cu raport sexual înseamnă să te culci cu un bărbat, ca soţul cu soţia, care trăiesc împreună în timpul concepţiei. Fără raport sexual, înseamnă să inseminezi spermatozoizii bărbatului în uterul femeii. Eşti virgină?
MICUŢA WEI: Da` tu?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Fireşte.
MICUŢA WEI: Păi tocmai ai spus că ai un copil.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Da, am un copil, dar sunt virgină. Au pus-o pe infirmiera cea grasă să-mi introducă un tub cu spermă în uter, de aceea am rămas gravidă. Dar nu m-am culcat cu un bărbat, sunt neprihănită, sunt virgină!
MICUŢA WEI: Când vorbeşti de ei, de cine-i vorba până la urmă?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Asta nu pot să-ţi spun, dacă o fac, o să-mi ucidă copilul…
MICUŢA WEI: E barosanul ăla, cel de la societatea broaştelor-bou. Cel căruia-i spune… da, Obraz Rotund.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Unde-i Yuan-Obraz ăsta? Taman pe el îl caut. Animal ce eşti, m-ai păcălit, v-aţi făcut toţi părtaşi să mă păcăliţi. Aţi spus că bebeluşul s-a născut mort, mi-aţi adus o pisică jupuită spunând că e copilul mort, mi-aţi jucat varianta modernă a dramei *Prinţesa moştenitoare înlocuită cu o pisică*.[1] Aţi procedat aşa ca să nu-mi daţi banii datoraţi, aţi crezut că aşa o să-mi alungaţi gândul de a pleca în căutarea copilului meu. N-am nevoie de bani, eu, una, nu iubesc banii, dacă eu, asta, aş fi iubit banii, când eram la Guangdong aş fi luat milionul de *yuani* pe care un patron taiwanez mi-l dădea pentru a fi cu el trei ani.

---

[1] *Limao huan taizi*, dramă din dinastia Yuan, în care favorita imperiala fură copilul unei concubine rivale şi-l înlocuieşte cu o pisică, pretinzând că aceasta a născut un monstru.

Eu voiam copilul, copilul meu este cel mai minunat de pe lume. Înălţimea Voastră, judecătorule Bao, trebuie să mă ajutaţi neapărat…
MICUŢA WEI: Când ţi-au cerut să fii mamă purtătoare, ţi-au dat să semnezi vreun contract?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Da, de-ndată ce am semnat contractul mi-au dat a treia parte din suma prevăzută, după naştere urma să mi se dea restul, dacă se năştea copilul fără probleme.
MICUŢA WEI: Aici e puţin cam încurcată treaba, dar Înălţimea Sa, judecătorul Bao, o să facă lumină. Spune mai departe!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Mi-au spus că, sperma este a unui personaj sus-pus, că, genele acestuia erau excelente, că era vorba de un geniu. Au spus că, pentru a avea un bebeluş sănătos, încetase să fumeze, să bea alcool, că mânca zilnic o ureche şi doi castraveţi de mare, un regim pe care-l urmase timp de şase luni.
MICUŢA WEI (*pe un ton batjocoritor*): Unii au pe ce să arunce banii!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Să creşti o odraslă de excepţie e o treabă de mare importanţă şi grea, aşa că nu se uită nimeni la cât se cheltuieşte. Au spus că personajul ăsta văzuse o poză de-a mea de dinainte să fiu desfigurată, şi a crezut că sunt o metisă frumoasă.
MICUŢA WEI: Dar, dacă nu-ţi plac banii, de ce ai acceptat să fii mamă purtătoare?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Am spus că nu-mi plac banii?
MICUŢA WEI: Păi da, ai spus-o chiar tu, acum o clipă.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*încercând să-şi amintească*): Da, mi-amintesc, păi pentru că tata a avut un accident şi a stat în spital, dacă acceptam să fiu mamă purtătoare, puteam să-i plătesc cheltuielile de spitalizare.
MICUŢA WEI: Eşti o fiică la care se vede cu adevărat pietatea filială. Da' să ai un astfel de tată, mai bine te lipseşti.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Şi eu mi-am spus la fel, dar, dincolo de toate, e tatăl meu.
MICUŢA WEI: De aceea spun că ai pietate filială.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Ştiu că nu e mort copilul meu, căci l-am auzit plângând când s-a născut… Ascultă, plânge iar… De când s-a născut, copilaşul meu n-a băut nicio gură din laptele meu, bietul meu copil…
(*Şeful postului de poliţie împinge uşa şi intră*.)
ŞEFUL DE POST: Tot plângi, tot strigi, dacă ai ceva de spus, spune cum trebuie!
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*îngenunchează*): Înălţimea Voastră, trebuie să-i acordaţi sprijinul cetăţenei ăsteia…
ŞEFUL DE POST: Ce se petrece aici? E un circ!
MICUŢA WEI (*vorbind încet*): Şefule, avem aici, se pare, o afacere ieşită din comun! (*Îi întinde comisarului notiţele făcute, acesta le răsfoieşte*.) E vorba probabil de crime de prostituţie feminină organizată şi de răpire şi trafic de copii.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, judecătorule Bao, salvaţi-mi copilul…
ŞEFUL DE POST: Bine, cetăţeană Chen-Sprânceană, am aici actul tău de acuzare, o să-l transmit neapărat Excelenţei Sale, judecătorul Bao, du-te acasă şi

aşteaptă veştile.
(*Chen-Sprânceană iese din scenă*.)
MICUŢA WEI: Şefule!
ŞEFUL DE POST: Abia ai venit la noi, nu cunoşti situaţia. Femeia asta e victima incendiului de la fabrica de jucării Dongli, de mai mulţi ani nu mai e în toate minţile. Merită compătimirea noastră, dar oricât am vrea, nu putem face nimic pentru ea…
MICUŢA WEI: Şefule, dar am văzut că…
ŞEFUL DE POST: Ce ai văzut?
MICUŢA WEI: Am văzut cum îi curgea laptele pe piept.
ŞEFUL DE POST: O fi fost transpiraţie, nu? Micuţă Wei, abia ţi-ai luat postul în primire, şi în meseria noastră e important să-ţi ţii cumpătul, nu trebuie să te arăţi prea sensibil!

Sfârşitul actului al treilea

ACTUL IV

Decorul este acelaşi din actul II.
Hao-Mâini mari şi Qin He, fiecare la masa lui, modelează bebeluşi de argilă.
Un bărbat de vârstă medie intră în scenă ferit. E îmbrăcat într-un costum de culoare gri, mototolit, o cravată roşie, în buzunar are agăţat un stilou şi ţine la subsuoară un dosar.
HAO-MÂINI MARI (*fără să ridice capul*): Mormoloc, iar ai venit?
MORMOLOC (*linguşitor*): Unchiule Hao, eşti cineva cu adevărat nemaipomenit, numai după auz şi ai şi ştiut că sunt eu!
HAO-MÂINI MARI: Nu urechile mi-au spus că eşti tu, nasul meu mi-a spus-o.
QIN HE: Mirosul unui câine e de zece mii de ori mai sensibil decât cel al unui om.
HAO-MÂINI MARI: Deci aşa, îndrăzneşti să mă insulţi!
QIN HE: Oo, te-am insultat? N-am spus decât că mirosul unui câine e de zece mii de ori superior celui uman.
HAO-MÂINI MARI: Deci continui? (*Frământă tot mai repede lutul, care are chipul lui Qin He, i-l arată acestuia, apoi trânteşte cu putere lutul de pământ.*) Vreau să fac una cu pământul câinele ăsta bătrân care eşti tu!
MORMOLOC: Unchiule Hao, unchiule Qin, lăsaţi mânia deoparte, ceea ce modelaseşi acum, unchiule Hao, putea să fie o operă de artă de primă calitate, păcat s-o striveşti aşa de pământ!
HAO-MÂINI MARI: Ţine-ţi gura, ai grijă să nu te modelez şi pe tine şi să te dau de pământ.
MORMOLOC: Chiar te rog să modelezi una care să-mi semene, dar nu da cu ea de pământ. Când o să-mi public piesa, o s-o fotografiez şi o s-o pun pe copertă.
HAO-MÂINI MARI: I-am spus-o mai demult, mătuşa ta, decât să meargă să-ţi vadă porcăria de piesă, mai bine se duce să privească cum se urcă furnicile pe copaci.
QIN HE: Mai bine munceai cum se cuvine la câmp, în loc să scrii cine ştie ce piesă de teatru. Mă prind să mănânc boţul ăsta de lut, dacă o să-ţi reuşească.
MORMOLOC (*cu modestie*): Unchiule Hao, unchiule Qin, mătuşa a îmbătrânit, nu mai vede bine, nu mă-ncumet să-i cer s-o citească, vreau să i-o citesc eu cu voce tare şi astfel, s-o ascultaţi şi dumneavoastră. Ştiţi doar că şi marii dramaturgi Cao Yu şi Lao She se duceau la teatru ca să-şi citească piesele actorilor şi regizorului.
HAO-MÂINI MARI: Dar tu nu eşti nici Cao Yu, nici Lao She.
QIN HE: Şi nici noi nu suntem actori, cu atât mai puţin, regizori.
MORMOLOC: Dar sunteţi personajele piesei mele. Am cheltuit multă cerneală ca să vă înfăţişez în cea mai bună ipostază, ar fi păcat să nu ascultaţi ce am scris despre voi. Dacă acceptaţi, mai pot încă să modific fragmentele care nu vă convin. Dacă nu, va fi prea târziu să vă pară rău, când piesa va fi jucată, cartea publicată. (*Devine patetic.*) Mi-am pus întreg talentul la bătaie să scriu piesa asta, zece ani m-am străduit s-o scriu, am pierdut tot ce aveam, am vândut şi capra din

curte. (*Cu mâinile apăsându-şi pieptul, tuşeşte chinuitor de mai multe ori.*) Ca să scriu piesa asta, am fumat tutun prost şi, când n-aveam tutun, am fumat frunze uscate, n-am putut dormi multe nopţi, mi-am distrus sănătatea, mi-am scurtat zilele, şi asta pentru ce? Pentru renume? Pentru câştig? (Continuă pe un ton ascuţit.) Nu! Dragostea pe care i-o port mătuşii m-a împins, am facut-o pentru a-i înălţa un monument, întru gloria faptelor măreţe ale acestei sfinte mame a comunei Dongbei! Dacă nu mă ascultaţi azi s-o citesc, mor aici, sub ochii voştri.
HAO-MÂINI MARI: Pe cine crezi că sperii cu asta? şi cum vrei să mori, te spânzuri sau te otrăveşti?
QIN HE: Mă mişcă să te-aud ce spui, eu, unul, parcă aş avea chef să te ascult.
HAO-MÂINI MARI: Poţi s-o citeşti, dar nu la mine.
MORMOLOC: Mai întâi, aici e la mătuşa şi abia după aceea, la tine.
(*Mătuşa iese cu greu din grotă*.)
MĂTUŞA: Cine vorbeşte de mine?
MORMOLOC: Mătuşă, eu sunt.
MĂTUŞA: Ştiu că eşti tu. Da' la ce-ai venit?
MORMOLOC (*deschide grăbit dosarul, scoate un teanc de foi şi începe să citească precipitat*): Mătuşă, sunt eu, Mormoloc, din satul celor două districte. (*Qin He şi Hao-Mâini mari nedumeriţi, schimbă o privire*.) Yu Peisheng îmi este tată, Sun Fuxia este mama mea. Sunt unul din aşa-zişii bebeluşi-cartofi dulci şi al doilea din cei pe care i-ai adus pe lume. Soţia mea, Tan Yu'er, tot datorită ţie a venit pe lume, tatăl său este Tan Jinhai, mama este Huang Yueliang…
MĂTUŞA: Ajunge! Dacă eşti dramaturg, îţi schimbi numele? Poate şi vârsta? Părinţii? Satul? Soţia? (*Mătuşa se mişcă pe scenă printre copiii suspendaţi. Uneori rămâne căzută pe gânduri, cu capul plecat, sau treapădă şi se bate cu pumnii în piept; brusc, îl plesneşte peste fund pe un bebeluş, care începe să plângă. Mătuşa loveşte unul după altul funduleţele, şi toţi bebeluşii se pun pe plâns. În vacarmul ăsta, mătuşa începe să peroreze, şi plânsetele slăbesc.*) Voi, ceilalţi bebeluşi-cartofi dulci, ascultaţi-mă bine, eu v-am scos de acolo unde eraţi, şmecheri mici ce sunteţi, niciunul nu m-aţi făcut să-mi scadă energia. Mătuşa a făcut meseria asta timp de mai bine de cincizeci de ani şi până acum n-a avut niciun pic de odihnă. În ăştia cincizeci de ani, de câte ori a mâncat mâncare caldă? Câte nopţi întregi a dormit? Cu mâinile în sânge, cu sudoarea pe frunte, cu jumătate de trup în rahat, cu cealaltă în pişat, credeţi voi că e meserie uşoară să fii ginecolog la ţară? Pe care din cele mai bine de cinci mii de praguri din cele optsprezece sate din comuna Dongbei nu le-am călcat? Burţile vineţii ale mamelor şi nevestelor voastre, e oare vreuna să n-o fi văzut? Cât despre împuţiţii voştri taţi, eu sunt cea care le-a făcut vasectomie. Unii dintre voi sunteţi acum funcţionari, alţii v-aţi îmbogăţit, puteţi să faceţi pe nebunii cu şeful districtului, să fiţi încrezuţi în faţa primarului, n-aveţi decât, dar cu mine trebuie să vă comportaţi corect. Când mă gândesc iar la acele timpuri, ar fi trebuit ca, după mine, să vă castrez pe toţi căţelandrii care eraţi, ca să le feresc pe nevestele voastre de suferinţă. Şi mai terminaţi cu zâmbetele astea jucăuşe, puţină seriozitate!

Planificarea familială influenţează economia naţională şi binele poporului, este deci o problemă foarte importantă. Puteţi voi să vă strâmbaţi, să vă arătaţi colţii, nu serveşte la nimic, dacă e nevoie de avortat, de castrat, avortat şi castrat o să facem. Între bărbaţi, nu e unul mai bun ca celălalt, cine a spus asta? Nu ştiţi? Dacă nu ştiţi, nu ştiu nici eu. Singurul lucru pe care-l ştiu e că vorba asta e cât se poate de adevărată. Şi cu toate astea, nu putem fără voi. Atotputernicul stăpân al Cerului a vrut să fie aşa, când a despărţit Cerul de Pământ; tigrii, iepurii, şoimii, vrăbiile, muştele sau ţânţarii… dacă lipsea o singură specie, n-am mai fi vorbit de lume. Am auzit că, în pădurile virgine ale Africii, există un trib care trăieşte în copaci. Şi-au făcut acolo multe cuiburi, şi femeile ouă acolo. După ce ouă, femeia cocoţată pe creangă, mănâncă fructe sălbatice, în timp ce bărbatul, acoperit cu frunze mari, cloceşte ouăle din cuib. După de şapte ori şapte zile, copiii ciocnesc coaja oului şi ies afară şi, abia ieşiţi din găoace, ştiu deja să se caţere în copaci. Credeţi că-i aşa? Nu? Eu cred. Eu, mătuşa, am moşit un ou cu propriile mâini, mare cât o minge de fotbal. Fusese pus pe *kang* la clocit timp de cincisprezece zile şi a ieşit din el un bebeluş grăsun, alb tot şi durduliu şi i-au pus numele de Dan Sheng, adică Cel Născut din Ou, numai că, din nefericire, a murit de encefalită. Dacă trăia, ar fi avut patruzeci de ani. Ar fi fost negreşit un om de litere renumit. La un an, l-au pus, conform obiceiului, să aleagă un obiect, şi primul pe care l-a luat în mână a fost o pensulă. Când în pădure nu există tigri, maimuţa se proclamă regele animalelor, după ce-a murit copilaşul ăsta, mie mi-a venit rândul să mă folosesc de pensulă şi de tuş…
MORMOLOC (*cu admiraţie*): Mătuşă, vorbeşti ca din carte, nu eşti doar specialistă în ginecologie, ai şi talent de dramaturg! Ce-ai spus adineauri, pe neaşteptate, este o admirabilă tiradă de teatru.
MĂTUŞA: Cum aşa, pe neaşteptate? Vorbele care-i ies mătuşii din gură sunt îndelung pritocite şi cântărite. (*Arată spre foile din mâna lui Mormoloc.*) Asta-i piesa pe care ai scris-o?
MORMOLOC (*cu modestie şi respect*): Da.
MĂTUŞA: Şi ce titlu i-ai pus?
MORMOLOC: WA[1].
MĂTUŞA: Care WA, broască sau bebeluş?
MORMOLOC: Deocamdată m-am gândit la broaşte, dar pot să-l schimb cu semnul bebeluş sau cu WA din numele zeiţei creatoare a oamenilor, Nuwa. Ea i-a creat pe oameni, dar broasca e simbol al naşterii de urmaşi masculini, e şi totemul comunei noastre Dongbei, apare şi ca figurină din lut şi în stampele de Anul Nou, mărturie a cinstirii speciale care i se dă.
MĂTUŞA: Parcă n-ai şti ce teamă îi e mătuşii tale de broaşte!
MORMOLOC: Păi tocmai, piesa asta a mea îşi propune să descopere motivele pentru care mătuşa se teme aşa tare de ele. După ce o să citeşti piesa, poate că

---

[1] Silabă cu două sensuri – *broască, bebeluş*, fiecare cu alt semn grafic.

lucrurile se limpezesc şi n-o să te mai temi niciodată de broaşte.
MĂTUŞA (*întinde mâna*): Atunci, dă-mi-o!
(*Mormoloc îi întinde reverenţios manuscrisul*.)
MĂTUŞA (*adresându-li-se lui Qin He şi lui Hao-Mâini mari*): Hei, care pune pe foc tâmpeniile astea?
MORMOLOC: Mătuşă, sunt zece ani de trudă!
MĂTUŞA (*întinde mâna şi lasă să se împrăştie pe scenă foile*): N-am nevoie să citesc, mi-ajunge să adulmec ca să ştiu ce rahaturi ai trântit acolo! Cu puţinul pe care-l ştii tu, cutezi să găseşti motivele fricii pe care o încerc la vederea broaştelor?
(*Mormoloc, Qin He şi Hao-Mâini mari se bat să strângă care mai de care foile de pe jos*.)
MĂTUŞA (*total cufundată în amintiri*): În dimineaţa în care te-ai născut, mătuşa se spăla pe mâini în râu şi a văzut o puzderie de mormoloci care se foiau în apă. Era un an de secetă cruntă, aproape că secaseră şi vietăţile din apă. Scena asta i-a adus mătuşii în minte o mulţime de gânduri. Din toţi mormolocii ăştia, doar unul la zece mii urma să se transforme în broscuţă, cei mai mulţi se pierdeau în mâl. Era la fel cu spermatozoizii, din toată puzderia lor din spermă, doar unul la zece milioane se poate uni cu un ovul ca să zămislească un bebeluş. Şi şi-a spus atunci mătuşa că între mormoloci şi fecunditatea umană erau legături misterioase. Când mama ta m-a rugat să-ţi găsesc un prenume, cuvântul „mormoloc”, mi-a venit singur pe buze. Mama ta a spus: „E un prenume frumos, da, e frumos. Mormoloc, un copil cu prenume modest, o să fie uşor de crescut. Mormoloc, prenumele tău e norocos!”
(*Cu foile manuscrisului în mâini, şi Mormoloc, şi Qin He, şi Hao-Mâini mari ascultă toţi în tăcere*.)
MORMOLOC: Mulţumesc, mătuşă!
MĂTUŞA: După aceea în *Cotidianul poporului* a fost prezentată o metodă a contracepţiei cu mormoloci, care le recomanda femeilor ca, în perioada de ovulaţie, să bea paisprezece mormoloci vii, înainte de actul sexual. Dar rezultatul nu s-a dovedit pe măsura aşteptărilor, căci toate femeile au adus pe lume broaşte.
HAO-MÂINI MARI: Potoleşte-te, nu mai vorbi despre lucrurile astea, o să te îmbolnăveşti din nou.
MĂTUŞA: Ce spui tu acolo? Cine o să se îmbolnăvească? Eu nu sunt bolnavă, bolnavi sunt cei care mănâncă broaşte, ei sunt. Au trimis o mulţime de femei pe malul râului. Cu foarfecele, le tăiau capul broaştelor şi apoi le scoteau pielea, cum ţi-ai trage de pe tine pantalonii, să le vezi pulpele, sunt aidoma celor de femeie. Din clipa aceea am început să mă tem de broaşte. Cu pulpe ca ale femeilor…
QIN HE: Până la urmă, cei care au mâncat broaşte au fost pedepsiţi, pentru că-s infestate cu un soi de parazit şi, când parazitul ăsta ajunge la creierul omului, bolnavul e atins de demenţă, încât expresia feţei este ca de broască.
MORMOLOC: Uite ce bun pretext pentru intriga piesei, cei care au mâncat

broaşte se transformă la urmă în batracieni, iar mătuşa e o eroină care proteguieşte broaştele.

MĂTUŞA (*cu durere*): Nu, pentru că mâinile mătuşii sunt mânjite cu sângele broaştelor. Mătuşa, care nu ştia nimic, a fost păcălită de ei, a mâncat chifteluţe din came tocată de broască. E ca în povestea pe care mi-a povestit-o tata, unchiul tău, după bunic, o poveste despre regele Wen din dinastia Zhou, care tot aşa, fără să ştie, a mâncat din carnea propriului fiu. Apoi a fugit din capitala Zhaoge şi a încercat să vomite câteva îmbucături,care, odată căzute pe pământ, s-au transformat în iepuri. Mătuşa ta s-a întors acasă cu stomacul întors pe dos, şi din burtă i se auzeau chiorăituri ca un orăcăit de broaşte, nu-i era deloc bine, îi era greaţă; când a ajuns pe malul râului s-a aplecat şi a vomitat nişte ghemotoace verzi, care în apă s-au prefăcut în broaşte…

Copilul cu şorţ verde iese din grotă în fruntea gloatei de broaşte şi strigă: „Plăteşte-ţi datoria! Plăteşte-ţi datoria!“ Broaştele orăcăie mânioase.
Mătuşa scoate un ţipăt de spaimă şi leşină.
Hao-Mâini mari o strânge în braţe şi o ciupeşte deasupra buzei de sus, pentru a o aduce în simţiri.
Qin He alungă copiii şi gloata de broaşte. Mormoloc îşi adună foile manuscrisului, una câte una.

MORMOLOC (*scoate de la piept o invitaţie de un roşu ţipător*): Mătuşă, de fapt, mie mi-e limpede care-i motivul principal al fricii tale de broaşte. Ştiu şi că, în anii din urmă, ai căutat tot felul de metode să repari ceea ce consideri că-s greşeli. În realitate, n-ai comis nicio crimă, şi broaştele astea mutilate sunt doar creaţii ale închipuirii tale. Mătuşă, cu ajutorul tău mi s-a născut un fiu. Pentru a sărbători evenimentul, am organizat un banchet mare la care te invit. Mătuşă (*se întoarce înspre Hao și Qin*), şi voi doi, vă rugăm să ne onoraţi cu prezenţa!

Sfârșitul actului al patrulea

ACTUL V

Într-un colţ al Templului Zeiţei, sub un stâlp imens al galeriei acoperite, stau încovrigaţi Chen-Nas şi câinele său. Acesta poate fi jucat de un actor. În faţa lor este un vas de metal spart, cu câteva monezi şi bancnote, iar cele două cârje sunt puse lângă Chen-Nas. Chen-Sprânceană, îmbrăcată într-o lungă rochie neagră, cu faţa ascunsă de o voaletă, tot neagră, intră ca o fantomă în scenă. Doi bărbaţi o urmează, îmbrăcaţi la fel ca ea şi cu voaleta trasă pe ochi.

CHEN-SPRÂNCEANĂ (*văitându-se*): Copilul meu… copilul meu, unde eşti tu, copilul meu?
(*Cei doi bărbaţi în negru se apropie de ea*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Cine sunteţi? De ce sunteţi şi voi îmbrăcaţi în negru şi vă ascundeţi faţa ca şi mine? O, înţeleg, sunteţi şi voi victimele incendiului…
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Aşa e, suntem şi noi victime.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (revenindu-şi): Ba nu, între victimele incendiului nu erau şi muncitori, or voi se vede că sunteţi bărbaţi.
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Noi suntem victimele unui alt incendiu.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: În cazul ăsta, şi voi sunteţi de compătimit.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, şi noi suntem de compătimit…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Suferiţi şi voi…
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, suferim cumplit…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Vi se ia piele de pe fese, de pe pulpe, din locuri ferite ale corpului ca să fie puse pe locurile arse, nu v-au făcut aşa?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, da, pielea de pe fese ne-a fost luată de doctori şi ne-a fost lipită pe feţe…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Şi vi s-au făcu grefe de sprâncene?
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, da.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: V-au grefat şi părul din cap sau părul pubian?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Părul pubian poate fi grefat la sprâncene?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Dacă pielea capului a fost arsă în întregime, n-ai altă soluţie decât să grefezi părul pubian, tot e mai bine decât deloc, că dacă nu mai ai niciun fir, eşti chel ca o broască.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Aşa este, nouă nu ne-a rămas niciun fir, suntem netezi ca pielea de broască.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: V-aţi uitat în oglindă?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Niciodată.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Noi ăştia, cei răniţi grav, cel mai tare ne temem de proba oglinzii, oglinzile ne îngrozesc cel mai mult.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, şi când vedem una o spargem.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Dar asta nu e de mare folos, poţi să spargi oglinzile, dar ce te faci cu vitrinele magazinelor, cu suprafeţele de marmură, cu apa care-ţi

reflectă chipul, şi mai ales cu ochii care ne privesc? Când ne văd, oamenii strigă înfricoşaţi, o iau la fugă, iar copiii se sperie aşa de tare, că încep să plângă. Ne consideră demoni, monştri, ochii oamenilor sunt mai oglinzi decât oglinzile pentru noi, deci e cu neputinţă să spargi toate oglinzile, nu ne rămâne decât să ne ascundem faţa.
Al DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Da, da, de aceea ne-o acoperim cu o voaletă neagră.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: V-aţi gândit să vă sinucideţi?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Noi…
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Din ceea ce-am aflat despre tovarăşele mele de suferinţă, cinci dintre ele şi-au luat viaţa. După ce s-au văzut…
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Sunt victimele oglinzii!
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: De aceea noi spargem toate oglinzile pe care le găsim.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: La început am vrut şi eu să mă sinucid, după aia mi-a trecut…
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Viaţa e frumoasă, mai bine să trăieşti rău, decât să mori, chiar şi dacă de moarte bună.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: După ce am rămas însărcinată, când am simţit bebeluşul zvâcnind în mine, n-am mai dorit să mor. Aveam impresia că sunt un cocon dezgustător în care creşte o vieţişoară şi-mi spuneam că, atunci când fluturaşul va ieşi, o să rămân doar un înveliş gol.
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Ce bine redai totul!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: După ce am adus bebeluşul pe lume, nu m-am simţit ca un înveliş gol condamnat să dispară, am simţit, dimpotrivă, că trăiam cu mai mult elan, nu numai că nu m-am simţit secătuită, ci, dimpotrivă, reînsufleţită. Pielea feţei, atât de întinsă şi uscată, era mai umedă, sânii mi se umpluseră de lapte…
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Urmează-ne, noi ştim unde este.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Ştiţi unde mi-e copilul?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Am venit după tine ca să te ajutăm şi să te ducem la el.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*agitată*): Mulţumesc Cerului şi Pământului, duceţi-mă repede la el, duceţi-mă repede să-mi văd copilul…
(*Bărbaţii în negru se grăbesc să iasă din scenă, sprijinind-o pe Chen-Sprânceană*.)

Câinele lui Chen-Nas se repede vajnic, chiar dacă are laba ruptă, şi înşfacă piciorul stâng al primului bărbat în negru.
Chen-Nas se năpusteşte şi el, smulge cârjele, înaintează ţopăind şi, sprijinit într-o cârjă, îl loveşte cu cealaltă, repetat, pe cel de-al doilea bărbat în negru. Cei doi oameni scapă din atacul lui Chen-Nas şi al câinelui său, şi se retrag într-o parte a scenei, de unde scânteiază o armă ucigaşă, care pare să fie un pumnal. Chen-Nas şi câinele său sunt unul lângă altul. Chen-Sprânceană este în picioare

în partea din faţă a scenei, formând cu ceilalţi un triunghi.
CHEN-NAS (urlă): Lăsaţi-mi fata în pace!
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Hodorog bătrân, ce mai aştepţi ca să mori? Beţiv înrăit, vagabondule, cerşetorule, cutezi să te răzvrăteşti ca şi fii-ta.
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Spui că-i fata ta, ia strig-o, să vedem dacă-ţi răspunde.
CHEN-NAS: Sprânceană, biata mea copilă!
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*indiferentă*): Mă confunzi, fără îndoială.
CHEN-NAS (*adânc întristat*): Sprânceană, ştiu că eşti supărată pe tatăl tău, tatăl tău nu e demn de tine, nici de sora ta, nici de mama ta, tatăl tău v-a făcut mult rău, este un criminal, o ruină, tatăl tău este un mort-viu…
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Vai, vai, remuşcări! Nu e vreun lăcaş de rugăciune pe-aproape?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Dacă mergi cam vreo zece kilometri spre răsărit, de-a lungul râului, dai de o biserică catolică taman bine restaurată.
CHEN-NAS: Sprânceană, tatăl tău ştie că ai căzut în capcana pe care ţi-au întins-o, cei care te-au îmbrobodit sunt vechi prieteni de-ai mei, tatăl tău o să te ajute să-ţi faci dreptate.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Bătrân nebun ce eşti, du-te de-aici!
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Fato, urmează-ne, te asigurăm că o să-ţi poţi vedea copilul.
(*Chen-Sprânceană se duce spre bărbaţii în negru. Chen-Nas și câinele lui înaintează ca să-i aţină calea*.)
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*înfuriată*): Cine eşti? Cu ce drept vrei să mă opreşti? Dacă nu ştii, vreau să merg să-mi văd copilul. De când s-a născut n-a băut nicio gură de lapte, dacă nu-l alăptez, o să moară de foame, ştii tu asta?
CHEN-NAS: Sprânceană, mă urăşti şi te înţeleg; nu mă consideri tatăl tău, de acord. Dar nu te poţi duce cu ei, ei sunt cei care şi-au vândut copilul, dacă mergi cu ei, o să te împingă în râu sa te îneci, apoi o sa facă o scrisoare în care spui ca te-ai sinucis aruncându-te în apă. Au facut-o de mai multe ori…
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Ţicnit bătrân, ai trăit destul de mult pe pământul ăsta, cum poţi să pui la îndoială buna credinţă a oamenilor? Ce tot născoceşti acolo? Se pot produce într-o societate ca a noastră astfel de fapte abominabile, astfel de asasinate?
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Te-ai uitat, desigur, prea mult la filme video în prăvălioarele de la stradă, nu-i aşa?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: De-acolo ţi se trag năzărelile astea.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Iei socialismul drept capitalism.
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Şi pe cei de treabă drept răufăcători.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Vezi, în loc de inimi bune, inimi pline de otravă.
CHEN-NAS: Voi aţi avut tot timpul inimi otrăvite precum cele ale măgarilor, nu sunteţi decât gunoaie, borâtură de câine şi de pisică, pleava societăţii, indivizi de cea mai joasă speţă…

AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Deci aşa, ne insultă, luându-ne drept pleava societăţii, indivizi de joasă speţă! Tu, porc care scurmi prin gunoaie, ştii tu ce facem noi?
CHEN-NAS: Sigur că ştiu şi ştiu nu numai ce faceţi, dar şi ce-aţi făcut.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Văd că va trebui să te ducem să faci o baie îngheţată în râu, ce zici?
AL DOILEA BĂRBAT ÎN NEGRU: Şi mâine-dimineaţă, cei ce-o să vină să ardă beţişoare parfumate şi să pună un şnuruleţ bebeluşului de lut o să observe că bătrânul cerşetor de la poarta templului a dispărut, la fel şi căţelul lui şchiop.
PRIMUL BĂRBAT ÎN NEGRU: Nimănui n-o să-i pese.

Bărbaţii în negru se luptă cu Chen-Nas şi câinele lui. Câinele e lovit şi moare. Chen-Nas e doborât de lovituri. În clipa când vor să-i înfigă pumnalul, Chen-Sprânceană îşi ridică voaleta, şi chipul ei respingător, înspăimântător, iese la iveală; scoate un urlet cumplit, ca de pe altă lume, cei doi bărbaţi în negru se sperie atât de tare, încât îl lasă pe Chen-Nas şi o iau la fugă.

Sfârşitul actului al cincilea

ACTUL VI

O masă rotundă foarte mare se află în mijlocul curţii unei gospodării. Pe ea sunt aranjate pahare şi farfurii. În fundul scenei atârnă o pancartă pe care se poate citi: „Mare banchet pentru sărbătorirea primei luni a bebeluşului de aur".
Mormoloc, în partea din faţă a scenei, îşi primeşte invitaţii veniţi să-i felicite. E îmbrăcat în stilul dinastiei Tang, într-o robă de satin de mătase strălucitoare, pe care sunt brodate ideogramele „fericire" şi „longevitate".
Li-Mână, Yuan-Obraz, colegi de şcoală primară cu Mormoloc, precum şi verişorul şi alte persoane, intră în scenă unele după altele şi spun cam aceleaşi formule de politeţe şi felicitări.
Mătuşa, îmbrăcată într-o rochie roşu-închis, urcă maiestuos pe scenă, însoţită de Hao-Mâini mari şi de Qin He.

MORMOLOC (*vesel*): Mătuşă, până la urmă ai putut veni.
MĂTUŞA: Familia Wan e martora naşterii unui nobil moştenitor, şi eu să nu fi venit?
MORMOLOC: Dacă bebeluşul de aur s-a născut în familia Wan, meritul este în primul rând al mătuşii!
MĂTUŞA: Lasă, lasă, e prea mare onoarea. (*Trece în revistă cu privirea adunarea şi râde.*) Nu lipseşte niciunul. (*Cei de faţă nu înţeleg. Mătuşa îi arată pe Hao-Mâini mari şi pe Qin He.*) În afară de ăştia doi, pe voi toţi ceilalţi v-am adus pe lume cu mâinile mele. Ştiu fiecare aluniţă de pe burta mamelor voastre. Cum, nu i-ai invitat încă pe oaspeţi să se aşeze la masă?
MORMOLOC: Nimeni n-a îndrăznit să se aşeze înainte de venirea ta…
MĂTUŞA: Şi taică-tău? Spune-i să vină şi să se aşeze pe locul de onoare.
MORMOLOC: Tata a răcit, s-a dus la fratele lui mai mare ca să fie în siguranţă şi a cerut ca tu să-i iei locul în capul mesei.
MĂTUŞA: În cazul ăsta, n-am încotro.
ADUNAREA: Vă revine onoarea, onoarea e a dumneavoastră!
MĂTUŞA: Mormoloc, tu şi Micuţa Leoaică aveţi peste cincizeci de ani şi, contrar aşteptărilor, aţi adus pe lume un flăcăiaş frumos, şi chiar dacă nu puteţi fi trecuţi în recordurile Guinness, aşa se spune, nu? Ei bine, pot spune că, în cariera mea de mai bine de cincizeci de ani, e prima dată când întâlnesc un astfel de caz, deci şi pentru asta poate fi considerat ca o mare fericire!
(*Adunarea, în cor repetă: „Ce mare fericire! Şi ce minune!"*)
MORMOLOC: Asta e datorită leacului magic al mătuşii!
MĂTUŞA (suspinând): Când mătuşa era tânără, era o materialistă adevărată şi înfocată, dar cu vârsta, uite cum devine idealistă.
LI-MÂNĂ: Trebuie să-i lăsăm loc şi idealismului în istoria filozofiei.

MĂTUŞA: Nu poţi spune că nu-i aşa, dacă-ţi faci sau dacă nu-ţi faci studiile, nu-i acelaşi lucru.
YUAN-OBRAZ: Suntem toţi nişte necioplіţi: materialism, idealism, nu ne pasă nouă de ele.
MĂTUŞA: Nu e sigur că există spirite pe lumea asta, dar răsplata după faptă, da, există totuşi. Dacă Mormoloc şi Micuţa Leoaică au putut da naştere unui fiu la peste cincizeci de ani, asta arată că familia Wan a noastră a strâns fapte de înaltă virtute în generaţiile trecute.
VERIŞORUL: Ca să nu mai vorbim de leacul miraculos al mătuşii!
MĂTUŞA: O inimă sinceră reuşeşte orice. (*I se adresează lui Mormoloc.*) Mama ta a trăit făcând economii la orice, voi, din generaţia asta a voastră, trăiţi bine, aveţi bani, ar fi bine să folosiţi prilejul acestui eveniment fericit şi să schimbaţi stilul de viaţă al familiei, să arătaţi mai multă generozitate, largheţe.
MORMOLOC: Fii liniştită, mătuşă. Chiar dacă nu mâncăm copită de cămilă sau labă de urs, găseşti pe masa noastră pui, raţă şi alte cărnuri, şi peşte, nu lipseşte nimic.
MĂTUŞA (*se uită la felurile aşezate pe masă*): Şapte feluri de mâncare şi opt boluri. Pare exact cum trebuie. Şi de băut ce bem?
MORMOLOC (*scoate dintr-o cutie de sub masă două sticle de Maotai*): Păi, Maotai.
MĂTUŞA: Autentic sau contrafăcut?
MORMOLOC: Am făcut rost de el prin Liu Guifang, directoarea de la centrul municipal de primire a oaspeţilor, şi mi-a garantat că e original.
LI-MÂNĂ: E una din colegele noastre de clasă.
YUAN-OBRAZ: Păi, cei mai şmecheri sunt colegii noştri de clasă.
MĂTUŞA: O, este vorba de a doua fiică a lui Liu Baofii, din satul Liu, şi ea este un copil adus de mine pe lume.
MORMOLOC: I-am amintit anume de lucrul ăsta şi a fost foarte mişcată, aşa că a scos alcoolul ăsta de sub cheie.
MĂTUŞA: Atunci gândesc că nu a ales pentru mine alcool prost.
(*Mormoloc deschide sticla şi o pune pe mătuşa să guste şi să-şi dea verdictul.*)
MĂTUŞA: E din cel bun, sută la sută. Hai, toarnă la toţi să bem, hai să bem!
(*Mormoloc le toarnă alcool la fiecare.*)
MĂTUŞA: Bun, deci, de vreme ce stau pe locul de onoare, am să încep urările… Acest prim pahar este pentru a mulţumi Partidului pentru excelenta sa orientare, care a permis fiecăruia să lase în urmă sărăcia şi să se îndrepte spre îmbogăţire, să-şi ridice spiritul, să ducă o viaţă mai bună; fără el, n-am fi putut trăi asemenea evenimente fericite. Fiecare e în măsură să spună asta, am sau nu dreptate?
(*Toţi încuviinţează.*)
MĂTUŞA: Atunci, să golim paharele!
(*Toţi golesc paharele.*)
MĂTUŞA: Al doilea pahar e pentru a le mulţumi strămoşilor protectori ai familiei Wan, care au adunat fapte virtuoase de-a lungul generaţiilor şi au făcut astfel

posibil ca urmaşii să se bucure de fericire, ca rod al faptei lor.
(*Toţi golesc din nou paharele*.)
MĂTUŞA: Cu al treilea pahar venim în miezul lucrurilor, e pentru a-i felicita pe Mormoloc şi pe Micuţa Leoaică, acest cuplu foarte unit, pentru că au un fiu acum la bătrâneţe, să le urăm deci noroc şi prosperitate.
(*Toată adunarea ridică paharul şi repetă în ecou, în cor*.)

Liu Guifang intră în scenă, urmată de doi chelneri care aduc câteva cutii de carton, iar după ei vine un grup de persoane, între care o ziaristă de la televiziune şi o operatoare.

LIU GUIFANG: Felicitări, felicitările mele!
MORMOLOC: Vechea şi buna noastră colegă, cum se face că ai venit?
LIU GUIFANG: Păi, trebuia să împărtăşesc paharul bucuriei! Cum să nu fiu şi eu aici printre cei bine-veniţi? (*Face turul mesei pentru a saluta şi a strânge mâinile mesenilor, ajunge la mătuşa şi îi strânge mâna*.) Mătuşă, ai întinerit!
MĂTUŞA: Da de unde întinerit? Am devenit un demon bătrân.
MORMOLOC: Credeam că n-o să răspunzi invitaţiei. Dar trebuia să vii fără nimic, de ce ai adus atâtea lucruri, te-am pus la cheltuială!
LIU GUIFANG: Păi eu sunt bucătăreasă, ce cheltuială să fac? (*Arată cutiile*.) E doar un peşte-crizantemă pe care l-am făcut fript, apoi mai e piftie din şorici de porc şi *mantou* mari coapte în vapori, pe toate le-am pregătit cu mâinile mele, aşa că fiecare poate vedea cât sunt de pricepută. Mătuşă, ţi-am adus un Maotai de cincizeci de ani, în semn de respect filial.
MĂTUŞA: Un Maotai de cincizeci de ani e ceva deosebit, de Anul Nou trecut, unul din conducătorii oraşului Pingan mi-a trimis unul prin nora lui.
MORMOLOC (*bănuitor*): Dragă colegă, da' ce-i cu oamenii ăştia care-s cu tine?
LIU GUIFANG (*după ce o trage la ea pe ziaristă*): Micuţa Gao, am uitat să ţi-o prezint, e jurnalistă la televiziunea municipiului, ţine rubrica *Aspecte ale societăţii*, e producătoarea. Micuţă Gao, ăsta-i unchiul Mormoloc, dramaturg, care a făcut un copil acum când e în vârstă, e cu adevărat grozav. Acest personaj (*o duce pe jurnalistă în faţa mătuşii*) este mama sfântă a noastră, a tuturor celor din comuna Dongbei. Îi spunem toţi mătuşa, toţi, indiferent de generaţie, tineri sau bătrâni, pentru că toţi din generaţia mea, dar şi următorii, până-ncoace, toţi am fost aduşi pe lume de ea.
MĂTUŞA (*luând mâna ziaristei*): Ce copil fermecător, când mă uit la tine, pot ghici cum îţi sunt părinţii. Altădată, când se căuta perechea potrivită pentru copiii care urmau să se căsătorească, se controla înainte de toate dacă rangul familiei era potrivit, acum aş propune să se controleze mai întâi genele, abia după aceea statutul social. Trebuie să aibă gene bune ca să poată avea urmaşi sănătoşi şi deştepţi, dacă nu, e degeaba.
ZIARISTA (*îi face semn operatoarei să filmeze*): Mătuşa e într-adevăr un om al epocii sale.

MĂTUŞA: E prea mult spus, sunt pur şi simplu legată de oameni cu tot felul de profesii, sunt la curent cu limbajul la modă…
MORMOLOC (*i se adresează lui Liu Guifang vorbind încet*): Dragă colegă, n-o să se facă prea multă zarvă pe seama evenimentului, nu?
LIU GUIFANG: Micuţa Gao o să ne intre în curând în casă ca noră şi, cum la televiziune e o concurenţă strânsă, se bat toţi pe ştiri, pe materiale, pe idei, e bine s-o ajutăm.
ZIARISTA: Mătuşă, credeţi că faptul că profesorul Mormoloc şi soţia sa au putut avea un fiu la vârsta asta avansată ţine de genele lor de calitate?
MĂTUŞA: Da, desigur, genele amândurora sunt bune.
ZIARISTA: Şi ce credeţi, care-s mai bune, cele ale soţului sau ale soţiei?
MĂTUŞA: Înainte de întrebarea asta, trebuie mai întâi să înţelegi ce sunt genele.
ZIARISTA: Le puteţi explica telespectatorilor noştri într-o exprimare clară şi concisă ce sunt, de fapt, genele?
MĂTUŞA: Ce sunt genele? Sunt durata de viaţă hărăzită fiecăruia. Da, sunt destin!
ZIARISTA: Destin?
MĂTUŞA: Musca nu se atinge de oul care nu-i stricat, înţelegi?
ZIARISTA: Da.
MĂTUŞA: Cei care n-au genele bune sunt ca ouăle stricate înainte de a fi clocite. Acum ai înţeles, nu?
LIU GUIFANG: Micuţă Gao, s-o lăsăm pe mătuşa să bea şi să răsufle puţin, du-te şi intervievează-l mai întâi pe unchiul Mormoloc. Uite-i şi pe unchii Yuan-Obraz şi Li-Mână, suntem toţi colegi de clasă, fiecare e expert în treaba asta cu genele, poţi să le iei interviu pe rând. (*îi toarnă de băut mătuşii.*) Îi urez mătuşii sănătate şi viaţă lungă, să aibă grijă pentru totdeauna de copiii din comuna Dongbei.
ZIARISTA: Unchiule Mormoloc, ştiu că sunteţi născut în 1953 şi că aveţi deja cincizeci şi cinci de ani, or, la noi la ţară, la vârsta asta eşti bunic. Tocmai vi s-a născut un fiu şi aş vrea să ştiu ce simţiţi acum.
MORMOLOC: Luna trecută, profesorul Li de la Universitatea din Qidong, în vârstă de şaptezeci şi opt de ani, în braţe cu fiul de o lună, s-a dus în vizită la spital la tatăl lui de o sută trei ani, aţi văzut ştirea asta?
ZIARISTA: Da, da.
MORMOLOC: Un bărbat la peste cincizeci de ani e în floarea vârstei, problema e la o femeie de vârsta asta.
ZIARISTA: Se poate să-i iau interviu soţiei?
ZIARISTA: Acum se odihneşte, dar într-o clipă o să vină să dea noroc cu toată lumea.
ZIARISTA (*întoarce microfonul spre Yuan-Obraz*): Directore Yuan, nu v-aţi simţit tentat şi dumneavoastră să repetaţi experienţa, când aţi văzut că profesorul Mormoloc are un fiu, nu v-aţi repezit şi dumneavoastră s-o faceţi?
YUAN-OBRAZ: Auzi colo, să repet experienţa, să mă reped şi eu! Păi m-am repezit şi eu, am facut-o, dar nu mai doresc să repet. Genele mele, fără îndoială

că nu-s cine ştie ce, căci am adus pe lume două fete, una mai nesuferită ca cealaltă. Dacă mai fac un copil, mă aştept să nu fie nici el grozav. Şi pe lângă asta, jumătatea mea e ca pământul întărit, să plantezi un puiet în asemenea pământ, înseamnă ca în trei zile să se usuce.
LI-MÂNĂ: Ai putea cere ajutorul unei a doua consoarte.
YUAN-OBRAZ: Dragă coleg, eşti în vârstă şi spui astfel de lucruri deocheate! Suntem oameni onorabili, cinstiţi, cum am putea face ceva condamnabil?
LI-MÂNĂ: E un lucru condamnabil? Păi asta-i moda, ăsta-i trendul, îmbunătăţeşte genele şi vine-n ajutorul celor sărmani şi slabi, stimulează nevoile interioare.
YUAN-OBRAZ: Nu spune mai mult, o să fie dat pe post, rişti să fii arestat, nu?
LI-MÂNĂ: Întreabă-le pe ele dac-o să aibă curajul să dea pe post.
ZIARISTA (*râde, dar nu răspunde, se mută cu întrebările la mătuşă*): Mătuşă, am auzit ca aţi reuşit un leac miraculos de întinerire, care le permite femeilor la menopauză să se revigoreze, aşa este?
MĂTUŞA: Păi sunt mulţi şi cei gata să povestească că, după ce au luat leacul meu, bebeluşul din burtă şi-a schimbat sexul, o să credeţi aşa ceva?
ZIARISTA: Mai degrabă nu.
MĂTUŞA: Spiritele există numai dacă crezi în ele, altfel, nu rămân decât idoli de lut. Asta gândesc oamenii.
MORMOLOC: Micuţă Gao, tu şi colega, luaţi mai întâi loc şi închinaţi un pahar, după aceea vă reluaţi interviul. Ce zici?
ZIARISTA: Lăsaţi, beţi dumneavoastră, nu ne luaţi în seamă.
LI-MÂNĂ: Păi nu ne putem preface că nu sunteţi aici.
ZIARISTA: Păi prefaceţi-vă că nu suntem oameni, că suntem, nu ştiu… ce vreţi!
YUAN-OBRAZ: Guifang, colegă dragă, când mă gândesc la vremurile de odinioară, mi-amintesc că tu erai idolul meu, aşa că vreau neapărat să ridic paharul în sănătatea ta!
LIU GUIFANG (*ridică paharul şi dă noroc cu Yuan-Obraz*): Îţi urez ca întreprinderea de broaşte-bou să-ţi meargă bine şi ca Principiul de protecţie a pielii pentru femeile frumoase pe care-l promovaţi să prindă viaţă rapid.
YUAN-OBRAZ: Nu schimba vorba, vreau să-ţi spun ce nebun eram după tine pe vremuri.
LIU GUIFANG: Nu te prosti, nu intru în jocul ăsta. Nu este un secret pentru nimeni că în societatea broaştelor-bou a directorului Yuan, nu lipsesc fetele frumoase.
ZIARISTA (*prinde ocazia şi vorbeşte în microfon*): Dragi telespectatori, astăzi, la rubrica noastră *Aspecte ale societăţii*, vă vom prezenta un eveniment fericit petrecut în comuna noastră Dongbei. Celebrul dramaturg Mormoloc, reîntors acasă după pensionare pentru a se dedica scrisului, şi soţia sa, Micuţa Leoaică, ambii trecuţi de cincizeci de ani, au văzut din nou perla bucuriei zămislită în taină. Luna trecută, pe data de 15, au dat naştere unui micuţ frumos, plin de viaţă şi sănătate…
MĂTUŞA: Acum să fie arătat copilul adunării de faţă!

(*Mormoloc iese în fugă din scenă*.)
LIU GUIFANG (*se uită urât la Yuan-Obraz şi-i spune încet*): Încetează cu tâmpeniile, mătuşa nu e mulţumită.
(*Mormoloc intră în scenă trăgând-o după el pe Micuţa Leoaică. Aceasta e legată la cap cu un prosop şi ţine la piept un bebeluş înfăşat. Operatoarea se repede să filmeze. Adunarea aplaudă şi îi felicită pe părinţi*.)
MORMOLOC: Hai, vino şi arătă-l întâi mătuşii.
(*Micuţa Leoaică aduce copilul în faţa mătuşii. Aceasta ridică un colţ al scutecului şi-l priveşte*.)
MĂTUŞA (*scoate un suspin de emoţie*): E un copil frumos, cu-adevărat, şi genele lui sunt excelente, are trăsături regulate, dacă s-ar fi născut în societatea feudală, precis ar fi reuşit pe primul loc la examenele de dregător!
LI-MÂNĂ: Şi poate nu s-ar fi oprit acolo, ar fi putut fi chiar împărat.
MĂTUŞA: Hai să vedem, care dintre noi doi îl preţuieşte mai mult.
ZIARISTA (*întinzându-i mătuşii microfonul*): Mătuşă, tot dumneavoastră aţi adus pe lume acest copil, nu?
MĂTUŞA (*Vâră un plic roşu între scutece. Mormoloc şi Micuţa Leoaică vor să refuze, mătuşa dă din mână*.): Aşa-i obiceiul, eu, strămătuşa lui, am bani. (*Se adresează ziaristei*.) Asta e pentru că au avut încredere în mine. Ea trecuse de vârsta când faci copii şi avea inima grea. I-am propus să meargă la spital ca să „taie pepenele”, cum se spune, dar ea n-a vrut cezariană. Mătuşa a încurajat-o, o femeie care nu naşte natural nu se simte femeie, numai aşa ştie să fie mamă!
(*În timp ce mătuşa dă interviul, Mormoloc şi Micuţa Leoaică arată copilul fiecărei persoane de faţă, şi după ce-l admiră, fiecare pune plicul roşu în scutec.*)
ZIARISTA: Mătuşă, este fără îndoială ultimul copil pe care l-aţi adus pe lume?
MĂTUŞA: Păi, ce crezi?
ZIARISTA: Se spune că nu numai femeile din Dongbei vă venerează, dar şi cele din Pingdu şi Jiaozhou vin la dumneavoastră, e adevărat?
MĂTUŞA: Mătuşa s-a născut ca să nu aibă tihnă.
ZIARISTA: Am auzit că mâinile dumneavoastră au o forţă miraculoasă şi că ajunge să atingeţi burta unei gravide pentru ca să-i alinaţi durerea şi că, într-o clipă, îi dispar neliniştea şi teama.
MĂTUŞA: Uite aşa se nasc legendele.
ZIARISTA: Mătuşă, întindeţi, vă rog, mâinile, aş vrea să fac câteva gros-planuri.
MĂTUŞA (*ironică*): Masele populare au nevoie de legende. (*Se adresează adunării*.) Ştiţi cine a spus propoziţia asta?
LI-MÂNĂ: După cum o spui, trebuie să fie a unui om mare!
MATUŞA: Îmi aparţine.
YUAN-OBRAZ: Păi, mătuşa chiar ar putea fi considerată un personaj de excepţie!
LIU GUIFANG: Cum aşa, ar putea, de fapt, chiar este!
ZIARISTA (*pe un ton solemn*): Aceste mâini obişnuite au adus pe lume mii de bebeluşi…
MĂTUŞA: Tot mâinile astea au trimis mii de bebeluşi în infern! (*îşi goleşte*

paharul) Mâinile mătuşii sunt mânjite de două tipuri de sânge, unul parfumat şi unul puturos.
LIU GUIFANG: Mătuşă, eşti o Bodhisattva vie a comunei noastre Dongbei, eşti zeiţa care dăruie fii, cu cât o privesc mai mult pe cea din templu, cu atât descopăr că îţi seamănă, că i-ai servit statuii de model.
MĂTUŞA (*puţin pilită şi cu gândul aiurea*): Masele populare au nevoie de legende…
ZIARISTA (*întinzându-i microfonul Micuţei Leoaice*): Doamnă, vă rog să vă spuneţi impresiile.
MICUŢA LEOAICĂ: Despre ce să vorbesc?
ZIARISTA: Despre ce vreţi, de exemplu despre ce aţi resimţit când aţi aflat că aţi rămas însărcinată, de cum a fost sarcina, de ce aţi ţinut ca mătuşa să vă moşească…
MICUŢA LEOAICĂ: Când am aflat că am rămas gravidă, am crezut că visez. Cum era posibil ca o femeie trecută de cincizeci de ani, de doi ani la menopauză, să rămână brusc gravidă? Despre sarcină, ce să spun, a fost împărţită între bucurie şi nelinişte. Bucuria că o să fiu în sfârşit mamă, am lucrat cu mătuşa zece ani, am ajutat-o să aducă pe lume un mare număr de bebeluşi ai altora, şi eu n-am avut unul al meu. O femeie care n-a avut copil nu e femeie pe de-a întregul, o femeie care n-a avut copil nu poate să-şi ridice capul în prezenţa soţului său, dar uite că acum totul s-a sfârşit cu bine.
ZIARISTA: Şi neliniştea, de ce vă temeaţi?
MICUŢA LEOAICĂ: Mai cu seamă de vârsta mea înaintată, mi-era teamă să nu aduc pe lume un bebeluş cu probleme de sănătate, apoi mi-era teamă de acea „tăiere a pepenelui" în caz că nu reuşeam să nasc pe cale naturală. Fireşte că atunci când mi-a venit sorocul, de cum mi-a pus mătuşa mâinile pe burtă, toate temerile mele au dispărut. Nu aveam decât să urmez instrucţiunile pe care mi le dădea ca să reuşesc.
MĂTUŞA (*ameţită de alcool*): Am spălat sângele puturos cu cel parfumat.
(*Chen-Nas intră în scenă pe furiş, sprijinit în cârje*.)
CHEN-NAS: E sărbătorită prima lună a nepotului meu şi eu nu sunt invitat, tocmai eu, bunicul după mamă, să beau şi eu un pahar, asta-i prea de tot, nu?
(*Cei de faţă rămân încremeniţi*.)
MORMOLOC (*înnebunit de nelinişte*): Îmi pare rău, bătrâne prieten, chiar îmi pare rău, am uitat…
CHEN-NAS (*izbucneşte într-un râs nebun*): Şi-mi mai spui bătrâne prieten, ha, ha! (*Arată cu cârja bebeluşul din braţele Micuţei Leoaice*.) Ar trebui să îngenunchezi, să te înclini de trei ori cu fruntea la pământ şi să mi te adresezi cu socrule, nu?
YUAN-OBRAZ: O, bătrâne Chen, hai cu mine, mergem la restaurantul de peşte şi rezolvăm problema.
CHEN-NAS: Ia cară-te! nenorocit fără ruşine ce eşti, crezi că-mi închizi gura cu peştele tău împuţit şi cu creveţi putreziţi? Hai, ia-o tu la goană acolo! Azi e o zi de

bucurie în cinstea nepotului meu, nu plec nicăieri în altă parte, rămân aici şi cer paharul de închinat. (*Se lasă pe un scaun şi se uită la mătuşa.*) Mătuşă, inima ta e o oglindă limpede, tot ce e în legătură cu naşterile din comuna noastră Dongbei este în puterea ta, ştii dacă sămânţa cuiva n-a rodit şi dacă pe pământul cuiva nu mai creste iarba. Atunci îi ajuţi să-mprumute sămânţa, să împrumute pământul cel mai bun, eşti în stare, cum spun celebrele stratageme, să furi grinzile ca să să schimbi stâlpii[1], să te furişezi la Chencang[2], să traversezi marea înşelând Cerul[3], să sacrifici prunişorul ca să salvezi piersicul[4], să-l eliberezi doar ca să-l prinzi apoi mai bine, să împrumuţi pumnalul ca să ucizi[5], ai experimentat toate cele treizeci şi şase de stratageme[6]…
MĂTUŞA: Şi tu, care n-ai aplicat decât două: faci zgomot la răsărit ca s-o iei spre apus şi cocorul de aur îşi leapădă penele[7]. Odinioară am fost gata să fiu păcălită de tine. Sângele ăsta puturos care i-a mânjit mătuşii mâinile (*îşi ridică mâinile şi le adulmecă*) e pe jumătate de la tine.
LI-MÂNĂ (*îi toarnă de băut lui Chen-Nas*): Bătrâne Chen, hei bătrâne, hai să ciocnim, să ciocnim!
CHEN-NAS (*dă paharul peste cap*): Dragă prietene, tu eşti un om cinstit, ajută-mă să cer dreptate.
LI-MÂNĂ (*îi taie vorba, tumându-i un pahar mare cu alcool*): Ceea ce e cu adevărat drept, numai Cerul o ştie! Hai, bătrâne, trecem la viteza maximă!
CHEN-NAS: Vrei să mă îmbeţi, aşa-i? Vrei să-mi închizi gura cu alcool, dar te înşeli.
LI-MÂNĂ: Bineînţeles că mă înşel, tu ţii bine la băutură, nici o mie de pahare nu-ţi vin de hac. Alcoolul ăsta este un Maotai adevărat, e păcat să nu bei din el, ce zici? Hai noroc!
CHEN-NAS (*dă capul pe spate şi goleşte paharul, se îneacă şi îi dau lacrimile*): Mătuşă, Mormoloc, Micuţă Leoaică, Yuan-Obraz, Jin Xiu, eu, Chen-Nas, am trecut prin atâtea greutăţi ca să ajung aici, e trist de-a binelea! E oare, printre cei cincizeci de mii de locuitori din cele optsprezece sate din comuna Dongbei, unul mai nenorocit ca mine? Hai, spuneţi, este? Nu, nimeni, nimeni nu este mai nenorocit ca mine. Iar voi v-aţi unit să mă obijduiţi, pe mine, un handicapat. Că vă bateţi joc de mine, hai, treacă-meargă, căci de fapt nu-s un om ca toţi oamenii, o faceţi în locul Cerului, ca să mă pedepsiţi pentru faptele mele. Dar n-ar fi trebuit

---

[1] A destabiliza duşmanul, fără să simtă.

[2] Diversiune pentru a lua pe nepregătite inamicul.

[3] Printr-o acţiune obişnuită să adormi neîncrederea inamicului.

[4] Să sacrifici ceva pentru a obţine ceea ce vrei.

[5] Să te foloseşti de cineva pentru a face rău.

[6] Stratageme care circulă în timpul dinastiei Qing, folosite prin extensie de la arta războiului, la diversele situaţii de viaţă.

[7] A manevra cu subtilitate, a se preface.

să vă bateţi joc şi de fiica mea, asta n-ar fi trebuit! Chen-Sprânceană, un copil pe care l-aţi văzut crescând, cea mai frumoasă fată din comuna Dongbei, împreună cu sora ei, Chen-Urechiuşă, ar fi putut ajunge la Curte, să devină împărătese sau concubine imperiale, dar uite că trebuie să mă învinuiesc tot pe mine, e răsplată după faptă. Fiica mea l-a purtat în pântece pe fiul tău (*mânios, îl arată pe Mormoloc*), a câştigat bani ca să-mi plătească cheltuielile de spitalizare, dar voi, colegii mei de clasă, unchii ei, dramaturg, patron, cine s-ar fi gândit că o să minţiţi şi să spuneţi că acest copil s-a născut mort. Aţi oprit patruzeci de mii de *yuani* din suma care i se cuvenea ca mamă purtătoare… dar Cerul de deasupra capetelor voastre vă vede! O, Cerule, de ce nu deschizi ochii ca să vezi ce se petrece? Să vezi ce fac oamenii ăştia răi care fac legea lor şi o impun celorlalţi. Tovarăşă de la televiziune, filmează, da, filmează tot, şi pe mine filmează-mă, şi pe ea, şi pe ei, şi dă asta la lumină, informează pe toată lumea…
LIU GUI FANG: Bătrâne Chen, te lauzi că ţii bine la alcool, dar ai doar două pahare în stomac şi uite ce prostii eşti în stare să scorneşti!
CHEN-NAS: Liu Guifang, eşti tare pricepută, abia de şi-a schimbat centrul de primire a oaspeţilor statutul, că ai şi întors-o, ai devenit marea patroană, eşti miliardară acum. Te-am rugat să-i găseşti fetei mele o slujbă, chiar şi la bucătărie, dar tu n-ai făcut nici măcar asta pentru mine, mi-ai spus că societatea face reduceri de personal, că e greu să…
LIU GUIFANG: Of, bătrâne tovarăş, îmi pare rău, dacă-i vorba de Chen-Sprânceană, pot să mă ocup eu de ea, nu-i decât o gură de hrănit, nu? O să-i suport eu cheltuielile, eşti de acord, nu?
(*Yuan-Obraz, Jin Xiu și ceilalţi încearcă să-l sprijine pe Chen-Nas fi să-l facă să plece.)*
CHEN-NAS (*zbătându-se*): Nu mi-am văzut încă nepotul, (*scoate de la sân un plic roşu*) micuţul meu nepot, cu toate că bunicul e sărman, nu se poate să nu îndeplinească ceea ce se cuvine, bunicul ţi-a pregătit plicul roşu…

Yuan-Obraz, Jin Xiu şi alţii îl iau pe Chen-Nas. În acelaşi timp, Chen-Sprânceană intră în scenă prin partea cealaltă, îmbrăcată într-o rochie neagră lungă şi cu voaleta neagră acoperindu-i faţa. La vederea sa, pe faţa tuturor se citeşte stupefacţia şi se lasă brusc tăcerea.

CHEN-SPRÂNCEANĂ (*adulmecând exagerat, la început mai încet, apoi tot mai tare*): Copilul meu, comoara mea, îţi simt parfumul, dulceaţa lui! (*Ca o oarbă înaintează încet pe bâjbâite până ajunge la Micuţa Leoaică şi exact atunci, dintre scutece se aude plânsul lui răsunător.*) Copilul meu, micuţul meu curajos… de când te-ai născut, n-ai băut nici măcar o guriţă din laptele meu, eşti înfometat, copilul meu. (*Chen-Sprânceană smulge copilul din braţele Micuţei Leoaice şi iese din scenă fugind. Pe moment, cei de faţă rămân încremeniţi, sunt toţi luaţi pe neaşteptate.*)
MICUŢA LEOAICĂ: (*întinzând braţele, disperată*): Copilul meu, bebeluşul meu de

aur…

Micuţa Leoaică o ia la fugă după Chen-Sprânceană, şi e urmată de îndată de Mormoloc şi de ceilalţi, şi pe scenă se dezlănţuie o debandadă totală.

Sfârşitul actului al şaselea

ACTUL VII

Pe ecranul din fundalul scenei, decorul se tot schimbă. Apar ba o stradă aglomerată, ba o piaţă în care mulţimea se înghesuie, sau o piaţetă. Oamenii care se văd fac exerciţii de arte marţiale, taichi, alţii se plimbă de voie, alţii cântă la vioară… Schimbările acestea de decor sugerează locurile prin care fuge Chen-Sprânceană.

Ea fuge într-adevăr cu bebeluşul în braţe, când fuge spune vorbe fără şir referitoare la copil.

CHEN-SPRÂNCEANĂ: Comoara mea… mama a reuşit să te găsească în sfârşit… n-o să te mai părăsească niciodată…

(*Micuţa Leoaică, Mormoloc și ceilalţi aleargă pe urmele ei.*)

MICUŢA LEOAICĂ: Bebeluşul meu de aur… fiul meu!

Pe scenă apare din când în când Chen-Sprânceană, care fuge, de una singură; cum fuge aşa, se tot întoarce pentru a se uita în urma ei. Uneori strigă la oamenii de pe stradă, cerând ajutor: „Ajutor, salvaţi-mă, salvaţi-mi copilul!” Alteori, urmărită şi urmăritorii apar în acelaşi timp pe scenă. Chen-Sprânceană se roagă de trecătorii de pe marginea drumului: „Salvaţi-ne!“ în timp ce Micuţa Leoaică şi ceilalţi strigă la cei care le sunt în faţă: „Opriţi-o! Opriţi hoaţa de copii! Opriţi nebuna…”

Chen-Sprânceană cade, se ridică. Cade din nou şi iar se ridică.

De la ridicarea cortinei şi până la căderea ei, se aud sunetele ascuţite şi grăbite ale unei viori cu două corzi, care se amestecă cu plânsetele copilului.

Sfârşitul actului al şaptelea

ACTUL VIII

Turnarea serialului de televiziune *Gao Mengjiu*.
Scena reprezintă marea sală a tribunalului de la sediul administraţiei districtuale din timpul Republicii Chineze. Doar câteva înnoiri arată că e vorba de alt timp, în rest totul este la fel ca în guvernarea trecută. În mijlocul sălii este agăţată o banderolă, cu patru ideograme mari care spun: „Marea lumină a dreptăţii"; de fiecare parte sunt agăţate pe verticală inscripţii cu fraze paralele, scrise tot cu ideograme mari. Una din ele spune: „După o vreme de ploaie şi vânt, un petic de cer apărând", iar alta, „Jumătate literat, jumătate soldat, jumătate necioplit". Peste dosare se lăfaie un pantof uriaş.
Gao Mengjiu e îmbrăcat într-un costum Sun Yat-sen, are o pălărie pe cap, iar pe piept, la buzunarul vestei, la vedere, atârnă lanţul de argint al unui stat. De fiecare parte a scenei stau de gardă doi slujbaşi la *yamen*, care ţin în mână cele două bastoane ale puterii[1]. Şi costumele lor sunt schimbate cu cele de tip Sun Yat-sen, de culoare neagră, ceea ce le dă un aer comic.
Regizorul, operatorii, cei care se ocupă de sunet, întreaga echipă de filmare e în toiul pregătirilor.

REGIZORUL: Fiecare să fie la postul lui, pregătiţi-vă, turnăm!
GAO MENGJIU (*apucând pantoful loveşte puternic în masa lungă şi îngustă*): Of, of, ce plictiseală! (*cântă*) Subprefectul Gao stă la tribunal şi desluşeşte cazuri complicate, de-alde Zhang şi de-alde Wang sunt părţile implicate, şi unii, şi alţii au argumente bine fondate, rămâne ca eu să hotărăsc care are dreptate… Eu, subprefect, cu nume de familie Gao şi prenume Mengjiu, sunt de loc din Baodi, subprefectură din Tianjin, în tinereţe m-am dus în armată şi pe generalul Feng Yuxiang l-am urmat. De la nord la sud întregul ţinut l-am cutreierat, pe câmpul de bătaie eroic m-am comportat şi generalul drept şeful apărării m-a promovat.
Într-o bună zi, pe când unul din cei în subordinea mea se plimba fălos pe stradă, cu ochelari negri şi la braţ cu o prostituată, a fost văzut de general, care m-a criticat că nu sunt pe cât trebuie de sever cu cei pe care-i am de îndrumat. Eu, Gao, m-am simţit groaznic de ruşinat, mi se părea că nu m-am arătat demn de favoarea pe care mi-o făcuse cel care m-a format, aşa că am demisionat şi m-am întors la mine în sat. În cel de-al nouăsprezecelea an al Republicii[2], fratele meu mai mare, tovarăş de arme cu Han Fuju, guvernator în Shandong, a venit de trei ori să mă vadă în umilu-mi lăcaş, până ce m-a convins să plec din nou la oraş. Neputând să refuz dovada de preţuire adevărată, m-am prezentat la post la

---

[1] Bastoanele care se mai numesc *apă* şi *joc*, pietate jumătate cu negru, jumătate cu roşu, conform simbolurilor celor două elemente.

[2] În 1930.

Shandong pe dată, la început am îndeplinit funcţia de membru în adunarea provinciei, apoi am devenit subprefect la Pingyuan, apoi la Qufu, iar în primăvara asta am fost mutat aici la Gaomi. Sunt aici oamenii încăpăţânaţi, cusurgii, puzderia de bandiţi, şi amatorii de jocuri de noroc sunt în floare, opium îşi revarsă miasma otrăvitoare, oamenii nu sunt în siguranţă, e dezordine mare. După ce mi-am preluat funcţia, eu, Gao, am tăiat în carne vie, am atacat tot ce e rău, hotărât să aduc schimbarea, să distrug tâlhăria şi să promovez pietatea filială şi omenia. Am condus personal anchete, în civil, necunoscut, astfel să judec cât mai corect cazurile complicate am vrut. (*Coboară vocea.*) Fireşte că au fost tot felul de poveşti ciudate, nimeni nu-i sfânt, cine nu greşeşte deloc, sfinţii, chiar ei mai greşesc. Notabilităţile mi-au oferit aceste fraze paralele care mă definesc bine: „După vreme rea, vreme bună", „şi literat şi soldat şi necioplit", astea într-adevăr se pot spune despre mine. M-au mai şi poreclit Gao-talpă de pantof, fiindcă obişnuiesc să-i ard peste faţă pe toţi neisprăviţii ăştia cu talpa pantofului, (*cântă*) În vremuri tulburi un demnitar se foloseşte de asprimea legii, sau, trebuie să fii şi tu fără lege şi să te foloseşti de viclenii ca să-i prinzi pe toţi ticăloşii, deci e bună şi talpa pantofului lui Gao, demnitarul cinstit… Hei, gardă!
GARDA: Prezent!
GAO MENGJIU: Totul e pregătit?
GARDA: Da!
GAO MENGJIU: Să intre păgubaşul şi pârâtul.
GARDA: Să intre păgubaşul şi pârâtul!
(*Chen-Sprânceană cu copilul în braţe intră în fugă, gata să se prăbuşească.*)
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, judecătorule Bao, trebuie să o ajutaţi pe cetăţeana asta…
(*Micuţa Leoaică, Mormoloc şi ceilalţi vin unul după altul s-o prindă.*)

Actorii care joacă rolurile lui Zhang şi Wang în scenariul original se amestecă cu ei, intrând în scenă cu totul derutaţi.

REGIZORUL (*furibund*): Tăiaţi! Tăiaţi! Ce se petrece aici? E o zăpăceală totală. Să vină asistentul de platou!
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*cade în genunchi în sala de judecată*): Înălţimea Voastră, Bao, sunteţi un dregător drept, trebuie s-o ajutaţi pe această cetăţeană!
GAO MENJIU: Eu, subprefectul acesta, nu mă numesc Bao, mă numesc Gao.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*vorbind printre plânsetele copilului*): Înălţimea Voastră, Bao, cetăţeana care se află în faţa dumneavoastră este victima unei nedreptăţi nemaipomenite, o nedreptate cum nu s-a mai văzut, trebuie să rezolvaţi cazul ăsta cu toată imparţialitatea!

Yuan-Obraz şi verişorul îl iau deoparte pe regizor şi-i spun ceva cu vocea coborâtă. Acesta dă din cap de câteva ori la rând. Se aude, dar neclar, cum Yuan-Obraz spune: „Societatea noastră vă va da un ajutor bănesc de o sută de

mii de *yuani*”.
Regizorul se duce la Gao Mengjiu şi-i şopteşte câteva cuvinte la ureche.
Face semn operatorului şi celorlalţi să continue să filmeze.
Yuan-Obraz înaintează spre Micuţa Leoaică şi Mormoloc şi schimbă câteva vorbe cu ei.

GAO MENGJIU (*luând pantoful, loveşte violent masa lungă şi îngustă*): Cetăţeană, ascultă ce-ţi spun! Astăzi o să dau dovadă de îngăduinţă şi am să fac o excepţie de la regulă, adică am să adaug dosarul tău la cele pe care le am de judecat. Spune-ţi numele de familie, locul de baştină, ce pricină te aduce, cine-s cei incriminaţi, spune tot adevărul, căci cunoşti, nu-i aşa, regula pedepsei pentru mincinoşi.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Cetăţeana umilă care sunt, n-o cunosc.
PAZA (în cor): Hei! Hei!
GAO MENGJIU (*ia pantoful şi loveşte violent masa*): La cea mai mică minciună care-ţi iese din gură, o să te lovesc în faţă cu talpa pantofului!
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Am înţeles.
GAO MENJIU: Spune tot adevărul.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, vă rog să primiţi cererea mea. Cetăţeana din faţa dumneavoastră se numeşte Chen-Sprânceană, este din satul Dongbei din districtul Gaomi. Orfană de mamă, a fost crescută de sora mai mare pe care a urmat-o când a găsit de lucru la fabrica de jucării. Sora mai mare a pierit într-un incendiu mare care s-a produs la fabrică, cât despre cetăţeana asta de faţă, i-a fost arsă faţa…
GAO MENGJIU: Ascultă, Chen-Sprânceană, ridică-ţi voaleta, pentru ca eu, subprefectul, să-ţi văd faţa.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, asta-i imposibil…
GAO MENGJIU: Şi de ce, mă rog?
CHEN-SPRÂNCEANÂ: Atâta timp cât port această voaletă, eu, cetăţeana asta, sunt încă o fiinţă umană, dar dacă o dau la o parte sunt un demon.
GAO MENGJIU: Ascultă aici, Chen-Sprânceană, când judec un caz, o fac aşa cum scrie la carte. Dacă porţi voaleta, cum să ştiu cine eşti?
CHEN-SPRÂNCEANÂ: Înălţimea Voastră, puneţi-i pe ceilalţi să-şi pună mâinile la ochi.
GAO MENGJIU: Puneţi toţi mâinile la ochi!
CHEN-SPRÂNCEANÂ: Înălţimea Voastră, cetăţeana asta are o soartă cruntă…
(*Chen-Sprânceană lasă copilul jos, ridică voaleta şi-şi ascunde faţa în mâini. Gao Mengjiu face semn asistenţei. Micuţa Leoaică se repede cu fulgerul şi ia copilul.*)
MICUŢA LEOAICĂ (*cu voce înecată de plâns*): Comoara mea, bebeluş de aur, vino repede la mama… Mormoloc, uite ce i-a făcut! Nebuna asta cu inimă rea era gata să-l omoare aruncându-l la pământ.
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*se repede ca o nebună la Micuţa Leoaică ţipând*): Copilul meu… Înălţimea Voastră, ea mi-a furat copilul…

O mulţime de paznici o ţin pe Chen-Sprânceană. Mătuşa îşi face tacticos intrarea în scenă.

MORMOLOC: Uite-o pe mătuşa!
MICUŢA LEOAICĂ: Mătuşă, priveşte, ce s-a întâmplat cu bebeluşul de aur?

Mătuşa îl ciupeşte pe bebeluş ici şi colo, îl pipăie, şi copilul începe sa plângă. Mormoloc îi întinde un biberon Micuţei Leoaice, şi ea îi vâră tetina în gură sugarului, care se linişteşte.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, nu trebuie s-o lăsaţi să-i dea copilului meu lapte de vacă, în el e otravă. Înălţimea Voastră, eu am lapte, eu… Dacă nu mă credeţi am să-mi apăs sânii să vă arăt, Înălţimea Voastră…
(*Chen-Nas şi Li-Mână intră în scenă*.)
CHEN-NAS (*bate în podea cu cârjele*): Faceţi ceva, în numele Cerului, al Pământului şi al conştiinţei pe care o aveţi! Faceţi ceva!
GAO MENGJIU (*trist şi plin de milă*): Ascultă, Chen-Sprânceană, e mai bine să-ţi acoperi faţa!
CHEN-SPRÂNCEANĂ (*înfricoşată, îşi caută voaleta şi şi-o pune pe faţă*): Înălţimea Voastră, v-am speriat, fără îndoială… îmi cer iertare, înălţimea Voastră…
GAO MENGJIU: Chen-Sprânceană, pentru că a ajuns cazul tău la mine, trebuie neapărat să fac lumină.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Vă mulţumesc, Înălţimea Voastră!
(*Mormoloc, Yuan-Obraz, încadrând-o pe Micuţa Leoaică se pregătesc să plece.*)
GAO MENGJIU (*lovind masa cu talpa pantofului*): Nu v-am dat permisiunea să plecaţi! Cine îndrăzneşte să plece, atâta vreme cât n-am cercetat încă pricina şi nu am dat sentinţa? Paznici, păziţi-i!
(*Regizorul îi face semne, îi face cu ochiul, dar Gao Mengjiu se preface că nu-l vede.)*
GAO MENGJIU: Cetăţeană Chen-Sprânceană, nu conteneşti spunând că acest copil este al tău, atunci te întreb: cine este tatăl?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Este un dregător de rang înalt, un bogătaş, o persoană importantă.
GAO MENGJIU: De rang înalt, bogătaş, sus-pus cum o fi, are şi el un nume, nu?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu-i cunosc numele.
GAO MENGJIU: Când te-ai măritat cu el?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Păi cetăţeana asta n-a fost măritată.
GAO MENGJIU: O, deci aşa, l-ai făcut fără să fii căsătorită. Dar când… ei bine, când ai facut-o cu el?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, cetăţeana asta nu înţelege.
GAO MENGJIU: Păi când te-ai culcat cu el, cum să spun altfel? Ai făcut dragoste cu el, pricepi ce te întreb?

CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, cetăţeana asta nu s-a culcat cu niciun bărbat, este virgină.
GAO MENGJIU: E tot mai neclar ce spui. Dacă nu te-ai culcat cu un bărbat, cum ai putut rămâne gravidă şi ai născut? Nu ai niciun fel de cunoştinţe despre lucrurile astea?
CHEN-SPRÂNCEANÂ: Înălţimea Voastră, eu, cetăţeana asta, n-am spus decât adevărul. (*Îi arată pe Micuţa Leoaică şi pe ceilalţi.*) Cu un tub ei m-au…
GAO MENGJIU: Un bebeluş din eprubetă.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Nu.
GAO MENGJIU: A, înţeleg, se face ca în creşterea animalelor, inseminare artificială.
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră (*îngenunchează*), vă implor, fiţi mărinimos cu mine şi judecaţi cazul fără părtinire. Eu, cetăţeana asta, m-am gândit la început că odată ce aduc bebeluşul pe lume şi cheltuielile de spitalizare ale tatei sunt achitate cu banii ăştia care mi se cuveneau ca mamă purtătoare, puteam să mă sinucid aruncându-mă în râu. Dar când am purtat bebeluşul în pântec şi l-am simţit mişcându-se, ideea morţii m-a părăsit. Cetăţeana asta nu era singura mamă purtătoare, dar celelalte nu iubeau bebeluşul din burtă, pe când eu, cetăţeana asta, îl iubeam. De fiecare dată când plouă şi e umezeală, cicatricile dor şi mă fac să sufăr cumplit, când e timp uscat, cicatricile se deschid şi sângerează. Înălţimea Voastră, pentru cetăţeana asta, cele nouă luni de sarcină n-au fost o treabă uşoară. Înălţimea Voastră, cetăţeana asta, dacă ar începe, n-ar mai termina de povestit toate suferinţele îndurate. Având multă grijă şi răbdare, am ajuns să aduc pe lume bebeluşul, dar m-au înşelat, m-au anunţat că e mort… Ştiam că nu-i aşa… L-am tot căutat şi, în sfârşit, l-am găsit… Nu vreau bani, nici un milion, nici zece milioane, vreau copilul, atâta doar, Înălţimea Voastră, vă cer să vă fie milă şi să-mi daţi copilul prin judecată dreaptă…
GAO MENGJIU (*adresându-li-se lui Mormoloc şi Micuţei Leoaice*): Voi doi, voi sunteţi căsătoriţi legal?
MORMOLOC: De mai bine de treizeci de ani.
GAO MENGJIU: Şi vreme de treizeci de ani n-aţi avut copii?
MICUŢA LEOAICĂ (*nemulţumită*): Păi tocmai am avut unul, nu?
GAO MENGJIU: După cum văd, ai trecut de cincizeci de ani, nu-i aşa?
MICUŢA LEOAICĂ: Ştiam c-o să întrebi asta. (*Arată spre mătuşa.*) Iată un ginecolog din comuna noastră Dongbei, care a adus pe lume mii de copii, tot ea a vindecat nenumărate cazuri de sterilitate feminină, şi cine ştie dacă nu te-a adus pe lume şi pe tine. Poţi s-o întrebi, ea m-a supravegheat de la concepţie până la naştere, ea se poate oferi ca martor.
GAO MENGJIU: Magistratul ăsta de faţă a auzit de renumele de care se bucură mătuşa, te numeri, mătuşă, printre înţelepţii de la sat, ai o virtute excelentă şi te bucuri de un mare prestigiu, o singură vorbă de-a ta face cât nouă vaze cu trei picioare.
MĂTUŞA: Într-adevăr, am adus pe lume copilul ăsta.

GAO MENJIU (*adresându-i-se lui Chen-Sprânceană*): Ea te-a asistat la naştere?
CHEN-SPRÂNCEANĂ: Înălţimea Voastră, înainte să intru în sala de naşteri, m-au legat la ochi.
GAO MENJIU: Cazul nu poate fi decis de un subprefect, mergi să faci testele ADN.
(*Regizorul se duce şi-i spune ceva la ureche lui Gao Mengjiu. Acesta îl contrazice cu vocea coborâtă.*)
GAO MENGJIU (*suspină îndelung şi cântă*): Ciudat, ciudat, un caz ciudat! Mă pune pe mine, Gao, în încurcătură, cui să-i dau oare copilul, stai să găsesc vreo stratagemă pe măsură. (*Coboară în sala de judecată.*) Ascultaţi cu luare-aminte, toţi ce-aţi venit să depuneţi plângeri în tribunalul meu, am să trec acum din piesa de teatru la viaţa adevărată, să judec pricina cum cred eu! Gărzi!
GARDA: Prezent!
GAO MENGJIU: Dacă vreunul nu-mi ascultă ordinele, să-l loviţi cu talpa pantofului!
GARDA: Cum ordonaţi!
GAO MENGJIU: Chen-Sprânceană, Micuţă Leoaică, fiecare aşezată pe poziţia ei, aveţi fiecare dreptate. Mi-e greu să dau deocamdată un verdict, aşa că îi cer Micuţei Leoaice să-mi dea copilul mai întâi.
MICITJA LEOAICĂ: Eu nu…
GAO MENGJIU: Gărzi!
PAZA (*în cor*): Hei! Hei!
(*Regizorul îi vorbeşte la ureche lui Mormoloc, acesta o împunge cu degetul pe Micuţa Leoaică, îndemnând-o să-i dea copilul lui Gao Mengjiu.*)
GAO MENGJIU (*lasă capul în jos ca să privească copilul din braţe*): Este într-adevăr un bebeluş frumos, nu e de mirare că cele două familii şi-l smulg una alteia. Chen-Sprânceană, Micuţă Leoaică, ascultaţi-mă bine, nu-s capabil să aleg cui i se cuvine copilul, nu pot decât să vă las să mi-l smulgeţi din braţe, cine-o să reuşească, aceea o să-l aibă. Pentru că-i un caz zăpăcitor, să mizăm pe asta. (*Ridică copilul în braţe.*) Hai, începem! (*Chen-Sprânceană și Micuţa Leoaică se reped să-l ia, trag fiecare copilul la ea, copilul începe să plângă. Chen-Sprânceană, dintr-un salt, smulge copilul şi-l ia în braţe.*)
GAO MENGJIU: Gărzi! Luaţi-i copilul lui Chen-Sprânceană. (*Gărzile îi iau cu forţa copilul şi i-l dau lui Gao Mengjiu.*)
GAO MENGJIU: Chen-Sprânceană, ce sfruntare, ai minţit când ai spus că eşti mama copilului, căci atunci când l-ai înşfăcat, nu ţi-a păsat că plângea, e limpede că te-ai dat drept mama lui. Micuţa Leoaica, când încerca să-l apuce, l-a auzit că plânge, şi dragostea ei pentru copil a fost aşa de puternica, încât i-a dat drumul ca să nu-l rănească. Odinioară un caz asemănător a fost judecat de Înălţimea Sa, judecătorul Bao, la prefectura din Kaifeng. Cazul a rămas sub numele „Mama e cea care l-a lăsat din strânsoare". De aceea, amintindu-vă acest precedent, îi dau copilul Micuţei Leoaice. Chen-Sprânceană, ai merita douăzeci de lovituri cu talpa pantofului pentru că ai furat copilul alteia şi ai ticluit minciuni, dar, ţinând cont de

handicapul tău, n-o să te pedepsesc, hai, părăseşte sala!
(*Gao Mengjiu îi încredinţează bebeluşul Micuţei Leoaice. Chen-Sprânceană se zbate, strigă, dar este împiedicată de gărzi.*)
CHEN-NAS: Gao Mengjiu, judecător orb ce eşti!
LI-MÂNĂ (*atingându-l pe Chen-Nas cu degetul*): Bătrâne, hai, ajunge, le-am spus deja lui Mormoloc şi Yuan-Obraz să-i dea lui Chen-Sprânceană o sută de mii de *yuani* drept despăgubire.

Sfârşitul actului al optulea

ACTUL IX

Casa mătuşii, acelaşi decor.
(*Hao-Mâini mari şi Qin He fac acelaşi lucru, frământă argila pentru a modela bebeluşi din lut.*
Mormoloc, cu un teanc de bani în mână, stă în picioare deoparte şi declamă.)
MORMOLOC: Dacă sunt întrebat care-i culoarea principală a comunei Dongbei, răspund fără să mă mai gândesc: verdele!
HAO-MÂINI MARI (*nemulțumit*): Şi roşu? Sorgul, morcovul, soarele, vestele vătuite, ardeiul iute, merele…
QIN HE: Loessul, rahatul, dinţii, dihorii au culoarea galbenă, deloc aurie.
MORMOLOC: Dacă mă întreabă cineva care-i sunetul principal din comuna Dongbei, răspund cu mândrie: orăcăitul broaştelor!
HAO-MÂINI MARI: Nu înţeleg de ce ai fi mândru.
QIN HE: De plânsul bebeluşilor, de asta, da, poţi fi mândru.
MORMOLOC: Orăcăiturile astea mohorâte ca mugetul viţeilor, enervante ca behăitul mieilor, înţiglate ca un cotcodăcit de găină după ce ouă, sonore şi îndurerate ca plânsul nou-născuţilor…
HAO-MÂINI MARI: Dar câinele? Pisica? Măgarul?
MORMOLOC (mânios): Vreţi cumva să vă luaţi la ceartă cu mine?
MĂTUŞA (*indiferentă*): Vorbele astea pe care le-ai perorat eu le-am spus?
MORMOLOC: Le spune personajul Mătuşa din piesă.
MĂTUŞA: Şi personajul ăsta al mătuşii din piesă sunt sau nu sunt eu?
MORMOLOC: Eşti şi nu eşti tu.
MĂTUŞA: Cum explici asta?
MORMOLOC: Păi asta-i legea creaţiei artistice: aşa cum bebeluşii de lut pe care-i frământă ei sunt luaţi din viaţa adevărată, la care se adaugă şi rodul imaginaţiei şi creaţiei lor.
MĂTUŞA: Dacă această piesă o să se joace pe scenă, nu crezi că o să-ţi atragi belele? Foloseşti numele şi prenumele adevărate ale oamenilor.
MORMOLOC: Deocamdată e o schiţă, când o să fixez varianta finală, o să schimb toate numele cu unele străine, mătuşa o să devină Maria, Hao-Mâini mari o să devină Henri, Qin He o să fie Allende, Chen-Sprânceană o să devină Tonia, Chen-Nas, Figaro… Până şi comuna Dongbei o să devină târgul Macondo[1].
HAO-MÂINI MARI: Numele de Henri e plăcut.
QIN HE: Mai bine mi-ai da numele de Rodin sau Michelangelo, opera lor nu e fără legătură cu a mea.
MĂTUŞA: Mormoloc, teatrul e teatru şi realitatea e realitate, mie tot mi se pare că tu, şi, bineînţeles, şi eu, am fost nedrepţi cu Chen-Sprânceană. În ultima vreme

---

[1] Satul în care se petrece acţiunea romanului *Un veac de singurătate* de Gabriel García Márquez.

iar sufăr de insomnie, şi drăcuşorul ăla venit să ceară plata datoriei în fruntea unei mulţimi de broaşte mutilate, vine în fiecare noapte să mă chinuiască şi nu simt doar pielea rece a burţilor lor, dar şi duhoarea puturoasă şi îngheţată ce li se împrăştie din corp…
HAO-MÂINI MARI: Sunt năluciri, simple năuciri din cauza depresiunii nervoase.
MORMOLOC: Mătuşă, înţeleg ce simţi, şi, dacă ţinem cont de felul în care cazul a fost rezolvat, şi eu mă simt cu conştiinţa încărcată, dar, dacă nu era soluţionat aşa, cum altfel putea să fie? Orice s-ar spune, Chen-Sprânceană e nebună şi mai e şi desfigurată, e o nebună cu faţa respingătoare, să-i laşi ei copilul să-l crească ar fi un act iresponsabil şi, în plus, chiar dacă n-am încuviinţat, nu sunt mai puţin tatăl biologic al acestui copil. Când mama e dezechilibrată şi îşi pune în pericol propria viaţă, e firesc ca tatăl să fie cel care creşte copilul şi, chiar dacă acest caz ajungea mai sus, la Tribunalul Poporului, judecata ar fi fost aceeaşi. N-am dreptate?
MĂTUŞA: Dar, dacă i-am fi înapoiat copilul, poate s-ar fi vindecat. Între o mamă şi copilul său se pot petrece miracole…
MORMOLOC: De dragul copilului, nu putem risca, cei bolnavi mintal sunt în stare de orice.
MĂTUŞA: Asta nu-i împiedică să-şi iubească copiii.
MORMOLOC: Dar chiar dragostea asta poate dăuna copilului. Mătuşă, nu trebuie cu niciun chip să te laşi pradă remuşcărilor. Am făcut tot ce era omeneşte posibil. I-am dublat suma, am internat-o în spital ca să fie îngrijită, şi nici faţă de Chen-Nas n-am rămas datori. Mai târziu, când se va vindeca şi copilul va creşte, o să găsim momentul cel mai potrivit pentru a-i spune adevărul… chiar dacă o să-l facă să sufere.
MĂTUŞA: Ca să fiu sinceră cu tine, trebuie să vă spun că, de curând, m-am gândit mult la moarte…
MORMOLOC: Mătuşă, nu te lăsa influenţată de gânduri din astea nebuneşti, tocmai ai trecut de şaptezeci de ani, dacă ţi-aş spune că eşti ca soarele în amiază ar fi exagerat, dar dacă spun că eşti ca soarele de ora două sau trei după-amiaza, nu ar fi nimic exagerat, pentru că la orele astea soarele e departe de noapte, şi apoi, oamenii din comuna Dongbei nu se pot lipsi de tine.
MĂTUŞA: N-am, fireşte, nicio dorinţă să mor. Când nu eşti bolnav, când nu eşti lovit de nenorocire, când ai poftă de mâncare şi dormi bine, de ce-ai vrea să mori? Dar eu nu reuşesc să dorm. În crucea nopţii, când doarme toată lumea, numai eu rămân trează, ca o cucuvea în copac. Ea stă trează ca să prindă şoareci, dar eu la ce bun rămân trează?
MORMOLOC: Ai putea lua somnifere, multă lume bună suferă de insomnie şi ia.
MĂTUŞA: Asupra mea n-au niciun efect.
MORMOLOC: Ia leacuri chinezeşti…
MĂTUŞA: Sunt doctor şi îţi spun că nu e vorba de boală, ci pur şi simplu a venit vremea pedepsei drepte pentru greşeli, a venit vremea să plătesc pentru toţi copiii morţi de mici. În miezul nopţii, când totul e liniştit, când urlă cucuveaua în

copac, vin cu toţii să-mi ceară socoteală. Au trupuşoarele acoperite de sânge şi se vaită, amestecaţi între broaştele mutilate. Plânsetele lor se amestecă cu orăcăitul broaştelor, într-un vacarm în care nu se mai deosebesc uni de alţii. Mă fugăresc, şi eu fug să mă ascund în toate părţile prin curte. Nu că m-aş teme de muşcăturile lor, mi-e teamă de burţile lor îngheţate, de duhoarea rece şi puturoasă care li se împrăştie din corpuri.
Te întreb: de ce i-a fost frică mătuşii în întreaga ei viaţă? Nu se teme niciun pic de tigri, leoparzi, lupi şi vulpi – de care se tem oamenii în mod normal, dar încearcă o spaimă de coşmar în faţa fantomelor acestea de broaşte.
MORMOLOC (*adresându-i-se lui Hao-Mâini Mari*): N-ar trebui oare chemat un călugăr daoist să alunge răul?
HAO-MÂINI MARI: Ceea ce tot spune ea acolo e tot o tiradă de teatru.
MĂTUŞA: Când nu reuşesc să dorm, mă tot gândesc, îmi retrăiesc viaţa. De la primul copil pe care l-am moşit, până la ultimul, scenă după scenă, ca într-un film. În principiu, eu n-am făcut niciun rău în întreaga mea viaţă… dar faptele acelea… oare nu-s acţiuni rele?
MORMOLOC: Mătuşă, dacă sunt sau nu sunt aşa, pentru moment nu se poate da un verdict definitiv, şi chiar dac-ar fi fapte rele, nu trebuie să ţi se atribuie responsabilitatea. Mătuşă, nu-ţi face reproşuri, nu te lăsa pradă remuşcărilor, eşti cineva cu merite înalte, nu eşti o criminală.
MĂTUŞA: E adevărat? Nu sunt vinovată?
MORMOLOC: Dacă i-ai pune pe oamenii din Dongbei să aleagă pe cineva cu merite deosebite, cel care ar obţine cele mai multe voturi ai fi tu.
MĂTUŞA: Mâinile mele sunt curate?
MORMOLOC: Nu numai că sunt curate, sunt şi sfinte.
MĂTUŞA: Când nu reuşesc să dorm, mi-amintesc de moartea nevestei lui Zhang-Pumn, la cea a lui Wang Renmei şi la cea a lui Wang-Fiericică…
MORMOLOC: Nu ţi se poartă râcă pentru asta, nu, deloc!
MĂTUŞA: Înainte să moară, nevasta lui Zhang-Pumn mi-a spus ceva, ştii?
MORMOLOC: Nu.
MĂTUŞA: A spus: „Wan-Inimă, n-o să mori de moarte bună!“
MORMOLOC: Ticăloasa o luase razna.
MĂTUŞA: Înainte să moară, Wang Renmei mi-a spus şi ea ceva, ştii?
MORMOLOC: Ce ţi-a spus?
MĂTUŞA: Mi-a spus: „Mătuşă, mi-e aşa de frig…“
MORMOLOC (*îndurerat*): Renmei, şi mie mi-e frig…
MĂTUŞA: Înainte să moară, Wang-Fiericică mi-a spus şi ea ceva, ştii?
MORMOLOC: Nu ştiu.
MĂTUŞA: Vrei să ştii?
MORMOLOC: Bineînţeles… dar…
MĂTUŞA (*cuprinsă de exaltare*): A spus: „Mătuşă, mulţumesc că mi-ai salvat copilul“. Ia spune tu, i-am salvat eu copilul?
MORMOLOC: Păi, bineînţeles.

MĂTUŞA: În cazul ăsta pot muri cu spiritul împăcat.
MORMOLOC: Mătuşă, greşeşti, trebuie să spui, pot să dorm liniştită, să trăiesc fără grji.
MĂTUŞA: Cineva care a făcut greşeli nu poate căuta moartea, nu are dreptul, trebuie să trăiască, să îndure tristeţea, să se perpelească precum un peşte în frigare, să fiarbă, să dea în clocot, să îndure ca să ispăşească greşelile, şi la sfârşit să moară cu inima eliberată.
Din mijlocul tavanului scenei coboară un nod negru imens, mătuşa înaintează, îşi vâră gâtul, şi răstoarnă cu piciorul scăunelul pe care se cocoţase.
Hao-Mâini mari și Qin He sunt absorbiţi în munca lor de modelare a bebeluşilor de lut.
Mormoloc ia un cuţit, pune scăunelul în picioare şi se urcă, taie frânghia, şi mătuşa cade pe podea.
MORMOLOC (*ajutând-o pe mătuşa să se ridice*): Mătuşă, mătuşă!
MĂTUŞA: Deci a mers, am murit?
MORMOLOC: Putem să interpretăm şi aşa, dar cineva ca tine nu moare.
MĂTUŞA: Atunci, după cum spui, am renăscut.
MORMOLOC: Da, putem să-i spunem aşa.
MĂTUŞA: Sunteţi bine cu toţi?
MORMOLOC: Da, toţi.
MĂTUŞA: Şi bebeluşul de aur?
MORMOLOC: E foarte bine şi el.
MĂTUŞA: Micuţei Leoaice i-a venit laptele?
MORMOLOC: Da.
MĂTUŞA: Are destul?
MORMOLOC: Da, din belşug.
MĂTUŞA: Adică cât?
MORMOLOC: Ţâşneşte ca dintr-un izvor de munte.

Cortina

ASCULTÂND ORĂCĂITUL BROAŞTELOR

Prefaţă scrisă de Mo Yan la ediţia romanului
Broaşte în Taiwan

Titlul acesta este un vers dintr-o poezie scrisă de poetul Xin Qiji[1], poezie intitulată *Luna pe Fluviul din Apus*. *Mergând în noapte*. Este un vers al unei poezii *ci* din dinastia Song, pe care eu o ştiu de mic. Dacă o ştiu şi am memorat-o temeinic, fără s-o pot uita, este tocmai datorită legăturii strânse dintre acest vers cu orăcăitul broaştelor şi amintirea copilăriei mele. Cei care mi-au citit romanele trebuie să-şi aducă aminte cum odinioară am descris de mai multe ori orăcăitul acesta, dar nu au aflat neapărat şi despre teama mea de broaşte. Oamenii au motive să se înspăimânte de şerpii veninoşi sau de fiarele feroce, dar de broaştele care îi folosesc omului şi-i servesc drept hrană ar părea că n-au niciun motiv să se teamă. Dar mie îmi este cu adevărat frică de broaşte. De cum mă gândesc la ochii lor bulbucaţi, la pielea lor umedă, simt că îngheţ fără să fie frig. De ce mă tem aşa? Nici eu nu ştiu. Asta e poate una din cauzele pentru care i-am dat acestui roman titlul *Broaşte*.

Exact aşa cum e scris în roman, eu chiar am o mătuşă după tată care a îndeplinit mai mulţi ani munca de medic ginecolog. Mii de bebeluşi din comuna Dongbei, ţinutul Gaomi, au venit pe lume cu ajutorul ei. Desigur că şi altora, destui, le-a fost curmată viaţa înainte de a vedea lumina zilei tot de mâinile ei. Mătuşa din roman şi cea din viaţa adevărată au, fireşte, deosebiri uriaşe. Mătuşa cea adevărată este doar un prototip de la care m-am inspirat pentru cea pe care am creat-o. Ea trăieşte şi azi în satul natal, are casa plină de fii şi nepoţi şi duce un trai liniştit şi paşnic.

În vara anului 2002, când m-am pus efectiv pe scrisul acestui roman, titlul de atunci era *Pilule de mormoloc*. Acest titlu fusese inspirat de o ştire din ziar din anul 1958: „Dacă înainte de actul sexual se înghit paisprezece mormoloci, se poate preveni sarcina”. Chiar şi cei cu infime cunoştinţe generale, citind astăzi această ştire, pot să vadă că este o aiureală, dar în vremurile de atunci această metodă era foarte la modă. Această situaţie este foarte asemănătoare cu cea a „scosului sângelui de găină“ sau cu „băutul ciupercii de ceai negru“, care erau la modă cu zece ani după aceea, la nord şi la sud de fluviu. Urmând acest fir al gândirii, am scris cam vreo 150 000 de ideograme, când deodată am simţit că această metodă de a scrie fără să vrea o luase pe calea exagerării prin repetarea

---

[1] Autor de poezie cântată, genul *ci* (1140-1207).

aiurelii respective şi, de altfel, metoda de structurare – având ca tramă şirul amintirilor rememorate de un autor dramatic, în timp ce îşi contemplă pe scenă la teatru piesa care tocmai i se joacă – era peste măsură de căznită şi dubioasă. De aceea, am lăsat baltă această variantă şi am început să concep şi să creez *Obosit de viaţă, obosit de moarte*. Până-n 2007, când am luat de la început vechiul proiect, dându-i cărţii structura epistolară şi schimbându-i titlul în *Broaşte*. Desigur că nu m-am mulţumit cu o poveste narată direct şi monoton, aşa că partea a cincea a devenit o piesă de teatru cu o anumită tentă fantastică, în completare reciprocă cu textul principal, în speranţa că cititorul va putea să distingă în această schimbare de stil intenţiile mele bune.

Planificarea familială din China continentală s-a aplicat de treizeci de ani încoace şi a încetinit într-adevăr ritmul creşterii demografice, dar în procesul înfăptuirii acestei politici fundamentale s-au petrecut întâmplări zguduitoare. Problema Chinei era foarte complicată, iar problema planificării familiale complicată în mod special, ea viza numeroase domenii – politic, economic, etic, moral… Chiar dacă nu îndrăznesc să spun că a face înţeleasă problema planificării familiale e egal cu a înţelege China, totuşi, dacă nu clarificăm problema planificării familiale a Chinei, atunci degeaba mai vorbim aiurea de înţelegerea Chinei.

În ultimii ani au fost dezbateri polemice furtunoase referitoare la continuarea sau nu a aplicării politicii copilului unic. Autorii de articole polemice sunt în marea lor parte personaje inteligente şi onorabile, publicarea unor astfel de articole polemice este şi ea o negociere a principalelor tendinţe. Dezbaterile de pe internet referitoare la această problemă sunt şi mai furtunoase. Se poate vedea de aici că reflecţiile şi studiile despre politica planificării familiale s-au transformat deja într-o problemă fierbinte pe care o urmăresc îndeaproape milioane de oameni. Dar ca urmare a aprofundării reformei şi deschiderii, ca urmare a schimbării de direcţie a economiei de la cea colectivă la cea privată, ca urmare a faptului că milioane de ţărani au obţinut libertatea de mişcare şi de a-şi găsi un loc de muncă, politica copilului unic e deja dificil de pus în practică în foarte multe locuri. Ţăranii pot să nască odată cu deplasarea în alt loc, pot naşte pe furiş, iar cei cu stare sau înalţii funcţionari mai nevoiaşi pot opta de bunăvoie pentru amendă sau pentru metoda celei de-a doua consoarte şi, în mod făţiş şi după bunul-plac, să nesocotească planificarea familială şi să-şi satisfacă dorinţa de onorare a tradiţiei sau de perpetuare a proprietăţii familiei. Probabil că doar micii slujbaşi la stat cu salarii foarte mici se mai bizuie pe respectarea politicii copilului unic, şi asta mai întâi pentru că nu au curajul să-şi pună în pericol locul de muncă, apoi pentru că nu-şi asumă responsabilitatea de a asigura cheltuielile de educaţie tot mai ridicate, aşa că, şi dacă li se permite să aibă un al doilea copil, nu cutează s-o facă.

Romanul meu *Broaşte*, prin descrierea întregii vieţi a mătuşii, desfăşoară istoria natalităţii din ţinutul meu pe parcursul a câteva zeci de ani şi dezvăluie fără niciun pic de menajament peisajul haotic creat de problema planificării familiale în

China. Problemele sensibile cu care se confruntă direct societatea sunt cele pe care insist consecvent în scrisul meu, pentru că spiritul literaturii se află în problemele care-i preocupă pe oameni, în durerile care-i frământă, în destinul lor. Problemele sensibile pot să exprime în modul cel mai concentrat natura umană esenţială, şi, mai mult, pot să dea consistenţă personajelor.

Călăuzit de un cuget curat, am ales un material brut inspirat care a impulsionat creaţia; îndrumat de propria estetică a romanului, am determinat forma romanului, ghidat de o conştiinţă puternică, aplecată spre analiza de sine, în acelaşi timp cu dezvăluirea interiorităţii personajelor, i-am dezvăluit cititorului şi propria-mi inferioritate. Acestea au fost cele trei principii de bază pe care am căutat să le menţin în procesul creaţiei, care m-au călăuzit când am scris *Broaşte*, dar care mă vor călăuzi şi de azi încolo.

După ce am terminat acest roman, opt ideograme mari îmi apasă cu greutate inima, acestea sunt: dacă celălalt este vinovat, atunci şi eu sunt.